R. P. F. IGNATII HIACYNTHI
AMAT DE GRAVESON
Sacræ Facultatis Parisiensis Doctoris, & Collegii Casanatensis Theologi, Ord. Prædicatorum,

EPISTOLÆ
AD AMICUM SCRIPTÆ
THEOLOGICO-HISTORICO-POLEMICÆ,
IN QUIBUS

Doctrina de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam ante omnem prævisionem meritorum, contra Scholæ Thomisticæ Adversarios asseritur ac vindicatur.

TERTIA, ET ULTIMA CLASSIS.

OPUS

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

BENEDICTO XIII.
PONTIF. MAX.
NUNCUPATUM.

VENETIIS, M. DCCXXX.
Apud Joannem Baptistam Recurti.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

MONITUM AUCTORIS AD LECTOREM.

NON certè deerunt Adversarii, erudite Lector, qui, SS. Doctores *Augustinum*, & *Thomam* patronos sibi perperam adsciscentes, te, Doctrinæ Scholæ Thomisticæ studiosum, totis suis viribus adnitentur spoliare præclara illa ac pretiosa hæreditate, quam in defensione doctrinæ de Gratia se ipsa efficaci à suis Sanctissimis Doctoribus *Augustino*, & *Thoma* constanti ac perpetua Traditione, hæc celeberrima Schola & de Ecclesia bene merita se accepisse jure optimo gloriatur. Sed illos omnes juratos Scholæ Thomisticæ Adversarios contemnere debes, & in ipsos retorquere (mutatis tantùm nominibus) hæc *Tertulliani* verba: *Qui estis Vos, quando & undè venistis? Quid in meo agitis non mei? Quo denique* (Janseni) *jure Sylvam meam cædis? Qua licentia* (Quesnelle) *fontes meos transvertis? Qua potestate* (Molina) *limites meos commoves? Quid hic cæteri ad voluntatem vestram seminatis & pascitis? Mea est possessio, olim possideo, prior possideo: habeo origines firmas ab ipsis Authoribus* (Augustino, & Thoma) *quorum fuit res. Ego sum hæres. Sicut caverunt Testamento suo, sicut fidei commiserunt, sicut adjuraverunt, ita teneo. Vos exhæredarunt semper & abdicaverunt ut extraneos & inimicos.* Ita *Tertullianus* cap. 37. Lib. *De Præscriptionibus,* juxta illius Operum Editionem, quam adornavit *Joannes Ludovicus De la Cerda*, Theologus Soc. Jesu, quæque prodiit Lutetiæ Parisiorum anno MDCXLI.

Quodlibet itidem convitiorum genus, seu omnes calumniarum aculeos, quos aliquis Scholæ Thomisticæ adversarius in eam conjicere vellet, æquo & christiano animo tolerare & flocci facere debes, quia his ne tantillum quidem læditur Schola Thomistica, solidæ petræ innixa, ad quam infringuntur calumnia-

 rum

rum aculei, sufficietque planè, si cuilibet calumnianti ac vellicanti doctrinam Scholæ Thomisticæ, hæc Sancti *Epiphanii* verba opponas: *Hæc cùm ita sese habeant, eoque à nobis modo disputata sint* (inquit ille Sanctus) *quid attinet in vilissimo illo crabrone (quem Zopyrum vocant) profligando, vel acriter occupando ingenio hærere diutius? Suum enim aculeum perdidit. Ferunt enim, molestissimum illud crabronis genus, (quod Zopyrum appellant) aculeo quodam armatum esse, venenato illo quidem, sed exiguo, quique haud multum doloris incutiat, & ex suo nihilominus genere sit venenatus. At, si quis fortè prætereundo, latebras illius nidumque diruat, & baculo vel virga favos demoliatur; furens illicò prorumpit acer ille quidem, sed imbecillus crabro. Tum vicinum aliquod saxum lignumque nactus, ira exæstuans, eo impetu fertur, ac silicem tundit aut lignum, quibus cum noceat nihil, ac ne homini quidem, quantumvis pungat, aliud præter levissimum dolorem inferat, saxum verò nihil oblædat, aculeum sibi interim excutit, itaque moritur. Sic ille crabro (levi dolore inflicto) in petram, hoc est, veritatem incurrens, & aculeum infigens, enecabitur* (Hæc habet *S. Epiphanius* Lib. I. *adversus Hæreses* Tom. 3. Hæresi 44. juxta interpretationem doctissimi *Dionysii Petavii*, Soc. Jesu, in ea, quam concinnavit, Operum *S. Epiphanii* Editione Græco-latina, publica luce Parisiis, Anno MDCXXII. donata.

Hanc disputandi contra Adversarios Scholæ Thomisticæ, quam tibi præscribo, normam, modestia & charitate conditam, sequar ipse ad amussim in istis Epistolis, in quibus Molinianæ doctrinæ principia, *De Scientia Media, De Gratia versatili, & congrua, atque De prædestinatione ac reprobatione*, impugnandi provinciam suscepi. In his, inquam, meis Epistolis non reperies morsus, contumelias, calumnias, censuras, sed potius ab his omnibus (sicut decet virum Religiosum) in integrum abstinebo. Tentarunt quidem & nullum non moverunt lapidem duo recentissimi Scriptores *Gabriel Daniel*, & *Livinus De Meyer*, medullitus Molinistæ, Doctrinam Scholæ nostræ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci contumeliarum, calumniarum, & censurarum aculeis pungere: Sed absit, ut ipse (qui *S. Thomæ Aquinatis*, Doctoris Angelici, post homines natos modestissimi, discipulus sum) velim hac in re illos imitari, aut aliqua æmulatione, & studio partium, vel quocumque affectu præpostero concitatus, Scholæ Molinianæ Theologorum doctrinam im-

impugnare & cum illis contentionis funem ducere. Hoc unum dumtaxat, erudite Lector, meum in animum induxi, simplici ac modesto stylo confutare omnia, quę sive ad deprimendam, immò & ad damnandam doctrinam Scholę nostrę de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci, sive ad astruenda suę Scholę Molinianę Dogmata de Scientia Media, de Gratia versatili, & congrua (tanquam si essent ab Ecclesia approbata), duo isti Moliniani Scriptores in suis lucubrationibus hactenus protulerunt.

In primis, *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer* acriter pertendunt, principia doctrinæ Scholę Molinianę de Scientia Media, de Gratia versatili, & Congrua, esse magis consentanea doctrinę *S. Augustini*, & *S. Thomæ*, & solidiora his principiis, quibus nituntur Thomistę ad tollendam de medio Scientiam Mediam, & ad negandam Gratię Molinianę versatilis, & congruę existentiam. Ego in meis Epistolis, citra ullam verborum asperitatem, evincam, principia queis ad stabilienda ejusmodi dogmata utitur Schola Moliniana, esse caduca, ruinosa, & à doctrina *S. Augustini*, & *S Thomæ* aliena. Dein, commonstrabo, principia, quę adhibet Schola Thomistica, ad ablegandam procul à Deo Scientiam Mediam, & ad exsufflandam Molinianam Gratiam versatilem, vel congruam, esse omnino consentanea doctrinę *S. Augustini*, & *S. Thomæ*, eaque esse longe solidiora illis principiis, quibus superstruitur & incumbit tota Molinianę doctrinę moles,

Præterea, *Livinus de Meyer*, in quatuor Dissertationibus, quas edidit *De Mente Concilii Tridentini*, audacter asserit, Patres Concilii Tridentini suo calculo approbasse contra *Lutherum*, & *Calvinum*, doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicet & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu (quę ipsissima est *Ludovici Molinæ doctrina*). At ipse hoc vanum *Livini De Meyer* commentum refello, & ostendo, tantum abesse ut hæc *Molinæ* doctrina fuerit à Patribus Concilii Tridentini approbata, ut potius, statim ac in lucem protrusa est, multas in Belgio, in Italia, Gallia, & Hispania excitarit tragædias: à celeberrimis Facultatibus Salmanticensi, Lovaniensi, & Duacensi, (quibus suffragata est omnium facile Princeps Academia Parisiensis) publicis censuris damnata sit; ad Tribunalia Quęsitorum Fidei delata fuerit, immò ad supremum Tribunal summorum Pontificum CLEMENTIS VIII. & PAULI V. & nunc tandem

dem ſit tantum in Eccleſia tolerata. Quis ergo poterit æquo animo ferre *Livinum de Meyer*, quaſi de tripode pronunciantem, hanc Molinianam doctrinam, quæ à ſuis natalitiis ad noſtram uſque memoriam, tam infauſtam ſortem nacta eſt, quæque nunc tantummodo eſt tolerata ab Eccleſia, fuiſſe in Concilio Tridentino receptam & approbatam? Apage ergo tam inſulſum commentum, tamque doctiſſimis Patribus Tridentinis injurium, quod dum *Livinus de Meyer*, nimio doctrinæ Molinianæ propugnandæ ſtudio abreptus, procudit, è *Carbonaria* (ſicut vulgari fertur Adagio) incidit in *calcariam*.

Denique, *Livinus de Meyer* in ea, quam ſcripturivit, *Hiſtoria Congregationum de Auxiliis*, ſed potiſſimùm pag. 242. & 243. Cap. I. libr. 3. ejuſdem *Hiſtoriæ à ſe vindicatæ*, & typis an. MDCCXV. editæ, Conſultores, quos ſummi Pontifices CLEMENS VIII. & PAULUS V. ſelegerunt, & celeberrimis Congregationibus *De Auxiliis* præfecerunt, canino dente mordet, eorum famam injuriis & calumniis proſcindit, authoritatem, quantum poteſt, deprimit, nihilque intentatum relinquit, ut illos tanquam viros contra *Molinæ* doctrinam præjudiciis perperam affectos; Dominicanis, & præſertim Cardinalibus *Alexandrino*, nepoti S. PII V. Pontificis Maximi, & *Bernerio Aſculano*, addictiſſimos, atque in iſtis de Gratia Controverſiis peregrinos & hoſpites, traducat, totique Orbi deridendos exhibeat. Hujus Satyræ *Livini de Meyer* in doctiſſimos *Congregationum de Auxiliis* Conſultores, hìc ſpecimen dabo, ut facile intelligas, juſtam Scholæ Thomiſticæ ſuppetere cauſam frangendi audaciam iſtius Scriptoris, qui, ſub ſpecioſo obtentu defendendæ, ac vindicandę doctrinæ Scholæ ſuæ Molinianæ, non dubitavit os ſuum ponere in Cælum, & inſultare ſanctiſſimis Pontificibus, Eminentiſſimis Cardinalibus, ac doctiſſimis Epiſcopis ac Conſultoribus. Audi igitur *Livini de Meyer* Satyram: *Ante omnia* (inquit) *obnoxios fuiſſe* (Conſultores Congregationum de Auxiliis) *Cardinali Alexandrino* (Ordinis Prædicatorum) *beneficiis ab eo partim ſperatis, partim acceptis, diſerte traditur. Lælius Landus anno 1607. renunciatus Neritenſis Epiſcopus, ob medicinam in ſtatu ſeculari exercitam, Theologicis Diſciplinis, maximè qua parte rerum ſubtiliſſimarum ſpeculatrices ſunt, non erat admodum excultus. Propertius Reſta, Conventualis antea Franciſcanus, ad priorum Conſultorum numerum poſtmodum aggregatus, ob Scripta quædam inventa,*

ta , & *ad* CLEMENTEM VIII. *delata* , *dolore contabuit* . *Julius Sanctutius*, *ex eodem Franciscano Ordine assumptus ad Infulas*, *assiduus erat in aula Cardinalis Bernerii Asculani* , *ex Ordine S. Dominici ad Purpuræ honores promoti*. *Gregorius Nunnius Coronel* , *non solum Didaco Alvarezio Dominicano* , & *præcipuo Romæ in Molinam Actori*, *amicitiæ fædere conjunctus erat* , *sed* & *natalium sanguinisque vinculo propinquus*, *qui dudum priusquam Liber Molinæ prodiret in lucem* , *ipsi Eboræ in Lusitania Theologiam docenti* , *doctrinæque ejus se adversarium fuit professus* . *Jacobus Le Bossu* , & *Ludovicus de Creil* , *Doctores Sorbonici*, *exules è Gallia*, *quia Regi Henrico IV. adversi* , *alebantur à Francisco Pegna*, *Auditore* & *Decano Rotæ* , *homine Hispano* , *multum quidem Societati* , *sed Galliarum Regi* , *totique adeo Nationi* , *furiosius infenso* . *Eosque constat clientelam Alexandrino Cardinali* (Ordinis Prædicatorum) *notissimam fuisse professos* , *sportulam ab eo* , *hoc est*, *quotidianum panis* & *vini more romano dimensum*, *solitos accipere*. *Joannes de Rada multo ante* , *se adversarium Molinæ declaraverat* , *scriptu in librum ejus censura* , *quam in numerum Consultorum asci-sceretur* . *De quo proinde certum est* , *præoccupato animo in causæ cognitionem venisse* . *Constat præterea*, *nonnullos è Consultoribus pendentes habuisse lites in Tribunali Rotæ*, *cui Pegna præerat*. *Ut dissimulem Episcopum Geruntinensem ad editionem Libri* de vera & falsa Sapientia , *quem Romæ anno* 1599. *edidit* , *favore Magistri Sacri Palatii*, & *Dominicanorum Patrum eguisse* . Et , post pauca interjecta , subdit itidem Livinus De Meyer : *Adde* , *quod nemo istorum octo Consultorum Theologiam tunc docuerit*. *Hinc longa desuetudo* , *strepitus negotiorum* , *curæ domesticæ* , *officia aulæ* , & *id genus occupationes remissionesque animorum variæ* , *acrimoniam illam* & *vim præsentem Theologica meditantis ingenii hebetaverant* . *Ad hæc libris* , *Scriptisque caruerunt* , *unde lucem notitiamque debitam haurire potuissent* , & *quando de Molinæ libro judicarunt*, *solas Bannezii* , & *Alvaris accusationes perlegerant* , *nullis visis Jesuitarum Responsionibus* , *præterea* , *ita festinare jubebantur* , *ut respirandi vix otium haberent* . *Postremo* , *ne Molinæ quidem librum* , *de quo judicabant* , *videntur præsentem inspexisse* , *ac ne habuisse omnes* , *sed tantum excerptas* (*opera Bannezii* , *Alvarisque*) *ex eo sententias* .

Quis , amabò , hanc *Livini de Meyer* in Consultores Congregationum de Auxiliis Satyram legendo, statim non dicat primò,

eam

dem sit tantum in Ecclesia tolerata. Quis ergo poterit æquo animo ferre *Livinum de Meyer*, quasi de tripode pronunciantem, hanc Molinianam doctrinam, quæ à suis natalitiis ad nostram usque memoriam, tam infaustam sortem nacta est, quæque nunc tantummodo est tolerata ab Ecclesia, fuisse in Concilio Tridentino receptam & approbatam? Apage ergo tam insulsum commentum, tamque doctissimis Patribus Tridentinis injurium, quod dum *Livinus de Meyer*, nimio doctrinæ Molinianæ propugnandæ studio abreptus, procudit, è *Carbonaria* (sicut vulgari fertur Adagio) incidit in *calcariam*.

Denique, *Livinus de Meyer* in ea, quam scripturivit, *Historia Gongregationum de Auxiliis*, sed potissimùm pag. 242. & 243. Cap. I. libr. 3. ejusdem *Historiæ à se vindicatæ*, & typis an. MDCCXV. editæ, Consultores, quos summi Pontifices CLEMENS VIII. & PAULUS V. selegerunt, & celeberrimis Congregationibus *De Auxiliis* præfecerunt, canino dente mordet, eorum famam injuriis & calumniis proscindit, authoritatem, quantum potest, deprimit, nihilque intentatum relinquit, ut illos tanquam viros contra *Molinæ* doctrinam præjudiciis perperam affectos; Dominicanis, & præsertim Cardinalibus *Alexandrino*, nepoti S. PII V. Pontificis Maximi, & *Bernerio Asculano*, addictissimos, atque in istis de Gratia Controversiis peregrinos & hospites, traducat, totique Orbi deridendos exhibeat. Hujus Satyræ *Livini de Meyer* in doctissimos *Congregationum de Auxiliis* Consultores, hic specimen dabo, ut facile intelligas, justam Scholæ Thomisticæ suppetere causam frangendi audaciam istius Scriptoris, qui, sub specioso obtentu defendendæ, ac vindicandę doctrinæ Scholæ suæ Molinianæ, non dubitavit os suum ponere in Cælum, & insultare sanctissimis Pontificibus, Eminentissimis Cardinalibus, ac doctissimis Episcopis ac Consultoribus. Audi igitur *Livini de Meyer* Satyram: *Ante omnia* (inquit) *obnoxios fuisse* (Consultores Congregationum de Auxiliis) *Cardinali Alexandrino* (Ordinis Prædicatorum) *beneficiis ab eo partim speratis, partim acceptis, diserte traditur. Lælius Landus anno 1607. renunciatus Neritensis Episcopus, ob medicinam in statu seculari exercitam, Theologicis Disciplinis, maximè qua parte rerum subtilissimarum speculatrices sunt, non erat admodum excultus. Propertius Resta, Conventualis antea Franciscanus, ad priorum Consultorum numerum postmodum aggregatus, ob Scripta quædam inventa*,

ta , *& ad* CLEMENTEM VIII. *delata* , *dolore contabuit* . *Julius Sanctutius*, *ex eodem Franciscano Ordine assumptus ad Infulas*, *assiduus erat in aula Cardinalis Bernerii Asculani* , *ex Ordine S. Dominici ad Purpuræ bonores promoti*. *Gregorius Nunnius Coronel* , *non solum Didaco Alvarezio Dominicano* , *& præcipuo Romæ in Molinam Actori*, *amicitiæ fœdere conjunctus erat* , *sed & natalium sanguinisque vinculo propinquus*, *qui dudum priusquam Liber Molinæ prodiret in lucem* , *ipsi Eboræ in Lusitania Theologiam docenti* , *doctrinæque ejus se adversarium fuit professus* . *Jacobus Le Bossu*, *& Ludovicus de Creil* , *Doctores Sorbonici*, *exules è Gallia*, *quia Regi Henrico IV. adversi* , *alebantur à Francisco Pegna*, *Auditore & Decano Rotæ* , *homine Hispano* , *multum quidem Societati* , *sed Galliarum Regi* , *totique adeo Nationi* , *furiosius infenso* . *Eosque constat clientelam Alexandrino Cardinali* (Ordinis Prędicatorum) *notissimam fuisse professos* , *sportulam ab eo* , *hoc est*, *quotidianum panis & vini more romano dimensum*, *solitos accipere*. *Joannes de Rada multo ante* , *se adversarium Molinæ declaraverat* , *scriptu in librum ejus censura* , *quam in numerum Consultorum asci-sceretur* . *De quo proinde certum est* , *præoccupato animo in causæ cognitionem venisse* . *Constat præterea*, *nonnullos è Consultoribus pendentes babuisse lites in Tribunali Rotæ*, *cui Pegna præerat*. *Ut dissimulem Episcopum Geruntinensem ad editionem Libri* de vera & falsa Sapientia , *quem Romæ anno* 1599. *edidit* , *favore Magistri Sacri Palatii*, *& Dominicanorum Patrum eguisse* . Et , post pauca interjecta , subdit itidem Livinus De Meyer : *Adde* , *quod nemo istorum octo Consultorum Theologiam tunc docuerit*. *Hinc longa desuetudo* , *strepitus negotiorum* , *curæ domesticæ* , *officia aulæ* , *& id genus occupationes remissionesque animorum variæ* , *acrimoniam illam & vim præsentem Theologica meditantis ingenii hebetaverant* . *Ad hæc libris*, *Scriptisque caruerunt* , *unde lucem notitiamque debitam haurire potuissent* , *& quando de Molinæ libro judicarunt*, *solas Bannezii* , *& Alvaris accusationes perlegerant* , *nullis visis Jesuitarum Responsionibus* , *præterea* , *ita festinare jubebantur* , *ut respirandi vix otium haberent* . *Postremo* , *ne Molinæ quidem librum* , *de quo judicabant* , *videntur præsentem inspexisse* , *ac ne habuisse omnes* , *sed tantum excerptas* (*opera Bannezii* , *Alvarisque*) *ex eo sententias*.

Quis , amabò , hanc *Livini de Meyer* in Consultores Congregationum de Auxiliis Satyram legendo, statim non dicat primò,

cam

eam directe petere summos Pontifices CLEMENTEM VIII. & PAULUM V. qui ejusmodi Consultores, quos tam atro carbone denigrat *Livinus de Meyer*, delegerunt, suoque patrocinio, favore, multisque gratiis dignati sunt. Secundò, quis itidem non dicat, *Livinum de Meyer*, dum arrodit ac vellicat famam Consultorum *Congregationum de Auxiliis*, nihilque non molitur, ut eorum, falsis, quas venditat, imposturis, auctoritatem doctrinamque deprimat, perbelle imitari *Paschasium Quesnellum*, ejusque sectarios, quos non pudet etiamnum injuriis, probris, conviciis ac contumeliis dilacerare ac infamare Consultores Congregationum, quas, ad examen centum & unius prædicti *Quesnelli* Propositionum, Romæ instituit felicis recordationis CLEMENS XI. Pontifex Maximus. Certè, nec tali auxilio, nec defensoribus istis eget Ecclesia.

Cave tamen, erudite Lector, ne, dum vides, me impugnandam suscipere novam Molinæ Doctrinam (cui nuperrime *Gabriel Daniel*, & *Livinus De Meyer* non solum tentarunt novum conciliare robur, sed etiam dictitare ausi sunt, eamdem *Molinæ* Doctrinam in Œcumenico Concilio Tridentino fuisse approbatam, tanquam Ecclesiæ Catholicæ Doctrinam, &, versa vice, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci esse ipsissimam *Lutheri*, & *Calvini* virulentam doctrinam, in eodem Concilio proscriptam, ac justo anathemate fulguritam) cave, inquam, ne, dum vides, me in hos duos Doctrinæ *Molinæ* ultra modum defensores, & de Schola Thomistica pessime meritos, stylum calamumque acuere, falso tibi persuadeas, velle me eadem opera quidquam detrahere honori, & æstimationi, quæ clarissimæ Societati Jesu multis nominibus debetur. Certè, ingenue possum & palam profiteri, me à teneris annis hanc doctissimam Societatem sincero animo coluisse, quamvis, (ut candide itidem dicam) ex quo tempore in dogmatibus Theologicis aliquid intelligere, & Opera Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* De Gratia lectione assidua versare cæpi, fuerim semper à nova *Molinæ* doctrina alienissimus, semperque existimaverim, eam & Sacræ Scripturæ, & Doctrinæ Sanctorum Patrum, præsertim eorum, qui de Gratia Christi contra Pelagianos, & Semipelagianos scripserunt, ut *Augustini*, *Prosperi*, *Hilarii*, *Fulgentii* &c. neutiquam esse consentaneam. Porrò, posse aliquem vero & intimo cordis affectu colere, & venerari Societatem Jesu,

ſu, tametſi ei non probetur *Molinæ* doctrina, pluribus, quæ ſuppetunt, poſſum demonſtrare exemplis. Conſtat enim primò, Theologos è Societate Jeſu primi ſubſellii Cardinalem *Toletum*, *Alphonſum Salmeronem*, *Benedictum Perrerium*, *Henricum*, *Henriquem*, *Joannem Marianam*, *Joannem Philippæum*, *Claudium Typhanium*, *Dionyſium Petavium*, & alios, nihil prius & antiquius habuiſſe honore & ſplendore Societatis Jeſu, quam perdoctis editis Operibus maximè illuſtrarunt: & tamen iſti Theologi undecumque, doctiſſimi, & ſuæ Societatis amantiſſimi, *Ludovicum Molinam*, uti Novatorem, data opera exagitarunt, ſicut in meis ſuperioribus Epiſtolis luculenter commonſtravi.

Præterea, Eminentiſſimus Cardinalis *Baronius* fuit (ſicut ipſemet teſtatur) Societati Jeſu addictiſſimus, & tamen doctiſſimus ille purpuratus (cui magis erat amica veritas) in ea, quam Idibus menſis Martii Anni MDCIII. ſcripſit ad illuſtriſſimum *Petrum de Villars*, Archiepiſcopum Viennenſem in Galliis, diſertiſſimè ait, ſe monuiſſe RR. PP. Societatis Jeſu, ne æſtimationem ſuam in defenſione librorum Molinæ periclitari ſinerent & in diſcrimen adduci. Integram iſtius Eminentiſſimi Cardinalis & Annalium Parentis Epiſtolam hìc inſerere haud pigebit, ut inde intelligas, poſſe aliquem erga Societatem Jeſu eſſe optimè affectum atque propenſiſſimum, & tamen juremerito repudiare, explodere, & averſari Scholę Molinianę doctrinam.

EPISTOLA
EMINENTISSIMI CARDINALIS
BARONII
AD ILLUSTRISSIMUM
PETRUM DE VILLARS,
Archiepiſcopum Viennenſem in Galliis.

ILluſtriſſime & Reverendiſſime Domine : *ignoſcas ſi tardiùs quàm par eſt, ad Litteras Reverendiſſimæ Dominationis veſtræ reſcribo, quas ut puras & orthodoxas in omnibus exoſculatus ſum, à quibus abſit ut vel in minimo apice vel punčto diſſentiam. Tantummodò de Libris Molinæ remanet controverſia. Legi eos, ſed non ſine ſtomacho, cum nihil potentius agere præ ſe ferat, quàm S. Auguſtino adverſari (licèt Sančtum nunquam nominet) eumque oſcitantiæ redarguere, ſeque illo in iis diſputationibus vigilantiorem acutioremque jačtare. Quis poteſt talia loquentem abſque nauſea tolerare? licèt ut anguis effugiat, & è manibus facilè elabatur; ut, etſi temerarium quis inveniat, haud facilè poſſit hæreſis convincere & ſuggillare. Non hujuſmodi Commentatoribus indiget Eccleſia Dei, quæ puritate, candore, nitore delečtari tantummodò conſuevit, ipſa non habens maculam neque rugam. Legi, inquam, eum, & ad quinquaginta & amplius notavi propoſitiones, verba, phraſes, quas vel ſaltem affines eſſe erroribus Pelagianorum, ſive Semipelagianorum (licèt ipſe cautius intra Catholicæ Fidei limites, vel proteſtando ſaltem, ſe contineat) nemo, puto, qui abſque affečtu illa perlegerit, negabit omninò. Quid Eccleſia indiget hujus Molinæ libris, ut diſcat quæ à tot Sančtis Patribus, Conciliis, atque Decretis, jam ante tot ſæcula didicit atque docuit? Quòd ad ipſum D. N Clementem Papam attinet, hoc ipſi in propoſito eſt, hoc in voto, hoc denique in decreto, ut ne latum unguem à veſtigiis Prædeceſſorum recedat, ſed iiſdem inſiſtat quàm firmiſſimè. Scit planè, tot Sančtos Pontifices Innocentium, Sixtum, Cœleſtinum, Hormiſdam, ac denique Felicem, cujus ſunt canones Arau-*

ſicani

ficani Concilii , hoc professos suis Scriptis esse atque testatos , Romanam Ecclesiam , in iis , quæ spectant ad Gratiam & Liberum Arbitrium , sequi semper consuevisse S. Augustinum . Testatur equidem id tot verbis Hormisdas suis Litteris , adeò ut alio judicio opus non sit , cum jam præjudicatum sit . Laborat nunc in discutiendo Molinæ volumine , de quo vel abjiciendo , vel purgando , vel retinendo , adhuc sub judice lis est . Mea siquidem sententia , eo non indiget Ecclesia Catholica , in quo vel saltem quædam auditui horridula essent corrigenda . Monui Reverendos Patres meos Societatis Jesu , ne extimationem suam in defensione librorum ejus periclitari sinant & in discrimen adduci . Colo ipsos omnes (Deus scit) ut Patres , ut de illis usurpem: Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me: *At nolo prolixior esse . Vale , Pater amantissime atque doctissime , lucerna pedibus meis , cum per obscura contigerit ambulare . De beatis viris , in Sanctorum numerum collocandis , ad aliud tempus servat hoc Deus Romæ . Idib. Martii , anno Domini 1603. Vestræ Illustrissimæ ac Reverendissimæ Dominationis Frater & servus .* Hujus Eminentissimi Cardinalis *Baronii* Epistolæ fidem facit *Petrus Matthæus* in *Historia septem annorum pacis* , quam gallico idiomate an. 1604. adornavit lib. 7. narratione 4. aitque , se eam legisse propria manu Cardinalis *Baronii* scriptam. Eadem etiam purpurati illius Historici Epistola extat in Mss. Cardinalis *Ricci* apud nostrum *Gonetum* in Apologia Thomistarum. Quæ cum ita sint, quid , amabò te , dixisset Cardinalis *Baronius* , si ipsius ætate prodiissent libri , quos nuperrime ediderunt *Gabriel Daniel* , & *Livinus de Meyer* qui eo audaciæ proruperunt , ut assererent , Molinæ doctrinam fuisse contra *Lutherum* & *Calvinum* à Patribus Concilii Tridentini approbatam , tanquam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam , & ex adverso Doctrinam de Gratia se ipsa efficaci (quæ est ipsissima SS. *Augustini* , & *Thomæ* doctrina) fuisse ab eodem Concilio , in his duobus Hæresiarchis damnatam & anathemate perculsam ? Profecto nullus ipse dubito , quin Eminentissimus ille Cardinalis illico judicasset , his & similibus libris non indigere Ecclesiam Dei , & simul inclytam Societatem Jesu (cujus alumnos colebat velut suos Patres) monuisset , ne extimationem suam in defensione librorum *Gabrielis Danielis* , & *Livini de Meyer* periclitari sineret & in periculum adduci , cum ejusmodi libri , ad deturpandam Scholæ Thomisticæ doctrinam exarati , è mendaciis ac convitiis non

 ali-

aliter sint contexti, quam cento contexitur ex pannis.

Vestigiis itaque Eminentissimi Cardinalis *Baronii* ipse insistens, non ægre feret (ut spero) præclarissima Societas Jesu, quod doctrinæ Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci, quam multis calumniis & Censuris denigrare moliti sunt *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer*, in præsentia patrocinium, ut par est, suscipiam. Quam in spem eo magis erigor, quòd probè sciam, *S. Ignatium de Loyola* (Societatis Jesu Institutorem, & meum in Cælis singularem patronum) fuisse semper doctrinæ Thomisticę addictissimum, & jure optimo à Cardinali *De Monte* (dum virtutum ac miraculorum ejus Gesta pro solemni ipsius inauguratione, seu Fastis Sanctorum inscriptione, coram Summo Pontifice Gregorio XV. referret) hoc elogio esse coronatum: *Novas* (inquit ille Cardinalis de S. Ignatio) *opiniones nunquam admisit, & in Theologia Scholastica Doctrinam Angelici Doctoris secutus est*. Addo denique, nec addidisse pigebit, me ex officio, quo fungor, Theologi Collegii Casanatensis, teneri omnino confutare calumnias, quibus mox à me citati Moliniani Scriptores doctrinam Scholę Thomisticę onerarunt. Nemo quippe ignorat supremam voluntatem Eminentissimi, juxta ac doctissimi, piissimique Cardinalis *Hieronymi Casanate*, qua Patres Dominicanos, bonorum suorum, magnam partem scripsit hęredes, eumque pręter insignem Bibliothecam, quam, plaudente toto Orbe Catholico, in Conventu Minervitano excitavit, instituisse, & annuis redditibus dotasse ac locupletasse Collegium sex ejusdem Familiæ Dominicanæ, variarum nationum, Theologorum, quibus hanc potissimùm provinciam demandavit doctrinam S. *Thomæ Aquinatis* (cujus ipse fuit post hominum memoriam acerrimus assertor ac vindex) palam & intrepide propugnandi, eamque ab adversariorum calumniis vindicandi. Vale, erudite Lector, meas Epistolas, abdicatis præjudiciis, &, semoto omni partium studio, legere ne graveris, meosque qualescumque in defensione doctrinę Scholę Thomisticę conatus boni consule. Si enim filium *Cræsi*, à nativitate mutum, paternę defensionis ardor (ut fertur) vocalem fecit, & impedimentum linguę ita abrupit, ut inclamaret in hostes, qui Regi, patri ipsius, violentas manus iniiciebant; numquid, amabò te, quoddam parricidii genus patrasse viderer, si ipse è vocali mutus fierem, vel si (dum in doctrinam Scholę Thomisticę, cujus

sum

ſum alumnus ; plures adverſarii & ęmuli obtrectatores inſurgunt) ſilentium non abrumperem metu cujuſcumque periculi aut incommodi , quod ex defenſione veritatis , aut innocentię oppreſſę , poſſem in meum caput evocare? *Breviter ex parte reſpondi , & illud cavi , ne in quoquam exiſtimationem læderem Chriſtianam , ſed tantùm ut mendacium confutarem ...... Optimè novit prudentia tua puerilis eſſe jactantiæ quod olim adoleſcentuli facere conſueverunt , accuſando illuſtres viros , ſuo nomini famam quærere*. Sunt verba *S. Hieronymi* in Epiſtola olim nonageſima prima ad *S. Auguſtinum*, nunc ſexageſima nona, inſerta Tomo IV. recentis Operum *S. Hieronymi* Editionis , quam Pariſiis adornavit doctiſſimus *Joannes Martianai* , Congregationis *S. Mauri* Benedictinus . In hac itaque tertia Epiſtolarum mearum Claſſe efficiam ut triumphet divina Gratia , *cujus vis potentior utique eſt quàm natura , habens in nobis ſubjacentem ſibi liberam poteſtatem* , ſicut appoſitè ait *Tertullianus* , antiquiſſimus & ſecundi Eccleſiæ ſæculi Scriptor , in libro , quem edidit *de Anima*, capite decimo .

AD

ADDITAMENTUM
AD SECUNDAM CLASSEM
EPISTOLARUM.

IN meis Epiſtolis, quæ in Secunda Claſſe continentur, late, omnique argumentorum genere (ni meus me fallit animus) errores ac libros *Lutheri*, *Calvini*, *Baii*, *Janſenii*, & *Queſnelli* circa Gratiam, jure ac merito ab Eccleſia Catholica proſcriptos, confutavi. Aſt, neſcio qua mala alite, vel potius nimia Typographi præfeſtinatione contigerit mihi, ut inter Documenta, quæ ad calcem ejuſdem Secundæ Claſſis mearum Epiſtolarum adtexui, prætermiſerim præcipuum, tibique apprime neceſſarium Documentum, quod jam paratum & præ manibus habebam, quodque adverſus omnes iſtos Novatores in præclariſſima luce ponit infallibilem, qua pollet Eccleſia, authoritatem damnandi Hæreticorum errores, atque virulentos eorum libros. Quocirca, rem tibi gratiſſimam facturum me eſſe duxi, ſi ad frontem hujuſce tertię ac poſtremę Epiſtolarum, mearum Claſſis ejuſmodi inſererem Documentum, quod complectitur triginta Axiomata, ſeu Propoſitiones, quę Catholicę Eccleſię eam, quam à Chriſto Domino accepit, authoritatem configendi Hęreticorum errores, illorumque proſcribendi Scripta, aſſerunt ac vindicant, quas ſingulas (ſi fieri poteſt) memorię tuę penitius infigere debes, & ſedulò cavere, ne unquam ex ea excidant. Porrò, iſtud Documentum, quod triginta continet Propoſitiones, excerpſi ex doctiſſimo libro, cui titulus eſt: *Elementa Theologica &c* quemque Anno MDCCII. Pariſiis in lucem edidit illuſtriſſimus *Carolus du Pleſſis d' Argentrè*, Sacrę Facultatis Pariſienſis Doctor Theologus, & nunc in Galliis Epiſcopus Tutelenſis.

DOCUMENTUM,

TRIGINTA COMPLECTENS PROPOSITIONES;

Necessarium ad habendam notitiam authoritatis, quæ competit Ecclesiæ Romanæ damnandi errores, & Libros Hæreticorum, excerptum ex Articulo Decimo sexto à pagina 235. usque ad pag. 242. Libri, cui titulus est : Elementa Theologica, *Authore Illustrissimo* Carolo du Plessis d' Argentrè, *nunc in Galliis Episcopo Tutelensi*. Parisiis Anno MDCCII.

PROPOSITIO I.

Ecclesiæ jus non tantum est damnandi quascumque Hæreses, sed earum Autores proscribendi.

PROPOSITIO II.

Quotiescumque Ecclesia damnat quoslibet errores una cum eorum Authoribus, toties ab omnibus exigere potest Fidelibus, ut errores à se ipsa damnatos una cum eorum Authoribus illi similiter & quidem apertè damnent.

PROPOSITIO III.

Non solum ab Ecclesia necessario pendet sana doctrina in se spectata simpliciter, sed ab illius quoque judicio pendent Orthodoxæ locutiones, quibus Mysteria Fidei debent exprimi.

PROPOSITIO IV.

Quemadmodum Ecclesia ab omni prorsus errore immunis est cum sanam doctrinam ab impia & hæretica discernit, sic nulli errori est obnoxia, cum unanimi consensu judicat de propositionibus Orthodoxis, quibus Mysteria Fidei exprimenda sunt, & loquendi rationes, à divina Traditione abhorrentes, rejicit ac repudiat.

PROPOSITIO V.

De Fidei Mysteriis rectè sentire non satis est, nisi de iisdem Orthodoxe loquamur & scribamus, quotiescumque de iisdem loquimur aut scribimus.

PROPOSITIO VI.

Quocumque modo accipiantur propositiones, quæ ad Fidem spectant, sive seorsim, id est, simpliciter & absolute in se ipsis, sive una cum aliis pluribus, & comparate tum ad antecedentia, tum ad consequentia; certo atque infallibiliter Ecclesia potest germanum earum sensum discernere, & de eo judicare, utrum sit Orthodoxus, an Hæreticus.

PRO-

PROPOSITIO VII.

Germanus, proprius, & nativus sensus propositionum cujuscumque libri ad Fidem pertinentium non pendet ex mero Authoris arbitrio, sed ex usitata vocum apud Ecclesiam Catholicosque Doctores significatione.

PROPOSITIO VIII.

Communis existimatio Ecclesiæ de germano sensu Propositionum cujuslibet Libri ad Fidem pertinentium, sive & simpliciter in se ipsis spectentur, sive comparate ad ea, quæ præcedunt & consequuntur, per se certissimum atque nfallibile argumentum est, germanum, proprium & nativum illarum propositionum sensum reipsa eum esse, qui concordi Ecclesiæ sententia ipsis adscribitur.

PROPOSITIO IX.

In discernenda Sanctorum Patrum germana sententia de Fidei divinæ Mysteriis, nulli, procul dubio, errori obnoxium est Ecclesiæ Catholicæ judicium unanimi consensu prolatum.

PROPOSITIO X.

Veterum Patrum mentem ex eorum Scripturis præcipuè compertam habet Ecclesia: atque ideò in discernenda eorum sententia de Fidei Mysteriis, eatenus tantummodò est infallibilis, quatenus germanum sensum, qui in ipsorum & aliorum libris de Fidei Mysteriis expressus est, potest infallibiliter discernere.

PROPOSITIO XI.

Germanum sensum propositionum cujuscumque libri ad Fidem pertinentium ut possit Ecclesia certò discernere, tria tantùm requiruntur. Primum scilicet ut Ecclesia doctrinam cum Sacra Scriptura divinisque Traditionibus consentientem, à contraria doctrina, ubicumque tandem reperiatur, discernere valeat. Alterum, ut Orthodoxas locutiones, quibus Fidei Mysteria ex antiqua Traditione sunt exprimenda, apprimè noverit. Tertium denique, ut certò discernere queat, utrum propositiones cujuscumque libri de quo agatur, cum Orthodoxis locutionibus, quibus Fidei Mysteria ex antiqua Traditione exprimenda sunt, consentiant, an ab illis abhorreant. Ad quod quidem præstandum singulari opus non habet revelatione divina, nec alio privilegio, quàm eo, quo Christus ipsi semper affuturum peculiari assistentia promisit, ut Fidem ad usque expletionem sæculorum conservaret integram atque illibatam.

PROPOSITIO XII.

Quotiescumque in controversiam venit, utrum doctrina, in hoc vel illo libro a quolibet Authore tradita, vera sit, an falsa; Catholica, an hæretica? hujusmodi quæstio duplicem semper involvit quæstionem: unam de germano illius sensu quem expressit Author in suo libro, alteram de veritate aut falsitate doctrinæ, quam ex germano illius sensu patet ab ipso fuisse traditam. Quod si omninò constat quænam sit doctrina cujuspiam Authoris, & id unum controvertitur, utrum sit vera, an falsa; Catholica, an Hæretica? tum agitur *de jure*

jure, non *de Facto*: & illa quidem juris quæstio ad Fidem Catholicam proximè & immediatè pertinet, si agatur de doctrina Hæretica, vel ad ejus tantum consecutiones seu consectaria, si agatur de doctrina solum erronea, temeraria, aut piarum aurium offensiva.

PROPOSITIO XIII.

Si quæritur, utrum quilibet Author impiam doctrinam in suo libro tradiderit, necne? tum agitur quidem de facto singulari, nempe an ille Author erraverit? at illud tamen singulare factum necessariò conjunctum est cum hac quæstione juris Grammatici simul & Theologici, quisnam, scilicet germanus & proprius sit sensus propositionum ad Fidei Mysteria pertinentium, quibus in libro suo usus est? Nam quærere utrum quispiam in libro suo hanc, an illam doctrinam impiam tradiderit, idem prorsus est ac quærere, quisnam sit germanus & proprius sensus, quem in libro suo reipsa expresserit; & utrum sensus ille ab Orthodoxa doctrina abhorreat?

PROPOSITIO XIV.

Contingere quidem potest, ut propositiones aliquot simpliciter & absolute spectatæ, impiam doctrinam enuntient, aut certe ipsi faveant; & eædem, si spectentur comparatè tum ad ea, quæ illas in aliquo libro antecedunt, tum ad ea, quæ subsequuntur, nihil à sana doctrina alienum contineant. At, nullo tamen pacto fieri potest, ut propositiones, quas tum in se ipsis, tum comparatè ad mentem Authoris, prout exprimitur in ipsius libro, Ecclesia damnat, temere fuerint damnatæ.

PROPOSITIO XV.

Etsi hæc quæstio de facto, an iste Author in suo libro de Fidei Mysteriis disputante erraverit, nec ne, per se proximè non pertineat ad Fidem divinam, à qua potest absolutè separari, si Fides in se ipsa spectetur; per se tamen proximè conjuncta est non solum cum quæstione juris Grammatici simul & Theologici de germano sensu propositionum illius Libri, sed etiam cum jure, quod habet Ecclesia, infallibiliter judicandi de germano sensu quarumlibet propositionum ad Fidei mysteria pertinentium, ubicumque reperiantur; atque adeò per accidens, ut aiunt, connexa est cum Fide catholica, quatenus scilicet Catholica Fides per Orthodoxas locutiones, antiqua Traditione comprobatas, debet exprimi: quod nisi fieret, mox perversis locutionibus, si tolerarentur, sensim Fides destrueretur.

PROPOSITIO XVI.

Fieri potest, immo nonnumquam contingit, ut quispiam Author aliud animo intendat, & aliud incautus atque imprudens reipsa exprimat ex propria vocum, quibus utitur, significatione. At, is tamen sensus, qui ex propria verborum significatione ab Authore exprimitur, jure ac meritò censetur sensus ab Authore intentus, seu ipsi propositus, cum nullum est argumentum, quo constet, ipsum aliud intendisse, & aliud imprudenter expressisse.

PROPOSITIO XVII.

Cùm Ecclesia damnat aliquas propositiones *in sensu ab Authore intento*, ut ajunt; sensus ille intentus, quem damnat Ecclesia, non est sensus aliquis in mente Au-

Authoris delitescens, qui nullo exteriori signo fuerit manifestatus. (Nam de occultis Ecclesia non judicat) Sed est sensus ab Authore intentus, quantum ad propriam verborum, quibus usus est, significationem; seu non alius est sensus ac ille, quem reipsa expressit Author.

PROPOSITIO XVIII.

Nemo unquam contendit, Ecclesiæ judicium esse infallibile in declarando sensu in mente cujuspiam Authoris delitescente, qui nullo exteriori signo fuerit manifestatus. At Orthodoxi jure ac merito contendunt, Ecclesiæ judicium nulli prorsus errori obnoxium esse in declarando germano sensu, quem de Sacris Mysteriis expressit Author; qui quidem non ex mero Authoris arbitrio pendet, ut supra diximus, sed ex usitata vocum apud Ecclesiam Catholicosque Doctores significatione.

PROPOSITIO XIX.

Ecclesia jus habet exigendi professiones Fidei Catholicas ab iis omnibus; quorum Fides sibi suspecta est, sive sint Clerici, sive Laici; & eos adigendi, ut Orthodoxis Fidei formulis subscribant.

PROPOSITIO XX.

Postquam Ecclesia solemni judicio damnavit impiam aliquam doctrinam tanquam hujus vel illius Authoris, quem Fidei Mysteria minus Orthodoxè elocutum fuisse judicat, Ecclesiæ Decreto parere tenentur omnes Fideles, cum ad damnandam impiam Doctrinam, quæ isti Authori adscribitur, tum ad damnandos etiam libros, in quibus impiam doctrinam contineri, ex proprio & obvio propositionum sensu dijudicavit.

PROPOSITIO XXI.

Authorem ab Ecclesia damnatum duplici ratione defendere quispiam potest, etiamsi ab impia doctrina, quæ illi tribuitur, ipse abhorreat: Scilicet vel propterea quod existimet in animo fuisse illi propositum aliud, ab eo quod incautus, atque imprudens non recte elocutus est: vel eo quod contendat, impiam doctrinam, quæ ipsi afficta est, temere prorsus ei fuisse assignatam, nec reperiri in libris ejus ab Ecclesia damnatis. Priori quidem ratione defendere nonnumquam licet mentem atque propositum quorumdam Authorum, etiamsi eorum Scripta jure ac merito ab Ecclesia damnata esse agnoscantur, cum aliunde verisimilia suppetunt argumenta, quibus non temerè conjiciatur, eos sibi proposuisse aliud ab ea, quod incauti atque imprudentes non recte expresserunt: at posteriori ratione Authores ab Ecclesia damnatos defendere, despecta Ecclesiæ authoritate, nefas est. Et quisquis Scripta cujuslibet Authoris, quæ ab Ecclesia proscripta sunt, idcircò defendit, quia impia Dogmata, quæ illis tribuuntur, quæque cum Ecclesia ipse fortassis damnat, non sibi videntur in illis reperiri, nihilominus certe fautor est impiorum Dogmatum, quæ tanquam illius Authoris damnata sunt. Etenim defendere librum Orthodoxum, idem est ac defendere Orthodoxas solummodo propositiones de fidei Mysteriis in illo reperiri. At, quotiescumque liber aliquis ab Ecclesia damnatus est, constat ex infallibili Ecclesiæ judicio quasdam minus Orthodoxas locutiones de Fidei Mysteriis secundùm germanum ac proprium sensum, qui videtur expressus, in illo reperiri: Atque adeò, quisquis, damnata licet impia doctrina, tanquam Orthodoxum defendit librum ab Ec-

clesia damnatum, quia scilicet in Catholico sensu propositiones ejusdem libri damnatas interpretatur, necesse est ut quasdam locutiones illius libri de Fidei Mysteriis reipsa minus Orthodoxas in proprio sensu, tanquam in proprio sensu Orthodoxas ipse temere defendat, nulla habita ratione judicii ab Ecclesia lati, quo illas minus Orthodoxas esse constat, & in errorem inducere.

PROPOSITIO XXII.

Impiam aliquam doctrinam tanquam hujus vel illius Authoris cum Ecclesia damnat, duplex est præcipuè ipsius propositum. Primum quidem, ne impia doctrina, quæ ab illo Authore tradita fuisse videtur, Fideles decipiat. Deinde, ne quis abutatur minus Orthodoxis locutionibus ejusdem Authoris ad errorem stabiliendum, Fidemque pervertendam.

PROPOSITIO XXIII.

Ecclesia, postquam impia Dogmata cujuspiam Authoris damnavit, ab iis omnibus quorum Fides sibi suspecta est, sive sint Clerici, sive Laici, exigere potest, ut suo ipsius judicio à se ipsa lato subscribant: nec tantum impiam doctrinam damnent, quæ illi Authori adscribitur, sed etiam pro certo habeant, Scripta hujusce Authoris, quæ ab Ecclesia proscripta sunt, jure ac merito fuisse damnata, nec fieri posse ut ab Ecclesia temere damnata sint.

PROPOSITIO XXIV.

Ecclesiæ judicio, quo Scripta cujuspiam Authoris damnantur, tanquam ab Orthodoxa Fide abhorreant, subscribere quisquis pertinaciter detrectat, eo quod hæc Scripta in catholico sensu intelligenda ipsi videantur (Etsi fortassis sincerè damnet impia dogmata, quæ ipsis assignantur) nihilominus fautor est locutionum minus Orthodoxarum, in quibus impia quædam Dogmata ex infallibili Ecclesiæ judicio revera continentur secundum germanum ac proprium sensum, qui in istis Scriptis videtur expressus; atque ideo cum reipsa sit Hæreseos fautor (quantumvis per imprudentiam, & non de industria) tanquam Hæreseos fautor ab Ecclesia plectendus est.

PROPOSITIO XXV.

Fides, qua creditur, impia quædam Dogmata in Scriptis cujuspiam Authoris ab Ecclesia proscriptis reipsa contineri, non est Divina Fides; siquidem aliquid à Deo proxime revelatum pro objecto non habet: Sed est humana Fides quam appellare licet merè Ecclesiasticam, de certo quodam facto, quod necessariam habet connexionem cum infallibili authoritate, qua pollet Ecclesia ad judicandum de germano sensu quarumcumque Propositionum ad Mysteria Fidei pertinentium, ubicumque tandem reperiuntur: quemadmodum Fides, qua credimus penultimo Sæculo habitum fuisse Tridentinum Concilium, quod sit revera Oecumenicum, non est divina Fides, sed Fides Ecclesiastica de quodam recenti facto, quod quidem per se proximè necessariam habet connexionem cum infallibili authoritate, qua gaudet Ecclesia ad judicandum de Conciliis Oecumenicis, utrum scilicet pro Oecumenicis habenda sint, nec ne, hæc & illa Concilia?

CLASSIS TERTIA
EPISTOLARUM
HISTORICO-THEOLOGICO-POLEMICARUM,

IN QUIBUS OSTENDITUR,

MOLINISTARUM
DOGMATA

De Scientia Media, de Gratia congrua, & de Prædeſtinatione ad gloriam poſt prævifionem meritorum,

Quàm longiſſimè diſtare à vera Sanctorum Auguſtini, & Thomæ Doctrina.

SCHOLA Thomiſtica (ſicut in ſuperioribus meis Epiſtolis commonſtravi) in negotio Divinæ Gratiæ ab extremis ſemper deflectens, tuta ac ſecura ſic media via incedit, ut nec impingat in errorem *Janſenii*, ejuſque diſcipulorum de Gratia efficaci *neceſſitante*, & præfocante liberum hominis arbitrium, nec dicat etiam cum Moliniſtis, divi-

divinæ Gratiæ efficaciam humano ſubjici arbitrio, eamque, in effectu producendo, ab hominis pendere conſenſu; ſed avitæ Sanctorum Patrum *Auguſtini*, & *Thomæ* doctrinæ retinendæ tenaciſſima Schola Thomiſtica, dum Gratiæ per ſe efficacis ad omnes & ſingulos pietatis actus neceſſitatem adſtruit invictis momentis, libertatem hominis incolumem conſervat, eamque ne tantillum quidem lædit. Hos Duces ſequens Schola Thomiſtica, his Fidei columnis fulta, omnia adverſariorum tela facile eludet, eorumque machinationes, artes, dolos, & potentiam nunquam formidabit. His quippe potentior ſemper erit veritas, quæ illam jugiter ſuſtentabit, ſolidabit, tantoque ad ſui defenſionem Scholam Thomiſticam robore donabit, ut pro Gratiæ per ſe efficacis doctrina, tanquam pro aris ac focis, hæc celeberrima Schola contra omnes ejus hoſtes ad ſeram uſque poſteritatem ſit glorioſe pugnatura. Nec enim profecto cadet Schola Thomiſtica, quamdiu perſtabit Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ* de Gratia ſe ipſa efficaci, & de Prædeſtinatione gratuita ad gloriam ante omnem præviſionem meritorum avita doctrina. Stabit autem hæc Sanctorum illorum Patrum doctrina, quamdiu in Eccleſia perſtabunt Fides, pietas ac religio. Sunt etenim Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ*, Doctoris Angelici, *Dogmata tutiſſima & inconcuſſa*, ſicut ALEXANDER VII. Pontifex Maximus, pronuntiavit in Pontificio Diplomate, ad clariſſimam Univerſitatem Lovanienſem directo.

Certè, mirari non ſubit, quod *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer*, Societatis Jeſu Profeſſores, Molinianam doctrinam de Scientia Media, exploratrice futurorum conditionatorum, & de Gratia congrua, attemperata locis, circumſtantiis, temporibus, genio, indoli, & temperamento eorum, quibus datur, acriter in libris, quos nuperrime in lucem ediderunt, propugnandam ſuſceperint, &, verſa vice, doctrinam Scholæ Thomiſticæ de Gratia ſe ipſa efficaci, ita depreſſerint, ac plerumque deformaverint, ut eam verus Thomiſta in illorum libris non agnoſcat. Hoc, inquam, mirari non ſubit; erant enim ambo illi Scriptores ſolemni Sacramento obſtricti defendere mordicus Scholæ Molinianæ doctrinam, quam periclitantem, & hac illac rimas agentem cùm ægre admodum viderent, novis præſidiis fulcire, eamque labaſcentem vehe-

men-

mentioribus ſtatuminibus firmare moliti ſunt. At, quod *Honoratus Tournely*, Sacræ Facultatis Pariſienſis Doctor, anno MDCCXXV. in ſecundo Tomo ſuarum *Prælectionum Theologicarum*, & in Tractatu *De Gratia* in novam Scholæ Molinianæ doctrinam manibus pedibuſque deſcenderit, & relicta regia via (quam ſemper calcavit celeberrima Facultas Pariſienſis) doctrinæ de Gratia per ſe & ab intrinſeco efficaci, tot Summorum Pontificum, Conciliorum, Sanctorum Patrum, & antiquorum Theologorum authoritate roboratæ, nuncium planè remiſerit, iſtud eſt, ut candide fatear, quod valde miror, quodque nunquam meum in animum inducere potuiſſem, niſi oculos meos teſtes advocaſſem, & attento animo ejus Prælectiones Theologicas, quæ purum putumque Moliniſmum ſpirant, & quæ tandem aliquando in manus meas nuperrime inciderunt, lectitaſſem.

Tentat tamen hic Theologus Pariſienſis fucum facere & illudere ſuis Lectoribus, dum Tomo 2. ſuarum *Prælectionum Theologicarum* Art. V. *de variis Scientiæ Dei diviſionibus*, agens data opera *de Scientia Media* p. 109. hæc habet: *Si quæ verò ſit Scholæ controverſia, in qua neceſſe eſt mentem ab omni præjudicata opinione revocare, eamque præmunire adverſus omnes partium diſſidentium clamores ac molitiones, in hac maximè, quam verſamus, quæſtione; in qua nihil pretermiſſum fuit, ut ſuam quiſque ſummo æſtu & ardore vindicaret ſententiam, & oppoſitam publicæ cenſuræ ac invidiæ objiceret, ſri mutuo inuſta Pelagianiſmi, vel Semipelagianorum, aut Calviniſmi nota. Nos verò, depoſito omnium partium ſtudio, rem in utramque partem verſabimus; utrumque Syſtema oculis ſubjiciemus, quid unumquodque ferat, quid habeat difficile; quid objici, quid reſponderi ex utraque parte ſolitum ſit, paucis ac ſummatim attingemus ...... Cum verò fundamenta unius opinionis ſint objectiones, quibus oppoſita impugnatur, ſimul proponemus & illa momenta, & reſponſiones, quæ altera ex parte adduci ſolent.*

Quis, legendo hæc *Tournely* verba, non diceret, illum, abdicatis omnibus præjudiciis, æqua lance libraturum tam Thomiſtarum, quàm Moliniſtarum Syſtema de Gratia? illum utriuſque Scholæ Syſtema, ſemoto omnium partium ſtudio, in utramque partem ventilaturum, ut lector omnia momenta & præſidia ex utraque parte unico velut intuitu inſpiciens, illud

illud seligeret Systema ; quod videret veritati esse magis consentaneum , & validioribus munitum argumentis ? hanc profecto viam ac methodum tenere debuisset *Honoratus Tournely* , ut se revera ab omni partium studio demonstraret alienum . Ast , huic Theologo , à capite ad talos Moliniano , placuit oppositam inire viam . Doctrinæ quippe Molinianæ de Gratia versatili , & subdita libero hominis arbitrio , de Scientia Media , & de Gratia congrua primas partes dat , ejusdem Molinianæ doctrinæ principiorum soliditatem , perspicuitatem , & facilitatem ubique commendat , extollit , ac prędicat ; responsiones , quas Molinistę adhibere solent Thomistarum argumentis , sunt ei responsa & oracula Sibyllina , & Objectiones, quibus Molinistę impetunt Thomistarum doctrinam de Gratia se ipsa efficaci, tanta vi pollere putat, ut in his solvendis Thomistę sudent ęstuentque satis.

Ex adverso principia , quibus nititur doctrina Thomistarum de Gratia per se efficaci , tanquam obscura caligine involuta , salebrosa , & nemini pervia , adductis labiis aspernatur ; Responsiones , quibus Thomisę diluunt Molinistarum argumenta , velut subleftas , jejunis , ac frigidas exsufflat ; & objectiones , quas Scholę Thomisticę Theologi in Molinistas intorquent , fidenter affirmat , nullum Molinistis facessere negotium , eosque mira facilitate sese ab illis expedire ; verbo dicam , nullum lapidem non movet , nihilque intentatum relinquit *Honoratus Tournely* , ut doctrinę Scholę Thomisticę de Gratia per se efficaci principia , Responsa , & argumenta contra Molinistas , deprimat , elevet , & extenuet , atque hoc pacto Scholę Molinianę , cui se addictissimum prodit , imaginarium accinat triumphum . Videat ergo , nunc Lector , an *Honoratus Tournely* fidem liberarit , qua in suis adornandis Pręlectionibus Theologicis sese obstrinxit , loco mox à me laudato dicens : *Nos , deposito omni partium studio , rem in utramque partem versabimus , utrumque Systema* (idest , Thomistarum , & Molinistarum) *oculis subjiciemus . . . . . . ita fiet ut eorum declinemus vitium , qui , cum unam præ alia opinionem defendendam sibi sumunt , oppositam ita deprimunt , ac plerumque deformant , vix ut à suis defensoribus agnoscatur* : judicet , inquam , æquus rerum ęstimator , num sibi constet suisque promissis stet; *Honoratus Tour-*

PROPOSITIO XXIX.

Cùm sit Ecclesiæ mens, atque propositum in damnanda quadam impia doctrina, tanquàm in Scriptis hujusce vel illius Authoris contineatur, non tantùm ut ab illa doctrina, quæ illi tribuitur, Fideles abhorreant, sed etiam ut habeant pro certo, in Scriptis hujusce Authoris multas Propositiones minùs Orthodoxas reperiri, quæ in proprio germanoque & obvio sensu doctrinæ damnatæ virus exhibeant, à quibus proindè cavendum est, evidenter consequitur, prædictis formulis, ab Ecclesia quandoque propositis, sine mendacio subscribi non posse, nisi quicumque subscribunt, intus assentiantur, & pro certo habeant, scripta illius Authoris, quæ ab Ecclesia sunt proscripta, jure ac merito fuisse damnata, nec esse ex omni parte Orthodoxa.

PROPOSITIO XXX.

Nihil magis à veritate abhorret, quàm quod Ecclesia cùm exigit, ut quisque subscriptione sua damnet impiam aliquam doctrinam tanquàm in Scriptis hujus vel illius Authoris expressam, obliget tantummodò ad credendum id quod ad Fidem divinam pertineat, & ad servandum silentium de eo facto, quod ad Fidem divinam non ita spectat (nimirùm, utrùm impia illa doctrina in Scriptis hujusce Authoris contineatur?) quod satis superque patet ex superioribus effatis.

Has triginta illustrissimi Domini *Caroli Duplessis d'Argentrè*, Tutelensis Episcopi, Propositiones (quas veluti totidem Canones & Regulas Ecclesia, juxtà suam, cùm antiquam, tum recentem, in damnandis Hæreticorum libris, praxim, hactenus jugiter observavit) ipse meo calculo lubentissimè approbo & adopto, necnon etiam solidissima argumenta, quibus idem illustrissimus Antistes in Appendice, quam ad calcem sui doctissimi Operis, quod inscribitur: *Elementa Theologica*, attexuit, veritatem prædictarum XXX. Propositionum benè multis exemplis, ab Historia Ecclesiastica petitis, confirmat, illustrat, asserit ac vindicat contra Novatores, qui inficiantur, Ecclesiam esse infallibilem in examine & in judicio de doctrina, seu de vero, obvio, & germano sensu librorum, quos proscribit, Hæreticorum; audentque pervicaciter asserere, Ecclesiam falli posse in dirimenda quæstione alicujus *Facti*, quod cum jure, seu cum Dogmate Fidei, connexionem habet. Denique, Author tibi sum, erudite lector, ut semper præ oculis habeas tutissimam illam Regulam, quam Clarissimus *Joannes Morinus*, Congregationis Oratorii Jesu presbyter, dat in Præfatione doctissimi Libri, quem anno MDCLI. Parisiis edidit, cuique titulus est: *Commentarius Historicus De Disciplina in administratione Sacramenti Pœnitentiæ*, &c. ubi hæc habet: *Differentiæ Catholicum, & Hæreticum substantialiter constituentes, unumque ab altero secernentes, his Propositionibus continentur. Ista Propositio: Ecclesia veritatem secuta est annis ducentis, trecentis, quadringentis, mille ducentis vel quadringentis, posteà verò erravit, morum iniquitatem, & regiminis perturbationem amplexa est, & probavit, Hæreticum constituit, si pertinaciter defendatur, aut Hæresis suspectum, si verbis vel scriptis insinuetur. Contra, ista Propositio: Ecclesia nullo sæculo, nullo die errare potest aut pravos mores probare, Catholicum demonstrat. Catholicus enim ille est, qui Ecclesiam profitetur non modò non errasse, sed etiam nullo sæculo errare posse; & quamdiu hoc profitetur, errare potest, Hæreticus esse non potest. A Deo enim præceptum nobis est, Ecclesiam hodiè loquentem audire, non solùm alterius ævi. Si hoc semel Axioma concutias, omnem excutis de cordibus Christianorum Fidei securitatem; tumq; necessariò sicut parvuli fluctuantes circumferemur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Nulla enim inter se sic sentientes & Hæreticos quotquot fuerunt, sunt, & erunt, quatenùs Hæretici sunt, differentia*

pror-

in vulgi fabulam abeat hæc illiberalis Jansenismi nota , quam Scholæ Thomisticæ doctrinæ de Gratia se ipsa efficaci inurere ipsos non pudebat . Cùm igitur *Gabrieli Danieli* , aliisque Molinistis , Familiæ Dominicanæ Theologos ad confutandam *Jansenii* doctrinam provocantibus , jam ipse fecerim satis , & impactam ab ipsis Scholæ Thomisticæ Jansenismi calumniam abundè & pro meis viribus diluerim ; nullus in præsentia dubito , quin ipsimet Molinistæ , vi veritatis convicti , atque constricti , æquis animis patiantur , ut nunc me accingam ad refellenda eorum Scholæ Molinianæ Dogmata , quæ tamen , cùm sint adhuc tolerata ab Ecclesia , nulla prorsus censura afficiam , nec hostili animo , aut contentionis , simultatisve studio , impetam , sed ea solius amore veritatis , quam pro aris ac focis tutatur celeberrima , & de Ecclesia optimè merita Angelici Doctoris Schola , impugnare satagam , juxtà illud clarissimi Poetæ Distichon :

Diversum sentire duos de rebus eisdem ,
Incolumi licuit semper amicitia .

NOS

NOS FRATER THOMAS RIPOLL

Sacræ Theologiæ Professor, totius ordinis FF. Prædicatorum Magister Generalis & Servus.

TERTIAM EPISTOLARUM THEOLOGICO-HISTORICO POLEMICARUM CLASSEM, quam nuper scripsit, & adornavit *Rever. admodùm Pater Magister Ignatius Hiacynthus Amat de Graveson*, Provinciæ Nostræ Gallo-provinciæ, & Conventus Arelatensis Alumnus, Doctor Facultatis Parisiensis, & Collegii Casanatensis Theologus: *In quibus Doctrina de Gratia seipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam ante omnem prævisionem meritorum, contra Scholæ Thomisticæ adversarios asseritur & vindicatur*: Tenore præsentium, Nostrique authoritate officii Typis mandari permittimus; & concedimus Authori facultatem, dummodò prædictum Opus à duobus Ordinis nostri Theologiæ Magistris, à nobis designatis, fuerit censorio examine comprobatum, aliisque servatis de jure servandis. Datum Romæ in Conventu Nostro S. Mariæ super Minervam die undecima Februarii 1730.

Fr. Thomas Ripoll, Magister Ordinis.

Loco ✠ Sigilli.

Registr fol. 94.

Fr. Joannes Sicard, Magister & Socius.

APPROBATIONES.

TErtiam, & ultimam Classem Epistolarum ab Adm. R. P. Magistro Fr. Ignatio Hiacyntho Amat de Graveson, Sac. Facultatis Parisiensis Doctore, & Collegii Casanatensis Theologo, Ord. Prædicat. ad Amicum scriptarum, in quibus Doctrina de Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam ante omnem prævisionem meritorum contra Adversarios Scholæ Thomisticæ asseritur, & vindicatur; mandatis Rev. Patris Fr. *Thomæ Ripoll*, ejusdem Ord. Præd. Generalis Magistri, morem gerens, non minori animi delectatione quàm duas præcedentes perlegi: Cùmque in iisdem Epistolis nihil prorsus offenderim quod bonis moribus vel Catholicis Dogmatibus non consentiat, quinimò illas solida doctrina atque omnigena eruditione refertas animadverterim, propterea dignissimas censeo, ut publici juris fiant ad communem utilitatem, & perennem tanti Viri, Urbi & Orbi notissimi, commendationem. Datum Romæ in Conventu Sanctæ Mariæ super Minervam die 8 Februarii 1730.

F. Dominicus Ponsi, Ord. Præd. S. Theol. Mag. Exprov. Prov. Rom. Reverendissimi P. Gen. Soc. & S. Cong. Indulgent. & Reliquiar. Consult.

Cum

CUM nihil prius & antiquius genuinis Thomistis sit, quam inconcussa, tutissimaque Doctoris Angelici *S. Thomæ Aquinatis* Dogmata sarta tecta conservare; laudandus sanè Vir clariss. R. adm. P. F. Mag. *Ignatius Hyacinthus Amat de Graveson, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, & Collegii Casanatensis Theol. Ordin. Prædicat.* qui totus est in hac *Epistolarum tertia Classi*, ut sententias, *de Gratia per se, & ab intrinseco efficaci*, ac *de Prædestinatione ante omnem prævisionem meritorum gratuita*, liquidò probet. Jussu Reverendiss. P. F. *Thomæ Ripoll*, totius Ord. FF. Prædicatorum Magistri Generalis, Opus istud avidis oculis, & summa animi oblectatione perlegi, nec aliquid offendi, quod (ne latum quidem unguem) vel aberret à Fide, vel Castioris Ethices regulis non conveniat: Quinimo, quà est eruditione, vir de re literaria optimè meritus, sic scientiæ suæ copiam facit Author, ut obscura quæque dilucidè pertractet, veritatis cultor ipsam validissimis momentis defendat, ac omni luce clarioribus argumentis contrarias opiniones refellat. Prodeat igitur, & pro merito laudem sortiatur Opus Authore suo dignum. Datum Romæ in Cœnobio S. Mariæ supra Minervam VI. Februarii MDCCXXX.

Fr. Antonius Bremond, Ord. FF. Prædicator. S. Theol. Mag. & Bullarii ejusdem Ordinis Editor.

CLASSEM Tertiam Epistolarum Theologico-Historico-Polemicarum *De Divina Gratia, & Prædestinatione &c.* ab Admodùm R. P. *Ignatio Hyacintho Amat de Graveson*, Ord. Prædic., Doctore Sorbonico, & Casanatensi Theologo, compositam atque à Reverendiss. P. F. *Jo: Benedicto Zuannelli*, Sac: Apost: Pal: Magistro, meo examini commissam, maxima animi oblectatione de more legi; & cùm nec minimum quid, seu bonis moribus absonum, seu orthodoxæ fidei adversum adinvenerim, sed cuncta optima, & omnia consona Sancto Thomæ, Doctori Angelico, SS. Patribus, Sac. Apostol. Constitut signanter illi, quæ incipit his verbis: *Pretiosus*, a SS. D. N. BENEDICTO XIII. fel. regn. editæ, nec non Sac. Scripturæ repererim: Idcircò non censorio calamo, sed aureo serto indigebat. Ast, quia per cætera Opera immortali gloria eorum Author jam rutilans coruscat, ipsum ea propter aliqua laude afficere abstineo, cum sit omni laude dignus. Quare si Priores Tomos harum Epistolarum dignos publica luce judicavi, & hunc publico juri adjudicare debeo. Ita &c. Dabat Romæ in Collegio S. Mariæ de Victoria 11. Febr. 1730.

F. Leo à S. Felice Carm. Excalc. S. Theol. Prælect. ac S. Congreg. Ind. & S. Rit. Cons.

OPERI suo *De Divina Gratia*, *& Prædestinatione* manum extremam imponit Clariss. Auctor F. *Ignatius Hiacynthus Amat de Graveson*, Ord. Præd Facultatis Parisiensis Doctor, & Theologus Casanatensis, in hac Tertia Epistolarum Classe. Enimverò, hìc primùm longam argumentorum seriem, cui similem & alteram in superioribus epistolis pro Thomistica doctrina instituerat, adversus Molinistarum Placita, expedita methodo proponit & auctoritate urget etiam historica, atque Theologica ratiocinatione. Obstrusissimæ deinde de Reprobatione præsertim *Negativa*, & Præparatione sufficientis Gratiæ quæstiones ita expediuntur, ut in sententiis sibi invicem succedentibus magni ingenii sui acuminis significatio eluceat, nec tamen vel digitum progrediatur ultra scholasticæ libertatis cancellos. Quæ sanè omnia reddunt Opus de Divinis Auxiliis absolutissimum, sibi undiquè cohærens, & ampla eruditione refertum, minimè à Catholica Fide alienum, & morum Regulis maximè consonum. Unde hujus etiam postremæ Classis impressio in commune Literariæ Reipublicæ bonum procedere poterit, ac debet; si ita videbitur Reverendissimo P. *Jo: Benedicto Zuannelli*, Sac. Pal. Apost. Mag. cujus mandatis, ut obsequerer, eam, qua potui, diligentia perlegi, & hoc judicium ultro tuli. Romæ Nonis Febr. Anni 1730.

Ego D. Fridericus de Judice, Cong. Cœlestin. Ord. S. Benedict. in Collegio S. Eusebii de Urbe Sac. Theol. Lector.

NOI RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

AVendo veduto per la Fede di Rivisione, & Approbazione del P. F. Tommaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro intitolato F. *Ignatii Hiacynthi Amat de Graveson Sacræ Facultatis Parisiensis Doctoris Epistolæ ad Amicum Scriptæ*, non vi esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza à Gio: Battista Recurti Stampatore, che possa esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. 28. Maggio 1730.

(Carlo Ruzini Kav. Proc. Rif.
(Andrea Soranzo Proc. Rif.
(Pietro Grimani Kav. Rif.

Agostino Gadaldini Segr.

INDEX

INDEX EPISTOLARUM HISTORICO-THEOLOGICO-POLEMICARUM,

Quæ continentur in hac Tertia Classe, & in quibus ostenditur Molinistarum Dogmata,

ORDO ET MATERIES EPISTOLARUM,

Tournely, qui in suis Prelectionibus Theologicis omnem curam, industriam, & operam suam in hoc potissimùm collocavit, ut Lectores suos à Systemate de Grátia per se efficaci, objectis vanis quibusdam terriculis, monstris, ac prestigiis, penitus deterreret, eosque vel invitos, & quasi obtorto collo, pertraheret in Molinistarum Systema, quod ipse magno animi estu se tutari gloriatur.

Quod ad Molinistarum castra transierit *Honoratus Tournely*, eorumque Placita de Gratia versatili, de Scientia Media, de Gratia congrua, & de Prædestinatione ad gloriam, pendente ex prevision meritorum, defendenda in suis Prelectionibus Theologicis susceperit, non queror; cum adhuc sub judice sit *Ludovici Molinæ* doctrina; & etiamnum ab Ecclesia toleretur; sed quod hic Theologus, ut Schole Molinianę Theologis gratificaretur, eorúmque capita blandè demulceret, dedita opera Scholę Thomisticę doctrinę principia, Responsa, & Objectiones contra Molinianam doctrinam de Scientia Media, de Gratia congrua, & de Prędestinatione ad gloriam, pendente ex prevision meritorum, cautè dissimularit, infirmarit, labefactarit; hoc est, ut candidè fatear, quod concoquere non possum, & quod certè non feram, non patiar, non finam.

Quapropter, in meis sequentibus Epistolis in id totus incumbam, ut contra *Gabrielem Danielem*, *Livinum De Meyer*, *Honoratum Tournely*, *Franciscum Mariam Assermet*, & contra alios Molinistas ostendam primò, Thomisticę Scholę doctrinę de Gratia se ipsa efficaci, & de Prędestinatione gratuita ad gloriam ante omnem meritorum prevision, fundamenta, seu principia esse solidissima, Sanctorum Patrum, presertim *Augustini*, & *Thomæ* doctrinę omnino consentanea, quibus solvendis omnes quotquot hactenus contra hanc Scholę Thomisticę inconcussam doctrinam vexillum erexerunt, impares fuerunt. Secundò, evincam, omnia Scholę Molinianæ doctrinæ de Gratia congrua, de Scientia Media, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam, pendente è prevision meritorum conditionatorum, principia, ac momenta fuisse jam pridem à Schola Thomistica abundè soluta, cribrata, convulsa, ac solo penitus equata. Hoc pacto

pacto (ut spero) doctrinam Scholæ Thomisticæ (qua nihil, secundùm Deum, prius & antiquius habeo) in optima luce collocabo, & vindicabo à cavillationibus ejus æmulorum obtrectatorum, qui, hæc præsertim tempestate, ficulneis, & millies elisis argumentis eam oppugnant, & (quod gravius est) illam in suis libris ita deformant ac decolorant, vix ut à Thomistis agnosci possit.

OR.

ORDO ET MATERIES EPISTOLARUM,

Quæ in hac Tertia Classe continentur.

CUM Scholæ Thomisticæ Doctrina De Scientia Dei, effectrice rerum omnium causa, de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam ante omnem meritorum prævisionem, sit à diametro opposita doctrinæ de Scientia Media, de Gratia congrua, & de Prædestinatione, pendente à prævisione meritorum; nulla clarior ac facilior, mea quidem sententia, occurrit via, aut expeditior methodus dijudicandi quænam doctrina sit, citrà ullum errandi periculum, alteri præponenda, quàm conferendo principia unius doctrinæ cum principiis adversæ doctrinæ, & ostendendo, principia, quibus nititur doctrina Scholæ Thomisticæ, esse longe solidiora, magisque veritati, antiquitati, & menti Sanctorum Patrum, præsertim *Augustini*, & *Thomæ*, consentanea, quàm sint principia, quibus superstruitur Scholæ Molinianæ doctrina.

Hanc igitur tam facilem viam inibo ipse, eamque expeditam methodum sectabor in hac tertia Classe mearum Epistolarum Theologicarum, quę erunt numero decem. In prima, lectoris ob oculos ponam firmissima Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* principia, quibus fulti Thomistæ Scientiam Mediam de medio tollunt, eamque à Deo penitùs ablegant. In altera, excutiam principia, quæ Scholæ Molinianæ Theologi stabilire solent ad astruendam Scientiam Mediam, quam à Scientia Dei *simplicis intelligentiæ*, & à Scientia *visionis* ex æquo distinctam esse pertendunt; eademque Molinistarum principia benè multis momentis confutabo. In tertia Epistola commonstrabo, Deum certo cognoscere futura conditionata independenter à Scientia Media. In quarta, faciam satis argumentis Molinistarum, qui oppugnant Decretum absolutum ex parte subjecti (seu Dei) & conditionatum ex parte objecti, in quo Decreto, juxta Thomistas, Deus cognoscit futura conditionata. In quinta Epistola proponam Scholæ Thomisticæ principia, quibus profligatur Gratia Molini-

sta-

ſtarum *Congrua*. In ſexta referam, & eadem opera refellam principia, queis Scholæ Molinianæ Theologi ſuam Gratiam Congruam aſſerere ac vindicare moliuntur. In ſeptima, Prædeſtinationem electorum ad Gloriam eſſe pure gratuitam, & independentem ab omni meritorum prævifione, ex certis Thomiſtarum principiis probabo. In octava evincam, Moliniſtarum opinionem de Prædeſtinatione ad gloriam dependenter à prævifione meritorum caducis ac ruinofis niti principiis. Nona Epiſtola erit de Reprobatione poſitiva, quam fieri poſt prævifionem demeritorum contra Hæreſiarcham *Calvinum* demonſtrabo. In poſtrema Epiſtola oſtendam, Deum præparare & offerre omnibus hominibus Gratias verè ſufficientes, non in ſenſu Moliniſtico, ſed in ſenſu Thomiſtico; intellectas, quibus concupiſcentiam vincere, præcepta obſervare, & ſalutem æternam adipiſci poſſint, ita ut in eorum culpa ſit, qui ejuſmodi gratias non recipiunt.

Scio quidem, perdoctos Thomiſtas ad enodandas haſce difficultates immenſa non minus mole, quàm eruditione volumina lucubraſſe, adeo ut prçſtaret potius ſilere, quàm bonas horas perdere in iiſdem quæſtionibus ad novam criſim revocandis. Memini etiam ſapientiſſimè à *Cicerone* dictum, *mandare quemquam litteris ſuas cogitationes, qui eas nec diſponere, nec illuſtrare poſſit, nec delectatione aliqua Lectorem afficere, hominis eſſe intemperanter abutentis & otio & Litteris*. Verùm, quamvis id probè ſciam, in eam tamen erigor ſpem, fore ut apud çquum Lectorem veniam & excuſationem obtineam. Ea enim eſt, hac prçſertim tempeſtate, in laceſſenda, vel deformanda Scholç noſtrç Thomiſticç doctrina, çmulorum importunitas, ut quamvis eorum objectionibus & cavillis millies repetitis nihil novi occurrat, quod reſpondeam; ignaviç & imperitiç adſcriberetur; quod, pro modeſtia, prudentia, & charitate ſervaretur, ſilentium.

EPI-

EPISTOLA PRIMA

In qua expenduntur firmissima Sanctorum Patrum Augustini, & Thomæ Doctrinæ principia, quibus fulti Thomistæ Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, de medio tollunt, & à Deo procùl eliminant.

GAbriel Daniel in Epistola IX. quam scripsit ad R. P. *Natalem Alexandrum*, Dominicanum, contendit, Systema Jesuitarum, in quo ponitur Scientia futurorum conditionatorum (seu Scientia Media) à nullo Dei Decreto pendens, magis congruere *Sancti Augustini* menti & ideæ, quàm Thomisticum Systema, quod Scientiam futurorum conditionatorum Decreto Dei absoluto alligat, ibidémque concludit Molinianus ille Theologus, *ad Sancti Augustini mentem sententiamque loqui congruentiùs eos, qui dicunt, cognitiones Dei conditionales ab omni Dei Decreto esse solutas & liberas; sivè, quod idem est, Scientiam Mediam ab Augustino (quicquid contrà opponatur) agnitam & usurpatam fuisse.*

Ast, cum bona P. *Danielis* venia, hìc ex ipsamet ejusdem Moliniani Theologi ingenua confessione probandum suscipio, illum, in stabilienda scientia futurorum conditionarorum (seu Scientia Media) ante Decretum Dei, perperam gloriari patrocinio Aquilini illius Doctoris, quem obtorto collo ad suam Molinianam Scholam trahere pertentat. Enim verò, fatetur P. *Daniel* in Epistola VI. ad Patrem *Natalem Alexandrum*, Semipelagianos admisisse quidèm in Deo Scientiam futurorum conditionatorum, seu Scientiam Mediam, à nullo Dei pendentem Decreto, & in hoc illos non errasse; sed eorum errorem in hoc situm fuisse, quòd abuterentur scientia illa Media, negantes Catholicum Dogma de Prædestinatione gratuita ad Gratiam, & asserentes, non gratiam, sed solam libertatem & proprium hominis meritum secernere prædestinatum à non prædestinato. Sed præstat auscultare P. *Danielem*, loco mox à me laudato de Semipelagianorum errore his verbis disserentem: *Semipelagiani, cùm gratuitam prædestinationem ad Gratiam impugnabant cognitione divina conditionalium* (seu Scientia Media) *pravè utebantur, ut objectas, pro gratuita prædestinatione, ab Augustino difficultates, à quibus expedire se non poterant, dissolverent. Sic enim, exempli causa, illos adoriebatur Augustinus: Parvuli duo recens nati sacram ad ædem à parentibus deferuntur, ut salutaribus baptismi abluantur aquis: alter illorum priùs mortem obit, quàm à Sacerdote possit ablui, alter sacro fonte tinctus moritur. Hic adoptione divina dignatur & Cælo; ille non dignatur: nihil utrobique meriti est, cur alter cælesti donatur beneficio, alter non donatur . . . . . . Cùm hoc argumentum Semipelagianis grave negotium facesseret, recurrebant illi ad scientiam conditionalium* (seu ad Scientiam Mediam omni Decreto Dei liberam) *ut causam redderent, quare Deus tam disparem utriusque parvuli sortem juberet esse. Ajebant* (Semipelagiani) *ideò salutares baptismi lymphas alteri Deum annuere, quia prævidisset, eumdem libertate sua, ut par est, usurum, cùm rationis compos per ætatem foret: alterum contrà, non rectè pièque illa usurum. Ita hæc prædestinatio, sive diversum de ambobus illis parvulis Decretum Dei, ut quidam Semipelagiani censebant, nitebatur amborum meritis, non quæ reverà tùm essent, sed quæ olim futura, si diutiùs viverent, à Deo præviderentur.*

Sic Augustiniani argumenti vim eludebant Semipelagiani, in quorum responso extat error Catholico dogmati de gratuita prædestinatione ad gratiam contrarius, in eo videlicèt, quòd libertas hoc pacto hominis prædestinatum à non prædestinato secerneret, cùm tamen discrimen illud efficiat unica Dei misericordia . . . . Itèmque (pergit ibidem P. Daniel) *errabant Semipelagiani, quòd contenderent sine auxilio gratiæ futurum, ut ille V. G parvulus libertate sua rectè uteretur. Hic eorum alter, inquam, error extitit, quo libertati soli eam vim tribuebant, ut gratiam baptismatis mereretur.*

Jam verò ab hoc gemino errore mirum quantùm disjuncta Scientiæ Mediæ doctrina est. Nam primò, ex Theologorum mente, qui pro Systemate hoc stant, cùm Deus prævidet fore ut veram Fidem amplectetur Ethnicus, si talem ipsi gratiam largiretur, simùl novit opus hoc non solius libertatis fore, sed libertatis, quam adjuvet, quam præveniat gratia. Deindè (quod rei caput est, ac diligentèr animadvertendum) tametsi Deus prævideat Ethnicum hunc tali gratia, si detur, benè usurum & convertendum esse: tamen, quòd benè illa sit usurus, id nullo pacto facit, ut Deus eam illi donare decernat, sua sola misericordia impellitur.

Certè, non is ego sum, qui in hoc confutando discrimine, quod *Gabriel Daniel* assignat doctrinam Semipelagianorum inter & doctrinam Molinistarum circà usum & abusum Scientiæ Mediæ contentionis funem ducere velim, aut Molinistas, Scientiæ Mediæ defensores, Semipelagianismi insimulare. Non sequar profectò exemplum Patris *Danielis*, qui in suis Epistolis ad nostrum *Natalem Alexandrum* doctrinæ Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci illiberalem Jansenismi notam inussit, sed potiùs imitabor prudentiam, modestiam, & charitatem nostri *Natalis Alexandri*, qui cap. 3. Art. 8. *Historiæ Ecclesiasticæ quinti sæculi* differens de Semipelagianis, eorumque erroribus, hæc habet: *Cavendum tamen, ne recentioribus quibusdam Theologis, qui prædestinationem electorum ad gloriam intuitu meritorum à Deo fieri contendunt, & scientiam quamdam Mediam propugnant, Semipelagiani erroris nota inuratur . . . Magnum enim est, quantùm ad hoc utrumque dogma, inter Semipelagianos & Theologos illos discrimen. Nullam enim verò prædestinationem gratuitam Semipelagiani admittebant, nedùm ad gloriam, sed nec ad gratiam: electionem scilicèt ad gloriam meritis operum tribuebant, electionem ad gratiam merito Fidei, de qua dici non potest: Quid habes quod non accepisti? utpotè quæ in eadem natura remanserit, licèt vitiata, quæ priùs sana ac perfecta donata sit, ut refert Hilarius ad S. Augustinum scribens. Quæ Semipelagianorum sententia erat hæretica. Theologi verò laudati, prædestinationem ad gratiam omninò gratuitam profitentur. Solam electionem ad gloriam intuitu meritorum fieri volunt. Quod mihi quidèm à S. Augustini & S. Thomæ doctrina penitùs alienum videtur: non tamen aliqua censura notandum. Quòd spectat scientiam illam, quæ Media nuncupatur, non in hoc fuerunt hæretici Semipelagiani, quòd eam admiserint ac propugnaverint, sed quòd ex præscientia meritorum, vel peccatorum, quæ nusquàm essent futura, Deum hominum sortes definire assererent, & alios prædestinare ad gloriam, alios damnare ad pœnam; idque etiam locum habere in parvulis. At recentiores illi Theologi, de quibus agimus, longè sunt ab istius erroris flagitio. Quod enim propugnent Scientiæ Mediæ genus circa merita vel peccata, sub conditione quæ nusquàm ponenda sit futura, non ità versatur, ut Deus in prædestinationis & reprobationis negotio rationem eorum aliquam habeat. Illam quidèm sententiam ex Augustini doctrina non operosè refelli existimo; ipsam sentio à veritate alienam: sed quæ tamen salva religione in utramque partem impunè ventilari possit.* Hactenùs noster *Natalis Alexander*, cujus modestiam in rejicienda Molinistarum Scientia Media si æmulatus fuisset Pater *Gabriel Daniel* in his, quas ad illum scripsit & missitavit, Epistolis, omni procùl dubio, in confutanda doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci, intra mo-

de-

fieri contendunt, & scientiam quamdam Mediam propugnant, Semipelagiani erroris nota inuratur . . . Magnum enim est, quantùm ad hoc utrumque dogma, inter Semipelagianos & Theologos illos discrimen. Nullam enim verò prædestinationem gratuitam Semipelagiani admittebant, neque ad gloriam, sed nec ad gratiam: electionem scilicet ad gloriam meritis operum tribuebant, electionem ad gratiam merito Fidei, de qua dici non potest: Quid habes quod non accepisti? utpotè quæ in eadem natura remanserit, licèt vitiata, quæ priùs sana ac perfecta donata sit, ut refert Hilarius ad S. Augustinum scribens. Quæ Semipelagianorum sententia erat hæretica. Theologi verò laudati, prædestinationem ad gratiam omninò gratuitam profitentur. Solam electionem ad gloriam intuitu meritorum fieri volunt. Quod mihi quidem à S. Augustini & S. Thomæ doctrina penitùs alienum videtur: non tamen aliqua censura notandum. Quòd spectat scientiam illam, quæ Media nuncupatur, non in hoc fuerunt hæretici Semipelagiani, quòd eam admiserint ac propugnaverint, sed quòd ex præscientia meritorum, vel peccatorum, quæ nusquàm essent futura, Deum hominum sortes definire assererent, & alios prædestinare ad gloriam, alios damnare ad pœnam; idque etiam locum habere in parvulis. Atque recentiores illi Theologi, de quibus agimus, longè sunt ab istius erroris flagitio. Quod enim propugnant Scientiæ Mediæ genus circa merita vel peccata, sub conditione quæ nusquàm ponenda sit futura, non ità versatur, ut Deus in prædestinationis & reprobationis negotio rationem eorum aliquam habeat. Illam quidem sententiam ex Augustini doctrina non operosè refelli existimo; ipsam sentio à veritate alienam: sed quæ tamen salva religione in utramque partem impunè ventilari possit. Hactenùs noster *Natalis Alexander*, cujus modestiam in rejicienda Molinistarum Scientia Media si æmulatus fuisset Pater *Gabriel Daniel* in his, quas ad illum scripsit & missitavit, Epistolis, omni procùl dubio, in confutanda doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci, intra mo- de-

destiæ cancellos sese, ut par erat, continuisset, eique (quod caput est) Calvinismi, & Jansenismi notam non affinxisset; quod certè sub pœnis canonicis districtè vetuit Summus Pontifex BENEDICTUS XIII.

Fateor igitur cum nostro *Natali Alexandro*, Scientiam Mediam, quam admiserunt hæretici Semipelagiani, nonnullis fuisse infuscatam erroribus, à quibus eam repurgarunt Scholæ Molinianæ Theologi, qui doctrinam de Scientia Media, exploratrice futurorum conditionatorum, etiamnùm salva religione in Ecclesia Catholica propugnant. At contendo, indè evidenti consecutione inferri, *S. Augustinum* improbasse Scientiam Mediam, qua malè abutebantur Semipelagiani, eumque, in oppugnandis Semipelagianorum erroribus, nunquàm adhibuisse Scientiam Mediam juxta usum, sensum & modum quo nunc Molinistæ in suis Scholis eam defendere ac explicare solent. Sic enim argumentor: Si *Sanctus Augustinus* notum habuisset & reverà probasset Scientiæ Mediæ usum, quo eam Molinianæ Scholæ Theologi, ad conciliandam libertatem nostram cum divinis Decretis & auxiliis, explanant ac strenuè tutantur, debuisset profectò *S. Augustinus*, disputando contra Semipelagianos, & Scientiam Mediam (qua abutebantur illi hæretici) impugnando proponere Semipelagianis, ac defendere Scientiam Mediam, juxtà usum, & sensum, quo eam Molinianæ Scholæ Teologi tuentur, tanquàm omninò necessariam ad conciliandam libertatem nostram cum Decretis & auxiliis divinis: Atquì *S. Augustinus*, disputando contra Semipelagianos, nunquàm ad conciliandam libertatem nostram cum Decretis & auxiliis divinis, adhibuit Scientiam Mediam juxta usum, sensum & modum, quo eam nunc Scholæ Molinianæ Theologi recipiunt ac defendunt, ergò non tantùm *S. Augustinus* damnavit in Semipelagianis Scientiæ Mediæ abusum, verùm etiam, ad conciliandam libertatem nostram cum Decretis & auxiliis Divinis, nunquàm adhibuit Scientiam Mediam juxta usum sensum & modum, quo eam nunc Molinistæ in suis Scholis propugnant.

Major hujusce argumenti Propositio à Molinistis negari haud potest. Minorem verò ejusdem argumenti Propositionem ultrò fatentur iidem Molinistæ, præsertim P. *Gabriel Daniel*, qui in Epistola IX. ad nostrum *Natalem Alexandrum* asserit, Systema Scientiæ Mediæ (sicut nunc explicatur & docetur in Schola Moliniana) fuisse quidem notum *Sancto Augustino*, fatetur tamen, Aquilinum illum Doctorem, disputando contra Semipelagianos, non usum fuisse, ad conciliandam libertatem nostram cum Decretis & auxiliis Divinis, Scientiæ Mediæ Systemate, quod recipitur & defenditur in Scholis Molinistarum. Quæro nunc ab adversariis, quorsùm *S. Augustinus* (si reverà, ut ajunt Molinistæ, probavit usum Scientiæ Mediæ, & censuit cum ea convenire Decreta & auxilia Gratiæ à se ipso defensa) quæro, inquam, ab adversariis, cùr *S. Augustinus* hanc concordiam & convenientiam suorum cum Scientia Media Dogmatum nullibì aperuit? cur tacuit? cùm ea semel manifestata, desitura essent tot scandala, quibus id ætatis Ecclesia premebatur; ea verò occultata, aut tacita, invalescerent scandala, & majora timerentur.

Id sanè de *S. Augustino* ità sentire, ità loqui, perindè est, ac illum peragere reum ejusdem sceleris, quo Apostolus *Paulus* gravat Ethnicos Philosophos, nempè veritatis per summam injustitiam detentæ, & omninò necessariæ ad componendas Ecclesiæ dissensiones. Opponebant Semipelagiani Doctrinæ *Sancti Augustini* (referente *S. Prospero* in Epistola ad eumdem S. Doctorem) *removeri omnem industriam, tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates, & sub hoc prædestinationis nomine, fatalem necessitatem induci; & per operantem & præoperantem gratiam liberum impediri arbitrium.* Dictitabant insupèr Semipelagiani, *Propositum illud vocationis Dei* (quod admittebat *S. Augustinus*) *lapsis curam resurgen-*

dii adimere, & sanctis occasionem teporis afferre, eò quòd in utraque parte superfluus labor sit, si neque rejectus ulla industria possit intrare, neque electus ulla negligentia possit excidere.

Numquid, amabo, actutùm respondere potuisset *S. Augustinus*, has Semipelagianorum querimonias nullum habere locum in suo Systemate de Gratia & Prædestinatione, utpote qui existimabat, Deum nihil absolutè circà salutem electorum decernere ac prædestinare, nisi anteà per Scientiam Mediam, Dei Decreto priorem, & ab eo independentem, prævidisset conditionatum eorum voluntatis consensum? hæc Responsio, ad conciliandam humanam libertatem cum Decreto prædestinationis, non solùm facilis erat, obvia, & aperta, sed etiam necessariò à *Sancto Augustino* adhibenda, si eam veram esse autumasset, eaque una omnes hæreticorum Semipelagianorum querelas & objectiones profligasset, & quam omisisse manifesta fuisset Fidei proditio, & prævaricatio: Atquì tamen ab hac responsione adeò longè abfuit *S. Augustinus*, ut toto Libro *De Prædestinatione Sanctorum*, & Libro *De Dono Perseverantiæ* demonstret, nullam Fidem, & nullam perseverantiam, sivè absolutè, sivè conditionatè futuram; à Deo præscitam esse antè Decretum Dei Efficax sed ab illo tum existentiam, tum cognitionem certam Fidei, & perseverantiæ, ut à prima radice, sumi.

Aut igitur *S. Augustinus* reverà censuit, Deum nihil sivè absolutè, sivè conditionatè futurum ante suum Decretum efficax cognoscere ac præscire, aut S. ille Doctor discordias Ecclesiæ solo litigandi studio fovit, & scandalo fuit Catholicis perindè ac hæreticis; quippè qui cùm potuisset facili negotio tot malis mederi, & hæreticos Semipelagianos hac una responsione ad gremium Ecclesiæ revocare, dicendo nimirùm, Deum per Scientiam Mediam, priorem Decreto Dei absoluto, & ab eo prorsùs independentem, cognoscere ac præscire conditionatè futurum voluntatis electorum consensum, antequàm ipse de eorum æterna salute ac prædestinatione suum formet absolutum Decretum, seque, disputando contra Semipelagianos, non agere de Gratia efficaci, quæ suapte vi determinet voluntatem ad consensum, sed dumtaxàt se agere de Gratia Dei, præveniente quidèm, sed versatili, indifferenti, omnibus necessaria, omnibus promiscuè data & subdita libero hominis arbitrio, à cujus consensu redditur efficax, vel inefficax ab ipsius dissensu.

Quæro nunc à Molinistis, cùr *S. Augustinus* tot scandala, tot pericula, tot viris gravibus & amicis flagitantibus, non semoverit beneficio Scientiæ Mediæ, quam ipsimet judicant esse omnium horumce malorum præsentissimum remedium. Sic igitur contra Molinistas argumentor: *S. Augustinus* in his Controversiis, quas contrà Semipelagianos de Gratia, & Prædestinatione habuit, in totum abstinuit à Scientia Media, nec ea, ad conciliandam cum humana libertate efficaciam Gratiæ, usus est; ergò vel *S. Augustinus* ignoravit bonum usum Scientiæ Mediæ, vel illum improbavit, vel denique hunc bonum usum Scientiæ Mediæ cognitum quidèm habuit S. ille Doctor, sed eum, disputando contra Semipelagianos, adhibere neglexit, Si dicant Molinistæ, bonum usum Scientiæ Mediæ non fuisse *S. Augustino* notum, aut ab eo esse improbatum; profectò nihil sibi reliqui faciunt commune cum *S. Augustino*, summo Divinæ Gratiæ Doctore: Si verò respondeant Molinistæ, notum quidèm fuisse *Sancto Augustino* bonum usum Scientiæ Mediæ, sed ab eo, inter disputandum contra Semipelagianos, consultò & data opera abstinuisse; Si id, inquam, respondeant Molinistæ, debent, velint nolint, fateri, *S. Augustinum* hoc suo silentio plus nocuisse Ecclesiæ, quàm tot Scriptis & libris, quos *de Gratia & libero arbitrio* lucubravit, ei profuerit.

Ratio in promptu est, quia si Decreta Dei, & auxilia Gratiæ, ab *Augustino* defensa, cohæreant cum Scientia Media, sequitur primò, perperàm Semipe-

mipelagianos ex hac *S. Augustini* doctrina scandalum passos fuisse, quasi S. ille Doctor libertatem hominis tolleret, & fatalem necessitatem induceret. Quis enim, amabo te, unquàm dixit, Decreta Dei, & auxilia Gratiæ, quæ conveniunt cum Scientia Media tollere & exstinguere liberum hominis arbitrium? id sanè Semipelagiani ne quidèm unquàm somniarunt. Sequitur secundò, istud scandalum, quod ex doctrina *S. Augustini* patiebantur Semipelagiani, nec debuisse, nec potuisse negligi à *Sancto Augustino*, cùm in promptu haberet opportunum remedium, deductis videlicet ad Scientiam Mediam suis dogmatibus. Hoc pacto *S. Augustinus* (si existimasset, Scientiam Mediam esse necessariam ad conciliandam hominis libertatem cum Decretis & auxiliis divinæ Gratiæ) potuisset & debuisset adhibere Scientiam Mediam ad semovenda Semipelagianorum scandala, vel ad infringenda argumenta, quæ in ipsum de sublata hominis libertate intorquebant. Quod si *S. Augustinus*, disputando contra Semipelagianos, id potuit, & debuit, nec tamen fecit, sicut cum Molinistis fatetur P. *Daniel* in Epistola jam laudata ad nostrum *Natalem Alexandrum*, quis, sodes, S. illum Doctorem à tam gravi noxa absolvet?

Prætereà, *S. Prosper* in Epistola ad *S. Augustinum* postulat ab eo solutionem nodi istius quæstionis, quæ eadem planè est ac illa, de qua jampridèm Thomistæ ac Molinistæ inter se acritèr disputant: *An scilicèt ea, quæ sunt à Deo præscita, sint etiam à Deo prædestinata; ita ut præscientia sit subnixa Decreto, vel è contrà Decretum præscientiæ?* hic erat status controversiæ, quæ olìm à Semipelagianis agitata, hodiè à Molinistis instauratur: volunt enim Molinistæ, nullum futurum actum, à libero hominis arbitrio eliciendum, posse efficacitèr à Deo decerni, nisi priùs per Scientiam Mediam præviderit, quid voluntas, seu vocata, seu præventa, sub Dei adjutorio, in hac vel illa dispositione ageret, aut non ageret, consentiret, aut non consentiret. Thomistæ verò docent, omnem actum futurum, sive absolutum, sive conditionatum liberi hominis arbitrii à Deo decerni, Deumque rem omnem futuram videre in suo actuali Decreto.

Similiter, *S. Hilarius* in Epistola, quam scripsit ad *S. Augustinum*, refert Massilienses asserere, præscientiam, quam Deus habet, futurorum humanæ voluntatis actuum, præire Decreto Dei efficaci, alioquì, si præscientia Dei subsequeretur Decretum Dei efficax, de libertate hominis actum planè ac conclamatum iri. Addit etiam *S. Hilarius*, Massilienses hanc divinam præscientiam Decreto Dei præviam esse, probare ex ipsiusmet *S. Augustini* libro *Sex Quæstionum adversùs Porphyrium*, quarum uni S. ille Doctor respondet: *Voluisse Christum apparere & prædicare apud illos, quos & ubi sciebat esse credituros.*

Non est dubium, quin *S. Augustinus* (si reverà admisisset Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum, seu consensus, vel dissensus voluntatis humanæ exploratricem) facili negotio potuisset, immò debuisset huic Quæstioni sibi à Sanctis *Prospero*, & *Hilario* propositæ, respondere primò, præscientiam, qua Deus cognoscit futura conditionata, seu assensum, vel dissensum, quem humana voluntas præbitura est gratiæ sibi à Deo oblatæ, non esse innixam Decreto Dei efficaci, sed potius illud antecedere. Secundò, *S. Augustinus* respondere debuisset, hanc Dei gratiam (quam Ipse docebat, humanas prævenire voluntates) nec esse suaptè natura efficacem, nec eas determinare ad consensum, sed esse dumtaxàt Gratiam, prævenientem quidèm, versatilem tamen, indifferentem, communem omnibus hominibus, eorum permissam libero arbitrio, ex cujus consensu fiebat efficax, ex ipsius verò dissensu reddebatur inefficax: asserere autem, aut suspicari velle, ejusmodi gratiam subditam libero hominis arbitrio tollere ejus libertatem, & fatalem necessitatem inducere, extremæ fore dementiæ. Sic, inquam, respondere debuis-

buisset *Sanctus Augustinus*, si usum Scientiæ Mediæ approbasset, eamque, ad conciliandam hominis libertatem cum divinæ Gratiæ efficacia & Decreto prædestinationis, necessariam existimasset.

Hac quippe responsione omnes Semipelagianorum objectiones profligasset, causamque Ecclesiæ, & suam, ab eorum calumniis vindicasset. Porrò, tantùm abest, ut *S. Augustinus* hanc adhibuerit Responsionem, ut potiùs in libris, quos edidit adversùs Semipelagianos, totus in id incumbat ut probet primò, præscientiam Dei rerum futurarum esse innixam Decreto Dei efficaci, nec illud antecedere; secundò, Gratiam Dei, quæ prævenit humanas voluntates, non esse versatilem, indifferentem, & libero hominis arbitrio permissam, sed esse Gratiam per se efficacem, quæ suam vim haurit ex divina omnipotentia, efficitque ut voluntas humana liberè sese determinet ad inchoandas & perficiendas operationes suas. Hæc duo potissimum capita fuisse à *S. Augustino* invictè contra Semipelagianos defensata, subindeque huic Sancto Doctori nec notum, nec probatum esse Scientiæ Mediæ usum, qualem nunc Scholæ Molinianæ admittunt, evinco multis momentis, quæ mihi videntur meridiano sole clariora.

Primò quidem, huic quæstioni, quam *S. Prosper* in Epistola ad *S. Augustinum* ei proponit: *utrùm* videlicèt *ea, quæ sunt à Deo præscita, sint etiam à Deo prædestinata?* seu, *utrùm in Deo præscientia futurorum sit prior Dei Decreto?* vel *è diversò, in Deo præscientia futurorum innitatur Decreto, ita ut Deus res futuras sivè absolutè, sive conditionatè, in suo Decreto cognoscat?* huic, inquam, quæstioni respondet *Sanctus Augustinus*, in Deo, præscientiam futurorum bonorum operum non esse anteriorem & independentem à Decreto Dei, sed subsequi Decretum Dei, eique ità esse subnixam, ut ea sola præsciat bona opera futura, quæ ipse est facturus: *Prædestinatione* (idest, Decreto suo) *Deus præscivit quæ fuerat ipse facturus*, inquit *S. Augustinus* cap. 10. libri *De Prædestinatione Sanctorum*. Idem confirmat Aquilinus ille Doctor cap. 17. libri *de Dono Perseverantiæ*, ubi loquens de futuris bonis operibus, quæ Semipelagiani fatebantur esse à Deo præscita, sed negabant esse à Deo decreta ac prædestinata, sic discurrit: *An fortè* (Semipelagiani) *nec ipsa* (futura bona opera) *dicunt prædestinata? Ergò nec dantur à Deo, aut ea se daturum nescivit. Quod si & dantur à Deo, & ea se daturum esse præscivit, profectò prædestinavit*. Rursùs, Aquilinus ille Doctor cap. 10. mox à me laudati libri *De Prædestinatione Sanctorum*, hæc habet: *Quandò Deus Abrahæ in semine ejus promisit fidem gentium.... non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit. Promisit enim quod ipse facturus fuerat, non quod homines*. Postremò, *S. Augustinus* cap. 19. libri *de Dono perseverantiæ*, hanc generalem regulam statuit: *Quid ergò* (inquit) *nos prohibet, quandò apud aliquos Verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eamdem prædestinationem intelligere?* Ex quibus *S. Augustini* testimoniis duo conficio argumenta, quæ Scientiam Mediam, non tantùm quoad ejus abusum, sed etiam quantùm ad ipsius usum & substantiam, planè evertunt.

Primum istud est: Quæcumque Deus donat & efficit, etiam Decreto suo prædefinit ac prædestinat: Atqui ex *S. Augustino* Deus donat & facit omnia futura opera bona, subindèque bonam voluntatis humanæ futuram determinationem, & omnes actiones nostras quantumcùmque liberas, ergò ex *Sancto Augustino* Deus omnia futura bona opera, & omnes actiones nostras liberas prædefinit ac prædestinat, proindèque Deus non præscit futuras nostras determinationes & actiones liberas per Scientiam Mediam antecedentèr ad suum Decretum. Alterum argumentum sic instauro: si admitteretur Scientia Media, seu, si in Deo esset aliqua præscientia bonorum operum conditionatè futurorum, quæ anterior esset Decreto Dei,

& ab

& ab eo independens, falsa esset illa regula generalis, quam *S. Augustinus* statuit, dicens, *nihil nos prohibere, quandò apud aliquos Verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eamdem prædestinationem intelligere*: Atqui, hanc regulam generalem, quam statuit *S. Augustinus*, si quis falsam esse asserere audeat, is certè maximam huic summo divinæ Gratiæ Doctori irrogabit injuriam.

Secundò, *S. Hilarius* in Epistola, quam scripsit ad *S. Augustinum*, monuit S. illum Doctorem, quòd Semipelagiani Divinam præscientiam Decreto Dei præviam esse probarent ex ipsiusmet verbis, quæ leguntur in ejus libro *De sex quæstionibus Paganorum* (seu in Epistola centesima secunda, quæstione secunda) ubi *S. Augustinus* ait, *tunc voluisse apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quandò sciebat, & ubi sciebat esse qui in eum fuerant credituri*. Profectò, hic erat opportunus locus, in quo *S. Augustinus* mentem suam explanare debebat, & apertè declarare, se quidem Scientiam Mediam futurorum conditionatorum exploratricem, reprobare quantùm ad abusum & modum illum erroneum, quo ab Hæreticis Semipelagianis admittebatur, sed tamen hanc futurorum conditionatorum Scientiam Mediam admittere, quantùm ad ejus substantiam, & bonum usum: Atqui tamen *S. Augustinus* disertè ibi docet, non aliundè quàm ex Decreto efficaci, & ex prædestinatione Dei petendam esse causam, cur Christus aliquibus voluerit annuntiari Evangelium, aliis verò annuntiari noluerit, non autem ex eò quòd præviderit illos, non alios, esse credituros. Sic enim habet S. ille Doctor: *Cernitis, me sine præjudicio latentis consilii Dei, aliarumque causarum, hoc de præscientia Christi dicere voluisse, quod convincendæ Paganorum infidelitati, qui hanc objecerant quæstionem, sufficere videretur? Quid enim est verius, quàm præscisse Christum, qui & quandò, & quibus in locis in eum fuerant credituri? Sed, utrùm prædicato sibi Christo, à se ipsis habituri essent fidem, an à Deo donante sumturi? idest, utrùm tantummodò eos præscierit, an etiàm prædestinaverit Deus? quærere atque disserere tunc necessarium non putavi .... Potest etiàm dici, tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quandò sciebat, & ubi sciebat esse, qui electi fuerunt ab ipso ante Mundi constitutionem*. Idem *S. Augustinus* cap. 9. libri *de Dono perseverantiæ* docet. Ibi quippè loquendo de conversione Tyriorum & Sidoniorum, quæ erat tantùm conditionatè futura, ait: *In eis cognoscimus ad eas causas prædestinationis hæc divina judicia pertinere sine quarum causarum latentium præjudicio tunc* (seu in libro *De sex quæstionibus Paganorum*) *ista respondere me dixi*.

Ex quibus *Sancti Augustini* testimoniis sic argumentor: Futura, de quibus loquitur *S. Augustinus* laudatis testimoniis, sunt tantùm conditionata (loquitur enim de conversione Tyriorum, & Sydoniorum, quæ fuit tantùm conditionatè futura, & de illo futuro, de quo fuerat interrogatus à *S. Hilario*, quod erat conditionatum, quale ipsemet *Augustinus* docuerat in libro *De sex quæstionibus Paganorum*) Atquì *S. Augustinus* affirmat, illa futura conditionata esse Decreto Dei efficaci prædefinita, & idcircò à Deo præscita, ergò *S. Augustinus* reverà censet, futurorum etiam conditionatorum in Deo præscientiam non esse anteriorem Decreto Dei efficaci, subindéque S. ille Doctor Scientiam Mediam, quæ est anterior efficaci Dei Decreto, & ab illo independens, evertit planè, non solùm quoad abusum & modum illum hæreticum, quo eam adstruebant Semipelagiani, verùm etiam quoad illius substantiam & modum, quo eam Scholæ Molinianæ Theologi admittunt.

Tertiò, docet *S. Augustinus*, res liberè futuras non ideò sciri à Deo, quia futuræ sunt, sed potiùs res liberas ideò esse futuras, *quia* cognoscuntur a Deo per Scientiam, quæ habet adjunctum efficax divinæ voluntatis Decretum,

ita ut hæc particula, *quia*, inferat causalitatem futuritionis rerum. *Voluntates nostræ tantùm valent, quantùm eas valere voluit atque præscivit*, inquit Aquilinus ille Doctor Lib. V. *De Civitate Dei* cap. 9. Et clariùs lib. 13. *Confessionum* cap. ultimo, ait: *Ista, quæ fecisti, videmus, quia sunt. Tu autem quia vides ea, sunt*, denique Lib. XV. *De Trinitate* cap. 13. *Universas*, inquit, *Creaturas & spirituales & corporales, non quia sunt, ideò novit* (Deus) *sed ideò sunt, quia novit. Non enim nescivit quæ fuerat creaturus. Quia ergò scivit, creavit, non quia creavit, scivit, nec aliter scivit creata, quàm creanda*. Ex quibus *S. Augustini* verbis sic arguo: Si *S. Augustinus* admisisset in Deo Scientiam Mediam quantùm ad usum & modum, quo eam in suis Scholis Molinistæ propugnant, non potuisset Sanctus ille Doctor asserere, Scientiam Dei esse causam non solùm dirigentem, sed etiam efficientem rerum futurarum nec affirmare itidèm potuisset *S. Augustinus*, non ideò Deum cognoscere res futuras, quia futuræ sunt, sed, versa vice, res ideò esse futuras, quia Deus eas novit; hæc, inquam, *S. Augustinus* (si in Deo admisisset Scientiam Mediam quantùm ad usum & modum, quo eam Scholæ Molinianæ Theologi defendunt) nullo pacto docere potuisset, quia Scholæ Molinianæ Theologi, acerrimi Scientiæ Mediæ defensores, licèt fateantur ultrò, Scientiam Mediam dirigere Deum in suis Decretis efficacibus & absolutis, negant attamen, Scientiam Dei esse causam efficientem rerum conditionatè futurarum; negant Deum cognoscere res liberas conditionatè futuras in sua essentia tanquam causa, & in medio præcognito; negant denique, res liberas ideò esse conditionatè futuras, quia Deus eas noscit, sed dicunt, Deum ideò scire ac cognoscere res liberas conditionatè futuras, quia reverà futuræ sunt independenter ab ejus efficaci & absoluto Decreto.

Cùm igitur hæc Scholæ Molinianæ Theologorum, Scientiæ Mediæ defensorum, principia sint omninò opposita iis, quæ mox retuli, *S. Augustini* principiis de Scientiæ Dei causalitate rerum futurarum, & de cognitione rerum futurarum, quam habet Deus in sua essentia, tanquàm in causa efficiente, per suum efficax Decretum, omnium futurorum bonorum operum; manifestò sequitur, scientiam illam Mediam (qualem nunc in suis Scholis tuentur Moliniani illi Theologi) vel rejectam, & improbatam fuisse à *S. Augustino*, vel illam saltèm huic Sancto Doctori fuisse prorsùs ignotam, sive (ut candidè fatetur *Ludovicus Molina*) Scientiam Mediam *nec datam, nec explanatam fuisse Sancto Augustino*.

Quartò, *S. Augustinus* divinæ Gratiæ vim, & internam efficaciam repetit ex omnipotentissima Dei voluntate, & ex supremo, quod in omnes creaturas liberas obtinet, dominio: *subventum est* (inquit S. ille Doctor) *infirmitati humanæ, ut divina gratia indeclinabilitèr & insuperabilitèr ageretur*. Et lib. *De Prædestinatione Sanctorum* cap. 8. *Hæc itaque Gratia* (ait) *quæ occultè humanis cordibus divina largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur. Ideò quippè tribuitur, ut cordis duritia primitùs auferatur*. Demùm, lib. De correptione & Gratia cap. 14. sic loquitur Aquilinus ille Doctor: *Deo volenti salvum facere, nullum hominis resistit arbitrium, sic enim velle & nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem*.

Ex quibus verbis luculentissimè patet, *S. Augustinum* docuisse Gratiam non ex prævisо per Scientiam Mediam consensu voluntatis creatæ, sed ex omnipotentissima Dei voluntate, & ex supremo Dei in omnes creaturas dominio suam internam vim & efficaciam haurire: Atquì, Molinistæ, Scientiæ Mediæ Defensores, Gratiæ efficaciam repetunt non ex omnipotentissima Dei voluntate, & ex supremo dominio, quod Deus habet in corda hominum, sed ex prævisо ac exploratо per Scientiam Mediam humanæ voluntatis consensu, ergò *S. Augustinus* vel penitus explosit ac repudiavit Scientiam Mediam

diam etiam quantùm ad usum & modum, ad quem illam revocarunt Scholæ Molinianæ Theologi, vel ejusdem Scientiæ Mediæ quoad usum & modum quo eam non usurpant Molinistæ, perspectam notitiam non habuit.

Respondent Scientiæ Mediæ Assertores, tantùm abesse ut Scientia Media (intellecta juxta usum & modum, quo in Schola Moliniana usurpatur ac defenditur) deroget omnipotentiæ Dei, eique quidquam detrahat, vel ei supremum, quod habet in omnes voluntates creatas, dominium adimat, ut potiùs divinam omnipotentiam maximè commendet, & supremum Dei dominium in omnes creaturas liberas invictè adstruat: *Quid est enim* (sunt ipsissima verba *P. Gabrielis Danielis*, in Epistola septima ad nostrum Natalem Alexandrum) *Deum potentem esse, ac Dominum animorum, nisi posse illos flectere ac ducere quò velit? nisi habere in manibus rationes certissimas ac modos, quibus compos voti fiat, & quibus inesse vim efficacissimam ac falli nesciam intelligit? idcirconè imminui robur illius potentissimæ voluntatis arbitramur, quia prælucent illi cognitiones clarissimæ, quibus carere ipsius sapientia non potest? .... Atqui in hoc de Scientia Media Systemate, de quo nunc loquor, vis hæc efficacissima, certissimaque omninò reperitur. Certa est, erroris penitùs expers Dei cognitio: igitur Decretum Dei ista cognitione nixum, certum paritèr, & ab omni errandi periculo disjunctissimum est. Certissimè compertissimum Deus habet, fore ut ista Gratia* (quam Deus beneficio Scientiæ Mediæ prævidit fore congrnam) *improbum traducat ad bonam frugem: igitur Decretum, quo illum ipsa Gratia* (seu congrua) *statuit ad bonam frugem convertere, perquàm est certum, efficax, & ab omni expectationem divinam frustrandi periculo remotum. Igitur ope ac beneficio Scientiæ Mediæ summum, liberrimum, & numeris omnibus absolutum in creatas mentes dominium obtinet ..... Sed miram habet hæc* (de Scientia Media) *cum Augustinianæ doctrinæ principiis consensionem.*

Verùm, hanc *Gabrielis Danielis* Responsionem futilem esse, & ex ea clarissimis consecutionibus deduci posse, Systema de Scientia Media (sicut nunc docetur in Schola Moliniana) derogare omnipotentiæ Dei, eique supremum adimere dominium, quod in mentes creatas obtinet, subindeque illud Systema ab Augustinianæ doctrinæ principiis longè lateque discrepare, invictis (ni meus me fallit animus) argumentis ostendam, postquam duplicem præmisero observationem omninò necessariam, ut intelligas verum sensum, in quo *P. Daniel*, aliique Scholæ Molinianæ Theologi hanc Gratiam admittunt, quam appellant *Congruam*.

Observare itaque debes primò, hanc Gratiam, quam *Pater Daniel*, aliique Molinistæ, admittunt, non ideò appellari ab eis *congruam*, quòd humanæ voluntati, in quibusdam loci, & temporis circumstantiis, vel in certa rerum conditione spectatæ ita sit attemperata, ut creatam voluntatem, in hac rerum conditione positam infallibilitèr inclinet ad agendum, sed hanc Gratiam à Molinistis ideò appellari *congruam*, quòd futuro voluntatis humanæ consensui, & determinationi sit attemperata, sive, ut planiùs loquar, qua posita Gratia, futurum est, ut creata voluntas in tali temporis, vel loci conditione constituta, se ipsam velit proprio nutu ad benè agendum inflectere, & determinare, ita ut si duo fuerint homines eadem Gratia versatili & indifferenti instructi, eodem cupiditatis gradu affecti, in iisdem loci & temporis circumstantiis positi, alter semetipsum determinaturus sit ad benè agendum data ejusmodi Gratia; alter eadem positâ Gratia sese non determinaturus sit; atque adeò eadem Gratia versatilis & indifferens, evadet Gratia *congrua* in illo, qui sese determinabit ad benè agendum, fiet verò eadem Gratia *incongrua* in isto, qui se determinabit ad malè operandum. Quò fit, ut facilè intelligere possis, juxta Molinistarum doctrinam, non penès Deum, sed penès liberum hominis arbitrium esse,

quòd

quòd Gratia fiat *congrua*, aut *non congrua*, effectu suo donetur, aut eo careat.

Non inficior quidèm, Deum (juxta Systema Molinistarum de Scientia Media, & de Gratia congrua) certò per Scientiam Mediam prævidere, nùm Gratia sua versatilis & indifferens sit suum effectum sortitura, ac proindè congrua sit evasura, an non? quia ex prædicto illorum Systemate, novit Deus, utrùm voluntas creata in his vel illis circumstantiis, locis, & temporibus Gratiam versatilem & indifferentem, sibi oblatam, ad bonum pro suo nutu & arbitrio determinatura sit, nec ne; ita ut tamen stet penès ipsum Deum dare Gratiam in his circumstantiis, locis & temporibus, in quibus humanam voluntatem non consensuram, ac subindè Gratiam incongruam fore præscivit, aut talem Gratiam in his circumstantiis, locis & temporibus, ei dare, in quibus creatam voluntatem pro suo arbitrio consensuram Gratiæ versatili & indifferenti prævidit, subindèque eamdem Gratiam fore congruam prænovit. Igitur (juxta Molinistarum Systema de Scientia Media & de Gratia congrua) pendet quidèm a sola Dei voluntate dare Gratiam congruam, aut non dare, hoc est, pendet à sola Dei voluntate collocare hominem in his circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus prævidit, hominem Gratiæ versatili consensurum, sicque per consensum suum Gratiam illam redditurum efficacem ac congruam; vel, si velit Deus, eumdem hominem constituere in aliis circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus prænovit illum non consensurum Gratiæ versatili & indifferenti, subindèque per suum dissensum illam reddditurum incongruam; hoc, inquam, juxtà Molinistarum Systema, è sola Dei voluntate pendet. Ast, quòd Gratia versatilis & indifferens evadat efficax & congrua, vel inefficax & incongrua, hoc omninò pendet, in Systemate Molinistarum, ab humana voluntate, quæ dum pro sua congenita libertate sese determinat, & Gratiæ versatili & indifferenti consentit, eam reddit efficacem & congruam; dùm verò ei reluctatur, illam reddit inefficacem & incongruam. Hanc observationem menti tuæ altè infigere debes, ut vim argumentorum, quæ mox proponam, intimiùs penetrare possis.

Huic observationi aliam addo, quæ huic Patris *Danielis* & aliorum Molinistarum Congruistarum responsioni confutandæ perindè necessaria est. Advertere quippè debes, nullo pacto confundi debere (sicut jam fassus sum) Systema Molinistarum, qui ad initium Fidei & bonorum operum gratiam interiorem necessariam esse confitentur, cum erroribus Pelagianorum, vel Semipelagianorum, qui exteriora tantummodo auxilia sive pro operibus bonis, sivè pro Fidei & bonorum operum initio admittebant, rejectâ omni Gratia interiori. Hoc unum duntaxat contendo, ex sententia Molinistarum, qui ad initium Fidei & bonorum operum asserunt necessariam dumtaxàt esse Gratiam versatilem, & indifferentem, quæ redditur efficax & congrua per consensum liberum voluntatis humanæ, manifestò sequi, Deum non esse omnipotentem, nec operari in nobis bonam voluntatis nostræ determinationem, subindèque hominem de bona sua determinatione, gloriari posse, nec pro ea Deo gratias agere, nec eam ab ipso petere, nec spem suam in solo Deo collocare debere, sed potiùs in se ipso gloriari posse, quòd bona sua determinatio, seu bonus usus Gratiæ, à se ipso & non à Gratia proficiscatur. His duabus præmissis observationibus, sic argumentum propono.

Gratia *congrua*, quam Scholæ Molinianæ Theologi admittunt, nihil aliud est (sicut constat ex prima, jam à me præmissa, observatione) quàm ipsissima Gratia versatilis, indifferens, libero hominis arbitrio subdita, quæ data à Deo in talibus circumstantiis, locis, & temporibus evadit *congrua* & efficax per consensum & determinationem voluntatis humanæ; Atqui Gratia, in hoc Molinistarum sensu *congrua*, adimit Deo rationem omnipotentiæ, quia si Gra-

Gratia versatilis & indifferens reddatur tantùm efficax ac congrua per consensum ac determinationem voluntatis humanæ, manifestò sequitur, hanc Gratiam non esse causam physicam consensus & determinationis voluntatis humanæ. Cùm enim hæc Gratia (sicut docent Molinistæ) sit ex natura sua versatilis, indifferens & subdita libero hominis arbitrio, & solùm evadat efficax ac congrua per consensum & determinationem voluntatis creatæ, non potest, inquam, hæc Gratia versatilis & indifferens, producere, instàr causæ physicæ efficientis, determinationem voluntatis humanæ, *nemo quippè dat quod non habet*, hæc autem Moliniana Gratia est ex se indeterminata, non potest igitur determinare voluntatem humanam, sed potiùs, ut hæc Gratia fiat efficax & congrua, opus est ut ab ipsa voluntate creata determinetur: Igitur Gratia illa Moliniana, quæ est indifferens & indeterminata, non erit causa efficiens illius voluntatis humanæ determinationis, per quam redditur efficax & congrua, sed contrà, hæc voluntatis humanæ determinatio, qua Gratia Moliniana, quæ indifferens est, determinatur, & per consensum voluntatis humanæ evadit efficax ac congrua, producetur à sola voluntate creata, tanquàm à causa efficiente, sicque Gratia *congrua*, in sensu Molinistarum, non producet, tanquàm causa efficiens physica, voluntatis humanæ determinationem, subindèque nec Deus per hanc Gratiam congruam Molinistarum attinget, & sua vera, reali, & physica causalitate producet determinationem voluntatis humanæ, & consequentèr non erit omnipotens, seu causa effectrix universalis omnium entium, perfectionum, actionum, & determinationum voluntatis humanæ.

Respondet *P. Daniel* in Epistola VII. ad nostrum *Natalem Alexandrum*, Systema de Scientia Media, & de Gratiâ congrua nihil planè derogare divinæ omnipotentiæ, sed eam potiùs commendare, & adstruere supremum Dominium & imperium, quod Deus obtinet in voluntatem creatam: id autem his verbis se persuadere posse putat: *Antequam* (inquit) *Deus Decretum suum* (seu absolutum & efficax) *condat, hæc vera esse beneficio Scientiæ Mediæ cognoscit:* Si Gratiam istam (*seu congruam Molinianam*) huic homini dedero, parebit; si hanc alteram, (*idest, Gratiam incongruam Molinianam*) non parebit. Si animum ejus in his circumstantiis impulero, sequetur: si in aliis circumstantiis, non sequetur. *En* (pergit Daniel) *Deum tibi planè certum ac securum de modo ac ratione animi movendi convertendique. Deus igitur præferentibus quasi facem illis, quas dixi, cognitionibus, gratiam hujusmodi* (seu Gratiam congruam Molinianam) *deligit, qua hunc flagitiosum hominem, quamlibèt induratum, novit è flagitiorum cœno emersurum, ac Decretum hoc facit*: Volo hunc improbum convertere. *Decretum absolutum, certum, efficax, quod ista cognitione posita, irritum esse nullo pacto potest*. Undè infert *P. Daniel*, Systema de Scientia Media, & de Gratia congrua tantùm abesse ut omnipotentiæ divinæ quidquam detrahat, vel decurtet summum imperium & dominium, quod Deus in voluntatem creatam obtinet, ut potiùs Deus, beneficio Scientiæ Mediæ, habeat in manibus rationes certissimas ac modos, quibus voti compos fiat, & quibus inesse vim efficacissimam ac falli nesciam intelligit.

Verùm, hac responsione, quam *P. Daniel* cum omnibus Scholæ Molinianæ Theologis adhibet, non solvit difficultatem, sed potiùs nodum magis stringit. Vult enim *P. Daniel* cum omnibus Molinistis, existentiam Gratiæ congruæ dare solius Dei esse, qui Gratiam congruam largitur ubi vult, & quibus vult. Sed animum diligentèr ad hæc Molinistarum verba adverte: *Largitur Deus Gratiam congruam ubi vult, & quibus vult*. Hanc igitur Gratiam (juxta Molinistas) oportet esse congruam. At undè, amabo; hæc Gratia, juxtà eosdem Molinistas, habet istam congruitatem? Omnis Gratiæ congruitas, si audia-

diamus Molinistas, proficiscitur ex libero hominis arbitrio. Idcircò enim secundùm illos Gratia dicitur congrua, & cum effectu infallibilitèr conjuncta, quia voluntas creata Gratiam versatilem & indifferentem determinat ad hunc effectum, illamque per hanc suam determinationem reddit congruam & efficacem, adeò ut duorum hominum Gratia æqualium, cupiditate parium, & circumstantiis, locis & temporibus similium, alter eamdem Gratiam versatilem & indifferentem per vires liberi sui arbitrii determinet ad bonum, sicque eam reddat efficacem ac congruam; alter vero eidem Gratiæ versatili & indifferenti reluctando, illam reddat incongruam.

Porrò, in hac Molinistarum hypothesi, licèt verum sit, penès Deum esse dare Gratiam congruam, quibus vult, hoc est, solius Dei esse collocare hominem in his circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus ope Scientiæ Mediæ prævidit illum consensurum Gratiæ versatili & Indifferenti, subindèque illam per suam determinationem redditurum congruam & efficacem; attamen in hac Molinistarum hypothesi, certissimum est, Gratiam versatilem & indifferentem, quæ per determinationem voluntatis creatæ redditur efficax ac congrua, non esse causam efficientem determinationis voluntatis creatæ, sed potiùs solam voluntatem creatam esse causam efficientem suæ determinationis, quæ subindè in Dei omnipotentissimam voluntatem, tanquàm in causam efficientem universalem rerum omnium, refundi minimè potest, & sic decurtatur omnipotentia Dei, & imminuitur ipsius robur & efficacia.

Posito autem semèl hoc Molinistarum principio, quòd nimirùm Gratia versatilis, quæ per consensum, & determinationem voluntatis creatæ fit efficax & congrua, non sit causa efficiens consensus & determinationis voluntatis creatæ, sed à sola voluntate creata, tanquàm à causa efficienti, oriatur ejus consensus ac determinatio; vide, sodes, quot absurda ex hoc Molinistarum principio sequantur. Si enim Gratia versatilis & indifferens, quam homo per suam determinationem reddit efficacem ac congruam, non sit causa efficiens determinationis humanæ voluntatis, sed sola voluntas humana sit causa efficiens hujusce determinationis (ut asserunt Molinistæ) justè homo poterit insuperbire, & sic Deum alloqui: *Fateor, Domine, penès te solum esse collocare me in his circumstantiis, locis, & temporibus in quibus per Scientiam Mediam prævidisti, me Gratiæ tuæ versatili & indifferenti consensurum, eamque per bonam meam determinationem redditurum efficacem, congruam, & idoneam ad operandum. At, si semel me constituas in hisce circumstantiis, locis, ac temporibus, in quibus isthæc per Scientiam Mediam prævidisti, justam habebo causam gloriandi, & extollendi proprias liberi arbitrii mei vires, quia Gratiam versatilem & indifferentem, quam mihi in his circumstantiis obtulisti, ego per meum consensum, & bonam determinationem, cujus sum supremus dominus, reddidi congruam & efficacem. Gratia tua versatilis & indifferens, quam ego per bonam meæ voluntatis determinationem reddidi congruam & efficacem, non me determinavit ad benè agendum, sed, versa vice, ipse per meum consensum determinavi Gratiam tuam versatilem & indifferentem, sicque per bonam meam determinationem discrevi me à Petro, qui, in iisdem circumstantiis, locis & temporibus donatus eadem Gratia versatili & indifferenti, qua ego fui instructus, attamen propria sua malitia eidem Gratiæ dissentiendo, eam reddidit inefficacem & incongruam. Justè ergò gloriari possum, quòd Gratia illa versatili & indifferenti, quam mihi in his circumstantiis, locis, & temporibus obtulisti, benè usus fuerim, eamque per bonam meam determinationem reddendo efficacem & congruam, me discreverim ab alio, qui eadem Gratia præventus, illam per suum dissensum reddidit incongruam, & inefficacem. Gloriari possum, Domine, quòd me per bonam meam determinationem (quam à tua Gratia*

lla versatili, & indifferenti non accepi) perfectiorem reddiderim, quia Gratia, quam mihi obtulisti, cùm esset versatilis, & indifferens vim & efficaciam non habebat determinandi voluntatem meam ad bonum, sed ipse eam proprio meæ voluntatis consensu determinavi ad benè agendum, eamque reddidi congruam & efficacem. Denique, Domine, justè gloriari possum, quòd ipse in his circumstantiis, locis & temporibus benè usus fuerim gratia, quam mihi obtulisti, versatili & indifferenti, cujus bonum usum ei acceptum referre non debeo, quia, cùm esset prædicta Gratia versatilis, indifferens, & expectans consensum meæ voluntatis, vim non habebat, me determinandi ad benè agendum; sed hunc bonum usum Gratiæ tuæ versatilis & indifferentis unicè acceptum refero bonæ determinationi voluntatis meæ, per quam benè usus sum Gratia tua versatili & indifferenti, eamque reddidi congruam & efficacem. Quapropter, Domine, licèt maximas tibi debeam rependere grates, quòd me constitueris in his circumstantiis, locis & temporibus, in quibus per Scientiam Mediam prævidisti, me benè usurum Gratia tua versatili & indifferenti, justè tamen gloriari possum, quòd ipse Gratiam tuam versatilem & indifferentem in his circumstantiis, locis & temporibus determinaverim ad benè agendum, illamque per solam meam bonam determinationem reddendo congruam & efficacem, præcipuas partes in negotio salutis meæ mihi soli arrogare valeam.

Viden, dilectissime Discipule, quòd licèt in Systemate Patris *Danielis*, aliorumque congruistarum Molinistarum, homo agnoscat, & profiteatur, penès solum Deum esse collocare illum in his locis, circumstantiis, & temporibus, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, eum benè usurum Gratia versatili& indifferenti, eamque, per bonam suam determinationem, redditurum congruam & efficacem, nihilominùs idem homo justè gloriari possit, quòd ipse in his circumstantiis, locis, & temporibus Gratia versatili, & indifferenti, sibi à Deo oblata, benè per vires liberi sui arbitrii usus fuerit, eamque per solam suæ voluntatis determinationem reddiderit congruam & efficacem, sicque in negotio suæ salutis, se discreverit ab aliis, qui in iisdem circumstantiis, locis, & temporibus constituti, & æquali Gratia versatili & indifferenti præventi, ea tamen malè usi sunt, eamque, per solam suam determinationem ad malè agendum, reddiderunt incongruam & inefficacem. In hoc stat totius difficultatis cardo.

Id totum hoc clarissimo exemplo illustro. Sit V. G. aliquis medicus, qui duobus ægris æqualem præbeat medicinam, qua prævidit unum sanatum iri, quia vult eam sumere, alterum verò ægrum prævidit non sanandum fore, quia propinatam sibi medicinam respuit. Hac facta semel hypothesi, certum est illum ægrum, qui voluit sumere medicinam, non ab alio ægro, qui eamdem medicinam respuit, fuisse discretum beneficio medici, sed potiùs sese ipsum propria sua voluntate discrevisse ab eo ægro, qui æqualem medicinam sumere detractavit. Enim verò si tu huic ægroto, qui medicinam sumpsit, & de sua recuperata salute gloriatur, diceres. *Quorsùm de tua sanitate gloriaris? Quid gloriaris præ alio ægro? Quis te discernit? Quid habes quod non acceperis?* Statim ille tibi optimo jure responderet: *justè glorior de prudentia mea, qua ex propria mea voluntate medicinam sumpsi, quam alter æger imprudenter recusavit. Hoc voluisse, & mihi porrecta medicina benè usum fuisse, meum est, hoc me ab altero ægro discernit.* Quod si eidem regeras: *Sed à medico prævisa fuit hæc tua voluntas sumendi medicinam*: ille actutùm tibi responderet: *Esto: hæc mea bona voluntas sumendi medicinam prævisa fuerit à medico, sed ab eo non mihi data est, nec ob id minùs mea est hæc bona voluntas.*

Sic est, in casu præsenti. Si enim ex duobus hominibus, quibus Deus æqualem Gratiam versatilem & indifferentem & in iisdem circumstantiis dedit, unus pro bona sua determinatione benè illa utatur, eamque reddat efficacem, al-

alter verò eidem Gratiæ resistat, eamque reddat inefficacem, non poteris huic homini, qui de bona sua determinatione, per quam sibi à Deo Gratiam versatilem reddidit efficacem, gloriabitur præ alio, qui in iisdem circumstantiis eamdem Gratiam versatilem reddidit inefficacem, non poteris, inquam, huic homini, qui de bona suæ voluntatis determinatione præ alio gloriabitur, dicere: *Ut quid de tua bona determinatione gloriaris? ut quid præ alio te jactas? quid gloriaris, quasi non acceperis? quis te discernit?* Actutùm enim ille tibi reponet: *Justa de causa glorior, quòd propria meæ voluntatis determinatione bene usus fuerim Gratia versatili & indifferenti, eamque reddiderim efficacem, dùm alius homo in iisdem circumstantiis constitutus, & eadem Gratia versatili & indifferenti donatus, ea, propria sua culpa, malè usus est, eamque reddidit inefficacem.* Quòd si illum urgeas, & dicas: *Sed hanc tuam bonam determinationem qua Gratiam versatilem & indifferentem redditurus eras efficacem, Deus præviderat.* Confestim regeret ille: *Verè quidem Deus hanc meam bonam determinationem, qua Gratiam versatilem & indifferentem redditurus eram efficacem, prævidit, sed eam mihi non dedit, sed ipse bonæ meæ determinationis, per quam reddidi efficacem illam, quam mihi dederat Gratiam versatilem, indifferentem, & meo permissam arbitrio, ipse solus bonæ illius determinationis auctor sum.* Ad hanc profectò responsionem certus sum, quòd hæreres ad aquas, nec in ore haberes, quod hiscere ac mussitare posses.

Non sic profectò Thomistæ, non sic: Hi quippe Theologi (acerrimi auxiliorum ex sese efficacium & Prædeterminantium defensores) adimunt homini omnem superbiendi, viresque liberi sui arbitrii extollendi locum; de Dei omnipotentia, ut par est, magnificè sentiunt; Scientiam Mediam explodunt, per quam (ut volunt Molinistæ) Deus explorat consensum; quem homo in certis circumstantiis, locis & temporibus daturus est Gratiæ versatili & indifferenti, sibi à Deo oblatæ, eamque per liberi arbitrii sui vires congruam & efficacem est redditurus. Asserunt etiam Thomistæ, nos non ab alia causa salutem nostram expectare debere nisi à Gratia se ipsa efficaci, quæ reverà salutem nostram causat & efficit, quæ omnes nostras determinationes & actiones potentissima sui virtute in nobis operatur, facitque ut voluntates nostræ, tanquàm causæ secundæ subordinatæ Deo, suas itidèm liberè exerant determinationes & actiones. Uno verbo, docent Thomistæ, nos Gratiæ per se efficaci tribuere debere omnes determinationes, actiones nostras, & quidquid boni agimus, neque in alia re, nisi in Deo, seu in ipsius Gratia se ipsa efficaci, nos gloriari, & spei salutis nostræ fundamentum ponere oportere, sicut palàm ipsamet profitetur Ecclesia, dùm *sese in sola spe Gratiæ cælestis inniti* quotidianis precationibus clamat. Sed de his plura dicam in Epistola, quam, ad impugnandam Gratiam congruam Molinianam, deinceps ad te scripturus sum. Legesis etiam duas Epistolas, quas ad probandam necessitatem præmotionis physicæ, seu Gratiæ per se efficacis ad omnes & singulos actus tàm naturales, quàm supernaturales, jam ad te scripsi, quæque in prima Classe Epistolarum mearum sunt ordine secunda ac tertia.

Explicata notione Gratiæ congruæ Molinianæ, proclive est nunc demonstrare, fumum nobis vendere *Gabrielem Danielem, & Honoratum Tournelium*, dùm asserunt, Scientiam Mediam nihil detrahere omnipotentiæ Dei, nec quidquam adimere supremo dominio & imperio, quod Deus obtinet in corda hominum. Ajunt enim, *Deum per Scientiam Mediam cognoscere, se habere latentes in omnipotentiæ ac misericordiæ suæ thesauris Gratias prævenientes, quibus animos indociles, rebelles, induratos, cupiditatibus fœdissimis mancipatos, mutare possit, & ad docilitatem, obedientiam, & tenerum pietatis sensum ità flectere, ut fingi ducique possint à divino spiritu, quòcumque ipsi libuerit, ita ut Deus, qui, salvâ creatæ mentis libertate,*

tate,

tate, subdere illam sibi, & redigere ad obsequium novit, quique cùm intelligat, penès ipsam esse ut resistat, edicat nihilominùs pro imperio, & pronunciet: Volo, ut mihi non resistat; *ac ne resistat porrò, per suæ Gratiæ vim efficiat. Jubet Deus, imperat pro potestate, & ut Dominum decet, perturbatis animis tranquillitatem, pacem rebellibus, ordinem incompositis affert, ibique tanquàm in augustissimo Sacrario sedet, regnatque, ubi scelerum omnium cohors impurissima sedem sibi ac domicilium fixerat*; hæc sunt ipsissima Patris *Danielis* verba in Epistola septima, quam scripsit ad nostrum *Natalem Alexandrum*.

Verùm, quàm parùm sibi constent hæc à Patre *Daniele* ad fucum faciendum dicta, quàmque falsa sint in Systemate de Scientia Media & de Gratia congrua, invictè (ut confido) demonstro. In primis, oppidò falsum est, quòd fidenter asserit P. *Daniel*, &, post ipsum, *Honoratus Tournely*, videlicèt *Deum per Scientiam Mediam cognoscere, se habere latentes in potentiæ ac misericordiæ suæ thesauris Gratias prævenientes, quibus animos indociles, rebelles, & induratos, mutare possit, & ad obedientiam, docilitatem, & tenerum pietatis sensum flectere quò Deo libuerit*; hoc, inquam, tam falsum est, quàm quod maximè. Primò, in confesso est apud omnes Scholæ Molinianæ Theologos, Deum per Scientiam Mediam cognoscere tantùm, se habere Gratias prævenientes quidèm, sed versatiles, indifferentes, & permissas libero hominis arbitrio, quæ in talibus circumstantiis, locis, & temporibus, redduntur humanæ voluntatis consensu congruæ & efficaces, vel ipsius dissensu redduntur incongruæ & inefficaces, sed quæ tamen ex se ipsis congenitam vim & efficaciam non habent animos indociles, rebelles & induratos, ad docilitatem, obedientiam & actualem conversionem infallibiliter convertendi.

Ex quo Molinistarum doctrinæ principio sequitur, non repugnare dari aliquem hominem, quem Deus de potentia etiam sua absoluta convertere & prædestinare non posset, subindèque illum non fore omnipotentem. Id autem sic probo: non repugnat ex natura rei, esse hominem, qui in nullis occasionibus, locis, temporibus, & circumstantiis velit converti, seu benè uti Gratiis versatilibus, & indifferentibus, quas Deus ei offert, easque per consensum suum reddere congruas & efficaces, sed potiùs pro sua libertate velit in omnibus locis, temporibus, circumstantiis & occasionibus, omnes Gratias versatiles, & indifferentes, sibi à Deo oblatas, rejicere, easque irritas, incongruas, atque inefficaces reddere. Quid ergò, quæso te, hac in hypothesi acturus est Deus ad convertendum hunc obstinatum & rebellem hominem? Numquid Deus ex thesauris omnipotentiæ suæ depromet Gratias per se efficaces, quæ nativa sui virtute & efficacia pervicacem illum hominem, & fœdissimis cupiditatibus mancipatum, ad meliorem frugem convertat? Ast, Scientiæ Mediæ defensores negant, dari ejusmodi Gratias per se efficaces, quia (inquiunt) ineluctabilem imponunt voluntati humanæ benè operandi necessitatem.

Numquid saltem Deus in illis circumstantiis, locis & temporibus reddet congruas & efficaces illas Gratias, quæ sunt ex natura sua versatiles dumtaxàt, indifferentes, & permissæ libero hominis arbitrio? Sed id apertè negant Scientiæ Mediæ defensores. Pertendunt quippè penès Deum non esse dare Gratiæ versatili congruitatem & efficaciam, sed id pendere è sola voluntate hominis, qui oblatam sibi à Deo Gratiam versatilem & indifferentem reddit, per liberum consensum suum, congruam efficacem. Si ergò Deus (juxta Scientiæ Mediæ defensores) non habeat in thesauris suæ omnipotentiæ Gratias per se efficaces, si itidèm ad Deum non pertineat, sed tantùm ad hominem, Gratias versatiles reddere congruas & efficaces (sicut itidèm asserunt Scientiæ Mediæ defensores) certè in hac hypothesi nullo pacto poterit Deus convertere & prædestinare hunc indomitum & rebellem hominem, qui pro

sua

ſua iibertate in nullis circumſtantiis, locis, temporibus, & occaſionibus volet unquàm Gratias verſatiles & indifferentes reddere, per conſenſum ſuum, congruas & efficaces, ſed, eis diſſentiendo, incongruas & inefficaces ſemper reddet. Deus itaque in hac hypotheſi non erit omnipotens. Lectores igitur ſuos ludere volunt *Gabriel Daniel*, & *Honoratus Tournely*, dùm dicunt, *Deum per Scientiam Mediam cognoſcere, ſe habere latentes in omnipotentiæ ac miſericordiæ ſuæ theſauris Gratias Prævenientes, quibus animos indociles, rebelles, & induratos mutare poſſit & ad docilitatem, obedientiam, & actualem converſionem infallibilitèr flectere.*

Eccui, amabo, id perſuadebunt ambo illi Scriptores Moliniani? cùm certo certius ſit, eos cum tota Schola Moliniana docere primò, in theſauris omnipotentiæ, & miſericordiæ Dei non reperiri Gratias prævenientes per ſe efficaces, quibus Deus animos indociles, & induratos mutet, & infallibiliter ad actualem converſionem inflectat, ſed Deum dumtaxàt per Scientiam Mediam cognoſcere, ſe habere in theſauris omnipotentiæ & miſericordiæ ſuæ Gratias verſatiles, indifferentes, & permiſſas libero hominis arbitrio, quæ, ſivè ſeparatìm, ſivè conjunctìm, non habent infallibilem connexionem cum effectu, nec unquàm nativa ſua virtute ſuperabunt reſiſtentiam liberi arbitrii. Certum paritèr eſt, duos illos, mox à me laudatos, Scriptores cum univerſa Schola Moliniana docere, non pertinere ad Deum, eam, quam homini offert, Gratiam verſatilem reddere congruam & efficacem, ſed hanc Gratiæ verſatilis congruitatem & efficacem unicè pendere ab homine, qui per conſenſum ſuum ac bonam determinationem efficit, ut Gratia, quæ ex natura ſua eſt tantùm verſatilis & indifferens, evadat congrua & efficax.

Ex quo ſequitur primò, Deum non eſſe omnipotentem, quia ex ſe non cauſat congruitatem & efficaciam Gratiæ verſatilis, ſed ſolus homo, qui per conſenſum ſuum, & bonam determinationem efficit, ut Gratia, quæ ex natura ſua eſt tantùm verſatilis & indifferens, evadat congrua & efficax. Sequitur ſecundò, hominem eſſe Deo potentiorem, quippè qui per bonam ſuam determinationem (quam ipſe ſolus, & non Gratia verſatilis producit) Gratiam, quæ eſt ex natura ſua tantùm verſatilis, indifferens, & ſubdita libero hominis arbitrio, reddit congruam & efficacem, ſicque homo fit ſuæ bonæ determinationis ſupremus dominus, cauſa prima, & independens à Deo.

Præterea, Deus (juxta Syſtema Scientiæ Mediæ) non poteſt quidquam abſolutè præcipere & imperare homini, niſi priùs præviderit, an ipſe conſenſurus & obtemperaturus ſit, ergò Deus ab humana voluntate dependet, ſubindèque non eſt omnipotens, non ſecùs ac aliquis Rex non cenſeretur potens, nec ſupremum in ſuos ſubditos habere dominium, qui nihil eis abſolutè præcipere & imperare poſſet, niſi priùs explorаſſet, an ſint conſenſuri, & obedituri. Porrò (juxta doctrinam *S. Auguſtini*) Deus non ex præſcientia, ſed ex omnipotentia ſua præcipit, imperat, & facit cuncta, quæ promittit: *Quandò promiſit Deus Abrahæ in ſemine ejus Fidem gentium, non de noſtræ voluntatis poteſtate, ſed de ſua Prædeſtinatione promiſit. Promiſit enim quod ipſe facturus fuerat, non quod homines*, ait *Sanctus Auguſtinus* cap 10. Libri *De Prædeſtinatione Sanctorum*, idemque confirmat Aquilinus iile Doctor cap. 17. ejuſdem libri. Ex quibus verbis colligunt Thomiſtæ argumenta ad probandum, *S. Auguſtinum*, aut rejeciſſe, aut notam non habuiſſe Scientiam Mediam, quantùm ad uſum & modum, quo nunc Moliniſtæ eam in ſuis Scholis defendunt.

Primum argumentum ſic propono: Aſſerit *S. Auguſtinus*, Deum ea, quæ facturus eſt, non ex ſua præſcientia, ſed ex ſua prædeſtinatione cognoſcere; Atqui Deus omnes actiones noſtras, etiam liberas, facturus eſt, ergò ex *Sancto Auguſtino* Deus illas cognoſcit in ſua prædeſtinatione, hoc eſt, in ſuo De-

Decreto efficaci, proindéque non datur in Deo præscientia futurorum independenter à Decreto Dei efficaci, eoque anterior, seu Scientia Media.

Alterum Thomistarum argumentum istud est: Docet *S. Augustinus*, Deum id, quod promittit, non de nostra potestate, aut voluntate, sed de sua prædestinatione, seu Decreto efficaci, promittere; Atqui Deus multotiès promittit actiones nostras liberas, sicut quandò promisit *Abrahamo* Fidem, & conversionem gentium; ergò Deus actiones nostras liberas de sua Prædestinatione promittit, easdemque in sua prædestinatione, seu in Decreto suo efficaci cognoscit, non verò (ut volunt Scientiæ Mediæ Assertores) in sua præscientia independenti ab efficaci Dei Decreto, eoque anteriori.

His solidissimis, quæ hactenùs adduxi, doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* principiis, quibus planè evertitur Systema de Scientia Media, etiàm quantùm ad usum & modum, quo nunc in Schola Moliniana docetur ac propugnatur; alia facilè adjungere potes perindè inconcussa utriusque Doctoris principia, quæ ipse in Epistolis, quas jam ad te scripsi, (quæque in prima Classe mearum Epistolarum sunt ordine secunda & tertia) in medium produxi, quibus invictè probavi, ex doctrina de Gratia versatili, indifferenti, & subdita libero hominis arbitrio, quam mordicùs defendunt Scientiæ Mediæ assertores, derivari benè multa absurda & incommoda, quæ SS. Patres *Augustinus*, & *Thomas* vehementèr improbarunt, quæque ipse summatìm dumtaxat perstringam, ut uno quasi intuitu videas & intelligas, omnia principia doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* esse diametralitèr opposita caducis ac ruinosis Scientiæ Mediæ principiis.

In primis ostendi, quòd si Gratia Dei esset versatilis, indifferens, & à libero hominis arbitrio determinaretur ad benè agendum, sequeretur, hominem per vires liberi arbitrii sui tribuere sibi majorem perfectionem ea, quam acciperet à gratia versatili & indifferenti; quia in ea hypothesi, homo haberet quidèm à Gratia versatili & indifferenti *posse benè agere*, sed Gratiam illam versatilem & indifferentem determinando per consensum suum ad benè agendum, daret sibi *actu benè agere*, quod est longè perfectius, sicque (ut ait *S. Augustinus* cap. 2. Libri *De Prædestinatione Sanctorum*) *homo quasi componit cum Deo, ut partem Fidei sibi vindicet, atque illi partem relinquat; & quod est elatius, primam tollit ipse, sequentem dat illi, & in eo, quod dicit esse amborum, priorem se facit, posteriorem Deum*.

Quis autem non videt, ex hoc semel jacto Doctrinæ Molinianæ de Scientia Media, & de Gratia versatili ac indifferenti, quæ à libero hominis arbitrio determinatur ad benè agendum, principio, sequi ruinam, & integrum excidium humilitatis & modestiæ Christianæ, ob illam, quam in viribus liberi arbitrii præsidentiam inspirat? Qui enim, sodes, fieri potest, ut ille, qui cum alio homine eadem Gratia versatili & indifferenti donatus, sese per liberum arbitrium consentiendo huic Gratiæ, eamque determinando ad benè agendum, discernit ab alio homine, qui eidem & æquali Gratiæ versatili non consentit; qui, inquam, fieri potest, ut ille homo non infletur, non superbiat, & de suo liberi arbitrii consensu, per quem Gratiam versatilem & indifferentem determinavit ad benè agendum, non glorietur in se ipso, & non in Deo? Secundò, quis non videt, hoc doctrinæ Molinianæ de Scientia Media & de Gratia versatili principium tollere necessitatem orandi, & grates Deo agendi pro acceptis beneficiis? si enim semel statuas, Gratiam versatilem, indifferentem, & tuo subditam libero arbitrio, tibi semper præstò adesse, quam pro tuo nutu determinabis ad benè agendum, quandò, & ubicumque volueris; quid, quæso te, oratione opus habebis? Quid est, quod à Deo tam enixè petas? An illam Gratiam versatilem & indifferentem? at, hæc Gratia tibi semper adest. An bonum Gratiæ versatilis usum? At, is bonus Gra-

Gratiæ versatilis usus in potestate tua & in tuis manibus est, utpotè quem nec à Deo, nec à Gratia versatili recipis, sed illum habes solo libero arbitrio tuo, per quod huic Gratiæ versatili & indifferenti præbendo consensum, ea benè uteris, eamque determinas ad rectè agendum. Ut quid ergo bonum illum Gratiæ versatilis usum orando postulabis à Deo? ut quid pro illo gratias ages Deo? cùm nec à Deo, nec à Gratia versatili, sed à te ipso solo, idest à con sensu & propria determinatione liberi arbitrii tui habeas hunc bonum Gratiæ versatilis usum? *Irrisoria enim petitio est* (ait *S. Augustinus* cap. 2. Libri *de Dono perseverantiæ*) *cùm à Deo petitur quod scitur non ipsum dare, sed, ipso non dante, esse in hominis potestate: sicut irrisoria est etiam illa gratiarum actio, si ex hoc gratiæ aguntur Deo, quod non donavit ipse, nec fecit*. Tertiò, quis non videt, admissa semel doctrina de Scientia Media, & de Gratia congrua, per conclusionem Theologicam inde inferri posse, convelli sanctum timorem, quem Sancti Patres tantoperè commendant.

Quid enim timeas saluti tuæ, si Gratia versatilis, indifferens, & subdita libero tuo arbitrio nunquàm absit, & ea utaris prout volueris? tamen hujusce timoris hanc esse causam ait Apostolus *Paulus* cap. 2 Epistolæ ad Philippenses: *quia Deus operatur in nobis velle & perficere pro bona voluntate sua*. Quartò, multis evici argumentis & testimoniis *S. Thomæ* (in Epistolis mox à me laudatis, quas ad te jam scripsi) Molinianam doctrinam de Scientia Media, & de Gratia congrua eripere Deo rationem primæ causæ universalis effectricis rerum omnium, necnon tituum primi liberi, dum negant, Deum esse per Gratiam se ipsa efficacem causam primam liberæ determinationis voluntatis nostræ. Implicat enim, determinationem voluntatis nostræ produci à Gratia versatili, & à Decreto Dei indifferenti, sicut docent Molinistæ. Ostendi etiam, doctrinam de Scientia Media, & de Gratia versatili deprimere vim & dignitatem divinæ Gratiæ, quam libero subjicit arbitrio, à quo determinatur ut agat; cujus proinde pedissequa est, non domina, non magistra.

Postremò, multis momentis probavi, doctrinam de Scientia Media & de Gratia versatili, per falsum, quod, etiam imminente morte, promittit æquilibrium, latam, ut mihi videtur, aperire viam ad laxitatem morum, ad faciliùs & frequentiùs peccandum, & ad procrastinandam usque ad ultimum vitæ exitum pænitentiam delictorum. Enim verò, ille, qui semel persuasum habebit, se semper, etiam propediem moriturum, Gratiam versatilem, indifferentem, & subditam libero ejus arbitrio habiturum, eamque pro suo nutu determinaturum ad benè agendum; ille, inquam, dùm in juventute fervent, ebulliuntque passiones, facilè adducetur, ut genio, deliciis, & obscænis voluptatibus indulgeat, & suorum peccatorum pænitentiam, ac conversionem differat ad seram usque senectutem, & ad extremam usque vitæ suæ periodum; sicque, justo Dei judicio, in pænam præcedentium peccatorum, in finalem impænitentiam præcipitetur.

Hæc efficacissima momenta, quibus convellitur Systema de Scientia Media, & de Gratia versatili, hìc dumtaxat delibavi, quia illa in duabus (quas ad te scripsi) Epistolis, superiùs à me indicatis, jam lato calamo sum prosecutus, eaque à cavillis & Molinistarum argutiis vindicavi. Poteris etiam (si tibi per otium liceat) lectitare alteram, quam jam ad te scripsi, Epistolam, & quæ in prima Classe Epistolarum mearum est ordine septima, in qua invictè (ni mea me fallat mens) commonstravi, Scientiam Mediam (quantùm ad usum & modum, quo nunc in Schola Moliniana docetur ac propugnatur) fuisse Sanctis Patribus *Augustino*, *Prospero*, *Fulgentio*, *Hilario*, *Thomæ Aquinati*, omnibusque antiquis Theologis, & Patribus Concilii Oecumenici Tridentini penitùs ignotam, eamque, statim ac à *Ludovico Molina* fuit in lucem pro-

protrusa, gravissimas, ob sui novitatem, excitasse in Belgio, in Hispania, & in Italia, eamque à tribus clarissimis Academiis, Salmanticensi, Lovaniensi, & Duacensi fuisse censuris perstrictam & in celeberrimis Congregationibus *De Auxiliis Divinæ Gratiæ*, sub Summis Pontificibus CLEMENTE VIII & PAULO V. habitis, diù multùmque exagitatam. Quæ cùm ita sint, desinat tandem aliquandò novitas incessere vetustatem, sicùt ait *S. Cælestinus* Papa, in Epistola ad Episcopos Galliæ. Desinant nonnulli dicere, *Thomistas apud D. Thomam Scientiam Mediam quæsivisse, sed in modum illius, qui, cùm Breviarium suum perdidisset, ita quærebat, ut inveniendum timeret*.

Profectò (velint nolint Molinistæ.) certissimè affirmare possum, nihil planè in *Sancti Thomæ* Operibus reperiri, quo Scientia Media fulciri possit, subindeque timendum non esse Thomistis, ne in Doctoris Angelici Operibus, prætèr illorum votum & expectationem, Scientia Media inveniatur. Id jam me demonstrasse puto ex principiis, quæ Sanctis Doctoribus *Augustino*, & *Thomæ* sunt communia, & quæ generatim Scientiæ Mediæ repugnant, eamque validè refellunt. Primum principium est: *Gratiam efficacem desumere vim & efficaciam suam ab omnipotentissima Dei voluntate*. Alterum principium est. *Res dici futuras, quòd à Deo sciantur, non verò eas sciri à Deo, quia sunt futuræ*. Tertium Principium est: *Creaturas cognosci in essentia divina, tanquàm in Medio præcognito, & tanquàm in causa determinata per Decretum*; quæ omnia negant patroni Scientiæ Mediæ, quòd videant, Scientiam Mediam cum nullo ex his tribus principiis seorsim, multominùs cum his simul junctis, stare posse. Sed, ut germana mens *S. Thomæ* in clarissima luce ponatur, referam, sub finem istius Epistolæ, quædam Sancti illius Præceptoris doctrinæ principia, quæ cum Systemate Scientiæ Mediæ nullo pacto cohærere possunt, sed potiùs cum illo apertè colliduntur.

In primis, *S. Thomas* Quæstione 2. *De Veritate* Art. 12. ad 7. docet, *rem esse futuram, esse denominationem extrinsecam, sumptam à præparatione, ordinatione, & determinatione causarum ad illius productionem*. Ex quo *S. Thomæ* doctrinæ principio manifestò sequitur, nullam hujusmodi futuris inesse veritatem, quæ sit objectum Scientiæ Mediæ, ante determinationem, seu Decretum Dei, qui est causa prima universalis & efficiens rerum omnium. Hinc *S. Thomas* I. Parte, Quæst. 16. Art. 7. ad 3. hæc habet: *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequàm esset, quia in sua causa erat ut fieret; undè sublata causa, non esset futurum illud fieri; sola autem prima causa est æterna: undè ex hoc non sequitur, quòd ea, quæ sunt, semper fuit verum, ea esse futura, nisi quatenùs in causa sempiterna fuit ut essent futura*. Ex quibus verbis *S. Thomæ* sic argumentum conficio: *Res non sunt futuræ* (inquit *S. Thom.*) *nisi quatenùs in causa sempiterna* (seu in essentia Dei) *fuit ut essent futuræ*: atqui res non fuerunt futuræ in causa sempiterna (seu in essentia Dei) nudè sumpta, sed per Decretum determinata: Ergò, antè illud Dei Decretum *S. Thomas* nullam agnoscit veritatem, nullam rem futuram, proindèque tollit Doctor Angelicus objectum Scientiæ Mediæ. Hoc autem egregiè confirmat S. Præceptor Lectione 13. in caput 8. Libri *Perihermenias*, ubi negat, propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, ante Decretum Dei, ullam inesse determinatam veritatem, non solùm quoad nos, sed etiam quoad se; quia (inquit Angelicus ille Doctor) *futurum contingens non habet esse determinatum in suis causis liberis & contingentibus, quòd se habeant ad opposita*.

Prætereà, *S. Thomas* disertè docet, præscientiam in Deo futurorum pendere à Decreto, eique esse subnixam, ità enim pluribus in locis inculcat, sed potissimùm in I. Sent. Distinct. 39. Quæst. I. Art. I. ad 5. ubi hæc habet: *Licèt esse & scire Dei sint idem secundùm rem, tamen scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa*. Et Art. 2. ad 1. ait: *ipsum scire in Deo est subjectum libertati*

voluntatis. Quibus verbis præcluditur via ad Scientiam Mediam. Nam si in Deo præscientia futurorum nitatur Decreto, illud debet esse per se & ab intrinseco efficax, infallibi nexu cum illis conjunctum, & efficiens liberam determinationem voluntatis.

Tertiò. S. Præceptor I. Part. Quæst. 19. Art. 8 & I. contra Gentes cap. 55. repetit (post *S. Augustinum*) concordiam libertatis humanæ cum divinis Decretis ab infinita efficacia divinæ voluntatis, quæ non tantùm substantiam actus, sed modum etiam libertatis efficiat in nostris operationibus. Et lectione 14. in Lib. I. *Perihermenias* ait, voluntatem divinam esse extrà ordinem entium positam, & causam universalem, quæ totum ens in rerum natura profundit, atque omnes differentias entis, videlicèt possibilitatem, necessitatem, & libertatem. Quæ certè *S. Thomæ* doctrina in modo conciliandi libertatem nostram cum Decretis Dei omninò opponitur Systemati Molinistarum, qui per Scientiam Mediam exploratricem futurorum conditionatorum, conciliant libertatem nostram cum Decretis divinis.

Postremò, ut benè multis aliis *S. Thomæ* testimoniis (quæ à nostris Theologis referuntur) in præsentia supersedeam, docet *S. Thomas* Quæst. 6. *De Veritate* Art. 3. Prædestinationem esse certam non solum certitudine præscientiæ (qualem ei vindicant patroni Scientiæ Mediæ) sed *certitudine ordinis & causalitatis*, quatenùs videlicèt Prædestinatio, quæ importat Decretum Dei, addit divinæ Præscientiæ vim causæ efficientis eorum, quæ sub ipsam cadunt. Quæ *Sancti Thomæ* doctrina apertè jugulum petit Molinistarum, qui pertendunt, Prædestinationem non esse certam *certitudine ordinis & causalitatis*, sed duntaxàt, *certitudine Præscientiæ divinæ*, seu scientiæ Mediæ, quique prædestinatum à non prædestinato, nulla certitudine ordinis & causalitatis, sed dumtaxàt ex præscientia eventus distinguunt, ita ut præscientia sit causa Prædestinationis, nec fiat voluntate & electione prædestinantis; quod, inquit ibidèm S. Doctor, *est contrà authoritatem Scripturæ & Dicta Sanctorum*. Prædestinatio igitur (juxta doctrinam Angelici Doctoris) præter certitudinem præscientiæ, habet certitudinem causalitatis & infallibilitatis, tametsi voluntas creata libera, quæ est causa proxima salutis, ad illam contingentèr & liberè, non necessariò conferat & ducat, & hinc nascitur difficultas concordiæ Prædestinationis divinæ infallibilis cum humani arbitrii libertate. Hæc si tuæ memoriæ infigere satagas, habebis certè quod in promptu respondere possis his, qui, Thomistis insultando, dictitant, *illos Scientiam Mediam apud D. Thomam quæsivisse, sed ad modum illius, qui, cùm Breviarium suum perdidisset, ità quærebat, ut inveniendum timeret*. Sed tempus est ut vela contraham, propediem alteram ad te scripturus Epistolam, in qua referam principia, quibus Scholæ Molinianæ Theologi suum de Scientia Media Systema adstruunt, quæ sedulò excutiam, atque (divino propitio Numine) confutabo.

EPI-

EPISTOLA SECUNDA

In qua excutiuntur, & exsufflantur principia, quibus Scholæ Molinianæ Theologi Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, vulgò stabilire solent.

SCientia Media (sicut à Molinistis definitur) est *Scientia divina infallibilis futurorum contingentium conditionatorum, non innixa alicui Decreto actuali ac præsenti, sed illud antevertens*. Tota difficultas Thomistas inter & Molinistas devolvitur ad hæc ultima verba: *Non innixa alicui Decreto actuali ac præsenti, sed illud antevertens*. Thomistæ quippe (sicut in proxima, quam ad te scripturus sum Epistola, commonstrabo) non negant, Deum habere scientiam infallibilem futurorum contingentium conditionatorum, docent tamen, hujusmodi scientiam niti Decreto Dei actuali ac præsenti, in quo Deus, tanquàm in Medio, futura contingentia conditionata certissimè cognoscit.

I. Hinc Thomistæ cum Sanctis Patribus & antiquis Theologis partiuntur dumtaxàt Scientiam Dei in scientiam *simplicis intelligentiæ*, & scientiam *Visionis*, ajuntque, Deum per Scientiam *simplicis intelligentiæ* cognoscere omnes res possibiles, & per *Scientiam Visionis*, præsenti Decreto innixam, habere certam, claram, & infallibilem notitiam omnium futurorum cùm absolutorum, tùm conditionatorum. *Gabriel Daniel*, Societatis Jesu, in Epist. V. (quam scripsit ad nostrum *Natalem Alexandrum*) ultrò fatetur, Thomistarum doctrinam de partitione Scientiæ Dei in Scientiam *simplicis intelligentiæ*, & Scientiam *Visionis* fuisse *S. Thomæ*, cæterisque omnibus antiquis Theologis probatam, & *ab eo dumtaxàt tempore, quo Molinæ nomen est auditum, inter Theologos subindè quæsitum esse* (sunt ipsissima verba Danielis) *utrùm hæc usitata in Scholis hactenùs divinæ Scientiæ partitio in Scientiam* VISIONIS & *in Scientiam* SIMPLICIS INTELLIGENTIÆ *retineretur, ita ut ad unum è duobus hisce membris, futurorum conditionatorum scientia revocaretur. Retinendam plerique sentiebant* (pergit idem Daniel) *Alii, atque imprimis Jesuitæ, alitèr censuerunt; visum est illis scilicèt, cùm Propositiones illæ, quæ scientiam conditionalium conflabant, ab iis admodùm discreparent, à quibus Scientia Visionis, & simplicis intelligentiæ coalescit, novum pristinæ partitioni membrum addendum esse, adeò ut Scientia Dei trifariàm divideretur in Scientiam Visionis, in scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiæ, & scientiam conditionalium. Hanc postremam idcircò Scientiam Mediam latinè vocari voluerunt quia res propositionibus ad istam scientiam pertinentibus subjectæ, sive objecta hujus scientiæ (ut loquuntur Theologi) medium quemdam inter objecta utriusque prioris scientiæ locum obtinent. Hæc ad usitatam antehàc divisionem accessio recèns facta Ludovico Molinæ Hispano, Societatis Jesu, tribuitur. Constat, mutationem istam parvi admodùm in Theologicis aut nullius esse momenti. In eo consentiunt hodiè omnes, cognosci à Deo res tùm futuras, tùm possibiles, & earum etiam Propositionum veritatem, quæ obstrictæ aliquæ conditione sunt: hoc, inquam, inter omnes Theologos convenit. Jam sive revocetur scientia conditionalium ad scientiam visionis, aut simplicis intelligentiæ, aut ad utramque: sive tertium quoddam partitionis membrum dicatur conficere, & propriam ac peculiarem in Deo Scientiam distinguamus, quæ Scientia Media nominetur, nihil indè in Theologicam rem detrimenti periculive redundabit. Mera de nomine vocibusque est quæstio, quam decide-*

re perfacile fit pro varia notione ac definitione, quam utrinque vocibus quisque subjiciet ad ipsius dumtaxàt quæstionis & materiæ intelligentiam. Hactenùs *Gabriel Daniel*, qui contra Scientiam Mediam invictum mihi suppeditat argumentum, quod sic propono.

S. Thomas, & antiqui Theologi (fatente ipsomet *P. Daniele*) partiti sunt Scientiam Dei in duo dumtaxàt membra, videlicèt in *scientiam simplicis intelligentiæ*, qua Deus cognoscit res omnes possibiles, & in *Scientiam Visionis*, qua Deus notitiam habet rerum omnium futurarum, & existentium; Atquì (fatente eodem Patre Daniele) huic usitatæ antiquorum Theologorum divisioni Scientiæ Dei in *scientiam visionis*, & in *scientiam simplicis intelligentiæ*, addidit *Ludovicus Molina* tertiam in Deo Scientiam, quam vocat *Mediam*, quamque à Scientia Visionis, & à scientia simplicis intelligentiæ ex æquo distinctam docet; Ergò *Gabriel Daniel*, velit nolit, fateri debet, *Ludovicum Molinam* circà doctrinam antiquorum Patrum, & Theologorum de usitata apud illos divisione Scientiæ Dei *in Scientiam Visionis*, & *in scientiam simplicis intelligentiæ* aliquid immutasse, innovasse, & tertiam in Deo admisisse scientiam, seu *Mediam*, tanquàm tertium membrum divisionis Scientiæ Dei, proprio suo marte excogitatum, & S. Thomæ, omnibusque antiquis Patribus, ac Theologis omninò ignotum.

Nemo autem cum *Gabriele Daniele* dicere potest, *mutationem istam parvi admodùm in rebus Theologicis aut nullius esse momenti*; nemo, inquam, qui de veneranda Patrum, & Theologorum antiquitate rectè sentit, id affirmare potest: Tum quia (juxta *Tertulliani* Regulam) *Quod prius, hoc verius*: Tùm quia etiam omnis in rebus Theologicis & Moralibus nova adinventio, vel aliqua circa doctrinam Sanctorum Patrum, & antiquorum Theologorum immutatio, suspecta haberi debet, & tanquam periculosa explodi. A qua certissima ac tutissima Regula dùm recentiores, in rebus ad Ethicam Christianam, seu ad mores spectantibus recesserunt, & in dirimendis conscientiæ casibus, doctrinam SS. Patrum, & antiquorum Theologorum novis adinventionibus aut immutarunt, aut (his omninò valere jussis) novas, & laxas quorumdam Casuistarum opiniones præposterè sectati sunt, innumeris corruptelis, & saluti animarum planè exitiosis erroribus, à Sede Apostolica sæpiùs damnatis, Moralem Christianam infuscarunt, depravarunt, adulterarunt.

II. Sed excutiamus modò, si placet, eademque opera refellamus principia, quibus Molinistæ stabilire solent scientiam futurorum conditionatorum, quam vocant *Scientiam Mediam*, quamque omni Dei Decreto absoluto & efficaci anteriorem esse, & Deum in formandis sui Decretis absolutis dirigere pertendunt.

Primum suæ doctrinæ de Scientia Media principium accersunt Molinistæ è Scriptura Sacra, videlicèt ex eo celebri testimonio ducto ex Cap. XI. *S. Matthæi* vers. 21. ubi Christus ait: *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro ac Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pænitentiam egissent.* Ex quibus verbis sic argumentantur: Conversio Tyriorum, & Sidoniorum futura erat sub conditione prædicationis Christi, sed non erat futura vi divini Decreti absoluti & antecedentis, quia (inquiunt Molinistæ) eò loci non simplex enuntiatur futuræ conversionis Tyriorum & Sidoniorum prædictio, sed ibidèm Christus objurgat & increpat Judæos Corozaitas, & Betzaitas comparatè ad Gentiles Tyrios & Sidonios. Hæc autem relativa Christi increpatio vana & iniqua fuisset, si conversio Tyriorum, & Sidoniorum esset futura vi Decreti absoluti & antecedentis. Ut enim justa sit ac legitima objurgatio, seu reprehensio unius præ alio, necesse omninò est, ut ex utraque parte supponantur æqualia salutis Media; alioquì ille, qui minora salutis accepisset auxilia justè increpari haùd posset comparatè ad alium, qui

qui majora obtinuisset salutis auxilia, meritòque reponere posset, se injustè redargui, quòd id, minori præditus auxilio, non egerit, quod alter, majori ac potentiori adjutus auxilio fecisset: Atquì, in exemplo adducto Judæorum, & gentilium Tyriorum ac Sidoniorum, non erant (in sententia Thomistarum) paria & æqualia media salutis: volunt enim Thomistæ, nullum pro conversione, & æterna salute Judæorum fuisse Decretum Dei efficax & absolutum, quod tamen fuisset in gratiam gentilium Tyriorum, & Sidoniorum, si Christus fuisset illis annunciatus.

Hanc ergò (concludunt Molinistæ) excusationem obtendere Judæi non immeritò potuissent, proindèque, ne vana, derisoria, & iniqua, sed seria, justa, ac legitima habeatur hæc Christi increpatio, necessario dicendum est; Christum Dominum cognovisse conversionem conditionatè futuram Tyriorum ac Sidoniorum per Scientiam Mediam, quæ præcedit omne Decretum absolutum, & efficax, sicut Schola Moliniana docet, illam verò conversionem conditionatè futuram Tyriorum, & Sidoniorum non cognovisse in suo Decreto absoluto ex parte subjecti, & conditionato ex parte objecti, ut pertendunt Scholæ Thomisticæ Theologi.

Ast istud principium (quod Scientiæ Mediæ patronis magnificare solenne est) tribus potissimùm momentis, quæ hìc perstringam, penitùs evertunt Thomistæ. In primis ajunt, Molinistas, dùm altiora se quærunt, per prærupta incedere, & in eos se induere laqueos, quos aliis instruunt, cùm istud argumentum proponant, quod non minùs eis, quàm Thomistis est omninò solvendum. At enim, stante Scientia Media, injustè Judæi, præ Tyriis, videntur increpari, quia licèt Molinistæ doceant, Judæos, & Tyrios pari physicè Gratia fuisse præventos, non tamen negant, Judæos, & Tyrios longè fuisse dispares moraliter & in ratione beneficii, quia Tyriis decreverat Deus conferre auxilia efficacia congrua, seu (ut ait *Vasques*) consentanea eorum ingenio, & corporis atque animi affectibus; vel (ut censet *Suares*) decreverat Deus collocare Tyrios in his locis, temporibus, & circumstantiis, in quibus per Scientiam Mediam præviderat, eos infallibiliter consensuros, & Gratiam versatilem, sibi à Deo oblatam, per suum consensum reddituros efficacem. Contrà verò Deus (juxta defensorum Scientiæ Mediæ Systema) statuerat denegare Judæis Gratiam congruam, idest, decreverat Deus, Judæos (nulla habita ratione eorum affectuum) constituere in his locis, circumstantiis & temporibus, in quibus prævidebat, Judæos Gratiæ versatili, sibi oblatæ, dissensuros, eamque per suum dissensum incongruam reddituros.

Hoc autem semel posito Scientiæ Mediæ Systemate, sic Judæi Christo eos objurganti, quòd pænitentiam non egissent, actutùm respondere potuissent: *Domine, si nobis dedisses gratiam congruam, attemperatam videlicèt ingenio nostro, temperamento, indoli, nostrisque tàm animi, quàm corporis affectibus; vel si nos posuisses in talibus circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus per scientiam Mediam prævideras, nos pænitentiam acturos, eam profectò egissemus, sicut eam reipsa acturi fuissent Tyrii & Sidonii, quibus decreveras dare Gratiam congruam, idest accommodatam eorum genio, indoli, temperamento, & affectibus, illosque collocare in opportunis istis circumstantiis, locis & temporibus, in quibus Scientiam per Mediam præviderias, illos pænitentiam acturos ex hypothesi quòd apud eos factæ essent virtutes, quæ factæ sunt apud nos. Cùm igitur, Domine, ab æterno decreveris hanc Gratiam congruam, ad actualem pænitentiam agendam prorsùs necessariam, nobis denegare; quorsùm nos, quòd pænitentiam non egerimus, increpas præ Tyriis & Sidoniis, quibus, ad peragendam pænitentiam, decreveras Gratiam congruam impertiri, si apud illos fuisses annuntiatus. Certè, injusta, vana, & illusoria est increpatio tua. cùm nos tàm in præparatione, quàm in receptione hujusce Gratiæ congruæ tam impare*

pares, & inæquales simus. Viden, dilectissime discipule, præcipuum istud argumentum, cui Molinistæ totam Scientiæ suæ Mediæ molem superstruunt, infirmum esse, caducum, & ruinosum, atque in illos facili negotio retorqueri posse.

Prætereà, ad infringendum istud Molinistarum argumentum, respondent Thomistæ, ut justa sit delinquentis increpatio, tria esse necessaria. Primò, ut instet adimplendum aliquod officium. Secundò, ut ille tale officium debeat implere. Tertiò, ut illud possit implere. Porrò, Judæi non poterant justam obtendere suæ pertinaciæ & obstinationis excusationem. Instabat quippe tempus, quo pænitentiam agere debebant, eamque peragere poterant per gratias sufficientes, quæ conferebant illis (in sensu Thomistico) veram, proximam, & expeditam potestatem pænitentiam agendi, ita ut ex parte actus primi, seu ex parte potentiæ, nihil deesset.

Non habuerunt quidèm Judæi Gratiam per se efficacem, cujus beneficio pænitentiam agerent, sed quòd Gratia per se efficaci caruerint, & reipsa pænitentiam non egerint Judæi, id non Deo, sed sibimetipsis tribuere debent. Deus quippè (sicut in superioribus meis Epistolis sæpiùs dixi) dùm peccatoribus, proindèque Judæis, dat Gratias sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, quæ conferunt veram, proximam, & expeditam potestatem pænitentiam agendi, paratus est ex se impertiri illis Gratias per se efficaces, quarum ope converterentur, & agerent pænitentiam, nisi illi propria malitia, obstinatione, & induratione cordis, Gratiis sufficientibus resisterent, & receptioni Gratiæ per se efficacis, scientes ac volentes, data opera obicem & impedimentum ponerent. Judæi itaque meritò culpabiles fuerunt, quòd Gratiis sufficientibus, sibi à Deo concessis, per quas habebant veram, proximam, & expeditam potentiam sese convertendi, & pænitentiam agendi, propria culpa restiterint, eisque majus apposuerint impedimentum, quàm Tyrii & Sidonii (si Christus illis annuntiatus fuisset) opposuissent: *Non erant* (inquit *Sanctus Augustinus* libro *De Dono Perseverantiæ* cap. 14.) *sic excæcati oculi, nec sic induratum cor Tyriorum ac Sidoniorum: quoniàm credidissent, si qualia viderunt isti*, seu Judæi, *signa vidissent*.

Culpa igitur Judæorum fuit, quòd Gratiis sufficientibus, sibi datis, per quas poterant indurationem suam deponere, & pænitentiam agere, pertinacibus animis restiterint, ac propria culpa aditum præcluserint receptioni Gratiæ per se efficacis, quam, ad pænitentiam agendam, & ad actualem illorum conversionem, Deus ex se paratus erat illis suppeditare. Ut enim *S. Thomas* lib. 3. contra Gentes cap. 159. egregiè docet: *Licèt aliquis per motum liberi arbitrii divinam gratiam nec promereri, nec acquirere possit: potest tamen se ipsum impedire ne eam recipiat..... Et cùm hoc sit in potestate liberi arbitrii, non immeritò in culpam imputatur ei, qui impedimentum præstat gratiæ receptioni..... Sicùt sole mundum illuminante, in culpam imputatur ei, qui oculos claudit, si ex hoc aliquod malum sequatur, licèt videre non possit nisi lumine solis præveniatur*.

Denique, Thomistæ ex hoc principio, quo Molinistæ suam de Scientia Media doctrinam pro viribus suffulcire satagunt, multa sequi absurda & incommoda pertendunt. At enim, posito semel illo Molinistarum principio, dicendum est necessariò, Deum ideò, antè suum Decretum efficax de conversione Tyriorum & Sidoniorum, cognovisse eorum conversionem conditionatè futuram, &, versa vice, perspectam habuisse obstinationem Judæorum conditionatè futuram, quia Deus per Scientiam Mediam, anteriorem omni Decreto, prævidit, quòd Gentiles Tyrii, & Sidonii Gratiam, sibi oblatam, versatilem, indifferentem, & eorum libero permissam arbitrio reddituri essent congruam, & efficacem per bonam suam determinationem, & liberi arbitrii consensum; Judæi verò è diverso eamdem Gratiam versatilem & indifferentem red-

redditurі essent inefficacem, & incongruam per suum dissensum, seu per suam resistentiam, obstinationem, & malam determinationem.

Hac autem semèl admissa Molinistarum hypothesi, vide, quæso, quot indè sequantur absurda. Sequitur enim, Tyrios & Sidonios fuisse supremos bonæ suæ determinationis dominos, eamque non à Deo, sed à se ipsis accepisse. Sequitur, Tyrios & Sidonios per bonam suam determinationem præcipuas partes in negotio suæ salutis sibi vindicare potuisse, perfectioresque evasisse Gratia versatili & indifferenti, sibi à Deo oblata, quia ejusmodi Gratia cùm vim non haberet determinandi ad bonum eorum voluntates, ipsi propria sua bona determinatione illam reddiderunt efficacem, & idoneam ad benè operandum. Sequitur etiam, Tyrios, & Sidonios per bonam suam determinationem se discrevisse à Judæis, qui eadem Gratia versatili & indifferenti, sibi à Deo oblata, malè usi sunt, eamque per suum dissensum reddiderunt inefficacem & incongruam. Demùm sequitur, Tyrios & Sidonios spem salutis suæ non in Deo reponere debuisse, sed in solo suo libero arbitrio, quia cùm ipsi soli essent supremi bonæ suæ determinationis domini, & in ejus productione à Deo independentes, soli itidèm fuissent auctores boni usus Gratiæ, pro quo non debuissent Deo grates rependere, quia hunc bonum usum Gratiæ non à Deo, sed à sola suæ voluntatis determinatione accepissent. Verbo dicam, omnia absurda & incommoda, quæ in meis superioribus Epistolis ostendi affluere ex Gratia versatili, indifferenti, & permissa libero hominis arbitrio, consequuntur paritèr ex isto principio, quo Molinistæ probant, Deum per Scientiam Mediam, quæ antevertit omne Decretum efficax, cognovisse conversionem Tyriorum & Sidoniorum conditionatè futuram, si illis fuisset annuntiatus.

III. Alterum principium, quo nituntur Molinistæ probare, Deum non cognoscere futura conditionata in suo Decreto, sed per Scientiam Mediam, quæ antecedit omne Decretum, latè prosequitur *Gabriel Daniel* in Epistola IX quam scripsit ad nostrum *Natalem Alexandrum*, in qua probandum suscipit, *S. Augustino* cognitam & probatam fuisse Scientiam Mediam, omni Dei Decreto soluta, & cujus ope cognoscit Deus futura conditionata. Omnia prædicti Scriptoris Moliniani argumenta hìc breviter, quoad ejus fieri poterit, diluam, & evincam nullum prorsùs Scientiæ Mediæ in Operibus *Sancti Augustini* reperiri vestigium.

Et primò quidem, sic in Epistola mox à me laudata argumentatur P. Daniel: *Non venit in controversiam, utrùm futurorum conditionatorum scientiam agnoverit Augustinus? an, verbi gratia, persuasum habuerit Deo exploratam fuisse hujus veritatem propositionis: Si edidissem Sidone miracula, conversi fuissent Sidonii. Eò recidit igitur omnis vestros Theologos* (idest, Thomistas) *inter & Jesuitas quæstio, an docuerit Augustinus, earum Propositionum* (seu conditionalium) *veritatem cognitam Deo fuisse vi Decreti alicujus, aut sine ullo Decreto? Nam si eas ope Decreti cujusquam cognitas Deo fuisse putavit Augustinus, Scientiam Mediam rejecit, aut nescivit: quia, ut dixi, in hoc à Thomistis Jesuitæ discrepant, quòd Thomistæ Decretum præire velint Scientiæ Conditionalium, eamdem verò Jesuitæ omni solutam Decreto & liberam esse pugnent. Ego te hìc appello* (alloquitur nostrum *Natalem Alexandrum*) *ostende, si potes, vel unum in Augustino toto locum, ubi secundùm vos* (idest, Thomistas) *dixerit sententiam, & Deo istas Propositiones conditionales cognitas esse alicujus Decreti beneficio declaraverit. Crebram de pænitentia Sidoniorum à Christo prævisa, si miracula Sidone patravisset, mentionem fecit Augustinus: Cedo, ubi dixerit, Deum veritatem hanc vi Decreti cujuspiam cognovisse: si nihil unquàm dixit hujusmodi, audes illum* (seu S. Augustinum) *vestri Systematis patronum aut parentem nominare? Jesuitarum verò hæc est oratio: Decretum hoc neque in Scriptura, neque in Augustino exprimitur; cur illud admitta-*

mittamus? Pergant: igitur Scientia veritatum conditionalium in Scriptura & Augustino Decreti Dei est omnis expers: igitur in Sacra Scriptura & Augustino Scientia Media reperitur.

Verùm, istud primum Patris *Danielis* argumentum jam abundè solutum manet ex his, quæ in mea superiori Epistola dixi. In ea quippè ostendi primò, *S. Augustinum* apertè docere, Deum non per Scientiam Mediam, omni Dei Decreto anteriorem, sed in suo Decreto cognoscere futura conditionata, eumque in suo Decreto, & non per Scientiam Mediam, cognovisse conversionem Tyriorum, & Sidoniorum, quæ erat tantùm conditionatè futura, necnon aliud futurum conditionatum, de quo Aquilinus ille Doctor fuerat à *S. Hilario* interrogatus, & de quo ipsemet *Sanctus Augustinus* mentionem fecit in libro, quem edidit, *De Sex Quæstionibus Paganorum*. Profectò, si in Operibus *S. Augustini* similem locum ad astruendam Scientiam Mediam nactus fuisset *Gabriel Daniel*, quot, bone Deus! triumphos egisset, quàm elato supercilio Thomistis insultasset! quantis palmis adornasset *Molinam*, qui tamen jactat, se esse inventorem Scientiæ Mediæ, eamque Scientiam *Sancto Augustino* fuisse penitùs ignotam. Nescio igitùr, qua fiducia potuerit Pater *Daniel* asserere, *S. Augustinum crebram, de Tyriorum ac Sidoniorum pœnitentia mentionem fecisse, & tamen nullibì dixisse, Deum hanc pœnitentiam & conversionem Tyriorum & Sidoniorum conditionatè futuram vi cujuspiam Decreti cognovisse.*

Sanè, ut obitèr dicam, necesse est ut *P. Daniel*, dùm fidentèr asserit, se in Operibus *Sancti Augustini* non offendisse, seu non reperisse Thomistarum doctrinam de Decreto, in quo Deus futura conditionata cognoscit, sed potiùs in libris Sancti illius Doctoris, invenisse, vidisse, & legisse ipsissimam Scientiam Mediam, omnis Decreti Dei expertem; necesse est, inquam, ut Molinianus ille Scriptor, falsa evidentiæ imagine delusus, in duas cæcitates inciderit, videlicèt eum vidisse in Operibus *Sancti Augustini* ea quæ non sunt; tanquàm ea quæ sunt, nimirùm Scientiam Mediam, cujus certissimè in libris *S. Augustini*, ne vola quidèm vel minimum extat vestigium, eumque in Operibus *Sancti Augustini* non vidisse ea quæ sunt, videlicèt Thomistarum doctrinam De Decreto, in quo Deus certò cognoscit futura conditionata; quæ tamen Thomistarum doctrina (sicut latè in superiori mea Epistola evici) disertè in Operibus *S. Augustini* expressa invenitur.

Præterea, *P. Daniel* non sibi constat, & haud mediocrem *S. Augustino* irrogat injuriam. Contendit enim Molinianus ille Scriptor, *S. Augustino* notam fuisse & probatam Scientiam Mediam, quantùm ad substantiam, & usum, juxta quem nunc Molinistæ eam in suis Scholis defendunt, quamvis idem *S. Augustinus* hanc Scientiam Mediam rejecerit ac reprobarit quantùm ad varios abusus, quibus hæretici Semipelagiani eam deturpabant. Deindè, fatetur *P. Daniel*, nunquàm *S. Augustinum*, contrà Semipelagianos disputantem, usum fuisse Scientia Media ad conciliandam humanam libertatem cum Gratia Dei. Quid ergo? *S. Augustinus* (judice *Gabriele Daniele*) cognovit & probavit Scientiam Mediam (quam, ad ineundam liberum hominis arbitrium inter & Gratiam Dei concordiam, pertendunt Molinistæ omninò necessariam esse) & tamen S. ille Doctor, fatente eodem Patre *Daniele*, nunquam hac Scientia Media, disputando contra Semipelagianos, usus est? Profectò, si ita sit, *Augustinus* detentæ veritatis reus est, quippè qui, cùm ope Scientiæ Mediæ potuisset facili negotio conciliare liberum hominis arbitrium cum Gratia Dei, sicque Semipelagianos à suis erroribus ad Catholicam Fidem revocare; consultò tamen concordiam & convenientiam suorum de Gratia, de Prædestinatione, & de libertate hominis dogmatum cum Scientia Media nullibi aperuit, & suo intempestivo silentio auctor fuit omnium tumultuum, dissidiorum, & malorum, quibus Ecclesiam excitarunt Semipelagiani.

Potestne, amabo, quidquam dici, quod

quod *Sancto Augustino*, summo Ecclesiæ Doctori, sit magis injurium? Sed ea de re memini plura me dixisse in superiori Epistola, & in alia, quam ad te scripsi, quæque in prima mearum Epistolarum Classi est ordine septima, ubi sat prolixè commonstravi, Scientiam Mediam, quæ nunc in Schola Moliniana defenditur, non altiùs repetendam esse, quàm à temporibus *Fonsecæ*, vel *Molinæ*, eamque nec *Sancto Augustino*, nec ejus discipulis *Prospero*, *Fulgentio*, *Hilario*, *Remigio*, *S. Thomæ Aquinati*, nec antiquis Theologis notam fuisse, nec denique eam usurpatam esse à Patribus Concilii Tridentini in dirimendis contra hæreticos Lutheranos, & Calvinistas controversiis de Libero Arbitrio, de Gratia, & de Prædestinatione.

Non nego tamen Scientiam Mediam, à Semipelagianis multis deformatam erroribus, fuisse antiquitùs *Sancto Augustino*, ejusque discipulis apprimè notam, & ab illis damnatam & improbatam, atque eo in sensu dici posse, Scientiam Mediam antiquam esse; hoc certè non nego: sed hoc unum dumtaxàt dico, Scientiam Mediam (sicut nunc docetur in Schola Moliniana) novam esse, à *Fonseca*, vel *Molina* non ita pridèm excogitatam, eamque subindè *S. Augustino*, & *S. Thomæ* nec notam, nec probatam fuisse. Cùm enim Sanctissimi illi duo Doctores tam multa, tam variis in locis disputaverint de Præscientia Dei, de prædestinatione, de concordia Gratiæ cum libertate, deque aliis hujusmodi quæstionibus, quæ (sicut Molinistæ contendunt) nec intelligi nec explicari possunt absque ope Scientiæ Mediæ; nullibi tamen eam adhibuerint. Certè, eorum hac in re silentium, signum & argumentum evidens est, Sanctos illos Doctores hanc Scientiam Mediam (qualis nunc in Schola Moliniana docetur) minimè probasse. Absurdum quippè est existimare, utrumque Sanctum Doctorem de industria voluisse hanc Scientiam Mediam altissimo prætermittere silentio, si eam aut necessariam, aut utilem judicassent. Vestram fidem quicumque sani rerum æstimatores estis!

Verùm, his *Gabriel Daniel* non acquiescit, sed in Epistola IX. ad nostrum *Natalem Alexandrum* in omne latus sese versat, ut Scientiam Mediam in Operibus *Sancti Augustini* expiscari possit. Sic autem argumentatur: *Augustinus* Cap. I. libri 22. *de Civitate Dei*, *sic loquitur de primi parentis peccato*: *Deus* (inquit) *cùm prævaricatione Legis Dei per Dei desertionem peccaturum hominem esse præsciret, nec illi ademit liberi arbitrii potestatem, simul prævidens, quid boni de malo ejus esset ipse facturus*. *En* (prosequitur P. Daniel) *prospiciens Deus peccaturum hominem, si eum libero condat præditum arbitrio: & simul prævidens, si eumdem peccare patiatur, futurum ut ex hoc peccato majus emolumentum providentia sua eliciat, hoc ubi vidit Deus, Decretum de homine creando & donanda ipsi libertate facit*. Et (post pauca interjecta) idem *Gabriel Daniel*, totus ovans, & quasi in his *S. Augustini* verbis Scientiam Mediam radiis solaribus descriptam vidisset, manibusque palpasset, exclamat: *Quid id est porrò, nisi purum putumque Scientiæ Mediæ Systema est? in quo enim consistit illud, nisi in hoc uno, ut dicatur Deus in eo, de quo agitur, Decreto, directus ista cognitione conditionali fuisse*: Si Luciferum, & Adamum creo, si liberam ipsis arbitrii potestatem relinquo, illa utentur ad peccandum: at si patior illos peccare, plurimum indè orietur boni, *igitur* (concludit Gabriel Daniel) *hac nuda & simplici expositione, ut mihi quidèm videtur, habemus usum Scientiæ Mediæ in Augustino clarissimè demonstratum*. Hactenùs *Gabriel Daniel*, cui illud Poetæ jure accomodes: *Et magna peragit sedulitate nihil*.

Ut autèm faciliùs intelligas, quàm infirmo tibicine nitatur istud argumentum, quod tamen, ad astruendam ex *Sancto Augustino* Scientiam Mediam, P. *Daniel* principii loco ponit; sedulò advertere debes, Deum præscire (juxta doctrinam S Augustini) omnia futura, sive bona, sive mala cum hoc tamen discrimine, quòd omnia bona, sive absolutè, sive conditionatè futura, præscit Deus,

Deus in suo Decreto positivo & effectivo: *prædestinatione quippè Deus ea præscivit, quæ fuerat ipse facturus*: ait S. *Augustinus* cap. 10. lib. *De Prædest. Sanctorum*. Mala autem, seu peccata, Deus (juxtà *Sanctum Augustinum*) præscit non in sua prædestinatione, seu in suo Decreto effectivo (cùm Deus peccata non faciat) sed ea præscit in suo Decreto permissivo, quia, ut inquit *S. Augustinus* cap. I. lib. *de Dono Perseverantiæ*, & passim alibi: *Nihil fit* (subindèque nihil futurum est) *nisi quod Deus aut ipse facit, aut fieri permittit*. Falsò itaque asserit P. *Daniel*, Deum, antequàm crearet Adamum, fuisse (juxtà doctrinam *Sancti Augustini*) directum ista cognitione conditionali: *Si Adamum creo, si ei liberam arbitrii potestatem relinquo, illa utetur ad peccandum: at si patior illum peccare, plurimùm indè orietur boni; quod postquàm prævidit Deus* (inquit P. *Daniel*) *Decretum suum de primo homine creando, & donanda ipsi libertate facit*; falsò, inquam, asserit P. Daniel, *S. Augustinum* docuisse, Deum præscivisse per istam cognitionem conditionalem futurum peccatum Adami, & ex eo plurimum boni oriturum. Id profectò nunquàm venit in mentem *S. Augustini*, qui pluribus in locis apertissimè docet, Deum cognoscere peccata hominum in suo Decreto permissivo, quo videlicèt Deus hominum peccata (idest, juxta eorum malitiam) permittit, ut indè plura eliciat bona. Sic Deus permisit peccatum Adami, & ex eo multa elicuit bona, præcipuè opus redemptionis nostræ præponderans omni malo culpæ, hinc canit Ecclesia: *Felix Adæ culpa, quæ talem meruit habere redemptorem*.

Sic Deus permisit scelus Judæorum, qui Christum Dominum crucifixerunt, sicut testantur Apostoli Actorum cap. 4. ubi de peccato Judæorum sic loquuntur: *Convenerunt verè in civitatem istam adversùs Sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodes, & Pilatus cum gentibus & populis Israel, facere quæ manus tua, & consilium tuum decreverunt fieri*, idest, ipsum crucifigere. Permittit etiam Deus peccata, quatenùs; cùm fiunt à peccatore contra voluntatem Dei, ipse tamen de illis peccatis, in illis, immò per illa, suam implet voluntatem, vel sanando per misericordiam, vel puniendo per justitiam, vel ex ipsis magna bona procurando, vel denique ob alios fines nobis ignotos; nec enim Divinæ Providentiæ altitudinem mens humana comprehendere valet. Nunquàm igitur *S. Augustinus* docuit, Deum cognovisse, *Luciferum, & Adamum* peccaturos, per illas conditionales cognitiones (quas cum Molinistis commentus est *Gabriel Daniel*) sed perpetuò docuit *S. Augustinus*, Deum in suo Decreto permissivo cognovisse futurum Luciferi & Adami peccatum, & ideò cap. XI. lib. *Enchiridion* ait: *Deus non sineret aliquod malum esse in suis operibus, nisi usque adeò esset omnipotens, ut etiam benè faceret de malo*.

Ait etiam idem Aquilinus Doctor pluribus in locis, Deum permittere pariter, ut justi & prædestinati in peccata venialia, & aliquandò lethalia, labantur, ut suam indè agnoscentes infirmitatem, cautiores evadant, humiliores, ac vigilantiores. Denique, *S. Augustinus*, dùm lib. *de Prædestinatione Sanctorum* cap. 10. ait: *Prædestinatio non potest esse sine præscientia, potest tamen esse præscientia sine prædestinatione*, statim se ipsum explicat, dicens, præscientiam futurorum bonorum, quæ Deus facturus est, non esse sine prædestinatione, hoc est, non esse sine absoluto & effectivo Dei Decreto: præscientiam verò peccatorum, esse sine prædestinatione, idest, sine effectivo Dei decreto, quia Deus à peccatis summè abhorret, utpotè quæ divinæ ejus bonitati & æternæ legi adversantur, eaque subindè non facit, sed tantùm permittit suo decreto permissivo: *Prædestinatione* (seu decreto effectivo) *Deus ea præscivit, quæ fuerat ipse facturus, præscire autem potest quæcumque non facit, sicut quæcumque peccata*.

IV. Ex quibus verbis duplex colligo argumentum, quo evidenter probatur, *Sanctum Augustinum* non admisisse Scien-

Scientiam Mediam, qualem nunc in suis Scholis propugnant Molinistæ. Primum argumentum istud est: Molinistæ docent, Deum per Scientiam Mediam (quam dicunt esse anteriorem omni decreto) præscire, seu prævidere futura conditionata, quæ pertinent ad rationem boni, videlicèt consensum conditionatè futurum, quem voluntas humana præbitura est Gratiæ versatili & indifferenti in his, vel illis circumstantiis, eamque redditura est efficacem: Atqui *S. Augustinus* conceptis verbis contrarium docet, atque, præscientiam, qua Deus cognoscit omnia futura, quæ pertinent ad rationem boni, semper esse conjunctam cum Prædestinatione, seu cum decreto effectivo; igitur S. Augustinus aut non novit, aut certè improbavit Scientiam Mediam, per quam Deum antecedentèr ad omne decretum cognoscere bonum voluntatis humanæ consensum conditionatè futurum, pertendunt Molinistæ. Si enim verum sit, quod dicit *S. Augustinus*, videlicèt *Deum Prædestinatione* (seu decreto effectivo) *ea præscire, quæ fuerat ipse facturus*, actum planè est de Scientia Media, quæ (sicut docent Molinistæ) supponit, Deum antecedenter ad omne decretum præscire futura conditionata, videlicèt consensum conditionatè futurum, quem voluntas humana, in his, vel illis circumstantiis positâ, Gratiæ versatili & indifferenti est præstitura.

Alterum argumentum sic propono: Deus (juxtà doctrinam *S. Augustini*) futura hominum peccata, subindèque Luciferi, & Adami peccatum, cognoscit non in suo decreto effectivo, quia ea non facit, sed in suo decreto permissivo, quo finit, ut illa fiant, multa indè procuraturus bona; ergò ex *S. Augustino* Deus cognovit peccatum Luciferi, & Adami, non per Scientiam Mediam, non in illis cognitionibus conditionalibus, quas cum Molinistis fingit *Gabriel Daniel*, sed Deus cognovit peccatum Luciferi, & Adami, in suo decreto permissivo, sicut, post Sanctos *Augustinum*, & *Thomam* docet Schola Thomistica.

V. Jam verò confutare hìc debeo insignem calumniam, qua *Gabriel Daniel* in eadem Epistola nona ad nostrum *Natalem Alexandrum* onerat Thomistas, dicens: *Si Thomistarum doctrina imbutus fuisset Augustinus, ita contexuisset sermonem: Deus cùm haberet in promptu, & in potentiæ suæ thesauris videret, quo pacto Luciferum determinaret ad superbiam, Adamum ad vetiti fructus esum, futurumque cerneret, ut, si eos conderet, vellet iisdem ejusmodi determinationes dare, quæ certissimam cum illius superbia, & hujus inobedientia habent conjunctionem; Decretum de utroque creando, & ad ipsos actus determinando fecit, ut indè majora bona eliceret.*

Hanc calumniam, quam *Gabriel Daniel* impingit Thomistis, quasi docerent, Deum per suum Decretum permissivum, in quo futura hominum in statu naturæ lapsæ peccata cognoscit, determinare voluntatem creatam ad formale, seu ad malitiam peccati, abundè jam dilui in Epistola, quam ad te scripsi, quæque in prima Epistolarum mearum classe est ordine quarta, ibi quippè ostendi, nunquàm somniasse Thomistas, Deum determinare voluntatem creatam ad formale, seu ad malitiam peccati; sed tantùm ad materiale peccati, quod est ens, subindèque à Deo, qui est causa prima universalis efficiens omne ens, producendum; solam verò creaturam esse causam deficientem formalis, seu malitiæ peccati, quia, sicut Deus est prima causa efficiens, ita creatura est primum deficiens; & ideò, licèt creatura non sit sibi prima causa efficiendi, sibi tamen est prima causa deficiendi, quovis tandèm modo id expliceturd.

Quò fit, ut si spectetur actio, qua parte mala est, priùs sit à creatura, quæ ex nihilo facta est, & in nihilum suapte natura tendit; nec Deus ad materiale peccati influat, nisi quia creatura sic exigit, utpote quæ in statu naturæ lapsæ passionibus, ac vitiosis habitibus corrupta, malum sub ratione boni apprehendit, quod pertinet ad defectum intellectus & rationis, sed in Deum, tan-

quàm

quàm in causam refundi minimè debet ; sicut, Exempli causa, si in horologio, quod artificiosissimè compositum est, & juxtà regulas artis ab opifice movetur, in ipso usu & exercitio talis motus incidat aliquis defectus ortus ex parte materiæ, profectò talis defectus soli materiæ horologii tribuetur, non verò artifici eam moventi, quamvis tamen artifici tribuetur quidquid boni & artificiosi est in tali machina ejusque motu. Cùm igitùr creatura sit prima causa deficiens, quamvis Deus, tanquàm causa efficiens, eam moveat, & determinet ad materiale, seu ad actionem peccati, jure optimo dici potest, hanc Dei motionem circà materiale, seu circa actionem peccati, esse in uno sensu *Prædeterminationem*, & *prædefinitionem*, sed in alio sensu posse itidem dici, eam esse *postdeterminationem*, & *postdefinitionem*.

Nam si spectes in materiali, seu in actu peccati, id præcisè quod est ens, subindeque bonum ; cùm omne bonum in Deum, ut in primum fontem, reduci debeat, sic rectè dicitur, hoc bonum, qualecumque sit, esse à Deo, & ab æterno prædefinitum, & in tempore prædeterminatum. At, si spectes peccati actum formalitèr, quatenùs videlicèt adjunctum habet defectum ; cum omnis defectus in effectu (secundùm Thomistas) sit ex defectu causæ secundæ, sic in causam creatam, quæ sola defectiva est, tanquàm in primam radicem, reducitur, & ideò, quod hic & nunc actus cum aliquo defectu ponatur, quodque talitèr futurus à Deo decernatur, supponit aliquid ex parte creaturæ, seu pravum, & vitiis atque passionibus corruptum judicium, quo hic & nunc formale, seu malitiam peccati, apprehendit sub ratione boni, quo in judicio, quatenùs defectivum est, sola voluntas creata est prima causa deficiens, quæ, cùm sit ex nihilo, in nihilum tendit, & per suum depravatum & corruptum judicium, quo formale, seu malitiam peccati, apprehendit sub ratione boni, depravata ; exigit ut Deus, tanquàm Provisor universalis, & causa efficiens omnium entium, eam determinet præviè ad materiale peccati, seu ad actionem, quæ in se præcisè spectata, bona est, quia sine hac prævia Dei determinatione ad materiale peccati, nunquàm creatura, se sola, produceret illam actionem, quæ, in se spectata, est bona, & cui tantùm ex defectu voluntatis creatæ est malitia, seu deformitas peccati.

Decretum itaque, in quo Deus cognoscit futura peccata hominum in statu naturæ lapsæ, est simùl permissivum & effectivum ; permissivum quidèm, quia Deus priùs permittit, ut creatura, quæ, ratione suæ conditionis, est prima causa deficiens, reverà deficiat, dum per suum judicium, vitiis & passionibus corruptum, malitiam, seu formale peccati apprehendit sub ratione boni ; sed idem Decretum Dei est etiam effectivum, quia, postquàm permisit Deus, ut priùs creatura deficeret, apprehendendo formale, seu malitiam peccati, sub ratione boni, eodem Decreto vult Deus, &, tanquàm provisor universalis, statuit determinare & movere voluntatem creatam juxta ipsius exigentiam ad materiale peccati, seu ad actionem, quæ, in se præcisè spectata cùm sit bona, debet necessariò produci à Deo per influxum prævium & physicum. Cùm igitur Deus non influat in materiale peccati, nisi postquàm permisit, ut voluntas creata, quæ est prima causa deficiens, reverà deficeret, apprehendendo formale, seu malitiam peccati, sub ratione boni, nulla ratione dici potest, Deum determinare voluntatem creatam ad formale, seu ad malitiam peccati ; sed contrà, Deus jure optimo peccatori dicere potest : *Servire me fecisti in iniquitatibus tuis : Perditio tua ex te.*

Fateor tamen, hanc rationem, quam mox adduxi, ad probandum, voluntatem hominis in statu naturæ lapsæ esse solam causam malitiæ peccati, quia voluntas hominis in statu naturæ lapsæ apprehendit per suum judicium, vitiis & passionibus depravatum, malitiam peccati sub ratione boni ; fateor, inquam,

hanc

hanc rationem locum non habere in peccato Luciferi, & primi hominis innocentis. Cùm enim tam in Lucifero, quàm in Adamo innocente, natura intellectualis esset sana, nullus prorsùs erat in Lucifero, & in Adamo præcedens habitus vitiosus, aut passio pervertens rationis judicium; undè (sicut optimè observat *S. Thomas* I. parte Quæst. 63. Art. I. ad 4.) peccatum in Lucifero, & in Adamo innocente non fuit ex judicio errante, apprehendente ut bonum, quod reipsa malum erat; sed processit ex judicio inconsiderato, quo aliquid in se bonum judicarunt eligendum, non attendendo ad præceptum ordinans illud ad bonum superius divinum. Hic autem Luciferi, & primi hominis inconsideratum judicium originem habuit ex amore propriæ excellentiæ, qui quidèm amor primò non fuit in se malus, sed fuit occasio ruinæ, quatenùs primus homo, & Angeli, propriæ suæ excellentiæ amore nimiùm occupati, non actu attenderunt ad regulam supernaturalem, quæ hanc ipsorum excellentiam subjiciebat Deo.

Hinc primò factum est, ut in Adami, & Luciferi voluntate, ad suæ propriæ excellentiæ intensum amorem excitata, eorumque intellectu, connivent voluntati, cœperit per deliberationem prævalere amor hujus excellentiæ, simulque immisceri propriarum virium fiducia, & remitti actualis amor regulæ ac recursùs ad Deum, idque totum voluntariè & liberè, quia erat in eorum liberrima potestate oppositum facere. Hinc etiam, in Luciferi, & Adami intellectu ortum est finale judicium propriæ excellentiæ & non attendens ad ejus regulam, quæ illam, ut par erat, subjiciebat Deo. Hinc deni que inordinato propriæ suæ excellentiæ amore abrepti, in peccatum superbiæ proruperunt. Sic contigit Luciferi, & Adami peccatum superbiæ ex eorum intellectu & propria voluntate ac libertate profectum; subindèque falsum est quod dictitat *P. Daniel*, Deum videlicèt (juxta doctrinam Thomistarum) per suum Decretum (in quo ajunt, Deum cognovisse Luciferi, & Adami peccatum) determinasse Luciferum, & Adamum ad formale, seu ad malitiam peccati superbiæ.

Hæc est, inquam, pura putaque *Patris Danielis* calumnia, quia docent Thomistæ, Decretum, in quo Deus cognovit Luciferi, & Adami peccatum, fuisse permissivum simul & effectivum, fuit quidèm permissivum istud Decretum Dei, quatenùs permisit Deus, ut Luciferus & Adamus ex judicio inconsiderato, in nimio propriæ suæ excellentiæ amore occupati, actu non attenderent ad regulam supernaturalem, quæ hanc illorum excellentiam Deo subjiciebat, sicque per intensum illum propriæ suæ excellentiæ amorem insuperbirent, recederent à Deo. & ex sua voluntate ac libertate essent causæ (utique deficientes) *formalis*, seu malitiæ peccati superbiæ. Istud etiam Decretum, in quo Deus (juxta Thomistas) cognovit Luciferi, & Adami peccatum, fuit etiam effectivum, quia Deus, postquàm permisit, ut Luciferus, & Adamus, nimio suæ propriæ excellentiæ amore delectati, ab ipso per superbiam recedere liberè voluerunt, statuit (tanquàm provisor universalis, & causa prima efficiens omnium actionum, quæ habent rationem entis) producere per influxum realem, prævium, & physicum hujus superbiæ peccati materiale, seu actionem, quæ cum sit ex se bona, & habeat rationem entis, debet produci à Deo per influxum realem & physicum; debet etiam prædicta illa peccati actio (quæ, in se præcisè considerata, est bona, & positivum ens) cognosci à Deo in suo Decreto effectivo, quia (inquit *S. Augustinus*) futura, quæ sunt in se bona, *Deus prædestinatione sua* (hoc est, Decreto suo effectivo, *præscit, quæ fuerat ipse facturus*.

Non ergò (sicut persuadere vellet P. Daniel) docuit *S. Augustinus*, Deum cognovisse Luciferi, & Adami peccatum per Scientiam Mediam, seu per cognitiones conditionales; sed potiùs docuit *S. Augustinus*, Deum Luciferi, & Adami peccatum cognovisse in suo Decre-

cre-

creto, quod erat simul permissivum, & effectivum; *permissivum* quidem respectu *formalis*, seu malitiæ peccati superbiæ, cujus causæ primæ (utique deficientes) fuerunt dumtaxàt Luciferus, & Adamus; sed idem Decretum fuit etiam *effectivum* per ordinem ad materiale, seu ad peccati actionem, quæ in se cùm bona sit & ens positivum, cognoscebatur à Deo (juxta doctrinam *S. Augustini*) in suo Decreto effectivo, ita ut quidquid in *materiali*, seu in actione peccati, est ens & bonum, tribui debeat Deo, quidquid verò mali est in *formali*, seu in deformitate peccati, id totum defectibili Luciferi & Adami arbitrio sit adscribendum; sicut perito artifici non tribuitur si quid defectus ex conditione materiæ contingat in machina, quam fecit & movet, sed solùm ei tribuitur quidquid motus in machina reperitur; tribuitur autem soli conditioni materiæ machinæ, utpotè defectibili, quidquid defectus in machina occurrere potest.

En veram ac genuinam *SS. Augustini*, & *Thomæ* doctrinam de Decreto, in quo Deus non solùm cognoscit peccata hominum in statu naturæ lapsæ, sed etiam in quo cognovit Luciferi, & Adami peccatum. Ex qua utriusque S. Doctoris clara expositione evanescit in fumum insignis calumnia *Patris Danielis*, asserentis, Thomistas (qui negant, Deum peccatum Luciferi & Adami cognovisse per Scientiam Mediam, seu per cognitiones conditionales) docere, Deum per suum Decretum, in quo cognovit Luciferi, & Adami peccatum, determinasse Luciferum, & Adamum ad formale, seu ad malitiam peccati superbiæ. Proh Deum, hominumque fidem! quæ unquàm fuit calumnia, si hæc non est?

Aberrat etiam tota via à *Sancti Augustini* doctrina idem *P. Gabriel Daniel*, dùm in sua jam citata Epistola IX. ad nostrum *Natalem Alexandrum* probandum suscipit, *S. Augustinum* cap. 8. Libri *De correptione & Gratia*, ad ostendendum Pelagianis, perseverantiam in bono donum Dei esse, pro certo sumere, Deum, ad formandum suum absolutum Decretum de concedendo aliquibus justis Dono perseverantiæ, vel de eo aliquibus justis denegando, dirigi per Scientiam Mediam, seu per cognitionem istam conditionalem: *Si homines isti ultrà certum tempus vitam producant, Gratiæ jacturam facient*, eaque cognitione conditionali præeunte, Deum hæc duo diversa Decreta condere, alterum pro sua bonitate singulari: *Hunc hominem, dùm Gratia præditus est, volo tollere de medio, & cælestem gloriam, quam bona ipsius opera promerentur, impertiri*. Alterum Decretum facere Deum pro sua justitia: *Volo ut iste, quem Gratiæ jacturam facturum prospicio, diutiùs vivat, & ubi vixerit, ac spoliatus gratia fuerit, æternas peccati sui pœnas dependat*. Hac semel factâ hypothesi, sic argumentatur P. Daniel: *Ex hoc toto capite octavo libri De correptione & Gratia liquidò constat, neque dubitari ullo pacto potest, quin (juxta mentem S. Augustini) Deus in hoc utroque faciendo altero Prædestinationis, altero reprobationis, Decreto, dirigatur ista conditionali cognitione*: Si patiar, hos Christianos ad certam usque diem vivere, virtutis viam deserent: *Atqui, quisque Deum in suis Decretis ejusmodi conditionali cognitione dirigi concedit, is planè Scientiam Mediam agnoscit; igitur S. Augustinus, cùm hoc in loco de Prædestinatione agebat, Scientiam Mediam cogitatione informabat*. Hactenus *P. Daniel*, qui tam, sibi malè conscius, nullum producit *S. Augustini* testimonium ex eo capite octavo libri *De correptione & Gratia* depromptum; &, ut lectori fucum faciat, hanc frivolam adducit silentii sui causam: *illius capitis verba* (inquit) *non recenseo, nec Synopsim repræsento, quia totum arbitror lectitandum illi esse, qui percipere satagat, quæ mens Augustini, quæ fuerit idea, cùm illud conscriberet*.

VI. Verùm, quia *P. Daniel* nulla hìc citat *S. Augustini* testimonia, sed tantùm dat inanes verborum sonitus, ut in cauto lectori persuadeat, *S. Augustinum* docuisse, Deum in formandis suis De-

De-

Decretis absolutis de Prædestinatione, & Reprobatione dirigi per Scientiam Mediam, seu per cognitiones conditionales, ipse, brevitati consulendo, germanam *S. Augustini* mentem super hac re non discutiam, sed opportuniùs eam, ut spero, in aperto Sole ponam in sequentibus, quas ad te daturus sum, Epistolis de Prædestinatione & reprobatione hominum. In his quippè ostendam contra *P. Danielem*, nullibi *S. Augustinum* vel levitèr insinuasse, Deum, in formandis suis Decretis absolutis de Prædestinatione & reprobatione hominum, dirigi per Scientiam Mediam, nullumque in Operibus *S. Augustini* extare vel minimum apicem aut vestigium illarum cognitionum conditionalium, quas Deo, antè omne Decretum, affingit cum tota Schola sua Moliniana *P. Daniel*.

Nec hic etiam hærebo in diluendo alio argumento, quod idem *P. Daniel* in eadem Epistola nona ad nostrum *Natalem Alexandrum* petit ex libro primo S. Augustini ad Episcopum *Simplicianum*, Quæstione secunda, ubi S. ille Doctor sic loquitur de homine, quem convertere Deus ad bonam frugem velit: *Eum sic vocat, quomodò scit congruere, ut vocantem non respuat*. Quo posito, sic argumentatur *Pater Daniel*: *Hæc verba S. Augustini si expendamus* (inquit) *apparet omninò, Deum, antequàm faciat Decretum absolutum de conversione hujus hominis, dirigi per Scientiam Mediam, seu per hanc cognitionem conditionalem: Si hominem hunc eo modo vocaverim, qui ipsi congruat, morem vocanti mihi geret*. Ergo (infert Pater Daniel) *censet S. Augustinus, Deum antequàm formet suum absolutum Decretum de conversione istius hominis, dirigi per Scientiam Mediam, seu per hanc cognitionem conditionalem*.

In hoc, inquam, *P. Danielis* dissolvendo argumento diutiùs hìc non immorabor, quia in Epistolis, quas ad te deinceps scripturus sum, & in quibus data opera Gratiam congruam Molinistarum confutabo, plenissimè evincam, Deum non per Scientiam Mediam, seu per cognitionem conditionalem, ipsius Decreto absoluto præiucentem, prospicere futuram illam Gratiæ congruitatem, sicut volunt Molinistæ, sed Deum in suo Decreto absoluto & efficaci cognoscere hanc internam Gratiæ suæ congruitatem, de qua eò loci loquitur *S. Augustinus*; tum quia, ut ait S. ille Doctor cap. 10. libri De Prædestinatione Sanctorum: *Prædestinatione sua* (id est, Decreto suo absoluto & efficaci) *præscit Deus quidquid ipse facturus est*: Tum quia etiam *S. Augustinus* in omnibus libris, quos edidit post exortam Pelagianam Hæresim, perpetuò inculcat, *Deum operari internam Gratiæ efficaciam, qua nos inclinat, determinat ad se ipsum, & in nobis operatur velle & perficere pro bona voluntate sua: Deum omnipotentissima Gratia sua auferre cor lapideum; dare cor carneum, illudque trahere ad se ipsum: Denique, Deum habere cordium, quò ei placuerit, inclinandorum omnipotentissimam potestatem, qua intùs agit, corda tenet, corda movet, & voluntatibus eorum, quas in illis ipse operatur, trahit*.

Quid, amabo te, expressius juxta ac efficacius his verbis *Sancti Augustini* dici potest, ad probandum, S. illum Doctorem (juxta intima doctrinæ suæ de Gratia principia) nunquàm admisisse Scientiam Mediam, seu cognitiones conditionales, quæ (sicut *P. Daniel* unà cum tota sua Schola Moliniana docet) antecedunt omne Decretum Dei, Deumque dirigunt in formandis suis Decretis absolutis de Prædestinatione & Reprobatione hominum. Ego verò, nullo contentionis studio, sed solius amore veritatis, mente *S. Augustini* diligentèr examinata, affirmare nullus dubito, quin tu, aliique Lectores (oculos, modò in lectione Operum *S. Augustini* præjudicii fascino non imbutos attulerint) ultrò fateantur, S. illum Doctorem, contra Pelagianos, & Semipelagianos disputantem, tam claris, tam disertis & solidis principiis confutasse Scientiam Mediam, non tantùm quòad illius abusum & errores, quibus, ut in superiori Epistola observavi, eam infuscabant Semipelagiani; verùm etiam Scientiam Me-

Mediam repudiasse quantùm ad ipsius substantiam & usum, sicut nunc in Schola Moliniana docetur & defenditur: ut S. ille Doctor de Scientia Media à se in omni sensu explosa, & de Gratia se ipsa efficaci, certissimis principiis à se constabilita, nullum dubitandi locum reliquerit. Profectò, non recuso stare candidorum lectorum judicio, eosque istius litis arbitros appello contra *P. Danielem*, qui in Epistola IX. ad nostrum *Natalem Alexandrum*, effractis omnibus modestiæ cancellis, audet elato supercilio asserere, *S. Augustinum nullibi effinxisse incomprehensibilem prædeterminationem, cujus ne apex quidèm aut vestigium in ejus libris extat*. Sed, si tibi per otium liceat, denuò legesis duas, quas jam ad te dedi, Epistolas, quæque in prima mearum Epistolarum Classe sunt nona & decima, in quibus invicta protuli *S. Augustini* testimonia, ex quibus apodicticè constat, Aquilinum illum Doctorem Præmotionis physicæ tam ad actus naturales, quàm ad actus supernaturales, tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, necessitatem admisisse. Quocircà, ne actum agere & eamdem telam retexere videar, plura hac de re hìc dicere prætermittam.

VII. Alia principia, quibus Molinianæ Scholæ Theologi suam de Scientia Media, & de Gratia versatili doctrinam totis viribus abstruere moliuntur, hìc levi brachio attingam, eademque opera breviter refellam, quia in aliis, quas jam ad te missitavi, Epistolis, quæque continentur in prima Epistolarum mearum Classe, ea tot argumentis exsufflavi, ut me nunc prorsùs pigeat, tædeatque idem saxum, alterius instar Sisyphi, sursùm deorsùm volvere. Ne tamen nonnulli querantur, hæc Molinistarum principia fuisse data opera à me prætermissa; illa conglobatim hìc proponam, & Epistolas, in quibus ea jam latè confutavi, indicabo, & fontem, quem adire debeas, quasi digito commonstrabo.

In primis sic argumentantur Molinistæ: Si Deus non cognosceret futura conditionata per Scientiam Mediam, quæ antecedit omne Divinum Decretum, sed ea cognosceret (sicut docent Thomistæ) in suis Decretis absolutis, & prædeterminantibus, sequeretur, tolli penitus de medio libertatem humanam, quippè quæ nullo pacto cohærere posset cum illis Divinis Decretis prædeterminantibus, & cum Gratia se ipsa efficaci; quia Decreta illa absoluta & prædeterminantia, sicut & Gratia per se efficax, habent ex natura sua essentialem & infallibilem cum voluntatis humanæ consensu connexionem, quæ subindè præviam, antecedentem, ineluctabilem, insuperabilem, invincibilem inducunt necessitatem, quæ omninò tollit aut saltem indissolubili vinculo ligat & impedit potentiam, seu indifferentiam voluntatis ad oppositum: Atquì hoc asserere, est aperta fronte adversari Sacro Concilio Tridentino, quod canone quarto Sessionis sextæ contra Lutheranos & Calvinistas sic definivit: *Si quis dixerit, liberum arbitrium, motum & excitatum à Deo, non posse dissentire, si velit, anathema sit*. Ut igitur sarta tecta maneat humana libertas, necessariò dicendum est, Deum futura conditionata non cognoscere in suo Decreto absoluto ac prædeterminante (sicut docent Thomistæ) sed Deum futura conditionata prospicere ac cognoscere per Scientiam Mediam, quæ prior est omni Dei Decreto, Deumque dirigit in formandis suis Decretis absolutis de Prædestinatione & reprobatione hominum.

Hoc Molinistarum argumentum plenissimè jam dilui in quatuor quas ad te dedi, Litteris, quæque in prima mearum Epistolarum Classe sunt ordine quinta, sexta, septima, & octava. Ibi quippè (seu in Epistola quinta) fusè contra Patrem *Danielem* ostendi, nihil prorsùs timendum esse humanæ libertati à Deo, qui est primum liberum, primum agens & universalissimum, movens quaslibet res modo earum naturæ accomodato, necessarias necessario, liberas libero: & attingens (sicut docet *S. Thomas*) non

tan-

tantùm substantiam, sed & modum actionis; dissipavi etiam in eadem Epistola quinta inanes argutias, quibus idem *Daniel* suadere se putat, Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, imponere voluntati creatæ necessitatem præviam, antecedentem, ineluctabilem, insuperabilem, & invincibilem, quæ ei adimat potentiam & indifferentiam ad oppositum. Commonstravi etiam ibidem, voluntatem creatam semper sub imperio Præmotionis physicæ, seu Gratiæ per se efficacis, conservare in sensu diviso veram, proximam, & expeditam dissentiendi Gratiæ per se efficaci potestatem, sejunctam tamen ab actu, seu ab actuali dissensu; atque voluntatem creatam (absente Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci) habere, ope Gratiæ sufficientis, veram, proximam, & expeditam potentiam observandi præcepta Dei. Prætereà, in Epistola sexta ex principiis Scholæ Thomisticæ doctrinæ de Præmotione physica, seu de Gratia se ipsa efficaci, confutavi errorem *Lutheri*, *Calvini*, & *Jansenii*, qui asserunt, ex primigenia Adami labe invectam esse necessitatem peccandi, deperditumque fuisse liberum hominis arbitrium. In septima Epistola palàm feci, hoc canone quarto Sessionis sextæ Concilii Tridentini: *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium motum & excitatum à Deo, non posse dissentire si velit, anathema sit*, perfectè (juxta Scholæ Thomisticæ doctrinæ principia) conciliari libertatem humanam cum Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci. Postremò, in Epistola octava probavi, veram ac germanam humanæ libertatis notionem ac naturam sitam esse in indifferentia activa, seu in potentia ad oppositum, quam sempre voluntas creata, sub imperio Præmotionis physicæ, seu Gratiæ per se efficacis, servat ad oppositum, quamque Præmotio physica, seu Gratia se ipsa efficax, fovet, perficit, & illustrat, tantùm abest, ut ei officiat, aut illam tollat, sicut cum sua Schola Moliniana perperàm contendit *Gabriel Daniel*. Hinc igitur Scholæ Thomisticæ doctrinam, modumque conciliandi libertatem humanam cum Præmotione physica, seu cum Gratia se ipsa efficaci, cùm jam in prælaudatis meis Epistolis lato calamo explanaverim, & ab argutiis ac cavillationibus *Gabrielis Danielis* vindicaverim; oleum certè & operam perditurus essem, si diutiùs hic immorarer in confutando illo principio Scholæ Molinianæ Theologorum, dictitantium, quòd si Deus futura conditionata non cognosceret per Scientiam Mediam, quæ antecedit omne Dei Decretum (sicut docet Molina) sed si ea cognosceret in suis Decretis absolutis & prædeterminantibus (quemadmodùm asserunt Thomistæ) actum planè esset de libertate humana, quam *Gabriel Daniel* unà cum sua Schola Moliniana plenis buccis clamitat stare ac cohærere minimè posse cum istis Thomistarum divinis Decretis absolutis & prædeterminantibus. Cùm igitur hanc Molinistarum calumniam rubigine exesam, & quæ jam in vulgi fabulam abiit, benè multis, iisque invictis (ni meus me fallit animus) retuderim argumentis, plura de hoc caduco doctrinæ Molinistarum principio dicere supersedebo.

VIII. Mitto hìc etiam lubens aliud doctrinæ Molinistarum de Scientia Media principium, in eo præsertìm situm, quòd velint, rejecto semel Scientiæ Mediæ systemate, & admissa sententia de necessitate Præmotionis physicæ, ac Gratiæ per se efficacis ad omnes & singulos pietatis actus, qualem admittunt Thomistæ, duo gravissima sequi incommoda, quæ cum Catholico dogmate pugnant, & apertè nostri temporis hæreticorum errori favent. Sequitur enim primò ex Thomistarum sententia (ajunt Molinistæ) Deum esse auctorem peccati, quia Deus, ut docent Thomistæ, hominem præmovet & prædeterminat ad id, cum quo malitia peccati ità conjuncta est, ut ab illo separari, avelli, ac sejungi minimè possit. Sequitur secundò ex sententia Thomistarum de Præmotione physica (inquiunt Molinistæ) Gratiam

sufficientem, tali Thomistarum physica Præmotione destitutam, verè esse insufficientem ad actum, quem nunquàm producit, subindèque Gratiam illam non esse verè sufficientem, & homini, non habenti talem Præmotionem physicam, præcepta Dei non esse possibilia, eumque non esse reum violati præcepti, nec justè reprehendi ac damnari posse.

Hoc, inquam, Molinistarum doctrinæ de Scientia Media principium lubens hìc missum facio, quia in ea, quam jam ad te dedi, Epistola, quæque in prima Epistolarum mearum Classe est ordine quarta, istud Molinistarum principium radicitùs extirpavi. Ibi quippè fusè ostendi, Deum, in sententia Thomistarum de Præmotione physica, non esse causam & auctorem peccati, quia licèt Deus, tanquàm provisor universalis, permittat peccatum, &, ut causa prima efficiens omne ens in rerum natura, producat per suum realem & prævium influxum *materiale*, seu peccati actionem, quæ est ens, non tamen Deus per suum influxum attingit, nec attingere potest *formale*, seu malitiam peccati, cujus causa prima deficiens est sola creatura rationalis, quæ è nihilo cùm facta sit, in nihilum, seu in peccatum (sicut docent Sancti Patres) suapte natura tendit. Quò fit, ut *formale*, seu malitia peccati, non in Deum, qui tantùm est causa prima omnium rerum efficientium refundi debeat, sed soli tribuatur voluntari creatæ, quæ, uti docent omnes Thomistæ, est prima causa in genere defectibilium.

Ostendi paritèr in Epistola quinta, Gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam, esse nomine & re veram sufficientem, eamque homini, independentèr à Præmotione physica, seu à Gratia se ipsa efficaci, conferre potestatem proximam, veram, & expeditam benè agendi, & mandata Dei observandi. Quò fit, ut homo, qui Gratia sufficienti, in sensu Thomistico intellecta, præditus est, verè culpabilis sit in transgressione mandatorum Dei, tametsi destitutus sit Præmotione physica, seu Gratia per se efficaci, ad actu adimplenda & observanda mandata Dei omninò necessaria. Ratio in promptu est, quia (inquiunt Thomistæ) homo, qui caret Præmotione physica, seu Gratia per se efficaci, ad actualem mandatorum Dei observationem necessaria, habet tamen ope Gratiæ sufficientis (acceptæ in sensu Thomistico) veram, proximam, & expeditam observandi præcepta Dei potestatem, & ipse in culpa est cùr careat Præmotione physica, seu Gratia per se efficaci, cujus beneficio observaret divina præcepta; quia Deus, largiendo homini Gratiam sufficientem, quæ veram impertitur potentiam adimplendi legem, ex se paratus est Præmotionem physicam, seu Gratiam per se efficacem, ad observanda mandata necessariam, etiam suppeditare, ni homo propria culpa ac malitia obicem & impedimentum poneret, atque resisteret Gratiæ sufficienti, quæ viam sternit ad Præmotionis physicæ, seu Gratiæ per se efficacis receptionem. Quia igitur peccator propria sua malitia ac culpa resistit Gratiæ sufficienti, ejusque sistit cursum ad ulteriorem effectum, ad quem Gratia sufficiens tam ex natura sua, quàm ex voluntate Dei antecedenti, tendit; ideò Deus denegat peccatori Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, cujus receptione peccator, obstinatè Gratiæ sufficienti reluctando, se planè reddidit indignum. Cùm itaque istud doctrinæ Molinistarum de Scientia Media principium jam copiosè confutaverim in Epistola, quam ad te dedi., quæque in prima Epistolarum mearum Classi est ordine quinta, ideò ne iteratis repetitionibus tibi tædium, fastidiumque ingeram, ab ulteriori ejus confutatione libens in præsentia me cohibebo.

IX. Venio nunc tandèm ad tria ultima principia, quibus doctrinæ suæ de Scientia Media aliquid roboris conciliare tentant Molinistæ. Et primò quidèm dicunt, in signo rationis, antecedente

De-

Decretum Dei, duas de futuris contingentibus conditionatis posse formari Propositiones contradictorias, quarum una, ex vi ac lege propositionum contradictoriarum, sit determinatè vera, altera determinatè falsa.

Atqui (inquiunt Molinistæ) futura conditionata antè absolutum Dei Decretum sunt objectum Scientiæ Mediæ, ergò admittenda est in Deo Scientia Media, per quam cognoscit futura conditionata antè suum Decretum. Prætereà (ajunt Molinistæ) licet una & simplicissima Scientia in Deo, ex parte ipsius reapsè existat, divisionem tamen Scientiæ in Deo repetunt Theologi ex varietate ac distinctione objectorum, circà quæ versatur, ita ut rotuplex admittenda sit in Deo Scientia, quotuplex est species objecti quod à Deo cognosci potest. Objecta autem, quæ à Deo cognosci possunt, sunt triplicis ordinis: alia quippè sunt merè possibilia, circà quæ versatur *Scientia simplicis intelligentiæ*: alia absolutè futura, quæ pertinent ad *scientiam visionis*: alia denique conditionatè futura, idest, quæ futura essent, si aliqua poneretur conditio, qualis est, V. G. futura Tyriorum conversio, si Christi miracula vidissent; hæc siquidèm Tyriorum conversio nec merè possibilis erat, nec etiam absolutè futura, sed tantùm conditionatè futura, idest, quæ futura esset, si aliqua posita fuisset conditio; ergò circà illa futura conditionata admittenda est in Deo Scientia Media, quæ præcedit omne Dei Decretum, quæque circà futura conditionata versatur, tanquàm circà suum objectum, distinctum ab objecto *simplicis intelligentiæ*, & ab objecto *Scientiæ Visionis*. Postremò (ajunt Molinistæ) Scientia Visionis cum Decreto absoluto conjuncta, per quam Deus cognoscit ea, quæ sunt absolutè futura, pendet è scientia futurorum conditionatorum, quæ antevertit omne Dei Decretum, Deumque dirigit in formandis suis Decretis absolutis.

Hinc *Fonseca*, & *Molina*, Soc. Jesu, testantur, sese, ad vincendas gravissimas difficultates, quæ passim emergebant de prædestinatione & reprobatione hominum, excogitasse hanc futurorum conditionatorum, & futurorum absolutorum distinctam cognitionem, nempè ut scientia futurorum conditionatorum (quam appellant *Scientiam Mediam*) prævia esset ad futurorum absolutorum scientiam, Deumque dirigeret in condendis suis Decretis absolutis. Cùm igitur Scientia visionis cum Decreto absoluto conjuncta, per quam Deus cognoscit ea, quæ sunt absolutè futura, pendeat è scientia futurorum conditionatorum, quæ Decreto Dei absoluto prævia est, Deumque dirigit in formandis suis Decretis absolutis, palàm sequitur (inferunt Molinistæ) admittendam esse in Deo Scientiam futurorum conditionatorum, quæ Scientia visionis & Decreto Dei absoluto anterior sit, Deumque dirigat in formandis suis Decretis absolutis. Porrò, hæc in Deo Scientia futurorum conditionatorum ideò *Scientia Media* appellatur, quòd medium veluti locum occupet inter Scientiam *simplicis intelligentiæ*, & Scientiam *Visionis*: cùm ipsius objectum non sit merè possibile (sicut est objectum Scientiæ *simplicis* intelligentiæ) nec etiam sit absolutè futurum (sicut est objectum Scientiæ *visionis*) sed tantùm Scientiæ Mediæ objectum sit conditionatè futurum.

Hæc Molinistarum doctrinæ de Scientia Media vulgò jactata principia, cùm sint tenui filo contexta, & pluma, araneaque tela leviora, nullo negotio à Thomistis exsufflantur. At enim, Thomistæ falsi apertè convincunt primum istud principium, quo Molinistæ probant, ideò Deum antè suum Decretum cognoscere per Scientiam Mediam futura conditionata, quia perperàm isti Scholæ Molinianæ Theologi supponunt, posse in signo rationis, antecedente Decretum Dei, formari duas de futuris conditionatis propositiones contradictorias, quarum una, ex vi ac lege Propositionum contradictoriarum, sit determinatè vera, altera determinatè falsa: hoc, inquam, Molinistarum prin-

principium multis momentis falsi convincunt Tomistæ. Primò, quia *S. Thom.* sub finem superioris meæ Epistolæ jam citatus, disertè I. Par. Qu. 16. Art. 7. ad 3 docet, *res non esse futuras, nisi quatenùs in causa sempiterna* (idest, in essentia divina, tanquam in causa determinata per Decretum) *fuit ut essent futuræ*. Docet ibidèm Angelicus ille Doctor, *futurum illud esse, quod habet in sua causa determinationem ad essendum pro aliqua temporis differentia*; Atquì (subsumo ipse) ante Decretum Dei res non habent determinationem in suis causis, quia ante Decretum Dei, prima causa (videlicet Deus) needùm est determinata, si quidèm se determinat per suum Decretum, ergò causæ secundæ liberæ ante Decretum Dei non possunt esse determinatæ; implicat enim, causas secundas liberas esse determinatas antè primam causam, ergò ante Decretum Dei res non habent determinationem ad essendum in suis causis, subindeque res antè Decretum Dei non habent futuram determinationem, sivè considerentur in se ipsis, quia sicutì res non possunt sibi dare ut sint, ita paritèr sibi dare haùd possunt ut futuræ sint; sive etiam considerentur in suis causis, quia omnes causæ secundæ liberæ (ut mox dixi) antè Decretum Dei non sunt determinatæ, sed indifferentes ad agendum, vel non agendum, adeòque non possunt determinare suos effectus ad hoc ut futuri sint potiùs quàm non futuri.

Præterea, falsum omninò est, quod in hoc principio supponunt Molinistæ, videlicèt Deum ante decretum suum cognoscere futura conditionata in duabus Propositionibus contradictoriis, quæ formari possunt antecedentèr ad ipsius decretum, & quarum una, ex vi & lege Propositionum contradictoriarum, est determinatè vera, & altera determinatè falsa, id, inquam, quod supponunt Molinistæ, tam falsum est, quàm quod maximè; tum quia contradictio, quæ inter duas propositiones de futuro contingenti reperitur, non magis determinat unam propositionem, quàm aliam, sed potiùs utramque propositionem æqualitèr respicit, non ergò ex vi & lege contradictionis una propositio est magis determinata quàm alia: Tum quia etiam, Propositiones contradictoriæ de præsenti, vel de præterito, discrepant in hoc à Propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, quòd Propositiones contradictoriæ de præsenti, vel de præterito, habeant jam objectum suum determinatum, proindèque una ex illis Propositionibus, ex vi & lege Propositionum contradictoriarum, sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: At verò, Propositiones contradictoriæ de futuro contingenti ante Decretum Dei habent objectum suum adhùc pendulum & indifferens ad futuritionem, vel non futuritionem, ut docet *S. Thomas* lectione 13. in caput 8. Libri *Perihermenias*. Undè, quia propositio sequitur sortem sui objecti, quamdiù suum objectum est indeterminatum & indifferens ad futuritionem, vel non futuritionem, tamdiù propositio non est determinatè vera nec determinatè falsa, sed manet indifferens ad veritatem, vel falsitatem.

Tertiò, quemadmodùm (juxtà istud doctrinæ Molinistarum principium) possunt in signo rationis, antecedenti Decretum Dei absolutum, formari propositiones contradictoriæ de futuris conditionatis, ità paritèr in eodem signo rationis, antecedenti Decretum Dei absolutum, formari possunt Propositiones contradictoriæ de futuris absolutis. Immò, cùm Propositiones contradictoriæ de futuris conditionatis componantur ex propositionibus absolutis & simplicibus, & quælibet pars sit aliquo modo prior toto, propositiones contradictoriæ de futuris absolutis debent priùs esse veræ, quàm Propositiones contradictoriæ de futuris conditionatis. Hoc autem (quod non negant Molinistæ) semèl præsupposito, sic argumentor: ideò (juxta Molinistas) Deus novit per Scientiam Mediam futura conditionata, quia in signo rationis, antecedenti Decretum Dei prædefiniens, formari possunt propositiones contradictoriæ de futuro conditionato, quarum una, ex vi & lege pro-

propositionum contradictoriarum, sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: Atqui similitèr, in signo rationis, antecedenti Decretum Dei absolutum ac prædefiniens, formari possunt Propositiones contradictoriæ de futuro absoluto, quarum una, ex vi ac lege Propositionum contradictoriarum, erit determinatè vera, & altera determinatè falsa; ergò, posito hoc Molinistarum principio, ex eo, velint nolint, sequitur, Deum antè Decretum suum absolutum cognoscere res non solùm conditionatè, sed absolutè futuras, quod sanè Systema Scientiæ Mediæ penitùs evertit & radicitùs convellit. Deindè, sic argumentor: ut Scientia Media (quemadmodùm pertendunt Molinistæ) Deum dirigeret in formandis suis Decretis absolutis, deberet esse quædam subordinatio inter Scientiam Mediam, per quam Deus cognosceret futura conditionata, & Scientiam *Visionis*, per quam Deus (sicut fatentur Molinistæ) cognoscit futura absoluta, ita ut priùs Deus per Scientiam Mediam cognosceret, hominem operaturum conditionatè, quàm nosset, eum operaturum absolutè: Atqui inter duas illas Scientias, nempè *Mediam*, & *Visionis* non potest dari illa subordinatio. Nam in principiis Scientiæ Mediæ possunt etiam in signo rationis, antecedenti Decretum Dei absolutum, formari propositiones contradictoriæ de futuro absoluto, quarum una sit determinatè vera, & altera determinatè falsa, undè palàm sequitur, Deum in signo rationis, antecedenti Decretum absolutum, cognoscere futura absoluta, proindèque planè inutilem esse Scientiam Mediam, cùm ejus utilitatem ex eo potissimùm capite repetant Molinistæ, quòd dicant Scientiam Mediam, per quam (ut ajunt) Deus cognoscit futura conditionata, debere præcedere Scientiam *Visionis*, per quam Deus novit futura absoluta, Deumque per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, dirigi in formandis suis Decretis absolutis.

Postremò, data, sed non concessa hac hypothesi, quòd antè Decretum Dei absolutum una sit ex duabus Propositionibus contradictoriis de futuro conditionato determinatè vera, & altera determinatè falsa; quæro à Molinistis, utrùm Deus possit per suum subsequens Decretum absolutum irritare hanc determinatam futuritionem, vel non? si respondeant, Deum per suum subsequens Decretum absolutum irritare haud posse determinatam illam futuritionem, oppositum decernendo, ergò (inferam ipse) Deus fatali illa determinata futuritione, quæ ipsius Decretum absolutum antevertit, ligatur, subindèque liber non est. Si verò respondeant Molinistæ, Deum per subsequens Decretum suum absolutum posse irritare hanc determinatam futuritionem; ergò (inferam ipse) hæc determinata futuritio non est certa, rata, ac vera, sed dubia, anceps, ac supposititia, quippè quæ per Decretum Dei subsequens absolutum funditùs everti potest, adeòque fictitia illa determinata, ante Decretum Dei absolutum, futuritio nequit esse Medium, in quo Deus certò & infallibilitèr cognoscit futura conditionata.

Nec minori facilitate diluunt Thomistæ aliud, quod superiùs insinuavi, Molinistarum doctrinæ de Scientia Media principium, in hoc maximè situm, quòd Molinistæ dicant, Theologos divisionem Scientiæ Dei (quæ unica & simplicissima est ex parte Dei) repetere ex divisione & varietate objectorum, circà quæ versatur. Undè, cum Theologi tria assignent objecta, circà quæ versatur Scientia Dei, videlicet *res possibiles*, *futura conditionata*, & *futura absoluta*, inde inferunt Molinistæ, triplicem in Deo distingui debere scientiam, videlicet *scientiam simplicis intelligentiæ*, per quam Deus cognoscit res merè possibiles, *Scientiam Mediam*, per quam prospicit futura conditionata, & denique Scientiam *Visionis*, per quam Deus videt ac noscit futura absoluta.

Hujus principii doctrinæ Molinistarum falsitatem demonstrant Thomistæ ex perpetuo SS. Patrum, præsertim

Augustini, & *Thomæ*, atque omnium antiquorum Theologorum silentio. Hi siquidèm, etiamsi docuerint, Deum, utpotè omniscium, cognoscere omnes res possibiles, & singula quæque sivè conditionatè, sivè absolutè futura; scientiam tamen Dei, ex parte objectorum, circa quæ versatur, in duo tantùm membra diviserunt, videlicèt *in scientiam simplicis intelligentiæ*, per quam Deus certam habet notitiam rerum omnium possibilium, & *in Scientiam Visionis*, per quam cognoscit omnia futura cùm absoluta, tùm conditionata; hujus porrò Scientiæ Mediæ, exploratricis, antè decretum Dei absolutum, futurorum conditionatorum (qualem nunc à Scientia simplicis intelligentiæ, & à Scientia Visionis ex æquo distinctam, admittunt in Deo Molinistæ) ne per umbram quidèm vel somnium meminere Sancti Patres, antiqui Theologi, & Episcopi in Concilio Oecumenico Tridentino congregati. Immò, hæc Scientia Media, statim ac à *Fonseca*, vel à *Molina* excogitata prodiit in lucem, fuit à celeberrimis Universitatibus Salmanticensi, Lovaniensi, & Duacensi Censuris affecta, à Scholis, Augustiniana & Thomistica, oppugnata, &, tanquàm de Semipelagianismo suspecta, ad Fidei Quæsitores, ad Summos Pontifices CLEMENTEM VIII. & PAULUM V. delata, atque per decem annos in Congregationibus *De Auxiliis Divinis*, habitis coram duobus illis Summis Pontificibus, examinata ac reprobata est, ut paret ex Historia Congregationum *De Auxiliis Divinis* à nostro doctissimo *Thoma De Lemos* exarata & nuperrimè publica luce donata, necnon ex querimoniis, quas Consultoribus Congregationum *De Auxiliis* passim intentat *Theodorus Eleutherus*, seu *Livinus De Meyer*, Societatis Jesu, qui in *Historia Congregationum De Auxiliis*, quam nuperrimè vulgavit, ægerrimè videns, harumce Congregationum Consultores Doctrinæ *Molinæ*, de Scientia Media, & de Gratia versatili fuisse penitùs contrarios, ideò illos (excepto tamen *Bovio*, Carmelitarum Regente, qui in omnibus Congregationibus *De Auxiliis* Molinianæ doctrinæ semper patrocinatus est) durioribus excipit verbis, nec veretur eos appellare *ignorantes*, *præcipites*, *his discutiendis controversiis impares*, *viros stipendiarios per Thomistas conductos &c.* Iisdem contra integerrimos Congregationum *De Auxiliis* Consultores querelis, expostulationibus, & injuriis scatent alii Molinistarum Libri, quos inter, ne longior sim, numerabo dumtaxat *Ripaldam* Disputatione 113. Sect. 13. *Annatum* Disputatione 4. De Scientia Media, *Paulum Leonardum*, seu *Sherlogum* Part. I. *Responsionum suarum*, qui hoc tantillo solatio hæc Molinianæ doctrinæ à prædictis Consultoribus illata vulnera oblinire satagunt. Quòd si Molinianæ doctrinæ favissent Consultores Congregationum *De Auxiliis*, profectò tot apud Molinistas, mox à me laudatos, fuissent *invictissimi Heroes*, tot extitissent *oracula*, *ingeniorum aquilæ*, *judices integerrimi*, *testes locupletissimi*, *ac probatissimæ fidei*, *omnique exceptione majores*. Certè, *pondus*, *&* *pondus*, ut inquit Scriptura Sacra, *utrumque abominabile est coram Domino*.

Cùm ergò doctrina de Scientia Media sit nova, standum est antiquæ sententiæ Sanctorum Patrum, & veterum Theologorum, qui Scientiam Dei, tametsi in se unam ac simplicissimam, dividunt ex parte objectorum, circa quæ versatur, in duo dumtaxàt membra, nimirùm in scientiam *simplicis intelligentiæ*, præcisam à Decreto, per quam Deus cognoscit res possibiles, & in Scientiam *Visionis*, absoluto Dei Decreto determinatam, per quam cognoscit Deus res omnes tàm conditionatè, quàm absolutè futuras, nec non existentes. Scientia itaque, quam Deus habet, futurorum conditionatorum, reduci debet ad Scientiam *Visionis*, conjunctam cum absoluto Dei Decreto, quia scientia futurorum conditionatorum (sicut opportuniùs in Epistolà, quam proxima die ad te daturus sum, exponam) nititur actuali & libero De-

cre-

creto, absoluto ex parte Dei, sed conditionato ex parte objecti, illudque importat ordinem voluntatis divinæ ad rem producendam, tametsi non perveniat ad existentiam, proindèque scientia, quæ est in Deo, futurorum conditionatorum, reduci omninò debet ad Scientiam *Visionis*, cui annexum est absolutum Dei Decretum, & per quam Deus intuetur omnia futura tàm conditionata, quam absoluta. Hoc pacto nullus in Deo relinquitur locus Scientiæ Mediæ, quam Molinistæ asserunt esse distinctam à Scientia *simplicis intelligentiæ*, & à Scientia *Visionis*, & per quam cum suo *Molina* docent, Deum antè suum Decretum absolutum cognoscere futura conditionata.

IX. Superest tandem ultimum principium, quo Molinistæ probant, in Deo (prætèr scientiam simplicis intelligentiæ & Scientiam Visionis) admittendam esse Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum antè absolutum Dei Decretum exploratricem, quæ Deum dirigat in formandis suis Decretis absolutis de Prædestinatione & reprobatione hominum.

Sed hoc Molinistarum principium à Thomistis eo potissimum nomine exploditur ac proscribitur, quòd dicant, Deum in formandis suis Decretis absolutis nullo pacto dirigi per illam Scientiam Mediam, cujus in tota retrò antiquitate Patrum, nullum prorsùs vel levissimum offenditur vestigium; sed Deum in formandis suis Decretis absolutis de Prædestinatione & reprobatione hominum dirigi per scientiam *simplicis intelligentiæ* constantèr docent omnes ad unum Thomistæ. Porrò, Deus in formandis suis Decretis absolutis circa salutem & conversionem hominum, sufficientèr dirigitur per scientiam simplicis intelligentiæ, quia per illam Deus comprehendit suam omnipotentiam, & videt in ejus thesauris latere infinita media, seu auxilia Gratiæ efficacissima, quæ, nullam licèt hominibus impositura sint necessitatem, attamen, cùm sint suaptè natura efficacia, certissimè voluntates hominum convertent ad bonum, quandò & ubi voluerit Deus, sicut Ecclesia Deum orat, ut *rebelles ad se propitius compellat voluntates*, & (ut docet *S. Augustinus* c. 98. Enchiridii) *Quis tam impiè desipiat, ut dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quandò voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?*

X. Nunc sub finem istius Epistolæ, semoto omnium partium studio, paucis comparationem ineamus, principia quibus innitur doctrina de Scientia Media, inter & principia, quibus Thomistarum doctrina, diametralitèr opposita Scientiæ Mediæ, adstruitur; quæque in mea superiori Epistola sat prolixè exposui, & in aperta luce collocavi. In primis, principia doctrinæ Thomistarum exhibent nobis Scientiam Dei tanquàm causam effectricem rerum omnium futurarùm; totam divinam, totamque à Deo, seu à divino Decreto absoluto pendentem; & versa vice, principia Molinistarum doctrinæ de Scientia Media, nobis ob oculos ponunt hanc Scientiam Mediam, quæ antecedit omne absolutum Dei Decretum, quæ pendet ab objectis externis, & tota quanta est, ab illis, & non à Deo hauritur, ne dato quidèm vel minimo medio intraneo, quo Deo innotescant futura.

Secundò, Thomistarum doctrinæ principia, quæ sunt Scientiæ Mediæ opposita, probant, Scientiam Dei esse per Decretum absolutum non minùs efficacem, quàm lucidam, Deumque per eam *facere concordiam in sublimibus*, libertatis nimirùm & contingentiæ creatæ, cum immobilitate divinæ providentiæ; sed ex adversò principia Molinistarum doctrinæ de Scientia Media probant, in Deo admittendam esse hanc Scientiam Mediam, quæ nihil omninò operatur, sed tota est theorica, seu speculativa, & merè exploratrix, ne dicam, otiosa, & ansatis manibus (ut ita loquar) sedendo spectat quid voluntas creata pro suo nutu factura sit, & quam in partem inclinatura sit Gratiam versatilem & indifferentem, quæ, ut reddatur efficax, vel inefficax, libero

bero ejus permittitur arbitrio.

Denique, Scholæ Thomisticæ Doctrinæ principia, quibus radicitùs convellitur Scientiæ Media, extollunt amplitudinem & majestatem Scientiæ Dei, quæ præsentiam non tantùm objectivam & intentionalem, seu potiùs evanidam, qualis non negaretur chymæræ; sed & realem habet cum futuris præsentiam, quia (ut docent Thomistæ) vi Decreti absoluti (quod semper conjunctum est cum Scientia *Visionis*, per quam Deus omnia futura videt,) æternitati Dei res omnes futuræ realitèr ac physicè præsentes coexistunt; contrà verò Molinistæ, juxta principia doctrinæ suæ de Scientia Media, præscientiæ futurorum conditionatorum, qualem Deus nanciscitur beneficio Scientiæ Mediæ, tribuunt dumtaxàt præsentiam objectivam & intentionalem futurorum conditionatorum.

Confer nunc, abdicatis omnibus præjudiciis, carissime discipule, principia, quibus Thomistæ rejiciunt & improbant doctrinam de Scientia Media, cum principiis, quibus Molinistæ eam totis viribus stabilire satagunt, & tunc non ignorabis (ut cum *Horatio* in Epistolis loquar) *quid distent æra lupinis*. Certè, quasi tibi dictum puta istud Domini verbum ad *Hieremiam* Prophetam (quod legitur Cap. 14. v. 19. ipsius Prophetiæ) *si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Convertentur ipsi ad te, & tu non converteris ad eos*. Hoc est, ut interpretatur *Menochius*, Soc. Jesu, perdoctus Scripturæ Sacræ interpres: *Si separaveris verbum meum pretiosum à verbis inimicorum tuorum minacibus, sed levibus, vilibus, & infirmis, quia ipsi invalidi sunt, & minas suas explere non poterunt, si fortiter, & animosè ò Jeremia, adhæseris verbo meo, & contempseris inimicorum tuorum minas, & humanas rationes spreveris, quæ animum tuum dejiciunt, eris quasi os meum, idest, eris Propheta & præco meus, mihi conjunctissimus, per quem ego mea secreta educam, & proloquar. Ipsi, qui tibi infensi sunt, fient tibi supplices, & subjicientur tibi, non tu illis, immò ipsi requirent te, tuamque amicitiam, ut eis consulas, & pro eis ores; tu verò meâ virtute roboratus, quasi murus, non curabis, nec requires eos.*

Vale, & saluberrimo utere consilio, quod Apostolus *Paulus* cap. I. & cap. 2. Epist. 2. ad *Timotheum*, huic carissimo discipulo suo dat, dicens: *Formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti. Bonum Depositum custodi ...... Sollicitè cura te ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis .... Stultas autem, & sine disciplina quæstiones devita, sciens quia generant lites: servum autem Dei non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati, ne quandò Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem*. Iterùm, benè ac felicitèr Vale.

EPI-

EPISTOLA TERTIA

In qua (juxtà Scholæ Thomisticæ Doctrinam) ostenditur, Deum, independentèr à Scientia Media, certò futura conditionata cognoscere in suo Decreto, quod est absolutum ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti, voliti à Deo.

Circà Scientiam, quam Deus habet, futurorum conditionatorum, R. P. *Gabriel Daniel* in Epistolis, quas scripsit, ad nostrum *Natalem Alexandrum*, duas insignes calumnias *Thomistis* impingit, quas sanè hìc surda aure præterire minimè debeo. Prima calumnia extat in ejus Epistola quinta, ubi Molinianus ille Scriptor non dubitat asserere, Thomistas (antequàm *Ludovicus Molina* mundo patefaceret Scientiam Mediam, & probaret, Deum hanc per Scientiam Mediam certò cognoscere futura conditionata) negasse, Deum certam habere notitiam futurorum conditionatorum. Sic enim *Gabriel Daniel* in laudata mox à me Epistola nostrum *Natalem Alexandrum* affatur: *Fatendum ingenuè est, ab eo dumtaxàt tempore, quo Molinæ nomen est auditum, totam hujus Scientiæ Conditionalium rationem & ideam distinctiùs, nitidiùsque in Scholis fuisse cognitam. Neque verò hìc fateri gravaberis pro tua æquitate, R. Pater, Theologum hunc illustrem* (seu Ludovicum Molinam) *statim reportasse victoriam, in gratiam veritatis adversùs Theologos nonnullos Thomistarum partium, qui rerum ejusmodi quibusdam conditionibus adstrictarum veritatem certò cognosci ab ipso Deo negabant, & scientiam hanc merum esse commentum dictitabant.* Hæc est prima calumnia, quam mox dispungam, & invictis momentis ostendam, omnes Scholæ Thomisticæ Theologos, sive antè *Molinam*, sivè post *Molinam*, semper docuisse, Deum certam habere notitiam futurorum conditionatorum.

Altera calumnia, qua universam Scholam Thomisticam onerat *Gabriel Daniel*, legitur in Epistola IX. quam hìc Molinianus Scriptor dedit ad nostrum *Natalem Alexandrum*, ubi, pro sua singulari humanitate, & æquitate, Plautino sale defricat Thomistas, quos primò ait, in exponenda natura hujus decreti, in quo pertendunt, Deum cognoscere futura conditionata, variare linguis & sententiis. Secundò, effutire non veretur, Thomistas in adstruendo illo decreto, quod volunt esse absolutum *ex parte Dei*, & conditionatum *ex parte objecti*, nihil aliud obtrudere, quàm meras nugas, argutias, ac tricas, ad faciendum fucum excogitatas. Sed, ne quidquam falsi Patri *Danieli* affingere videar, ipsissima verba hìc exscribam, quibus nostro *Natali Alexandro*, totique Scholæ Thomisticæ insultat: *Non te fugit* (inquit) *Reverende Pater, & ingenua, ac bona fide Theologica fateberis, laborare non levitèr & æstuare Doctores vestros, cùm describere nobis & exponere conantur illius Decreti naturam, quod scientiæ conditionalium præire volunt; Scinduntur in varias partes inter sese ac sententias, neque quod asserunt, invenire hactenùs in D. Thoma, Patribus, Conciliis, aut Sacra Scriptura valuerunt. Ista, quæ nobis occinunt, Decreta hypotetica, ex parte actus, aut ex parte objecti, argutiæ sunt ac tricæ ad faciendum fucum & ruentem causam malè sufflaminandam excogitatæ. Omittamus illa in præsentia, nec enim mihi ac plerisque, opinor, animus aut otium est istas cavillationes Theologicas, & captiunculas disquirere penitiùs ac rimari &c.* Hæc est altera putida calumnia,

mnia, quam in hacce Epistola à Thomistis amoliar, & evincam, illos non tricis, & argutiis (sicut calumniatur *Gabriel Daniel*) sed solidis argumentis, è Sacris Litteris, & ex Sanctis Patribus petitis, probare, Deum independenter à Scientia illa Media (quam cum Schola sua Moliniana Deo perperàm adscribit *Daniel*) certò cognoscere futura conditionata in decreto, quod *ex parte Dei* est absolutum, sed conditionatum *ex parte objecti*.

I. Auspicor autem à confutatione primæ *Gabrielis Danielis* calumniæ, & dico, nullum Thomistam, sivè antequàm in Mundo *Molinæ* nomen audiretur, sive postquàm idem *Molina* à tritis Sanctorum Patrum, præsertìm *Augustini*, & *Thomæ*, semitis discessit, & Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum antè absolutum Dei decretum exploratricem, invexit, unquàm inficias ivisse, Deum, independentèr à Scientia Media, certò cognoscere futura conditionata, sed potiùs omnes cùm antiquos, tùm recentiores Thomistas, tanquàm rem exploratissimam, & positam extrà omnem dubitationis aleam, supposuisse, Deum in suo decreto certam & infallibilem habere notitiam futurorum conditionatorum.

Et primò quidèm, *Ferdinandus De Bastida*, Societatis Jesu, in Congregationibus quinquagesima nona, & sexagesima prima *De Auxiliis Divinæ Gratiæ*, cùm objecisset nostro *Thomæ de Lemos*, quòd familiæ Dominicanæ Theologi certam futurorum conditionatorum notitiam negarent, confestim *Thomas de Lemos* nomine omnium FF. Prædicatorum hanc falsam & insulsam accusationem coràm Summo Pontifice retudit his verbis: *Reverendus Pater* (seu Bastida) *constituit conclusionem affirmativam, Deum videlicèt cognoscere hæc futura conditionata, & nobis tribuit, quòd hanc conclusionem negemus, quòd tamen est falsum. Fatemur enim, Deum hæc cognoscere, secundùm quòd ipsorum propria natura postulat, ut jam explicavi. Pro avit quidèm R. Pater* (idest, Ferdinandus De Bastida) *ex multis locis scripturæ suam conclusionem, quam eadem facilitate poterat confirmare quinquaginta aliis: Ad quæ respondere non est necessarium, quia non militant contra id, quod modò proposui; immò probant, Deum illa futura conditionata cognoscere, non antè, sed post Decretum suæ voluntatis.* Et in Congregatione sexagesima tertia, idem noster *Thomas De Lemos*, Summo Pontifici CLEMENTI VIII. ei præcipienti, ut quæ suprà hujusmodi difficultate prolixiùs in aliis Congregationibus dixerat, summatìm perstringeret, paruit statim, & confirmavit, quidquid super hac difficultate jam dixerat in Congregatione quinquagesima nona, in qua à *Ferdinando De Bastida* interrogatus, *quid sentiret de futuris conditionatis contingentibus liberis?* ex tempore *Thomas De Lemos* respondit: *Dico, hæc futura conditionata cognosci à Deo in Decreto suæ voluntatis; ante decretum, minimè.* Sed, cùm *Bastida* importuniùs urgeret, & decreti Dei præcisionem fieri postularet; protinùs *Thomas de Lemos*, sibi semper constans, sic pronuntiavit: *Dico & milliès repeto, futura conditionata contingentia certò & infallibilitèr à Deo post suum Decretum cognosci, sed certò & infallibilitèr à Deo ante Decretum non cognosci.*

Qua fronte ergò *Gabriel Daniel* asserere potuit tam in Epistola, mox à me laudata, ad nostrum *Natalem Alexandrum*, quàm in suo *Tractatu de efficacia Gratiæ*, Scholæ Thomisticæ Theologos, ante *Molinam*, Deo certam futurorum conditionatorum notitiam abjudicasse? Certè hanc putidam fabulam expiscatus est P. *Daniel* in Libris suorum Molinistarum, qui, ad Scholæ Thomisticæ invidiam conflandam, in ejusdem figmenti assertionem conspirarunt, videlicèt P. *Daniel* hanc fabulam legit in ea, quam malè consarcinavit *Petrus à Sancto Josepho*, pseudo *defensione Sancti Thomæ*, Disputatione 2. Sect. 10. in *Gabriele Pennoto* lib. 3. c. 26. in *Gabrielis Henao Defensione Theologica de Scientia Media*, in *Francisco Annato* Disputatione 4. *De Scientia Media*, in *Christophoro Ortega Controv. 2. de Scien.* *Disp.*

Dispút. 5. *Quæst.* 2. *Certamine* 2. Hos quippè à capite ad talos Scriptores Molinianos non puduit Fratribus Prædicatoribus hanc labem inurere, eisque per summam calumniam objicere, quòd futurorum conditionatorum certam & infallibilem notitiam Deo negarent, ubi de Scientia Media cæpit ventilari disputatio. Tales Scriptores Molinianos, doctrinæ Scholæ Thomisticæ osores, potest quidèm *Gabriel Daniel* calumniæ, qua onerat Thomistas, vades ac sponsores venditare, quos ei profectò non invideo.

II. Præterea, à vero aberrant quàm longissimè duo alii Societatis Jesu Theologi *Martines Ripalda*, & *Paulus Leonardus*, seu *Sherlogus*, qui scribunt, primos quidèm Scientiæ Mediæ impugnatores non tribuisse Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam; illum tamen (seu *Thomam Lemosium*) qui publicam Prædicatorum Ordinis causam in Congregationibus auxiliorum agebat, sanioribus consiliis adductum, aliam in publicis congressibus iniisse viam, ac disputasse dumtaxàt de *Medio*, in quo Deus futura conditionata cognoscit: *Esto* (inquit *Ripalda* Disputatione 113. Sectione 13.) *Theologus Dominicanus* (seu Thomas De Lemos) *facilè Nostro* (ideft, Bastidæ) *concesserit, Deum certò & infallibiliter, & non solùm conjecturaliter præscire, futura libera conditionata, in eoque ab Hispanis Theologis, primùm contradicentibus Molinæ, jure recesserit, ideòque de solo Medio, in quo Deus ea prænoscat, contenderit disputari, ut fert recentium narratio, necessarium tamen nostro Theologo fuit & examini rei consentaneum, manifestari Pontifici, quâ ratione primi osores Scientiæ Mediæ refragati illi fuerint, & in qualem doctrinam eos impugnatio coegerit*. His gemina habet *Paulus Leonardus*, seu *Sherlogus*, Parte prima Responsionum suarum ad Expostulationes contra Scientiam Mediam Sect. 14. ubi hæc ait: *Quamvis scientia conjecturalis à Patribus Dominicanis, qui Dissertationibus publicè in Urbe factis adstiterant, meritò repudiata fuerit, & maluerint Decreta quædam absoluta ex parte subjecti, etsi difficillima intellectu & querelis multis obnoxia, quorum beneficio certa & infallibilis Dei cognitio de futuris contingentibus sub conditione firmaretur, introducere, quàm illam tam imperfectam cognoscendi objecta, à libera causa conditionata pendentia, normam Deo tribuere, tamen per eadem tempora celebrem in Thomistarum Schola opinionem extitisse dico, quæ non infallibilem de nominatis objectis Numini Scientiam concedebat, sed probabilem solùm, & per conjecturas juxtà causarum propensionem*.

In hac porrò utriusque Theologi Societatis Jesu narratione duo detego luculentissima mendacia. Primò quippè falsum est, quod ait *Martines Ripalda*, videlicèt in Congregationibus de Auxiliis *Thomam Lemosium*, Dominicanum, dùm *Ferdinando Bastidæ*, Jesuitæ, ultrò concessit, Deum certa & infallibili pollere cognitione futurorum contingentium conditionatorum, recessisse in hoc à Theologis Hispanis, qui, ut contradicerent *Molinæ*, eripiebant Deo certam & indeficientem notitiam horumce futurorum conditionatorum, & ei tantùm cognitionem *conjecturalem* asserebant ac vindicabant: Hoc certè tam falsum est, quàm quod maximè. Neque enim unquàm Theologi Hispani Dominicani, ut contradicerent *Molinæ*, negarunt, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam, sed tantùm, ut par erat, oppugnarunt *Molinam*, qui à regia Sanctorum Patrum *Augustini* & *Thomæ* via discedens, docebat, Deum per Scientiam Mediam, antecedentèr ad omne divinæ voluntatis Decretum, certò & infallibilitèr cognoscere futura conditionata libera; hoc certè pernegabant non tantùm Theologi Hispani, sed omnes ad unum Dominicani, qui tamen palàm profitebantur, & mordicùs propugnabant, Deum futurorum contingentium conditionatorum notitiam certam & infallibilem habere in suo decreto.

Legesis *Panopliam* nostri *Lemosii*, qua-

quatuor in Tomos distributam, & *Historiam*, quam exaravit *Congregationum De Auxiliis*, quæque recens in lucem edita est, & facili negotio intelliges, neque *Thomam Lemosium*, neque ullum Clarissimæ Familię Dominicanę Theologum ab hac avita ac perpetua Scholæ Thomisticæ doctrina vel latum quidèm unguem descivisse, subindèque *Ripaldam* falsò asserere, nostrum *Thomam Lemosium*, dùm in Congregationibus *De Auxiliis* fassus est, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam, recessisse à Theologis Hispanis, qui, ut primum contradicerent *Molinæ*, tribuebant dumtaxàt Deo futurorum contingentium conditionatorum notitiam conjecturalem, non verò certam & infallibilem.

Nec minùs abludit à vero, quod scriptitat alter Jesuita, seu *Paulus Leonardus*, dicens, *circà eadem tempora* (quibus Romæ habebantur Congregationes De Auxiliis) *celebrem in Thomistarum Schola opinionem extitisse, quæ non certam & infallibilem futurorum contingentium conditionatorum cognitionem Deo concedebat, sed probabilem solùm, & per conjecturas juxta causarum propensionem*; Id, inquam, à vero quam maximè recedit, quia certo certiùs est, omnes Thomistas, sive antequàm celebrarentur famosæ Congregationes *De Auxiliis*, sive post illas habitas, constanter & uno ore ad hanc usque nostram memoriam docuisse, Deum certam & infallibilem futurorum contingentium conditionatorum notitiam habere in suo Decreto, eosque dumtaxàt magno animorum æstu impugnasse novellum *Molinæ* commentum, asserentis, Deum per Scientiam Mediam, antecedenter ad Divinæ voluntatis absolutum Decretum habere certam & infallibilem futurorum contingentium conditionatorum notitiam.

III Et sanè, ut obiter dicam, omnes Thomistæ semper cum *S. Thoma* in I. Sent. Distinct. 46. Quæst. I. Art. I. docuerunt, in Deo admittendam esse voluntatem antecedentem conditionatam de salute omnium hominum, quæ nullam ex parte voluntatis divinæ, sed tantummodò ex parte rei volitæ involvit imperfectionem, quia res volita (sicut fusè in superioribus meis Epistolis ostendi) non sumitur cum omnibus circumstantiis ad rectum ordinem in salutem. Docuerunt etiam semper cum *Sancto Thoma* tam antiqui, quàm recentiores Thomistæ, hanc voluntatem Dei Antecedentem conditionatam de salute omnium hominum esse in Deo, non metaphoricè, sed propriè, & formaliter, eamque esse veram ac sinceram *voluntatem beneplaciti* (sicut conceptis verbis Quæst. 23. *De Veritate* Art. 3. asserit *S. Thomas*) hoc autem semel jacto Doctrinæ *S. Thomæ* principio (in quo omnes omninò consentiunt Thomistæ) manifestò sequitur, omnes Thomistas, cùm antiquos, tùm recentiores, in hanc conspirare sententiam, quòd velint, Deum certò & infallibiliter omnium hominum salutem conditionatè futuram cognoscere in suæ divinæ voluntatis Decreto, quod est absolutum ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti, subindèque omnes Thomistas, sive antiquos, sive recentiores, unanimi consensu docere, Deum salutem omnium hominum conditionatè tantùm futuram, sicut & alia omnia futura contingentia conditionata, certò & infallibiliter cognoscere in suæ voluntatis Decreto, quod est absolutum ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti, sicut mox (juxta concordem omnium Thomistarum sententiam) explanare satagam.

Postremò, ne alia benè multa congeram argumenta ad repellendam illam calumniam, qua *Gabriel Daniel*, aliique Molinistæ Clarissimos Familiæ Dominicanæ Theologos, qui primùm Scientiam Mediam debellarunt, impetere audent, legesis, si plura desideres, Scriptores nostros *Joannem à S. Thoma* Tomo I. in I. Partem *S. Thomæ* Disput. 20. Quæst. 14. Arr. I. & *Piccinardum* Tomo 3. *De Approbatione Doctrinæ S. Thomæ* lib. 7. Quæst. I. Art. 3. ubi invictis momentis illos Thomistas,

ftas, qui primi fuerunt acerrimi Scientiæ Mediæ aggreffores, egregiè vindicant ab illa labe, quam his Moliniftæ injuftè inufferunt, ibidèmque oftendunt, eximios illos Thomiftas, qui primi contra Scientiam Mediam vexillum erexerunt, femper profeffos fuiffe, Deum certò & infallibilitèr cognofcere in fuo Decreto futura contingentia conditionata, eofque, fi quam cognitionem conjecturalem futurorum contingentium conditionatorum, admiferint nunquàm exiftimaffe, hanc cognitionem conjecturalem effe in Deo, fpectata ratione Divini Decreti (cùm abfurdum fit dicere, Deum in fuo Decreto cognofcere conjecturalitèr & non certò ac infallibilitèr futura contingentia conditionata) fed illos antiquos Thomiftas voluiffe dumtaxàt, cognitionem illam conjecturalem convenire & deberi futuris contingentibus conditionatis, materialiter, ut Schola loquitur, tantùm fpectatis, prout fcilicet futura illa conditionata in fola & nuda caufarum contingentium difpofitione (præcifo Dei Decreto) continentur.

IV. Profectò, fi *Gabriel Daniel* ad hæc, quæ hactenùs adduxi, momenta tantifpèr animum advertere voluiffet, hanc tam atrocem calumniam, antiquis Thomiftis temerè impactam, nova arte & ftudio non refricuiffet, fed potiori jure hujus accufationis invidia *Joannem Phelippæum*, fuæ Societatis Theologum, onerare debuiffet. Is quippè Societatis Jefu Theologus (quem *Philippus Alegambe*, in Bibliotheca Scriptorum ejufdem Societatis, teftatur, fuiffe virum *reconditiore doctrina præditum, & in Sanctorum Patrum, atque Conciliorum lectione verfatum*) adeò fuit à Scientia Media alienus, ut eam in fuis ad Prophetam *Ofeam* Commentariis confuraturus, non dubitet afferere, Sanctiffimos Doctores, *Auguftinum*, *Profperum*, *& Fulgentium* ufque adeò ab ifto nupero *Ludovici Molinæ* commento procùl abiiffe, ut Deo eripuerint omnem notitiam futurorum conditionatorum, quæ nunquàm re ipfa contingent: *Tres illi graviffimi Patres, videlicèt Auguftinus, Profper, & Fulgentius* (inquit, *Joannes Phelippæus*, Societatis Jefu, capite feptimo fui Commentarii in Prophetam Ofeam) *qui præ cæteris omnibus doctiffimè & fubtiliffimè de Gratia difputarunt, longiffimè abfuerunt ab eo Gratiæ efficacis fenfu, qui per Scientiam Mediam & conditionatam rationem reddit efficacitatis, quæ eft in Gratia, cum libero arbitrio cohærentis; cùm illam ipfam Scientiam Mediam, & futura conditionata prædicti Patres refpuerint.*

Non eft dubium, quin ifte *Joannes Phelippæus*, Theologus alioquì eruditus, nimio profligandæ Scientiæ Mediæ ftudio abreptus, in extremum inconfideratè abierit. Cùm enim hoc unum probandum ei effet, Deum futura contingentia conditionata, quæ nunquàm reapsè contingent, non cognofcere per Scientiam Mediam, ultrà imprudentèr prætervectus, affingit Sanctis Patribus *Auguftino, Profpero, & Fulgentio*, quòd omnem prorsùs futurorum conditionatorum notitiam Deo eripuerint. Qua in re *Joannem Phelippæum* vehementèr fuiffe hallucinatum certiffimè conftat. Quorsùm ergò *Gabriel Daniel* huic erranti Socio fuo veniam dedit & inofficiofa fua cenfura Dominicanos dumtaxat vexavit? fed jure, an injuria, quis in hofte requirat?

Fictitia itaque eft hæc victoria, quam *Gabriel Daniel*, in Epiftola V. ad noftrum *Natalem Alexandrum*, ait *reportaffe Ludovicum Molinam* (inventorem Scientiæ Mediæ, exploratricis futurorum conditionatorum) *in gratiam veritatis adversùs nonnullos Thomifticarum partium, qui certam & infallibilem futurorum conditionatorum cognitionem Deo eripiebant*; hanc, inquam, *Molinæ* victoriam, quam thrafonicè jactat *Gabriel Daniel*, planè commentitiam effe, ex eo maximè liquet, quòd omnes Thomiftæ, cùm antiqui, tùm recentiores, fempèr docuerint, Deum in fuo Decreto abfoluto ex parte ipfius, & conditionato ex parte objecti, cognofcere, tanquàm in medio certiffimo & in-

infallibili, omnia futura conditionata, & tantùm negaverint, & etiamnùm pernegent Thomistæ, Deum habere per Scientiam Mediam, antecedentèr ad omne Dei Decretum absolutum, certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam.

V. In hoc uno dumtaxàt stat ac versatur summa totius disputationis, quæ, circà futurorum conditionatorum scientiam in Deo, extat Thomistas inter & Molinistas. Thomistæ quippè cum Sanctis Patribus *Augustino*, & *Thoma*, docent unanimi consensu, Deum in suo Decreto, quod est absolutum ex parte ipsius, & conditionatum ex parte objecti, cognoscere, tanquàm in Medio certo & infallibili, futura conditionata. Hæc est constans ac perpetua omnium, cùm antiquorum, tùm recentiorum, Thomistarum, sententia.

At Molinistæ in hoc omnes concordes sunt, quòd velint, Deum per Scientiam Mediam, antecedentèr ad omne Decretum, certam habere futurorum conditionatorum notitiam. In hoc, inquam, omnes consentiunt Molinistæ, quamvis lis sit inter illos de *Medio*, in quo Deus per Scientiam Mediam, antecedentèr ad suum Decretum absolutum, futura conditionata intueatur. *Molina*, & *Becanus* docent, Deum, per Scientiam Mediam, antecedentèr ad omne suum Decretum absolutum, certam & infallibilem habere notitiam futurorum conditionatorum in causis secundis, & in quadam eminentissima cognitione liberi arbitrii creati, quam *supercomprehensionem* appellant. Hæc igitur divina *supercomprehensio* liberi arbitrii creati, est (juxta *Molinam*, & *Becanum*) Medium, in quo Deus per Scientiam Mediam, antecedenter ad omne suum Decretum absolutum, cognoscit futura conditionata. *Suaresius*, & *Fonseca*, pro illo *Medio*, in quo Deus per Scientiam Mediam, antecedentèr ad suum Decretum absolutum, habet certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam, assignant Decretum Dei, non actuale & præsens, sed *futurum* in signo sequenti rationis.

Alii Molinistæ pro *Medio*, in quo Deus per Scientiam Mediam prævié ad suum Decretum absolutum cognoscit futura conditionata, assignant *veritatem objectivam futurorum conditionatorum*, quam, ex vi & lege Propositionum contradictoriarum, antecedentèr ad Decretum Dei absolutum, & independentèr ab illo, habere futura conditionata pertendunt isti Molinistæ.

Denique, *Theophilus Raynaudus*, pro illo *Medio*, in quo Deus per Scientiam Mediam, antecedentèr ad suum Decretum absolutum, habet certam & infallibilem cognitionem futurorum conditionatorum, assignat solam *voluntatem creatam*, in qua nudè & solitariè sumpta, atque citrà ullum Dei concursum, etiam prævisum, ex se sola operante, videt Deus operationem ejusdem voluntatis creatæ conditionatè futuram. Hanc suam sententiam (quæ mihi omninò improbabilis, & censura digna videtur) his verbis exprimit mox à me laudatus Molinianus ille Scriptor: *Operatio creaturæ non antecedit actu & re ipsa concursum divinum, sed tantùm conditionatè, quatenùs ante concursum Dei exhibitum actu, objicitur divino intellectui operatio voluntatis creatæ tanquàm exoritura ab ea, si ipsa voluntas sola se posset agere. Ea autem antecessio conditionalis, quia non extrahit rem è statu nihili, non exigit concursum divinum de facto exhibitum; sicut nec rei tantùm possibilis conditio apposita extrahit re ipsa actionem è statu meræ possibilitatis. Sed quod spectat ad essendi actualitatem, actio conditionalitèr futura æquè est nihil, ac ea quæ est merè possibilis, pro qua nullus Dei concursus actualis exigitur.*

Ludit ergò suos Lectores *Gabriel Daniel*, dùm hanc Molinistarum, quos anteà citavi, recoquit calumniam, asserens, *Ludovicum Molinam* ideò fuisse à Dominicanis impugnatum, quod per Scientiam Mediam assereret ac vindicaret Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum cognitionem, quam Dominicani, antequàm in Orbem

bem prodiret *Molina*, negabant, & solam Deo tribuebant cognitionem conjecturalem futurorum conditionatorum. Sed hanc Thomistis à *Gabriele Daniele*, aliisque Molinistis inustam calumniam satis, opinor, retudi, eamque mox pleniùs evincam, ostendendo, omnium Thomistarum animis istam penitiùs infixam sempèr hæsisse sententiam, videlicèt, Deum, independentèr à Scientia Media, certam & infallibilem futurorum tàm absolutorum, quàm conditionatorum, habere notitiam in suo Decreto, in quo, tanquàm in *Medio*, ea cognoscit, cum hoc tamen discrimine, quòd Deus futura absoluta certò & infallibilitèr in suo Decreto absoluto tam *ex parte Dei*, quàm *ex parte objecti*, cognoscat; futurorum verò conditionatorum certam & infallibilem notitiam habeat Deus in suo Decreto, quod (sicut docent omnes Thomistæ) est absolutum *ex parte subjecti*, seu *ex parte Dei*, conditionatum verò *ex parte objecti*.

VI. Verùm, quò faciliùs intelligas quid sibi velint Thomistæ, dùm in Deo admittunt Decretum, quod tam *ex parte subjecti*, seu *ex parte Dei*, quàm *ex parte objecti*, est absolutum; quid verò intelligant per istud Decretum, quod *ex parte subjecti*, seu *ex parte Dei*, est absolutum, sed conditionatum *ex parte objecti*; operæ pretium est observare primò, Thomistas, circà cognitionem certam & infallibilem qua Deus pollet rerum omnium tàm absolutè, quàm conditionatè futurarum, duplex Dei distinguere Decretum, unum videlicèt, quod est absolutum tàm *ex parte Dei*, quàm *ex parte objecti*, quia illud Decretum nullam importat conditionem tam ex parte Dei, quàm ex parte objecti, sed est ex utraque parte omninò absolutum, sicut Ex. Gr. quandò Deus format hoc Decretum *Volo Petrum salvare*, hoc Decretum dicitur *absolutum*, quia è nulla conditione pendet; & in hoc Decreto, quod est absolutum tam ex parte Dei, quàm ex parte objecti, dicunt Thomistæ, Deum certò cognoscere omnia futura absoluta.

Alterum Decretum Thomistæ distinguunt, in quo volunt, Deum certò cognoscere futura conditionata; quodque docent esse *absolutum* ex parte Dei, sed *conditionatum* ex parte objecti, sicut, Exempli causa, quandò Deus format hoc Decretum; *Volo salvare omnes homines, si hoc non repugnet manifestationi justitiæ meæ, splendori universi, & contingentiæ creaturæ, quæ defectibilis est*. Hoc Decretum, (inquiunt Thomistæ) est quidèm ex parte Dei absolutum, quia Deus vera & sincera voluntate Antecedenti vult salutem omnium hominum consideratum sine circumstantiis; at idem Dei Decretum de salute hominum præcisè in se spectata; & ab omnibus circumstantiis (sicut explicat *S. Thomas*) avulsa, est conditionatum ex parte objecti, seu ex parte salutis omnium hominum, quæ (sicut docet idem Angelicus Doctor) non consideratur à voluntate Dei Antecedenti cum omnibus circumstantiis. Itaque istud Decretum, quo Deus per voluntatem suam Antecedentem vult salutem omnium hominum in se præcisè consideratam & ab omnibus circumstantiis abstractam, est quidèm *absolutum* ex parte Dei, sed est *conditionatum* ex parte objecti, seu ex parte salutis omnium hominum, quæ consideratur à Deo præcisis omnibus circumstantiis; ità ut tamen illa conditio, quam Decretum Dei importat ex parte objecti, seu ex parte salutis omnium hominum, non pendeat à voluntate creaturæ, sed pendeat è solo Deo, qui, considerando salutem omnium hominum cum omnibus circumstantiis, idest, cum contingentia & defectibilitate creaturæ, & cum manifestatione suæ justitiæ, non vult voluntate consequenti salutem omnium hominum, sed aliquos suæ propriæ contingentiæ & defectibilitati relinquendo, permittit ut in peccata prolabantur, vultque illos, propter ipsorum peccata ac demerita, privare salute æterna, & sempiternis pœnis addicere. Hoc pacto Thomistæ cum Sancto *Thoma* (sicut latè exposui in meis præcedentibus Epistolis, quæ in secunda mearum Epistolarum Classe sunt ordine septima

& octava) exponunt Decretum, quo Deus voluntate antecedenti vult salutem omnium hominum, quodque (ut docent) est absolutum *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, sed conditionatum *ex parte objecti*, seu ex parte salutis omnium hominum, ita ut tamen hæc decreti Dei conditio, quæ se tenet tantùm *ex parte objecti*, seu ex parte salutis omnium hominum, non pendeat à voluntate creata, sed à solo Deo.

Prętereà, observare debes cum nostro *Jo: Baptista Goneto* Disputatione V. *De Scientia Conditionatorum* Art. 2. decretum posse bifariàm dici *conditionatum*. Primò Decretum potest dici conditionatum *ex parte subjecti*, quandò aliquis non habet absolutam & efficacem voluntatem faciendi aliquid, sed simplicem velleitatem; uti siquis dicat: *Vellem venari, si hoc liceret Clerico*: hac enim loquendi ratione non significat, se actu habere veram, absolutam & positivam voluntatem venandi, sed tantùm velleitatem, seque veram & absolutam venandi voluntatem habiturum, si licita esset Clerico venatio.

Secundò, Decretum potest dici conditionatum non *ex parte subjecti*, sed tantùm *ex parte objecti*, sicut V. Gr. si quis dicat: *Volo dare centum nummos Petro, si crastina die visitaverit me*; hoc Decrerum quidèm absolutum est *ex parte subjecti*, quia ex parte volentis exprimit veram, absolutam, & positivam, quam habet, voluntatem dandi centum nummos, sed tamen est conditionatum *ex parte objecti*, quia effectus illius Decreti (quod *ex parte subjecti* est absolutum) *Volo dare centum nummos Petro*, suspenditur, inquam, illius Decreti effectus, donec ista, quæ tantùm se tenet *ex parte objecti*, ponatur conditio, videlicèt, *si Petrus visitaverit me*.

III. His præmissis duabus observationibus, nunc clarissimè tuos ob oculos ponam verum statum istius Disputationis, quæ extat Thomistas inter & Molinistas ac Jansenistas circà Scientiam Mediam, Decreta conditionata, & circà notitiam, quam Deus habet futurorum conditionatorum. In primis Molinistæ docent, tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, admittendam esse in Deo Scientiam Mediam, per quam, antecedentèr ad omne suum Decretum absolutum, cognoscit futura conditionata. Secundò, docent itidèm Molinistæ, Decretum, quod Deus habet de salute omnium hominum tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, non esse absolutum *ex parte subjecti*, seu *ex parte Dei*, & conditionatum *ex parte objecti* (sicut omnes sentiunt Thomistæ) sed volunt Molinistæ, Decretum illud, quod Deus habet de salute omnium hominum tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, esse conditionatum tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, *quàm ex parte objecti*, ita ut Deus voluntatem, quam habet, salvandi omnes homines sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ, hoc Decreto (quod tam *ex parte Dei volentis*, quàm *ex parte objecti*) est merè conditionatum, exprimat, dicens: *Vellem salvare omnes homines tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, si ipsi velint, idest, si ipsi velint Gratiam versatilem & indifferentem, quam eis promiscuè offeram, per suum consensum, & bonam determinationem reddere efficacem*; undè inferunt Molinistæ, hanc conditionem istius Decreti, quod Deus habet de salute omnium hominum sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ, *si ipsi velint*, pendere non à Deo, sed à voluntate hominis, qui Gratiam versatilem, sibi oblatam à Deo, reddit efficacem. Ad hæc duo potissimùm capita tota Molinistarum doctrina de Scientia Media, de decretis conditionatis in Deo, & de notitia futurorum conditionatorum, quam, sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ, habet Deus, facilè revocatur.

Jansenius, & Jansenistæ partìm in hac doctrina conveniunt cum *Molina*, & Molinistis, partìm ab illis differunt. In hoc, inquam, *Jansenius* & Jansenistæ consentiunt cum *Molina*, & Molini-

liniſtis, quòd primò velint, in ſtatu naturæ innocentis admittendam eſſe Scientiam Mediam, cujus beneficio Deus prævie ad ſuum decretum abſolutum exploret & cognoſcat futura conditionata. Secundò, *Janſenius*, & Janſeniſtæ docent perinde ac *Molina* & Moliniſtæ, decretum, quod Deus habet, de ſalute omnium hominum in ſtatu naturæ innocentis, eſſe mere conditionatum tam *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, quam *ex parte objecti*; atque iſtius divini decreti de ſalute omnium hominum in ſtatu naturæ innocentis conditionem pendere non à Deo, ſed à voluntatibus hominum in ſtatu naturæ innocentis, & à voluntatibus Angelorum adhùc in via exiſtentium, quos omnes, ſive homines in ſtatu innocentiæ, ſive Angelos, adhùc in via exiſtentes, Deus (juxta doctrinam *Janſenii*, & Janſeniſtarum) voluiſſet ſalvos facere, *ſi ipſi voluiſſent*, hoc eſt, ſi homines in ſtatu innocentiæ, & Angeli, adhùc in via exiſtentes, voluiſſent benè uti Gratia verſatili, & indifferenti, ipſis conceſſa, eamque per ſuum conſenſum & bonam determinationem reddere efficacem. Hinc Janſeniſtæ unà cum Moliniſtis aſſerunt, Prædeſtinationem bonorum Angelorum ad gloriam fuiſſe à Deo factam poſt illorum meritorum prævifionem, quia (inquiunt) Deus, antèquam formaret decretum abſolutum de eorum Prædeſtinatione ad gloriam, præviderat per Scientiam Mediam illos per ſuum conſenſum & bonam determinationem reddituros efficacem Gratiam verſatilem, & ſuo libero arbitrio permiſſam, dùm reprobi Angeli eamdem gratiam verſatilem & indifferentem per ſuum diſſenſum reddiderunt inefficacem.

Verbo dicam, quidquid Moliniſtæ dicunt in ſtatu naturæ innocentis de Scientia Media de decretis conditionatis tam *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, quàm *ex parte objecti*, & denique de cognitione, quam Deus habet futurorum conditionatorum per Scientiam Mediam antecedenter ad ſuum Decretum abſolutum; hæc, inquam, omnia Janſeniſtæ unà cum Moliniſtis ultro admittunt in ſtatu naturæ innocentis, ita ut Moliniſtarum & Janſeniſtarum doctrinæ de Gratia verſatili, de decretis divinis in ſtatu innocentiæ conditionatis tam *ex parte ſubjecti*, quàm *ex parte objecti*, & de cognitione futurorum conditionatorum antè abſolutum Dei decretum, eadem ſint omninò principia, & in hoc tantùm differant, quòd Moliniſtæ hæc ſuæ doctrinæ principia tam in ſtatu naturæ innocentis, quàm in ſtatu naturæ lapſæ acritèr defendant; Janſeniſtæ verò, ſibi minimè conſtantes, hæc Molinæ & Moliniſtarum doctrinæ principia, quæ ipſi in ſtatu naturæ innocentis approbant & magnis animis, tanquàm doctrinæ *S. Auguſtini* maximè conſentanea, propugnant, rejiciant penitùs in ſtatu naturæ lapſæ; eaque tanquàm omninò falſa, & a principiis ejuſdem S. Doctoris de Gratia diametralitèr oppoſita, explodant, proſcribant ac deteſtentur; ſicque, neſcientes Janſeniſtæ ubi tutò pedem figere poſſint, utroque genu claudicent, varient linguis & ſententiis, & una manu principia doctrinæ de Gratia adſtruant, quæ altera manu funditùs evertunt.

At, Thomiſtæ, à principiis doctrinæ de Gratia, quæ Moliniſtæ & Janſeniſtæ ſtabiliunt tàm in ſtatu naturæ innocentis, quàm in ſtatu naturæ lapſæ, quàm longiſſimè recedentes, docent primo, neque in ſtatu innocentiæ, neque in ſtatu naturæ lapſæ admittendam eſſe Gratiam verſatilem, & Scientiam Mediam, per quam Deus antè ſuum Decretum abſolutum cognoſcat futura conditionata. Secundò, Thomiſtæ docent, non eſſe admittenda tam in ſtatu naturæ innocentis, quàm in ſtatu naturæ lapſæ divina Decreta, quæ ſint conditionata tam *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, *quàm ex parte objecti*; & quorum conditio non pendeat à Deo, ſed à voluntate creata. Tertiò docent unanimi conſenſu Thomiſtæ, Deum habere tam in ſtatu naturæ innocentis, quam in ſtatu naturæ lapſæ certam & infallibilem notitiā omnium futurorum abſolutorum in ſuo decreto, quod eſt

D 2 ab-

absolutum, tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, quàm *ex parte objecti*, cujus subindè futurus eventus à nulla conditione pendet. Quartò docent, Deum habere itidèm sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ certam & infallibilem notitiam futurorum conditionatorum in suo decreto, quod *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, *est absolutum*, sed *ex parte objecti* est *conditionatum*. Postremò docent Thomistæ, tam prædestinationem Angelorum ad gloriam in statu viæ, quàm prædestinationem ad gloriam hominum in statu naturæ lapsæ esse purè gratuitam; & omninò independentem à prævisione meritorum, sive independentem à præviso per Scientiam Mediam (Decreto Dei absoluto præviam) conditionatè futuro consensu sivè Angelicæ, sivè humanæ voluntatis.

IV. Status itaque præsentis, quam ventilamus, quæstionis non in hoc sistit (quemadmodùm *Pater Daniel*, aliique Molinistæ falsò persuadere vellent) *utrùm Deus certam & infallibilem habeat, tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, futurorum conditionatorum notitiam?* Non, in hoc, inquam, sistit præsentis quæstionis status; cùm omnes ad unum Thomistæ (sicut mox dixi) constantèr doceant Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam tam in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ: sed præsentis quæstionis status in hoc versatur dumtaxat: *In quo Medio Deus certam & infallibilem habeat, tàm in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, notitiam futurorum conditionatorum? Molina*, & Molinistæ contendunt, Deum certam & infallibilem, sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ, habere notitiam futurorum conditionatorum per Scientiam Mediam, quæ antecedit omne Dei Decretum absolutum.

Jansenius & Jansenistæ docent quidèm cum Molinistis, Deum habere certam & infallibilem, in statu naturæ innocentis, notitiam futurorum conditionatorum per Scientiam Mediam, quæ anteverterit decretum Dei absolutum sed cùm *Jansenius*, & Jansenistæ, rejiciant in statu naturæ lapsæ decreta Dei conditionata tam in sensu Thomistarum, quàm in sensu Molinistarum, & eo in statu agnoscant, & admittant dumtaxat decreta, quæ sunt absoluta tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, quàm *ex parte objecti*; ideò, Jansenistæ, sectantes principia doctrinæ *Jansenii*, tenentur (velint nolint) asserere, Deum in nullo decreto cognoscere in statu naturæ lapsæ futura conditionata, subindèque Deum non habere in statu naturæ lapsæ certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam, sed tantùm probabilem & conjecturalem juxta causarum secundarum propensionem.

Contra, Thomistæ omnes tàm adversùs *Molinam*, & Molinistas, quàm adversùs *Jansenium*, & Jansenistas, pronuntiant & dicunt, Deum certam & infallibilem, sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ habere notitiam futurorum conditionatorum, eaque certò & infallibilitèr cognoscere in suo Decreto, quod est absolutum *ex parte subjecti*, seu Dei, & conditionatum *ex parte objecti*.

Habes itaque, carissime discipule, statum hujusce quæstionis in optima luce positum, quem tamen *P. Daniel*, & alii nonnulli Molinistæ de industria celare, vel aliò detorquere moliti sunt, dictitantes, primò, Thomistas, ideò nascentem *Molinæ* doctrinam de Scientia Media, futurorum conditionatorum exploratrice, totis suis viribus impugnasse, quòd ipsi Deo eriperent certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam, quam *Molina*, beneficio Scientiæ Mediæ, præviæ Decreto absoluto, tribuit Deo. (quam oppidò falsam, & antiquis ac clarissimis Thomistis planè injuriam suppositionem jam abundè retudi ac disponxi.) Secundò, asserentes, statum præsentis controversiæ Thomistas inter & Molinistas in hoc dumtaxàt situm esse: *Utrùm Deus certam & infallibilem habeat futurorum conditionatorum notitiam?*

Quod

Quod tamen omninò abludit à vero, quia nunquàm sive antiqui, sive recentiores Thomistæ in dubium revocarunt, *an Deus habeat certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam?* sed constanter ac perpetuò docuerunt, Deum in suo decreto, ex parte sui absoluto, & conditionato ex parte objecti, certò & infallibilitèr cognoscere futura conditionata; atque dumtaxàr *Molinam*, ejusque discipulos impugnarunt, quòd dicerent, Deum per Scientiam Mediam, antecedentèr ad omne decretum absolutum, habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam. In hoc stat totius disputationis cardo, & hoc unum est, quod omnes ad unum Thomistæ in Molinæ, & Molinistarum doctrina impugnarunt, & magno animorum æstu semper impugnabunt, ut potè à doctrina Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* penitùs alienum, sicut multis, iisque luculentissimis (ni meus me fallit animus) argumentis in duabus superioribus meis Epistolis evici.

V. Nunc contra Molinistas probandum mihi incumbit primò, Deum, independentèr à Scientia Media, habere (juxtà omnium Thomistarum doctrinam) certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam in suo Decreto, quod est absolutum *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, & conditionatum *ex parte objecti*. Secundò, probandum suscipio, nullo pacto esse admittenda Decreta in Deo, quæ sint conditionata tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, quàm *ex parte objecti*, qualia Molinistæ admittunt in Deo. Hæc duo ut claré ac distinctè exponam, duas sequentes ponam Assertiones.

Assertio prima: *Deus (juxta perpetuam totius Scholæ Thomisticæ doctrinam) habet, independentèr à Scientia Media, certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam in suo Decreto, quod est absolutum ex parte subjecti, seu ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti.*

Hac Assertione veram ac genuinam contineri omnium Thomistarum doctrinam circà certam & infallibilem, quam Deus habet, futurorum conditionatorum notitiam, apertissimè patet ex illo inconcusso Fidei Dogmate, quod cum Sanctis Patribus, cum Conciliis Generalibus, & juxta plures Ecclesiæ Catholicæ definitiones contra errores *Lutheri*, *Calvini*, *Baii*, *Jansenii*, & *Quesnelli*, universa tenet Schola Thomistica: videlicèt, Deum vera, & sincera voluntate antecedenti velle salutem omnium hominum. In hujus Fidei Catholicæ Dogmatis defensionem conspirare omnes Thomistas, jam invictis argumentis ostendi in meis superioribus Epistolis, quæ in secunda mearum Epistolarum Classe sunt ordine septima, & octava. Undè sic argumentor:

Omnes Thomistæ admittunt in Deo veram, sinceram ac realem voluntatem Antecedentem, qua vult salvare omnes in individuo homines; docent, inquam, omnes Thomistæ adversùs *Jansenium*, & *Quesnellum*, voluntatem Dei Antecedentem de salute omnium non esse voluntatem *signi*, quæ tantùm est voluntas metaphorica, & non existit formalitèr in Deo, sed docent, hanc voluntatem Dei Antecedentem de salute omnium hominum, esse formalitèr in Deo, eamque cum *S. Thoma* Quæst. 23. *De Veritate* Art 3. appellant *Voluntatem Beneplaciti*: Atqui omnes etiam Thomistæ unanimi calculo profitentur, hanc Voluntatem Dei Antecedentem de salute omnium hominum involvere decretum, quod ex *parte subjecti*, seu ex parte Dei, verè, positivè, & formalitèr volentis salutem omnium hominum, est *absolutum* & tantummodò est *conditionatum* ex parte objecti, seu ex parte hominum salutis, quæ (ut inquit *S. Thomas*) non sumitur cum omnibus circumstantiis necessariis ad rectum ordinem in salutem, ergò omnes Thomistæ docent cum *S. Thoma*, Deum, independentèr à Scientia Media, habere certam, & infallibilem notitiam salutis conditionatè futuræ omnium hominum in decreto, quod

quod *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, volentis salutem omnium hominum, est *absolutum*, sed *ex parte objecti* est *conditionatum*, & cujus conditio à sola Dei voluntate pendet, non à voluntate creaturæ. Patet itaque Sole meridiano clarius, omnes Thomistas constanter docere, Deum, independenter à Scientia Media, certam & infallibilem habere tàm salutis omnium hominum conditionatè futuræ, quàm omnium aliorum conditionatè futurorum notitiam in Decreto, quod ex parte subjecti, seu ex parte Dei, est absolutum, sed ex parte objecti est conditionatum. Volvant se, quantùm voluerint, Molinistæ, & in omne latus sese versent, nunquàm tamen, mehercle, ab hoc argumento, quod palmare est in Schola Thomistarum, sese expedient & forte desinent tandem aliquandò antiquis Thomistis, qui primùm Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, impugnarunt, falsò imponere, quòd Deo eripuerint certam & infallibilem notitiam futurorum conditionatorum.

VI. Prætereà, Scriptura Sacra frequentèr mentionem facit de pactis, aut promissis Dei de rebus sub conditionibus futuris nunquàm implendis, qualia sunt propemodùm Infinita, sicut Ex. Gr. voluntas Dei conferendi posteris Adami justitiam originalem, si illorum parens (seu Adamus) præcepto divino obtemperaret: quale fuit etiam pactum Dei cum Rege *Davide* initum de servando sempèr ejus filiis Regno hæreditario, si Patris pietatem imitarentur: qualis etiam fuit voluntas Patris æterni mittendi filio suo Christo Domino legiones Angelorum, si de his mittendis illum tempore Passionis suæ Christus rogasset: qualis denique fuit voluntas Dei de conversione Ethnicorum Tyriorum, & Sidoniorum, si Christus apud illos prædicasset & fecisset miracula, quæ patravit apud Judæos Corozaitas & Bethzaidas. Hæc pacta (inquiunt Thomistæ) hæ promissiones, hæ Dei voluntates, quæ in Sacris Litteris de rebus futuris sub conditionibus nunquàm implendis exprimuntur, continent decretum, quod ex parte Dei est absolutum, conditionatum verò ex parte objecti; ergò Deus certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam habet in suo decreto, quod *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, est absolutum, sed est conditionatum ex parte objecti.

Hujus Syllogismi minorem Propositionem multis momentis probant Thomistæ, & primò quidèm ex ipsis Christi Domini verbis, quæ leguntur cap. 26. V. 53. Evangelii *Matthæi*, ubi Christus dixit Petro: *An putas, quia non possum rogare patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim Legiones Angelorum:* Ex quibus Christi Domini verbis sic argumentantur Thomistæ: Christus eò loci disertè asserit, sibi exhibiturum Patrem æternum duodecim legiones Angelorum, sub hac conditione, *si illas tempore Passionis suæ ab eo postulasset*, ergo exhibitio illa duodecim legionum Angelorum, eo momento, quo à Christo asserebatur, non solùm fuit prævisa à Patre æterno, sed etiam ab ipso volita per Decretum, quod *ex parte subjecti*, seu ex parte Patris æterni, volentis duodecim illas legiones Angelorum mittere, erat absolutum, sed ex parte objecti erat conditionatum, idest, pendens ab hac conditione: *Si Christus has legiones Angelorum rogasset*; ergò Pater æternus certò & infallibiliter cognoscebat exhibitionem illam Angelorum conditionatè futuram in suo decreto, quod erat absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti; nam si Pater æternus non habuisset determinatam voluntatem, seu decretum actuale & absolutum de mittendis Angelis, voluntas Patris æterni mansisset indifferens ac suspensa, subindèque hæc exhibitio de mittendis Angelis certa & firma non fuisset, nec à Christo debuisset asseri ut indubitata; manente enim causa indifferenti & indeterminata, manet itidèm effectus indifferens & indeterminatus; si igitur Pater æternus non habuit ex parte sui determinatam voluntatem, seu actuale & absolutum decretum de mittendis Ange-

gelis, exhibitio quoque Angelorum fuit indifferens, indeterminata, atque incerta: Atqui tamen Christus Dominus hanc exhibitionem Angelorum certam & indubitatam fuisse asserit, si illam à Patre æterno postulasset; ut itaque Christi Domini verbis veritas constet, dicendum est, Patrem æternum habuisse determinatam voluntatem mittendi Angelos, seu habuisse actuale de mittendis Angelis Decretum, quod ex parte Dei erat absolutum, sed conditionatum ex parte objecti, pendens videlicèt ab illa conditione: *Si Christus has legiones Angelorum à Patre suo æterno rogasset*; quæ conditio non fuit posita, quia Deus, attenta redemptione generis humani, noluit ut poneretur. Hinc Christus loco mox à me laudato, postquàm dixisset Petro: *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones Angelorum?* Statim subdit: *Quomodò ergò implebuntur scripturæ, quia sic oportet fieri.*

VII. Tertiò, Thomistæ probant ex *S. Augustino*, Deum habere in suo Decreto notitiam certam & infallibilem omnium sive absolutè, sivè conditionatè futurorum, sicut & promissionum, quas hominibus facit. Aquilinus quippè ille Doctor cap. 10. Libri *De Prædestinatione Sanctorum*, postquàm prolixè egit de promissione facta *Abrahamo*, quòd esset pater multarum gentium constituendus, hæc adjungit summus iste divinæ gratiæ Doctor. *Credidit Abraham dans gloriam Deo, quoniam quæ promisit, potens est & facere. Non ait prædicere, non ait præscire; nam & aliena facta potest prædicere atque præscire: sed ait: potens est & facere, ac per hæc facta non aliena, sed sua.* Et superiùs dixerat S. ille Doctor: *Quandò Deus promisit Abrahæ Fidem gentium, non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione* (seu decreto) *promisit. Promisit enim quod ipse facturus esset, non quod homines.* Ex quibus verbis istud elicio argumentum: *Deus* (juxta S. Augustinum) *non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua Prædestinatione* (seu Decreto) promisit Abrahamo Fidem, seu salutem gentium in semine ipsius, hoc est, in Christo ut Redemptore; eaque promissio pertinet ad eos omnes, quorum Christus est Redemptor, sed salus aliquorum, seu Electorum, quorum Christus erat Redemptor, est absolutè futura; salus verò reproborum, quorum Christus est itidèm redemptor, est tantùm conditionatè futura; ergò, ex *S. Augustino* Deus, promittendo Fidem gentium in semine Abrahæ, idest, in Christo ut Redemptore, cognovit in suo decreto absoluto salutem absolutè futuram Electorum ac Prædestinatorum, pro quibus mortuus est Christus voluntate consequenti ac efficaci, & cognovit etiam Deus in decreto, quod ex parte subjecti, seu ex parte Dei, est absolutum, sed ex parte objecti est conditionatum: cognovit, inquam, Deus in hoc decreto salutem conditionatè tantùm futuram reproborum, pro quibus Christus, omnium Redemptor, à Deo promissus Abrahæ in semine ipsius, mortuus est voluntate antecedenti, quæ licèt sit absoluta *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis salutem reproborum, est tamen conditionata *ex parte objecti*, seu ex parte salutis reproborum, quæ (ut anteà exposui) non consideratur à Deo cum omnibus circumstantiis, & annexam habet conditionem, quæ non à voluntate creata, sed à solo Deo pendet.

Mens genuina *S. Augustini* super hac re evidentiùs patescit ex disputatione, quam habuit S. ille Doctor cum Massiliensibus, seu cum hæreticis Semipelagianis. Volebant enim Semipelagiani, totam Electorum prædestinationis veritatem niti præscientia divina, qua Deus ante ullum decretum cognosceret, quidquid futurum esset, & huic præscientiæ divinæ (postquàm Deus ejus beneficio cognovisset quid futurum esset, si eo tempore & loco prædicaretur Evangelium, & quinam essent credituri) Semipelagiani adjungebant Dei decretum de prædicando Evangelio, de Gratia vocationis conferenda iis, quos præsciebat, ante omne decretum actuale, consensuros, & de impertien-

da illis Gratia, ex qua infallibilitèr sequeretur effectus. Huic suæ erroneæ opinioni adfavere *S. Augustinum* eo potissimùm nomine pertendebant Semipelagiani, quòd S. ille Doctor in Libro *De sex Quæstionibus Paganorum*, seu in Epistola 102. Quæstione secunda, ait, *Christum tunc voluisse apparere, & prædicari doctrinam suam, quandò, & ubi sciebat, qui in eum erant credituri.*

En profectò (si candidè loqui velimus) ipsissimam præsentem controversiam nostram conceptis verbis à Semipelagianis propositam *S. Augustino*. Vide nunc, sodes, quid de illa censeat & statuat S. ille Doctor? negat in primis, præscientiam futurorum præcedere Decretum Dei, Lib. *De Prædestinatione Sanctorum* cap. 10. & Lib. *De Dono Perseverantiæ* cap. 9. Prætereà asserit ibidèm S. ille Doctor, Deum præscire futura in sua Prædestinatione, seu in Decreto suo. Tertiò docet, Christum voluisse hominibus apparere, & apud illos prædicare doctrinam suam, quandò sciebat, & ubi sciebat, *qui electi fuerant in ipso ante Mundi constitutionem*. Denique affirmat, conversionem Tyriorum, & Sidoniorum, quæ erat tantùm conditionatè futura, *ad divina judicia & ad latentes causas Prædestinationis pertinere.*

Ex quibus doctrinæ *S. Augustini* principiis sic primò argumentor: Præscientia omnium futurorum non antecedit Decretum Dei, sed ei (ut docet *S. Augustinus*) semper innititur, ergò ex *S. Augustino* Deus, ante Decretum suum, non habet certam & infallibilem notitiam rerum sive absolutè, sive conditionatè futurarum; Ergò Deus ex *S. Augustino* habet certam & infallibilem rerum absolutè futurarum in suo Decreto, quod tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, quàm *ex parte objecti* est absolutum; rerum verò, quæ sunt tantùm conditionatè futuræ, Deus certam & infallibilem notitiam habet in suo Decreto, quod *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, est absolutum, sed ex parte objecti est conditionatum.

Secundò, sic argumentor: Deus (juxta *S. Augustinum*) præscit omnia futura *in sua Prædestinatione*, idest, in Decreto suo, ergò ex *S. Augustino* Deus certò & infallibilitèr cognoscit in Decreto suo omnia sivè absolutè, sive conditionatè futura. Denique, sic arguo: Conversio Tyriorum, & Sidoniorum erat tantùm conditionatè futura (ut fatentur Molinistæ): Atquì *S. Augustinus* cap. 9. Libri *De Dono Perseverantiæ* disertè docet, hanc conditionatè futuram conversionem Tyriorum & Sidoniorum pertinere ad latentes causas Prædestinationis, seu Decreti Dei: *In eis* (seu in Tyriis & Sidoniis) *cognoscimus*, ait S. Augustinus, *ad eas causas prædestinationis hæc divina judicia pertinere, sine quarum latentium causarum præjudicio tunc* (seu in libro, quem edidit, de sex Quæstionibus Paganorum) *ista me respondere dixi*; ergò ex *S. Augustino* Deus conversionem Tyriorum & Sidoniorum conditionatè futuram cognovit in suo Decreto, *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, absoluto; sed *ex parte objecti* conditionato, cujus tamen conditio non à voluntate creata, sed à solo Deo pendet. Et sanè, cùm eadem sit proportionalitèr ratio de futuris conditionatis, ac de futuris absolutis, indè certa consecutione deducitur, quòd, quemadmodùm *S. Augustinus* docet, Deum absolutè futura cognoscere in sua Prædestinatione, seu in suo decreto, quo voluit illa absolutè fore, sic S. ille Doctor censet, Deum cognoscere conditionatè futura in Decreto, quo voluit esse futura sub conditione, quæ non se tenet *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, sed tenet se *ex parte objecti*, quæque non à voluntate creata, sed à solo Deo pendet.

VIII. Id confirmant Thomistæ hac ratione: Sunt plura conditionatè futura in Sacris Litteris rivelata, quæ nullam ex se ipsis, aut tantùm contingentem connexionem habent cum sua conditione, quæque à voluntate Dei omninò dependent, & ab ea solùm habent ut connectantur cum sua conditione; Ergò (inferunt Thomistæ) ejusmo-

modi futura non possunt alitèr à Deo præsciri, quam in divina ipsius voluntate, seu in Decreto, absoluto quidèm ex parte Dei, sed conditionato ex parte objecti. Probant Thomistæ antecedens hujus enthimematis pluribus conditionatè futuris, quæ leguntur in Scriptura Sacra. Ex. Gr. Lib. I. Regum cap. 23. Deus prædixit *Davidi*, cives urbis Ceilæ illum *Sauli* Regi, tradituros, si apud eos maneret. Sic eidem *Davidi* promisit, Regnum Israel in ejus familia semper mansurum, si tamen ejus posteri divina mandata custodirent. Sic lib. 4. Regum cap. 13. cùm ad Regem *Joam*, ægrotantem, Propheta *Elizæus* venisset, jussit ei vir Dei ut per fenestram adversùs agrum Syriæ sagittas vibraret, & cùm percussisset terram tribus jaculis, & deindè cessasset, iratus Propheta *Elizæus*, ei succensendo, dixit: *Si percussisses quinquiès, aut sexiès, sive septiès, percussisses Syriam usque ad consumptionem*. Sic Denique Christus Cap. XI. *Matthæi* affirmat, quòd si in Sidone, & Tyro factæ fuissent virtutes, quæ apud Judæos Bethzaidas, & Corozaitas factæ sunt, in cilicio & cinere pænitentiam egissent. Ex his conditionatè futuris, quæ in Scriptura Sacra leguntur, sic argumentantur Thomistæ: Inter illa conditionatè futura, quæ in Sacris Litteris revelantur, quædam sunt, quæ, cùm ex se ipsis nullam, aut saltèm solùm contingentem habeant connexionem cum sua conditione, ex mero Dei arbitrio, & ex sola Dei voluntate pendebant (quale est, V. G. futurum illud conditionatum de pluribus victoriis, quas Rex *Joas* relaturus erat, si pluriès terram percussisset) ergò hujusmodi conditionate futura Deus nec certò cognoscere, nec certò prædicere poterat in ipsa caussarum secundarum dispositione, sed dumtaxàt in suo decreto absoluto ex parte subjecti, & conditionato ex parte objecti; in quo decreto, tanquàm in Medio, Deus certò & infallibilitèr cognoscit, eventuras res conditionatè futuras si ipse poneret conditionem, è qua pendet earum futuritio.

Prætereà, inquiunt Thomistæ, futura conditionata necessaria, idest, quæ habent necessariam connexionem cum conditione sua, independenter à Scientia Media cognosci à Deo vi necessariæ connexionis, quàm habent cum conditione sua. Hæc autem futura conditionata necessaria, Ex. Gr. *Si Petrus peccet, Gratiam sanctificantem amittet*, Deus certò cognoscit per Scientiam *simplicis intelligentiæ*, qua Deus cognoscit res merè possibiles & necessarias. Quòd si futura conditionata habeant tantùm cum conditione sua contingentem & fallibilem connexionem, atque ab humano pendeant arbitrio, sicut conversio conditionatè futura Tyriorum, & Sidoniorum; proditio conditionatè futura *Davidis* à viris urbis Ceile &c. Tunc dicunt Thomistæ, futura illa conditionata, quæ contingentem & fallibilem habent connexionem cum sua conditione, & ab humano pendent arbitrio, certò cognosci à Deo per *Scientiam Visionis* in suo decreto, quod est absolutum *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, & conditionatum *ex parte objecti*; nulla quippè futura conditionata, quæ pendent ex hominis arbitrio, certò præsciri possunt extra Dei voluntatem, cùm in manu Dei sit hominis voluntas (quæ nihil sivè absolutè, sive conditionatè unquàm futurum factura est) nisi eam priùs movente, determinante, ac dirigente divina voluntate.

In suo itaque Decreto, quod est absolutum ex parte subjecti, & conditionatum, ex parte objecti, Deus certò cognoscit futura illa conditionata, quæ contingentem, liberam ac fallibilem habent connexionem cum sua conditione, pendentque ex libero hominis arbitrio; non quòd Deus prædicta illa futura conditionata in suo Decreto videat tanquam actu existentia; sed quòd Deus in suo decreto videat connexionem, quam statuit inter illa futura, & eorum conditionem. Quamvis enim hæc futura conditionata, reipsa, & in se ipsis considerata, nihil sint, attamen in rationibus divinæ Providentiæ sunt aliquid connectens futurum conditionatum

tum cum sua conditione, & hanc connexionem, quam ista futura conditionata habent cum sua conditione, videt Deus in suo decreto, subindéque in eodem decreto videt rem conditionatè futuram. Quò fit, ut talis cognitio futurorum conditionatorum, quæ contingentem & fallibilem habent cum sua conditione connexionem, pendentque ex hominis arbitrio, reduci debeat (juxta doctrinæ Thomistarum principia) ad Scientiam Dei Visionis, quatenùs est scientia approbationis, & libera, quæ adjunctum habet divinæ voluntatis decretum.

Sed, ut paucis ea, quæ à me jàm fusè dicta sunt de certa & infallibili, quam Deus habet in suo decreto, futurorum conditionatorum notitia, colligam, hæc omnium summa esto: Primò, futura conditionata, qualia extant in Scriptura Sacra de conversione Tyriorum & Sidoniorum, factis apud ipsos miraculis, quæ edita fuerant apud Judæos Corozaitas, & Bethsaidas; de proditione *Davidis*, à Ceilitis facienda, si *David* apud ipsos moraretur donec accessisset *Saul*, & alia id genus futurorum conditionatorum, habere veritatem certam à Deo scitam, quæ ad liberorum ordinem pertineat, & distinguatur à veritate, quæ inest rebus merè possibilibus, vel rebus absolutè futuris.

Secundò, Deum non posse habere in causis liberis certam & infallibilem notitiam de veritate futurorum conditionatorum, quæ ad liberorum ordinem pertinent, quia causæ secundæ liberæ, antè determinationem, seu decretum Dei, qui est prima & universalissima omnium causa, sunt indeterminatæ, suspensæ & indifferentes ad agendum, neque quidquam unquàm, sivè absolutè, sive conditionatè futurum, facturæ sunt, nisi priùs à Deo determinentur. Undè planè consequitur, veritatem, quam futura conditionata, ad liberorum ordinem pertinentia, habent, & quæ distinguitur à veritate, quæ inest rebus merè possibilibus, aut rebus absolutè futuris, certò duntaxàt cognosci à Deo in suo decreto, quod est absolutum ex parte subjecti, seu ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti, sicut docent Thomistæ.

Sedulò tamen advertere debes, Thomistas non in eo sensu docere, decretum Dei esse conditionatum *ex parte objecti*, quòd putent, conditionem, quæ se tenet *ex parte objecti*, pendere a voluntate creata, ita ut penès voluntatem creatam sit ponere, vel non ponere, si velit, hanc conditionem (hanc certè Molinianam de decreto Dei præposteram interpretationem rejiciunt ac repudiant omnes Thomistæ, quia imperfectionem arguit in Deo ac dependentiam à creatura, sicut mox ostendam.) Volunt itaque Thomistæ, Deum certò & infallibilitèr cognoscere futura conditionata, V. G. conditionatè futuram salutem omnium hominum, in suo decreto, quod est absolutum *ex parte subjecti*, & conditionatum *ex parte objecti voliti*. Vult quippè Deus salutem omnium hominum, sicùt docet *S. Thomas*, vera & sincera voluntate antecedenti, seu decreto actuali, firmo, & absoluto *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, & conditionato *ex parte objecti*, salutem, inquam, omnium hominum in se consideratam, & præcisam a circumstantiis, putà à manifestatione suæ justitiæ, à ratione providentiæ suæ, à pulchritudine universi, à contingentia & defectibilitate voluntatis humanæ, ita ut decretum, quod Deus format de salute omnium hominum, quodque absolutum est *ex parte subjecti*, & conditionatum *ex parte objecti*, hoc pacto (juxta Thomistas) exprimi debeat: *Volo* (inquit Deus) *salutem omnium hominum, si salus omnium hominum non repugnet contingentiæ, & defectibilitati hominum, manifestationi justitiæ meæ, & ordini providentiæ meæ.* Hæc voluntas Dei de salute omnium hominum, est quidèm actualis & absoluta ex parte Dei, sed est conditionata ex parte objecti, seu ex parte salutis omnium hominum, quam Deus in se præcisè considerat, ut abstractam & avulsam ab illis circumstantiis; hæc, inquam, volun-

lun-

luntas, quam Deus habet de salute omnium hominum, absoluta est ex parte Dei: *Volo salvare omnes homines*, sed est conditionata ex parte objecti: *Si salus omnium hominum non officiat manifestationi Attributorum meorum, splendori universi, & ordini providentiæ meæ*, ita ut tamen hæc conditio, quæ se tenet tantùm ex parte objecti voliti, seu ex parte salutis omnium hominum, non pendeat à voluntate creata, sed à Deo, qui per aliam considerationem (sicut docet *S.Thomas*) spectando salutem omnium hominum, suis singulis indutam circumstantiis, & cognoscendo, salutem omnium hominum, hoc modo consideratam, repugnare manifestationi suæ justitiæ, ordini providentiæ suæ, & contingentiæ ac defectibilitati hominum, tunc, inquam, Deus, considerando salutem omnium hominum, his vestitam circumstantiis, vult dumtaxàt voluntate consequenti, efficaci, & absoluta tam ex parte subjecti, quàm ex parte objecti, salutem aliquorum hominum, seu Electorum & Prædestinatorum, & permittit, ut alii, seu reprobi, suæ defectibilitati permissi, incidant in culpam, & propria sua malitia ab æterna salute excludantur.

Ex quo liquet, voluntatem Dei (in sensu Thomistarum) absolutam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, & conditionatam *ex parte objecti*, seu ex parte salutis omnium hominum, nullam in Deo arguere imperfectionem, quia docent Thomistæ, conditionem illam, quæ se tenet ex parte objecti voliti à Deo, seu ex parte salutis omnium hominum, non pendere à consensu & determinatione voluntatis creatæ, sed à voluntate divina, quæ vellet omnium hominum salutem, nisi hoc repugnaret ordini suæ providentiæ, contingentiæ & defectibilitati voluntatis humanæ, ac nisi ex hoc impediretur bonum universale suæ justitiæ, & manifestatio suorum Attributorum.

Quod dicunt Thomistæ de voluntate conditionata, quam Deus habet de salute omnium hominum, dicunt itidem de decretis conditionatis, quæ admittunt in Deo, & in quibus Deus certò & infallibiliter cognoscit futura conditionata. Volunt enim Thomistæ, ejusmodi decreta esse absoluta, firma, & deliberata *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, sed esse conditionata *ex parte objecti voliti*, ita ut hæc conditio à voluntate humana non pendeat, sed à voluntate divina.

At, versa vice, asserunt Molinistæ, voluntatem, quam Deus habet, de salute omnium hominum, esse conditionatam tàm *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, quàm ex parte *objecti voliti*, seu ex parte salutis omnium hominum; Pertendunt, hanc voluntatem Dei de salute omnium hominum ideò dici *conditionatam*, quia indifferens est, & quia pendet à consensu, & determinatione voluntatis humanæ, tanquàm à conditione, quam supponit, vel exspectat à libero hominis arbitrio. Idem affirmant Molinistæ de aliis decretis conditionatis, quæ admittunt in Deo, quæque volunt esse indifferentia, & conditionata tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, quàm *ex parte objecti* voliti, eaque pendere à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio. Certè, ejusmodi decreta conditionata, sic in sensu Molinistarum intellecta, repudiant omnes ad unum Thomistæ, censentque ea procul à Deo esse ableganda atque eliminanda. Præcipuas rationes, quibus nituntur Thomistæ, in sequenti Assertione summatim attingam, ut eas memoriæ tuæ altiùs infigere valeas.

VI. Assertio secunda: *Non sunt admittenda in Deo Decreta indifferentia & conditionata tam ex parte subjecti, seu ex parte Dei volentis, quàm ex parte objecti voliti à Deo, & quæ (ut docent Molinistæ) pendent à consensu, & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, quam exspectant à libero hominis arbitrio.*

Hanc Assertionem variis momentis probant nostrates Thomistæ, & invictè ostendunt, benè multa sequi absurda ex illis decretis conditionatis & indifferentibus,

tibus, quæ in Deo admittunt Moliniſtæ, & quæ pendere volunt à conſenſu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione; quam exſpectant à libero hominis arbitrio. Verùm enim verò, poſitis ſemel in Deo decretis illis conditionatis & indifferentibus, quæ (ſicut docent Moliniſtæ) pendent à conſenſu, & determinatione voluntatis humanæ tanquàm à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio, ſequitur primò, Deum non eſſe primam cauſam efficientem conſenſus & determinationis voluntatis creatæ, ſubindéque Deum non eſſe primam cauſam efficientem rerum omnium, nec primum eligens, nec primum liberum, nec primum principium determinans voluntatem creatam ad agendum, ſed, verſa vice, voluntatem creatam eſſe primam cauſam efficientem ſui conſenſus, ſuæque determinationis; eam eſſe primum eligens, primum liberum, & primum ſuæ determinationis principium.

Ratio in promptu eſt. Nam ſi decretum Dei ſit indifferens, & exſpectet conſenſum & determinationem voluntatis creatæ, ut in ipſius actus determinatè influere poſſit (ſicut docent Moliniſtæ) profectò, ſemel facta illa hypotheſi, Deus non erit prima cauſa efficiens conſenſus & determinationis voluntatis creatæ. Implicat quippè contradictionem, principium aliquod, ſeu decretum, quod eſt indifferens, & indeterminatum, eſſe cauſam efficientem determinationis voluntatis creatæ. Nemo quippè dat quod in ſe non habet, & quod ab altero recipere debet: Atquì docent Moliniſtæ, decretum Dei eſſe ex ſe indifferens & Indeterminatum, nec habere in ſe vim determinandi voluntatem creatam ad agendum, nec poſſe determinatè influere in actus voluntatis humanæ, niſi priùs voluntas humana pro ſuo nutu, & arbitrio ſeſe determinaverit, ergò Moliniſtæ, ſi ſuæ doctrinæ principiis ſtare velint, debent (velint nolint) fateri, decretum illud indifferens, quod admittunt in Deo, non eſſe cauſam efficientem conſenſus & determinationis voluntatis creatæ, ac proindè Deum non eſſe cauſam primam efficientem rerum omnium, nec primum liberum, nec primum principium conſenſus & determinationis voluntatis creatæ, ſed potiùs voluntatem creatam eſſe primam cauſam efficientem, primum principium ſuæ determinationis, primum liberum, primum eligens &c. Debent etiam Moliniſtæ, hanc voluntatis humanæ determinationem eximere ab ordine divinæ Providentiæ, cùm certum ſit (juxta doctrinam *Sanctæ Thomæ*) Providentiam Divinam in tantum eſſe cauſam efficientem rerum proviſarum, in quantùm ad illas ſe extendit, eaſque producit per ſuam realem, phyſicam, ac præviam cauſalitatem.

Deus itaque, juxta doctrinam Moliniſtarum (qui admittunt in Deo decreta indifferentia, quæ pendent à conſenſu & determinatione voluntatis creatæ tanquàm à conditione quam exſpectant à libero hominis arbitrio) Deus inquam, juxta Molinianæ doctrinæ principia, non eſt cauſa prima efficiens determinationis voluntatis creatæ, quia Deus (ſicut docent Moliniſtæ) antequàm aliquid abſolutè decernat circà actus liberos voluntatis creatæ, debet anteà prævidere voluntatis creatæ determinationem, à qua, tanquàm a conditione, decretum Dei (quod Moliniſtæ volunt eſſe indifferens) pendet, eamque exſpectat à ſolo libero hominis arbitrio.

Qua in re, ut obiter dicam, non ſibi conſtant Moliniſtæ. Quandò enim diſputant contra Thomiſtas, acerrimos Præmotionis phyſicæ, ſeu Gratiæ per ſe & ab intrinſeco efficacis, vindices & aſſertores, ajunt, penitùs iſtud Thomiſtarum Syſtema repudiari debere, quia perimit libertatem, ſeu tollit propriam voluntatis determinationem, quæ tamen eſt maxima hominis perfectio, pretioſiſſima gemma, excellentiſſima atque nobiliſſima dos & prærogativa, per quam homo diſcrepat à brutis, & tamen iidem Moliniſtæ, quandò premuntur iſto argumento, quod in ipſos intorquent Thomiſtæ: Vo-

Voluntatis determinatio est maxima hominis perfectio, ergò per physicum & prævium influxum debet produci à Deo, tanquàm à causa prima, universali, & efficiente rerum omnium; tunc, inquam, Molinistæ, ut ab hoc Thomistarum argumento, quod ipsorum jugulum petit, sese extricare valeant, pedem referunt, deprimunt, elevant, & extenuant, quantùm possunt, immò ad nihilum redigunt hanc voluntatis humanæ determinationem, ut eam à causalitate divina, & ab ordine divinæ providentiæ omninò eximant. Deum immortalem! quis ferat tales Theologos tam parùm sibi constantes, & calidum ac frigidum simùl ex eodem ore perflantes.

Præterea, Molinistæ, admittentes in Deo decreta indifferentia, quæ à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, pendent, quam expectant à solo hominis libero arbitrio, multùm decurtant supremum dominium, quod Deus obtinet in actiones voluntatis creatæ, & voluntati creatæ perfectius in ipsius actiones adjudicant dominium, quàm Deo. Enim verò, juxtà Scholæ Molinianæ Theologos, voluntas creata potest pro suo arbitrio quandò vult, ubicumque vult, & quomodocumque vult, se determinare ad agendum citrà dependentiam ab aliquo superiori Agente; At, Deus (juxtà eosdem Molinistas) non potest determinare voluntatem creatam ad agendum, nisi priùs per Scientiam Mediam præviderit, & exploraverit ejusdem voluntatis creatæ determinationem. Quò fit, ut Molinistarum Systema (quod in Deo admittit decreta indifferentia, quæ à consensu & determinatione voluntatis creatæ pendent tanquàm à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio) Deum à creata voluntate præposterè dependere faciat, amplissimum & independens voluntati creatæ in suas operationes tribuat dominium; Dei vero in ejusdem voluntatis creatæ actiones maximè decurtet dominium & imperium.

Porrò huic Molinistarum Systemati apertè adversatur Scriptura Sacra, quæ summum, independens, & absolutum in omnes voluntatis creatæ actiones dominium tribuit Deo, lib. *Proverbiorum* cap. 21. dicens: *Cor Regis est in manu Domini, quocumque voluerit, vertet illud*. Advertatur itidèm *S. Augustinus* cap 14. Libri *De Correptione & Gratia* dicens: *Deus magis habet in potestate sua voluntates hominum, quàm ipsi suas*; ex quo infert Aquilinus ille Doctor capit. 96. libri Enchiridii: *Hoc nisi credamus* (inquit) *periclitatur ipsum nostræ Fidei confessionis initium, qua nos in Deum omnipotentem credere profitemur: neque enim veracitèr ob aliud vocatur omnipotens, nisi quidquid vult, potest; nec voluntate cujuspiam creaturæ voluntatis omnipotentis impeditur effectus*.

Denique, totum illud Molinistarum Systema de Dei decretis indifferentibus, quæ à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, pendent, ab imis fundamentis destruit *S. Augustinus* cap. 13. lib. *De Dono perseverantiæ*, ubi hæc habet: *Nos volumus, sed Deus operatur & velle; nos operamur, sed Deus in nobis operatur pro bona voluntate sua. Hoc nobis expedit & credere & dicere, hoc est pium, hoc est verum, ut sit humilis & submissa confessio, & detur totum Deo*. Sed si in Deo (uti volunt Molinistæ) admitterentur decreta indifferentia, quæ à consensu & determinatione voluntatis humanæ, tanquàm à conditione, penderent, sequeretur primò, hanc voluntatis humanæ determinationem non esse à Deo, quia Deus (juxta Molinistas) est ex se indifferens, & non facit, sed expectat propriam humanæ voluntatis determinationem, quam explorat per Scientiam Mediam.

Secundò, si decreta Dei essent indifferentia, & à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione penderent, sequeretur, creatam voluntatem priùs incipere bonum opus, & Deum eam sequi; Gratiam subjici voluntati creatæ, & non voluntatem creatam subjici Gratiæ; Deum non pro-

propriè facere ut faciamus, sed nos facere, ut ipse faciat.

Tertiò, si hæc Moliniana illa decreta indifferentia semel in Deo admittantur, sequitur, humanæ voluntatis determinationem (à qua, tanquàm à conditione, pendent hujusmodi Moliniana decreta indifferentia) esse respectu Dei fortuitam & casualem. Priùs enim hæc voluntatis humanæ determinatio futura est (juxtà Molinistas) quàm Deus eam intendat ac decernat, immò, priusquàm Deus eam prævideat. Non enim ista voluntatis humanæ determinatio (juxtà Molinistarum doctrinam) ideò futura est, quia eam Deus vult & novit, sed ideò novit, quia futura est.

Quartò, si hæc Moliniana decreta indifferentia in Deo ponantur, multum divina voluntas impedietur à voluntate creata, nec illam sibi Deus, sed se illi accommodare debebit. Supponamus enim, Deum velle salvare V. Gr. *Petrum*, & tamen *Petrum* pro sua congenita libertate in nullis circumstantiis, locis, & temporibus velle suum præbere consensum his divinæ voluntatis decretis indifferentibus, quæ (sicut docent Molinistæ) pendent à consensu voluntatis humanæ, tanquam à conditione, quam exspectant à solo libero hominis arbitrio. Hac semel facta hypothesi, quæ certè non implicat, quid amabo, faciet Deus? profectò, in hoc Molinistarum Systemate, non poterit Deus facere, & adimplere voluntatem, quam habet, salvandi *Petrum* &, quod est indignius, hanc suam voluntatem salvandi *Petrum*, ideò non faciet Deus, quia ne fieret quod volebat omnipotens, voluntas Petri impedivit. Quod quàm absurdum sit, & Deo indignum, disce ex *S. Augustino*, summo Gratiæ Doctore, qui cap. 95. *Enchiridii* sic effatur: *In clarissima sapientiæ luce videbitur, quàm certa, immutabilis, efficacissima sit voluntas Dei; quàm multa possit & non velit, nihil autem velit quod non possit: quàmque sit verum quod in Psalm. canitur: Omnia quæcumque voluit fecit. Quod utique non est verum, si aliqua voluit & non fecit; & quod est indignius, ideò non fecit, quoniàm ne fieret quod volebat omnipotens, voluntas hominis impedivit;* idem confirmat Aquilinus ille Doctor capit. 97. ejusdem libri, ubi hæc habet: *Tanquàm Dei voluntas superata sit hominum voluntate, & infirmissimis nolendo impedientibus, non potuit facere potentissimus quod volebat. Et ubi est illa omnipotentia, qua in cælo & in terra omnia quæcumque voluit fecit?*

Ex quibus Sancti *Augustini* verbis liquidò patet. S. illum Doctorem exclusisse penitùs à Deo illam voluntatem de salute omnium hominum, quæ (sicut docent Molinistæ) est conditionata tàm *ex parte subjecti* seu ex parte Dei, quàm *ex parte objecti*, seu ex parte salutis hominum, quæque ex se est indifferens, & à consensu & voluntatis humanæ determinatione pendens tanquàm à conditione, quam exspectet à libero hominis arbitrio, à quo impeditur ne fiat, seu ne impleatur hæc Dei voluntas conditionata de salute omnium hominum. Certè, in hoc sensu vel Semipelagianorum, vel Molinistarum intellectam voluntatem Dei conditionatam de salute omnium hominum nunquàm admisit *S. Augustinus*, sed eam rejecit, repudiavit, improbavit; tametsi certum sit, eumdem S. Doctorem agnovisse & admisisse in Deo voluntatem Antecedentem, generalem de salute omnium hominum, quæ sit absoluta *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, & conditionata *ex parte objecti*, seu ex parte salutis omnium hominum, quam Deus per hanc voluntatem antecedentem dumtaxàt considerat secundùm se præcisè sumptam, & avulsam à suis circumstantiis, videlicèt ab ordine divinæ Providentiæ, à manifestatione divinæ justitiæ, à splendore universi, & à contingentia & defectibilitate voluntatis humanæ; ita ut (juxtà *S. Augustinum*) hæc conditio, quam voluntas Dei Antecedens de salute omnium importat *ex parte objecti*, non pendeat à consensu & determinatione voluntatis humanæ, tanquàm à conditione, quam exspectet à libero hominis arbitrio (sicut perperàm

ràm Molinistæ supponunt) sed tantùmmodò hæc conditio pendeat à voluntate Dei consequenti, per quam Deus, considerando salutem omnium hominum cum omnibus suis circumstantiis (sicut docet *S. Thomas*) nimirùm cum ordine divinæ suæ providentiæ, manifestatione suæ justitiæ, splendore universi, & contingentia, seu defectibilitate voluntatis humanæ, Deus, inquam, his omnibus attentis circumstantiis, non vult voluntate consequenti salutem omnium hominum, sed vult dumtaxàt salutem æternam aliquorum, idest, Electorum ac Prædestinatorum.

Apage itaque illa, quæ Molinistæ in Deo comminiscuntur, Decreta conditionata tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, quam *ex parte objecti voliti*, quæque dicunt esse ex se ipsis indifferentia ac indeterminata, eaque pendere à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio. Jure optimo omnes ad unum Thomistæ, post *SS. Augustinum* & *Thomam*, penitùs aversantur & explodunt, eaque arcent à Deo, quem credunt (sicut in Fidei Symbolo omnes Christiani profitentur) esse omnipotentem, subindèque illum, in suis formandis decretis absolutis, minimè pendere à prævisio per Scientiam Mediam humanæ voluntatis consensu & determinatione, tanquàm à conditione, quam ipse non facit, sed merè explorat, & expectat à libero hominis arbitrio.

Postremò, Molinistæ, dùm in Deo admittunt decreta indifferentia, quæ à consensu & determinatione voluntatis creatæ pendent tanquàm à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio; tribuunt Deo modum concurrendi cum causis liberis cæcum, imperitum, vagum & indeterminatum. Cùm enim Molinistæ velint, Deum esse ex se indifferentem ad concurrendum hoc vel tali modo cum causis liberis, & hunc indifferentem Dei concursum à causis liberis determinari debere, sequitur, hunc indifferentem Dei concursum esse vagum, incertum, & indeterminatum, certam, nec infallibilem habere cum effectu connexionem.

Sequitur etiam ex modo, quo se se explicant Molinistæ, hominem in concurrendo esse priorem, & Deum esse posteriorem. Volunt enim primò Molinistæ, Deum, & hominem se habere ut partiales causas, quarum quælibet ex suo proprio penu, seu fundo, aliquid alteri erogat, nempè proprium ac peculiarem influxum. Hinc sæpiùs dictitare solent (sicut videre est in quatuor Dissertationibus, quas *de Mente Concilii Tridentini* vulgavit *Livinus De Meyer*) suas partes esse servandas libero hominis arbitrio, ac Deum & hominem se habere ut duos homines unam navim trahentes. Secundò, dicunt Molinistæ, Deum, quantùm ex se est, paratum esse ad concurrendum indifferentèr, hominem verò hanc indifferentiam determinare, & esse causam cùr Deus hìc & nunc ad actum potiusquàm ad ejus oppositum concurrat. Cùm itaque (sicut concors est omnium cùm Theologorum, tùm Philosophorum sententia) causa sit prior eo cujus est causa, manifestum est, hominem in hoc, quod est hìc & nunc concurrere, esse priorem Deo, proindèque, si bonum opus, potiusquàm malum, fiat, potiorem laudem homini acceptam referri debere. Non enim laus boni operis ei jure competit, qui suum concursum alteri offert indifferentèr, sed illi, qui hanc indifferentiam in bonum flectit, & est causa cur ille ambiguus & indifferens influxus ad actionem honestam, potiusquàm ad malam determinetur.

Porrò in Molinistarum sententia, homo est qui Deum indifferentem determinat, & causa est cur Deus potiùs ad bonam actionem concurrat, quàm ad malam; ergò homo, in sententia Molinistarum, jure laudem boni operis sibi arrogabit; meritò in se, & non in Domino, de bona sua determinatione, qua concursum Dei vagum & indifferentem ad bonum inflexit, gloriabitur; sese discernet ab alio homine, qui, eodem concursu Dei vago & indifferenti præventus, illum non ad bonum, sed ad ma-

malum determinavit; non debii homo orare Deum, ut gratia, sibi oblata, benè utatur, nec ei referre grates, quandò ea benè usus fuerit; Verbo dicam, omnia absurda & incommoda, quæ in meis superioribus Epistolis ostendi effluere ex doctrina de Gratia versatili, indifferenti, subdita libero hominis arbitrio, & ex doctrina de Scientia Media, futurorum conditionatorum exploratrice, quæ antecedit decretum Dei absolutum; eadem, inquam, absurda sequuntur ex decretis indifferentibus, quæ in Deo admittunr Molinistæ, quæque ajunt à consensu & determinatione voluntatis humanæ pendere tanquam à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio.

VIII. In hæc autem absurda & gravissima incommoda, quæ secum trahit Moliniana doctrina, nunquàm impinges, si primò cum tota Schola Thomistica rejicias hanc Molinistarum Gratiam versatilem, indifferentem, & ita subditam libero hominis arbitrio, ut per ejus consensum ac determinationem evadat efficax, & per ejus dissensum fiat inefficax. Secundò, si cum eadem Schola Thomistica admittas ad omnes & singulos pietatis actus Gratiam per se & ab intrinseco efficacem, quæ suapte vi flectit, inclinat, & determinat voluntatem creatam, facitque ut ipsa (tanquàm causa secunda subordinata Deo) se determinet, & liberè prorumpat in operationem. Tertiò, si tollas ea, quæ Molinistæ fingunt in Deo, decreta indifferentia, quæ à determinatione voluntatis creatæ pendent, tanquàm à condirione, quam expectant à libero hominis arbitrio. Quartò, si à Deo semoveas Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, quæ antecedit omne Dei decretum absolutum. Denique, si cum universa Schola Thomistica doceas, Deum in sua essentia (tanquàm in causa, cui annexum est Dei decretum) cognoscere omnia futura, sive absoluta, sive conditionata, cum hoc tamen discrimine (sicut superiùs exposui) quòd Deus noscit omnia futura absoluta in suo decreto absoluto tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, *quàm ex parte objecti voliti*; At Deus certam habet notitiam futurorum conditionatorum in suo Decreto, quod est absolutum *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, est tamen conditionatum *ex parte objecti voliti*, ita ut illa conditio, non pendeat à creatura, sed à Deo.

Plura hic non dicam de certa & infallibili rerum conditionatè futurarum notitia, quam Deus in suo Decreto (sicut docent omnes Thomistæ) habet independentèr à Scientia Media, qua in alia proxima, quam ad te scripturus sum, Epistola, omnia excutiam, & singillatim diluam argumenta, queis Molinistæ, magno quidem, sed evanido conatu, oppugnant ea Divina decreta, quæ Thomistæ post S. Doctores *Augustinum* & *Thomam*, docent esse absoluta *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis; conditionata verò *ex parte objecti voliti*, & in quibus decretis asserunt etiam Thomistæ, Deum habere certam & infallibilem rerum conditionatè futurorum notitiam.

Vale, dilectissime discipule, & ex his indubitatis doctrinæ Scholæ Thomisticæ principiis (quæ hac in Epistola sat superque exposui) disce, quàm putida sit hæc fabula, quam, ad eidem Scholæ Thomisticæ conflandam invidiam, commenti sunt nonnulli Molinistæ, dictitantes, Thomistas (antequàm *Ludovici Molinæ* nomen esset auditum) abjudicasse Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum scientiam, & ei conjecturalem duntaxàt notitiam tribuisse, indèque *Molinam*, inventorem Scientiæ Mediæ, per quam Deus (sicut perperàm contendunt Molinistæ) certò cognoscit futura conditionata, gravitèr fuisse à Thomistis exagitatum, sed tandèm aliquandò hunc Molinistarum coryphæum, in gratiam veritatis, illustrem reportasse victoriam adversùs Thomistas, qui rerum ejusmodi conditionatè futurarum veritatem certò à Deo cognosci negabant. Hanc atrocem calumniam, quam Molinistæ falsò Thomistis impingunt, his momentis, quæ in ista Epistola adduxi, nullo negotio confutabis.

EPI-

EPISTOLA QUARTA

In qua fit satis Argumentis, quibus Molinistæ probant adversùs Thomistas, Deum certam & infallibilem, independentèr à Scientia Media, non habere notitiam futurorum conditionatorum in Decreto, quod est absolutum ex parte subjecti, idest, ex parte Dei volentis; & conditionatum ex parte objecti voliti à Deo.

I. Molinistæ, quibus nihil tàm curæ ac cordi est, quàm stabilire Scientiam Mediam, per quam dicunt, Deum explorare futura conditionata, eamque antecedere omne Dei decretum absolutum; varia, sed milliès jam elisa ac cribrata, congerunt argumenta, quibus putant, se contra Thomistas evincere posse, Deum, antequàm quidquam absolutè decernat de futuritione rerum, habere dumtaxat circà conditionatam futuritionem rerum Decreta conditionata tam *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, quàm *ex parte objecti*; hoc est, volunt Molinistæ, Deum, priusquàm suum formet absolutum Decretum de his, quæ absolutè futura sunt, habere dumtaxàt respectu futurorum conditionatorum, quæ voluntatem humanam spectant, Decreta merè indifferentia, quæ à consensu & determinatione voluntatis humanæ pendent, tanquàm a conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio.

Hinc primò Molinistæ inferunt, Thomistas falsò asserere, Deum independentèr à Scientia Media, intueri ac cognoscere futura conditionata in Decreto absoluto *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, & conditionato *ex parte objecti*. Secundò, inferunt Molinistæ, Deum per Scientiam Mediam cognoscere futura conditionata antecedentèr ad omne Decretum absolutum.

In hoc concordes sunt omnes quotquot sunt Molinistæ, qui tamen non omnes conveniunt *de Medio*, in quo Deus futura conditionata cognoscit. Alii quippè (sicut *Molina* & *Becanus*) volunt Deum cognoscere futura conditionata in causis secundis liberis, & in quadam eminentissima cognitione, quam *supercomprehensionem* vocant. Alii Molinistæ (quos inter censentur *Suaresius*, & *Fonseca*) ajunt, Deum cognoscere futura conditionata in suo Decreto, non actuali & præsenti, sed futuro in sequenti signo rationis. Alii communitèr Molinistæ dicunt, Deum cognoscere futura conditionata in veritate objectiva rerum, quam affirmant habere antecedentèr ad Decretum Dei absolutum, & independentèr ab illo. Denique, inter Scholæ Molinianæ Theologos unus est, seu *Theophilus Raynaudus*, qui ausus est asserere, Deum cognoscere futura conditionata in voluntate humana, nudè & solitarie sumpta & ex se sola, independentèr à concursu Dei operante. Quid, amabo te, absurdius, & Deo indignius effutire poterat *Theophilus Raynaudus*, quàm dum ait, Deum cognoscere futuras hominis sub conditione operationes in sola voluntate humana, & in ipsa explorare quid factura esset, si sola posset agere sine ulla dependentia à Dei concursu; si nullus Deus adesset, qui eam juvare posset, & cujus concursu ipsa non egeret.

Profectò, nullus dubito, quin tu, carissime discipule, si, ut par est, semoto omnium partium studio, tot discordes ac diffidentes expendas sententias, in quas scinduntur Molinistæ cir-

cà *Medium*, in quo Deus futura conditionata cognoſcit, confeſtim intelligas, Scholæ Molinianæ Theologos inſuperabili laborare difficultate in objecto Scientiæ Mediæ ſtatuendo, illoſque eò anguſtiarum compelli à Thomiſtis, ut Scientiæ Mediæ aſylum quærant in quibuſdam confictis conditionibus, quæ jura, ſoli Deo eximia, videlicèt omnipotentiam, independentiam, & ſupremum in voluntatem creatam dominium eripiunt Deo, eaque transferunt in creaturam.

Sed, miſſis diſcordibus illis, quæ de *Medio*, in quo Deus futura conditionata cognoſcit, volitant, ac circumferuntur apud Moliniſtas, ſententiis, quas in meis ſuperioribus Epiſtolis abundè confutavi; totus in iſta Epiſtola in hanc curam incumbam, ut proponam ac diluam omnia argumenta, quibus Moliniſtæ totis ſuis lacertis ac viribus oppugnare moliuntur illud *Medium*, in quo docent Thomiſtæ, Deum, independentèr à Scientia Media, cognoſcere futura conditionata, videlicèt Dei decretum, quod eſt abſolutum *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, & conditionatum *ex parte objecti*.

II. In primis ſic argumentantur Moliniſtæ: Futurorum conditionatorum (inquiunt) certa eſt, & recepta apud omnes Theologos Dei Scientia, eaque haberi non poteſt, niſi vel ex decreto actuali, quod (ſicut volunt Thomiſtæ) eſt abſolutum *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, & conditionatum *ex parte objecti*; vel ex ſuppoſitione conditionatæ futuritionis rerum ante omne Dei decretum actuale & abſolutum (ſicut Schola Moliniana docet.) Atqui non poteſt Deus cognoſcere futura conditionata in his Decretis, quæ dicunt Thomiſtæ eſſe abſoluta *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, & conditionata *ex parte objecti*, igitur Deus cognoſcit futura conditionata in veritate objectiva, quam habent, antecedentèr ad Dei decretum actuale & abſolutum. Minorem hujus ſyllogiſmi Propoſitionem ſic probant Moliniſtæ: Decreta illa, quæ Thomiſtæ ajunt eſſe actualia & abſoluta *ex parte ſubjecti*, & conditionata *ex parte objecti*, & in quibus volunt, Deum, independentèr à Scientia Media, certò & infallibilitèr cognoſcere futura conditionata, ſunt Decreta omninò nova, recens à Thomiſtis procuſa; quorum ne minimum quidèm in *Sancto Auguſtino* extat veſtigium: *Eò recidit*, (inquit *P. Gabriel Daniel* in Epiſtola nona, quam ſcripſit ad noſtrum *Natalem Alexandrum*) *omnis veſtros Theologos* (ideſt, Thomiſtas) *inter & Jeſuitas quæſtio, an docuerit Auguſtinus earum Propoſitionum conditionalium veritatem cognitam Deo fuiſſe vi decreti alicujus, aut ſine ullo Decreto. Nam ſi eas ope Decreti cujuſpiam cognitas Deo fuiſſe putavit Auguſtinus, Scientiam Mediam rejecit, aut neſcivit: quia, ut dixi, in hoc à Thomiſtis Jeſuitæ diſcrepant, quòd Thomiſtæ Decretum prætre velint Scientiæ conditionalium, eamdem verò Jeſuitæ omni ſolutam Decreto & liberam eſſe pugnent. Ego te hìc appello, R. Pater: oſtende, ſi potes, vel unum in Auguſtino toto locum, ubi ſecundùm vos dixerit ſententiam, & Deo iſtas Propoſitiones conditionales cognitas eſſe alicujus Decreti beneficio declaraverit: crebram de pænitentia Sidoniorum à Chriſto præviſa, ſi miracula Sidone patraviſſet, mentionem fecit Auguſtinus: cedo, ubi dixerit, Deum veritatem hanc vi Decreti cujuſpiam cognoviſſe? Si nihil unquàm dixit hujuſmodi, audes illum veſtri Syſtematis patronum, aut parentem nominare? Jeſuitarum verò hæc eſt oratio: Decretum hoc* (quod Thomiſtæ admittunt, abſolutum *ex parte ſubjecti*, ſeu ex parte Dei, conditionatum verò *ex parte objecti*) in quo Deus certò cognoſcit futura conditionata, *neque in Scriptura, neque in Auguſtino exprimitur; cur illud admittamus? Pergunt Jeſuitæ & concludunt: igitur Scientia veritatum conditionalium in ſcriptura & Auguſtino Decreti eſt omnis expers: igitur in Sacra Scriptura & Auguſtino Scientia Media reperitur.*

In hac *Patris Danielis* argumentatione nihil planè invenio (ut liberè cum bo-

bona Molinistarum venia dicam) nisi inanem verborum sonitum, & singula rem audaciam, qua Scriptor ille Molinianus, insultando Thomistis, audet illos provocare, ut vel unum proferant locum, in quo *S. Augustinus*, *futura conditionata Deo cognita esse alicujus Decreti beneficio declaraverit*. Qua in re (ut obiter dicam) peritum se artificem præbet *Pater Daniel*, quippè qui magis arte, quàm marte vellet pugnare cum Thomistis, dum suam opinionem de Scientia Media, futurorum conditionatorum exploratrice antecedenter ad decretum Dei, antiquam, & nostram Scholæ Thomisticæ novam, & *Sancto Augustino* ignotam fuisse pertendit, atque (quod satis festivum, ac lepidum est) una conscientia inopiæ argumentorum, onus probandi detrectat, & Thomistis imponit.

Sed ut quid, amabo, opus erat, ut *Pater Daniel* hoc oneris & laboris imponeret Thomistis? maximè cùm ignorare haud posset, plures Thomistas, in doctrina *S. Augustini* versatissimos, germanam *S. Augustini* super hac re mentem in optima luce jam pridèm collocasse, sicut manifestò patet, ex ea, quam jam ad te dedi, Epistola, quæque in ista tertia mearum Epistolarum Classe est ordine prima. Sufficiet nunc pauca, sed disertissima, laudare Aquilini illius Doctoris & acerrimi vindicis Gratiæ testimonia, quæ viris saltèm percipiendæ doctrinæ *S. Augustini* studiosis, nullis Scholæ Molinianæ anteceptis opinionum præjudiciis malè affectis, facilè persuadere poterunt, summum illum Gratiæ Doctorem constanter docuisse, Deum cognoscere in suo Decreto omnia sivè absolutè, sivè conditionatè futura.

III. Primum *S. Augustini* testimonium desumo ex libro *De Prædestinatione Sanctorum* cap. 10. ubi S. Doctor hæc habet: *Prædestinatione Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus: undè dictum est, fecit quæ futura sunt ...... Quandò promisit Deus Abrahæ in semine ejus fidem gentium, non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione* (seu decreto) *promisit*, *promisit enim quod ipse erat facturus, non quod homines*. id ipsum *S. Augustinus* confirmat cap. 17. ejusdem libri. Undè sic primò argumentor: *Quæ Deus est facturus* (inquit S. Augustinus) *in sua prædestinatione*, hoc est, in suo Decreto, prænoscit: Atquì Deus omnes actiones nostras, etiam liberas, facturus est, ergò Deus (juxta *S. Augustinum*) illas in sua prædestinatione, seu in Decreto, cognoscit; ergò Deus (in doctrina S. Augustini) omnia, quæ absolutè futura, seu reverà eventura sunt, cognoscit in suo decreto, quod est absolutum tam *ex parte subjecti*, idest, ex parte Dei, quàm *ex parte objecti*; ea verò, quæ sunt dumtaxàt conditionatè futura, novit Deus in suo decreto, quod *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, est efficax & absolutum, sed *ex parte objecti* est conditionatum, sicut in mea superiori Epistola latè exposui. Igitur (juxtà intima *S. Augustini* doctrinæ principia) Deus omnia sivè absolutè, sive conditionatè futura cognoscit in suo decreto, subindèque (stando principiis doctrinæ *Sancti Augustini*) admittenda non est in Deo præscientia futurorum independens à Decreto, eoque anterior, sicut falsò docent Molinistæ. Secundò, sic argumentor: *Quod Deus promittit, non de nostra potestate, sed de sua prædestinatione* (seu decreto) *promittit*, ait *S. Augustinus*: Atquì Deus sæpiùs promittit actiones nostras liberas, sivè absolutè, sive conditionatè futuras, ergò Deus (juxta doctrinam *S. Augustini*) illas de sua prædestinatione promittit, easdemque in sua prædestinatione, seu in suo decreto cognoscit.

Alterum locupletissimum *Sancti Augustini* testimonium colligo ex cap. 9. libri *De Dono Perseverantiæ*, ubi S. Doctor hoc ipsum revocat quod olim dixerat in *Quæstionibus Paganorum* (seu Epistola 102. Quæst. 2.) nempè *tunc voluisse hominibus apparere Christum & apud ipsos prædicari doctrinam suam, quandò sciebat & ubi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri*; hoc, inquam, ibi revocat

S. Augustinus, & docet, non aliundè quàm ex Prædestinatione (seu decreto Dei) petendam esse causam cur aliquibus annuncietur Christus, aliis verò non annuncietur; non autem ex eo quòd Deus ante decretum suum (sicut contendebant Semipelagiani) prævideat, illos, non alios esse credituros: *Hæc certè* (inquit S. Augustinus) *de Tyro & Sidone non possumus dicere* (illi enim credituri erant si Christus eis fuisset annunciatus, subindèque illorum conversio non erat absolutè, sed tantùm conditionatè futura) *& in eis*, seu in Tyriis & Sidoniis, *cognoscimus ad eas causas prædestinationis hæc divina judicia pertinere, sine quarum causarum latentium præjudicio tunc ista respondere me dixi*. Idem docet *S. Augustin.* cap. 9. Libri *De prædestinatione Sanctorum*.

Ex quibus S. Doctoris verbis sic primùm contra *Patrem Danielem*, aliosque Molinianæ Scholæ Theologos arguo: conversio Tyriorum, ac Sidoniorum ad Fidem Christi non erat absolutè, sed tantùm conditionatè futura (sicut fatentur Molinistæ) Atquì tamen *S. Augustinus* locis mox à me laudatis disertissimè docet, hanc conversionem Tyriorum & Sidoniorum, quæ non absolutè, sed dumtaxàt conditionatè erat futura, fuisse decretam, prædefinitam, & idcircò præscitam à Deo, igitur ex *S. Augustino* futura conditionata sunt à Deo decreta, prædefinita, eaque in suis Decretis Deus præscit ac cognoscit. Deindè, sic rursùm arguo: idem est apud *S. Augustinum*, Deum præscire Fidem hominum, ac illam certò hominibus concedendam esse; paritèr idem est apud eumdem S. Doctorem, homines Fidem, Deo donante, habere, ac Deum eorum Fidem decrevisse, statuisse, prædestinasse; Atquì homines nec absolutè, nec conditionatè Fidem à seipsis sunt habituri, sed à Deo tantummodò, eam decernente, prædestinante ac donante, sunt accepturi; igitur (juxta doctrinam *S. Augustini*) Deus futura conditionata cognoscit in sua prædestinatione, seu in decreto quod *ex parte subjecti* seu ex parte Dei, est efficax & absolutum, sed conditionatum *ex parte objecti*; atque ita prorsùs corruunt, & in fumum evanescunt hæc Molinistarum decreta Dei indifferentia, & Scientia Media, quam esse independentem à decreto volunt Dei absoluto, eoque anteriorem.

Denique, *S. Augustinus* docet, Deum cognoscere creaturas in sua essentia tanquàm in causa universalissima effectrice rerum omnium, ita ut Deus cognoscat creaturas possibiles in sua essentia, tanquàm in causa in actu primo, nulli annexa decreto; creaturas verò futuras & existentes cognoscat Deus in sua essentia, tanquàm in causa determinata & applicata per Decretum: *Cognitio creaturæ* (inquit S. Augustinus lib. 22. *De Civitate Dei* cap. 2.) *in se ipsa decoloratior est, quàm cùm in Dei sapientia, velut in arte, per quam facta est, cognoscitur*. Si ergò (juxta *S. Augustinum*) Deus res omnes, sive absolutè, sive conditionatè futuras cognoscit in essentia sua, tanquàm in causa determinata & applicata per decretum, palàm ex hac *Sancti Augustini* doctrina sequitur, nihil esse futurum sive absolutè, sive conditionatè, antè decretum Dei.

IV. Idem, post *S. Augustinum*, docet *S. Thomas*, qui Lib. I. contra Gentes cap. 49. & alibi sæpiùs probat, Deum cognoscere creaturas in essentia sua tanquàm in causa, quia effectus omnes, contenti in causa efficiente, possunt in illa & ex illa cognosci secundùm vim & continentiam causæ; Atquì Deus est ens per essentiam, & causa universalissima efficiens rerum omnium, quoad omnes differentias, gradus & modos entis, ac proindè in Deo plenissimè continentur, & in eo clarissimè cognoscuntur. Ex quo Doctoris Angelici ratiocinio hoc argumentum contra patrem *Danielem*, aliosque Molinistas conficio, à quo sese expediant, si possint: Deus (juxtà doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*) cognoscit res omnes in essentia sua tanquàm in causa: Atquì Deus non cognoscit res sive absolutè, sive conditionatè futuras in sua essentia nudè & solitariè sumpta, & cum nullo Decreto connexa, quia Deus (sicut docent omnes

omnes Theologi) in essentia sua sic considerata, idest, præcisa & separata ab omni Decreto, cognoscit res tantùm possibiles; ergò (juxtà doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*) Deus cognoscit res sive absolutè, sivè conditionatè futuras in sua essentia, tanquàm in causa applicata & determinata per Decretum, proindèque nihil est futurum sive absolutè, sive conditionatè, antè Decretum Dei.

Sed hactenùs satis (ut autumo) retudi thrasonicam jactantiam Patris *Danielis*, qui loco mox à me citato, provocare audet omnes Thomistas, ut ostendant; si possint, *vel unum in Augustino toto locum, ubi Deo propositiones conditionales cognitas esse alicujus Decreti beneficio declaraverit*. Profectò, quàm potiori jure possunt Thomistæ, provocare Molinistas, ut ostendant, si possint, vel unum in toto *Augustino* locum, ubi primò admiserit in Deo Scientiam Mediam, exploratricem futurorum conditionatorum antecedentèr ad omne Dei decretum? ubi etiam summus ille divinæ Gratiæ doctor agnoverit decreta illa, quæ Molinistæ volunt esse conditionata tàm *ex parte subjecti*, seu ex patte Dei, quàm *ex parte objecti*, quæque important in Deo suspensionem actus, ac subindè aliquam Deo tribuunt imperfectionem?

Ostendant denique Molinistæ, si possint, vel unum in *Augustino* toto locum, ubi vel levitèr insinuaverit, esse in Deo decreta illa, quæ ipsi dicunt, esse indifferentia, eaque pendere à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, quam exspectant à libero hominis arbitrio? certè hic possum cum omnibus Thomistis sanctissimè jurare, nullum hujus Molinianæ doctrinæ vel minimum vestigium in *Augustino* toto, aut in Sanctis Patribus, aut in antiquis Theologis, qui ante *Fonsecam*, & *Molinam*, Scientiæ Mediæ inventores, floruerunt, à Molinistis unquàm repertum iri, sicut jam in meis superioribus Epistolis memini invictis momentis me commonstrasse, sed præsertìm ea in Epistola, quam, ad explicandam germanam Concilii Tridentini mentem circà Gratiam efficacem, ad te dedi, quæque in prima Epistolarum mearum Classe est ordine septima, in qua latè probavi, Scientiam Mediam (quantùm ad usum & modum, quo nunc in Schola Moliniana traditur & docetur) non tantùm *S. Augustino*, sed & antiquis Ecclesiæ Doctoribus, ac Theologis, nec non Patribus Concilii Tridentini fuisse penitùs ignotam.

Hinc (ut non semèl observavi) certè dici potest, Scientiam Mediam, exploratricem futurorum conditionatorum spectato ejus abusu antiquam esse, & in Semipelagianis à *S. Augustino* fuisse proscriptam ac profligatam; Scientiam verò Mediam (attento illius usu & modo, quem non multis abhinc annis excogitarunt *Fonseca*, & *Molina*, & quem nunc sequitur ac defendit tota Schola Moliniana) esse novam, *S. Augustino* omninò ignotam, ejusque doctrinæ principiis è diametro oppositam. Sed plusquàm satis hactenùs diluta manet prima Molinistarum objectio. Nunc præstat, ut quasdam alias argutias, quibus Scholæ Molinianæ Theologi doctrinam Thomistarum de Decretis, quæ sunt absoluta *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, & conditionata *ex parte objecti*, vulgò oppugnare solent, brevitèr proponam, & quàm vanæ ac futiles sint, eadem opera ostendam.

V. Arguunt igitùr secundò sic Molinistæ: Hæc Decreta, quæ admittunt Thomistæ, absoluta *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei volentis, & conditionata *ex parte objecti*, sunt vana & irrisoria, non secus ac vana & irrisoria esset promissio, annexam habens conditionem, quæ à nudo sponsoris arbitrio penderet, & quam nollet ipse apponere; sicut, E. G. si quis dicat: *Dabo tibi centum aureos, si voluero, si eò die venero*, & decernat, se aut noliturum, aut non venturum: Atqui, juxta Thomistas, ille est sensus promissionum, quas, adjunctam habentes conditionem, nobis facit Deus: *Sponsor sum tuæ salutis, si te prædestinavero*, & decernit Deus, se non prædestinaturum. Quid autem (inquiunt Molinistæ) magis absurdum, vanum, ac

ac irrisorium, quàm asserere cum Thomistis, Deum seriò decernere, se aliquid facturum sub conditione, quam ipse decrevit, se nunquàm positurum. Præterea (addunt Molinistæ) hæc decreta conditionata, quæ admittunt Thomistæ, sunt imperfecta, quippè quæ sunt magis velleitates imperfectæ, quàm ratæ, & constantes determinationes, ergò ejusmodi Thomistarum decreta conditionata procùl à Deo, summè perfecto, amandari debent.

Hæc Molinistarum objectio (ut cum *S. Augustino* loquar) *lucet quidèm vanitate, sed frangitur veritate*, viresque dumtaxàt habet ab angusta, & maximè dimissa cogitatione nostra, qua Deum, instar alicujus particularis Agentis, concipimus, & ægrè possumus assurgere ad universalissimi gubernatoris providentiam nullo fine cohibitam, ad quam pertinet non solùm diversa, sed etiam contraria ordinare. Certè non debemus Deum nostro modulo metiri, & ejusmodi decreta, quæ sunt absoluta ex parte Dei, & conditionata ex parte objecti (sicut docent Thomistæ) repudiare, tanquàm vana, absurda, otiosa, & irrisoria; cùm potiùs hæc decreta maximè deceant, & plurimùm commendent providentiam divinam, sicut duobus solidis momentis evinco. Primò, certum est, superfluam quidèm fore sollicitudinem nostram, si de regimine Hierarchiæ cælestis & Ecclesiasticæ aliquid statuere vellemus; nam quæ supra nos, nihil ad nos. At quis neget, de his omnibus Angelos, & Ecclesiæ Pastores posse consulere, & statuere, & interdùm etiam debere? Multominùs possunt ista subduci à cura Dei, utpote Oecumenici omnium gubernatoris, *qui* (ut inquit Apostolus) *operatur omnia secundùm consilium voluntatis suæ*, & locat res sub diversis ordinibus, ita ut aliquæ (sicut explicat *S. Thomas*) sint conditionatè futuræ secundum ordinem causarum inferiorum, quæ tamen non evenient, quia non sunt absolutè futuræ secundùm ordinem causæ superioris, videlicèt divinæ providentiæ.

Id illustro duobus scripturæ locis, quæ ex innumeris aliis id genus seligo. Legitur cap. 2 lib. 4. Regum, Prophetam *Isaiam*, missum à Deo, dixisse *Ezechiæ*, Regi Juda, in lecto lethali morbo decumbenti: *Dispone domui tuæ, quia morieris, & non vives*; & tamen non est mortuus Rex *Ezechias*. Quarè hoc? quia, inquit *S. Thomas*, mors Regis *Ezechiæ* erat quidèm conditionatè futura secundùm ordinem & ordinarium cursum causarum inferiorum (nam lethali morbo laborabat *Ezechias*) sed tamen non accidit mors Regis *Ezechiæ*, quia non erat absolutè futura secundùm ordinem causæ superioris, scilicèt divinæ providentiæ, quæ impedivit ordinem causarum inferiorum, & voluit ut à morbo convalesceret & viveret Rex *Ezechias*.

Similitèr, in Scriptura Sacra legimus, Prophetam *Jonam* missum esse à Deo ad Ninivitas, eisque dixisse: *Adhùc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*, & tamen constat, urbem Ninivem non fuisse tùm temporis subversam; undè hoc? quia ait idem Angelicus Doctor, subversio Ninives erat quidèm conditionatè futura secundùm præsentes circumstantias, idest, secundùm gravissima Ninivitarum scelera, digna, quæ integra urbis Ninives subversione punirentur à Deo. Sed urbis Ninives subversio ideò non contigit, quia non erat absolutè futura secundum ordinem causæ superioris, nimirum providentiæ divinæ, quæ parcens Ninivitis, eisque indulgens tempus pænitentiæ (quam ipsi sinceris, contritisque animis peregerunt) impedivit, ne urbs Ninive subverteretur. Ex quibus locis Scripturæ Sacræ manifestò patet, decere quàm maximè providentiam divinam, ut locet res sub diversis ordinibus, quarum quædam sunt conditionatè futuræ secundùm ordinem causarum inferiorum, quæ tamen nunquàm evenient, quia non sunt absolutè futuræ secundum ordinem providentiæ & voluntatis divinæ, ad quam solam (non verò ad creaturam, sicut perperàm docent Molinistæ) pertinet velle ponere,

aut

aut non ponere conditionem, ex qua pendent futura illa conditionata.

Alterum momentum, quo probant Thomistæ, decreta, quæ sunt absoluta *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, & conditionata *ex parte objecti*, convenire Providentiæ divinæ, sic propono: Decet universalem Dei providentiam (inquiunt Thomistæ) ut generalitèr quædam quibusdam connectat conditionibus, & tamen velit permittere, ut in aliquibus hæ conditiones deficiant: sic Deus voluit decreto absoluto ex parte sui, & conditionato ex parte objecti, parcere improbis Sodomitis, si decem justi in eorum civitate invenirentur, & tamen voluit eos omnes ad unum disperdere, quia decem justi in ea non sunt reperti. Sic Deus vult decreto absoluto ex parte sui, & conditionato ex parte objecti, salutem omnium, si salus omnium hominum non officeret manifestationi ejus justitiæ, pulchritudini universi, & contingentiæ ac libertati hominum, & tamen Deus non vult salutem omnium hominum, quia videt salutem omnium hominum repugnare manifestationi ipsius justitiæ, splendori universi, & contingentiæ ac libertati hominum. Quò fit, ut Deus, attentis his circumstantiis, non velit salutem omnium hominum, sed tantùm salutem Electorum ac Prædestinatorum. Sic denique Deus sæpiùs in Sacris Litteris pacta init cum hominibus, multa illis promittit sub conditione, quæ quidèm reverà vult Deus decreto absoluto & actuali ex parte sui, sed sub conditione ex parte objecti voliti, qua deficiente conditione, reipsa Deus illa non vult.

Igitùr repudiari haud debent tanquàm vana, otiosa, absurda, & irrisoria hæc decreta, quæ (ut docent Thomistæ) sunt actualia & absoluta ex parte Dei volentis, & conditionata ex parte objecti voliti, sed potiùs ejusmodi decreta sunt optimo jure in Deo admittenda, tum quia maximè decent universalissimi gubernatoris, seu supremi numinis providentiam: Tum quia etiam necessaria sunt hæc decreta, ut Deus in illis certò & infallibilitèr cognoscat veritatem futurorum conditionatorum, quæ in Scriptura Sacra revelantur, & quorum veritatem (sicut superiùs ostendi) non potest Deus certò cognoscere per Scientiam Mediam, quam volunt Molinistæ esse futurorum conditionatorum exploratricem: Tùm quia denique ista decreta, quæ sunt absoluta ex parte subjecti, seu ex parte Dei, & conditionata ex parte objecti, sunt utilia ad consequendos fines, quos sibi Deus in universi regimine præscribit; V. G. Deus conversionem Ethnicorum Tyriorum & Sidoniorum, quæ erat tantùm conditionatè futura, reverà voluit & statuit decreto actuali, præsenti, & absoluto ex parte sui, sed conditionato ex parte objecti voliti, seu ex parte Tyriorum ac Sidoniorum conversionis, quæ ab hac conditione pendebat *si Christus apud illos edidisset miracula, quæ apud incredulos Judæos patraverat, licèt hæc miracula nunquàm apud Tyrios & Sidonios Christus Dominus esset facturus;* hanc, inquam, conversionem Tyriorum & Sidoniorum ideò Deus voluit, & statuit decreto absoluto ex parte sui, sed sub conditione ex parte objecti, quæ nunquàm esset ponenda, ut inde intelligamus, Judæos, qui viderunt miracula Christi, nec tamen conversi sunt ad Fidem, pejores, deteriores, & obstinatiores fuisse ipsismet ethnicis *Tyriis*, ac *Sidoniis*, qui revera ad Christi Fidem fuissent conversi, si apud illos miracula edidisset, quæ fecit apud Judæos.

Falsò autem Molinistæ in proposita objectione supponunt, hæc decreta, quæ Thomistæ admittunt in Deo, *conditionata ex parte objecti*, esse imperfecta, proindèque à Deo penitùs ablegando; id, inquam, perperàm supponunt Molinistæ, aliique Scholæ Thomisticæ adversarii, quia omnes Thomistæ (post *Sanctum Thomam* in primum librum Sent. Dist. 46. Quæst. I. Art. I. ad I.) docent, voluntatem Dei conditionatam non esse imperfectam ex parte sui, sed tantùm ex parte objecti voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis.

Quod quidem ut clariùs intelligas, observare debes, duobus modis posse voluntatem se habere conditionatè. Primò ex parte sui, cùm scilicèt inest ei solùm quædam imbellis velleitas, seu dispositio imperfecta ad volendum, nisi aliquid obstaret; qualem habet plerumque peccator ad veram & sinceram conversionem, cùm ait: *Vellem meliorem vitam amplecti, nisi adeò esset difficilis, ardua, & laboriosa*. Talem imperfectam volitionem procùl à Deo eliminant omnes Thomistæ, qui etiam arcent à Deo decreta Moliniana indifferentia, quæ pendent à consensu, & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, quam expectant, non à Deo, sed à solo libero hominis arbitrio; hæc, inquam, indifferentia Moliniana decreta à Deo omninò amovent Thomistæ, quia arguunt in Deo imperfectionem, videlicet suspensionem, & indeterminationem, quæ certè non potest competere Deo, qui nunquàm suspensus & pendulus hæret, sed semper est in actu, seu in actuali determinatione. Secundò, volitio potest dici conditionata, non ex parte sui, sed ex parte objecti; cùm scilicèt est firma & deliberata volitio connectens objectum cum conditione, atque sub ea conditione illud volens, quanquàm, quia deest conditio, ipsum consequentèr nolit. Hoc pacto aliquid, non *ex parte subjecti*, sed *ex parte objecti*, conditionatè velle, non repugnat Deo, sicuti nec repugnat Deo hortari, minari, & promittere aliquid sub conditione, modò tamen cum Schola Thomistica dicatur, hanc divini decreti conditionem, quæ se tenet ex parte objecti, non pendere à creatura, seu à consensu & determinatione voluntatis creatæ, sed eam pendere à voluntate Dei, qui res omnes, & singulas actiones nostras liberas æterno & absoluto decreto decernit, prædefinit, ac prædeterminat. Cùm igitùr Deus multa in Scripturis Sacris certò futura sub conditione revelaverit, jure optimo cum Thomistis in Deo admitti debent decreta actualia & absoluta ex parte subjecti, seu ex parte Dei volentis, & conditionata ex parte objecti voliti, in quibus Deus certam habet notitiam futurorum illorum conditionatorum, quæ Deus certò & indubitantèr affirmat in Scriptura Sacra esse futura.

Cæterùm, an Deus non tantùm habeat decreta actualia & absoluta ex parte sui, & conditionata ex parte objecti, in quibus certò cognoscit futura conditionata, in Scripturis Sacris revelata, quæ pertinent ad ordinem & regimen universi, sed etiam similia condat decreta circà omnes & infinitas combinationes rerum possibilium, cujusmodi sunt ista: *Si in Mundo possibili hoc animal esuriret, volo ut talem escam haberet.... Si floret hæc arbor possibilis, volo ut tot flores fructiferos producat .... Si avis cantaret in Mundo possibili, arbor floreret in eodem loco:* Utrùm, inquam, Deus formet hæc decreta, quæ sunt ex parte Dei absoluta, & conditionata ex parte objecti circà omnes & infinitas combinationes rerum possibilium? quidam affirmant Thomistæ, quidam verò negant. Ipse consultiùs facturum me esse judico, si hanc quæstionem, quæ parvi momenti est, in medio relinquam. Quamvis enim censeam cum omnibus Thomistis, admittenda esse in Deo decreta, quæ sint absoluta ex parte subjecti, seu ex parte Dei, & conditionata ex parte objecti, in quibus Deus certò cognoscit futura illa conditionata, quæ sunt in Sacris Litteris revelata, vel quæ pertinent ad regimen & ordinem universi. Certò tamen affirmare haùd possum, Deum formare ejusmodi decreta circà has & alias infinitas combinationes rerum possibilium, quia fortè Deus de cæteris rebus possibilibus non futuris statuit nihil decernere. Non audeo etiam id itidèm negare, quoniam temeritate non vacat velle Deum modulo nostro metiri, & hujusmodi Dei decreta subjectivè absoluta, & objectivè conditionata circà varias & infinitas combinationes rerum possibilium, vana & otiosa reputare. Utrique igitur Thomistarum sententiæ sua constet probabilitas.

VI.

VI. Sed, urgent Molinistæ, si Deus cognoscat omnia futura, & omnes actus nostros liberos in suis decretis absolutis, efficacibus ac prædeterminantibus (sicut docent Thomistæ) actum planè est de libertate humana, quia hæc decreta prædefinientia, ac prædeterminantia Fatum inducunt, libertatem arbitrii præveniendo evertunt, spem tollunt, teporis occasionem afferunt, industriam extinguunt, exhortationum necessitatem evacuant, laudem virtutis libero arbitrio præripiunt &c. Prætereà (inquiunt Molinistæ) *S. Thomas* I. Part. Quæst. 14. Art. 13. docet, futurum contingens certò cognosci haud posse in sua causa, ergò nec in voluntate Dei, nec in decretis prædefinientibus ac prædeterminantibus, igitur (juxta *Sanctum Thomam*) Deus futurum, saltèm conditionatum, prænoscit in voluntatis creatæ determinatione conditionatè futura, quam, antecedenter ad suum decretum absolutum, per Scientiam Mediam explorat.

In hac objectione cùm Molinistæ potissimùm hæreant, & in ea unicum fermè doctrinæ suæ præsidium collocent, non abs re erit in illa diluenda paululùm immorari, eamque tribus solidis Responsis penitùs elidere ac cribrare. In primis Respondeo, eamdem objectionem fuisse à Semipelagianis propositam *S. Augustino*, sicut latè ostendit noster *Gonetus* Disputatione quinta *De cognitione futurorum conditionatorum* Art. 4. Parag. 2. ex Epistolis Sanctorum *Prosperi*, & *Hilarii* ad *S. Augustinum*, & ex libris *Fausti*, Semipelagianorum coriphæi. Proferam hìc dumtaxàt, brevitatis ergò *Sanctum Prosperum*, sic ex parte Semipelagianorum loquentem: *Dicunt, removeri omnem industriam, tollique virtutes, si Dei constitutio* (idest Decretum) *humanas præveniat voluntates, & sub hoc Prædestinationis nomine fatalem quamdam necessitatem induci*. Eamdem Semipelagianorum objectionem contra doctrinam *S. Augustini* idem *S. Prosper* sic proponit *in carmine De ingratis*.

Hic vanam insano profertis corde querelam,
Omne opus arbitrii sublatum vociferantes:
Nec vitiis pœnam deberi, præmia laudi,
Si nostro adscribi nequeant benè gesta labori.

Quicumque igitur hanc objectionem de exterminata libertate humana per decreta Dei prædefinientia ac prædeterminantia contra Thomistarum doctrinam instaurant, velint nolint, fateantur necesse est, se longè discedere à doctrina *S. Augustini*. Mentem etiam *S. Thomæ*, quem in suas partes frustrà trahere moliuntur, non assequuntur Molinistæ. Quandò enim *S. Thomas*, loco in objectione laudato, ait, futurum contingens in sua causa certò cognosci non posse, loquitur Angelicus Doctor de causis contingentibus, respectu quarum effectus dicuntur contingentes & futuri. Certum autem est in causis contingentibus (quæ sunt adhùc indifferentes ad hunc actum, vel oppositum ponendum, non posse certò cognosci futurum contingens, quia (ut perdoctè ait *S Thomas* lib. 3. contra Gentes cap. 2.) *Quod indifferentèr se habet ad multa, non magis unum eorum operatur, quàm aliud: undè à contingente ad utrumque non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid, quo determinetur ad unum. Impossibile igitur esset, quod ageret*. Idem inculcat Angelicus ille Doctor in 2. lib. Sent. Distinct. 25. Quæst. I. Art. I. & pluribus aliis in locis.

Ast, *S. Thomas*, dùm loco in objectione citato, ait futurum contingens in sua causa certò non cognosci, non loquitur de voluntate divina, cui nihil futurum & contingens est, sed omnia sunt in æternitate præsentia, & infallibili dispositione ordinata ut suis temporibus fiant eo modo, quo vult fieri, idest, quædam contingentèr, quædam necessariò, Quò fit, ut in voluntate divina certò cognoscatur, quid necessariò, quid liberè fiet; vel potiùs, videatur à Deo ut jam præsens & exi-

stens

ftens in æternitate, quæ, cùm fit infinita, & indivifibilis, continet in unico inftanti omnes differentias temporis, videlicèt præfens, præteritum, & futurum.

Hanc autem effe veram ac germanam mentem *Sancti Thomæ* invictè probo. Primò, quia Angelicus ille Doctor pluribus in locis, videlicèt I. Parte Quæft. 14. Art. 5. & 8. & Quæft. 19. Art. 4. & in primum lib. Sent. Dift. 39. Quæft. I. Art. I. ad 5. (ut cætera loca non referam) duo ftatuit principia, quibus nullum de fua mente dubitandi locum relinquit. Primùm docet, Deum omnia in fe ipfo, tanquàm in caufa, intueri. Secundò probat, Deum omnia futura in fuis decretis, folaque voluntate cognofcere, feu in effentia fua determinata per voluntatis Decreta, idque nominatìm de actibus liberis dicendum effe afferit *S. Thomas* Lib. I. contra Gentes per totum caput fexagefimum octavum, quod fic incipit: ***Oportet oftendere, quòd Deus cogitationes mentium & voluntates cordium cognofcat in virtute caufæ, cum fit ipfe univerfale effendi principium.*** Quod quidèm pofteaquàm quinque folidis rationibus evicit, totum iftud caput concludit, dicens: dominium, quod habet voluntas fupra fuos actus, per quod in ejus poteftate eft velle vel non velle, excludere quidem determinationem virtutis ad unum per modum naturæ, & violentiam caufæ exteriùs agentis, non tamen excludere influentiam fuperioris caufæ, à qua eft ei effe & operari, ficque remanere caufalitatem in prima caufa (quæ Deus eft) refpectu motuum voluntatis, ita ut Deus, fe ipfum, tanquàm rerum omnium caufam, agnofcendo, omnes motus & actus liberos voluntatis creatæ cognofcat.

Miffa facio innumera alia clariffima loca, in quibus *S. Thomas*, explicans, quo pacto efficacitas, feu infallibilitas divinorum decretorum nullum inferat præjudicium contingentiæ, ac libertati voluntatis creatæ, non recurrit ad præfcientiam explorantem, in qua Moliniftæ totam Decretorum divinorum infallibilitatem reponunt, quatenùs Deus per Scientiam Mediam priùs explorat circumftantias, tempora, & loca, in quibus creata voluntas confenfura eft, fed S. ille Doctor, fibi femper conftans, recurrit ad univerfalitatem, & efficaciam divinæ voluntatis, quatenùs, inquit, cùm fit caufa univerfaliffima totiùs entis & omnium ejus differentiarum, impoffibile eft, quòd aliqua res eam fubterfugiat, proindèque impediat ejus effectum: nec tamen inde tollitur contingentia & libertas, quia (inquit S. ille Doctor) voluntas divina, proptèr infinitam fuam efficaciam, non tantùm attingit fubftantiam effectus, fed etiam modum contingentiæ & libertatis.

VII. Qua in re (fatebor ingenuè) non poffum, quin laudem candorem *Vafquefii*, acerrimi licèt Moliniftæ, & Scientiæ Mediæ Affertoris, qui I. Part. Quæft. 14. Difput. 99. cap. 3. ultrò confitetur, *Sanctum Thomam*, & antiquiores Scholafticos concordiam libertatis voluntatis creatæ cum divino Decreto explicuiffe, per ipfam efficaciam Decreti, quatenùs non folùm fubftantiam actus, fed & modum libertatis attingit; iftam, inquam, *Vafquefii* fatentis, hanc Thomiftarum doctrinam fuiffe *S. Thomæ* & antiquis Theologis probatam, valdè ingenuam confeffionem laudo, quia ex ea conftat, tam *Vafquefium*, quàm alios Moliniftas, qui alium conciliandi humanam libertatem cum decretis divinis modum longè diverfum excogitarunt, à *S. Thomæ*, & veterum Theologorum doctrina hac in parte difceffiffe. Vides, itaque, efficaciam & infallibilitatem decretorum divinorum (juxtà doctrinam *S. Thomæ*, & omnium Thomiftarum) non deftruere, fed potiùs adftruere libertatem voluntatis humanæ. Nam ex eo quòd voluntas Dei fit infallibilis, fequitur, ut non folùm res fiant, fed etiam eo modo fiant, quo vult fieri; ideft, neceffariò, vel liberè, prout ipfe decrevit. Unde ita à Deo decreti funt actus liberi voluntatis creatæ, ut nihilominùs à voluntate creata, tanquàm à caufa fecunda li-

da liberè producantur, quia hoc ipsum Deus (qui est causa prima universalissima, profundens totum ens, & omnes differentias ac modos entis) statuit ut per deliberationem creatæ voluntatis producantur liberè & citrà ullam necessitatem. Respondeo secundò, eamdem objectionem de excisa libertate humana per decreta Dei prædefinientia & prædeterminantia, quam nunc Molinistæ ad nauseam usque proponere solent Thomistis, fuisse à *S. Augustino*, Summo Doctore Gratiæ, duobus potissimùm momentis plenissimè dilutam, contritam, & in pulverem comminutam. Et primò quidèm *S. Augustinus* Cap XV. Libri *De Dono Perseverantiæ*, ostendit, eadem objici posse contra Dei Præscientiam, quam tamen nullus inficiatur catholicus. Præscientia quippè Dei, cum æterna sit, immutabilis, indivisibilis, ac determinatè ambiens, atque continens quidquid in tempore fiet, perindè Fatum dici posset, ac in desperationem homines inducere, industriam extinguere, atque humanam libertatem exterminare &c. Quidquid enim moliatur homo, necesse est tandèm ut illud & non aliud eveniat & fiat, quod Deus eventurum & factum iri ex tota æternitate præscivit, quia falli divina præscientia non potest, sicut in confesso est apud omnes catholicos. Quod si dicas, *Dei præscientiam ideò libertati creatæ vim non inferre, quia non facit, ut actus nostri fiant, sed tantum videt quid ipsi facturi sumus*: Dicam & ego, determinationem, seu decretum efficax divinæ voluntatis nullam vim inferre libertati nostræ, quia decretum efficax divinæ voluntatis facit ut faciamus, & liberè faciamus: *Nos* enim *volumus, sed Deus in nobis operatur & velle; nos operamur, sed Deus operatur in nobis pro bona voluntate sua. Hoc nobis expedit & credere & dicere, hoc est verum, ut sit humilis & submissa confessio, & totum detur Deo*, ait, *S. Augustinus* Cap. XIII. Libri *De Dono Perseverantiæ*.

At, inquies, *hæc determinatio, seu Decretum efficax voluntatis divinæ prævenit determinationem voluntatis meæ igitur lædit libertatem meam*. Dic, sodes, numquid & Dei præscientia prævenit voluntatem tuam? & tamen ne leve quidèm præjudicium affert libertati tuæ. Num quid scis, docere Molinistas, determinationem voluntatis nostræ quantùm ad speciem actus prævenire determinationem, seu decretum efficax divinæ voluntatis, & tamen ne minimùm quidèm, lædere aut tollere libertatem Dei; quanto ergò potiori jure cum Sanctis *Augustino*, & *Thoma*, & cum tota Schola Augustiniano-Thomistica sentire ac dicere debes, determinationem, seu Decretum efficax divinæ voluntatis, licèt præveniat determinationem nostræ voluntatis, non officere nostræ libertati, sed potiùs eam fovere, promovere ac perficere, sicùt invictis momentis ostendi in meis superioribus Epistolis, in quibus determinationem, seu Decretum efficax divinæ voluntatis, & Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, conciliavi cum libertate voluntatis nostræ.

Sed regeres fortassis: *hanc determinationem, seu hoc divinæ voluntatis Decretum efficax, quod meæ voluntatis determinationem prævenit, mutare nequeo*. Sed, iterùm à te percontor, an Dei præscientiam valeas immutare? Certè quoquò te vertas, admitti debet æterna infallibilisque determinatio divina, nostrorum actuum liberorum executionem præveniens, qua nullus hominum sua libertate frustrabitur, sicque (juxta doctrinam *S. Augustini*) corruit omninò illud sæpè decantatum argumentum, quo adversarii nostri probare moliuntur, decreta Dei efficacia ac prædeterminantia Fatum inducere, libertati voluntatis creatæ nocere, spem extinguere, & teporis prætextum afferre.

Sed, non minùs solidum est aliud momentum, quo *S. Augustinus* hanc sibi propositam objectionem de sublata humanæ voluntatis libertate per Decreta, quibus Deus prædefinit omnes actus nostros liberos, solvit. Negat enim Aquilinus ille Doctor, ea Dei decreta

ta efficacia ac prædefinienda inducere fatum, nisi fortè eo nomine *fati* omnipotentissimam Dei voluntatem, quæ omnia disponit, ordinat ac decernit, placeat appellare: quod si fiat, Inquit, *S. Augustinus* lib. 2 contra duas Epistolas Pelagianorum: *Prophanas quidèm vocum novitates devitamus, sed de verbis contendere non amamus*. *S. Augustino* succinit *S. Thomas* Quolibeto 12. Art. 4 ubi quærit, *utrùm omnia fato subdantur?* & concludit, omnia fato subesse, si eo nomine ordo divinæ Providentiæ intelligatur, quia omnia sunt ab ea prædeterminata & ordinata, ibidemque hæc ex *S. Augustino* profert: *Si quis hoc modo fatum intelligat, sententiam teneat, linguam corrigat, & non dicat fatum, sed Dei providentiam.*

Legesis libros, quos edidit *S. Augustinus De Prædestinatione Sanctorum*, & *De Dono Perseverantiæ*, & facilè percipies, S. illum Doctorem luculentissimè variis in locis asserere, decreta, quibus Deus decernit ac prædefinit omnia, etiam actus nostros liberos, nostræ libertati non præjudicare, quia Gratia Dei se ipsa efficax eam potiùs in nobis causat; nec itidèm spem tollere, quia hæc major est, cùm in solo Deo, ut par est, collocatur; nec teporis prætextum afferre, nec exhortationis necessitatem evacuare, quia id ipsum divinæ prædestinationis ordo exigit, idque Deus nobis præcipit, ut omnes ad virtutem adhortemur, & studia nostra adhibeamus, ita ut tamen cùm ex his aliquid boni effici contigerit, id purum Dei donum humili & submissa confessione agnoscamus, atque quidquid boni in nobis est, totum Deo acceptum gratis animis referamus.

VIII. Respondeo denique, facilè ex ipsamet Molinistarum confessione evinci posse, tantùm abesse, ut Thomistarum doctrina de decretis, quibus Deus, independenter à Scientia Media, prædefinit ac physicè prædeterminat omnes actus nostros liberos, vim inferat libertati voluntatis humanæ, ut potiùs hæc Thomistarum doctrina in Congregationibus *de Auxiliis*, coràm Summo Pontif. CLEMENTE VIII. habitis, fuerit tanquàm sana, & menti Sanctorum Patrum *Augustini* & *Thomæ* apprimè consentanea judicata. Verùm enim verò, *Gabriel Henao*, Societatis Jesu Scriptor, in libro, quem edidit, *De Scientia Media Theologicè defensa* Num 62. testatur, se legisse Acta originalia *Congregationum De Auxiliis*, nihilque se in his Actis nactum fuisse, quod doctrinæ de Scientia Media adfaveat: *Acta conscripta*, inquit, *in favorem nostrum nulla extant, sed solùm Orationes, seu declamationes, recitatæ à Valentia, Arrubale, Bastida, super punctis præscriptis à Summis Pontificibus* CLEMENTE VIII. & PAULO V. Alter Societatis Jesu Scriptor Pater *Annatus* in libro, quem lucubravit *De Scientia Media*, Disputatione quarta Cap. I. Num. 21. ingenuè fatetur, CLEMENTEM VIII. Pontificem Maximum, à Scientia Media fuisse maximè alienatum.

Non absimilem confessionem *à Petro à S. Josepho*, Fulensium Ordinis Religioso, & Theologo, si quis unquàm fuit, à capite ad talos Moliniano, vis veritatis extorsit, dùm doctissimi Domini *le Bossu*, Benedictini Ordinis, & Sancti *Dionysii* propè Parisios Monasterii Cænobitæ, & Doctoris Parisiensis (qui unus è causæ judicibus Romæ in *Congregationibus De Auxiliis* sedebat) *Diarium Historicum* Dominicanis suffragari candidè fatetur in sua *Concordia* Disput. 4. Sect. 4. Num. 4. his verbis: *Apertè favet Dominicanis.*

Ex hac itaque ingenua Molinistarum confessione palàm sequitur, CLEMENTEM VIII. Pontificem Maximum, fuisse à Scientia Media maximè alienatum, & Acta Originalia *Congregationum De Auxiliis* suffragari Thomistarum doctrinæ de decretis, quibus Deus, independentèr à Scientia Media, prædefinit ac prædeterminat omnes actus nostros liberos. At enim, cùm infallibilitas & efficacia Decretorum Dei, & Gratiæ in *Congregationibus De Auxiliis* duobus modis explicarentur

tur, nimirùm à Patribus Societatis Jesu per Scientiæ Mediæ prævisionem, ante absolutum Dei decretum; & à Dominicanis per omnipotentissimam Dei voluntatem, & physicam prædeterminationem, manifestò sequitur, Thomistarum doctrinam, cui (ut ingenuè fatentur mox à me laudati Scriptores Moliniani) patrocinantur Acta apographa *Congregationum De Auxiliis*, vicisse in his celeberrimis Congregationibus, coràm Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. habitis, atque in iisdem Congregationibus improbatam fuisse Scientiam Mediam, à qua iidem Molinistæ, mox à me citati, Sanctissimum Pontificem CLEMENTEM VIII. fuisse maximè alienatum ultrò & singulari ingenuitate confitentur.

Sed & aliud longè efficacius in favorem hujus doctrinæ Thomistarum mihi suppeditant duo Scriptores Societatis Jesu, nempè *Gabriel Henao* in libro, paulò antè à me citato, & *Theodorus Eleutherius*, seu *Pater Livinus de Meyer* in sua novissima *Historia Congregationum de Auxiliis*. Ambo quippè illi Scriptores Moliniani non diffitentur, sed potiùs palàm contestantur, Scientiam Mediam suffragiis Censorum, qui interfuerunt Congregationibus *De Auxiliis* coràm CLEMENTE VIII. habitis, proscriptam fuisse, & hac Censura (quam è Manuscriptis codicibus Societatis Jesu exscripserunt) esse inustam: *Propositio & doctrina de Scientia Media, & ejus necessitate, videtur eadem cum illa, quam Massilienses excogitarunt ad extenuandam gratiam effectricem bonæ voluntatis, & ad tribuendum libero arbitrio, quod gratiæ subtrahebant, ne illud læderet, & ad assignandam causam infallibilitatis affectus.*

Fatentur itidèm hi duo Scriptores Moliniani, hanc Censuram latam contra doctrinam de Scientia Media, cùm iterùm coràm eodem Summo Pontifice CLEMENTE VIII. examen istius Scientiæ Mediæ fuisset instauratum à die XVIII. Mensis Octobris Anni MDCIV. usque ad diem vigesimum primum mensis Januarii anni sequentis, nec immutatam, nec emendatam fuisse, sed magis confirmatam. Postremò, duo isti Scriptores Moliniani, videlicèt *Gabriel Henao*, & *Livinus De Meyer*, testantur, Thomistarum doctrinam de Gratia physicè prædeterminante in Congregationibus *De Auxiliis*, sub Summo Pontifice PAULO V. magno animorum æstu hinc indè, ponderatis diuturno ac maturo examine momentis, discussam ac ventilatam fuisse; sed eam à præpositis judicibus ne verbulo quidèm fuisse reprehensam, ex eo constat, quòd si quid in eo Thomistarum doctrinæ de Gratia per se efficaci Prædeterminante examine minus ei propitium contigisset, id profectò in suos manuscriptos codices retulissent Patres Societatis; nec id *Gabriel Henao*, nec *Livinus de Meyer*, aliique Scholæ Molinianæ Scriptores tacuissent, sed confestim in aperto sole posuissent, & omni procul dubio abstinuissent ab illis injuriis, calumniis, & contumeliis, quibus Censores, seu judices, à Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. Congregationibus *De Auxiliis* præfectos, onerant, eosque denigrare ac infamare præsumunt, sicut memini, me jam observasse sub finem Epistolæ, quam jam ad te dedi, quæque in hac tertia Epistolarum mearum Classe est ordine secunda.

IX. Hoc argumentum, quod *ad hominem* vulgò vocare solent, petitum ex ipsamet Molinistarum confessione, abundè tibi sufficere debet, ut intelligas, sibi minimè constare istos Scholæ nostræ adversarios; dùm hanc Thomistarum doctrinam de decretis, quibus Deus, independenter à Scientia Media, prædefinit ac prædeterminat omnes nostros actus liberos, pertendunt esse omninò contrariam libertati voluntatis humanæ, & tamen, ipsa rei veritate convicti, fatentur, eamdem Thomistarum doctrinam fuisse probatam Censoribus, qui à Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. præfecti fuerunt celeberrimis Congregationibus de

de Auxiliis divinæ Gratiæ. Multa quidèm alia mihi suppetunt valida & compertissima momenta, ex genuinis illarum congregationum Actis deprompta, quibus clarissimè evincere possem, omnes doctissimos, qui in his congregationibus aderant Censores ac judices (uno aut altero, nempè Procuratore Generali Augustinianorum, & Regente Carmelitarum exceptis) pronuntiasse Scientiam Mediam repugnare *S. Augustino*, eosque in Thomistarum doctrinam manibus pedibusque descendisse, sed hæc momenta in præsentiarùm referre supersedeo, quia potior est mihi obedientia, quàm victimæ & victoria; nihilque tam curæ ac cordi habeo, quàm parere Pontificiis decretis, quæ vetant Congregationum *De Auxiliis* sub CLEMENTE VIII. & PAULO V. habitarum scriptam Historiam ad has controversias usurpari; quamvis nullus dubitem, id, quod scripsit Sapientissimus Rex *Salomon* mihi obventurum: *Vir obediens loquetur victorias*, & mei silentii, atque obedientiæ mercedem fore sperem, causæ nostræ, seu Scholæ Thomisticæ, victoriam.

X. Nec multùm etiam hic immorabor in diluenda ultima objectione Molinistarum, qui, ut probent, Deum non cognoscere futura conditionata in suo decreto, quod est absolutum ex parte sui, & conditionatum ex parte objecti (sicut docent omnes Thomistæ) sed Deum cognoscere futura conditionata per Scientiam Mediam, quæ (utì volunt Molinistæ) antecedit omne Dei decretum absolutum; id, inquam, ut probent Scholæ Molinianæ Theologi, congerunt plures auctoritates Patrum, qui asserunt, futura non ideò esse futura, quia Deus ea præscivit, sed potiùs quia futura sunt, ideò præsciri à Deo. Ita *Origenes* in hæc capitis 8. Epistolæ ad Romanos verba: *Quos præscivit*; Martyr *Justinus* lib. *Quæstionum ad Orthodoxos*, Quæst. 58. *Hieronymus* Dialogo 3. adversùs Pelagium, *Cyrillus Alexandrinus* lib. 9. in *Joannem*, paulò post initium.

In hac, inquam, refellenda objectione non immorabor, tum quia in meis superioribus Epistolis jam ostendi, ex Sanctis Patribus *Augustino*, *Gregorio M.* & *Thoma Aquinate*, futura non cognosci à Deo, quia futura sunt, sed ideò esse futura, quia sciuntur & cognoscuntur à Deo: Tum quia auctoritas *Origenis* in hac præsertim controversia nullius momenti esse debet, & liber etiam *Quæstionum ad Orthodoxos* non est genuinus fœtus *S. Justini* Martyris: Tum quia denique Sancti Patres iis in locis loquuntur de peccatis, quorum certè Scientia Dei causa non est nisi permissiva, & de quibus subindè verè dicitur, non ideò esse futura, quia præsciuntur à Deo. Quòd si aliquandò Sancti Patres loquuntur de bonis nostris operibus, hoc unum dumtaxàt volunt, Scientiam Dei non esse causam illorum per modum necessitatis, quasi illis essendi necessitatem imponat, sicut *S. Thomas* horum Patrum, quos Molinistæ perperàm sibi patronos adsciscunt, auctoritates perdoctè explicat Quæst. 2. De Veritate Art. 14. ad I. Quò fit, ut nullo negotio concilientur hæc SS. Patrum loca, quæ videntur prima fronte opposita. Hi quippè Sancti Patres, qui dicunt, res esse futuras, quia sciuntur & cognoscuntur à Deo, loquuntur de rebus bonis quæ sunt vel conditionatè, vel absolutè futuræ: Illi verò Sancti Patres, qui dicunt, res futuras non ideò esse futuras, quia præsciuntur à Deo, sed ea præsciri à Deo, quia futuræ sunt, loquuntur de his, quæ malè à nobis sæpè aguntur, seu de peccatis nostris id intelligunt, & tantummodò intendunt, præscientiam Dei non esse causam peccatorum nostrorum, nec nos cogere ad nostros actus eliciendos; quod sanè inconcussum Fidei dogma est, de quo apud catholicos nulla extat vel minima disceptatio.

XI. Ex his quatuor Epistolis, quas ad impugnandam doctrinam de Scientia Media, à *Fonseca*, vel *Molina*, nuperrimè excogitatam, hactenùs ad te dedi, hæc Theologica Dogmata, quæ in Schola *S. Thomæ* sunt certissima, quæque ipse omni argumentorum genere pro-

probavi, firmitèr tenere debes, videlicèt, Deum certam & infallibilem habere notitiam rerum absolutè futurarum in suo decreto absoluto tam ex parte subjecti, seu ex parte Dei, quam ex parte objecti voliti à Deo: futura verò conditionata, certò & independentèr à Scientia Media, cognosci à Deo *in* decreto, quod est absolutum *ex parte subjecti*, seu ex parte Dei, & conditionatum *ex parte objecti voliti à Deo*: insupèr, multis de causis explodi debere Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem antecedenter ad omne decretum Dei absolutum, nullumque ejusdem Scientiæ Mediæ reperiri in Scriptura tota vestigium, nullam in *Sanctis Augustino*, & *Thoma*, atque in tota ferrò antiquitate Patrum, (fatente ipsomet *Molina*) vel levissimam quidem umbram apparere: postremò, arcenda, procùlque à Deo eliminanda esse decreta illa indifferentia, quæ comminiscuntur Molinistæ, quæque pendent à consensu & determinatione voluntaris creatæ, tanquàm à conditione, quam expectant à libero hominis arbitrio.

Ex quibus omnibus (ut spero) concludes, ad Scripturæ Sacræ, Sanctorumque Patrum, præsertim *Augustini*, & *Thomæ* mentem sententiamque loqui Thomistas, qui docent, Deum, independentèr prorsùs à Scientia Media, cognoscere omnia futura in suo Decreto, tanquàm in Medio, sive, quod idem est Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, quæ anterior est omni Decreto Dei absoluto nec *S. Augustino*, nec Angelico Doctori (quidquid contrà, à Molinistis opponatur) agnitam & usurpatam fuisse; indéque facilè intelliges, quàm injustè Molinistæ clamitent, & efferantur, in Thomistarum doctrinam impotentiùs sæviant, cujus ipsimet parùm gnari sunt & cui affingunt attribuuntque multa cum quibus nihil eidem Angelicæ doctrinæ cognationis esse constat.

XII. Dùm hæc festino calamo ad te scriberem, venit ad manus meas tua ad tres priores (quas contra Scientiam Mediam ad te dedi, Litteras) perducta Responsio, in qua mihi solito candore significas, te quidèm invictis illis momentis, quæ, ad impugnandum novum istud Scientiæ Mediæ commentum, tribus meis Epistolis inserui, confessas præbere manus, ac per te non stare, quinè Medio penitùs tollatur Scientia Media, cujus beneficio Molinistæ volunt, Deum, antequàm formet decretum suum absolutum, explorare futura conditionata; at, tertiam meam Epistolam, in qua (juxta Thomistarum doctrinam) probo, Deum certam & evidentem futurorum conditionatorum, quæ ab humano pendent arbitrio, & sunt in Sacris Litteris revelata, habere notitiam in decreto, quod est absolutum ex parte subjecti, seu ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti voliti à Deo; hanc, inquam, tertiam meam Epistolam non ità tibi arrisisse declaras eo potissimùm nomine, quòd hæc Thomistarum doctrina Viris doctissimis, qui in doctrina *S. Augustini* non impigrè insudarunt, qnique etiam Scientiam Mediam aversantur & explodunt, minime probetur, præsertìm Clarissimo Viro *Thomassino*, Congregationis Oratorii Jesu Presbytero, qui Tomo I. *Theologicorum Dogmatum* lib. 7. De Deo, Deique proprietatibus cap. 23. multis argumentis probat, Deum nec decretis suis prædefinire, nec præscientia sua complecti futura conditionata, quæ non sunt futura, idest, quæ nunquàm evenient; sed ea dumtaxàt cognoscere in dispositione, inclinatione, & præparatione causarum inferiorum. Omnia argumenta, quibus nititur eruditus *P. Thomassinus*, accuratè in tua Epistola percenses, meque obnixè rogas ut his faciam satis, sicque omnes scrupulos, qui adhùc animo tuo super hac re insident, eximam. Votis tuis libentissimè annuo, & omnes objectiones, quas, ex hoc insigni Theologo, & de Ecclesia benè merito excerptas, in tua Epistola perstrinxisti, singillatìm hìc proponam, easque pro meo ingenii modulo breviter diluere satagam.

Objicis itaque primò cum doctissimo Pa-

Patre Tomassino auctoritate *S. Augustini*, qui pluribus in locis innuere videtur, Deum, nec in decretis suis prædefinire, nec præscientia sua cognoscere futura conditionata, quæ non sunt futura, seu quæ nunquàm evenient, sed eorum dumtaxàt notitiam habere, in dispositione, inclinatione, propensione, & præparatione causarum inferiorum. Sic enim (ait) *S. Augustinus* cap. 14. libri *De Prædestinatione Sanctorum*, ubi explicans hæc Scripturæ Sacræ verba: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus*, mentem suam clarissimè aperit: *Hoc dictum est* (inquit S. ille Doctor) *secundùm pericula vitæ hujus, non secundùm præscientiam Dei, qui hoc præscivit quod futurum erat; idest, quòd illi mortem immaturam fuerat largiturus, ut tentationum subtraheretur incerto, non quòd peccaturus esset, qui in tentatione mansurus non esset*. Idem confirmat S. ille Doctor cap. 12. ejusdem libri, ubi redarguit Semipelagianos, qui docebant parvulos pro suis futuris meritis in ipsa infantili ætate baptizari vel non baptizari antequàm ex hac vita migrarent. Nam cùm ea merita minimè futura sint, ea nec à Deo prævidentur, nec ulla eorum sive in præmiis, sive in pœnis habenda est ratio, sicut ibi ait *S. Augustinus*.

Ejusdem Scientiæ in Deo futurorum conditionalium subtilitates ac cavillationes jam anteà in Pelagianis damnaverat *S. Augustinus* tùm in Epistola & libris ad *Bonifacium* Papam, tùm in Epistola 194. aliàs 105. ad *Sixtum*, ubi hæc leguntur: *Deus* (inquiunt Pelagiani) *in eis, quos hinc aufert, prævidet quemadmodùm victurus esset quisque si viveret; & ideò quem nequitèr novit fuisse victurum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala, non quæ fecit, sed quæ facturus fuit*. Prætereà (ais) futura conditionata, quæ *libera* vocantur, & quorum conditio nunquàm ponenda est, à Deo nec decerni, nec ullo modò prævideri possunt, quia nullo modo sunt futura, sed remanent in statu merè possibili, & ad Scientiam simplicis intelligentiæ, per quam Deus cognoscit res purè possibiles, sunt referenda. At enim (inquis) illa futura non sunt, quorum conditio, sine qua non possunt evenire, nunquàm ponenda est. Quòd si futura non sunt, nulla est eorum veritas, nulla scientia, nulla præscientia, sicut conceptis verbis docet *S. Augustinus* in libro *De Anima & ejus origine*, ubi hæc habet: *Exinanitur præscientia, si quid præscitur, non erit. Quomodò enim præscitur futurum, quod non est futurum?* Denique *S. Augustino* adjungis *S. Prosperum*, fidelissimum ejus discipulum, qui in Epistola, quam ad S. illum Doctorem scripsit, Semipelagianos arguens, quod Deum futura aliqua conditione præscire dicerent, illos his verbis perstringit: *Futura, quæ non sunt futura, confingunt* (Semipelagiani) *novoque apud illos absurditatis genere, & non agenda præscita sunt, & præscita non acta sunt*. Ex quibus omnibus tandem concludis, *S. Augustinum*, & *S. Prosperum* negasse, Deum decernere, vel præscire futura conditionata libera, quorum conditio nunquam ponenda est, proindèque perperàm Thomistas admittere decreta, quæ sunt absoluta ex parte subjecti, seu ex parte Dei volentis, conditionata verò ex parte objecti voliti, in quibus Deus cognoscat ac præsciat, futura conditionata libera.

Respondent huic *Patris Thomassini* objectioni Thomistæ, *S. Augustinum*, & *S. Prosperum* non negare simplicitèr & absolutè præscientiam futurorum conditionatorum, quæ *libera* vocantur, sed illos dumtaxàt negare, & optimo jure cum Ecclesia Catholica negare præscientiam futurorum conditionatorum, quam Semipelagiani ponebant in Deo, & qua præsciret Deus in cujusque hominis voluntate, quid acturus esset, si diù viveret, atque indè moveretur ad Baptismi gratiam his, potiusquàm illis, largiendam. Hunc certè præscientiæ modum & abusum negant, & in Semipelagianis damnant *S. Augustinus*, & *S. Prosper*: nec enim Deus in libero hominis arbitrio conditionatè futuros ejus actus bonos prævidet, sed in sua prædestinatione, seu in suo decreto, sicut fusè

in

in meis superioribus Epistolis commonstravi. Nec etiam ex meritis, aut demeritis, quæ nunquàm futura sunt, & quæ in pueris comminiscebantur Semipelagiani, movetur Deus, ut Gratiam concedat, aut neget.

Cæterùm, non negasse *S. Augustinum*, Deum præscire futura conditionata libera, eaque in sua Prædestinatione seu in decreto suo, præscire, duobus certissimis momentis evinco. Primo, quia S. ille Doctor cap. 9. libri *De Dono perseverantiæ* palàm affirmat, conversionem Tyriorum, & Sidoniorum, quæ erat dumtaxàt conditionatè futura, fuisse à Deo præscitam in sua prædestinatione, seu in suo decreto: *Numquid possumus* (ait S. Augustinus) *dicere Tyrios, & Sidonios, talibus virtutibus à se factis, credere noluisse, cùm ipse Dominus attestetur, quòd acturi essent magnæ humilitatis pænitentiam, si in eis facta essent divinarum illam semina virtutum.* Et de eadem Tyriorum, & Sidoniorum conversione, quæ erat tantùm conditionatè futura libera, loquens idem S. Doctor eodem in capite, ait: *In eis* (seu in Tyriis & Sidoniis) *cognoscimus ad eas causas Prædestinationis, hæc divina judicia pertinere, sine quarum causarum latentium præjudicio tunc ista respondere me dixi.* His paria habet *S. Augustinus* cap. 9. lib. *De Prædestinatione Sanctorum*, ex quo patet, *S. Augustinum* non negasse, Deum præscire & in suo decreto cognoscere futura conditionata libera, qualis est conversio Tyriorum & Sidoniorum, si Christus fuisset apud illos annunciatus, sed dumtaxat S. illum Doctorem improbasse in Semipelagianis modum & abusum præscientiæ. Qua in re *S. Augustinus* secum consentientes habet omnes Orthodoxos Theologos.

Prætereà constat, Deum certam habere notitiam futurorum conditionatorum, quæ libera sunt, & in Sacris Litteris revelantur. Deus enim (sicut legimus lib. 3. Regum cap. XI. v. 2.) dixit Israelitis: *Non ingrediemini ad eas* (filias scilicèt gentium) *certissimè enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum*, idest, si ad eas ingrediamini: Atqui, si Deus non præsciret in suo decreto futura conditionata libera, sed ea dumtaxàt cognosceret in dispositione, propensione, & præparatione causarum inferiorum, non haberet Deus certam & infallibilem futurorum conditionatorum liberorum cognitionem, sed haberet dumtaxàt de illis notitiam conjecturalem, quam nos itidèm habemus, dùm crebrò dicimus: *si hoc cibo vescaris, ægrotabis. Si hæc urbs oppugnetur, expugnabitur. Si hoc iter peragas, in Latrones incides.* Hæc enim cum dicimus, nolumus vaticinari aliquid certò futurum vel absolutè vel hypotheticè; sed solùm de his conjecturam facimus, habita causarum dispositione, inclinatione, ac præparatione, seu volumus dumtaxàt, hanc causarum dispositionem, & propensionem designare, putà iter infessum à latronibus, cibum valetudini exitialem, urbem immunitam, quamvis enim posita conditione posse non consequi effectum certò sciamus, conjecturaliter tamen effectum consequuturum pronunciamus, quia plerùmque consequitur. Si ergò Deus non præsciret in suo decreto futura conditionata libera, sed ea dumtaxat cognosceret in dispositione & inclinatione causarum inferiorum (sicut docet *Pater Thomassinus*) non haberet Deus certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam, sed tantùm notitiam conjecturalem, qualem nos habemus; quod sanè Sacris Litteris, & menti *S. Augustini* adversari, copiosè satis in meis superioribus Epistolis commonstravi, adeò ut actum agerem, si plura hìc dicere vellem.

Ad quam autem Scientiam Dei referenda sit illa cognitio, quam Deus habet futurorum conditionatorum? an ad Scientiam simplicis intelligentiæ, per quam Deus cognoscit res merè possibiles? an ad Scientiam liberam Dei, seu ad Scientiam visionis, quæ innixa est decreto? dico, Scientiam, quam Deus habet futurorum conditionatorum esse revocandam ad Scientiam Dei liberam, seu ad Scientiam visionis, quæ adjunctum habet divinæ voluntatis De-

cretum; non quòd Deus videat hæc futura conditionata actu existere, sed quia in suo decreto, absoluto ex parte sui, & conditionato ex parte objecti, videt Deus connexionem, quam statuit inter illa futura & eorum conditionem. Quocircà falsum est, futura conditionata, quæ nunquàm futura sunt, remanere in statu meræ possibilitatis, eorumque Scientiam reduci debere ad Scientiam necessariam, seu ad Scientiam simplicis intelligentiæ, per quam Deus tantùm cognoscit res quæ sunt in statu puræ possibilitatis.

XII. Objicis secundò cum doctissimo *Thomassino*: Quandò in Scriptura Sacra enunciantur aliqua futura conditionata, quæ tamen nunquàm futura sunt, id est, quæ nunquàm evenient, hæc tropicè, figuratè, & metaphoricè, vel per exaggerationem dicta censeri debent, sicut V. G. dùm Christus Dominus *Matthæi* cap. XI. v. 21. ait: *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis* (scilicet Judæis) *olim in cilicio & cinere pænitentiam egissent*. His verbis (inquis) noluit Christus certò prædicere conditionatè futuram conversionem Tyriorum & Sidoniorum, si apud illos fuisset annunciatus, sed voluit tantummodò Christus per quamdam exaggerationem objurgare duritiem cordis Judæorum comparatè ad Tyrios & Sidonios, qui non fuissent ita obdurati: sicut, si amico, quidpiam mihi neganti, dicerem: *Id mihi, amice, non concedis, quod vel ab inimico obtinuissem*; vel si Concionator Christianis, qui ejus verbis non moverentur, diceret per exaggerationem: *si prædicarem apud Turcas, dictis meis moverentur, eorumque corda flecterentur ad pænitentiam*, vel si diceret: *si apud saxea & marmorea corda prædicarem, ad has meas lacrymas emollirentur*. In his exaggerationibus non falsitas, sed venustas, non mendacium, sed tropus est ac figura, eoque loquendi modo nihil est inter homines usitatius. Nihil igitur causæ est (inquis) cur dicamus, Christum his verbis voluisse certò prædicere futuram conversionem Tyriorum & Sidoniorum, quæ revera futura non erat; sed longè verosimilius est, Christum more humano loqui voluisse, & hoc usitato loquendi modo tropico, figurato & metaphorico redarguisse per exaggerationem incredulitatem & duritiem Judæorum comparatè ad Tyrios & Sidonios, qui erant infideles.

Respondeo breviter ac præcisè, nihil quidèm inter homines usitatius esse eo tropico & figurato loquendi modo, in quo non falsitas, sed venustas, non mendacium, sed tropus & figura est. Fateor etiam, Deum aliquandò in Scriptura Sacra ab hac hominum loquendi consuetudine non recedere, nec tropis ac figuris parcere, sicut, Ex. Gr. dùm Christus Lucæ cap. 19. vers. 40. ait: *si hi tacuerint* (nempè ejus discipuli) *lapides clamabunt*. In isto certè loquendi modo, quem hìc usurpat Christus nec falsitas nec mendacium est, sed tropus & figura, non prædictio futuri lapidum clamoris, etiamsi discipuli Christi tacuissent. Hæc, inquam, non inficior.

At dico, Deum in Sacris Litteris pleraque revelasse & certò prædixisse futura sub conditione, ut V. Gr. dùm 3. Regum cap. XI. dixit Israelitis: *Non ingrediemini ad illas* (filias scilicèt gentium) *certissimè enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum*, nempè *si ad eas ingrediamini*. Porrò, si Christus certò prædixit futura conditionata, profectò sunt certò futura sub conditione, aliàs Christus ut certum affirmaret, quod certum non esset; non possunt autem esse certò futura sub conditione, nisi eorum conditionata futuritio fuerit per decretum Dei determinata; ergò fuit in Deo decretum hæc sub conditione certò futura determinans, & in quo Deus certam & infallibilem habeat notitiam futurorum conditionatorum, quæ in Sacris Litteris revelavit ac certò prædixit, alioqui dicendum esset (juxta sententiam *Patris Thomassini*) Deum certò non prædicere futura sub conditione, nec certam & infallibilem eorum habere notitiam, sed cognitionem dum-

taxàt

taxàt conjecturalem, quàm venaretur Deus ex sola dispositione, inclinatione & præparatione causarum inferiorum; qualem itidèm & nos habemus, qui non possumus certò prædicere futura conditionata, sed tantùm de conditionata eorum futuritione conjecturas facimus ex dispositione, & propensione causarum. Asserere autem Deum certò non prædixisse futura conditionata, quæ sunt in Sacris Litteris revelata, nec certam & infallibilem eorum habere notitiam, sed conjecturalem dumtaxat, sententia quidèm fuit olim aliquot Theologorum, sed quæ nunc omnium Scholarum calculo rejicitur.

XIII. Postremò sic objicis: quædam in Sacris Litteris dicuntur futura, quæ tamen futura non sunt, dicuntur autem futura, non quod Deus prædixerit ea esse certò futura, aut eorum certam & infallibilem notitiam habeat in suo decreto; sed tantummodò ad proximam causarum secundarum dispositionem inclinationemve declarandam, vel etiam ad periculum aliquod indigitandum, ut imploretur divina bonitas, & ut ad meliorem frugem sese recipiant peccatores. V. G. lib. 4. *Regum* cap. 20. *Ezechiæ*, Regi Juda, dicitur: *Dispone domui tuæ, quia morieris & non vives*, & tamen ejusdem Regis vitæ adjecit Deus annos quindecim. Item in libro *Jonæ* Prophetæ cap. 3. v. 4. legitur hoc vaticinium: *Adhùc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*, quæ tamen non est subversa. Hæc igitur (inquis) & alia id genus in Scriptura Sacra ad indicandum periculum, ad excitandam hominum socordiam, ad suadendam emendationem vitæ, & auxilii divini implorationem, atque etiàm ad proximam causarum secundarum dispositionem patefaciendam, dicuntur, sed non ad certò prædicendum aliquod futurum, cujus Deus certam in suo decreto notitiam habeat, nullatenùs proferuntur.

Præthereà (inquis) quandò lib. I. *Regum* cap. 23. v. 12. *David* Rex, interrogavit Dominum his verbis: *si tradent me viri Cellæ?* Respondit Dominus: *Tradent*: id non denotat futuram *Davidis* proditionem, quæ nulla fuit, sed tantùm declarat præsentem civium hujus urbis Ceilæ dispositionem, inclinationem, & voluntatem, quippè qui Davidis proditionem meditabantur.

Denique (ais) dùm lib 4. *Regum* cap. 13. vers. 18 & sequentibus, Rex *Joas*, mandato Prophetæ *Elizæi* obtemperans, percussit terram tribus vicibus, posteàque substitit; iratusque Propheta dixit: *Si percussisses terram quinquiès aut sexiès, sive septiès, percussisses Syriam usque ad consumptionem, nunc autem tribus vicibus percuties eam*: His verbis noluit *Elizæus* aliquid futuri prædicere (nihil quippè futurum erat) sed hic Propheta tantùm innuit, Regem *Joam*, quò promptiùs, fidentiùs & perseverantiùs mandato Prophetæ *Elizæi* paruisset, hoc frequentiores plenioresve meriturum fuisse de hostibus suis reportare victorias.

Undè concludis, non solùm Molinistas perperàm ex his, & aliis ejusmodi Scripturæ Sacræ locis stabilire velle Scientiam Mediam, per quam dicunt, Deum ante decretum suum absolutum cognoscere futura conditionata; verùm etiam falli Thomistas, dùm ex iisdem Scripturæ Sacræ locis inferunt, Deum certò in Sacris Litteris prædicere futura conditionata, eorumque certam & infallibilem habere notitiam in suis decretis, quæ sunt præsentia, actualia, & absoluta ex parte subjecti, seu ex parte Dei, conditionata verò ex parte objecti voliti à Deo.

Respondeo, Prædictiones futurorum, quæ in Sacris Litteris revelantur, posse sub duplici respectu & ordine considerari. Primò in ordine ad primam causam, videlicèt Deum, qui per decretum suum est causa futuritionis sive absolutæ, sive conditionatæ omnium rerum. Secundò, prædictiones futurorum spectari possunt in ordine ad inclinationem, & dispositionem causarum inferiorum tam naturalium, quàm liberarum. Prædictiones futurorum in ordine ad Deum sunt certæ, quia Deus omnia futura certò præscit in suo decreto. Prædictiones verò futurorum in or-

dine ad dispositionem & propensionem causarum inferiorum non sunt absolutè certæ, quia Deus aliquandò immutat dispositionem causarum inferiorum, & absoluta voluntate impedit, ne ea, quæ juxtà cursum ordinarium rerum, seu juxta dispositionem, propensionem, & præparationem causarum inferiorum sunt futura, reverà eveniant.

Atque hoc pacto interpretari oportet has, quas adduxisti, prædictiones *Isaiæ* & *Jonæ*, quorum prior ægrotanti Regi *Ezechiæ* prædixit: *Dispone domui tuæ, quia morieris & non vives*; alter verò Propheta dixit Ninivitis: *Adhùc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*. Quamvis enim neutrum eorum, quæ ambo illi Prophetæ prædixerunt, evenerit, falsa tamen non sunt vaticinati, quia id tantùm prædixerunt, quod, juxta ordinarium rerum cursum, & secundùm causarum inferiorum dispositionem, & præparationem futurum erat. Mors quippè *Ezechiæ* Regis erat futura secundùm ordinarium rerum cursum; lethali quippè morbo in lecto decumbebat Rex *Ezechias*. Subversio itidèm urbis Ninives erat futura juxta ordinarium divinæ justitiæ cursum, propter gravissima peccata, quibus Ninivitæ iram Dei sibi accersiverant. At, isti duo Prophetæ neque mortem *Ezechiæ*, neque urbis Ninives subversionem prædixerunt tanquàm rem absolutè futuram juxtà ordinem divinæ providentiæ, & velut determinatam absoluto & positivo Dei decreto.

Hinc Rex *Ezechias*, & Ninivitæ (qui Deum per pænitentiam placare studuerunt, eumque, ut abundantia misericordiæ suæ impendentia mala averteret, deprecati sunt) id intellexerunt, sibi à Prophetis prędictum non tanquàm futurum secundùm ordinem divinæ providentiæ, & determinationem divini alicujus decreti absoluti & positivi; alioquin tam *Ezechiæ*, quàm Ninivitis nulla planè hujus impetrationis à Deo obtinendæ spes affulgere potuisset, si hæc mala eis à duobus istis Prophetis prædicta absolutè futura esse, hoc est, absoluto & positivo Dei decreto fixa ac statuta esse, autumassent.

In his ergo prædictionibus *Isaiæ*, & & *Jonæ*, nulla fuit deceptio, nullum prorsùs mendacium, quia nec mortem *Ezechiæ*, nec exterminium Ninivitarum prædixerunt tanquàm rem absolutè futuram secundùm ordinem divinæ providentiæ & determinationem Divini decreti absoluti & positivi; sed hæc mala dumtaxàt prædixerunt tanquàm futura juxta dispositionem, propensionem, & præsentes circumstantias causarum inferiorum, videlicèt mortem Regis *Ezechiæ* futuram prænuntiavit Isaias juxtà morbum lethalem, quo laborabat, & subversionem urbis Ninives paritèr prædixit Jonas futuram juxtà dispositionem & Inclinationem Ninivitarum, qui, in gravissimis sceleribus ac flagitiis immersi, à Deo penitùs exterminari merebantur.

Id egregiè confirmat Doctor Angelicus Secundæ Secundæ Quæst. 71. Art. 6. ad 2. ubi docet, in hoc Præscientiam divinam differre à Prophetia, quòd divina futurorum præscientia bifariàm respiciat futura. Primò, quatenùs futura vi decreti Divini sunt in seipsis præsentia æternitati divinæ. Secundò, quatenùs sunt futura secundùm ordinem & dispositionem causarum inferiorum. Hoc posito principio, ait *S. Thomas*, præscientiam divinam respicere futura non solùm quatenùs sunt futura determinata per Divinum decretum, quo in se ipsis sunt æternitati præsentia; sed etiam respicere ea futura, prout futura sunt juxta ordinem & dispositionem causarum inferiorum, sub quo respectu non sunt decreto Dei absoluto determinata futura; Ast Prophetia (inquit *S. Thomas*) quæ est impressio divinæ præscientiæ, interdùm illam imitatur quatenùs respicit futura, absoluto Dei decreto determinata, atque ita certò eveniunt, quæ prædicit ac revelat, sicut Prophetia *Esaiæ* Capit. 7.: *Ecce Virgo concipiet &c.* & tunc dicitur *Prophetia secundùm Præscientiam & Decretum Dei*. Aliquandò tamen Prophetia præscientiam Dei, cujus est impressio, imitatur tantùm quatenùs respicit & prædicit

cit futura secundùm ordinem & dispositionem causarum inferiorum, sub quo respectu non sunt determinata futura decreto Dei absoluto; & tunc aliud potest evenire, quàm quod revelat & prædicit Prophetia, licèt non subsit falsum Prophetiæ, quia sensus Prophetiæ est; quòd ea sint tantum futura secundùm causarum inferiorum, cùm naturalium, tùm liberarum dispositionem, ac propensionem; non verò, quòd sint absolutè futura secundùm ordinem divinæ providentiæ & determinationem alicujus absoluti, & positivi decreti Dei, & tunc *Prophetia* dicitur *comminationis* si aliqua pæna prædicatur, vel *promissionis*, si aliquid boni annuncietur.

XIV. Sed hæc, quæ hactenùs dixi in quatuor Epistolis, quas ad te dedi, de cognitione, quam Deus habet, omnium futurorum tam absolutorum, quàm conditionatorum, tibi abundè sufficere debent; & ex quibus par est, ut inferas, ac invictè defendas quatuor Theologica Dogmata, quæ, post Sanctos *Augustinum*, & *Thomam*, constantèr propugnant omnes Thomistæ: Primum est: Rejiciendam omninò esse Scientiam Mediam, quæ (ut volunt Molinistæ) antecedit omne decretum Dei absolutum, & cujus beneficio, dictitant Deum cognoscere futura conditionata. Alterum est: Deum, independentèr à Scientia Media, certam & infallibilem habere notitiam futurorum conditionatorum, quæ in Sacris Litteris revelantur. Tertium est: Longè à Deo ablegandaesse ea, quæ confingunt Molinistæ, decreta indifferentia, quæ pendent à consensu & determinatione voluntatis creatæ, tanquàm à conditione, quam expectant à solo libero hominis arbitrio. Ultimum hoc est: Deum, sicut certò futura absoluta cognoscit in suo decreto, quod est absolutum tam ex parte subjecti, seu ex parte Dei, quàm ex parte objecti voliti à Deo, ità futura conditionata certò cognoscere in suo decreto, quod est absolutum ex parte subjecti, seu ex parte Dei, & conditionatum ex parte objecti; ita ut tamen hæc conditio, tenens se ex parte objecti voliti à Deo, non pendeat à voluntate creata, sed à voluntate Dei, quę est prima causa efficiens rerum omnium, quę sunt futuræ.

Hæc quatuor Scholæ Thomisticæ dogmata si semèl tuo animo imbibas, eisque indivulsè adhæreas, certè de Deo magnificè senties, iustèque poteris contra omnes Scholæ Thomisticæ Adversarios hæc aurea *S. Gregorii Nazianzeni* Oratione 31. (ubi Apostoli *Pauli* Oraculum ad Romanos Epistolæ cap. 9. versat: *non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei*) usurpare verba, quæ plurimùm ad Scholę Thomisticæ doctrinam, quam in meis Epistolis exponendam suscepi, commendandam conferunt: *Quoniam* (inquit ille Græcæ Ecclesiæ Theologus) *nonnulli sunt, qui ob rectè facta ita animis efferuntur, ut id totum sibi adscribant, nec quidquam creatori, & sapientiæ eorum auctori, & bonorum omnium suppeditatori acceptum ferant; his verbis eos docet Apostolus, quòd ipsum rectè velle divino auxilio indigeat: immò, ut rectiùs loquar, voluntas quoque ipsa & electio eorum, quæ recta & cum officio conjuncta sunt, divinum beneficium est, atque à Deo benignitate manans. Idcircò ait: Non solùm volentis, nec currentis solùm, sed etiam miserentis Dei. Ita quoniam velle quoque ipsum à Deo est, optimo jure totum Deo assignavit.* Vale, Amice dilectissime, & pro certo habeto, excisa semel ac penitùs extirpata (ut mihi videtur) doctrinæ Molinianæ radice, seu Scientia Media, futurorum conditionatorum, ante omne Dei decretum absolutum, exploratrice, facillimum mihi fore in aliis, quas ad te deinceps daturus sum, Epistolis, frangere ac comminuere ramos, qui ex eadem Scientia Media, tanquàm è radice, pullulant; videlicèt Gratiam congruam, attemperatam locis, temporibus, circumstantiis, genio, indoli, & temperamentis eorum, quibus datur; necnon Prædestinationem ad gloriam, factam post prævisionem meritorum.

EPISTOLA QUINTA

In qua stabiliuntur Doctrinæ Scholæ Thomisticæ Principia, quibus profligatur Molinistarum Gratia congrua.

I. Gratia Molinistarum *congrua* est Appendix necessaria doctrinæ de Scientia Media, quam ipse in superioribus meis Epistolis omni argumentorum genere confutavi. Pertendunt quippè Assertores Scientiæ Mediæ, nullo pacto esse admittendas Gratias per se & ab intrinseco efficaces, quæ ex se ipsis intrinsecam habeant virtutem determinandi liberum hominis arbitrium ad agendum, illudque inflectendi hùc potiùs, quàm illùc; quia (inquiunt) ejusmodi Gratiæ per se & ab intrinseco efficaces penitùs perimunt humanam libertatem, penès quam est jus sese, nullis alienis adminiculis, sed proprio suo marte determinandi, vertendi, & inclinandi quocumque voluerit. Hinc Molinistæ primò docent, Deum, antequàm actus nostros absolutè futuros decernat, habere dumtaxàt decreta indifferentia & subdita (quantùm ad speciem actus, videlicèt boni vel mali) libero hominis arbitrio.

Ajunt insupèr Molinistæ, Deum, priusquàm actus nostros absolutè futuros decernat, explorare per Scientiam Mediam voluntatis humanæ consensum conditionatè futurum, adeò ut, si Gratias illas versatiles, indifferentes, & permissas libero hominis arbitrio, quas Deus omnibus promiscuè hominibus offert, noverit Deus fore aliquandò efficaces, non alia ratione Deum id cognoscere dictitent Molinistæ, quàm quia Deus per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, prævidit hominis voluntatem his Gratiis versatilibus & indifferentibus liberè consensuram, easque in talibus circumstantiis, locis, & temporibus per consensum suum efficaces & congruas reddituram. Hunc autem voluntatis humanæ consensum conditionatè futurum, postquàm beneficio Scientiæ Mediæ prævidit Deus, asserunt Molinistæ, Deum tunc suum formare decretum absolutum, quo statuit dare huic homini hanc Gratiam, quam anteà ex se versatilem & indifferentem, istius hominis voluntas congenita libertate, proprioque nutu reddidit efficacem, quæque *Gratia congrua* dicitur, quia attemperata est genio, indoli, & temperamento hujus hominis, necnon locis, temporibus, & circumstantiis, in quibus Deus per Scientiam Mediam prævidit hunc hominem per suum consensum Gratiam versatilem, sibi oblatam, redditurum *congruam*, seu efficacem. Undè manifesta consecutione deducitur, Deum (juxta Molinistarum doctrinam) non esse auctorem, seu causam effectricem congruitatis, & efficaciæ istius Gratiæ (in sensu Molinistico) *congruæ*, sed potiùs congruitatem & efficaciam istius Gratiæ Molinianæ soli humanæ voluntati, tanquàm causæ efficienti, & Gratiam Dei versatilem per suum consensum reddenti congruam & efficacem, acceptam referri debere. Quod sanè Systema (ut facilè intelligis) nimiùm tribuit libero hominis arbitrio, quod per primigeniam Protoparentis nostri labem infirmum est, vulneratum ac sauciatum, plurimùmque elevat ac extenuat omnipotentiam Dei, & internam divinæ ipsius Gratiæ efficaciam.

II. Verùm, iste servandæ libertatis humanæ prætextus, quem obtendunt Molinistæ (ut, explosa Gratia per se efficaci, admittant Gratiam versatilem, & indifferentem, quam hominis voluntas pro suo nutu & arbitrio reddit effi-

efficacem ac congruam) est planè vanus, futilis, ac falsus. Quamvis enim quotidiana liberi arbitrii conscientia clamet agere nos ipsos, & voluntatem nostram sese determinare & esse dominam suorum actuum: an proptereà, quæso, agi nos à Deo, & nostræ voluntatis dominium esse supremo Dei, qui est princeps & suprema rerum omnium causa, dominio subditum, negat? Certè, voluntas nostra se ipsam movet ac determinat, sed utrùm id in nobis absque Præmotionis physicæ, seu Gratiæ per se efficacis ope, perficiatur, nobis profectò minime conscii sumus; quin immò sensus ipse intimus dum suggerit nobis quid possimus, quid valeamus, suggerit quid virtutis nobis ab ortu dederit Deus, & quid dare non desinat. Sed hac sincera & ingenua liberi arbitrii nostri conscientia perperàm abutitur cupiditas, quæ alienum ei vulrum, & alienos sermones affingit.

Voluntatem creatam suorum quidèm actuum dominam esse, experientia exploratum habemus; sed animus arrogantior voluntatem crearam esse supremam suorum actuum dominam, nulli alieno, etiam Dei, dominio obnoxiam, sibi persuadet. Sumus enim, heu nimium, juris nostri peramantes, ad amplificandum nos maximè propensi, ac superbia tumidi, propriæque excellentiæ appetentia elati (quod pessimum vulnus est, nobis per peccatum Originale inflictum) nobis ipsis crescere, nihil non transcendere vehementèr desideramus, & quoniàm nulla re magis extolli viderur dominium nostrum, quàm si nulli superiori fingatur obnoxium; idcircò non potest mens, quin imagine adeò speciosa alliciatur, & allecta decipiatur.

Porrò, id discriminis interest Systema Molinianum de Gratia congrua inter & Systema Thomisticum de Gratia per se & ab intrinseco efficaci, quòd Systema de Gratia congrua foveat superbiæ hominis, cujus voluntatem ita constituit suorum actuum dominam, ut in sui determinatione à se sola, & non à Deo, pendeat. Quò fit, ut istiusmodi Systema perplaceat homini, sui dilatandi dominii, suprà quàm cogitari potest, studioso: At, Systema Thomisticum de Gratia per se efficaci omnem hominis superbiæ aditum præcludit; quia dominium, quod habet voluntas hominis, ita submittit supremo Dei dominio, ut ipsa in exordio, in progressu, & in fine operis sui pendeat à Deo, tanquàm à primo principio, causa principe, universali, & rerum omnium per suum prævium & physicum influxum effectrice; indèque fit, ut istud de Graria per se efficaci Systema voluntati humanæ, quæ rerum omnium dominatum ambit, non arrideat, & liberum abitrium conqueratur, sibi nocere auxilia prædeterminantia.

At, præterquamquòd in meis superioribus Epistolis ostendi, hanc querimoniam esse omninò injustam, quia rantùm abest, ut auxilia prædeterminantia libero hominis arbitrio officiant, ut potiùs illud foveant, perficiant, efficiantque, ut citra coactionem & necessitatem, liberè & cum dominio in suos actus operetur; certum est, hanc injustam liberi arbitrii querimoniam prodire ex animo superbo, qui humi depressus, sensuumque præjudiciis infuscatus, de rebus longè supra corporum naturam positis judicare præsumit, nec rebus tam sublimibus, quas prono capite adorare deberet, se submittit; sed præposterè eas ad suum modulum inflectere audet, iisque ingenii sui aciem ac perspicaciam, pro luce tam vegeta languidiorem, & pro rebus tam sublimibus nimiùm obtusam, opponit. Hinc facilè concludes, carissime discipule, eum, qui propriæ suæ infirmitatis conscius, egenum se esse ac debilem, multisque per peccatum originale confossum vulneribus modesto humilique animo profitetur, & omnipotentis Gratiæ ad benè operandum necessitatem agnoscit atque implorat, ad capessendum divinæ Gratiæ dogma esse magis idoneum.

III. Quocircà, antequàm legas hanc meam Epistolam, in qua Gratiam congruam Molinistatum multis argumentis

impugnandi officium suscepi, summoperè cavere debes primùm quidem, ut edomes animum tuum, ne adversùs dogma de Gratia se ipsa efficaci, humanæ superbiæ inimicum, ferociat; dein, ut medearis menti tuæ, si sensuum vitio esset depravata, & anteceptis occupata præjudiciis, à quibus tantò magis cavendum tibi est, quantò plus habent periculi, utpotè quæ ementita rationis larva fucum facere solent, falsis opinationibus speciem veri affingunt, vera falsis admiscent, lumini tenebras consociant, eumque, qui temerè sese illis credit, mirum est quò præcipitem ferant. Ut autem argumentorum, quæ deinceps ad expugnandam Molinistarum Gratiam congruam adducam, vim penitiùs introspicere ac penetrare valeas, operæ pretium erit, duo in antecessum breviter explicare, primùm, quid sit in sensu Moliniano Gratia congrua, aut incongrua? deindè, quid sibi velint Molinistæ, dùm dicunt, penès Deum esse dare Gratiam congruam, vel incongruam?

Gratia congrua Molinistarum ea dicitur, quæ futuræ voluntatis hominis determinationi, in certa temporum, locorum, & circumstantiarum conditione spectatæ, est attemperata, sivè, ut planiùs loquar, Molinistarum Gratia congrua, hæc est, qua posita futurum est ut voluntas humana, in tali temporis, loci, & circumstantiarum serie ac conditione constituta, se ipsam velit ad benè agendum inflectere, & Gratiam versatilem, sibi à Deo oblatam, indifferentem, suoque libero permissam arbitrio, reddere efficacem per consensum suum.

Totum istud Molinistarum de Gratia congrua Systema sequenti exemplo dilucidabo: si duo fuerint homines in iisdem locis, temporibus, ac circumstantiis constituti, eadem planè Gratia versatili, indifferenti, & libero eorum arbitrio subdita, æqualitèr instructi, eodem cupiditatis gradu affecti, & in eodem statu positi, alter hanc Gratiam versatilem & indifferentem determinabit per suum consensum ad benè agendum, alter verò eamdem Gratiam determinabit per suum dissensum ad malè agendum, atque adeò (juxta Molinistas) Gratia, quæ antehàc erat tantùm versatilis & indifferens, evadet in illo congrua & efficax, in isto fiet inefficax.

Ex quo exemplo liquidò patet, penès liberum hominis arbitrium esse (juxtà Molinistarum doctrinam) quòd Gratia versatilis & indifferens fiat *congrua*, aut *non congrua*; effectu suo donetur, aut effectu suo careat. Fateor equidèm, docere Molinistas certò per Scientiam Mediam prævideri à Deo, nùm hæc Gratia versatilis & indifferens, sortitura sit effectum suum, ac proindè nùm congrua sit futura, an non? quia (inquiunt Molinistæ) novit Deus beneficio Scientiæ Mediæ, utrùm humana voluntas hanc Gratiam versatilem, & indifferentem, sit per suum consensum determinatura ad benè agendum, nec ne? intereà verò (ajunt Molinistæ) stat penès Deum dare Gratiam in his circumstantiis, locis & temporibus, in quibus hominis voluntatem non consensuram, ac proindè Gratiam *incongruam* fore præscivit; aut Gratiam dare in aliis circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus Gratiæ versatili & indifferenti hominem consensurum prævidit, subindèque *congruam* in hoc homine fore Gratiam prænovit. Fateor, inquam, hanc esse Congruistarum Molinistarum doctrinam, & ex ea rectè inferri, in ipsius Dei voluntate positum esse, quòd Gratiam congruam nobis dare velit, idest, quòd velit Deus nos ponere in his circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus prævidit, nos Gratiæ versatili & indifferenti consensuros, eamque efficacem ac congruam reddituros; similitèr penès Deum esse Gratiam *congruam* nobis denegare, si velit, ponendo videlicèt nos in his locis, temporibus, ac circumstantiis, in quibus prævidit, nos Gratiæ versatili & indifferenti non consensuros, eamque subinde *incongruam* & inefficacem reddituros.

Id profectò ex hoc congruistarum Molinistarum Systemate recta consecutio-

cutione deduci, non inficias eo. Ea de re Thomistas inter & Molinistas imprę-sentiarùm non agitur, sed difficultatis cardo in hoc sistit primò, utrùm Deus offerat hominibus Gratias versatiles, indifferentes, subditas eorum libero arbitrio? secundò, utrùm ejusmodi Gratiæ versatiles & indifferentes reddantur congruæ & efficaces per consensum & determinationem voluntatis humanę? Molinistæ utrumque affirmant, & mordicùs defendunt; Thomistæ verò utrumque, post Sanctos *Augustinum* & *Thomam*, constantèr pernegant, ac primò docent, nullo pacto esse admittendas Gratias illas Molinianas, quæ sunt versatiles, indifferentes & subditæ libero hominis arbitrio. Præterea, docent Thomistæ, efficaciam divinæ Gratiæ non pendere à determinatione, seu consensu voluntatis humanæ, sed eam unicè petendam esse ex omnipotentissima Dei voluntate, ex supremo, quod Deus in omnes creatutas obtinet. dominio, & ex prævio ac physico influxu Dei, qui est prima & universalis causa efficiens rerum omnium, singulas causas secundas, tam necessarias, quàm liberas, quæ ei sunt subordinatæ, & ab eo essentialitèr pendent, determinans ad agendum, necessarias quidèm modo necessario, liberas verò modo libero, hoc est, citrà coactionem, violentiam, ac necessitatatem. In hoc cardine præsens de Gratia congrua Thomistas inter & Molinistas vetitur quæstio. Hic pede pes, Theologus Thomista Theologo Molinista firmitèr hærere debet, si rectà ad scopum collimare, & ad ipsa Molinianæ doctrinæ cubilia pervenire velit.

IV. Hac præmissa observatione, quam semper præ oculis habere debes, primum argumentum contra Molinistarum Gratiam congruam sic instituo: Spem salutis nostræ in solo Deo, optimo Maximo, collocare debemus, nec à creatura, seu voluntate creata salutis spem nos expectare oportet; Atquì, si daretur Gratia congrua, in sensu Moliniano mox a me explicata, homo in solo Deo spem salutis suæ non reponeret, sed à creatura, seu à voluntate creata, spem salutis suæ expectaret, ergò admittenda non est Moliniana Gratia congrua. Major hujus Syllogismi Propositio in dubium revocari haud potest, cùm id palàm Catholica Ecclesia se credere profiteatur, dùm se *in sola spe Gratiæ cælestis inniti* quotidianis precationibus clamet. Hoc itidèm Sacri Codices passìm docent, dùm Israelitarum narrando Gesta, quæ nostra adumbrabant, sæpiùs ob oculos exhibent eorum infelicitates ac miserias, qui frequentissimè non in Domino, sed in se ipsis, aut in homine spem ac fiduciam suam habuere; Itaque, cùm res sit omnibus exploratissima, in dubium vocari minimè potest, sed nobis loco principii esse debet. Minor itaque hujus Syllogismi Propositio, in qua tota volvitur difficultas, multifariàm probari potest. Primo sic: jure salus expectari potest ab ea re, quæ salutem efficit; Atquì in Systemate de Gratia Molinistarum *congrua* salus expectari potest partìm à Gratia, partìm à voluntate creata, ergò hoc in Systemate jure potest homo spem salutis suæ ponere non in solo Deo, sed & in creatura, seu in voluntate creata.

Hujus argumenti vim faciliùs capies, si sedulò observes, Gratiam congruam (juxtà Molinistarum doctrinam) positam esse in Dei concursu simultaneo, qui ità offertur voluntati creatæ, ut ipse non determinet voluntatem, sed, versa vice, voluntas creata concursum Dei, qui est indifferens, per suum consensum determinet, & Gratiam Dei versatilem & indifferentem, per suum itidèm consensum reddat efficacem ac congruam. Similitèr, Gratia congrua (sicut docent Molinistæ) consistit in certis quibusdam illecebris, & invitamentis, voluntatem cieatam moralitèr quidèm moventibus, ut ipsa determinet sese; at voluntatem determinare per sese infallibilitèr non valentibus. Undè planè sequitur, penès voluntatem creatam esse determinare oblatum sibi Dei concursum, qui de se indifferens est, & Gratiam Dei versatilem, quæ paritèr

ex

ex se indifferens est, reddere congruam, seu efficacem; quandò quidèm determinandi vim Gratia versatilis, & prædicta invitamenta moralia non habent, proindèque, in Systemate de Gratia congrua Molinistarum, habet voluntas creata non nihil à Gratia, itemque à se ipsa nonnihil, nempè determinationem suam ipsa sibi tribuit, quam dare nequeunt concursus Dei, Gratia versatilis & indifferens, seu illecebræ illæ, & prædicta invitamenta moralia. Ex quo argumentum conficio, cujus (ut candidè dicam) solutionem in Molinistarum congruistarum libris nullam hactenùs inveni: In tantùm salutem ab aliqua re sperare licet, in quantùm ea res in salutem influit: Atquì, posita Gratia, quam Molinistæ vocant *congruam*, in salutem magis influit voluntas creata, quàm Gratia, quia in hoc Molinistarum Systemate, penès voluntatem creatam est determinare concursum Dei, qui est indifferens, & Gratiam Dei versatilem reddere efficacem ac congruam; cùm voluntatem creatam determinare ut id faciat, nec concursus Dei, qui (ut volunt Molinistæ) indifferens est, nec Gratia versatilis, nec istæ illecebræ, nec prædicta invitamenta moralia possunt; sola quippè voluntas creata (si Molinistas audiamus) id præstare potis est. Porrò, determinatio est totius rei caput, & in negotio salutis longè præstantius quid, quam quodlibet aliud citrà determinationem, igitur (juxta Molinistarum Systema de Gratia congrua) efficacior est voluntas creata, quàm Gratia, ad producendum intra nos id, quod in negotio salutis longè potius est atque præstantius, ideòque homini in sua voluntate magis, quàm in Gratia sperare ac confidere fas erit.

Prætereà, Molinistarum Gratia congrua efficax non est per se & ab intrinseco, sed tantùm est efficax per voluntatem creatam: Atquì ad salutem istud profectò magis confert, quod dat efficaciam Gratiæ, quàm id quòd talem efficaciam dare nequit; ergò ad salutem magis confert voluntas creata, quàm Moliniana Gratia. Ergò plus homo sperare debet à viribus voluntatis suæ, quàm ab auxilio divinæ Gratiæ.

Tertiò, in causa qualibet, duo accuratè discernere est: videlicèt simplicem agendi potentiam, & actus ipsius existentiam sive præsentem, sive futuram. Aliud quippè est, Exempli gratia, quod aliquid boni tribuere mihi possim, aliud quod mihi relpsa aliquid tribuam sive pro tempore præsenti, sive pro futuro. Hoc semel jacto certissimo principio, sic argumentor: fundamentum spei nostræ salutis non consistit in eo, quod nobis dat nudam tantùm & simplicem potentiam sperandi nostram salutem, sed sistit in eo, quod nobis dat actum formalem spei, eamque constituit in suo esse: Atquì, in doctrina Molinistarum de Gratia congrua, sola voluntas creata, quæ per consensum suum determinat Gratiam versatilem & indifferentem, eamque reddit congruam, dat nobis actum formalem spei salutis nostræ, eamque constituit in suo esse: Gratia siquidèm Moliniana in se præcisè considerata, & absque consensu, seu determinatione voluntatis creatæ spectata, dat quidèm potentiam nudam & simplicem sperandi, sed ei non tribuit actum formalem spei, nec spem salutis constituit in suo esse. Cùm igitur (juxtà Molinistarum doctrinam) sola voluntas creata (determinando per suum consensum Gratiam versatilem & indifferentem, eamque reddendo congruam) nobis det actum formalem spei nostræ salutis, eamque constituat in suo esse, manifestò indè sequi videtur, non à Gratia Dei, sed à viribus voluntatis humanæ proficisci nostræ salutis initium, adeò ut ab ipso homine sit, quidquid & primò generat spem, & actum spei salutis formalem constituit, ac denique salutis nostræ spem constituit in suo esse. Quod si ita sit, dicas, amabo, quorsùm Ecclesia in publicis, quas fundit ad Deum, precibus tam sæpè contestetur, *se in sola spe cælestis Gratiæ inniti?* ut quid etiam Deus per Prophetam *Hieremiam* cap. 9. v. 23. ait: *Non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur dives*

in

in divitiis suis: Sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire & nosse me, quia ego sum Dominus &c. Et Cap. XVII. v. 7. *Hæc dicit Dominus: Maledictus homo, qui confidit in homine.*

Quartò, ab ea Gratia spem salutis nostræ expectare haud debemus, quæ per se efficax non est, nec actionem infert, nec vim habet determinandi voluntatem creatam, sed fit tantum efficax ac congrua per consensum ac determinationem voluntatis creatæ: Arquì (juxta doctrinam Molinistarum) Gratia congrua non est per se efficax, nec vim habet inferendi actionem, ac determinandi voluntatem, sed fit congrua & efficax per consensum & determinationem voluntatis creatæ, ergò non à Gratia, sed à voluntate nostra, quæ Gratiam reddit congruam & efficacem, spem salutis nostræ præstolari debemus.

V. Scio, respondere Molinistas, nos spem salutis à voluntate nostra spectare non debere, sed à Gratia congrua; quam Deus pro nutu & arbitrio suo impertitur ubi vult, & quibuscumque vult.

At, ista palmaris Molinistarum Responsio invictum contra illos mihi suppeditat argumentum. Ajunt enim, *Deum largiri Gratiam congruam ubi vult, & quibus vult*; ergò supponunt Molinistæ Gratiam jam esse congruam, antequàm Deus eam largiatur. At unde hujus Gratiæ congruitatem repetunt Molinistæ? à Deo? minimè gentium. Sed omnem Gratiæ congruitatem dicunt Molinistæ proficisci à libero hominis arbitrio; idcircò enim congruam appellant Gratiam & cum effectu conjunctam, quòd ad hunc actum, potius quàm ad alium, determinet sese humana voluntas, adeò ut duorum hominum, Gratia æqualium, cupiditate parium, & circumstantiis similium, alter se ad bonum determinare velit, atque adeò per suam determinationem & consensum Gratiam versatilem & indifferentem reddat *congruam* & efficacem; alter verò se ad bonum determinare nolit, subindéque Gratiam versatilem & indifferentem, per suum dissensum reddat *incongruam* & inefficacem. Ex qua Molinistarum de Gratia congrua expositione, hoc argumentum adversùs ipsos propono: Spem salutis suæ habet homo (juxta Molinistas) propter Gratiam congruam, prout congruam, & ratione suæ congruitatis spectatam; Arquì (fatentibus iisdem Molinistis) Gratiæ congruitas pendet à libero hominis arbitrio, quod per suam determinationem & consensum determinat Gratiam de se versatilem & indifferentem, eamque reddit congruam & efficacem; ergò Molinistæ, velint nolint, fateri debent, (si doctrinæ suæ de Gratia congrua principiis stare velint) homines non nisi propter liberum arbitrium, tanquàm per primum quoddam ac principale mobile, salutem suam consecuturos se sperare debere.

Hoc autem semel posito, ruit penitùs totius spei Christianæ fundamentum, perit christiana humilitas, quæ est basis omnium christianarum virtutum, indéque occasionem superbiendi facilè arripiet homo, dicens, se quidèm recepisse à Deo Gratias versatiles & indifferentes, quæ ei conferebant nudam potentiam sperandi suam salutem, amandi Deum, & eum orandi, aliaque id genus bona opera in ordine ad salutem æternam eliciendi; at, se per suum liberum arbitrium, & bonam suam determinationem, Gratias illas versatiles & indifferentes determinasse, easque congruas & efficaces reddidisse; Deum denique non nisi suadendo, invitando, alliciendo ejus voluntatem sollicitasse ut ipsa determinaret sese, sed ab ipsa voluntate sua profectum esse consensum, per quem omnes istas divinas suasiones, invitamenta, illecebras, & auxilia moralitèr dumtaxàt moventia, subindèque indifferentia, determinavit; eaque liberi sui arbitrii viribus congrua & efficacia reddidit; undè concludet tandèm homo superbus, se de bona sua determinatione, quam non à Gratia, sed à suo libero arbitrio accepit, grates Deo rependere non debere, & in se ipso gloriari jure posse, quòd Gratia versatili & indifferenti, sibi à Deo

Deo oblata, benè usus fuerit, eamque per suum consensum reddiderit congruam & efficacem.

Falleris (repones fortè mihi) *& rem amplius urges, quàm par sit. Quid enim prohibet, quominùs homo, etiamsi doctrina Molinistarum de Gratia congrua imbutus, intrà modestiæ & humilitatis Christianæ cancellos sese contineat, atque se coràm Deo penitùs annihilando, quidquid boni habet & agit, totum ei acceptum referat; quandò quidèm nullus homo (etiàm juxtà Molinistarum de Gratia congrua sententiam) habere potest absque Deo facultatem benè operandi, igitur nec bonam quamcumque actionem.*

Id si reponas, carissime discipule, scias, non me ipsum, sed te vehementer falli. Quamvis enim in doctrina Molinistarum de Gratia congrua certum sit, nullum hominem habere posse absque Deo facultatem & potentiam benè operandi, ex ea tamen Moliniana doctrina minimè sequitur, hominem suam determinationem & actionem à Deo accipere; sed potiùs sequitur, hominem suam determinationem & actionem habere à suo libero arbitrio, subindèque in hoc posse justè gloriari, nec laudem dare Deo, nec ei de bona sua determinatione gratias agere debere; non secùs ac pictor quispiam, qui colores, sine quibus depingere haud potest, ab alio accepisset, si industria sua elegantem picturam facit, certè non omnem picturæ laudem ei tribuere debebit, à quo colores accepit, sine quibus pingere nunquàm valuisset. Ita similitèr (juxtà Molinistarum doctrinam) accipit quidèm homo à Deo Gratiam versatilem, indifferentem, suoque libero arbitrio permissam, sine qua non potest benè operari, Deum orare, emergentes superare tentationes; at homo est, qui (juxta Molinistarum doctrinam) Gratiam versatilem & indifferentem determinat per suum consensum profectum à solo suo libero arbitrio, & non à Gratia versatili & indifferenti, sibi à Deo oblata, quæ (ut fatentur Molinistæ) sat virium non habet, ut valeat per se ipsam voluntatem hominis ad assentiendum & ad agendum inclinare ac determinare.

Cùm igitur (juxta intima doctrinæ Molinianæ principia) illa bona hominis determinatio, quæ est totius justitiæ nostræ caput, atque in actibus nostris planè decretorium, non à Gratia, sed à libero hominis arbitrio originalitèr ac primitùs procedat, planè indè consequitur, hominem non debere omnem suæ bonæ determinationis & operationis laudem & gloriam tribuere Deo, quamvis ab eo acceperit Gratiam versatilem & indifferentem, quæ homini tantùm dedit nudam & simplicem potentiam determinandi se, & benè operandi, sed potiùs hominem laudem & gloriam suæ bonæ determinationis & operationis sibi adscribere debere, quippè qui per vires liberi arbitrii, & per suum consensum, hanc Gratiam versatilem, indifferentem, à Deo sibi oblatam, determinavit ad benè operandum.

VI. Quapropter, ut par esse possis præcavendis argutiis & cavillationibus, queis Molinistæ hujus rei evidentiam totis viribus obscurare moliuntur, præstat ut observes, hanc voluntatis nostræ determinationem, secundùm se spectatam, esse quid diversum (etiam fatentibus ipsismet Molinistis) ab illecebris & invitamentis moralibus, quæ antecedunt humanæ voluntatis determinationem, & à concursu Dei, qui eamdem voluntatis determinationem comitatur. Differt quidèm humanæ voluntatis determinatio, ab invitamentis moralibus, quæ eam antecedunt, quandò quidèm (ultrò fatentibus Molinistis) aliud est sollicitari invitamentis hujusmodi, & aliud determinare se ipsum. Discrepat verò humanæ voluntatis determinatio à concursu Dei, quia (sicut pertendunt Molinistæ) voluntas hominis debet concursum Dei, ex se indifferentem, determinare.

His itaque positis, Responde, quæso te, sed sine tergiversatione, ad hanc, quam tibi propono, interrogationem: Aut confiteris, hanc voluntatis nostræ determinationem esse verè opus Dei, vel

vel negas? si confiteris, eam esse verè opus Dei, continuò hac tua confessione recognoscis, eam esse à Deo per operationem prædeterminatricem, seu per Præmotionem physicam; quod si dicas, hanc voluntatis nostræ determinationem non esse opus Dei, velisque eam esse opus liberi hominis arbitrii, per suum consensum determinantis Dei concursum, ejusque Gratiam versatilem & indifferentem; tunc, velis nolis, fateri debebis, hominem de bona sua determinatione posse justa de causa in se ipso, & non in Deo, gloriari, sibique de bono usu Gratiæ gratias agere debere, & non Deo, qui ei tantùm dedit Gratiam versatilem, indifferentem, & subditam ejus libero arbitrio, à quo prædicta Gratia fuit determinata ad benè operandum quid ad hanc meam interrogationem responsurus sis, indicabis, si placet, in proxima, quam ad me dabis, Epistola.

VII. Intereà temporis, aditum tibi in ista Epistola præcludam ad pervulgatam Molinistarum responsionem, quam legere posses in Epistola septima, quam *P. Gabriel Daniel* scripsit ad nostrum *Natalem Alexandrum*. Ibi quippè laudatus ille Molinianus Scriptor, pro Gratiæ congruæ defensione acerrimè militans, asserit primò, Deum per Gratiam congruam, quam ipse ex pura liberalitate ac misericordia largitur quibus vult, efficere ut benè operemur, & per eamdem Gratiam congruam elucere Supremi Numinis omnipotentiam & auctoritatem, qua animos indociles, rebelles, induratos, fœdissimis cupiditatibus mancipatos, mutat, & ad docilitatem, obedientiam, tenerum pietatis sensum ita flectit, ut fingi ducique possint à divino spiritu, quocumque libuerit: ut latentes in potentiæ ac misericordiæ suæ thesauris depromat Gratias prævenientes, quæ mirabiles illos moliantur effectus, hominisque libertatem suis parere decretis jubeant: Per eamdem Gratiam *congruam* posse nos facilè animis nostris imaginem effingere summi illius dominii, quo Deus animis nostris imperitat, qui meritis non ducitur, ut aliquem in virtutis adducat viam; qui, salva creatæ mentis libertate, subdere sibi, & redigere ad obsequium novit; qui cùm intelligat, penès ipsam esse ut resistat, edicit nihilominùs pro Imperio, & pronunciat: *Volo, ut mihi non resistat*; ac ne resistat porrò, per Gratiæ suæ vim efficit.

Ex quibus & aliis similibus totum suum ratiocinium *Pater Daniel* claudit his verbis: *Hæc principia secuti Jesuitæ cum Augustino* cap. 14. lib. *De correptione & Gratia*, sic pronunciant: *Volenti Deo salvum facere, nullum humanum resistit arbitrium. Sic enim velle & nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem*. Et rursùm ibidem: *Deus hoc non fecit, nisi per ipsorum hominum voluntates; sine dubio habens humanorum cordium, quò placeret, inclinandorum omnipotentissimam voluntatem*. Et eodem in libro: *Deus magis habet in potestate sua voluntates hominum, quàm ipsi suas*. Et cap. 14. lib. *De Gratia & libero arbitrio*, ait idem S. Doctor: *Nisi posset istam Deus duritiem cordis auferre; non diceret per Prophetam: Auferam ab eis cor lapideum, & dabo eis cor carneum*. Denique lib. *De Gratia Christi* cap. 24. hæc habet idem Aquilinus Doctor: *Legant igitur & intelligant.... interna atque occulta, mirabili atque ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum non solùm veras revelationes, sed etiam bonas voluntates*.

His doctrinæ *S. Augustini* de efficacia Gratiæ principiis adhærere Molinistas, Gratiæ congruæ Assertores, postquam affirmavit *P. Daniel*, hæc immediatè subdit: *Sequitur ex iisdem Augustini Jesuitarumque principiis, non frustrà pro improbis fundi preces, ac sæpè ad illos è vitiorum barathro eripiendos necessarias esse, quia Deus, si abessent illæ preces, improbos ejusmodi non traduceret ad virtutem, eosque oratus non rarò convertit... Ita loquitur Augustinus, ad hunc etiam modum loquumur, ac loqui porrò Jesuitæ debent, si principiis suis stare volunt, quæ proindè cum principiis Augustini ratione nulla pugnant*. Hactenùs *P. Daniel*.

At

At ipse, ut cordatè fatear, satis mirari haud possum, *Patrem Danielem*, qui, ut suis Lectoribus fucum faciat, non dubitat asserere, Molinistas, Gratiæ congruæ assertores, eodem modo de efficacia Gratiæ (si suis principiis stare velint) loqui ac differere debere, quo *S. Augustinus* in libris, quos edidit, efficaciam Divinæ Gratiæ stabilivit, asseruit, ac vindicavit. Hoc certè, *Patris Danielis* Paradoxum (quod recoxit *P. De Meyer*, ejusdem Societatis Jesu Scriptor) necesse est ut invictis momentis in hacce Epistola refellam, & apertè ostendam, principia, quibus Molinistæ suam de Gratia congrua doctrinam suffulciunt, esse è diametro opposita principiis doctrinæ *S. Augustini* de interna Gratiæ efficacia, subindèque Molinistas (si suis principiis doctrinæ de Gratia congrua adhærere velint) longè aliter de efficacia Gratiæ loqui debere, quàm locutus est *S. Augustinus*, summus Divinæ Gratiæ Doctor.

Id ut, semota omni caligine, faciliùs percipere valeas, debes in memoriam tuam revocare eam, quam in istius Epistolæ exordio præmisi veram Gratiæ congruæ notionem, quæ (sicut docent Molinistæ) in hoc sita est, quòd velint, Gratiam non ideò dici *congruam*, quòd sit voluntati creatæ, in certa locorum, temporum, & circumstantiarum conditione spectatæ, ita attemperata, ut voluntatem in hac rerum conditione positam suaptè vi & efficacia valeat infallibiliter inclinare ad agendum; sed quòd velint Molinistæ, Gratiam ideò dici *congruam*, quia licèt ex natura sua sit versatilis, indifferens, & libero hominis permissa arbitrio, hanc tamen Gratiam, sibi à Deo oblatam, homo in tali temporum, locorum ac circumstantiarum conditione positus, per suum consensum flectit ac determinat ad benè agendum, sicque Gratiam illam, quæ ex se erat tantùm indifferens, reddit homo per vires liberi sui arbitrii congruam & efficacem. Itaque (juxta hanc Molinistarum Gratiæ congruæ notionem) si duo homines fuerint in eadem locorum, temporum, & circumstantiarum conditione positi, eadem planè Gratia versatili & indifferenti à Deo instructi, atque iisdem cupiditatis gradibus affecti, alter eamdem Gratiam versatilem & indifferentem determinaturus est per suum consensum ad benè agendum, atque adeò tunc eo in homine Gratia erit *congrua*; alter verò homo eamdem Gratiam versatilem & indifferentem, sibi in iisdem locis, temporibus ac circumstantiis à Deo oblatam, per suum dissensum determinabit ad malè agendum; sicque in isto homine Gratia erit *incongrua*.

Ex qua vera ac genuina Gratiæ *congruæ*, aut *incongruæ*, Molinistarum notione, tria colligo consectaria, quæ ex ea evidenti consecutione effluunt. Primum est: non penès Deum esse, sed penès liberum hominis arbitrium, quòd Gratia Moliniana, quæ est ex se versatilis & indifferens, evadat congrua, aut non congrua, effectum suum consequatur, aut eò frustretur. Alterum consectarium istud est: quòd Gratiam Molinianam congruam nobis dare velit Deus hoc in ipsius potestate ac voluntate positum est: quòd autem Gratia sit congrua, aut non congrua, id ab humana voluntate, & à liberi arbitrii viribus pendet, & non à Deo. Quapropter obitèr advertere debes, *Gabrielem Danielem*, *Livinum De Meyer*, *Franciscum Assermet*, & *Honoratum Tournely*, aliosque Molinistas aerem verberare, nec præsentem attingere difficultatem, dùm dicunt, penès Deum dumtaxàt esse nobis dare Gratiam congruam, aut non dare; sivè nos ponere in his circumstantiis, in quibus prævidit per Scientiam Mediam, nos Gratiæ versatili & indifferenti consensuros, aut nos collocare in his circumstantiis, in quibus prævidit, nos eidem Gratiæ dissensuros; de hoc certè impræsentiarùm non est quæstio, sed tota controversia, quæ extat Thomistas inter & Molinistas in hoc potissimùm volvitur, quòd Molinistæ doceant, non à Deo, sed ab humana voluntate pendere, quòd Gratia sit *congrua*, aut *non congrua*, hoc est, efficax, aut inefficax. Hic est præsentis quæstionis de Gratia congrua, aut non congrua, sta-

tus,

tus, qui oculis tuis semper obversari debet, ut sedulò caveas a Molinistarum artificio, qui, ut faciliùs elabi possint è Thomistarum argumentis contra Molinianam Gratiam congruam, de industria præsentis, quam versamus, quæstionis statum aliò trahere moliuntur, & immutant rotunda quadratis, & quadrata rotundis.

Ultimum consectarium, quod ex præmissa Gratiæ congruæ Molinistarum notione colligo, in hoc sistit, quòd, juxtà Molinianæ doctrinæ principia, tota Gratiæ congruæ efficacia ac congruitas non à Deo, sed à voluntate humana procedat, adeò ut duarum voluntatum, quibus in simili prorsùs rerum, temporum, locorum, & circumstantiarum serie ac conditione positis, eadem oblata fuerint incitamenta moralia, seu eędem Gratiæ versatiles & indifferentes; altera se se per vires liberi arbitrii determinatura sit, altera verò minimè. Quin, & fieri etiam poterit, ut una & eadem creata voluntas iisdem incitamentis, seu Gratiis versatilibus & indifferentibus, nunc pro suo nutu & arbitrio assentiatur, nunc non consentiat. Prævidit quippè Deus ab æterno per Scientiam Mediam (sicut docent Molinistæ) singulas ejusmodi differentias, & quandònam Gratia versatilis & indifferens, quam offert, evasura sit per consensum voluntatis humanæ congrua, & effectum sortitura, quandò verò non, certò prænovit: ac, à voluntate humana profecturam esse omnem Gratiæ congruitatem & efficaciam simùl præscivit Deus, minimè verò ab his incitamentis moralibus, seu Gratiis versatilibus, & libero hominis permissis arbitrio, quippè quæ voluntatem creatam determinare ac certò inclinare atque flectere non possunt.

VIII. His positis, sic primùm argumentor: Deus est omnipotens, rerum omnium causa efficiens ac principium; atqui in hypothesi Gratiæ congruæ Deus non esset omnipotens, rerum omnium causa efficiens ac principium, ergò admitti non debet Moliniana Gratia congrua. Probatur minor Propositio: in tantùm dicitur Deus omnipotens, causa efficiens rerum omnium, ac principium, in quantùm res omnes visibiles & invisibiles producit, atque causa est efficiens totius mentis & voluntatis nostræ, singulorumque actuum, omniumque uniuscujusque actionis & determinationis graduum, quandoquidèm & actiones nostras & determinationes, & quantuloscumque entis gradus producit, disponit, determinat: Atquì in systemate de Gratia congrua Moliniana Deus res omnes non producit, quia Molinistæ, Gratiæ congruæ assertores, docent, Deum per Gratiam suam non determinare voluntatem creatam ad benè agendum, sed versa vice, voluntatem creatam determinare Gratiam, quæ ex natura sua versatilis est ac indifferens, eamque per vires liberi arbitrii, seu per consensum suum, reddere congruam & efficacem; ergò in systemate de Gratia congrua Deus non efficit nostræ voluntatis determinationes, quæ tamen (sicut in meis superioribus Epistolis latè probavi) sunt veræ entitates, ac voluntatis nostræ perfectiones, sicut fatentur ipsimet Molinistæ, ergò in systemate de Gratia congrua Deus non est omnipotens, nec causa efficiens, nec principium rerum omnium.

Secundò, præcipuum est hominis officium (sicut nemo negat) ut quidquid boni habet, Deo tanquàm auctori, referat acceptum, & ratio est: quia si quis naturam & miseram conditionem hominis in statu naturæ lapsæ consideret, ejusque ad malum propensionem sedulò perpendat, actutùm fatebitur, nihil boni homini inesse, quod non acceperit à Deo: Atquì in systemate de Gratia congrua non tenetur homo quidquid boni habet Deo tanquàm auctori referre acceptum, videlicèt bonam determinationem suam, quam in hypothesi de Gratia congrua homo non accipit à Deo, sed à sola sua voluntate, quæ determinat Gratiam Dei versatilem & indifferentem ad benè agendum, ergò systema de Gratia congrua de medio tollit præcipuum hominis officium, quo tene-

teneiur quidquid boni habet Deo tanquàm auctori tribuere, juxtà illud Apostoli *Pauli* cap. 4. Epistolæ primæ ad Corinthios: *Quis te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, cur gloriaris, quasi non acceperis?* certum quippè est, quòd si homo non à Deo, sed à voluntate sua bonam determinationem accipiat, justè poterit in semetipso, & non in Domino, gloriari, atque palàm & audacter profiteri, se idcircò non esse sicut cæteros hominum, raptores, injustos, adulteros, quòd, post acceptam à Deo eamdem cum illis Gratiam versatilem & indifferentem, seipsum per bonam voluntatis determinationem discreverit, & Gratiam ex se versatilem & indifferentem per consensum suum reddiderit congruam & efficacem, alii verò non.

Tertiò, Deus, ut ait Scriptura Sacra, habet supremum imperium ac despoticum dominium in nos, & in omnes actiones nostras: *Cor Regis est in manu Domini, quocumque voluerit, vertet illud*, proindèque, pro supremo illo Dei in nos imperio ac dominio, absoluta esse debet & omnimoda nostra ergà Deum obedientia, atque tam generalis quoque nostra à Deo dependentia, ut ea, qua par est, humilitate agnoscamus, opus esse divinæ potentiæ, & mentes nostras, actiones & determinationes, omnesque minutissimas, si ita loqui fas est, entis nostri, partes, quippè quæ legibus Dei, supremi rerum omnium Domini, parere atque servire debent: Atquì in systemate de Gratia *congrua* haud parum decurtatur imperium & dominium Dei in nos & in actiones nostras, quia Molinistæ docent, Deum non determinare voluntates nostras ad benè agendum, sed, versa vice, voluntates nostras determinare Gratias versatiles & indifferentes ad rectè operandum.

Volunt itidèm Molinistæ, Deum, priusquam absolutum suum Decretum de futuritione rerum formet, pendere à voluntatis humanæ determinatione, seu ab illius consensu conditionatè futuro, quem per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, prævidere debet. Quò fit, ut Molinistæ, Gratiæ congruæ assertores, Deo tribuant dominium dumtaxàt politicum, non verò absolutum & despoticum.

At, ex adversò Thomistæ, Gratiæ per se efficacis defensores, Deo, ut par est, dominium absolutum in nos & in omnes operationes nostras adjudicant, docentque cum Sanctis *Augustino*, & *Thoma*, Deum ita creaturis dominari & imperare, ut eas simùl imperiis suis, illæsa planè illarum libertate, obsequentes faciat, quandò vult, ubi vult, & quomodòcumque vult. Neque enim credendum est, Deum quidpiam efficacitèr velle, & tamen non facere quod absolutè vult, humana obsistente voluntate.

Quòd si creaturæ adversùs Dei leges rebellent, & aliquid eorum, quæ Deus per voluntatem antecedentem præcipit, peccando prætergrediantur, (ipso utique Deo permittente peccatum) non ideò tamen Dei providentiam sua rebellione fallunt, sed (sicut ex Sanctis *Augustino*, & *Thoma* in meis superioribus Epistolis ostendi) per peccatrices hominum voluntates exequitur Deus quidquid efficaci & absoluto suo Decreto facere statuit. Deo itaque certissimè obtemperatur, quotiès obtemperari sibi vult efficacitèr, subindèque cum Thomistis necessariò admittenda est in Deo suprema humanarum voluntatum, Gratia se ipsa efficaci, inclinandarum potestas. Quod sanè dici haud potest in systemate de Gratia congrua, quia (sicut sæpiùs dixi) Molinistæ contendunt, Deum non determinare per Gratiam suam voluntatem humanam ad agendum, sed contrà, voluntatem humanam determinare per consensum suum Gratias versatiles & indifferentes, easque per vires liberi arbitrii reddere congruas & efficaces.

Quartò, nihil in orationibus nostris postulamus à Deo, nisi quod facit Deus, atquì, in hypothesi Gratiæ Molinianæ congruæ, Deus non facit ut nos determine-

minemus ad benè agendum, sed voluntas humana per suum consensum determinat Gratiam versatilem & indifferentem, ergò in Systemate de Gratia congrua Deum non rogabimus, ut velit ipse voluntatem nostram applicare, determinare, inclinare, & inflectere, ut ipsa sese determinet ad benè operandum. Verùm enim verò, juxtà Systema Molinistarum de Gratia congrua, in eo fundantur orationes nostræ, quòd in talibus circumstantiis, locis, & temporibus facturos nos sponte præscivit Deus per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem.

Porrò, si Deum oportuit per Scientiam Mediam explorare, quid in talibus circumstantiis, locis & temporibus, essemus acturi, restat ut in operandi negotio primas teneat voluntas nostra. Restat etiam in eo Systemate de Gratia congrua, Deum non esse rogandum, ut Gratiam largiatur, quæ convertat, flectat, immutet & confirmet corda nostra, sed ut impertiatur Gratiam, qua comite convertamus, & confirmemus ipsi nos; non quæ nos determinet, sed quam ex natura sua versatilem & indifferentem, nosmetipsi determinemus, non quidèm ipsius Gratiæ vi, sed propriæ nostræ voluntatis determinatione & efficacia. Restat denique in Systemate Scholæ Molinianæ Congruistarum, qui docent Gratiam non sat virium habere ut sit per se efficax, sed eam dari putant à Deo in congruis quibusdam circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus humanam voluntatem prænovit Gratia versatili & indifferenti benè usuram: restat, inquam, in hoc Systemate, ut Deum precemur dumtaxàt, qui velit, in his circumstantiis, locis, ac temporibus nos collocare, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, nos benè acturos. & Gratiam versatilem, & ex se indifferentem, nos ad benè agendum determinaturos, atque per consensum nostrum reddituros congruam & efficacem; proindèque in hoc Systemate de Gratia congrua Deum quidèm rogabimus, ut ens summè sapiens, ac providum in explorandis variis rerum conditionibus, circumstantiis, locis & temporibus, sagacissimum; ad alliciendas mentes moralibus dumtaxàt invitamentis movens; ad aucupandas nostrarum voluntatum opportunitates apprimè solers; sed in Systemate de Gratia congrua Molinistarum fas non est rogare Deum tanquàm ens summè potens, ac supremum omnium dominatorem & arbitrum; fas, inquam, non est, rogare Deum, ut duritiam cordis conterat, & rebelles Gratiæ suæ virtute ac efficacia compellat voluntates, ut auferat cor lapideum, spiritum novum det, in bonis operibus nos creet, ut reformet, ut sanet, ut inflectat, ut liberet, ut vivificet, postremò, ut potentiam suam parcendo maximè ac miserando manifestet.

Hæc consectaria, quæ ex Systemate de Gratia congrua sponte fluunt, quàm falsa sint, duobus potissimùm invictis momentis demonstro. Primò, quia, juxtà Summorum Pontificum, Conciliorum, & Sanctorum Patrum, præsertim *Augustini*, & *Thomæ*, inconcussam doctrinam, Christiana oratio nititur summa Dei potentia, ac supremo dominio, quo Deus mentibus & voluntatibus nostris dominatur & imperat, atque quemcumque absolutè & efficaciter voluerit salvat, nulla sibi obsistente mora, nulla impediente humana voluntate, ipse suum consummans opus, & corda hominum, quandò vult, quomodò vult, & quò vult, fortitèr & suavitèr inclinando.

Secundò, tenemur in qualibet rerum conditione positi Deum orare, hoc est, in hilaritate, in angustia, in dejectione, in animi recreatione, in adversa fortuna, in rebus prosperis ac secundis, in morbo, in sanitate, quolibet tempore, quolibet loco, & in omnibus circumstantiis; neque verò oramus Deum, ut alium nobis statum faciat saluti opportuniorem, neque ut nos statuat in his circumstantiis, locis & temporibus, in quibus prævidit per Scientiam Mediam (ut volunt Molinistæ) nos determinaturos Gratiam versatilem & indifferentem, nosque eam per consensum no-

strum

strum congruam & efficacem reddituros; sed Deum rogamus, ut hic & nunc det nobis robur & Gratiam efficacem, quæ suapte vi & interna efficacia determinet nos ad benè agendum, quæ cordium nostrorum pervicaciam vincat, efficiatque ne ullis tentationum procellis ab ejus charitate divellamur. Quod sanè locum habere non potest in Gratiæ congruæ Systemate, quod supponit esse dumtaxàt penès voluntatem nostram determinare Gratiam nobis à Deo oblatam, quæ est ex se versatilis & indifferens, eamque per consensum suum reddere congruam & efficacem.

Ex precibus itaque Ecclesiæ & præfatum de Gratia congrua Systema falsi convincitur, & auxiliorum per se efficacium atque prædeterminantium doctrina adstruitur. Enim verò, juxta illud celebre *S. Augustini* dictum, Deus ipse facit quod ab ipso in orationibus nostris postulamus, alioquì vana & irrisoria esset oratio nostra, si aliquid ab ipso peteremus, quod ipse non faceret, sed esset in nostra potestate; atquì in orationibus nostris omnia petimus à Deo, seu bonam voluntatis nostræ determinationem, actionem nostram, & bonum Gratiæ usum, initium, progressum, atque consummationem nostrarum operationum; igitur hæc omnia Deus per suam gratiam se ipsa efficacem operatur in nobis, non verò voluntas creata (sicut dictitant Molinistæ) determinat Gratiam Dei, quam supponunt versatilem & indifferentem, nec eam per consensum suum reddit congruam & efficacem. In hac quippè hypothesi Gratiæ versatilis, Deus dat tantùm ut possimus agere, non ut agamus; ergò in hoc Systemate de Gratia congrua postulare à Deo non debemus ut faciat nos facere, ut operetur in nobis, ut voluntatem nostram determinet & applicet ad benè agendum, ut convertat & re ipsa immutet cor nostrum, ut vincula nostra dissolvat, ut tentationum victores nos præstet, denique ut ipsam in bono perseverantiam nobis largiatur, quæ singula tamen continuatis gemitibus diu noctuque in suis precibus efflagitat à Deo Sancta Mater Ecclesia.

Quintò, in Systemate de Gratia congrua non debet homo gratias agere Deo pro bona sua determinatione, qua benè usus est Gratia versatili & indifferenti, eamque per consensum suum reddidit congruam & efficacem. Enim verò cùm in Systemate de Gratia congrua, Deus per Gratiam suam non determinet voluntatem creatam ad agendum, nec voluntatis creatæ determinationem efficiat vi intrinseca Gratiæ suæ; sed, versa vice, voluntas creata determinet per consensum suum Gratiam versatilem & indifferentem, eamque reddat congruam & efficacem; manifestò ex Systemate de Gratia congrua Moliniana sequitur, hominem non debere gratias Deo agere pro bona sua determinatione quam non accipit à Deo, sed eam habet à voluntate sua. Hinc *S. Augustinus* in Epistola 217. ad *Vitalem*, ait: *Prorsùs non Deo gratias agimus, sed nos agere fingimus, si undè illi gratias agimus, ipsum facere non putamus*. Et in Libro *De Prædestinatione Sanctorum* cap. 19. inquit idem Aquilinus Doctor: *Si quis homini gratias ageret pro eo, quod illum non putaret præstitisse, vel nosset; adulatio veriùs quàm gratiarum actio diceretur*.

Quocircà, quidquid de virtute & efficacia auxiliorum Dei detraxeris, id ipsum gratiarum actioni subtraxeris. Si voluntatis humanæ actionem putes non dari à Deo, sed nudam & simplicem potentiam benè operandi, de bona voluntatis humanæ actione, nulla Deo erit reddenda gratiarum actio: Si actionem humanæ voluntatis Deo quidem adscribas, ejus tamen determinationem minimè; non est quòd de voluntatis tuæ determinatione Deo grates rependas. Verbo dicam, nisi plane sentias, Deum ut causam primam operari in nobis & potentiam, & actionem, & determinationem nostram, & si quid ampliùs excogitari potest, atque adeò nisi Prædeterminationem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, admiseris; nunquàm Deo gratias de omnibus, ut par est, agere valebis.

Sextò, debemus (ut ait Apostolus Pau-

Paulus) in timore & tremore operari salutem nostram, atque sedulò invigilare, ne Gratiam Sanctificantem, quam à Deo accepimus, culpa nostra amittamus. Hunc sanctum timorem mirè commendant Sancti Patres, Concilium Tridentinum, & piissimi Christianæ vitæ institutores ac Magistri, quos inter, unum, instar omnium, laudabo, videlicèt Auctorem Operis *De Imitatione Christi*, qui lib. 3. c. 14. hæc aurea verba habet: *Domine Deus, intonas super me judicia tua, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valdè. Sto attonitus & considero, quia Cæli non sunt mundi in conspectu tuo. Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti. Quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de Cælo, & ego pulvis, quid præsumo? Quorum opera videbantur laudabiliora, ceciderunt ad infima; & qui comedebant panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum. Nulla est ergò sanctitas (si manum tuam, Domine, subtrabas). Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas. Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si tua sacra non adsit vigilantia. Nam relicti mergimur & perimus: visitati verò eripimur & vivimus. Instabiles quippè sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur. O' quàm humilitèr & abjectè mihi de me ipso sentiendum est: quàm nihili pendendum, si quid boni videar habere! O' quàm profundè submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis, Domine, ubi nihil aliud esse me invenio, quàm nihil & nihil! O' pondus immensum! O' pelagus intransnatabile! ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Ubi ergò est latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?*

Hoc, longiusculum licèt, testimonium piissimi Auctoris Libri *De Imitatione Christi* hìc integrum inserere necessarium duxi, ut indè intelligas, quàm mirificè hæc Sanctorum Patrum, de pia follicitudine & vigilantia, quam, ne acceptam Gratiam amittamus, jugitèr habere debemus, perpetua doctrina consentiat cum doctrina Scholæ Thomisticæ, quæ docet, ut justi perseverent in justitia, eamque non amittant peccando, eos opus necessariò habere Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice, quam Deus, pro ut vult, largitur, eos itidèm ad superandas tentationes Gratia per se efficaci indigere, subindèque non debere se ultrò tentationibus exponere, ne excidant ex justitia, propterèà quòd periculis se dederint imprudentes; sed illos conservandæ justitiæ oportere perpetuò invigilare castigatione sensuum, vitæ solitudine, continuis Christianarum virtutum officiis, periculorum fuga, & omni fiducia sperare fore ut Deus, qui cæpit in eis opus bonum, ipse perficiat, eisque pro singulari sua misericordia largiatur *magnum Perseverantiæ Donum*.

Ast, si semel calculo tuo approbes Molinistarum Systema de Gratia congrua, illicò valere jubebis sanctum illum timorem, & omnes ejusmodi pios, castos, & ingenuos affectus, quos nobis tantoperè commendarunt Sancti Patres, & piissimi Christianæ vitæ Magistri. Ecquid enim, amabo, Molinistarum Systema propugnanti tibi causa esse poterit cur pertimescas, tentationum pericula fugias, & Gratiæ sanctificanti custodiendæ tam diligentèr advigiles? Eccè enim in hoc Systemate semper præ manibus habebis (sponsoribus Molinistis) Gratiam omnibus communem, versatilem, indifferentem, tuo subditam libero arbitrio, quam, pro tuo nutu & arbitrio, etiam imminente morte, per proprium tuæ voluntatis consensum determinabis, si velis, eamque, per bonam determinationem tuam, reddes congruam & efficacem. Determinare quippè te ipsum, & Gratiam versatilem ac indifferentem reddere congruam & efficacem, tuum est (juxtà Molinistas) non Dei opus. Licitum quoque tibi erit in Systemate de Gratia congrua consuetas peccandi occasiones securus, & excusso omni timore, adire, mundanis te tradere agitationibus, deliciis, voluptatibus, maximas quasque appetere dignitates, & ad honores amplissimos omni ope atque opera contendere;

G 2 quia

quia hoc Systema de Gratia congrua securum te reddit, spondetque, suum voluntati tuæ semper servatum iri in qualibet tentatione Æquilibrium, sive levis illa fuerit, sive gravior; proindèque te (etiamsi divitiis affluas, choreis & ludis des operam, atque deliciis & voluptatibus indulgeas) eamdem, ad superandas omnes ingruentes tentationes, experturum alacritatem, facilitatem ac promptitudinem; sicque istius Æquilibrii beneficio, te tentationum pondus vel onerosissimum nullo negotio excussurum, semperque paratum fore ad omne opus bonum aut faciendum ex tuo libero arbitrio, aut pro libitu omittendum. Viden, carissime discipule, sanctum illum timorem, & piam hanc sollicitudinem ac vigilantiam, quam (juxtà Sanctos Patres, & Christianæ Vitæ Magistros) continuò habere debent justi, ne acceptam à Deo justitiam sua culpa amittant, non benè cohærere cum Molinistarum Systemate de Gratia congrua, quod subindè velis remisque fugere debes.

Septimò, modestiæ & humilitatis christianæ est, non suprà Dei Dona extolli, nec suprà cæteros homines inflari; jam verò, si (uti asserunt Gratiæ congruæ defensores) voluntas hominis determinet Gratiam Dei, quam supponunt esse versatilem & indifferentem, eamque per consensum suum reddat congruam & efficacem, poterit homo justa de causa sese supra Gratiam Dei extollere: quandoquidèm illud, quod determinat aliud, eò perfectius censeri debet. Posset etiam homo supra alios inflari; quisquis enim Gratiam Dei (quam Molinistæ volunt versatilem & indifferentem esse) reddit congruam & efficacem, seipsum discernit bonum eligendo, seque superiorem facit altero homine, qui eamdem Gratiam versatilem, & indifferentem determinat ad malum eligendum, sicque reddit eam incongruam & inefficacem.

At enim, excellentia, seu perfectio quælibet ei propriè tribui debet, qui illius causa physica est; hac tamen adhibita prudenti distinctione: vel enim ille, qui alicujus perfectionis causa physica est, accipit à causa superiori vim & efficaciam producendi istam perfectionem, & tunc in superiorem causam totus honos revolvitur. Vel ille, qui alicujus perfectionis causa physica est, non accipit à causa superiori vim & efficaciam producendi hanc perfectionem, & tunc laudem integram jure optimo sibimet vindicare potest. Quòd si verò à superiore causa acceperit quidèm non nihil, ipse verò acceptis aliquid addiderit de suo, huic jam profectò istius additionis locus est, quia illam habet à se uno, eamque sibi non alteri, acceptam refert, ac proindè de illa à se facta additione meritò gloriatur.

Cùm igitur (juxta Molinistarum de Gratia congrua) non aliud sit Dei Gratia, quàm motio moralis, communis, generalis, versatilis, & indifferens, certè in hoc Systemate nullo pacto fieri potest, ut hac Gratia discernatur aliquis homo ab altero homine. Neque enim hæc Gratia versatilis & indifferens habet virtutem & efficaciam (fatentibus ipsismet Molinistis) determinandi voluntatem hominis, quia quod ex se est versatile, indifferens, & commune omnibus, non habet insitam virtutem determinandi, subindèque discernendi unum ab alio, sicut docet *S. Augustinus* cap. 5. Libri *De Prædestinatione Sanctorum*: Atquì (in Systemate Molinistarum de Gratia congrua) communis est Gratia, quam Deus indiscriminatìm omnibus offert, ex se versatilis, indifferens, & subdita eorum libero arbitrio; nec prædicta Molinistarum Gratia versatilis congruitatem & efficaciam accipit à Deo, sed dumtaxàt à libero arbitrio hominis, qui per proprium suum consensum hanc Gratiam versatilem & indifferentem, sibi à Deo oblatam, determinat, eamque determinatione sua reddit congruam & efficacem: Ergò fieri non potest, ut hæc Gratia versatilis & indifferens determinationem hominis ad benè operandum faciat, eumque ab alio discernat: Ergò determinatio hominis ad benè agendum, ejusque ab alio discretio sunt quædam bona,

non

non à Deo sed à libero hominis arbitrio profecta, utpotè à libero arbitrio ad Gratiam versatilem & indifferentem addita de suo: Ergò & de hac bona sua determinatione, & discretione sua ab alio, gloriari in se ipso justa de causa potest liberum hominis arbitrium, nec tenetur homo (in Systemate Molinistarum de Gratia congrua) laudem referre Deo, quòd ad benè operandum sese determinaverit, cùm suæ determinationis causam physicam non aliam agnoscat à semet ipso, qui sibi arroganti supercilio tribuit id, quod in decidenda æterna sua sorte caput est ac princeps. Quisquis autem sibi aliquid boni in negotio suæ salutis servat, & non Deo (ut par est) refert acceptum, superbiæ servat; & qui de sincera & absoluta propriæ inanitatis suæ professione, quam nos docet Christiana Religio, aliquid detrahit, id profectò Deo non confert, sed vanitatis & arrogantiæ tumori: vanitatem porrò & arrogantiam detestatur Deus, diligit verò modestiam & humilitatem, quæ hominem docet modum deprimendi se, quantùm se ipsum coram Domino deprimere debet, facitque ut homo candidè profiteatur, se nihil boni aut entis habere, nisi quod acceperit à Deo, dicens cum Ecclesia: *Sine tuo Numine nihil est in homine, nihil est innoxium*.

Hunc Christianæ modestiæ & humilitatis sensum altè mentibus nostris infigit doctrina de Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice. Ea quippè semel imbuti cognoscimus, Deum in singulis rebus nobis præire, & præpotenti Gratia sua efficere ut nos determinemus & benè operemur, adeòque iniquum fore hominem, si vel de bona sua determinatione, quam accepit à Domino, in se ipso, & non in Deo, gloriaretur; vel si præ cæteris hominibus animo extolleretur; nam præterquamquòd, nec quales sint alii, nec quales ipsi simus, certò dignoscere non valemus, accedit quòd illud ipsum, quo discernimur à cæteris, est donum Dei, & purè gratuitum, hodiè nostrum, cras aliorum. Quocircà, si aliquem fortè invenias, qui de bona sua determinatione non in Domino, sed in se ipso glorietur, debes (juxta principia doctrinæ Scholæ Thomisticæ) illum cum Apostolo *Paulo* interrogare: *O homo tu quis es, qui gloriaris? Quis te discernit? Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Sic facilè retundes istius hominis superbiam, quia eadem lex, quæ omnem prohibet superbiam, nos etiam docet, bonam illam voluntatem, sanctamque nostram determinationem, esse donum gratuitum Dei, in nos speciali ratione agentis, & per Gratiam se ipsa efficacem determinantis voluntatem nostram ad benè operandum. Hanc argumentationem cæteris omnibus dotibus ac perfectionibus quibus præditus est homo, facilè poteris acccomodare; hæc quippè ubique valet, quia ubique quidquid boni habemus, totum Deo acceptum referre debemus, & ut de omnibus bonis, quæ nobis insunt, veracitèr gratias agamus, & cum Scriptura Sacra gratis animis coràm Deo confiteamur, *omnia esse ex ipso, & per ipsum, & in ipso, eique soli gloriam & honorem tribuendum*.

Octavò, systema Molinistarum de Gratia congrua ruinoso nititur fundamento, nimirùm Scientia Media, docent quippè Molinistæ (Gratiæ congruæ Assertores) Deum per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem, prævidere, quid homines, in his vel in illis circumstantiis positi, pro sua contingentia libertate facturi sint, sive an gratiam versatilem, communem, indifferentem, & eorum permissam libero arbitrio, per consensum suum reddituri sint congruam & efficacem, vel eam, versa vice, per suum dissensum reddituri sint incongruam & inefficacem. Atqui Scientiam Mediam, qua, tanquàm unico fundamento, fulcitur Molinistarum systema de Gratia congrua, explosi & confutavi in pluribus Epistolis, quas ad te dedi, quæque continentur in hac tertia Epistolarum mearum Classe. Memini etiam, me in Epistola, quæ in prima Epistolarum mearum Classe est ordine septima, planè demonstrasse, Scientiam

tiam Mediam, nec Sanctis Doctoribus, præsertim *Augustino*, & *Thomæ*, nec antiquis Theologis Scholasticis, nec Patribus Concilii Tridentini notam fuisse, quantùm ad illius usum & modum, quo nunc in Schola Moliniana docetur; sed potiùs doctrinam de Scientia Media novam esse, à *Ludovico Molina* (sicut ipsemet candidè fatetur) post celebrationem Concilii Tridentini excogitatam, eamque, statim ac prodiit in lucem, fuisse à celeberrimis Scholis, Augustiniana & Thomistica, acerrimè oppugnatam; à clarissimis toto Orbe Academiis, Parisiensi, Salmanticensi, Lovaniensi, & Duacensi, rejectam, immò, & Censuris inustam; à Doctoribus id temporis Societatis Jesu Scriptoribus proscriptam, ac denique in clarissimis Congregationibus *de Auxiliis Divinæ Gratiæ*, sub Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. habitis, diù ventilatam esse, ac tandem repudiatam, tanquàm prorsùs alienam à genuina mente SS. Patrum, potissimùm *Augustini*, & *Thomæ*. Systema igitur Molinistarum de Gratia congrua, quod tam caduco ac ruinoso nititur fundamento, nempè Scientia Media, procùl ab Augustiniana, & Thomistica Scholis amandari debet.

Nonò, hoc Molinistarum de Gratia congrua systema non refundit in Deum efficaciam Gratiæ, tanquàm in causam primam, efficacem, & omnipotentem, sed potiùs totam Gratiæ congruitatem & efficaciam tribuit consensui liberi arbitrii. Volunt enim Molinistæ, Deum dumtaxat per Scientiam Mediam explorare, an homo in talibus locis, temporibus & circumstantiis constitutus, Gratiam versatilem & indifferentem, quam ei offert, per suum consensum redditurus sit congruam & efficacem, necne; qua facta prævisione, dicunt Molinistæ, Deum, si velit illum hominem benè operari, & æternam consequi salutem, seligere hanc Gratiam, quam prævidit, fore congruam & efficacem per determinationem & consensum ejusdem hominis in talibus locis, temporibus & circumstantiis constituti. Deus itaque, in systemate Molinistarum de Gratia congrua, non est causa congruitatis & efficaciæ Gratiæ, sed è diverso, tota quanta est Gratiæ congruitas & efficacia refunditur in creati arbitrii consensum, per quem Gratia versatilis & indifferens, promiscuè omnibus oblata, redditur congrua & efficax.

Decimò, istud Molinistarum de Gratia congrua systema eo præsertim laborat incommodo, quòd penè his omnibus argumentis obnoxium sit, quæ Molinistæ proponere vulgò solent contra Thomistarum doctrinam de Gratia per se efficaci: Nam (Exempli Gratia) homo, cui Deus destinat ac seligit illas tantummodò Gratias, quas ipsemet per Scientiam Mediam prævidit, ab eodem homine, in talibus locis, temporibus, & circumstantiis esse frustrandas & per ejus dissensum reddendas incongruas & inefficaces; In hac certè hypothesi (quam ultrò admittunt Gratiæ congruæ, & incongruæ defensores) nihil ampliùs aut faciet unquàm ille homo, quàm hic, cui Deus denegat Gratiam per se efficacem, ac purè Gratiam sufficientem tribuit, sicut fatetur *Pater Martinonus*, recens è Societate Jesu Scriptor, in suo *Anti Jansenio*, Disput. 26. Sect. 3. Num. 25. ubi hanc sententiam de Gratia congrua (tametsi apud celebriores Societatis Jesu Theologos pervulgatam) rejicit & improbat, aitque, eam inutilitèr, & eo dumtaxàt nomine fuisse à *Suaresio*, Societatis Jesu Theologo, excogitatam ad emolliendas difficultates, quæ circà auxilia Divinæ Gratiæ occurrunt.

Undecimò, in quodvis latus se se vertant Gratiæ congruæ defensores, nunquàm in suo systemate poterunt salvare & explicare modum, quo merita & bona opera tradi & effici à Deo affirmant Scriptura, Sancti Patres, & Concilia; nempè ità ut Deus ipse sit, qui operatur in nobis velle & perficere secundùm propositum voluntatis suæ; qui facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas, auferendo cor durum, & præbendo cor doci-

docile; nos ex nolentibus faciendo volentes, & ex dissentientibus consentientes &c. Hæc, inquam, & innumera hujusmodi vera non sunt in systemate de Gratia congrua; primò, quia, juxtà illud systema, Deus (sicut anteà ostendi) non operatur nostrum consensum; nec etiam in eo systemate Deus est causa congruitatis & efficaciæ Gratiæ, sed potiùs tota Gratiæ congruitas & efficacia Gratiæ refunditur in hominem, qui per consensum suum determinat Gratiam versatilem & indifferentem, sibi à Deo oblatam, eamque reddit congruam & efficacem Deus autem in hoc Molinistarum de Gratia congrua systemate explorat dumtaxàt per Scientiam Mediam ubi & quandò Gratiæ versatili & indifferenti, quam nobis offert, consensuri sumus, eamque per consensum nostrum redditurl congruam & efficacem.

Insuper, Gratiæ congruæ defensores tenentur, juxta illius systematis principia, docere, Deum ex duobus hominibus æqualitèr obduratis non posse per Gratiam suam cor unius præ alio emollire, flectere & inclinare ad benè operandum, sed tantummodò Deum hoc solo titulo ac modo uni homini præ alio favere posse, quòd eum in illis ponat circumstantiis, locis, & temporibus, in quibus prævidit, hunc hominem cor suum præ alio emolliturum, consensurum, & per suum consensum Gratiam versatilem & indifferentem, sibi oblatam, determinaturum, eamque redditurum congruam & efficacem. Hæc autem consectaria, quæ manifesta consecutione è systemate Molinistarum de Gratia congrua deducuntur, quantùm Dei omnipotentiam, & supremum, quod in corda hominum obtinet, dominium decurtent, deprimant & extenuent, existimo, me jam in hacce Epistola sat superque evicisse.

Postremò, id palmare Incommodum habet hoc Molinistarum systema de Gratia congrua, quòd Deum malorum operum Authorem facere videatur. Enim verò, juxtà hoc systema, liberum arbitrium omnibus hominibus perindè tribuit Deus, quo Gratiæ versatili & indifferenti consentire & dissentire possint, atque per consensum suum eam reddere congruam & efficacem, vel per dissensum suum eamdem Gratiam reddere incongruam & inefficacem. Omnibus hominibus (juxtà illud Molinistarum de Gratia systema) æqualitèr offert suum concursum ad consensum vel dissensum, ad actus bonos, & malos, solaque ratio cur aliqui homines præ aliis consentiant ac benè agant, ex libertate eorum provenit.

Denique, Deus (in hoc Congruistarum systemate) eo tantùm nomine author est ac dator consensus nostri ac boni operis, quia ipse est qui constituit hominem in iis circumstantiis, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, hominem consensurum, & per consensum suum Gratiam versatilem & indifferentem, sibi oblatam, redditurum congruam & efficacem. In hoc tantùm sensu docent Gratiæ congruæ defensores, Deum esse authorem, datorem, & causam consensus nostri, & boni operis. Undè sic argumentor: ideò Deus (juxta Molinistarum systema de Gratia congrua) est author, dator, & causa consensus nostri, & boni operis, quia ipse est, qui constituit hominem in his circumstantiis, locis & temporibus, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, hominem per consensum suum Gratiam versatilem & indifferentem, sibi oblatam, redditurum congruam & efficacem, subindèque benè operaturum: Atquì, similitèr (juxta idem Molinistarum de Gratia congrua systema) Deus est, qui constituit hominem In his circumstantiis, locis, temporibus, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, eum Gratiæ versatili & indifferenti, sibi oblatæ, dissensurum, & per suum dissensum eamdem Gratiam redditurum incongruam & inefficacem, proindèque illum peccaturum: ergò pari ratione (juxtà Molinistarum systema de Gratia congrua) Deus erit author, dator, & causa dissensus sicùt & consensus, demeriti sicut meriti, mali operis sicut & boni. Quæ certè doctrina, ut

ut candidè dicam, non video quî conciliari possit cum definitione Concilii Tridentini Sessione sexta, canone sexto: *Si quis dixerit, mala opera, ita ut bona, Deum operari, non permissivè solùm, sed propriè & per se, Anathema sit.*

IX. Plura hìc non congeram argumenta, quia hoc Molinistarum de Gratia congrua systema iisdem planè refellitur argumentis, quæ jam expendi in superioribus, quas ad te dedi, Epistolis, in quibus latè confutavi Scientiam Mediam, & invictis, ni fallor, momentis probavi, Gratiam esse per se & ab intrinseco efficacem, eamque, infallibilitate ordinis & causalitatis, effectum suum, producere. Quocircà, ne hîc actum agere videar, consultius est ut te ad meas præcedentes Epistolas remittam.

Hoc unum dumtaxàt sub finem hujusce Epistolæ meæ velim sedulò observes, videlicèt Scholæ Molinianæ Theologis in hoc quidèm convenire cum Jansenistis, quòd utrimque dicant, efficaciam Gratiæ in statu naturæ lapsę sitam esse in quadam congruitate, sed eos maximè inter se diffidere, ac discrepare, dùm explicant, undenàm repetenda sit hæc Gratiæ congruitas? Molinistæ quippè cum *Suaresio*, Societatis Jesu Theologo, congruitatem Gratiæ repetunt ex consensu, quem Deus per Scientiam Mediam prævidet, hominem in talibus circumstantiis, locis & temporibus constitutum, Gratiæ versatili & indifferenti, sibi oblatæ, præbiturum, eamque per consensum suum redditurum congruam & efficacem. Ideò autem Molinistæ hanc Gratiam vocant *congruam* quia congruit & temperatur genio, indoli, temperamento, locis, temporibus, & circumstantiis, in quibus prævidit Deus hominem consensurum.

Ast, *Jansenius*, ejusque discipuli Gratię congruitatem & efficaciam repetunt ex indeliberata cælesti delectatione, quæ, quandò est relativè victrix, seu superior, fortior, & intensior terrena concupiscentiæ delectatione, tunc est Gratia efficax & congrua, quia attemperata est gradibus cupiditatis, quos proindè necessariò vincit ac superat, cùm prorsùs necessarium sit, ut major delectatio cælestis relativè victrix superet minorem concupiscentiæ terrenam delectationem, sicut fatetur ipsemet *Jansenius*: quandò verò indeliberata Gratiæ delectatio cælestis est inferior, debilior, ac remissior terrena concupiscentiæ delectatione, tunc est Gratia incongrua & inefficax, quæ, ut pertendit idem *Jansenius*, necessariò à terrena concupiscentiæ delectatione vincitur ac superatur, quia impossibile est, inquit *Jansenius*, ut minor delectatio vincat majorem, sed potiùs minor delectatio necessariò cedere debet majori; non secùs ac (sicut ex Mechanicis legibus compertum est) si in bilance duo ponantur pondera inæqualia, necesse omninò est eam bilancis partem deprimi, in qua majus est, seu gravius pondus, nec ullo pacto fieri potest, ut majus pondus à minori deorsùm inclinetur, quandò quidèm inter ea duo nulla est proportio.

Hæc duo, tam Molinistarum, quàm Jansenistarum, de Gratia congrua systemata rejiciunt Thomistæ, cum hoc tamen discrimine, quòd Molinistarum de Gratia congrua systema, tanquàm improbabile, & cum SS. Patrum, præsertim *Augustini*, & *Thomæ*, de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci doctrina non cohærens; improbandum esse optimo jure censeant; at verò, systema de Gratia congrua, in sensu Janseniano mox a me explicatum, repudient & detestentur omnes genuini Thomistæ, quia ex eo sequitur totius libertatis humanæ exterminium, & ineluctabilis inducitur benè vel malè operandi necessitas, sicut invictis momentis, ex intimis principiis doctrinæ Jansenianæ (quam damnavit Ecclesia) petitis, latè probavi in Epistolis, quas jam ad te dedi, quæque continentur in secunda Epistolarum mearum Classe.

Vale, carissime Discipule, & quia me in ultima tua Epistola monuisti, te assiduo studio ac famelicis oculis legere quatuor Patris *De Meyer* Dissertationes *De Mente Concilii Tridentini*, in quibus Mo-

Molinianus ille Scriptor nullum lapidem non movet, ut doctrinam suæ Scholæ de Gratia congrua stabilire possit; rem profectò longè mihi gratissimam facies, si in proxima, quam ad me daturus es, Epistola, proponere non graveris præcipua saltem illius acerrimi Gratiæ congruæ defensoris, sicut etiam sui concellitæ P. *Danielis*, argumenta, si fortè his dissolvendis imparem te sentias; sanctissimèque tibi juro, me, omni abjecta cunctatione, omnibus utriusque Moliniani Scriptoris argumentis abundè facturum satis, & omnes offucias, quas antiquæ de Gratia se ipsa efficaci doctrinæ totis viribus offundere molluntur, supremo adspirante Numine, facili negotio dissipaturum.

EPISTOLA SEXTA

In qua referuntur, & eadem opera refelluntur principia, quibus Patres Daniel, & De Meyer, aliique Molinianæ Scholæ Theologi sententiam de Gratia congrua & de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, & in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, stabilire moliuntur.

TUam tandèm hesterna die gratissimam recepi Epistolam, in qua venustè ais, pensum, quod à te exegeram, diligentèr te peregisse, teque in lectitandis quatuor Patris *De Meyer*, Societatis Jesu Theologi, *De Mente Concilii Tridentini* Dissertationibus, necnon Patris *Danielis*, Societatis itidèm Jesu Theologi, Epistolis ad R. P. *Natalem Alexandrum*, Dominicanum, oleum ebibisse lucernæ, atque plures continuatas diebus noctes trivisse. Ais insupèr, te ægris quidèm oculis vidisse, tàm Dissertationes Patris *De Meyer*, quàm Epistolas Patris *Danielis*, verbis atrocioribus & conviciis in Thomistas scatere, sed ea (sicùt virum Christianum, & Deo sacrum, decet) te contempsisse; *quia*, inquis, *sic solent disputare homines, quibus nihil suppetit aliud, quo deteriorem causam tueantur. Recidunt hæc in istos Authores maledicta & vulnera. Miser quippè non est, qui audit, sed qui facit convicium.* Prudentèr itaque omnia hæc, quæ duo isti Moliniani Scriptores tam liberalitèr in Thomistas conjiciunt, probra, alto silentio in Epistola tua prætermittis, ac dumtaxàt proponis argumenta, queis duo illi moderni Scriptores doctrinam suæ Molinianæ Scholæ de *Gratia congrua*, *& de partialitate causarum*, *Dei scilicèt & hominis*, *in producendo salutifero voluntatis actu*, totis suis viribus adstruere moliuntur. Denique, horumce argumentorum, quæ, ne exciderent, in commentarium, Epistolæ tuæ ad me datæ insertum, retulisti, claram & expeditam à me postulas solutionem.

I. Sanè tibi impensè gratulor, dilectissime discipule, quòd purioris Christianæ Moralis doctrinam edoctus, jure optimo improbes hoc contumeliosum scribendi, disputandive genus, quo nonnulli Theologi Christiani, Sacerdotes, & Religiosi Deo Sacri, famosis libellis, stylis veneno tinctis, sese confodiunt, injuriis, contumeliis, morsibus, dicteriis, salibus ac conviciis sese impetunt ac dilacerant invicèm, atque, Cælum terræ miscentes, perpetuò inter se magno animorum æstu rixantur, tumultuantur, digladiantur, & in famam (qua nihil secundùm Deum prius & antiquius habere debemus) acutissima linguarum spicula vibrant.

Certè ipse ab hac scribendi, discep-

ptan-

ptandive methodo me planè alienum esse candidè profiteor, tùm quia probè scio, Christum, Servatorem nostrum, frequentissimè discipulis suis commendasse & inculcasse concordiam, pacem, & charitatem: Tum quia etiam à teneris annis quieti indulsi, à litigiis abhorrui, Satyricorum consortia & colloquia velis remisque fugi, mihique hactenùs placuit, & semper, benè juvante Deo, placebit Christiana mansuetudo, qua benè precamur malè precantibus, benè meremur de malè merentibus, & vivendo, Jesu Christi, qui mansuetudine & beneficentia mundum vicit, vitam exprimimus. Veniet enim tempus, cùm omnia librorum conflagrabunt monumenta, & charitas (teste Apostolo Paulo) nunquàm excidet, sed in omni opere humano jugitèr celebrabitur. Hæc obitèr dicta velim, ut duo illi Moliniani Scriptores, *Gabriel Daniel*, & *Livinus De Meyer*, intelligant, Thomistas ab Apostolo *Paulo*, & ab Angelico Doctore didicisse, *non esse reddendum malum pro malo, sed vincendum in bono malum*, eosque summa, qua par est, veneratione obtemperare Summorum Pontificum decretis, quibus Theologis districtè præcipitur, ut, sivè inter scribendum, sivè inter disputandum, paci & charitati consulant, atque ab injuriis & conviciis in integrum abstineant. Lege decretum, quod anno MDCLXXIX. Feria 5. die 2. mensis Martii in Generali Congregatione S. Romanæ & Universalis Inquisitionis habita coràm S. D. N. INNOCENTIO XI. conditum est, & his verbis conceptum: *Ut autem ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholastici, aut alii quicumque in posterùm se abstineant & ut paci & charitati consulant, idem Sanctissimus in virtute Sanctæ obedientiæ eis præcipit, ut tam in libris imprimendis, ac manuscriptis, quàm in Thesibus, disputationibus, prædicationibus caveant ab omni* CENSURA, ET NOTA, *necnon à quibuscumque* CONVITIIS *contra eas Propositiones, quæ adhùc inter Catholicos hinc indè* CONTROVERTUNTUR, *donec A' SANCTA SEDE super iisdem Propositionibus JUDICIUM proferatur.* Idem die 6. mensis Januarii anni MDCXCI. statuit INNOCENTIUS XII. Pontifex Maximus in suo *Brevi* Apostolico ad Episcopos Belgii.

II. Venio nunc ad argumenta, quæ *P. Livinus De Meyer* obtrudit, ut Molinianæ suæ doctrinæ de *Gratia congrua & de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu* novum possit conciliare robur. Possem autem justa de causa hujusce Moliniani Scriptoris argumenta parvi facere, utpotè quæ jam milliès fuerunt à Thomistis elisa, aut saltèm abundè sufficeret *Livini de Meyer* argumentis generalem illam adhibere responsionem, qua ipsemet utitur in Præfatione suæ secundæ Dissertationis *De Mente Concilii Tridentini* ad Lectorem, ubi loquens de Opere doctissimi nostri *Antonini Reginaldi de Mente Concilii Tridentini circà Gratiam efficacem*, quod idem *de Meyer* evanido conatu confutandum suscepit, hæc habet: *Si objectiones & imposturæ ejusmodi nunquàm fuissent detectæ, nunquàm fuissent refutatæ, tolerabile profectò foret ut eæ itidèm recoquerentur. Verùm, cùm totiès & tàm dilucidè, atque, ut ita dicam, ad solis radios ità discussæ sint atque confossæ, tùm quoque eas integras intactasque continuò objectare, id enim verò nihil aliud potest arguere, quàm frontem asperam atque perfrictam;* possem, inquam, hac generali Patris *De Meyer* responsione, jure in ipsum retorta, exsufflare unico flatu omnia, quæ contra nostrum *Antoninum Reginaldum* inani studio congessit argumenta; sed liberaliùs cum isto Scriptore Moliniano agere volo, & ad summos juris apices facere satis ejus objectionibus, quæ tamen (si verum dicere fas sit) sunt admodùm frigidæ, obsoletæ, nihil solidæ difficultatis habentes, sed nervis ac viribus planè destitutæ. Ne autem longior sim, & Epistolæ modum excedam, in iis dumtaxàt refellendis objectionibus immorabor, quibus *Livinus de Meyer*, & *Gabriel Daniel* adstruere conantur

suam

ſuam Molinianam doctrinam de Gratia congrua & de partialitate cauſarum, Dei ſcilicet & hominis, in producendo ſalutifero voluntatis humanæ actu. Aliis verò argumentis, quæ tam *Livinus De Meyer*, quàm *Gabriel Daniel* proponunt, confutandis ſuperſedebo, tùm quia ad præſentem quæſtionem, quæ Thomiſtas inter & Moliniſtas potiſſimùm controvertitur, minimè ſpectant; tum quia etiam ex his, quæ in meis ſuperioribus Epiſtolis latè tractavi, jam abundè diluta, diſpuncta, difflata manent, proindeque ſupervacaneum omninò eſſet eamdem telam hic retexere.

In primis, *Livinus de Meyer*, Societatis Jeſu Theologus Belga, ægrè admodùm ferens, quòd doctiſſimus noſter *Antoninus Reginaldus*, Opus, non minùs mole, quàm eruditione immenſum, edidiſſet, in quo ſexcentis argumentis evicit doctrinam Thomiſtarum de Gratia ſe ipſa & ab intrinſeco efficaci Patribus Concilii Tridentini fuiſſe probatam, id, inquam, concoquere non valens *Livinus de Meyer*, calamum in noſtrum *Antoninum Reginaldum* confeſtim acuit, cujus tamen argumenta de induſtria celat, ſolutiones cautè diſſimulat, Sanctorum Patrum auctoritates alto prætermittit ſilentio, denique, nihil intentatum relinquit, ut Scholæ Thomiſticæ doctrinam, reddat Calvinianam, & ſuam Molinianam doctrinam de Gratia congrua, & de partialitate cauſarum, Dei ſcilicèt & hominis, in producendo ſalutifero voluntatis humanæ actu, perſuadeat, fuiſſe contra *Lutherum*, & *Calvinum*, tanquàm doctrinam Eccleſiæ Catholicæ, in Concilio Tridentino approbatam. Hæc *Livinus de Meyer* potiſſimùm in ſua prima Diſſertatione *De Mente Concilii Tridentini*, quam varia in capita partitur, detonat in Thomiſtas; Quòd certè non feciſſet, ſi, æqui rectique amans, *Antonini Reginaldi*, tertiuſque Scholæ Thomiſticæ doctrinam, de qua judicium ferre volebat, ſedato animo, maturo judicio, & abdicatis Molinianæ ſuæ Scholæ præjudiciis, rimari, ac penetrare voluiſſet, atque (quod caput eſt) ſi rationem, non affectum, non iram habuiſſet in conſilio; nec enim judicat livor, nec ſimplices oculos habet odium aut ira. Cùm igitur neceſſitatem reſpondendi, & Scholæ Thomiſticæ doctrinam vindicandi nobis impoſuerint *Livinus De Meyer*, & *Gabriel Daniel*, utrumque Scriptorem Molinianum refellendi, hac in Epiſtola provinciam ſuſcipio, qua, ut cum clara aliqua methodo, faciliùs defungi poſſim, ſingula capita, quibus conſtat prima *Livini De Meyer* Diſſertatio percurram ac perſtringam, & omnia argumenta, quæ vel ipſe proprio marte procudit, vel in Epiſtolis ſui concellitæ *Gabrielis Danielis* ad noſtrum *Natalem Alexandrum* expiſcatus eſt, ſemota omni verborum acerbitate, pleniſſimè planiſſimèque, benè adſpirante Deo, confutare ſatagam.

IV. *Livinus De Meyer* capite I. ſuæ primæ Diſſertationis *De Mente Concilii Tridentini circà Gratiam Prædeterminatricem*, totus in id incumbit, ut probet, doctrinam Scholæ Thomiſticæ de Gratia ſe ipſa & ab intrinſeco efficaci eſſe puram putamque, ſeu ipſiſſimam *Lutheri*, & *Calvini* doctrinam, a Generali Concilio Tridentino proſcriptam. Sed hanc eſſe putidam calumniam, Patribus Concilii Tridentini, ſubindèque toti Eccleſiæ Catholicæ injuriam, jam invictis argumentis oſtendi in Epiſtola, quam ad te dedi, quæque in ſecunda mearum Epiſtolarum Claſſe eſt ordine prima. Addam tamen hìc breviter quædam alia momenta, quæ hanc inſulſam ac teterrimam *Livini de Meyer* calumniam ſole clariùs falſi convincent.

In primis certiſſimè conſtat, Patres Societatis Jeſu libellum ſupplicem Summo Pontifici CLEMENTI VIII porrexiſſe, in quo octo pacis & unionis capita proponebant, ac in ſecundo capite poſtulabant à Summo illo Pontifice, *ut utriuſque partis* (ideſt, tam Moliniſtarum, quàm Thomiſtarum) *ſententia permitteretur*. In tertio verò capite flagitabant, *ut tolleretur omnis cenſura hæreſis vel erroris, ſive Pelagianiſmi, ſive Calviniſmi*. Hic libellus ſupplex Pa-

trum

trum Societatis Jesu, octo complectens pacis & concordiæ capita, extat Manuscriptus Romæ in Bibliotheca Angelica, & integer refertur ac describitur à nostro doctissimo *Hyacintho Serry* c. 11. libri 2. *Historiæ Congregationum De Auxiliis*, Editionis, quam Antuerpiæ anno MDCCIX. secundis curis adornavit. Undè sic ipse argumentor: Patres Societatis Jesu in libello supplici, quem CLEMENTI VIII. Pontifici Maximo porrexerunt, fassi sunt, Scholæ Thomisticæ doctrinam de Gratia seipsa efficaci defendi posse, eique Calvinismi notam non esse inurendam; qua fronte ergò *Livinus De Meyer* ausus est eamdem Scholæ Thomisticæ doctrinam Calvinismi insimulare, & fidentèr asserere, eam cum erroribus *Calvini* à Patribus Concilii Tridentini fuisse damnatam?

Præterea, *Livinus De Meyer* in ea, quam edidit, *Historia Congregationum de Auxiliis* ultrò fatetur, *Ferdinandum de Bastida* in Congregatione duodecima, quæ sub PAULO V. Pontifice Maximo, habita est die X. Januarii anni MDCVI. probandum suscepisse, Prædeterminationem physicam convenire cum errore *Calvini*, sed in decima quarta Congregatione, quæ coràm eodem Pontifice celebrata est, sic fuisse decisum: *Die Mercurii prima mensis Februarii hora 15. anno 1606. celebrata est Congregatio ad expendendas rationes productas à Patribus Societatis contrà doctrinam de Gratia Christi propriè dicta, hoc est, efficaci Divinæ motionis & absolutæ Dei voluntatis, quâ scilicèt voluit Petrum hic & nunc convertere. Rationes autem erant. 1. Quòd tolleretur libertas humana. 2. Quòd tolleretur auxilium sufficiens. 3. Quòd constitueretur similitèr Deus autor mali &c. quibus expensis resolvit Congregatio, illis non obstantibus, persistendum in Decretis* (quæ jam lata fuerant in Congregatione habita die 15. mensis Octobris anni 1605. & in Congregatione celebrata die 29. mensis Novembris anni 1605. in quibus statutum fuerat, non obstantibus rationibus, quas in prædictis Congregationibus protulerat *Ferdinandus de Bastida*, doctrinam de Prædeterminatione physica, quam defendebant Dominicani, nec tollere libertatem humanam, nec Gratiam sufficientem, nec Deum constituere auctorem peccati) *Et ita censuerunt omnes, excepto Regente Collegii Carmelitarum*, videlicèt *Antonio Bovio*. Hæc vera esse ultrò profitetur *Livinus De Meyer* in Historia, quam publicavit, *Congregationum De Auxiliis*, & tamen, spreto doctissimorum illorum Consultorum judicio, in prima sua Dissertatione *De Mente Concilii Tridentini* contumeliosè asserere audet, doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci esse ipsissimam Hæresiarcharum *Lutheri*, & *Calvini* doctrinam, in Concilio Tridentino damnatam. Sanè, ut obitèr dicam, *Martinus Lutherus* in eo, quod de Thomistarum doctrina protulit, judicio, æquiorem se præbuit Patre *Livino de Meyer*. Hic enim Hæresiarcha, post homines natos impudentissimus, cùm probè sciret, doctrinam, quam ipse unà cum Hæresiarcha *Calvino* de Gratia efficaci necessitante, à Concilio Tridentino damnatam, propugnabat, latissimè discrepare à modo, quo Thomistæ Gratiæ efficaciam catholicè stabilire & explicare solent, ideò in Thomistas, (quos primos errorum suorum acerrimos impugnatores senserat) petulantèr invehitur in libro, quem adversùs Angliæ Regem *Henricum VIII.* (tum temporis Catholicæ Religionis defensorem) edidit: *Hæc sunt* (inquit scelestissimus ille Hæresiarcha) *arma, quibus Hæretici vincuntur hodiè, ignis, & furor insulsissimorum asinorum, & Thomisticorum porcorum. Sed pergant porci illi, & si audeant, exurant me. Hic sum, & expectabo eos, cineribus solis post mortem etiam in mille maria projectis, prosequar & fatigabo hoc abominabile vulgus .... Facite porci Thomistæ quod potestis. Lutherum habebitis ursam in via, & leenam in semita, undique vobis occurret, & pacem habere non finet, donec ferreas vestras cervices, & æreas frontes contriverit.*

Quæro nunc à *Livino de Meyer*, an Lu-

Lutherus tam atrocitèr in Thomistas sævisset, si in doctrina sua, in Concilio Tridentino damnata, illos consentientes habuisset? Credat hoc Judæus Apella. Certè mihi faciliùs persuadeo, *Livinum De Meyer* non ex animi sententia Thomistas Calvinianæ hæreseos insimulasse, sed consultò hac arte fuisse usum, ut è luto, in quo hærebat, posset emergere. Vidit quippè *Livinus de Meyer* solidissima, quæ ex Concilio Tridentino, & ex Sanctis Patribus *Augustino*, & *Thoma* producit argumenta noster *Antoninus Reginaldus*; vidit quàm nervosè premat Molinistas; vidit, si omnia proposita argumenta excutiendi, aut diluendi arduam susciperet provinciam, se causa casurum; quarè, nodum istum gordium dissecare maluit, quàm solvere, &, contrà omnes æquitatis leges, ex accusato transit in Actorem, accusando Calvinianæ hæreseos totius Scholæ Thomisticæ doctrinam, antequàm se ipsum, suamque sententiam purgaret. Plura de hac falsa Calvinianæ hæreseos accusatione non addam, quia (ut jam dixi) in speciali Epistola, quam ad te dedi, eam invictis momentis abundè confutavi.

V. Post istam levem velitationem, summatim nunc attingam & confutabo præcipua argumenta, quibus *Livinus de Meyer* in sua prima Dissertatione *de Mente Concilii Tridentini* omnem suam operam & industriam confert ut probet, *Ludovici Molinæ* doctrinam *de partialitate causarum*, *Dei scilicèt & hominis*, *in producendo salutifero humanæ voluntatis actu*, fuisse, antè & post Concilium Tridentinum, tanquàm veram & Catholicam in Ecclesia probatam atque receptam. Contendit porrò *Livinus de Meyer* cap. 2. primæ suæ Dissertationis *de Mente Concilii Tridentini*, Facultates Theologicas Parisiensem, & Lovaniensem approbasse ante celebrationem Concilii Tridentini doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu. Facultas quippè Theologica Parisiensis (inquit *Livinus de Meyer*) plures Articulos adversùs hæreticos anno 1542. edidit, quorum secundus sic habet: *Eadem Fidei constantia est tenendum, homini inesse liberum arbitrium, quo potest benè vel malè agere, & per quod, si etiam in peccato mortali fuerit, Deo adjuvante, ad Gratiam resurgere valet*. Facultas itidèm Lovaniensis anno 1544. Art. 7. ità decernit: *Certa Fide tenendum est, hominem habere liberum arbitrium, quo potest malè, & cum Dei Gratia benè agere, &, post mortale peccatum admissum, Deo adjuvante, pænitere, & peccatorum remissionem consequi*. His verbis (inquit Pater *de Meyer*) Facultates Theologicæ, Parisiensis, & Lovaniensis, palàm approbarunt doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu. Prætereà, *Livinus de Meyer* citat *Pighium*, qui *Calvini* errores confutavit, aitque, prædictum *Pighium*, in refellendis *Calvini* erroribus, obviis ulnis amplexum fuisse, & constantèr defendisse doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, & hanc *Pighii* doctrinam à Patribus Concilii Tridentini probatam & adoptatam fuisse. Hæc est summa totius Capitis secundi Dissertationis primæ, quam *Livinus de Meyer* edidit, *de Mente Concilii Tridentini*.

Verùm, in hac Patris *Livini de Meyer* argumentatione duas insignes imposturas offendo, quas hic invictis momentis profligabo. Prima impostura in hoc sistit, quòd velit, Facultates Theologicas, Parisiensem, & Lovaniensem, propugnasse contra Hæreticos doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu. Certè faciliùs *Livinus de Meyer* ex silice, vel ex pumice oleum extunderet, quàm simile paradoxum elicere posset ex Articulis, quos contra Hæreticos ediderunt Facultates Theologicæ Parisiensis, & Lovaniensis. In his quippè Articulis utraque celeberrima Facultas definivit dumtaxàt contra Lutheranos, & Calvinistas, nobis inesse liberum arbitrium,

trium, per quod, *Dei Gratia adjutum*, benè agimus, & *sine Dei Gratia* ex nobis mala perpetramus; quod sanè in confesso est apud omnes Catholicos, & extra omnem dubitationis aleam positum esse debet. At, in his utriusque Facultatis Theologicæ Articulis expiscari velle approbationem Molinianæ doctrinæ de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu, nihil profectò aliud est, quàm videre in his Articulis ea quæ non sunt, tanquàm ea quæ sunt, & ea quæ sunt, tanquàm ea quæ non sunt.

Prætereà, Sacram Facultatem Parisiensem in his, quos contra hæreticos anno 1542. edidit, Articulis, doctrinam *Molinæ* de partialitate causarum, Dei & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu, non approbasse, luculentissimè evincit Epistola, quam doctissimus *Andreas Duvallius*, Doctor ac Regius in Sorbona Professor, scripsit ad Dominos *Crellium*, & *Bossutium*, ejusdem Facultatis Parisiensis Doctores, & Romæ *Congregationum de Auxiliis* Consultores, qui die 5. mensis Decembris anni MDCI. ad ipsum scripserant, & rogaverant, ut eos certiores faceret, an verus esset rumor, quem *Antonius Rosa*, Sylvanectensis Episcopus designatus, Romæ sparserat, in Academia videlicet Parisiensi florere Molinismum? Ad illorum autem Doctorum Parisiensium Epistolam sic Parisiis die XX. Januarii anni MDCII. respondit *Andreas Duvallius*:

CLARISSIMI DD. AC MAGISTRI.

Ægrè fero, quempiam Romæ commorantem effutiisse, Academiam nostram aliquid in Molinæ gratiam decernere voluisse: hoc etenim falsum est, nec quidquam de hisce Quæstionibus publicè in eadem Academia agitatum fuit, aut inter Theologos nostros privatim, nisi cum summa cautela disputatum. Providetur enim, ne nostri hæretici ex hujusmodi dissidiis triumphum agere velint. Æquè verò falsum est, quod idem retulit, triginta quinque viros, qui eamdem cum illo Licentiam decurrerent, Molinæ opinionibus assentiri. Nullus enim illorum fuit, qui aut non defenderit Prædeterminationem cum SS. Augustino & Thoma, aut saltèm ei contradixerit: immò, conveni ex eis aliquos, qui cæteris aliquantulùm eminere videntur, atque interrogavi, si quid fortè privatim inter illos accidisset. Qui responderunt, nihil se prorsùs egisse, ac etiam acturos, nisi quod ipsis ab Academia juberetur. Cæterùm, quod mea interest, ego semper Prædeterminationem admisi, ut potè jura sua Deo optimo tribuentem, nihilque homini detrahentem, ejusve libero arbitrio, quo cum bellè cohæret, judicio meo. Academia porrò nostra Sanctitatis suæ judicium, non in hoc duntaxàt argumento, sed & in cæteris omnibus expectabit. Providebimus verò per Syndicum nostrum, ne interim ullus ex Baccalaureis nostris quidquam de Molinæ opinionibus suis in Thesibus defendat. Parisiis die 20. Januarii 1602.

Andreas Duvallius.

Hanc Epistolam, à doctissimo *Andrea Duvallio*, gallicè scriptam, invenies latinè redditam cap. 26. lib. 2. *Historiæ Congregationum De Auxiliis*, quam Antuerpiæ anno MDCCIX. secundis curis adornavit clarissimus noster *Hyacinthus Serry*.

Tertiò, qui credibile est, Sacram Facultatem Parisiensem, totius Orbis Academiarum facilè Principem, approbasse aliquandò doctrinam *de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu*, cùm certissimè constet, ab hac celeberrima Academia anno MCCCXLVII. tres istas Propositiones *Joannis de Mercuria*, Ordinis Cisterciensis, fuisse censura proscriptas, quarum prima hæc est: *Propter opera alicujus futura bona Deus præordinavit aliquem ab æterno*. Secunda est: *Aliquis prædestinatus est ab æterno propter bonum usum liberi arbitrii, quem Deus præ-*

præscivit eum habiturum. Tertia his verbis concepta est: *Non sic gratis & misericorditèr Deus prædestinavit illum quem prædestinavit, quin & pro omnibus bonis ipsius futuris, vel alterius*. Extat hæc Sacræ Facultatis Parisiensis censura sub finem editionis anni 1550. Magistri Sententiarum.

Sed si ista, quæ hactenùs perstrinxi, momenta non sufficiant Patri *Livino De Meyer*, eum lubens remitto ad Historiam *Universitatis Parisiensis*, quam publicam in lucem edidit *Egassius Bulæus*, & procul omni dubio (si hanc Historiam legere non gravetur) intelliget, Parisiensem Academiam à patrocinio, ea saltem ætate, Jesuitis impendendo, remotissimam fuisse. Legat præcipuè *Livinus De Meyer* Acta publica & Instrumenta, quibus laudatus *Egassius Bulæus* ostendit, Facultatem Parisiensem ab anno 1554. ad annum circiter 1612. gravissimis litibus cum Societate fuisse commissam, idque ultrò fatetur *Josephus Jouvenci*, nuperrimus Historiæ Societatis Jesu elegantissimus Scriptor; ipse verò, ne obligata jam vulnera de industria refricare videar, his impræsentiarùm referendis, servandæ pacis amantissimus, libens supersedebo.

VI. Paradoxum narrat *Livinus de Meyer*, dùm Lectoribus suis persuadere vellet, Academiam Lovaniensem approbasse doctrinam de partialitate causarum Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanę voluntatis actu. Ecquis, quæso, unquàm credat, Academiam Lovaniensem, quæ in doctrinam *Leonardi Lessii*, Societatis Iesu Theologi, & *Molinæ* prodromi, gravem, totique orbi notissimam Censuram die 9. mensis Septembris anni 1587. publicavit, eamque sæpiùs ad nostram usque memoriam confirmavit; quis, inquam, tam bonus ac credulus, ut suum in animum inducat, celebrem Academiam Lovaniensem approbasse anno 1544. doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, cùm tamen certo certius sit, hoc principali fundamento doctrinam *Lessii*, & *Molinę* (tota quanta est) inniti? Sed similes apage nugas. Potuisset quidèm *Livinus De Meyer* faciliùs suis Lectoribus fucum facere, si quasdam Germanicas Academias in auxilium doctrinæ suæ de partialitate causarum invocasset, videlicèt Academias Ingolstadiensem, Græcensem, Dilinganam, Wirteburgensem, Moguntinam, Trevirensem, Viennensem, quæ Lessianam, ac subindè Molinianam, doctrinam publicis editis suffragiis, comprobarunt. Sed justè timuit *Livinus De Meyer*, ne harumce Germanicarum Academiarum publica de doctrina *Lessii*, & *Molinæ* referendo judicia ac Censoria suffragia, sese omnibus deridendum propinaret. Sole quippè clariùs demonstravit noster doctissimus *Hyacinthus Serry* cap. 18. lib. 4. *Historiæ Congregationum De Auxiliis*, prætensas illas Academias Germanicas esse reverà Patrum Societatis Jesu publicas Scholas, seu Collegia, quibus scilicèt ipsimet præsunt, ubi Cathedras moderantur, Theologicos gradus dispensant, Decani, Cancellarii, Syndici, Rectoris, ac Professorum munia obeunt, & omnia pro nutu, atque imperio agunt. Id ibidèm exploratissimum facit mox à me laudatus noster *Hyacinthus Serry* ex illis suffragiis & Instrumentis publicis, quibus prædictæ Academiæ Germanicæ Lessianam ac proindè Molinianam doctrinam suo calculo approbarunt. At enim, è quinquaginta Theologis, quorum nomina istarum Academiarum publicis Instrumentis inscribuntur, quadraginta sunt Societatis Jesu Professores, qui (quod satis festivum ac lepidum est) dissimulato in syngraphis, taciroque Jesuiticæ Professionis nomine, sub honesto Academiarum nomine latitantes, domesticæ causæ, seu Lessianæ ac Molinianæ doctrinæ, patrocinium susceperunt, atque judicium affectarunt. At quis, sodes, unquàm audivit, posse aliquem esse judicem in propria causa? vel fas esse illis Theologis, in quos intentata lis est, pro sua ipsorum sententia suffragia ferre, & in partem adversam pronunciare, vibrareque fulmina? id sanè à sæculis inauditum,

ditum, & Legi Divinæ, Ecclesiasticæ, & Civili omninò contrarium esse afferere nullus dubito.

Sed alia est in argumentatione *Livini De Meyer* impostura, quam hîc dissimulare nec possum, nec debeo. Ait enim, *Pighium*, qui errores *Calvini* confutavit, approbasse doctrinam *de partialitate Causarum*, *Dei scilicèt*, *& hominis*, *in producendo salutifero voluntatis humanæ actu*, eamdemque *Pighii* doctrinam probatam fuisse Patribus Concilii Tridentini. Sed utrumque procul abest à vero. Nam primò, *Livinus De Meyer* non profert verba *Pighii*, quibus doctrinam de partialitate causarum ad sensum *Molinæ* approbaverit. Secundò, etiamsi *Pighius* huic doctrinæ suum calculum addidisset, indè tamen minimè sequitur, hanc *Pighii* doctrinam fuisse Patribus Concilii Tridentini probatam. Quasi verò Oecumenicum Concilium Tridentinum ullius privati Theologi adoptasset doctrinam, præsertim *Pighii*, quem in multos errores impegisse testatur *Ruardus Tapperus* in Epistola ad *Sotum*, ubi hæc habet: *Nec ego Pighium sine horrore legere potui in his locis, quæ citas*. Idem ferè judicium de *Pighio* profert *Iudocus Ravesteyn* in Epistola ad *Tapperum*, ubi ait: *Mihi videtur Pighius longè aberrasse ab Augustini doctrina*. Quî igitur credibile est, doctrinam *Pighii* à Patribus Concilii Tridentini fuisse approbatam? Sed, relege, si placet duas, quas jam ad te dedi, Epistolas, quarum prior, in prima mearum Epistolarum Classe est ordine septima *De mente Concilii Tridentini*; altera verò Epistola in secunda mearum Epistolarum Classe est ordine prima, & in istis duabus Epistolis liquidò perspicies, Patres Concilii Tridentini nunquàm approbasse doctrinam *de partialitate causarum*, *Dei scilicèt & hominis*, *in producendo salutifero voluntatis humanæ actu*, sed potiùs doctissimos illos Patres, in proscribendis erroribus *Lutheri*, & *Calvini* adhibuisse Thomistarum doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci, ibidèmque omnes argutias, quibus *Livinus De Meyer* probare conatur, doctrinam de partialitate causarum, Dei nimirùm & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu, fuisse à Patribus Concilii Tridentini receptam, & approbatam; has, inquam, omnes *Livini De Meyer* argutias invenies in istis duabus, quas jam ad te scripsi, Epistolis elisas, retusas, atque penitùs convulsas. Hìc dumtaxàt ad probationum cumulum addam Factum historicum *Joannis Grimani*, Patriarchæ Aquilejensis, qui Epistolam scripserat, in qua durè satis expresserat sententiam de Prædestinatione & Gratia se ipsa efficaci. Hæc autem *Joannis Grimani* Epistola fuit diuturno examine in Concilio Tridentino discussa, tandèm Patres hujus Concilii declararunt, *in prædicta Epistola ne verbum quidem esse censura dignum*: igitur doctrina de Gratia se ipsa efficaci fuit à Patribus Concilii Tridentini ab omni censura & affinitate cum damnatis *Lutheri*, & *Calvini* erroribus declarata immunis. De hoc Facto Historico *Joannis Grimani* si plura scire desideres, consule nostrum *Reginaldum* in suo egregio Opere *De Mente Concilii Tridentini*, & nostrum itidèm *Hyacinthum Serry* tàm in sua *Historia Congregationum De Auxiliis* quàm in libro, cui hunc inscripsit titulum: *Augustinus Vindicatus*.

VIII. Alterum Patris *Livini De Meyer* argumentum vim suam petit ab auctoritate Theologorum, qui post Concilium Tridentinum scripserunt, quosque ipse afferit propugnasse doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanę voluntatis actu. Laudat in primis Molinianus ille Scriptor cap. 3. & 4. primæ suæ Dissertationis *Joannem de Bononia*, qui testatur, sibi relatum fuisse à R. D. *Hieronymo De Bononia*, Sedis Apostolicæ Nuncio, sententiam Thomistarum *fuisse à Patribus Concilii Tridentini summa diligentia discussam*, *&*, *tanquàm minùs probabilem*, *optimo jure rejectam*. Id confirmat *Livinus De Meyer* testimonio Cardinalis *Bellarmini*, Societatis Jesu, qui Summo Pontifici CLEMENTI VIII. scriptum obtulit,

in

in quo doctrinam Prædeterminationis à Concilii Tridentini Theologis explosam significabat his verbis: *In Actis Concilii* (seu Tridentini) *quæ habentur in Arce S. Angeli, refertur quòd, cùm in Disputatione Theologorum, quæ habebatur ante Sessionem sextam, duo Religiosi protulissent sententiam istam de Prædeterminatione Liberi Arbitrii, fuit malè acceptum à cæteris, eò quòd non videtur valdè Catholicum; & posteà Decretum formatum est, juxta communem aliorum sententiam.* Denique, *Livinius de Meyer* cæteros profert Theologos, qui (ut ait) post Concilium Tridentinum pro defensione doctrinæ de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, scripserunt, quos inter percenset *Thomam Stapletonum, Ruardum Tapperum, Antonium Delphinum, Antonium Cordubam, Franciscum Carthagenam, Petrum Cunerum, Didacum Payvam, Driedonem &c.*

Ab hoc *Livini De Meyer* argumento facilè me expedire possem, remittendo hunc Molinianæ doctrinæ defensorem ad Historiam *Congregationum De Auxiliis*, scriptam à nostro *Thoma De Lemos*, qui, gravissimis nixus momentis, flocci fecit, ac rejecit argumentum istud petitum à modernis illis Scriptoribus, ac Theologis, quos *Ferdinandus Bastida*: in subsidium Molinianæ doctrinæ (quam defendebat) Romæ inter disputandum adduxerat, & quos nunc *Livinus De Meyer* (jam fracta & obsoleta arma recudens) denuò pro defensione Molinianæ doctrinæ in scenam producit, Legesis in *Historia Congregationum de Auxiliis* ea, quæ gesta sunt in Congregatione decima sexta, quæ habita est coram PAULO V. Pontifice Maximo, die 22. mensis Februarii anni 1606. & in Congregatione decima septima, quæ coràm eodem Summo Pontifice celebrata est die 1. mensis Martii ejusdem anni, & invenies primò, omnes illos Theologos, quos *Livinus de Meyer* citat tanquàm contrarios doctrinæ de prædeterminatione physica, fuisse itidèm adductos à *Ferdinando de Bastida* in Congregatione decima sexta, subindeque *Livinum De Meyer* nihil aliud agere, quàm antiquam *Ferdinandi De Bastida* occinere cantilenam. Secundò, invenies, *Ferdinandum De Bastida* in eadem Congregatione pertendisse, ideò omnes illos, quos pro se citabat, Theologos adversari doctrinæ de Prædeterminatione Physica, *quia* inquiebat, *inter illos Theologos quidam sunt, qui docent, voluntatem nostram nulla impelli necessitate, sed Divinæ Gratiæ motioni reluctari posse; quidam asserunt, liberum arbitrium ità à Deo determinari, ut suorum tamen actuum dominus maneat, alii tandèm affirmabant, Deum peccati autorem fore, si hominem ad peccandum impelleret.* Ex quibus omnibus concludebat *Ferdinandus De Bastida*, plures illos, quos adducebat Theologos Scholasticos, palàm doctrinæ de Prædeterminatione physica bellum indixisse.

Sed hoc *Ferdinandi De Bastida* argumentum, ex Theologorum Scholasticorum autoritate petitum, falsa suppositione nitebatur. Supponebat quippè, doctrinam Scholæ Thomisticæ de Prædeterminatione physica liberum hominis arbitrium tollere, necessitatem inducere, & Deum facere autorem peccati. Quod tamen (sicùt in meis superioribus Epistolis manifestò ostendi) est putidum mendacium, & tàm falsum, quàm, quod maximè. Undè non mirum, quòd in eadem Congregatione decima sexta noster *Thomas De Lemos* tam malè consarcinatum *Ferdinandi De Bastida* argumentum contempserit, eique dumtaxàt opposuerit alios primi subsellii Theologos, Gratiæ per se efficacis, seu Auxilii physicè prædeterminantis, acerrimos defensores, videlicèt *S. Thomam*, Angelicum Doctorem, & *Joannem Duns Scotum*, duplicis Scholæ Principes, quos doctrinæ suæ contrarios ipsemet agnovit *Ludovicus Molina* Disput. 26. 27. & 50. His *Thomas De Lemos* adjunxit *Capreolum, Cajetanum, Ferrariensem, Conradum, Albertum Magnum, S. Bonaventuram, Magistrum sententiarum S. Antoninum, Andream Vegam, Abulensem, Pererium, Henricum Henriques,* deni-

denique adduxit invictum testimonium, quod I. part. de primo Symboli Articulo legitur in Catechismo Romano, quod ex Decreto Concilii Tridentini elucubratum, à S. Pio V. Pontifice Maximo fuit universæ Ecclesiæ propositum.

Hæc omnia, quæ in Congregatione XVI. coràm PAULO V. Pontifice Maximo gesta sunt, altissimo silentio de industria prætermittit *Livinus De Meyer*. Cautè etiam silet idem Molinianus Scriptor, doctissimum nostrum *Thomam De Lemos* in eadem Congregatione XVI. ostendisse, perperàm à *Ferdinando Bastida*, inter Theologos, quos contrà doctrinam de Prædeterminatione physica laudaverat, citatos fuisse *Alexandrum Alensem*, *Ægidium Romanum*, *Didacum Payvam*, *Joannem à Bononia*, *Thomam VValdensem*, qui prævenientis Gratiæ efficaciam intrinsecam, & ab humani arbitrii consensu minimè suspensam, tutantur. Postremò, *Livinus De Meyer*, ut Lectoribus suis fucum faciat, data opera silet Declarationem factam in Congregatione XVII. habita coràm PAULO V. Pontifice Maximo, die 1. mensis Martii anni 1606. in qua statutum est, doctrinam de Prædeterminatione physica probari auctoritatibus *S.Thomæ*, & Theologorum Scholasticorum. Hæc momenta, quæ ex Congregationibus XVI. & XVII. coràm PAULO V. habitis, hactenùs delibavi, abundè sufficere possent ad exsufflandum istud argumentum, quod ab auctoritatibus Theologorum Scholasticorum, qui post Concilium Tridentinum scripserunt, petitum, plenis buccis proponit *Livinus De Meyer*, fidentèr asserens, omnes illos, quos citat, Theologos, penitùs contrarios fuisse Thomistarum doctrinæ de Prædeterminatione Physica. Profectò, *Davus* sit oportet, qui non videat, ejusmodi argumentum, quod, in Congregationibus de Auxiliis à *Ferdinando De Bastida* propositum, clarissimus noster *Thomas De Lemos* contrivit, malo livore à *Livino De Meyer* fuisse paucis adhinc annis recoctum, ac recantatum.

VIII. Verùm, ut evidentiùs constet, quantùm in citandis illis Theologis hallucinetur *Livinus De Meyer*, non abs re erit pauca de illis speciatim dicere, eorumque testimonia breviter expendere. Et primò quidèm, malæ fidei specimen dat Molinianus ille Scriptor, dùm citat *Joannem de Bononia*, dicentem, sibi relatum fuisse à R. D. *Hieronymo de Bononia*, Sedis Apostolicæ Nuncio, sententiam Thomistarum de Prædeterminatione physica fuisse in Concilio Tridentino discussam, & tanquàm minùs probabilem rejectam. Id, inquam, oppidò falsum est, quia *Joannes de Bononia* carpit dumtaxàt quosdam Theologos, qui docebant, *excitationi admonitionique divinæ resisti posse, & nunquàm resisti*, quorum sententiam in Concilio Tridentino rejectam ait. Porrò, quis non videt, *Joannem de Bononia* per *excitationem* & *admonitionem* intellexisse dumtaxàt *Gratiam sufficientem*, non verò Gratiam se ipsa efficacem?

Non igitur Thomistas, Gratiæ se ipsa efficacis defensores, eò loci perculit *Joannes de Bononia*, sed quosdam illius ætatis Theologos, qui secundæ *Jansenii* Propositioni: *Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur*, præludere videbantur, quique liberum hominis arbitrium nulli interiori Gratiæ etiam merè excitanti & admonenti, re ipsa obsistere pertendebant; sicque Gratiam verè sufficientem à Gratia efficaci distinctam, in statu naturæ lapsæ explodebant. Plura super hac re circà hanc *Joannis de Bononia* narrationem, ejusque doctrinam, legesis apud nostrum *Antoninum Reginaldum* pag. 162. egregii sui Operis *De Mente Concilii Tridentini*, & apud nostrum *Hyacinthum Serry* Sectione 7. cap. 2. Lib. V. *Historiæ Congregationum De Auxiliis*, pag. 899. & seq.

X. Nunc pauca dicam de Scripto, quod *Livinus De Meyer* asserit, Cardinalem *Bellarminum* porrexisse CLEMENTI VIII. Pontifici Maximo, in quo ei significabat, physicam Prædeterminationem in peculiari Theologorum Tridentinorum consessu fuisse reje-

rejectam atque repudiatam, & primò dico, incertum omninò esse, nec ullis indubitatis monumentis evinci posse, Cardinalem *Bellarminum* ejusmodi Scriptum reverà obtulisse CLEMENTI VIII. Secundò dico, *Bellarminum*, si prædicti illius Scripti verus sit ac genuinus parens, fuisse hac in re deceptum, eumque, immodico partium studio abreptum, errorem Lutheranorum cum Thomistarum doctrina de Prædeterminatione physica promiscuè confudisse, sicut luculentissimè probant hæc duo, quæ subjicio, momenta.

Primum momentum mihi suppeditat Cardinalis *Pallavicinus*, Societatis Jesu, qui cap. 4. libri octavi *Historiæ* (quam ex sinceris Actis ac monumentis adornavit) *Concilii Tridentini*, fidem facit, ac disertè testatur, non physicam Scholæ Thomisticæ Prædeterminationem (sicut porrecto libello perperàm olim asseruit *Bellarminus*) sed detestandum *Lutheri* commentum de libero hominis arbitrio merè passivè se habente, ac nullo pacto activè ad justificationem concurrente, à Theologis nonnullis temerè productum esse, illudque ab aliis Theologis, tanquàm minùs Catholicum, summo consensu fuisse rejectum. Hæc sunt ipsissima hujus Purpurati Scriptoris verba: *Fra Lorenzo Mazzochi, Servita, insieme con Fra Gregorio da Siena Domenicano, con Fra Gregorio Perfetto da Padoa Agostiniano, e con un altro della stessa Religione, sentirono intorno al secondo capo, che il libero arbitrio passivamente, e non attivamente concorra all' opera della giustificazione: La qual sentenza non fu stimata cattolica*. Hoc locupletissimum Cardinalis *Pallavicini* testimonium oppono testimonio Cardinalis *Bellarmini* (si tamen Scriptum illud CLEMENTI VIII. Pontifici Maximo, porrectum, quod ei tribuit *Livinus de Meyer*, facti veritate nitatur, ac non potiùs, ut vehementer suspicor, pro arbitrio & obtrectandi prurigine, confictum sit.)

Alterum momentum eruo ex ipsomet Manuscripto Codice, qui Romæ in Arce S. Angeli asservatur. In eo quippe Prædeterminationis sententiam à Theologis Tridentinis rejectam fuisse non legitur, sed dumtaxàt purum putumque Lutheranorum errorem, *de Arbitrio passivè tantum se habente*, quem Thomistæ, Physicæ Prædeterminationis assertores, summo consensu damnant, fuisse proscriptum. Sic in prædicto Manuscripto Codice legi, testantur ipsimet Patres Societatis Jesu, qui ejusdem Manuscripti Codicis verba exscripserunt initio Libelli Memorialis, quem anno 1606. PAULO V. Pontifici Maximo exhibuerunt, ubi hæc leguntur: *In Congregatione Theologorum* (Tridenti sedentium) *die Lunæ 28. Junii, fog. 9. pag. 2.* (ejusdem Manuscripti Codicis) *quatuor Doctores, duo Augustinienses, scilicèt Magister Gregorius & alius; itèm Magister Gregorius Senensis Ordinis Prædicatorum, & Magister Laurentius Ordinis Servorum, dixerunt, liberum arbitrium se habere merè passivè, & nullo pacto activè ad justificationem*. Deindè subjungitur: *Omnes igitur Theologi, præter illos quatuor, qui non videntur satis Catholicè locuti, nam quoad liberum arbitrium discesserant a cæteris &c.* Hæc momenta, quæ latè expendit doctissimus noster *Hyacinthus Serry* cap. I. lib. 4. & capit. 3. lib. V. *Historiæ Congregationum de Auxiliis*, si *Livinus de Meyer*, abdicatis, ut par erat, omnibus præjudiciis, æqua lance ponderasset, profectò non eò fuisset progressus, ut diceret, Thomistarum doctrinam de physica Prædeterminatione fuisse in Concilio Tridentino damnatam. Sed meliorem mentem *Livino de Meyer* apprecor.

X. Videamus nunc, an felicior sit *Livinus de Meyer* in citandis aliis Theologis Scholasticis, qui post Concilium Tridentinum floruerunt, quosque Molinianus ille Disputator fidentèr asserit, Molinianæ doctrinæ *de partialitate causarum, Dei scil. & hominis in producendo salutifero voluntatis humanæ actu*, patronos ac egregios fuisse defensores? Primò *Livinus de Meyer* citat *Antonium de Corduba*, *Ruardum Tapperum*, & *Franciscum Carthagenam*, Certè, hos

tres Theologos *Livino de Meyer* non invideo, tum quia (teste *Gabriele Vasquesio*, Societatis Jesu, I. part. disput. 109. cap. 5.) *Antonii de Corduba*, *& Ruardi Tapperi sententia videtur Pelagiana*, *quòd dicat*, *determinationem nostram priùs natura esse*, *quàm Gratiæ cooperationem; & ità Pelagianis consentiat*, *qui bonorum operum initium à nobis esse dicebant*. Eadem de causa noster *Thomas De Lemos* in Congregationibus *De Auxiliis*, *Carthagenæ*, & *Cordubæ* exsufflavit suffragia, sibi à *Ferdinando de Bastida* inter disputandum objecta, eò quòd ambo illi Theologi in hac parte eò usque cespitassent, ut in piis operibus divinam constitutionem humana voluntate præveniri propugnarint, quo vel uno errore jure suffragii exciderant. Addo etiam, *Ruardum Tapperum* Artic. 7. Lib. *De libero Arbitrio* pag. 248. Editionis Lovaniensis anni 1565. existimasse, *Faustum*, Rejensem Episcopum, & Semipelagianorum coryphæum, catholicè scripsisse, ejusque aliqua dogmata incautè approbasse, sicut observant *Antoninus Reginaldus* parte 2. cap. 75. sui Operis *De Mente Concilii Tridentini*, *Sylvius* in 1. 2. Quæstion. 112. Art. 5. *Bannes* in I. Part. Quæst. 23. Art. 2. Conclusione ultima & *Hyacinthus Serry* cap. 4. Sect. 2. Lib. V. *Historiæ Congregationum de Auxiliis*. Videat ergò *Livinus de Meyer*, quales, & cujus farinæ pro se citet Auctores.

In eumdem scopulum impingit *Livinus de Meyer*, dùm, inter Theologos, quos suæ Molinianæ doctrinæ assertores esse pertendit, percenset *Joannem Driedonem*, quem *Sirmondus*, Societatis Jesu Scriptor, Semipelagianorum *Gennadii*, & *Fausti* sectatorem ac laudatorem producit cap. 8. *Historiæ Prædestinatianæ*, dicens: *Non desunt hac ætate nostra*, *& proximo antè sæculo non defuerunt viri doctissimi exactique judicii*, *qui in illorum irent sententiam*, *atque in his*, *ne plures commemorem*, *clarissimæ Academiæ Lovaniensis duo lumina Joannes Driedo*, *& Ruardus Tapperus*, *qui Faustum ambo*, *nec sine honore Catholicum Ecclesiæ Doctorem nominant*.

Hinc jure optimo Eminentissimus Cardinalis *Baronius* Annalium parens ad ann. 490. num. 32. conqueritur de quibusdam Theologis, qui *Fausti*, Semipelagianorum coriphæi, doctrinam, ab Ecclesia damnatam, vindicare & ab errore absolvere tentarunt: *Cùm* (inquit purpuratus ille Scriptor) *Fausti sententiæ ubique ab Ecclesia Catholica fuerit contradictum*, *videant quanto periculo quidam ex recentioribus*, *dùm in Novatores insurgunt*, *ut eos confutent*, *à S. Augustini sententia de Prædestinatione recedunt*, *cùm alioquin arma non desint*, *quibus adversarii profligentur*. Et Tomo sexto Annalium ad annum 430 carpit (tacito nomine) alios Theologos, qui *Cassianum*, alterum Semipelagianæ Hæreseos Antesignanum, defendebant fuisse omni ex parte Catholicum. De his etiam Apologiis ad *Cassiani* doctrinæ Vindicias, à quibusdam recentioribus Theologis in lucem editis, conqueritur doctissimus noster *Thomas Lemosius* in *Panoplia* Tom. I. Tractatu 9. cap. 2. ubi hæc habet: *Illud ad præsens notandum esse putavimus*, *illo eodem anno*, *quo* SIXTUS V. *silentium in hac parte & Lovaniensibus*, *& recentioribus Lovanii commorantibus imposuisset*, *eo*, *inquam*, *anno recentiores Romæ curasse*, *& fecisse typis mandari cum Annotationibus illis Stephani Tuccii*, *de quibus supra mentionem fecimus*, *& eodem illo anno Ludovicum Molinam prædictum Librum* CONCORDIÆ *edidisse*. His Similia adversùs *Cassiani*, Semipelagiani, Apologias protulit noster *Thomas Lemosius* in solemni Congregatione, habita coram CLEMENTE VIII. die X mensis Novembris ann. MDCIII. ad quæ *Ferdinandus Bastida*, publicus Societatis Jesu Actor, nihil in oppositum hiscere ac mussitare potuit, sicut videre est *in Diario Disputationum Lemosii* pag. 564. Sed hìc prætermittere haud debeo doctissimum Cardinalem *Bellarminum*, qui lib. 6. *de Gratia & libero arbitrio* cap. 4. postquàm dixisset, *Faustum*, Rejensem Episcopum,

pum, *habitum fuisse Semipelagianum hæreticum;* hæc de Ruardo Tappero subjungit: *Quod si vir doctissimus Ruardus Tapperus observasset, non tam sæpè Faustum Catholicum appellasset.*

Hos igitur Theologos *Joannem Driedonem*, *Ruardum Tapperum*, Semipelagiana lue infectos, & *Fausto*, damnatæ Sectæ primipilo, addictissimos, ultrò ac lubens *Livino de Meyer* concedo, nec invideo. Retineat etiam *Livinus de Meyer*, si velit, *Thomam Stapletonum*, qui Romæ sub patribus Societatis studuit, immò Jesuita ipse, ut fertur, priùs fuit, sicùt *Bastida*; cuique subindè hac in causa major fides non debetur quàm *Molinæ*, cujus doctrinæ (ipsomet fatente *Livino de Meyer*) se adhærere profitetur. Miror tamen quòd *Stapletorum*, aliosque levioris notæ Theologos, qui à capite ad talos sunt Molinistæ, audeat *Livinus de Meyer* contra omnes juris formulas Thomistis testes objicere, quos constat in Thomistarum doctrinam, pro suæ domesticæ, seu Molinianæ causæ defensione, Actores stetisse.

XI. Postremò, illis Theologis inferioris subsellii, quos in defensionem Molinianæ doctrinæ laudat *Livinus de Meyer*, quosque ante ipsum *Leonardus Lessius* in narratione Censurarum Belgicarum, & *Ferdinandus Bastida* in Congregationibus *de Auxiliis* pro doctrina itidem *Molinæ* in medium jam adduxerant; his, inquam, *Livini de Meyer* Theologis oppono primò omnes illos primi subsellii & omni exceptione majores Theologos, quos (ut pauló antè observavi) clarissimus noster *Thomas de Lemos* in Congregationibus De Auxiliis pro defensione doctrinæ Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci objecit *Ferdinando de Bastida*, eumque ad incitas redegit.

Secundò, his Theologis, quos pro se adduxit *Livinus de Meyer*, oppono Theologos, & omnes Patres Tridentinos, quos pro Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci stetisse, invictis momentis toto suo Opere *De Mente Concilii Tridentini* probat noster *Reginaldus*, quique proindè hac in re, Thomistas inter & Molinistas controversa, & in intelligentia Canonum Sessionis sextæ ejusdem Concilii Tridentini, potissimùm audiri debent, longèque major illis præstanda fides est, quàm omnibus aliis tam præcedentibus, quàm subsequentibus privatis Theologis.

Tertiò, his Theologis, quos pro *Molinæ* doctrina de partialitate causarum profert *Livinus de Meyer*, oppono locupletissima testimonia, quæ contra novellam *Ludovici Molinæ* doctrinam dederunt præstantissimi Theologi Societatis Jesu *Henricus Henriques*, *Mariana*, & alii, sicut in alia Epistola, quam jam ad te dedi, quæque in prima Epistolarum mearum Classe est ordine septima, latè ostendi.

His Theologorum Societatis testimoniis contra *Molinæ* doctrinam datis, & à me in mox laudata Epistola prolatis hoc unum addam testimonium *Didaci Basæ*, ejusdem Societatis Theologi, qui, ipsa rei veritate convictus, Theologorum Scholę Thomisticæ in *Molinam* actiones, disputationes, ejusque doctrinæ ad Fidei judicem, Summum Pontificem, delationem laudat, & ardenti tuendæ Fidei zelo tribuit Tomo 3. *Comment. Moralium in Evangelicam Historiam*, Lib. XV. cap. 2. parag. 7. ubi hæc habet: *Laudo Sacrum Prædicatorum Ordinem, qui pro Fide stans, ubi Ludovici Molinæ, Societatis Jesu Theologi, Concordiam de libero arbitrio suspectam habuit, rem ad Fidei judicem Summum Pontificem detulit; & vel suspecta dogmata asterisco notans, coràm tanto judice alacritèr pro Fide certavit.* Utinàm! hoc modestiæ sodalis sui exemplum æmulatus fuisset *Livinus de Meyer*. Sed, proh dolor! ab eo quàm longissimè recessit, quia livore, & æstu disputationis abreptus, unam tutandæ domesticæ causæ, seu defendendæ Molinianæ doctrinæ, rationem præ oculis habuit, non simplicis veritatis studium.

XII. Pergit *Livinus de Meyer*, & à capite V. primæ suæ Dissertationis *De Mente Concilii Tridentini* usque ad caput decimum ejusdem Dissertationis, Paralle-

rallelum instituit Calvinianam doctrinam inter & Thomisticam, aitque, Thomistis convenire cum *Calvino* in explicatione sensus compositi & sensus divisi, eosque unà cum eodem Hæresiarcha negare doctrinam *de partialitate causarum*, *Dei scilicèt & hominis*, *in producendo salutifero humanæ voluntatis actu*, quam tamen doctrinam fuisse in Concilio Tridentino contra *Calvinum* declaratam Catholicam pertendit Molinianus ille Disputator. Sed in his atrocibus *Livini De Meyer* calumniis & imposturis dispungendis hìc certè oleum & operam non perdam, præsertìm cùm eas in antecessum in duabus, quas jam ad te dedi, Epistolis, abundè confutaverim, videlicèt in ea, quæ in prima mearum Epistolarum Classe est ordine septima; & in alia, quæ in secunda mearum Epistolarum Classe est ordine prima.

Ad has duas Epistolas (ne actum in præsentia agam) te, carissime Discipule, lubens remitto, tibique auctor sum ut attento animo legas doctissimum Scriptum, quod noster *Thomas De Lemos* die 13. mensis Februarii anni 1606. PAULO V. Pontifici Maximo, porrexit adversùs Thomisticæ & Calvinianę doctrinæ Collationem, à *Ferdinando de Bastida*, in solemni Congregatione recitatam die x. Januarii 1606. Hoc *Thomæ de Lemos* Scriptum (quod ex *Coronelli* Commentariis integrum exhibet clarissimus noster *Hyacinthus Serry* ad paginam 411. Appendicis Historiæ, quam secundis curis adornavit, *de Auxiliis Divinæ Gratiæ*) & hunc præfert titulum: *Aperta differentia inter Catholicorum doctrinam, defendentium efficaciam Divinam, & impiam sententiam Calvini, negantis arbitrii nostri libertatem. Per F. Thomam de Lemos, contra quemdam Collatorem, qui eos convenire diffamat.* Hoc certè si legas Scriptum nostri *Thomæ De Lemos*, confestim ultrò fateberis, *Livinum De Meyer* (dùm eum non pudet Calvinismi notam doctrinæ Scholæ Thomisticæ affingere) obsoletam dumtaxàt refricare calumniam, quam *Ferdinandus De Bastida* eidem Thomistarum doctrinæ de Gratia se ipsa efficaci *in Congregationibus de Auxiliis* impingere ausus est, quamque noster *Thomas de Lemos* tam egregiè confutavit, comminuit, & contrivit, ut nunc *Livino de Meyer*, & aliis, qui hanc tam solidè jam retusam Calvinismi notam Thomistarum doctrinæ per summam calumniam inurere præsumunt, sat superque sufficiat hæc *Sancti Augustini* (cap. I. lib. 2. ad BONIFACIUM, Pontificem Maximum) opponere verba: *Nihil aliud nituntur, nisi ut, horribili hæresi objecta, lateant inimici Gratiæ in laude naturæ.*

XIII. Ad probandam Molinistarum sententiam de Gratia congrua, & de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu, nonnulla *Livinus De Meyer* capitibus decimo & undecimo primæ suæ Dissertationis *De Mente Concilii Tridentini* adducit *S. Augustini* testimonia, in quibus dilucidandis tres breves præmittam observationes, ex quibus facilè intelliges, quàm perperàm Molinianus ille Theologus in doctrinam Scholæ Molinianæ, obtorto (ut ajunt) collo, *S. Augustinum* trahere moliatur. Dein, commonstrabo, *Livinum de Meyer* ex his, quæ profert, *S. Augustini* testimoniis nihil planè ad adstruendam Scholæ suæ Molinianæ doctrinam extundere posse.

In primis observare debes, *Livinum De Meyer* in sua *Historia Congregationum de Auxiliis* ultrò fateri, in Congregatione, quæ coràm CLEMENTE VIII. die 18. mensis Novembris anni 1603 habita est, fuisse ventilatam quæstionem *de partialitate causarum*, *Dei scilicèt & hominis*, *in producendo salutifero humanæ voluntatis actu*, & auditis Molinæ & *partialis* concursus humani arbitrii defensoribus, necnon Familiæ Dominicanæ Theologo *Thoma Lemosio*, statutum esse in altera Congregatione habita die 19. ejusdem mensis & anni, *Propositionem Molinæ de causis partialibus nullo modo deduci posse ex Sancti Augustini doctrina*, idemque fuisse confirmatum in tertia Congregatione, quæ

coram

coràm eodem Summo Pontifice CLEMENTE VIII. die 26 mensis Novembris anni 1603. celebrata est. Id, inquam, lubens fatetur *Livinus de Meyer*, & hac in re non refragatur Clarissimo nostro *Hyacintho Serry*, qui idem narrat in sua *Historia Congregationum de Auxiliis*.

Ex hac autem ingenua *Livini de Meyer* confessione hoc argumentum deduco: Concedit *Livinus de Meyer*, statutum esse in tribus Congregationibus *De Auxiliis* coràm CLEMENTE VIII habitis, *Propositionem Molinæ de causis partialibus nullo modo deduci posse ex Sancti Augustini doctrina*: Atqui Congregationum *De Auxiliis* Consultores, qui id statuerunt, & inter quos numerantur Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, & Theologi doctissimi; hi, inquam, Congregationum *De Auxiliis*, à CLEMENTE VIII Summo Pontifice, selecti Consultores magis erant versati in doctrina *S. Augustini*, quàm *Livinus de Meyer* in ea fit exercitatus; Ergò Congregationum *De Auxiliis* Consultoribus peritissimis, qui (fatente ipsomet *Livino de Meyer*) sanxerunt, *Molinæ* sententiam de *causis partialibus* nullo modo ex doctrina *S. Augustini* deduci posse, fides potiùs habenda est, quàm *Livino de Meyer*, qui, Scholæ suæ Molinianæ doctrinæ præjudiciis infuscatus, pertendit in prima sua Dissertatione *De Mente Concilii Tridentini*, sententiam *Molinæ* de causis partialibus facilè deduci ex doctrina *S. Augustini*. Majorem hujusce argumenti Propositionem libens dat *Livinus de Meyer*, minorem verò Propositionem inficiari non potest, aut si eam inficias eat, debet publicè profiteri, se esse in doctrina Sancti *Augustini* magis versatum, quàm fuerint Consultores Congregationum *De Auxiliis*. Quòd si id semel præstet Molinianus ille disputator, nullus profectò dubito, quin se se omnibus deridendum propinet, & thrasonicam ipsius jactantiam ac philautiam magnis cachinnis ac ludis excipiant viri eruditi. Quòcumque igitur se vertat *Livinus de Meyer*, instàr muris in pice captus est, nec effugere potest.

Præterea, observare debes, tantùm abesse, ut *S. Augustinus* doctrinæ Molinianarum de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, faverit unquàm (sicut falsò asserit *Livinus de Meyer*) ut potiùs Aquilinus ille Doctor pluribus in locis hanc doctrinam data opera oppugnaverit. Quid enim (ut breviter dicam) luculentius his verbis quæ *S. Augustinus* contrà suæ doctrinæ de Gratia Adversarios profert cap 2. libri *De Prædestinatione Sanctorum*, dicens: *Quasi homo componit cum Deo, ut* PARTEM *Fidei sibi vindicet, atque illi* PARTEM *relinquat*, *&, quod elatius est, primam tollit ipse* (videlicet homo per suum consensum Gratiam Dei versatilem & indifferentem determinando) *sequentem dat illi*; *& in eo, quod dicit esse amborum*, PRIOREM *se facit, posteriorem Deum*. Idem inculcat S. ille Doctor cap. 6. lib de *Dono Perseverantiæ* ubi ait: *Tutiores vivimus, si* TOTUM *Deo demus; non autem nos illi ex* PARTE *committamus*, idque ibidèm ex *S. Cypriano* probat.

Denique, *S. Augustinus* hanc doctrinam de partialitate causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu (quam totis suis viribus propugnat *Livinus de Meyer*) insectatur cap. 32. libri *Enchiridii*, dicens: *si propterea dictum est*: Non volentis, neque currentis, sed miserentis Dei, *quia ex utroque fit, idest, ex voluntate hominis & misericordia Dei*, (seu ex libero hominis arbitrio & Gratia Dei *partialiter* operantibus).... *cur non & è contrario rectè dicitur*, non miserentis *Dei*, *sed volentis* est hominis; *quia & misericordia Dei* sola *non implet? Porrò, si nullus Christianus dicere audebit*, non miserentis Dei, sed volentis est hominis, *ne contradicat Apostolo*, *restat ut propterea rectè intellectum dicatur*, non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei. *ut* TOTUM *detur Deo, qui hominis voluntatem bonam &* PRÆPARAT *adjuvandam, & adjuvat* PRÆPARATAM.

Hanc Sancti sui Magistri *Augustini* doctrinam in omnium oculis ponit *S. Tho-*

Thomae, fidissimus ejus Interpres, Opusculo I. cap. 23. ubi agens de modo, quo creatura cooperatur creatori, hæc habet: *Sciendum, quòd aliquid dicitur cooperari alteri dupliciter: uno modo, quia operatur ad eumdem effectum, sicut minister Domino .... alio modo in quantùm operatur eamdem actionem cum ipso, sicut si diceretur de duobus portantibus aliquod pondus, vel de pluribus trahentibus navim; quòd unum alteri cooperatur; Secundum igitur primum modum* (quem tenent omnes Thomistæ) *creatura potest dici* (inquit S. Thomas) *cooperari Creatori, quantùm ad aliquos effectus, qui fiunt mediante creatura: Secundo autem modo* (quem *Ludovicus Molina*, & *Livinus de Meyer* tenent) *creatura creatori non cooperatur*. Idem docet *Sanctus Thomas* I. Part. Quæst. 23. Art. 5. & libri 3. contrà Gentes cap. 70. Hæc disertissima Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* testimonia, si tantispèr expendas, carissime Discipule, nullo negotio intelliges, *Livinum de Meyer* omni procùl dubio dormitasse, dùm, ad suam probandam Molinianam de partialitate causarum doctrinam, *S. Augustinum* sibi patronum adscivit.

X. Postremò, velim accuratè observes, Molinistarum doctrinam de partialitate causarum in hoc sitam esse, quòd unà cum *Molina* velint, Deum esse causam *partialem* operationis humanæ, quia Gratiam homini offert versatilem, indifferentem, & permissam libero hominis arbitrio; hominem verò esse causam partialem suæ operationis, quatenùs per consensum suum determinat eandem gratiam versatilem & indifferentem sibi oblatam à Deo, eamque reddit efficacem. Hoc autem *Molinæ*, & Molinistarum Systema in pluribus, quas jam ad te dedi, Epistolis confutavi non solùm quia admitti non debet hæc Moliniana Gratia versatilis, indifferens, & subdita libero hominis arbitrio, verùm etiam, quia Deus & creatura libera non concurrunt tanquàm causæ *partiales* ad actiones voluntatis humanæ, sed concurrunt tanquàm causæ *totales & adæquatæ*; cum hoc tamen discrimine, quòd Deus ad omnes operationes voluntatis humanæ concurrat tanquàm causa prima, totalis, adæquata, universalissima, & efficacissima; at creatura libera concurrat ad omnes suas operationes tanquàm causa totalis & adæquata, sed subordinata Deo, sicut primæ causæ, quæ in eam plenum habet dominium, eamque per influxum prævium ac physicum determinat & applicat ad agendum. Plura in hanc rem doctissimus noster *Reginaldus* in suo Opere *De Mente Concilii Tridentini* ex Scriptura Sacra, ex Concilio Tridentino, ex Catechismo Romano, ex Sanctis Patribus, præsertim *Augustino*, & *Thoma*, adducit argumenta, ad quæ nec hiscere, nec mussitare ausus est *Livinus De Meyer*, de quo subindè jure dicere possum, quod Poeta *Virgilius* libro primo *Æneidos* ait de *Hectore* præliante cum Achille: *Infelix puer, atque impar congressus Achilli*.

His præmissis Observationibus, nunc paulispèr expendamus ea *S. Augustini* testimonia, quæ *Livinus De Meyer* magno quidèm, sed irrito conatu, congerit, ut suæ de partialitate causarum, & de Moliniana Gratia congrua sententiæ aliquam auctoritatem & veri speciem conciliare valeat. Et primò citat Molinianus ille Scriptor *S. Augustinum*, qui cap. V. libri *de Gratia & libero arbitrio* hæc de Apostolo *Paulo* dicit: *Nec Gratia Dei sola, nec ipse solus, sed Gratia Dei cum illo*. Ex quibus *S. Augustini* verbis infert *Livinus De Meyer*, Deum, & creaturam liberam concurrere *tanquàm causas partiales* in producendo salutifero voluntatis humanæ actu.

Sed, ut candidè dicam, faciliùs iste Molinianus Disputator Tiberis, & Nili aquas conjungeret, vel oleum ex pumice extunderet, quàm similem, & tam peregrinam consecutionem ex laudatis *S. Augustini* verbis elicere posset. Ibi quippè Aquilinus ille Doctor agit de Gratia cooperante, quâ Deus, & creatura libera, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, con-

concurrunt tanquàm duæ causæ (non *partiales* , sicut , post *Molinam* , falsò pertendit *De Meyer*) sed *totales* , & *adæquatæ* , quarum una , seu creatura libera , essentialitèr subordinatur alteri , scilicèt Deo , qui , ut prima & efficientissima rerum omnium causa , efficit ut causa secunda , seu creatura libera , per prævium & physicum influxum , quem recipit à Deo ; se se determinet liberè , & , tanquàm causa secunda *totalis* , & *adæquata* , à Deo dependens , producat simul cum Deo omnes suas operationes . Tantùm autem abest , ut *S. Augustinus* , loco citato à *Livino De Meyer* , vel levitèr innuat, Deum & hominem concurrere tanquàm duas causas *partiales* in producendo salutifero humanæ voluntatis actu , ut potiùs ibidèm S. ille Doctor apertè contrarium evincat his verbis sequentibus (quæ de industria *Livinus De Meyer* tacuit, vel legere noluit) *ut autem* (eò loci prosequitur *S. Augustinus*) *de cælo vocaretur* (Paulus) *& tam MAGNA , ET EFFICACISSIMA vocatione converteretur , Gratia Dei erat SOLA , quia merita ejus erant magna , sed mala*.

Expendat nunc, quæso, *Livinus de Meyer* (sed sedato animo , & abdicatis , ut par est, anteceptis Scholæ suæ Molinianæ præjudiciis) & clarè nobis ostendat , hanc Sancti *Augustini* doctrinam cohærere posse cum Moliniana sententia de partialitate causarum , Dei scilicet & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu ? *Molina* , ejusque Discipulus *Livinus de Meyer* , sententiæ *de partialitate causarum* , *Dei scilicèt & hominis* , acerrimi defensores , docent, quantitatem Gratiæ nihil facere ad majorem *intensionem* actus contritionis , sed id à *majori* liberi humani arbitrii *conatu* esse desumendum: *Augustinus* majorem intensionem actus contritionis ad excellentiam Divinæ Potestatis reducit lib. 2. *De Peccatorum meritis & remissione* cap. V. ubi hæc habet : *Cur autem* (Deus) *illum adjuvet , illum non adjuvet , illum tantùm* (seu tam intensè) *illum non tantum* , (seu remissè) *istum illo , illum isto modo ? penès ipsum est , & æquitatis tam secretæ ratio est excellentia potestatis* .

Efficaciam auxilii *ab effectu* sumenda esse docent *Molina*, & *Livinus de Meyer* , sententiæ *de partialitate* causarum, Dei scilicèt & hominis , defensores : *Augustinus* efficaciam effectus ex efficacia divinæ Gratiæ petendam esse disertè profitetur . Auxilia omnia Gratiæ ut *efficacia sint* , & inefficacia non reddantur , pendere ex humanæ voluntatis consensu , per quem Gratia Dei, quæ est de se versatilis & indifferens , determinatur & redditur efficax , per dissensum verò evadit inefficax ; affirmant *Ludovicus Molina* , & *Livinus de Meyer* , sententiæ *de partialitate* causarum , Dei scilicèt & hominis , vindices & Assertores : *Augustinus* verò Divinæ Gratiæ efficaciam , quæ facit ut infallibilitèr benè operemur , desumit ex omnipotentissima Dei potestate , cui nullum humanum resistit arbitrium . *Ludovicus Molina* , & *Livinus de Meyer* docent, à *sola hominis libertate* evenire cur unus consentiat peccato, & non alter ; sicque facillimè rationem assignant, cur hunc Deus adjuvet , non illum. At, *S. Augustinus* , cur iste peccato consentiat , alter non consentiat ? *cur Deus hunc trahat , & illum non trahat ?* altum censet esse *Mysterium* , quod penetrare non audet , quodque omnes fideles prono capite adorare debent: *Noli judicare , si non vis errare* ,

Ex sententia *Ludovici Molinæ* , & *Livini De Meyer* de partialitate causarum, *Dei scilicèt & hominis* , *in producendo salutifero humanæ voluntatis actu* , absurdæ istæ (sicut in meis superioribus Epistolis latè ostendi) deducuntur consecutiones , videlicèt , quòd homo , partialiter concurrendo cum Deo , & determinando per sui liberi arbitrii consensum Gratiam versatilem & indifferentem , insuperbire possit , quòd propriis liberi sui arbitrii viribus benè usus fuerit Gratia versatili , eam per consensum suum reddendo efficacem ; quòd locum gloriandi habeat , se se discernen-

nendo ab alio, qui eadem Gratia verſatili, ſibi à Deo oblata, malè uſus eſt, eamque per ſuum diſſenſum reddidit inefficacem; quòd non debeat homo orare Deum ut divina Gratia benè utatur, cùm bonus uſus Gratiæ (in hac *Molinæ*, & *Livini De Meyer* ſententia) non ſit à Gratia, ſed à libero hominis arbitrio; quòd itidèm non debeat homo pro bono uſu Gratiæ Deo rependere grates, quia (in hac Molliniſtarum ſententia de partialitate cauſarum, Dei ſcilicèt & hominis) bonum uſum Gratiæ non à Deo acciperet homo, ſed à ſe ipſo; quòd denique Deus non eſſet omnipotens, quia (in hac Moliniſtarum de partialitate cauſarum ſententia) Deus nec bonam hominis determinationem, nec ejus conſenſum, nec bonum uſum Gratiæ faceret, ſed ſolus homo, qui tanquam cauſa partialis concurreret cum Deo in producendo ſalutifero humanæ voluntatis actu, & per peculiarem liberi ſui arbitrii influxum eſſet ſola cauſæ ſuæ bonæ determinationis, & boni uſus Gratiæ. Porrò, omnes iſtæ conſecutiones, quæ effluunt ex iſta Moliniſtarum ſententia *de partialitate cauſarum, Dei, ſcilicèt & hominis, in producendo ſalutifero humanæ voluntatis actu*, ſunt è diametro oppoſitæ principiis doctrinæ *S. Auguſtini*, ſicut in ſuperioribus meis Epiſtolis memini multis argumentis me demonſtraſſe.

Ex hac igitur collatione principiorum Molinianæ doctrinæ cum principiis doctrinæ Sancti *Auguſtini*, facilè intelligere potes, nullum planè in Operibus Aquilini illius Doctoris (quidquid contra obſtrepat *Livinus De Meyer*) extare vel minimum veſtigium iſtius peregrinæ ſententiæ *de partialitate cauſarum, Dei ſcilicèt & hominis, in producendo ſalutifero humanæ voluntatis actu*.

XI. Sed inquit *Livinus de Meyer*: Pluribus in locis docet *S. Auguſtinus*, Gratiam ex conſenſu noſtro habere quòd ſit efficax, & conſenſum, quem Gratiæ præſtat homo, eſſe cauſam cur convertatur, alio homine per ſuum diſſenſum in malitia perſeverante; ergò ex *S. Auguſtino*, Gratiam ex conſenſu noſtro habere quòd ſit efficax, & conſenſum, quem Gratiæ præſtat homo, eſſe cauſam cur convertatur, alio homine per ſuum diſſenſum in malitia perſeverante, ergò ex *S. Auguſtino*, Deus in producendo ſalutifero humanæ voluntatis actu concurrit ut cauſa partialis, offerendo videlicèt homini Gratiam verſatilem & indifferentem; homo etiam concurrit tanquàm cauſa partialis, determinando per ſuum conſenſum Gratiam verſatilem & indifferentem, eamque reddendo efficacem. Antecedens probat *Livinus De Meyer* variis *S. Auguſtini* teſtimoniis, quæ collegit ex ſuo Concellita Patre *Annato* Diſput. I. *De Scientia Media* cap. 4. Parag. 3. In primis, Sanctus *Auguſtinus* lib. I. ad *Simplicianum*, Quæſt. 2. hæc habet: *Ut velimus, & ſuum voluit Deus & noſtrum: Suum vocando, noſtrum ſequendo*. Et cap. 33. libri *De Spiritu & Littera* ſic ſcribit Sanctus ille Doctor: *Viſorum ſuaſionibus agit Deus ſive extrinſecùs ſive intrinſecùs; ſed conſentire, vel diſſentire propriæ voluntatis eſt*. Poſtremò, *S. Auguſtinus* cap. 6. lib. 12. *De Civitate Dei* diſertè docet, Deum homines ſuo libero permittere arbitrio, & ideò aliquos homines non converti, quia nolunt, alios verò converti, quia volunt. Rem totam illuſtrat ibidèm S. ille Doctor exemplo duorum hominum, qui, æqualiter corpore & animo affecti eamdem mulierem reſpiciunt, & quorum unus concupiſcit, alter verò eam non concupiſcit. Hanc iſtius in utroque homine diſcriminis cauſam refert *S. Auguſtinus* ad liberum hominis arbitrium, videlicèt quia hic tentationi conſentire voluit, alter conſentire noluit. Eòdem collimant varia alia Sancti *Auguſtini* loca, à *Livino de Meyer* relata, in quibus Aquilinus ille Doctor conſenſum, quem divinæ Gratiæ præbet humana voluntas affert tanquàm cauſam cur credamus & Deum vocantem ſequamur.

In his, & aliis ſimilibus *S. Auguſtini* congerendis teſtimoniis fruſtrà laborat *Livinus de Meyer*. Vult enim *S. Auguſtinus*

stinus vocationem ita esse Dei, ut ab eo solo sit, non à nobis; consensum autem esse à nobis, & reverà dici nostrum, quia fit per nostram voluntatem tanquàm per causam secundam, quæ à Deo (cui, velut primæ rerum omnium causæ, est subordinata) præparatur, & inclinatur, ut vocationem Dei sequatur eique consentiat: *Intelligant, si filii Dei sunt* (ait S. Augustinus) *spiritu Dei se agi, ut quod agendum est agant & cum egerint, illi, à quo aguntur, gratias agant. Aguntur enim ut agant, non ut ipsi nihil agant*. Deus enim & creatura libera (sicut in meis superioribus Epistolis jam contra *Livinum de Meyer* commonstravi) non concurrunt in producendo salutifero humanæ voluntatis actu tanquàm causæ partiales, sed tanquàm causæ totales & adæquatæ, ita ut Deus, velùt prima causa, per suum prævium & physicum influxum determinet & applicet creaturam liberam ad agendum; creatura verò libera, ut causa secunda, à Deo cui subordinatur, applicata ac determinata, se se liberè determinet, omnesque suas operationes, tanquàm causa totalis & adæquata, producat.

Similitèr, quandò *S. Augustinus* ait, causam cur ex duobus hominibus, eamdem mulierem adspicientibus, unus eam concupiscat, alter non concupiscat, esse liberum utriusque arbitrium; assignat ibi dumtaxàt S. ille Doctor causam proximam, cur unus concupiscat objectum vetitum, alter non concupiscat. Fatentur porrò omnes Thomistæ cum *S. Augustino*, causam proximam cur unus concupiscat objectum vetitum, alter non concupiscat, esse liberum utriusque arbitrium, ita tamen ut respectu consentientis ad malum, non sit ulterior causa quærenda, quàm liberum hominis arbitrium, & illius consensus; qui, in quantùm malus & defectivus est, non potest refundi, ut talis nisi in voluntatem hominis defectibilem, utpotè creatam ex nihilo, non verò in divinam voluntatem, quæ est planè indefectibilis, sicut pluribus in locis docet *S. Augustinus*: At verò respectu illius hominis, qui non consentit, sed resistit tentationi, asserunt Thomistæ cum *S. Augustino*, hujus resistentiæ, quæ habet rationem boni, tametsi etiam causa proxima sit ejus voluntas, primam tamen illius resistentiæ causam ajunt Thomistæ cum *S. Augustino*, esse divinam voluntatem, quæ sic movet & determinat hominis voluntatem, ut tentationi non succumbat. Voluntas quippè hominis (ut centiès ait S. ille Doctor) ideò resistit tentationi, & benè operatur, quia ipsius voluntas *à Domino præparatur, & præparata adjuvatur*. Verbo dicam, vult *S. Augustinus*, & cum ipso docent omnes Thomistæ, *Vocari* nostrum non esse, sed Dei tantùm; at verò *consentire vocationi*, nostrum esse, ita tamen, ut sit etiam Dei, qui in nobis, tanquàm causa prima, causa totalis & adæquata, bonam illam voluntatem producit; juxtà illud Apostoli: *Quid habes, quod non accepisti? Et Deus operatur in nobis velle, & perficere pro bona voluntate*.

Jam verò, vide nunc, si placet, quantùm *Molinæ* sententia, *de partialitate causarum, Dei scilicet & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu*, abhorret à genuina *S. Augustini* doctrina. In primis, S. ille Doctor passim in suis Operibus ait, *resistere tentationi*, & *converti ad Fidem* esse donum Dei, *voluntatem hominis præparantis, & præparatam adjuvantis*. Ait, *Molina* pertendit, cum æquali auxilio Gratiæ ex parte Dei, pro sola humani arbitrii libertate, unum resistere tentationi, alterum ei succumbere; unum converti ad Fidem, non alterum. Sic enim *Molina* mentem suam clarè aperit in *Concordia* Quæst. 14. Art. 13. Disp. 12 Parag. *Ex dictis*: SI DUO ÆQUALES (inquit) PER OMNIA ET IN OMNIBUS *concupiscant eamdem mulierem pulchram, evenire potest à* SOLA LIBERTATE UTRIUSQUE, *ut unus consentiat in peccatum, eam concupiscendo, alter non item. Eademque est ratio de eodem modo affectis, æqualitèrque à Deo ad Fidem vocatis. Pro sola namque eorum libertate potest evenire, ut unus complectatur Fidem, alter verò eamdem contemnat*. Idem docet *Molina* Quæst.

23.

23. Art. 4. & 5. Disput. I. Memb xi. Parag. *Denique*. Undè patet, *Ludovicum Molinam* conversionem unius hominis præ altero, atque victoriam de tentatione reportatam *in sola hominis innatam libertatem*, seu in ingenitas naturæ vires refudisse, subindèque illum Molinistarum coryphæum, à doctrina *S. Augustini* quàm longissimè descivisse.

Præterea, *S. Augustinus* majorem intensionem actus contritionis, ad Dei Gratiam, seu *ad excellentiam Divinæ potestatis* reducit (sicut paulò antè ostendi) *Molina* verò Quæst 14. Art. 13. Disput. 39. Parag. *Illud præterea*, majorem intensionem actus contritionis non in Gratiam Dei, sed in solam hominis innatam libertatem, seu in congenitas naturæ vires refundit. Hæc sunt loco mox à me laudato ipsissima *Molinæ* verba: *Illud prætereà vehementèr displicet, quod subjungunt adversarii, videlicet pro* QUANTITATE AUXILII GRATIÆ COOPERANTIS *spectandam esse quantitatem actus, quem liberum arbitrium, tali auxilio adjutum, producit: quasi existente æquali auxilio Dei, non possit esse intensior aut ferventior actus contritionis aut dilectionis in homine uno, quàm in alio, quamdiù in via sunt: aut existente auxilio inæquali, non possit esse æqualis actus in duobus, aut major in eo, qui minori auxilio adjuvatur. Etenim cùm liberum arbitrium unà cum auxilio Dei efficienter in actum, quo se ad justificationem disponit, influat, sitque causa libera, potens majori aut minori conatu pro sua libertate influere; utiquè ab inæquali conatu & influxu liberi arbitrii evenire potest*, UT CONFERENTE DEO DUOBUS HOMINIBUS ÆQUALE AUXILIUM GRATIÆ *adjuvantis, unus eorum intensiùs operetur, meliùsque se disponat ad Gratiam justificantem, quam alius; & ut, conferente eisdem inæqualia auxilia, æquè operentur, aut is interdùm plus, qui minori suffultus est auxilio*. Sic *Ludovicus Molina*, sententiæ *de partialitate causarum, Dei scilicet & hominis*, acerrimus defensor, majorem minoremve supernaturalium actuum intensionem ingenitis naturæ viribus tribuit, non Gratiæ; nec advertit, liberum arbitrium in actus, quibus ad justificationem disponitur, influere quidèm, sed non ut causa naturalis est, sed quatenùs per Gratiam super naturæ sortem evectum est. Quò fit, ut major minorve contritionis intensio, non ex majori minorive naturæ conatu pensandus sit, sed ex majori minorive Gratiæ, naturam sublimantis ad ordinem supernaturalem, elevatione.

XII. Vidit quidèm *Livinus De Meyer* quò eum duceret sententia *Molinæ*, asserentis, concursum *partialem* liberi arbitrii in productione actuum supernaturaliam esse *naturalem*, & ideò profitetur, se hac in re *Molinam* deserere, & existimare, concursum *partialem* liberi arbitrii in productione actuum supernaturalium non esse *naturalem*, sed *supernaturalem*. Verùm, verba tantùm & voces dat *Livinus De Meyer*, & reapsè à *Molinæ* sententia non discedit, quippè qui cum *Suaresio* admittit in homine *potentiam obedientialem, naturalem, congenitam, activam, & proximè elicitivam actuum supernaturalium*. Undè sic primò argumentor: Vel hæc potentia obedientialis naturalis, congenita, activa, & proximè elicitiva actuum supernaturalium, quam in homine admittit *Livinus De Meyer*, potest ex se ipsa exire in actum supernaturalem, vel non? si respondeat *Livinus de Meyer*, non posse; ergò (ipse inferam) hæc potentia obedientialis, naturalis, congenita, & activa, est planè Chymerica, quia (juxta ejusdem *Livini De Meyer* principia) ideò chymerica est potentia in sensu diviso *Thomistico*, quam dat Gratia sufficiens *Thomisticè*, quia hæc potentia (inquit Molinianus ille Scriptor) non potest in sensu composito (idest, stante in homine Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci) prodire in actum.

Quòd si affirmet *Livinus De Meyer*, hanc potentiam obedientialem, naturalem, & proximè elicitivam actuum supernaturalium (quam ipse una cum

Sua-

Suarezio in homine admittit) posse ex se sola exire in actum; igitur (inferam ipse) habet liberum hominis arbitrium *ex natura sua*, quod possit activè & immediatè producere per potentiam illam obedientialem, activam, naturalem, sibique innatam, actus supernaturales; igitur *Livinus De Meyer* in ipsa natura, seu in congenitis liberi arbitrii viribus constituit virtutem, seu potentiam, quam habet homo, producendi actus supernaturales, subindèque *partialis* ille liberi arbitrii concursus, quem in producendo salutifero humanæ voluntatis actu admittit *Livinus De Meyer*, est *naturalis*, nec filo discedit a *partiali* illo liberi arbitrii concursu, quem in productionem actuum supernaturalium *naturalem* esse, & ex congenitis liberi arbitrii viribus profectum, luculentissimè docet *Molina*.

Prætereà, sic argumentor: Vel hæc potentia obedientialis activa, & proximè elicitiva actuum supernaturalium (quam *Livinus de Meyer* pertendit esse naturalem, homini innatam & congenitam) præcontinet actus supernaturales, vel non præcontinet? si illos præcontineat, ergò hæc potentia obedientialis activa, quæ (juxta *Livinum de Meyer*) est homini naturalis, innata & congenita, poterit ex se producere actus supernaturales, & sic *Livinus de Meyer* planè consentiet cum *Molina*, qui congenitis liberi arbitrii viribus tribuit potentiam, activam, seu virtutem producendi activè & physicè actus supernaturales. Quòd si verò hæc potentia obedientialis activa in se non præcontineat actus supernaturales, igitùr perperàm à *Suaresio*, & à *Livino de Meyer* vocitatur *activa*, & *proximè elicitiva actuum supernaturalium*, cum notum sit omnibus tam Theologis, quàm philosophis, causam illam non posse dici *activam*, & *proximè elicitivam eorum actuum*, quos in potentia, seu in virtute, non præcontinet.

Videat ergò *Livinus de Meyer*, quo pacto ab utroque argumento, quod illum utrinquè ferit, sese expedire valeat? tu verò, si plura scire desideres tàm de hac *Molinæ* sententia de partialitate causarum in producendis actibus supernaturalibus, quàm de potentia obedientiali activa, quam homini esse innatam, & proximè elicitivam actuum supernaturalium, cum *Suaresio* contendit *Livinus de Meyer*, legesis nostrum *Vincentium Ferre* in suo Tract. IV. *de Charitate*, ubi utramque sententiam invictis argumentis oppugnat. Adeas etiam *Gonetum* & *Contensonum*, doctissimos Familiæ Dominicanæ Theologos, in *Tractatu de Visione Beatifica*, ubi improbant primò sententiam quorumdam Theologorum (quibus nuperrimè assentitur *Livinus de Meyer*) qui asserebant, lumen gloriæ *partialitèr* concurrere cum intellectu beatifico ad visionem divinæ essentiæ, atque intellectum hominis beati, quò perspicacior ac perfectior est, cum æquali lumine gloriæ perfectiorem & intensiorem divinæ essentiæ visionem producere. Secundò, doctissimi illi Theologi ibidèm sententiam *Suaresii* (quam obviis ulnis amplectitur *Livinus de Meyer*) de potentia obedientiali activa, homini congenita, & proximè elicitiva actuum supernaturalium, eo potissimùm nomine rejiciunt, quòd ipsis Pelagianismum redolere videatur. Digitum ad fontem intendisse sat superque in præsentia sufficiat.

XIII. Superest nunc ut breviter exponam præcipuum *S. Augustini* testimonium, quod adducit *Livinus de Meyer*, ut probet, S. illum Doctorem apertè favisse doctrinæ de *Gratia congrua*, qualis nunc in Schola Moliniana docetur, quæque admittit partialitatem causarum, Dei scilicèt & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu. Hoc autem *S. Augustini* testimonium desumit *Livinus de Meyer* ex Libro I. Quæstionum ad *Simplicianum* Qu. 2. ubi summus ille Gratiæ Doctor mentem suam his verbis apertè declarat: *Verum est ergò: multi vocati, pauci verò electi: illi enim electi qui congruentèr vocati, illi autem qui non congruebant, neque contemperabantur vocationi, non electi, quia non sequuti, quamvis vocati. Iterùm, verum est: Non volentis, neque currentis,*

tis, ſed miſerentis eſt Dei, quia etiamſi multos vocet, eorum tamen miſeretur, quos ita vocat, quomodò eis vocari aptum eſt, ut ſequantur...... Cujus ergò miſeretur, ſic eum vocat, quomodò ſcit ei congruere ut vocantem non reſpuat.... Videmus enim alios alitèr iiſdem rebus demonſtratis vel ſignificatis ad credendum moveri. Ergò (infert *Livinus de Meyer*) diſertè eò loci docet *S. Auguſtinus*, Deum per Scientiam Mediam prævidere, qui modi, quæ circumſtantiæ congruant ad obtinendum conſenſum hominis, *partialitèr* cum Gratia concurrentis in producendo ſalutifero humanæ voluntatis actu, illoſque homines, quos prædeſtinavit, collocare in his circumſtantiis congruis, in quibus prænovit Deus, illos Gratiæ verſatili & indifferenti aſſenſum præbituros, ſubindèque credituros; aliis verò hominibus, quos non prædeſtinavit, & quibus Fidei Donum, & gloriam æternam largiri non voluit, has congruas & commodas circumſtantias denegaturum, eoſque in his locis, temporibus ac circumſtantiis repoſiturum, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, illos Gratiæ verſatili & indifferenti, ſibi oblatæ, diſſenſuros, eamque per ſuum diſſenſum reddituros incongruam & inefficacem.

Idem *S. Auguſtini* teſtimonium objicit Thomiſtis *Gabriel Daniel*, alter Molinianæ Scholæ Theologus, in Epiſtola IX. ad noſtrum *Natalem Alexandrum*, ubi hæc habet: *Ponderandæ ſunt attentiùs hæ S. Auguſtini voces*: Eum ſic vocat, quomodò ſcit congruere, ut vocantem non reſpuat. *Neque enim hanc vim & ſententiam præ ſe ferunt, ut Deus in indole ac natura ipſius Gratiæ per ſe ſpectatæ cognoſcere intelligatur effectum, quem eſt habitura, quin paritèr cognoſcat, quomodò ſit hujus hominis libertati congruens & accomodata...... Iſta Gratiæ convenientia, proportio, & quædam quaſi συμπάθεια, exprimitur hac voce* congruere: *cujus ea vis eſt, ut ſignificet, Deum accommodare Gratiam libertati hominis & aptare, ita ut ejus conſenſum impetret, cognoſcit ex eo modo, quo eamdem Gratiam aptat, componit, accommodat*, quomodò ſcit congruere: *conſiſtitque ille modus in bonis, quas illi ſubjicit, cogitationibus, appoſitis ad circumſtantias, in quibus eum colluſtrat ac movet. Verbi cauſa, cum adverſo aliquo caſu, repentina calamitate perculſus res terrenas faſtidire incipit: cùm luctuoſa contubernalis alicujus & earumdem libidinum Socii morte attonitus ac defixus trepidat: cùm leviùs urunt animum impotentem cupiditatum faces, aut etiàm penitùs reſtinctæ ſunt. Si Gratiam hanc alio tempore, loco, rerum ſtatu alio, impertiret, careret iſta congruitate, convenientia & proportione, ex qua ſuſpenſum aptumque illius effectum eſſe Deus per ſcientiam conditionalium*, (ſeu per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem) *comperit. Patet igitùr* (concludit Gabriel Daniel) *quæ ſit Sancti Auguſtini mens, ac facilè intelligitur, eum efficaciam Gratiæ nequaquàm poſuiſſe in Prædeterminatione Phyſica, ſed in Gratiæ convenientia & conſenſu cum libero arbitrio, quem certis in circumſtantiis futurum Deus novit, in aliis non futurum.*

Certè mirari vehementèr ſubit, quòd Moliniani iſti Theologi *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer* ſuam Molinianam Gratiam *Congruam*, attemperatam conſenſui, genio, & indoli hominis, atque locis, temporibus & circumſtantiis accomodatam, velint iiſdem *S. Auguſtini* comprobare teſtimoniis, quibus *Janſenius*, ejuſque Diſcipuli ſuam itidèm Gratiam *congruam*, gradibus oppoſitæ terrenæ concupiſcentiæ attemperatam, & humanæ voluntati benè operandi antecedentem neceſſitatem inferentem, totis viribus adſtruere moliuntur. Et tamen reverà ſic eſt: *Janſenius* quippè, ejuſque Diſcipuli, ad ſtabiliendam ſuam Gratiam, quam vocant *congruam*, ſemper laudant, & in ore habent eadem prorsùs loca & teſtimonia *S. Auguſtini*, quibus ipſimet Moliniani Theologi *Livinus de Meyer*, & *Gabriel Daniel* ſuam pariter Molinianam Gratiam *congruam* fulcire conantur.

Mirum ſanè, quòd Janſeniani, & Moliniani ad oppugnandos Thomiſtas

iiſdem

iisdem armis utantur, sed frustrà omninò; cùm jam in meis superioribus Epistolis plenè planèque evicerim, *S. Augustinum*, summum Gratiæ Doctorem, Gratiam *congruam* Molinistarum prorsùs repudiasse, à Gratia verò *congrua* Jansenii, ejusque Discipulorum penitùs abhorruisse. Attamen, quia *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer*, Gratiæ *congruæ* Molinianæ acerrimi defensores, audent *S. Augustini* patrocinio gloriari, in rem tuam facturum me esse existimo, si, ad retundendam inanem illorum jactantiam, breviter hic ostendam, quàm perperàm duo illi Moliniani Scriptores, in præsidium suæ Gratiæ *congruæ*, *S. Augustinum*, invitum ac reluctantem, in suas partes trahere pertentent.

Et primò quidèm dico, veram & genuinam mentem *S. Augustini*, circà doctrinam Gratiæ, potissimùm hauriri debere ex libris, quos S. ille Doctor scripsit post exortam Pelagianorum hæresim. Porrò constat, duos libros Quæstionum ad *Simplicianum* fuisse à *S. Augustino* anno Episcopatus sui secundo, idest, sexennio antequàm pullularet hęc Hæresis, conscriptos. Testatur autem ipsemet *S. Augustinus*, Sanctos Doctores, qui contra hostes Gratiæ Christi Pelagianos & Semipelagianos dimicare coacti sunt, accuratiùs Ecclesiæ doctrinam circa Gratiam & Prædestinationem expressisse, quàm anteriores Patres, & Ecclesiæ Doctores, qui, etiamsi in eadem sententia, quam hauserant ab Apostolo *Paulo*, versarentur, cùm tamen à nullis premerentur Adversariis, minùs accuratè, in sermonibus præsertìm, quos habebant ad populum, de hoc argumento disputabant. De *S. Chrysostomo* sic Lib I. contra *Julianum* num. 22. aliàs cap. 6. scribit Aquilinus Doctor: *Vobis* (idest Pelagianis) *nondùm litigantibus*, *securiùs loquebatur*. Et lib. *De Prædestinatione Sanctorum* cap. 14. ait. *Certè enim*, *si de divinarum scripturarum Tractatoribus*, *qui fuerunt ante nos*, *proferrem defensionem hujus sententiæ*, *quam nunc solito diligentiùs atque copiosiùs contra novum Pelagianorum defendere urgemur errorem* ... *Profectò hi Fratres*, *pro quibus nunc agimus*, *adquiescerent* ...... *Quid igitur opus est*, *ut eorum scrutemur Opuscula*, *qui*, *priusquàm ista Hæresis oriretur*, *non habuerunt necessitatem in hac difficili ad solvendum quæstione versari*: *quod procul dubio facerent*, *si respondere talibus cogerentur*.

Non igitur doctrina *S. Augustini* de Gratia, & de Prædestinatione hauriri debet ex libris, quos edidit antè obortam Pelagianorum Hæresim, sed ex libris, quibus data opera hanc hæresim oppugnavit, quique extant in Tomo decimo illius Operum Editionis Monachorum Benedictinorum Congregationis *S. Mauri*; inter quos *S. Augustini* libros potissimùm isti consuli debent, *De Gratia Christi*: *De perfectione justitiæ*: *De Correptione & Gratia*: *De Prædestinatione Sanctorum*: *De Dono Perseverantiæ*. Quibus addi debent Epistola 217. aliàs 107. ad *Vitalem*, & Epistola 194. aliàs 105. ad *Sixtum*. Hinc est, quòd S. Doctor cap. 2. lib. I. *Retractationum* candidè fateatur, se quidèm in hisce duobus libris ad *Simplicianum* tribuisse multùm libero hominis arbitrio, ita tamen ut in fine omnia retulerit ad Gratiam divinam: *In hujus* (inquit) *Quæstionis solutione laboratum est quidèm pro libero arbitrio voluntatis humanæ*, *sed tandèm vicit Gratia Dei*, *nec nisi ad illud perveniri potuit*, *ut liquidissima veritate dixisse intelligatur Apostolus*; *Quis enim te discernit*? *Quid habes*, *quod non accepisti*? *Quod volens etiam Martyr Cyprianus attendere*, *hoc totum ipso titulo definivit*, *in nullo esse gloriandum*, *quandò nostrum nihil est*. Atqui, in sententia defensorum Molinianæ Gratiæ *congruæ* posset homo justè gloriari in se ipso, quòd videlicèt, in his circumstantiis, locis & temporibus constitutus, Gratiam versatilem, & indifferentem, sibi oblatam à Deo, per suum consensum, reddiderit congruam & efficacem, dùm alter homo in iisdem circumstantiis, locis & temporibus collocatus, eamdem Gratiam versatilem & indifferentem reddidit, per suum dissen-

dissensum, incongruam & inefficacem.

Nulla igitur ratione dici potest, *S. Augustinum* voluisse in hisce duobus ad *Simplicianum* libris stabilire Gratiam *congruam*, quam modò defendit Schola Moliniana, sed potiùs dicendum est cum nostro *Thoma de Lemos* (cui in secunda Congregatione *De Auxiliis*, coràm PAULO V. Summo Pontifice, die 20. mensis Septembris anni 1605. habitæ, *Ferdinandus de Bastida* eadem *S. Augustini* testimonia, petita ex Libro I. ad *Simplicianum*, Quæstione 2. ad probandam Gratiam *congruam* Molinianam proposuit) dicendum est, inquam, hæc *S. Augustini* testimonia (quæ nunc, post *Ferdinandum de Bastida*, recantant *Daniel*, & *De Meyer*) esse exponenda de *congruitate*, non à natura, non à consensu, genio, & indole hominis, non à circumstantiis, locis, & temporibus profecta, sicut docent Molinistæ; sed de *congruitate*, quam ipsamet facit Gratia per se & ab intrinseco efficax, ita ut Deus unumquemque eo modo vocet, quem aptum & congruum novit ut sequatur & credat, quatenùs apprimè novit vim & efficaciam Gratiæ suæ, quæ illum, ad sequendum & credendum, aptum & congruum facit, sicut profitentur omnes Thomistæ.

Præterea dico, *S. Augustinum*, dùm ait, ex his, qui vocantur à Deo, alios sequi, alios non sequi, quia vocatio illis congruit; loqui dumtaxàt de vocatione externa, idque à S. illo Doctore asseri absque ullo præjudicio Gratiæ interioris, per se & ab intrinseco efficacis, cujus beneficio, posita illa externa vocatione, Deus operatur in cordibus ipsum consensum, & efficaciter voluntatem inclinat ad benè operandum. Hanc autem *S. Augustini* doctrinam, tanquàm verissimam, tutantur omnes Thomistæ, acerrimi Gratiæ se ipsa & ab intrinseco efficacis vindices & assertores. Ajunt enim cum *S. Augustino* Thomistæ, Deum (dùm secundùm ordinarium suæ providentiæ cursum ad Gratiæ interioris per se efficacis susceptionem hominem disponit) uti nonnullis adminiculis, seu Gratiis externis, quarum quædam quibusdam hominibus commovendis, sunt aptiores, & magis congruæ. Cùm enim non una sit omnium hominum dispositio, contingit sæpiùs, idque ipsa experientia constat, *alios aliter* (ut ait *S. Augustinus* ibidèm) *iisdem rebus* (idest, iisdem Gratiis & adminiculis externis) *demonstratis vel significatis, ad credendum moveri*, seu disponi. Id, inquam, ultrò cum *Sancto Augustino* docent Thomistæ.

Sed quòd, præter illas Gratias externas, aliæ interiores Gratiæ non dentur, vel quòd (exclusa Gratia per se & ab intrinseco efficaci) ea dumtaxàt admitti debeat Gratia interior, quæ (sicut docent Molinistæ) cùm sit ex se versatilis, indifferens, & libero hominis permissa arbitrio, nos ad consensum non flectit & inclinat, sed illum à nobis expectat, eumque, mediis illis externarum Gratiarum adminiculis, à voluntate humana obtinet; absit ut unquàm Thomistæ id censeant, absit ut dicant, id ne per somnium quidèm venisse in mentem *S. Augustini*, cùm certum sit, S. illum Doctorem, contra Pelagianos, & Semipelagianos disputantem, totum in id incubuisse, præsertim in Libro *De Correptione & Gratia*, ut adversùs illos probaret, non sufficere ad benè operandum externa illa & congrua hortationum, correptionum, & Gratiarum adminicula, sed insupèr necessariam esse Gratiam interiorem, quæ a nullo duro corde respuitur, & per quam Deus interiùs consensum nostrum, velle & perficere, miro & ineffabili modo operatur, efficacitèr corda nostra flectendo & inclinando in bonum divinum.

Hæc autem *S. Augustini* doctrina planè funditùsque evertit Systema Molinistarum de Gratia *congrua*. Tantùm enim abest, ut hæc Gratia congrua interiùs operetur in nobis consensum, velle & perficere, ut potiùs Gratia congrua (sicut fatentur ipsimet Molinistæ) nihil aliud sit quàm Gratia versatilis, indifferens, & libero hominis arbitrio sub-

subdita, quam homo, in talibus locis temporibus, & circumstantiis constitutus, per suum consensum reddit congruam & efficacem; non igitur Gratia Dei (in Systemate Molinistarum) operatur interiùs consensum nostrum, velle & perficere; nec à Deo datur, ut primitùs cordis durities auferatur; nec denique suapte virtute corda nostra flectit & inclinat in bonum divinum, sed potiùs Gratia Dei, quæ (ut volunt Molinistæ) est ex se dumtaxàt versatilis & indifferens, ut fiat in talibus locis, temporibus, & circumstantiis *congrua* & efficax, pendet unicè à consensu voluntatis humanæ. Has interioris Gratiæ *congruæ* Molinianæ dotes, si quis Molinista conciliare velit cum his dotibus, quas *S. Augustinus* tribuit Gratiæ interiori efficaci, cujus necessitatem ad omnes exerendos pietatis actus invictis momentis contra Pelagianos & Semipelagianos probavit; sciat ille Molinista, se *aut album corvum, aut testudinem volucrem priùs inventurum*, quàm possit unquàm similem inire concordiam. Certè, alium judicem non volo quam *S. Augustinum* in eodem Libro I. ad *Simplicianum*, Episcopum Mediolanensem, *Quæstione* 2. ubi apertissimè docet, vocationem, qua Deus vult aliquem convertere ad Fidem, esse effectricem bonæ voluntatis, eamque, per modum causæ efficientis, applicare & conjungere cum effectu. Sic enim ibidèm loquitur Aquilinus ille Doctor: *Quis audeat dicere, defuisse Deo modum vocandi, quo etiam Esau ad eam Fidem mentem applicaret, voluntatemque conjungeret cum effectu?* Porrò, modus, quo Deus aliquem vocat vocatione effectrici, ejusque mentem ad Fidem applicat voluntatemque conjungit cum effectu, nihil aliud est, quàm Præmotio physica, seu Gratia se ipsa efficax, & physicè prædeterminatrix. Igitur *Sanctus Augustinus* Lib. I. ad *Simplicianum*, Quæstione secunda, admittit necessitatem Gratiæ se ipsa efficacis ad credendum, ac subindè ad omnes pietatis actus.

XIV. Ad calcem istius Epistolæ addam, nec addidisse pigebit brevem confutationem calumniæ, quam *Livinus de Meyer* cap. 13. primæ suæ Dissertationis *De Mente Concilii Tridentini* affingit universæ Scholæ Thomisticæ, dicens, Thomistas cum *Jansenio*, in hoc consentire, quòd velint, *justis*, Gratia se ipsa efficaci destitutis, *præcepta Dei esse impossibilia*. Sed hanc putidam calumniam dispungo duplici momento; & primò quidèm ex ipsamet confessione *Jansenii*, qui Cap. I. Lib. 8. *De Gratia Christi* candidè profitetur, *se ex integro cum neutra sententia* (idest Thomistica aut Molinistica) *convenire, sed aliquid ab utraque sumere*. Et cap. 2. ejusdem libri *Jansenius* septem ponit discrimina inter *Gratiam Medicinalem*, quam se defendere pertendit, & *Physicam Prædeterminationem*, prout à Thomistis propugnatur. Hinc idem *Jansenius* in Epistola, quam ad Abbatem *Sancyranum* (cui mentis suæ arcana credere solebat) scripsit die 5. mensis Martii anni 1621. ait: *Immotis principiis compertum est, DOMINICANOS & JESUITAS, etiamsi ad finem sæculorum disputarent, quamdiù cœpto itinere pergent, semper magis ac magis à recta via aberraturos*.

Prætereà, *Jansenius* docet, præcepta Dei quadrupliciter esse homini *possibilia*. Primò, *remotissimè* per *solam* liberi arbitrii facultatem *naturalem*. Secundò, *paulò propinquiùs* per solam Fidem. Tertiò, *multò pleniùs*, *propinquiusque* per charitatem, qua justificatur homo. Quartò *completissimè*, cùm Spiritus Sanctus actualitèr movet, ut homo simul possit & velit agere *potentia cum actu conjuncta*.

A' quatuor illis *Jansenii*, & Jansenistarum modis explicandi possibilitatem præceptorum Dei quàm longissimè recedunt Thomistæ. Primam possibilitatem activam, etsi *remotissimam*, observandi præcepta Dei, quam *Jansenius* attribuit *soli* facultati *naturali* liberi arbitrii, rejiciunt omninò Thomistæ, quia redolet Pelagianismum. Duos alios sequentes *Jansenii* modos explicandi possibilitatem, quam habet homo, observandi præcepta Dei, tanquàm *insufficientes* paritèr explodunt

Thomistæ, quia per illos duos modos, quos admittit *Jansenius*, ponuntur *præcepta Dei* tantùm *possibilia* per habitus *Fidei*, & *Charitatis*, qui manent in dormiente, nec plùs quàm *habitualitèr* hominem reddunt potentem. Prætérquàm quòd certissimè constat, plurimos habitibus Fidei, & Charitatis carere, quibus tamen per Gratiam actualem *sufficientem* (in sensu Thomistico intellectam) præcepta Dei, sunt verè possibilia, sicut in meis superioribus Epistolis latè commonstravi. Quartum denique possibilitatis modum, quem *Jansenius* appellat *completissimum*, quemque reponit in potentia conjuncta cum actu, per quam homo actualitèr operatur, & non solùm *potest*, sed etiam *vult* observare præcepta Dei; hunc, inquam, *Jansenii* quartum *possibilitatis* modum, quem *completissimum* appellat, repudiant omnes Thomistæ, quia (juxta intima doctrinæ *Jansenii* principia, quæ lato calamo in meis superioribus Epistolis exposui) homo, etiam justus, qui caret Gratia efficaci (idest, ut vult Jansenius) qui caret indeliberata cælesti delectatione relativè victrice, quæ sit superior, major, & fortior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, habet, inquam, tunc dumtaxàt ille justus (juxtà *Jansenii* doctrinam) Gratiam, quam ille vocitat *parvam*, quæ, cum sita sit (juxta eumdem *Jansenium*) in indeliberata cælesti delectatione, quæ minor est ac debilior indeliberata concupiscentiæ terrena delectatione relativè victrice, non dat potentiam proximam, completam, expeditam, & relativam vincendi ac superandi hanc oppositam concupiscentiæ superiorem delectationem, sed ei necessariò cedere debet. Quò fit, ut in Systemate *Jansenii* sola Gratia efficax sit *verè sufficiens*, quæ simul dat & *posse* & *agere*, nullaque alia, prætèr hanc Gratiam efficacem, detur in statu naturæ lapsæ Gratia, quæ sit verè sufficiens, & quæ conferat homini veram, completam, proximam, & expeditam potentiam observandi mandata Dei, & superandi omnes concupiscentiæ gradus. Ab hoc capitali *Jansenii* errore abhorrent omnes Thomistæ, quippè qui (ut sæpiùs dixi) docent, dari in statu naturæ lapsæ Gratiam *verè sufficientem*, à Gratia per se efficaci ex natura sua distinctam, quam Deus omnibus vel confert, vel offert, & per quam homines (independentèr à Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci) habent potestatem veram, completam, proximam, & expeditam observandi præcepta Dei, & superandi omnes cupiditatis gradus, qui reperiuntur in subjecto, quamvis tamen ad actu observanda mandata Dei, & ad vincendos omnes cupiditatis gradus, qui sunt in subjecto, necessaria omninò sit Gratia efficax, in sensu Thomistico intellecta, cujus beneficio homines actu observant mandata Dei, & superant omnes oppositos terrenæ concupiscentiæ gradus.

Plura contra *Livinum De Meyer* non addam, sed eum dumtaxàt obsecro & obtestor, ut tandèm aliquandò sui, ut par est, officii memor, omnium calumniarum, quibus in suis Dissertationibus *De Mente Concilii Tridentini*, & in sua *Historia Congregationum De Auxiliis* Thomistas oneravit, palinodiam recantet, quia (sicut appositè ait S. Augustinus) *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*. Vale, dilectissime discipule, &, ut pro malo bonum reddas, omnibus Scholæ Thomisticæ adversariis meliorem mentem apprecare, eisque (cum Apostolo *Paulo* Cap. I Epistolæ ad Ephesios) dicas: *Non cesso memoriam vestri faciens in Orationibus meis, ut Deus, Domini nostri Jesu Christi Pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ, & revelationis in agnitione ejus, illuminatos oculos cordis vestri &c.*

EPISTOLA SEPTIMA

In qua Prædestinationem Electorum ad gloriam esse purè gratuitam, & independentem à prævisione meritorum, ex indubitatis Thomistarum principiis demonstratur.

NON is certè ego sum, qui in hacce Epistola velim indissolubilem Prædestinationis solvere nodum, & hærere vestigiis recentioris Scriptoris *Cælestini Sfondrati*, Authoris libri, qui inscribitur: *Nodus Prædestinationis dissolutus*; sed potiùs aggredienti mihi hanc celebrem quæstionem, aut, ut veriùs dicam, profundissimum Mysterium, humanæ menti omninò impervium, statim occurrit istud Apostoli *Pauli* tam tritum, sed nunquàm in hac materia satis ponderatum Oraculum: *O altitudo Scientiæ, & Sapientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt judicia Dei, & investigabiles viæ ejus! Quis enim novit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis prior dedit ei & retribuetur ei? quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*; Epistola ad Rom. Cap. X. Quæ Apostoli verba, cælestis Sapientiæ, & gravitatis plenissima, damnant quidèm temeritatem illorum, qui ratiunculis humanis, & facili aliquo excogitato Systemate, ad sublimitatem tanti Mysterii, se assurgere posse existimant, sed nos tamen ab humili, ut par est, & sobria hujus mysterii consideratione minimè deterrere debent, dummodò mentis nostræ tenuitatem semper præ oculis habentes, non Fidem rationi, sed rationem Fidei accommodemus, & si quid in his, quæ de electione ac prædestinatione ad gloriam latè in prædicta Epistola edisserit Apostolus, nobis occurrerit, ad quod capiendum minùs idonei simus, non ideò illud inficiemur, quòd incomprehensibile videatur, sed potiùs illud cum admiratione suscipiamus ut Deo dignum, cujus sensibus ac judiciis penetrandis impar omninò est humana ratio. Certè, qui ab hac regula vel latum quidèm unguem desciscit, eum in explicatione hujusce Mysterii, & in Prædestinationis concordia cum suavitate Providentiæ, & humani arbitrii libertate errare, necesse est, ut patet ex multis erroribus, quos hìc summatim perstringam, & in quos hæretici, altissimum istud Prædestinationis Mysterium, suis viribus plus æquo confisi, penitiùs rimari ac perscrutari præsumentes, proruperunt.

I. Fuerunt Veteres hæretici, videlicèt *Basilides*, *Valentinus*, Manichæi &c. qui censebant, quosdam homines esse naturalitèr bonos, alios verò naturalitèr malos, atque ex ipsa cujusque hominis natura Prædestinationem aut reprobationem esse repetendam. Ab hoc prædictorum hæreticorum errore abhorruit quidèm *Origenes*, sed in alium impegit errorem, quo prælusit hæresi *Pelagii*. Finxit etenim hominum animas, priusquàm corporibus unirentur, jam fuisse à Deo creatas, atque ex superiori vita sibi per liberum arbitrium comparasse merita aut demerita, quæ, à Deo cum hujus vitæ bonis vel malis operibus prævisa, verè & propriè dici debent causa hominum Prædestinationis vel reprobationis, seu cur quidam homines à divina Gratia rejiciantur, quidam præveniantur; aliis parciùs, aliis uberiùs adjuventur; isti ad gloriam eligantur, illi ab ea arceantur. *Origenem* errorem *Pelagii*, præsertìm circà necessitatem Gratiæ, præformasse, testatur *S. Hieronymus* in Epistola ad *Ctesiphontem*, in qua sic Hæresiarcham *Pelagium* alloquitur: *Doctrina tua Origenis ramusculus est*. Vocat etiam ibidèm S. ille Doctor *Origenem*, *Pelagiani erroris Principem*. Legesis illustrissimum Abrincensem Episcopum *Danielem Huetium*

I 2 Lib.

Lib. 2. *Origenianorum* Quæſt. 7. ubi data opera oſtendit, *Origenem* docere, quidquid gratiæ nobis largitur Deus, totum id noſtræ voluntatis arbitrio acceptum eſſe referendum.

Alios Pelagiani erroris præformatores *S. Hieronymus* in laudata Epiſtola ad *Cteſiphontem* percenſet, videlicèt *Evagrium*, Ponticum, *Sextum*, Philoſophum, *Palladium*, Galatam, quibus jure optimo doctiſſimus P. *Garnerius*, Societatis Jeſu, Operum *Marii Mercatoris* editor, duos alios adjungit, nempe *Theodorum*, Mopſveſtiæ Epiſcopum, & *Rufinum*, Presbyterum, quem putat eſſe natione Syrum, & à *Rufino*, Aquilejenſi Presbytero, planè diſtinctum. Idem cum *Garnerio* ſentiunt PP. Benedictini Cong. S. *Mauri* in Præfatione, quæ decimo Sancti *Auguſtini* Tomo præfixa eſt. His tamen reclamat Eminentiſſimus Cardinalis *Noriſius*, qui probabiliùs (mea quidem ſententia) in ſua *Hiſtoria Pelagiana* lib. 1. cap. 2. cenſet cum doctiſſimis aliis Critices Diſciplinæ peritis, illum *Rufinum*, qui Pelagianæ hæreſeos extitit prodromus, fuiſſe *Rufinum*, Presbyterum Aquilejenſem, qui famoſus evaſit, tum quia Sanctæ mulieris *Melaniæ*, peregrinantis, fuit individuus comes; tùm quia etiam multos edidit libros, & Græcorum Scriptorum Opera latinè vertit; tùm quia denique graves cum *S. Hieronymo* contentiones habuit, ſicut commonſtravi Tom. 2. pagin. 141. *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ*, quam paucis abhinc annis Romæ publicavi.

Hi omnes Scriptores, qui Pelagianæ Hæreſeos tempora anteverterunt, ova poſuerunt, quæ poſteà ineunte quinto Eccleſiæ Sæculo *Pelagius*, ex majori Britannia, ſeu Anglia, oriundus, profeſſione Monachus, excluſit. Non ferunt certè hujuſce Epiſtolæ anguſti limites, ut hic deſcribam mores *Pelagii*, & artes ac fraudes, quas in ſuis diſſeminandis erroribus adhibuit. De his memini, me ſat copiosè diſſeruiſſe in ſecundo Tomo Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quam adornavi, & ſi plura ea de re ſcire deſideres, adire poteris Eminentiſſimum Cardinalem *Noriſium* in *Hiſtoria Pelagiana*, doctiſſimos Patres Benedictinos Congregationis *S. Mauri* in ampla Præfatione Operum *S. Auguſtini* Tomo decimo præfixa, & Patrem *Garnerium*, commentatorem *Marii Mercatoris*, Diſſertatione I. quæ eſt de primis auctoribus & defenſoribus Hæreſis Pelagianæ, & in aliis ſequentibus Diſſertationibus, ubi ſitim tuam ad ſatieratem uſque extinguere poteris. Mihi verò ſatis in præſentia erit Pelagianorum errorem circà Electorum Prædeſtinationem paucis aperire.

Pelagius itaque in hoc quidèm ab *Origene* diſcrepabat, quòd ipſius commentum de præexiſtentia animarum repudiaret, in hoc tamen cum *Origene* conſentiebat *Pelagius*, quòd doceret, merita vel demerita propriis liberi arbitrii viribus in hac vita comparata, eſſe cauſam prædeſtinationis & reprobationis hominum, ita ut prædeſtinatioram ad Gratiam, quàm ad Gloriam propriis humani liberi arbitrii viribus accepta referri deberet.

Ex hac *Pelagii* Hæreſi pullulavit, tanquàm malus ſurculus, Hæreſis Semipelagianorum, qui licèt deteſtarentur hunc errorem *Pelagii* aſſerentis, liberum hominis arbitrium poſſe ſuis propriis viribus, abſque divinæ Gratiæ adjutorio, ſibi meritum vitæ æternæ comparare; cenſebant tamen initium Fidei prodire ex ſolis liberi arbitrii viribus, Deumque his præ aliis Gratiam conferre, quos prævidit habere per vires liberi arbitrii initium Fidei, & primum ſalutis deſiderium, quo à natura ipſa ad orandum, pulſandum, quærendum &c. movereutur, Deum verò his gloriam æternam deſtinare, quos prævidit in Gratia verſatili & indifferenti jam acceptą, & per vires liberi arbitrii determinata ad credendum, & benè operandum, perſeveraruros uſque in finem abſque ullo ſpeciali Gratiæ dono. Huic ergò Fidei initio, deſiderio ſalutis, & perſeverantiæ uſque ad finem vitæ, ex proprio cujuſcumque voluntaris fundo prodeuntibus, cauſam electionis ac prædeſtinationis aſſignabant Semipelagiani,

giani, & Fidem, atque in ea perseverantiam negabant esse dona Dei, sicut videre est in libris *De Prædestinatione Sanctorum*, & *De Dono Perseverantiæ*, quos *S. Augustinus* edidit contra Semipelagianos. Hunc etiam fuisse capitalem Semipelagianorum errorem testatur *S. Prosper* in Epistola ad *S. Augustinum*.

II. Huc usque Hæreticorum circà Electorum Prædestinationem, tàm ad Gratiam, quàm ad Gloriam, errores, quos in pluribus Conciliis damnavit Ecclesia, percensui; nunc quid Molinianæ Scholæ Theologi de Prædestinatione, sivè ad Gratiam, sivè ad Gloriam, censeant, paucis explicabo. Duas in partes distrahuntur Molinistæ. Alii, *Lessium*, & *Molinam* secuti, licèt adversùs Semipelagianos doceant, initium conversionis, seu salutis, & perseverantiam esse à Gratia Dei, subindèque prædestinationem ad gratiam esse gratuitam, contendunt attamen, prædestinationem Electorum ad gloriam esse ex meritis per Scientiam Mediam prævisis, quatenùs videlicèt Deus, quantùm est de se, gloriam omnibus omninò hominibus æqualitèr dare intendit, si ea dignos se præstiterint, & idcircò omnibus indiscriminatim auxilia sufficientia (in sensu Moliniano versatilia, indifferentia, & eorum libero permissa arbitrio) æqualitèr decernit, quibus ad eam pervenire possint, nec unum præ alio diligit aut eligit respectu gloriæ, donec per Scientiam Mediam præviderit, quinam sint Gratiis versatilibus & indifferentibus per propriam libertatem, seu per consensum suum, benè usuri, seque per proprium liberum arbitrium (his tamen Gratiis versatilibus & indifferentibus adjutum) discreturi sint ab aliis, qui per suum dissensum abusuri sunt iisdem Gratiis, sibi à Deo æqualitèr oblatis. Hanc porrò discretionem præscitam à Deo volunt isti Molinistæ esse motivum, quo inducitur & determinatur Deus, ut his præ aliis gloriam decernat, indeque inferunt, prædestinationem electorum ad Gloriam pendere ex prævisione meritorum.

Sunt alii Scholæ Molinianæ Theologi, qui *Francisci Suaresii* Systema de Gratia congrua & de Prædestinatione Electorum ad Gloriam sectantes, docent, Prædestinationem tam ad Gratiam, quàm ad Gloriam, esse gratuitam. Ajunt quippè, Deum per Scientiam Mediam, antequàm quemquam prædestinaret, prævidisse ac explorasse, quo pacto quisque Gratiis versatilibus & indifferentibus, sibi à Deo oblatis, uteretur, si eas in his aut in illis haberet circumstantiis, si in hac vel illa rerum serie constitueretur. Dein, asserunt, hac semel supposita conditionata prævisione, Deum communitèr omnes quidèm homines ordinasse ad Gloriam & salutem æternam, quosdam tamen præ aliis, specialiori & gratuita dilectione decrevisse collocare in his circumstantiis, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, eos Gratia versatili & indifferenti benè usuros, eamque per suum liberi arbitrii consensum reddituros efficacem ac congruam, atque illos usque in finem perseveraturos, cujus perseverantiæ intuitu, dicunt isti Molinistæ, Gratiæ congruæ defensores, Deum illis hominibus voluisse decreto absoluto & efficaci Gloriam conferre, illosque per Gratias efficaces congruas infallibilitèr salvare; cæteros verò homines statuisse in iis constituere circumstantiis, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, illos, Gratiis efficacibus congruis destitutos, non perseveraturos, subindèque Gloriam æternam nunquàm consecuturos; undè inferunt prædicti Theologi, hanc discretionem, electionem ac prædestinationem ad gloriam ex mera Dei voluntate, misericordia ac liberalitate esse profectam, adeòque merè gratuitam.

III. Hoc *Francisci Suarezii* de Gratia congrua, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam Systema maximè commendat & extollit *Gabriel Daniel* in Epistola VI. ad nostrum *Natalem Alexandrum*, magnoque verborum apparatu fidentèr asserit, Quæstionem de Prædestinatione Gratuita, Thomistas inter & Molinistas controversam, esse

quæstionem de nomine tantùm, cùm Molinistæ, qui Systema de Gratia congrua amplectuntur, doceant, perindè ac Thomistæ, Prædestinationem esse gratuitam. Verùm, quàm graviter hallucinetur *Gabriel Daniel*, & quàm parùm in doctrina Thomistarum de Prædestinatione gratuita versatum sese prodat, sequenti Assertione declarabo.

Assertio prima: Molinistarum, Gratiæ congruæ defensorum, sententia de Prædestinatione gratuita maximè discrepat à principiis doctrinæ Thomistarum de Prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam, subindèque falsò dictitat Gabriel Daniel, Quæstionem de Prædestinatione gratuita, Thomistas inter & Molinistas, Gratiæ congruæ defensores, controversam, esse dumtaxàt quæstionem de nomine.

Hujus Assertionis veritatem extrà omnem dubitationis aleam ponunt benè multa, eaque summi momenti, discrimina, quibus Thomistarum doctrina de Prædestinatione gratuita differt à sententia de Prædestinatione gratuita, quam nunc defendunt plures Scholæ Molinianæ Theologi, Gratiæ congruæ assertores.

In primis, Thomistarum doctrina de Prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam de medio penitùs tollit Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem: At, versa vice, Molinistarum, Gratiæ congruæ defensorum, sententia de Prædestinatione Gratuita ruinoso nititur fundamento, nempè Scientia Media, quam ipse in meis superioribus Epistolis sat superque, pro eo ac meretur, expugnavi.

Prætereà, Thomistæ, doctrinæ de Electorum gratuita Prædestinatione ad Gloriam defensores, non repetunt efficaciam Gratiæ ex consensu, genio, indole, temperamento & consensu hominis, vel ex locis, temporibus ac circumstantiis; sed unanimitèr divinæ Gratiæ efficaciam desumunt ex omnipotentia Dei, & ex supremo, quod Deus in omnes creaturas obtinet, dominio: Sed contrà, Molinistæ, qui Gratiam congruam, & Prædestinationem gratuitam se admittere profitentur, Gratiam volunt esse versatilem, indifferentem, & libero hominis permissam arbitrio, eamque fieri congruam & efficacem per determinationem & consensum voluntatis humanæ. Quò fit, ut isti Molinistæ, qui *congruistæ* appellantur, Deo tantùm tribuant, ut per Scientiam Mediam exploret, quam Gratiam, ex se versatilem & indifferentem, homo, in talibus circumstantiis, locis & temporibus constitutus, per suum consensum redditurus est congruam & efficacem; vel eam per suum dissensum redditurus est incongruam, inefficacem & infructuosam. Non igitur Gratiæ efficaciam Deo tribuunt isti congruistæ, sed potiùs asserunt, Deum his, quos vult benè operari, & æternam consequi salutem, destinare eas Gratias, quæ licèt ex natura sua versatiles, & indifferentes sint, & libero hominum subditæ arbitrio, prævidit tamen Deus per Scientiam Mediam, illas per consensum eorum evasuras congruas & efficaces.

Tertiò, Prædestinationem Electorum in eo sensu merè gratuitam esse propugnant Thomistæ, ut dicant, Deum incipere Electorum prædestinationem ab intentione, seu à decreto absoluto illis dandæ ex pura sua misericordia & liberalitate Gloriæ; deindè, Deum decernere ac seligere media, seu auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quorum ope Electi infallibiliter perseverabunt, & Gloriam æternam consequentur: At, Scholæ Molinianæ Theologi, qui cum *Suaresio*, & *Gabriele Daniele* admittunt gratuitam Prędestinationem, pertendunt, Deum non inchoare prædestinationem Electorum ab intentione finis, seu à Decreto absoluto illis conferendæ Gloriæ æternę; sed ajunt, Deum, eorum prædestinationem incipere à Decreto absoluto, quo Deus gratis vult aliquot hominibus præ aliis conferre Gratias *congruas*, seu Gratias illas, quas Deus per Scientiam Mediam prævidit, fore per proprium voluntatis eorum consensum *congruas*, & efficaces, quarum ope, hi, quos gratis ele-

elegit Deus, quosque discrevit ab aliis, quibus ejusmodi Gratias *congruas* denegare decrevit, infallibiliter perseverabunt, & æternam Gloriam adipiscentur.

Qua in re (ut obiter dicam) non recto, sed præpostero ordine procedunt isti Molinistæ, Gratiæ congruæ Assertores, dùm ajunt, Deum incipere prædestinationem ab electione Mediorum, & non ab intentione finis. Hic autem procedendi modus est omninò præposterus, qui subindè nullo pacto tribui debet Deo; quia (sicut docent tam Theologi, quàm Philosophi) omnis provisor, prudentèr & ordinatè procedens, incipit ab intentione finis, quæ est primum principium in agibilibus, & ex ea intentione finis procedit ad electionem, seu præparationem mediorum; hinc illud pervulgatum Effatum, in Scholis consecratum: *Finis est primum in intentione*: Atqui, opera meritoria viæ comparantur ad æternam Gloriam, sicut media ad finem; igitur Deus, qui est provisor prudentissimus, Electorum prædestinationem auspicatur ab intentione Gloriæ, atque ex ea procedit ad eligenda, seu præparanda Media, quibus adjuti Electi ad æternam gloriam certò & infallibiliter pervenient. Vide nunc (quæso re) dilectissime Discipule, qua veri specie potuerit *Gabriel Daniel* tam fidentèr asseverare, Quæstionem De Prædestinatione gratuita, Thomistas Inter & Molinistas, Gratiæ congruæ assertores, controversam, esse puram putamque logomachiam, seu quæstionem de nomine?

Sed audi, obsecro te, aliud ratiocinium, quo istud Parallelum (quod *Gabriel Daniel* instituit sententiam Molinistarum, Gratiæ congruæ defensorum, de prædestinatione gratuita inter & Thomistarum doctrinam) statim exsufflabitur. Thomistæ quippè dicunt, ideò prædestinationem Electorum ad gloriam, esse merè gratuitam, quia nec ex prævíso hominis consensu, nec locis, temporibus, nec ex circumstantiarum serie dependet, sed unicè pendet ex voluntate, ac pura libertate, & misericordia Dei. Ast Molinistæ, Gratiæ congruæ assertores, ideò volunt, prædestinationem esse gratuitam, quia (inquiunt) Deus illos, quos vult eligere & prædestinare ad gloriam, ex sola sua voluntate, misericordia ac liberalitate collocat in illis circumstantils, in quibus prævidit, ipsos Gratiis versatilibus & indifferentibus, sibi oblatis, consensuros, easque reddituros per consensum suum congruas, & efficaces. Hoc autem semèl posito de Gratia congrua, & de prædestinatione gratuita Moliniano Systemate, facilè evinco, Scholæ Molinianæ Theologos, qui istud de Gratia congrua Systema amplectuntur, non posse doctrinam de Prædestinatione gratuita eodem in sensu adstruere, quo Thomistæ (post SS. *Augustinum*, & *Thomam*) Electorum Prædestinationem ad Gloriam esse purè gratuitam, eamque juxta ordinem intentionis unicè ex sola voluntate Dei, & ex pura ejus misericordia atque liberalitate pendere, hactenùs in suis Scholis catholicè defenderunt.

Id autem antequàm probem, velim ut in antecessum sedulò observes, Prædestinationem gratuitam (qualem admittunt Scholæ Molinianæ Theologi, Gratiæ congruæ assertores (petitam videlicèt ex congruitate internorum auxiliorum, quæ Deus dat (quibus vult) in his circumstantiis, in quibus per scientiam Mediam prævidit, illos Gratiis versatilibus & indifferentibus consensuros, eosque per suum consensum prædictas illas Gratias reddituros congruas & efficaces; observare (inquam) debes, hanc prædestinationem gratuitam (quam admittunt Scholæ Molinianæ Theologi) posse etiam stare cum doctrina illorum, qui repudiatis omnibus interioribus Gratiis, solas admitterent Gratias externas, positas in lege & doctrina. Cave tamen, ne putes me confundere velle Systema istud, quod Gratiæ interioris necessitatem profitetur, cum doctrina illorum, qui exteriora tantummodò auxilia sive pro operibus bonis, sivè pro operum bonorum initio admitterent, rejecta omni Gratia interiori. Absit, ut

ut id cogitare, nedùm affirmare velim. Hoc unum dumtaxàt hìc probandum suscipio, prædestinationem gratuitam, petitam ex congruitate auxiliorum (qualem *Gabriel Daniel*, *& Livinus de Meyer* cum benè multis Scholæ Molinianæ Theologis profitentur ac propugnant) posse nullo negotio admitti etiam ab iis, qui, explosis omnibus Gratiis Interioribus, solas vel ad benè operandum, vel ad initium bonorum operum, Gratias dumtaxàt exteriores necessarias esse pertenderent.

Id totum breviter hoc unico conficio argumento: Asserunt primò Molinistæ, Gratiam interiorem, quæ à Deo oblata hominibus in his vel illis circumstantiis versatilis & indifferens est, eorumque subdita libero arbitrio, fieri congruam & efficacem per consensum humanæ voluntatis. Secundò, dicunt Molinistæ, ideò prædestinationem in suo Systemate de Gratia congrua esse gratuitam, quia Deus ex sola sua voluntate, seu ex pura liberalitate ac misericordia, quosdam homines in his circumstantiis collocat, in quibus certò prævidit, illos consensuros Gratiæ versatili & indifferenti, eamque per consensum suum redditurος congruam & efficacem; alios verò homines, quos prædestinare non vult, collocat Deus in his circumstantiis, in quibus itidèm certò prævidit, illos Gratiæ versatili & indifferenti, sibi æqualitèr oblatæ, dissensuros, eamque per suum dissensum incongruam & inefficacem redditurος: Atquì, similitèr hi, qui, sive ad benè operandum, sive ad initium bonorum operum, rejecta omni Gratia interiori, solas Gratias exteriores admitterent, idem planè docere possent, & asserere, Deum (nulla alia admissa Gratia, prætèr exteriorem) potuisse ab æterno varias prævidere circumstantias, in quibus hæ Gratiæ externæ per consensum humanæ voluntatis fierent *congruæ*, & effectum essent habituræ, vel per humanæ voluntatis dissensum eædem Gratiæ exteriores forent *incongruæ*, & effectum non essent sortituræ. Hoc autem semèl præviso, potuisset paritèr Deus illos homines, quos prædestinare voluisset, constituere ex sola sua voluntate, seu ex pura sua liberalitate ac misericordia, in his circumstantiis, in quibus ab æterno prævidisset, illos Gratiis merè exterioribus consensuros, & per consensum suum illas redditurος *incongruas*; illos verò homines, quos prædestinare noluisset, collocare in his circumstantiis, in quibus prævidisset, eos per suum dissensum Gratiis exterioribus, sibi oblatis, dissensuros, easque redditurος per suum dissensum *incongruas* & inefficaces. Possent igitur etiam illi, qui ablegatis omnibus Gratiis interioribus, solas Gratias exteriores, sive ad benè operandum, sive ad initium bonorum operum admitterent, possent, inquam, illi asserere, prædestinationem esse gratuitam, eo videlicèt sensu, quòd penès solum Deum esset, quosdam homines ex pura sua voluntate ac misericordia constituere in his circumstantiis, in quibus prævidisset, illos Gratiis exterioribus consensuros, easque per suum consensum redditurος congruas, & efficaces.

Verùm, ista Gratuita prædestinatio, quæ desumitur sivè ex congruitate exteriorum Gratiarum, sivè ex congruitate Gratiarum interiorum, longè differt ab illa Prædestinatione gratuita, quam *Sanctus Augustinus* usque ad extremam suæ vitæ periodum constantèr totis sui ingenii viribus adversùs Pelagianos & Semipelagianos propugnavit. Prędestinatio quippè gratuita Electorum, quam docebat, & defendebat *S. Augustinus*, talis erat, ut omnem omninò locum & occasionem adimeret Electis gloriandi in suis liberi arbitrii viribus, & in eis spem ac fiduciam suam collocandi. At, quemadmodùm hæc prædestinatio gratuita, quæ sumeretur ex congruitate Gratiarum exteriorum, relinqueret locum Electis gloriandi in suis liberi arbitrii viribus, & in eis spem suam collocandi, quandò quidèm auxilia exteriora qualibet, & quantumvis congrua, non alitèr fierent congrua, quàm quia iisdem auxiliis exterioribus assentiri vellet homo, eaque per assensum suum reddere

dere congrua; ita paritèr illa Prædestinatio gratuita, quam *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer*, aliique Scholæ Molinianæ Theologi desumunt ex congruitate auxiliorum internorum, relinquit Electis locum gloriandi in suis liberi arbitrii viribus, & in eis spem suam collocandi, quia, non obstante congruitate illa auxiliorum internorum, constat, illa auxilia interna (quę Molinistę volunt esse dumtaxàt versatilia, indifferentia, & permissa libero humanæ voluntatis arbitrio) idcircò fieri *congrua* & efficacia, quia libero hominis arbitrio placet iisdem præbere assensum, eaque per suum consensum reddere *congrua*.

Præterea, Prædestinatio gratuita, quam *S. Augustinus* contra Pelagianos & Semipelagianos propugnabat, est *præparatio beneficiorum, quibus certissimè liberantur quicumque liberantur*, seu est præparatio Auxiliorum, quæ ex natura sua & ab intrinseco sunt efficacia, & quibus habet Deus (ut ait Aquilinus ille Doctor) cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem, & supremum in ea imperium ac dominium. At, *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer*, aliique, qui eos sequuntur, Scholæ Molinianæ Theologi, docent, Auxilia ejusmodi interna, quæ Deus hominibus suppeditat, esse versatilia, & planè indifferentia, eaque non à voluntate & omnipotentia Dei reddi *congrua* & efficacia, sed à consensu liberi hominis arbitrii. Quì igitur, amabo, fieri potest, ut Deus, per Moliniana illa auxilia interna, quæ ex se sunt dumtaxàt versatilia & indifferentia, quæque non à Deo, sed à solo consensu voluntatis humanæ *congrua* & efficacia redduntur; quì, inquam, fieri potest, ut Deus per ejusmodi intrinseca Moliniana auxilia habeat (sicut sæpiùs asserit S. Augustinus) *cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem, & supremum in omnium hominum voluntates imperium ac dominium*? Prædestinatio itaque gratuita, quam contra Pelagianos & Semipelagianos magno animi æstu propugnabat *S. Augustinus*, quamque ipse repetebat ex præparatione beneficiorum, seu Auxiliorum, quæ suapte vi & efficacia efficiunt ut homines consentiant, benè operentur, & *insuperabilitèr, invincibiliter*, atque *indeclinabilitèr* æternam salutem consequantur; hæc (inquam) prædestinatio gratuita Electorum ad gloriam, quam asseruit, vindicavitque *S. Augustinus*, & quam omnes Thomistæ pro aris ac focis etiamnùm defendunt, immenso intervallo distat à prædestinatione illa gratuita, quàm *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer* repetunt ex congruitate internorum Dei auxiliorum, quæ, licèt ex se, seu ex natura sua, sint dumtaxat versatilia & indifferentia, redduntur congrua, & efficacia non à Deo, sed à solo consensu & libero hominis arbitrio.

IV. Sed, inquiunt Molinistæ, qui prædestinationem gratuitam desumunt ex congruitate internorum Dei auxiliorum: *Prævidit Deus ab æterno varias rerum ac circumstantiarum series; prævidit per Scientiam Mediam quid faceret homo, si in tali circumstantiarum serie poneretur; quid verò è contra faceret idem homo, si in alia circumstantiarum serie constitueretur, hoc est, prævidit Deus ab æterno, hunc hominem consensurum Gratiæ versatili & indifferenti, eamque per consensum suum redditurum congruam & efficacem, atque eum subindè salvandum, si in tali circumstantiarum serie collocaretur; sed, versa vice, prævidit ab æterno Deus, eumdem hominem Gratiæ versatili & indifferenti, sibi oblatæ, dissensurum, eamque per suum dissensum redditurum incongruam & inefficacem, proindèque illum damnatum iri, si in alia circumstantiarum serie reponeretur; Hoc posito* (inquiunt Molinistæ) *penès solum Deum est, & in libera ipsius dispositione, hunc hominem vel collocare in his circumstantiis, in quibus prævidit, illum Gratiæ interiori, versatili & indifferenti consensurum, & per consensum suum illam redditurum congruam, & efficacem, adeòque salvandum; vel eumdem hominem in his circum-*

cum-

cumstantiis ponere, in quibus prævidit, illum Gratiæ versatili & indifferenti dissensurum, & per suum dissensum illam redditur incongruam & inefficacem: hoc, inquiunt Molinistæ, *penès solum Deum est, & ex sola ac libera ipsius dispositione pendet, quia nullum meritum præcedere potuit, quod moveret Deum, ut hunc hominem potiùs in his circumstantiis ad salutem ducentibus, quàm in aliis circumstantiis, quæ ad perditionem ducunt, collocaret. Quod ergò Deus hunc hominem in his salutis circumstantiis potiùs collocet, quàm in aliis perditionis circumstantiis, solius Dei & gratuitæ ipsius voluntati, misericordiæ ac liberalitati adscribi debet.* Iisdem penè verbis mentem suam circa prædestinationem gratuitam aperit *Gabriel Daniel* in Epistola VI. quam scripsit ad nostrum *Natalem Alexandrum*, ubi hæc habet: *Videt sexcentas Deus, vias, per quas mortalium quemlibet ipsius providentia potest ducere. Certas quasdam ex illis cernit, quas si quispiam insistat, terminum sine ulla dubitatione consequetur: alias prospicit, quæ ipsum eo rectà deducerent, nisi suo vitio aberrarent. Pro sua ergò hunc hominem bonitate decernit illi aliquam ex iis, quæ certissimè ducent eumdem ad salutem: jam tùm intelligitur Deus, ut Augustinus censet, hunc hominem prædestinare.*

Sed, cum bona venia *Gabrielis Danielis*, & aliorum, qui ei adhærent, Scholæ Molinianæ Theologorum, dixerim, Prædestinationem eo in sensu Moliniano explicatam, non posse verè, propriè, & juxta Sanctorum *Augustini*, ac *Thomæ* doctrinam, appellari *gratuitam*. Ratio in promptu est, quia si semèl Prædestinatio dicatur *gratuita*, eò quòd (sicut docet *Gabriel Daniel*) penès solum Deum sit constituere hominem in his circumstantiis, in quibus ab æterno prævidit, illum Gratiæ versatili & indifferenti, sibi oblatæ, consensurum, eamque per consensum suum redditurum *congruam*: eodem pari modo Prædestinatio posset dici & appellari *gratuita* in hypothesi illorum, qui, repudiatis Gratiis interioribus, solas admitterent Gratias exteriores.

Hi quippe, quibus sola Gratia exterior satis esse videretur, dicere itidèm possent: Primò, Gratiam exteriorem, à Deo hominibus oblatam, reddi *congruam* per consensum voluntatis humanæ. Secundò, Prædestinationem esse *gratuitam*, quia Deus ab æterno prævidit varias circumstantias, in quibus aliqui homines Gratias exteriores redderent per suum consensum *congruas*; alias verò prævidit circumstantias, in quibus iidem homines Gratias exteriores redderent per dissensum suum *incongruas*; quibus prævisis, Deus ex gratuita voluntate, & ex mera liberalitate ac misericordia sua illos homines constituit in his circumstantiis, in quibus prævidit, eos Gratiis exterioribus benè usuros, illasque per suum consensum *congruas* reddituros, ex quo sequitur, illorum Prædestinationem esse gratuitam.

Reponent fortasse hi, qui *Gabrielis Danielis* sententiam de Prædestinatione gratuita sectantur, non parem esse utrobique rationem. Illi namque, qui Gratias dumtaxàt exteriores admitterent, asserere non possent, Prædestinationem esse gratuitam, quia in eorum hypothesi Prædestinatio penderet à congenitis liberi arbitrii viribus, quandò quidèm illæ externæ Gratiæ non alitèr fierent *congruæ*, quàm quia iisdem assentiri vellet homo propriis ac naturalibus liberi sui arbitrii viribus. Id autem dici non potest in sententia *Gabrielis Danielis*, qui conceptis verbis asserit, penès solum Deum esse dare Gratiam *congruam*, quò fit, ut in sententia *Gabrielis Danielis* Prædestinatio sit verè gratuita.

Verùm, hæc Responsio laborat æquivocatione, quam mihi proclive erit hic detegere & exsufflare. At enim, licèt ultrò fatear, *Gabrielem Danielem* reverà docere, penès solum Deum esse Gratiam *congruam* dare quibus vult, aut eam denegare; certum tamen est, eumdem Molinianum Theologum acritèr pertendere, Gratiam, quæ est natura sua versatilis, indifferens,

rens, & libero hominis permissa arbitrio, fieri *congruam* non à Deo, sed à solo consensu voluntatis humanæ, undè sic argumentor: Ideò illi qui Gratias dumtaxàt exteriores admitterent, affirmare non possent (fatentibus ipsismet *Gabrielis Danielis* doctrinæ defensoribus) Prædestinationem esse gratuitam, quia in eorum hypothesi prædestinatio penderet à propriis liberi arbitrii viribus, quandò quidèm illæ externæ Gratiæ non aliter fierent *congruæ*, quàm quia homo propriis & naturalibus sui liberi arbitrii viribus vult iisdem Gratiis externis suum præbere assensum: Atqui in Systemate *Gabrielis Danielis* Prædestinatio itidèm penderet à liberi arbitrii viribus, quia (sicut ipse docet) Gratia versatilis & indifferens, quam Deus omnibus omninò hominibus promiscuè & æqualitèr offert ad salutem æternam, non fit *congrua* ex voluntate Dei, sed ex solo voluntatis hominis consensu. Ex quo *Gabrielis Danielis* principio planè consequitur, illos, qui Gratiis versatilibus & indifferentibus, à Deo in certis quibusdam circumstantiis sibi oblatis, assentiuntur, easque per consensum suum reddunt *congruas* & efficaces, posse jure optimo in suis liberi arbitrii viribus gloriari, seque reverà discernere ab aliis hominibus, qui iisdem Gratiis versatilibus & indifferentibus, in iisdem circumstantiis sibi à Deo oblatis, dissentiunt, & per suum dissensum easdem Gratias reddunt *incongruas* & inefficaces.

Hanc consecutionem naturali fluxu promanare ex hoc *Gabrielis Danielis* principio de Gratia versatili & indifferenti, omnibus indiscriminatìm hominibus à Deo oblata, quæ non à Deo, sed à solo hominis consensu redditur *congrua* & efficax, vel *incongrua* & inefficax per humanæ voluntatis dissensum; jam in meis superioribus Epistolis sat prolixè ac benè multis argumentis, me evicisse existimo, præsertim ea in Epistola, quæ in prima mearum Epistolarum Classe est ordine tertia, ad quam nunc te lubens remitto, ut clarè perspicias, Prædestinationem illam gratuitam, quam *Gabriel Daniel*, ad fucum suis Lectoribus faciendum, in sua Epistola VI. ad nostrum *Natalem Alexandrum* stabilire pro ingenii sui modulo conatus est, nullo pacto cohærere & conciliari posse cum principiis doctrinæ de Prædestinatione gratuita, quam *S. Augustinus* defendit, quamque, post Sanctum illum Doctorem, ejusque fidelissimum discipulum Sanctum *Thomam Aquinatem*, omnes ad unum invictè hactenus propugnarunt Thomistæ, sicut liquidò patebit ex sequenti, quam pono, Assertione.

V. Assertio secunda: *Prædestinatio Electorum ad Gloriam est purè gratuita, nihilque aliud est, quàm æternum Dei Propositum, quo aliquos præ aliis eligit ad Gloriam, illosque certissimè ad eam perducit, non ex prævisis ex parte creaturæ meritis aut absolutis, aut conditionatis, nec ex consensu voluntatis humanæ per Scientiam Mediam priùs exploratο, sed ex mera liberalitate, seu ex gratuita Dei misericordia illos præ aliis specialitèr dilectos eligentis ad Gloriam.*

Hanc Assertionem tenent omnes ad unum Thomistæ primò contrà Hæreticos Pelagianos, qui asserebant, Prædestinationem non esse gratuitam, sed hominem suam mereri electionem, quia bona opera non à Deo dari, sed ex liberi arbitrii hominis fundo nasci pertendebant.

Secundò, adversùs Hæreticos Semipelagianos, qui, licèt faterentur, bona opera esse à Deo, docebant attamen, initium Fidei, à Deo præscitum, ac perseverantiam, fuisse nostræ motivum electionis, seu Prædestinationis.

Denique contra *Gabrielem Danielem*, *Livinum de Meyer*, aliosque Molinianæ Scholæ Theologos, Gratiæ congruæ Assertores, qui, etsi ab erroribus Pelagianorum, & Semipelagianorum, se omninò alienos esse, profiteantur, velintque, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse gratuitam in eo sensu, quòd penès solum Deum sit ex sua pura misericordia, & gratuita voluntate aliquos homines collocare in his circumstantiis, in quibus per Scientiam

tiam Mediam prævidit, illos benè usuros Gratiis versatilibus & indifferentibus, sibi oblatis, easque per consensum suum reddituros *congruas*; censent nihilominùs, Prædestinationem Electorum ad Gloriam pendere ex præviso à Deo per Scientiam Mediam consensu, quem homo Gratiis versatilibus & indifferentibus in talibus circumstantiis præstiturus est, easque per consensum suum *congruas* redditurus.

Thomistæ autèm, veri Sanctorum *Augustini* & *Thomæ* discipuli, constantèr docent, Prædestinationem Electorum ad Gloriam non pendere ex prævisione bonorum operum, nec ex prævisione initii Fidei, aut perseverantiæ, nec denique ex prævisione consensus, quem homo in certis quibusdam circumstantiis, locis ac temporibus præbiturus est Gratiis versatilibus & indifferentibus, sibi a Deo oblatis, easque per consensum suum *congruas* redditurus; ab istorum, inquam, prævisione independentem omninò esse Prædestinationem Electorum ad Gloriam sentiunt omnes Thomistæ, eamque, utpotè purè gratuitam, unicè pendere volunt ex sola gratuita Dei voluntate, ex mera ipsius liberalitate ac misericordia, qua aliquos præ aliis, specialiori amore ac benevolentia dilectos, eligit ad Gloriam, eisque præparat media, seu auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quorum ope ad eam certissimè pervenient.

Confer, quæso te, dilectissime Discipule, hanc omnium Thomistarum de Gratuita Prædestinatione ad Gloriam cum sententia *Gabrielis Danielis*, aliorumque Scholæ Molinianæ Theologorum, Gratiæ congruæ defensorum; & ultrò fateberis, *Gabrielem Danielem* (ut suos Lectores luderet) perperàm asserere, quæstionem de gratuita prædestinatione ad gloriam, Thomistas inter & Molinistas controversam, esse dumtaxàt quæstionem de nomine. Certe hujus, inauditi hactenus paradoxi defensionem in sua Epistola sexta ad nostrum *Natalem Alexandrum* non suscepisset *Gabriel Daniel*, nisi immodica Scholæ suæ Molinianæ φιλαυτια illum decepisset & ad bonas horas malè collocandas impulisset.

VI Sed age, expendamus nunc principia, seu argumenta, quibus Thomistæ probant; prædestinationem Electorum ad gloriam esse purè gratuitam, & prorsùs independentem à prævisione consensus voluntatis humanæ & à locis, temporibus ac circumstantiis, in quibus (sicut pertendunt Molinistæ) Deus illos, quos vult prædestinare, seu eligere ad gloriam, prævidit per Scientiam Mediam benè usuros Gratia versatili & indifferenti, eamque per suum consensum reddituros *congruam* & efficacem.

Primum argumentum sic proponunt Thomistæ: Ea prædestinatio est purè gratuita, & prorsùs independens à prævisione consensus voluntatis humanæ in certis locis, temporibus atque circumstantiis; quæ pendet dumtaxàt ex *Proposito Dei*, seu ex æterno, firmoque Decreto, quo Deus ex sola sua gratuita voluntate, ex pura sua misericordia ac liberalitate vult aliquos præ aliis eligere ad gloriam, & ex quo *Proposito*, seu firmo & absoluto Dei Decreto salvandi aliquos, profluunt in Electos auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quibus adjuti prædestinati infallibilitèr perseverabunt in charitate, & æternam salutem consequentur: Atqui talis est Electorum ad gloriam prædestinatio, quam docent Scriptura Sacra, & Sancti Patres, præsertìm *Augustinus*, & *Thomas*; ergo prædestinatio Electorum ad gloriam est purè gratuita, & prorsùs independens a prævisione consensus voluntatis humanæ, & à locis, temporibus, & circumstantiis in quibus (sicut dictitant *Gabriel Daniel*, *Livinus de Meyer*, & alii Scholę Molinianæ Theologi) Deus prævidit, illos, quos vult eligere ad gloriam, Gratiæ versatili & indifferenti consensuros, eamque per suum consensum reddituros *congruam* & efficacem. Minorem hujus argumenti Propositionem, quam negant isti Moliniani Scriptores, multifariàm, & invictis momentis probant Thomistæ; & primò quidèm ex Apostolo *Paulo*, qui in

In Epiſtola, quam ſcripſit ad Eccleſiam Romanam, à verſu 28 cap. 8. uſque ad Cap XI. accuratiſſimè Prædeſtinationem gratuitam explicat, eodem argumento, quo nunc, ad eam ſtabiliendam, utuntur Thomiſtæ, probat, & (quod certè ſpeciali providentiæ divinæ beneficio factum eſſe puto) ob ectiones quibus impetitur hæc gratuita Prædeſtinatio, abundè diluit ac ſolvit.

Verùm enim verò, Apoſtolus *Paulus* cap. 8. ver. 28. hujus Epiſtolæ ad Romanos ait, Prædeſtinationem eſſe *Propoſitum Dei*, aliquos præ aliis ſalvare volentis: *ſcimus autem* (ait magnus ille Apoſtolus) *quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui ſecundùm PROPOSITUM vocati ſunt Sancti*, ideſt, non omnibus vocatis contingit, ſed ſolis Electis ac prædeſtinatis. Præterea, Apoſtolus verſu trigeſimo docet, ex hoc *Propoſito*, ſeu firmo Decreto, quo Deus vult aliquos præ aliis ad gloriam eligere, in Electos profluere vocationem efficacem ad Fidem, juſtificationem perſeverantem, & demùm glorificationem: *Quos autem Prædeſtinavit*, (ideſt, quos præcognovit Deus, vel dilexit ante Mundi conſtitutionem) *hos & vocavit, & quos vocavit, hos & juſtificavit, quos autem juſtificavit, illos & glorificavit*. Tertiò, idem Apoſtolus verſu 31. ejuſdem capitis octavi efficaciam illius *Propoſiti*, quod Deus habet, aliquos præ aliis eligendi ad gloriam, non repetit ex præviſione conſenſus voluntatis humanæ, non ex locis, temporibus, & circumſtantiis, in quibus (ut ajunt Moliniſtæ) Deus per Scientiam Mediam prævidit, aliquos Gratia verſatili & indifferenti, ſibi oblata, per vires liberi Arbitrii benè uſuros, eamque per ſuum conſenſum redditurosr *congruam* & efficacem; certè ab illorum præviſione efficaciam *Propoſiti*, ſeu Decreti, quo Deus vult aliquos ſalvare, non repetit Apoſtolus, ſed hanc divini *Propoſiti* efficacem repetit ex omnipotentia Dei, cui nemo reſiſtit: *Quid ergò dicemus ad hæc? ſi Deus pro nob.s, quis contrà nos?* ideſt, ſi Deus propoſuerit, ſive decreverit nos ſalvare, qu.s, ne id fiat, impediet? Indè infert Apoſtolus *Paulus*, ità ratum, firmumque eſſe *Propoſitum*, ſeu Decretum, quo Deus ad perfectam conſummatamque ſanctitatem quoſdam eligit homines, ut nulla creatura eſſe poſſit, quæ impediat, ne Electi perſeverent in charitate, unde eorum nomine verſu 35. ejuſdem capitis octavi ait idem Apoſtolus: *Quis nos ſeparabit à charitate Dei? ideſt, cùm ipſi nos fixo Dei Propoſito, ſeu Decreto ac nuſquàm mutando ad gloriam vocati ſimus; quæ poterit nos creatura ab amore, quo Chriſtum diligimus, ſeparare?*

Hoc pacto explicata vera ac genuina notione Prædeſtinationis Electorum ad Gloriam, Apoſtolus *Paulus* cap. 9. ejuſdem Epiſtolæ ad Romanos multis argumentis & exemplis probat, hanc Electorum Prædeſtinationem eſſe purè gratuitam, hoc eſt, eam unicè pendere ex gratuita Dei voluntate, & pura ipſius miſericordia, non verò (ſicut aſſerunt *Gabriel Daniel*, *Livinus De Meyer*, aliique Scholæ Molinianæ Theologi) ex præviſione conſenſus, quem homo Gratiæ, ex natura ſua verſatili & indifferenti, in certis quibuſdam locis, temporibus, & circumſtantiis præbet, eamque per ſuum conſenſum reddit *congruam* & efficacem. In primis, Apoſtolus *Paulus*, ut probet, Prædeſtinationem Electorum ad Gloriam eſſe merè gratuitam, affert exemplum *Abrahami*, & ſeminis ejus, ideſt, populi Iſraelitici, quem Deus in populum ſibi peculiarem elegit, non ex ullis præviſis meritis, ſed gratuita bonitate, ſicut cap. 7. lib. Deuteronomii legitur: *Te elegit Dominus .... Non quia cunctas gentes numero vincebatis .... Sed quia dilexit vos Dominus*. Sic ex duobus *Abrahami* filiis, *Iſaacus* præ *Iſmaele* fuit gratis à Deo electus; ſic ex duobus Filiis *Iſaaci*, eodem *Rebeccæ* partu natis, *Jacob* cum poſteris ſuis gratis eligitur, *Eſau* verò, tametſi primogenitus eſſet, cum tota ſua ſtirpe rejicitur: *cùm enim* (inquit Apoſtolus Paulus) *nondùm nati fuiſſent*

(Ja-

(Jacob, & Esau) *aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundùm electionem Propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia major serviet minori, sicut Scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui.*

His exemplis, quæ, ad probandum Electorum Prædestinationem esse merè gratuitam cap. 9. Epistolæ ad Romanos adducit Apostolus *Paulus*, alia adjungi possunt, quæ in Sacris Litteris referuntur, & eamdem veritatem plenissimè confirmant. Deus enim ex duodecim filiis Patriarchæ *Jacobi* elegit *Josephum*, licèt natu minorem, ut esset Princeps fratrum suorum. Elegit itidèm Deus *Moysem* præ *Aarone*, fratre suo, natu maiore, eumque constituit Ducem populi sui. Elegit etiam Deus in Regem *Davidem*, fratrum minorem. Voluit Deus ut terra promissionis non ex meritis, sed forte divideretur inter filios Israel. Misit Deus ex sola sua gratuita voluntate Prophetas ut prædicarent his populis potiùs quàm aliis, cùm sæpè meliores futuri essent, quibus verbum Dei non est nunciatum, sicut constat de Tyriis & Sidoniis: *Non fecit talitèr omni nationi, & judicia sua non manifestavit eis*, Ps. 147. Denique, Christus Dominus ex pura misericordia, & gratuita sua voluntate duodecim piscatores sibi elegit Apostolos: *Non vos me elegistis* (ait illis Christus c. 15. v. 16. Evangelii *S. Joannis*) *Sed ego elegi vos ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat*. Quasi illis diceret Christus: *Ultrò, & ex mea gratuita voluntate selegi vos ex omnibus, nihil promeritos. Et in hoc delegi, ut mihi insiti per charitatem mutuam, quam ergà me non haberetis, nisi prior ipse dilexissem vos, sempèr in melius proficiatis*. Quibus Christi Domini verbis, & vocationem, & obedientiam, & perseverantiam esse effectus æternæ, ac omne meritum antevertentis electionis palàm asseri, testatur sæpiùs *S. Augustinus*, qui etiam cap. 8. lib. *De Prædestinatione Sanctorum* explicando hæc Apostoli *Pauli* Epist. ad Ephesios Cap. I. vers. 4. verba: *Elegit nos* (Deus) *ante constitutionem Mundi, ut essemus Sancti, & immaculati in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, secundùm propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo*. Hæc, inquam, Apostoli verba sic interpretatur S. Augustinus: *Elegit ergò nos Deus in Christo ante Mundi constitutionem, prædestinans nos in adoptionem filiorum, non quia per nos Sancti & immaculati futuri eramus, sed elegit, prædestinavitque ut eramus. Fecit autem secundùm PLACITUM VOLUNTATIS SUÆ, ut nemo de sua, sed de illius ergà nos voluntate glorietur*. Idem docet Aquilinus ille Doctor libro *De Correptione & Gratia* Num. 13. aliàs cap. 7.

Sed revertamur, si placet, ad Epistolam ad Romanos, in qua Apostolus *Paulus* de Mysterio Prædestinationis Electorum ad Gloriam data opera disserit, quamque ob eum potissimum finem ad Ecclesiam Romanam direxit, ut indè hujus doctrinæ suæ prædicatio, velut à capite Orbis, toto sese diffunderet Orbe, sicùt ait *S. Augustinus* Epistola 194. olìm 105. ad *Sixtum*. In ea autem Epistola summus ille divinæ Gratiæ Doctor gratuitam Electorum ad gloriam Prædestinationem ex hoc irretragabili principio repetit, quia (inquit Cap. XI. vers. 35. & 36. ejusdem Epistolæ) nemo potest prior dare Deo quidquam, quo Deum moveat ad se præ alio eligendum ad Gloriam: *Quis prior dedit illi* (seu Deo) *Et retribuetur ei? Quoniàm ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in sæcula*. Ex quo certissimo Apostoli *Pauli* principio hoc invictum colligo argumentum: Ideò ex Apostolo *Paulo* Prædestinatio Electorum ad Gloriam est purè gratuita, quia nemo est, qui possit prior quidquam Deo dare, quod ab eo non acceperit, *quoniàm ex ipso* (seu ex Deo) *& per ipsum & in ipso sunt omnia*, proindèque bonorum nostrorum operum initium, perseverantia & bonus usus Gratiæ: Atqui *Gabriel Daniel*, *Livinus de Meyer*, & alii Scholæ Molinianę Theologi

logi censent, hominem à seipso, seu à propriis liberi sui arbitrii viribus, habere, & non accipere à Deo bonum usum Gratiæ, seu hunc consensum, quem in certis locis, temporibus ac circumstantiis præbet homo Gratiæ versatili & indifferenti, eamque per suum consensum reddit *congruam* & efficacem, ergò in Systemate Molinistarum Prædestinatio Electorum ad Gloriam non potest (juxta sensum Apostoli *Pauli*) esse purè gratuita.

Neque enim (juxtà Apostolum *Paulum*) Deus ob id alios præ aliis elegit, quòd gratia versatili & indifferenti illos meliùs usuros, eamque per suum consensum reddituros *congruam* & efficacem præsciverit, sed è contrà Deus, quia illos gratis & ex pura misericordia sua elegit ad Gloriam, id ipsum in illis facit, & se facturum prædestinavit, non solùm ut gratiam haberent; sed etiam ut ea benè uterentur; sic vasa illa misericordiæ præparans ad gloriam, ad quam ea præparavit: *Gratiam & Gloriam dabit Dominus*, inquit Scriptura Sacra: *Miserebor cui voluero, & clemens ero in quem mihi placuerit*, ait Deus Exodi cap. 33. *Salus enim justorum à Domino*, ait Vates Regius Psalmo 36. idest, salus justorum pendet ex solo Dei nutu, & ex mera ejus misericordia, non verò ex prævisione consensus, quem homo, in talibus circumstantiis à Deo constitutus, præbet Gratiæ versatili & indifferenti, eamque reddit *congruam* & efficacem, sicùt perperàm Molinistis videtur.

Prætereà, Apostolus ex eo, quod, loco mox à me laudato, ponit, principio, videlicèt *hominem non posse priorem quidquam Deo dare, quoniàm ex ipso* (seu ex Deo) *& per ipsum & in ipso sunt omnia*, ex eo, inquam, inconcusso & irrefragabili principio immediatè hanc consecutionem infert: *Ipsi* (seu Deo) *gloria in sæcula*, seu (ut repetit idem Apostolus Epistolæ I. ad *Timotheum* Capit. I. vers. 17.) *Regi sæculorum immortali & invisibili. Soli Deo honor & gloria:* Atquì, si prædestinatio Electorum ad Gloriam penderet (sicut volunt Molinistæ) ex prævisione consensus, quem homo in talibus circumstantiis præbet Gratiæ versatili, & indifferenti, eamque per consensum suum reddit *congruam* & efficacem, certè, in hac Molinistarum hypothesi non soli Deo tribui deberet honor & gloria, sed jure optimo aliquid laudis, honoris & gloriæ tribuendum esset homini, quippè qui per suum consensum, ex liberi sui arbitrii viribus profectum, Gratiam ex se versatilem, & indifferentem reddidisset *congruam* & efficacem, sicque per vires liberi sui arbitrii sese discrevisset ab alio homine, qui, in iisdem circumstantiis positus, eamdem Gratiam versatilem & indifferentem, sibi à Deo oblatam, per suum dissensum reddidisset *incongruam* & inefficacem. Posset itaque homo (in Systemate Molinistarum) gloriari in se ipso, & non in Deo, cùm tamen Apostolus dicat: *Soli Deo honor & gloria*, idque sæpiùs inculcet in suis Epistolis: *Quis te discernit? Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Epistolæ primæ ad Corinth. cap. 4. *Qui gloriatur, in Domino glorietur*, Epist. 2. ad Corinth. Cap. X. *Vocavit nos vocatione sua sancta, non secundùm opera nostra, sed secundùm propositum suum & gratiam*, Epist. 2. ad *Timotheum* cap. I. *Apparuit benignitas, & humanitas Salvatoris nostri Dei, non ex operibus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundùm misericordiam suam salvos nos fecit*, Epist. ad *Titum* c. 3.

Denique (ut alia penè innumera prætermittam in hanc rem ejusdem Apostoli testimonia) mentem suam clarissimè aperit hic Apostolus in Epistola sua ad Ephesios cap. I. ubi, (ut ostendat vocationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & prorsùs independentem à prævisione meritorum & consensus voluntatis humanæ) Prædestinationem Electorum ad Gloriam appellat *Sortem*. Non posset autem Prædestinatio Electorum ad Gloriam appellari *Sors*, si ipsa penderet ex prævisione meritorum, seu consensus, quem (sicut docent Molinistæ) præbet homo Gratiæ versatili & indifferenti, eamque per consensum suum

suam reddit *congruam* & efficacem. Hæc sunt Apostoli verba, radiis solaribus clariora: *In quo* (idest, in Christo) *etiàm & nos SORTE vocati sumus, prædestinati secundùm propositum ejus, qui operatur omnia secundùm consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem gloriæ ejus*.

VII. Audisti hactenùs, dilectissime Discipule, argumenta, quibus Apostolus *Paulus* passim in suis Epistolis, sed potissimùm in Epistola ad Romanos, invictè probat, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam; ausculta nunc, quæso te, Solutiones, quas adhibet idem Apostolus præcipuis objectionibus, quas ex hac doctrina de gratuita Prædestinatione Electorum ad Gloriam exorituras prævidebat. Et primò quidèm, Apostolus cap. 9. Epistolæ ad Romanos inquirit, cur ex Israelitis, quibus à Deo per Prophetas facta fuerat salutis promissio, tam pauci in Christum crederent, cæteris in sua incredulitate pereuntibus? Hinc enim Judæi occasionem arripere poterant proponendi objectionem in hunc modum: *Tu dicis, firmum & infallibile esse illud PROPOSITUM, quo Deus Israelitis adoptionem filiorum & salutem promisit: Atqui tamen multi Israelitæ pereunt, ergò non est firmum & infallibile illud Propositum, quo Deus salutem Israelitis promisit*.

Hanc tacitam Judæorum objectionem ut solvat Apostolus, ac simùl *Propositi* Dei infallibilitatem & immutabilitatem tueatur, respondet, non omnes secundùm carnem filios Abrahami in æternis Dei consiliis fuisse prædestinatos, sed aliquos dumtaxat præ aliis à Deo gratis ad Gloriam electos, quorum nullus perit: *Non autem quòd exciderit verbum Dei* (idest, non quòd Israelitarum culpa irritum sit factum illud Propositum, quo Deus illis salutem promisit) *non enim omnes, qui ex Israele sunt* (idest ex Patriarcha *Jacobo* nati) *ii sunt Israelitæ; neque qui sunt Semen Abrahæ, omnes filii, sed in Isaac vocabitur tibi Semen; idest, non qui filii carnis, hi filii Dei, sed qui filii sunt promissionis, æstimantur in Semine*. Quibus verbis palam ostendit Apostolus *Paulus*, non quoslibet Israelitas, juxta Carnem, seu Sanguinis cognationem, natos ex Abrahamo, esse continuò filios Dei, & per hoc hæredes promissorum; sed tantùm illos Israelitas, quibus adest Fides, per quam Abrahamus promissum Dei promeruit, esse filios Dei, ad Semen Abrahami verè pertinentes, quosque Deus firmo & infallibili Proposito prædestinavit, vocavit & gratis elegit ad gloriam præ aliis Israelitis, qui licèt ex Abrahamo, juxtà carnem, nati sint, carent tamen Fide in Christum, & ideò pereunt in incredulitate sua.

Hanc gratuitam electionem Apostolus *Paulus* cap. XI. ejusdem Epistolæ ad Romanos illustrat ex eo præsertìm quòd contigit temporibus Prophetæ *Eliæ*, cui putanti, se solum in Israele esse relictum, qui verum Deum coleret, Deus respondit, se sibi reservasse septem millia virorum, qui non curvassent genua ante Idolum Baal; *sic ergò* (subdit idem Apostolus) *Et in hoc tempore* (licèt tàm multi ex Judæis pereant) *reliquiæ tamen secundùm electionem Gratiæ salvæ factæ sunt*, hoc est, pauci Judæi à Deo gratis, & ex pura ipsius misericordia electi sunt, non ex prævisis operibus, quia *si Gratia* (pauci illi Judæi electi sunt) *jam non ex operibus, alioquin gratia jam non est gratia*, ait ibidèm Apostolus. Volve, revolve, quantùm volueris hanc Responsionem, quam Apostolus dat ad illam sibi propositam objectionem, & nullum, mehercle, Molinianæ Gratiæ versatilis, Gratiæ Congruæ, & Scientiæ Mediæ, vel minimum offendes vestigium.

Altera objectio, quam Apostolus *Paulus* in eadem Epistola cap. 9. sibi, Judæorum nomine, proponit, hæc est: *Quid ergo dicemus? Numquid iniquitas apud Deum?* hoc est, si Deus ex gratuita sua voluntate, ac misericordia, nullaque habita prævisione meritorum, hunc eligat, illum non educat ex massa corruptionis, ergò Deus injustus est?

Huic objectioni respondet primò Aposto-

postolus, dicens: *Absit*, ut dicatur Deum esse injustum. *Moysi enim dicit*: *Miserebor cujus misereor*, *& misericordiam præstabo cujus miserebor*; ideſt, cujus mihi visum fuerit misereri, miserebor. Misericordia enim gratuita eſt Hinc immediatè ſubdit idem Apoſtolus: *Igitur non volentis*, *neque currentis*, *ſed miserentis eſt Dei*; hoc eſt, homines vel ad Gratiam, vel ad Gloriam eliguntur, non ex prævisis eorum operibus, ſed ex ſolo Dei beneplacito.

Secundò, eidem objectioni reſpondet Apoſtolus, in rejectione, ſeu reprobatione hominum, relucere potentiam Dei: *Dicit enim Scriptura Pharaoni*: *Quia in hoc ipſum excitavi te* (ideſt, te Regem Ægypti feci) *ut oſtendam in te virtutem meam*, *& annuncietur nomen meum in universa terra*. *Ergò cujus vult miseretur*, *& quem vult indurat*. Non habebat Rex *Pharao* quòd incuſaret Deum, ſuapte malitia ſubverſus eſt, & tamen illius malitia gloriam Dei illuſtravit apud Hebræos. Nemo damnatur niſi ſua culpa, nemo ſervatur niſi Dei beneficio. Eo dignatur Deus quos vult, ita ut ſit de quo gratias agas, non ſit quòd queraris. Neque enim Deus indurat animos hominum, quominùs credant Evangelio Chriſti; abſit ut ejuſmodi cogitatio ſubeat animum cujuſquam. Sed Deus pertinacia illorum hominum, qui ſuapte malitia recuſant credere, & reſiſtunt divinis auxiliis, quæ Theologi *ſufficientia* vocant, abutitur ad illuſtrandam beneficii ſui magnitudinem, ad declarandam potentiæ ſuæ gloriam, ad manifeſtandam ſuam juſtitiam, & ad procurandam ſalutem Electorum, qui, videntes reprobos juſtas peccatorum ſuorum luere pænas, illorum exemplo cautiores redduntur, alacriores gratias agunt, & ex impiorum cæcitate, atque exitio magis agnoſcunt quantùm debeant divinæ beneficentiæ, cui, quidquid boni habent, acceptum referre tenentur.

IX. Sed preſſiùs Apoſtolus *Paulus* cap. 9 verſ 19 ejuſdem Epiſtolæ ad Romanos hanc difficultatem nomine Judæorum urget: *Dicis itaque mihi*, (inquit) *quid adhùc queritur? voluntati enim ejus* (ſeu Dei) *quis reſiſtit?* Quaſi ſic Judæorum nomine argueret Apoſtolus: *Si Deus cuicumque vult miseretur*, *& quemcumque vult indurat*, *quid igitur eſt in quo nos incuſet poſteà? Quandò voluntati illius reſiſti non poteſt*, *ſibi imputet*, *non nobis*, *ſi peccemus*.

Quid putas, dilectiſſime Diſcipule, Apoſtolum *Paulum* ad hanc Judæorum objectionem reſpondiſſe? Aitne Apoſtolus, Deum ad Gloriam prædeſtinare illos, quos prævidit Gratiæ verſatili & indifferenti, ſibi in talibus vel talibus circumſtantiis oblatæ, conſenſuros, eamque per ſuum conſenſum reddituros *congruam* & efficacem? & ſimilitèr Deum reprobare & à Gloria æterna illos arcere, quos prævidit Gratiæ verſatili, in his, vel illis circumſtantiis ſibi oblatæ, diſſenſuros, eamque per ſuum conſenſum reddituros incongruam & inefficacem? Certè, hæc Reſponſio in mentem Apoſtoli non venit, ſed actutum Apoſtolus ſuperbis Judæis (qui id objiciebant) os obturat his verbis: *O homo! tu quis es*, *qui reſpondeas Deo? An non habet poteſtatem figulus luti ex eadem maſſa facere aliud quidèm vas in honorem*, *aliud verò in contumeliam? Quod ſi Deus volens oſtendere iram*, *& notam facere potentiam ſuam*, *ſuſtinuit* (id eſt, toleravit) *in multa patientia vaſa iræ*, *apta in interitum*, *ut oſtenderet divitias gloriæ ſuæ in vaſa miſericordiæ*, *quæ præparavit in gloriam* (ideſt, in eos homines, quos gratuito dilexit amore, & ex pura miſericordia præ aliis elegit ac prædeſtinavit ad Gloriam.)

Adverte, quæſo te, ad illud luti exemplum, quod eò loci adducit Apoſtolus *Paulus*, quodque Prædeſtinationem Electorum ad Gloriam eſſe omninò gratuitam & independentem prorsùs à prævisione meritorum, clariſſimè probat. At enim primò, ſicut una luti pars præ alia, nullo ſui concurrente merito, ſed ſola figuli voluntate ad nobiliora miniſteria formatur ac deſtina-

tur; ita & Deus in negotio prædestinationis ex sola sua gratuita voluntate, & ex pura liberalitate ac misericordia sua hominem, citrà illius meritorum prævisionem, præfert alteri homini: *Quasi lutum figuli* (ait Sacer Auctor libri *Ecclesiastici* cap. 33.) *in manu ipsius, plasmare illud, & disponere; omnes viæ ejus secundùm dispositionem ejus: sic homo in manu illius, qui se fecit.*

Secundò, quemadmodùm nemo ferret, si luteum vas cum figulo suo expostularet, & diceret: *cur me sic finxisti?* ità tolerari minimè debet superbia hominis, qui in negotio vel Prædestinationis, vel reprobationis, de Dei voluntate quereretur. Quod enim lutum est in manu figuli, hoc omnes sumus in manu Dei. Figulus pro solo nutu & arbitrio suo fingit quodcumque animo suo collibuit, aliud vas in sordidos usus, aliud in honestos producens. Quocumque judicio id facit, suo jure id facit figulus, nec convenit lutum consilii rationem ab illo exigere. Profectò, longè vilior est homo collatus cum Deo, quàm Argilla cum homine figulo. Si intolerabilis arrogantiæ sit, lutum argutari cum figulo, quanto majoris arrogantiæ est, hominem de consiliis Dei disceptare? quæ tanto supra nos sunt, ut vix umbram aut somnium possimus assequi. Illud nobis satis sit credere, Deum, cum sit omnipotens, posse quidquid vult; sed eumdem, cùm sit optimus, non velle nisi quod optimum est. Debemus cum Apostolo *Paulo* Cap. XI. Epist. ad Romanos ultrò profiteri, omnia bona proficisci ex Deo, velut è fonte, ea per ipsum conferri velut authorem; illaque in ipso esse, velut in custode munerum suorum, ut nullam hinc laudis portionem homo sibi asserere ac vindicare possit.

Postremò, virium nostrarum probè conscii, non debemus istius arcani de Prædestinatione & reprobatione hominum rationem altiùs ingredi aut perscrutari, sed prono capite adorare, & cum Apostolo, loco mox à me laudato, exclamare: *O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit?* Hoc pacto confitebimur, Mysterium Prædestinationis esse impenetrabile, quod sanè non esset impenetrabile, si fieret ex prævisis meritis (sicut asserebant olim Pelagiani) vel si penderet (uti nunc volunt Molinistæ) ex prævisione consensus voluntatis humanæ, Gratiam (quam utique dicunt esse ex se versatilem & indifferentem) determinantis, eamque *congruam* & efficacem reddentis.

Sed vereor, charissime Discipule, ne hìc plus æquo immorari videar in isto argumento, quod ad probandum Electorum prædestinationem ad Gloriam esse purè gratuitam, & prorsùs independentem à prævisione meritorum & consensus voluntatis humanæ, solent proponere Thomistæ; quocircà cætera argumenta, quibus iidem Theologi hanc veritatem, post Sanctos Patres, *Augustinum* & *Thomam* confirmant, summatim dumtaxàt, ne tibi fastidium creem, delibabo.

VII. Alterum argumentum desumunt Thomistæ ex *S. Augustino*, qui Cap XV. Lib. *De Prædestinatione Sanctorum* probat ex prædestinatione Christi, prædestinationem hominum ad Gloriam esse purè gratuitam & independentem à prævisione meritorum, & consensus voluntatis humanæ. Sic enim habet summus ille Divinæ Gratiæ Doctor: *Est etiam præclarissimum lumen Prædestinationis & Gratiæ ipse Salvator, ipse Mediator Dei & hominum Christus Jesus, qui ut hoc esset, quibus tandèm suis vel operibus, vel Fidei præcedentibus meritis natura humana, quæ in illo est, comparavit.* Ex quibus *S. Augustini* verbis hoc argumentum conficio: Prædestinatio Christi (juxta *S. Augustinum*) est præclarissimum lumen & exemplar prædestinationis nostræ: Atqui prædestinatio Christi, Salvatoris nostri, est purè gratuita: ejus quippè sanctissima humanitas non ex prævisis meritis, sed gratuito Dei beneficio ad tam sublimem

mem dignitatem & gloriam fuit assumpta; igitur hominum Prædestinatio ad Gloriam debet itidèm esse gratuita, quia, ut inquit Apostolus *Paulus* Epistolæ ad Romanos cap 8. vers. 29. *Quos præscivit & prædestinavit conformes fieri imagini filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.*

Tertium argumentum depromunt Thomistæ ex eodem *S. Augustino*, qui in Libro *De Prædestinatione Sanctorum* & in Epistola 105. ad *Sixtum*, nunc 194. invictum ex prædestinatione gratuita parvulorum ad gloriam deducit argumentum ad probandum adultorum prædestinationem ad Gloriam esse purè gratuitam, & ex mera Dei misericordia, citrà prævisionem meritorum, & consensus voluntatis humanæ, unicè pendere. Constat enim, prædestinationem parvulorum esse purè gratuitam. Non enim parvuli prædestinati sunt ad gloriam ex prævisione illorum consensus, vel ex propriis eorum meritis, cùm nulla habeant; nec ex meritis parentum, cùm plerosque ortos è piissimis parentibus non prædestinet Deus, prædestinet verò alios ex sceleſtissimis parentibus genitos, ut ibidem docet *S. Augustinus*.

Quam, quæso (ait Aquilinus ille Doctor in Epistola 105. nunc 194. quæ est ad Sixtum) *allaturi sunt causam, quòd alius sic gubernetur, ut baptizatus hinc exeat, alius infidelium manibus traditus, vel etiam fidelium, priusquàm ab eis baptizandus offeratur, expiret?* & paulò post, sic prosequitur S. Augustinus: *Et cur providentia Dei, ut renascantur ad hæreditatem cæleſtem, non consulit omnibus parvulis filiorum suorum, & nonnullis contulit etiam parvulis impiorum?* denique concludit summus ille Divinæ Gratiæ Doctor, non aliam hujus diversæ providentiæ Dei afferri posse causam, quàm inscrutabilia Dei judicia: *Nimiæ vanitatis* (inquit) *& cæcitatis sunt, si etiam his consideratis, nondùm dignantur exclamare nobiscum: O altitudo divitiarum sapientiæ & Scientiæ Dei*: Ea autem inscrutabilia Dei judicia, ex *Sancto Augustino*, aliud non sunt quàm divina prædestinatio, per quam Deus aliquot parvulis, non verò omnibus, voluit ab æterno ex pura misericordia cæleſtem Gloriam conferre. Deus igitur gratuito beneficio, & sola sua misericordia motus aliquot parvulos eligit ad Gloriam, & uni parvulo præ alio Baptismum ante mortem providet, vel mortem statim post Baptismum, quia illum præ alio salvare gratis vult, eaque intentione Baptismum & mortem disponit eo modo, quo expedit ut re ipsa salvetur. Cùr non idem dicemus de adultis? Deum videlicèt aliquos præ aliis gratuito beneficio & ex pura liberalitate ac misericordia sua ad Gloriam perducere voluisse, atque hinc factum, ut illis merita, Gratiis per se efficacibus, & potissimùm *magno perseverantiæ Dono*, munita præpararet.

Hanc adultorum Prædestinationem ad Gloriam constantèr & perpetuò in suis Operibus, sed præsertim in duobus postremis Libris *de Prædestinatione Sanctorum*, & *de Dono Perseverantiæ* docet *S. Augustinus*, & in his in id totus incumbit, ut demonstret, Deum ab æterno quosdam gratis elegisse ad Gloriam certissimè perducendos, eaque intentione illis & initium, & bonum usum Gratiæ, & consensum cum omnibus bonis operibus consequentibus, ac demùm ipsammet Perseverantiam gratis conferre. Hæc est Electorum ad Gloriam gratuita Prædestinatio, quam *S. Augustinus* docuit non ut probabilem opinionem, sed tanquàm certum Fidei dogma, sicùt ipsemet conceptis verbis asserit cap. 9. Libri *de Dono Perseverantiæ*, ubi hæc habet: *Hoc scio*, inquit, *neminem contra istam Prædestinationem, quam secundùm Scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse*.

Hanc doctrinam *S. Augustini* de Prædestinatione Electorum ad Gloriam approbarunt multi Summi Pontifices, plura Concilia, & Sancti Patres, maximè *Hilarius*, *Prosper*, *Fulgentius*, *Bernardus*, & *S. Thomas*. Quò fit, ut

Bellarminus lib. 2. *De Gratia & libero Arbitrio* hoc de ista *S. Augustini* doctrina æquissimum ferat judicium : *Sedes Apostolica* (ait) *non semèl, sed etiam secundò, & tertiò adversùs Pelagianorum reliquias pro defensoribus gratuitæ Prædestinationis sententiam tulit, ut jam hæc sententia non quævis Doctorum opinio, sed Fides Ecclesiæ Catholicæ dici debeat*. Hinc (sicut in mea superiori Epistola jam observavi) Sacra Facultas Parisiensis anno 1347. inter alios *Joannis de Mercuria*, Ordinis Cisterciensis, articulos, sua Censura tres Propositiones confixit, quibus ille auctor Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse gratuitam inficiabatur, eamque à Deo ex meritorum prævisione fieri affirmabat.

VIII. Quartum argumentum proponunt Thomistæ, triplici ratione *S. Thomæ* firmatum ac roboratum. Prima Doctoris Angelici ratio hæc est : Nullus Prædestinationis effectus potest esse ejus motivum (quia supponit Prædestinationem jam esse factam) sed quidquid est in homine, eum ordinans ad vitam æternam, est effectus prædestinationis, sive sit initium Fidei & boni operis, sive sit consensus & bonus usus Gratiæ, sive sint bona opera, & finalis perseverantia; hæc, inquam, omnia sunt effectus Prædestinationis, juxtà illud Apostoli Pauli : *Quid habes, quod non accepisti? & Quoniam ex ipso* (seu ex Deo) *& per ipsum & in ipso sunt omnia*. Ergò nullum bonum ex parte hominis potuit esse motivum prædestinationis. Sic discurrit *S. Thomas* I. Part. Quæst. 23. Art. 5. & in Responsione ad tertium sibi in eodem Articulo propositum argumentum, ait Angelicus ille Doctor : *Quare hos elegit Deus in gloriam, & illos reprobavit? non habet rationem nisi divinam voluntatem*.

Altera ratio, quam tradit Doctor Angelicus Quæst. 23. de veritate Art. 4. petitur ex discrimine, quod intercedit voluntatem divinam inter & voluntatem creatam. Voluntas enim creata non producit bonum in objecto, quod amat, sed ex bono, quod in objecto præexistit, incitatur ad illud diligendum. Hinc fit, ut eos soleamus eligere, quos judicamus esse aliis meliores. At, versa vice, voluntas divina causat bonitatem in rebus, & ideò non diligit Deus aliquem præ aliis, quia melior est, sed è contra, Deus, eum præ aliis diligendo, meliorem facit : Atquì, prædestinatio ad Gloriam est specialis dilectio, quam Deus habet aliquorum præ aliis; ergò non ideò Deus prædestinat aliquos, quia eos meliores præscivit, sed è diverso meliores futuri sunt, quia Deus illos prædestinavit, ac subindè (juxta doctrinam *S. Thomæ*) consensus voluntatis creatæ, bonus usus Gratiæ, initium Fidei, bona opera, & perseverantia finalis non sunt motivum, sed effectus prædestinationis ad Gloriam.

Tertia denique *S. Thomæ* ratio sic proponitur : Omnis provisor, qui prudentèr & ordinatè procedit, vult priùs finem, & deindè ex volitione finis procedit ad volitionem & præparationem mediorum, quæ conducunt ad finem priùs ab ipso intentum. Finis enim (juxta illud vulgare Effatum, in Scholis Theologorum ac Philosophorum consecratum) est *primum principium in agibilibus*, seu est *primum in intentione, & ultimum in executione :* Atqui Gloria æterna se habet instar finis, & opera meritoria viæ comparantur ad Gloriam æternam tanquàm media ad finem, ergò Deus, qui est provisor prudentissimus, dùm vult aliquos efficacitèr salvare, priùs vult illis conferre gloriam, & deindè vult eis præparare media, per quæ ad illam certò & infallibilitèr perveniant, proindèque Deus primò electis vult efficacitèr dare Gloriam ex mera sua liberalitate ac misericordia, atque antè omnia prævisa merita; & ex ea efficaci intentione finis, seu ex efficaci volitione dandæ electis Gloriæ, vult Deus illis præparare ac suppeditare media meritorum, non qualiacumque, sed media, seu beneficia, quibus (ut ait S. Augustinus) *certissimè liberantur quicumque liberantur*, quæque ad Gloriam certissimè perducunt.

Ex his tribus *S. Thomæ* rationibus illud

istud invictum argumentum eliciunt Thomistæ: Ea Prædestinatio est purè gratuita, & prorsùs independens à prævisione meritorum, sivè viribus naturæ, sivè auxilio Gratiæ versatilis, comparandorum, quæ *non habet rationem nisi divinam voluntatem*: cujus effectus est quidquid bonum reperitur in homine in ordine ad salutem æternam, & quæ denique fit à Deo, prudentissimo ac sapientissimo Provisore, qui vult priùs finem, quàm media: Atqui, talis est (juxtà *S. Thomam*) Prædestinatio Electorum ad Gloriam, igitur ex principiis inconcussis doctrinæ *S. Thomæ* manifestum est, Prædestinationem electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & omninò independentem à quacumque prævisione meritorum: Hinc Scriptura Sacra non modò electionem ad Gratiam, sed & electionem ad Gloriam refert ad solum beneplacitum Dei: *Nolite timere pusillus Grex quia complacuit Patri vestro dare vobis Regnum*, Lucæ cap. 12. & Apostolus cap. 6. Epistolæ ad Romanos ait: *stipendium peccati mors, gratia autem Dei, vita æterna*, sive (sicut explicat *S. Augustinus* cap. 9. lib. *De Gratia & libero arbitrio*) *electio Prædestinatorum ad vitam æternam est illis gratis volita à Deo*. Cùm igitur in confesso sit apud omnes Catholicos, Prædestinationem electorum ad Gloriam, sumptam in executione, dari tanquàm stipendium justitiæ & propter merita (non enim coronabitur, nisi qui legitimè certaverit) necessariò dicendum est, Prædestinationem ad Gloriam ex intentione Dei, eam electis præparantis, esse gratis volitam, & antè prævisionem meritorum; alioquì, si Prædestinatio ad Gloriam, utrobique sumpta, idest, tam in intentione Dei, quàm in executione, nonnisi propter merita Electis donaretur, in nullo sensu his verbis Apostoli Pauli: *Gratia autem Dei, vita æterna*, posset sua constare veritas, quia, sicut appositè arguit idem Apostolus cap. 11. ejusdem Epistolæ ad Romanos: *si ex operibus gratia, jam non est gratia*.

IX. Quintum Argumentum sic conficiunt Thomistæ: Electio ad Gratiam perseverantem est purè gratuita, & ex sola Dei misericordia pendet, ergò electio itidèm ad salutem, seu ad Gloriam æternam, est merè gratuita, & independens à prævisione meritorum. Antecedens à nullo Catholico negari potest, quia perseverantiam esse donum Dei, dogma Fidei est, à multis Summis Pontificibus contra Pelagianos & Semipelagianos in Conciliis sæpiùs definitum. Quòd verò perseverantia gratis detur, & non ex prævisis meritis, tam certum est, quàm quod maximè, tum quia id, tanquàm constans Fidei dogma, invictis momentis probant *S. Augustinus* toto libro *de Dono perseverantiæ*, & *S. Thomas* primæ secundæ Quæst. 114. Art. 9. Tum, quia etiam Concilium Oecumenicum Tridentinum Sess. 6. cap. 13. & Can. 16. appellat perseverantiam *magnum* & speciale *Dei donum*, quæ certè expressio minùs veritati consona esset, si perseverantia pro meritis daretur: tum quia denique ait Apostolus cap. 2. Epistolæ ad Philippenses: *Cum metu & tremore operamini vestram salutem, Deus enim est, qui operatur in vobis velle & perficere*, idest perseverare, *pro bona voluntate* (seu, ut habet textus Græcus) *pro beneplacito*. Mitto cætera Scripturæ Sacræ loca, quæ innumera sunt, eamdemque veritatem evidentissimè confirmant.

Porrò, ex hoc indubitato principio, quòd videlicèt electio ad Gratiam perseverantem sit merè gratuita, & fiat absque prævisione meritorum; ex hoc, inquam, certissimo principio palàm sequitur, electionem ad Gloriam esse paritèr gratuitam, & fieri citrà prævisionem meritorum, quia omnis, qui perseverat, salvus est; & nullus salvus est nisi qui perseverat. Quò fit, ut, semèl admissa, tanquàm gratuita, electione ad perseverantiam (sicut omnes Catholici confiteri tenentur) admitti etiam debeat, tanquàm gratuita, electio ad Gloriam; una quippè electio ab altera divelli ac separari non potest, & quod de una affirmatur de altera negari nequit.

XII. Sextum Argumentum deducunt Thomistæ ex altitudine Mysterii Prædestinationis, cujus ratio nulla reddi potest, sicut ait Apostolus *Paulus* Epistolæ ad Romanos cap. XI. ubi exclamat: *Quàm inscrutabilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus!* idemque docet Sanctus *Augustinus* cap. 8. lib. *De Prædestinatione Sanctorum*, dicens: *Cur autem istum potiùs quàm illum liberet, inscrutabilia sunt judicia ejus*: Atqui, si electorum Prædestinatio ad Gloriam non sit gratuita, non est ampliùs Mysterium, quia illius facilè redditur ratio: nempè quærenti, cur Deus *Paulum* prædestinaverit, reprobarit verò *Judam?* statim reponet Scholæ Molinianæ Theologus: Quia Deus per Scientiam Mediam prævidit merita conditionatè futura *Pauli*, qui in his, vel illis circumstantiis suum liberè præbuit assensum Gratiæ versatili & indifferenti, sibi à Deo oblatæ, eamque per suum consensum reddidit *congruam* & efficacem; & è contrà per eamdem Scientiam Mediam prævidit Deus demerita conditionatè futura *Judæ*, qui Gratiæ versatili & indifferenti, sibi à Deo itidèm oblatæ, assensum præbere renuit, eamque per suum dissensum reddidit *incongruam* & inefficacem.

Quòd si Molinianus Theologus dicat, hoc non obstante, Prædestinationem electorum ad Gloriam esse gratuitam, & ex sola Dei voluntate ac pura misericordia pendere, quia penès solum Deum est dare *Paulo* Gratiam *congruam*, seu illum collocare in his circumstantiis in quibus certò per Scientiam Mediam prævidit, eum præstiturum suum consensum Gratiæ versatili & indifferenti, & eam per suum consensum redditurum *congruam* & efficacem.

Respondebo ipse primò, in Moliniano Systemate de Gratia congrua verum quidèm esse penès solum Deum esse dare Gratiam *congruam*, seu *Paulum* ponere in his circumstantiis, in quibus certò prævidit illum Gratiæ versatili & indifferenti consensurum, eamque per suum consensum redditurum *congruam* & efficacem; at indè tamen minimè sequi, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam eo in sensu, quo eam docuerunt ac defenderunt Sancti Patres, potissimùm *Augustinus*, & *Thomas*. Ratio in promptu est, quia Theologi Moliniani, Systematis de Gratia *congrua* defensores, licèt doceant penès solum Deum esse dare Gratiam congruam, seu *Paulum* constituere in his circumstantiis, in quibus prævidit, illum benè usurum Gratia versatili & indifferenti, eamque per suum consensum redditurum *congruam* & efficacem, attamen iidem Theologi pertendunt, non penès Deum, sed solùm penès hominem esse benè uti gratia versatili & indifferenti, sibi à Deo oblata, eamque per suum consensum reddere congruam & efficacem. Quis autem (amabo te) in doctrina *SS. Augustini*, & *Thomæ* tantispèr versatus, suum in animum inducere poterit, Prædestinationem electorum ad Gloriam, sic à Molinistis explicatam ac propugnatam, posse dici merè gratuitam, eamque ex pura Dei misericordia pendere eodem in sensu, quo Sancti Doctores, *Augustinus*, & *Thomas* Prædestinationem electorum ad Gloriam esse gratuitam, & independentem omninò ex prævisis meritis, sive viribus naturæ, sive ex Gratia versatili & indifferenti comparatis perpetuò ac constantèr propugnarunt.

XIII. Septimo, si semèl Prædestinatio Electorum ad Gloriam ideò gratuita censeri deberet, quòd (sicut volunt Molinistæ Gratiæ Congruæ defensores) penès solum Deum sit Gratiam *congruam* dare, seu hominem constituere in his circumstantiis, in quibus beneficio Scientiæ Mediæ certò prævidit, illum interiori Gratiæ versatili & indifferenti consensurum, eamque per consensum suum redditurum congruam & efficacem: Si, inquam, vera esset hæc Congruistarum Scholæ Molinianæ Theologorum sententia, posset etiam dici, in hypothesi illorum, qui repudiatis omnibus interioribus Gratiis, solas admitterent Gratias exteriores, versatiles, indifferentes, & libero hominum permissas arbitrio; posset, inquam, in hac

hac hypothesi, asseri & defendi, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse gratuitam, quia in hac hypothesi, licet in sola hominis potestate esset Gratias illas exteriores reddere per consensum suum in his, vel illis circumstantiis *congruas* & efficaces, attamen, in eadem hypothesi, penès solum Deum esset dare homini Gratiam exteriorem *congruam* & efficacem, hoc est, penès solum Deum esset pro suo nutu & arbitrio ponere hunc hominem in his circumstantiis, in quibus prævidisset, illum Gratiis exterioribus, versatilibus & indifferentibus bene usurum, easque per suum consensum *congruas* & efficaces redditurum: Atqui, nemo dicet, Prædestinationem Electorum ad Gloriam posse in hypothesi eorum, qui, rejectis Gratiis Interioribus, solas Gratias exteriores admitterent, verè dici gratuitam, tametsi penès Deum solum esset dare Gratiam congruam exteriorem, hoc est, etiamsi penès solum Deum esset constituere hominem in his circumstantiis, in quibus prævidisset, illum Gratiis exterioribus, versatilibus & indifferentibus bene usurum, easque per consensum suum redditurum *congruas* & efficaces; Ergò similitèr, in Systemate Molinistarum de Gratia interna *congrua*, non potest prædestinatio Electorum ad Gloriam verè dici gratuita, etiamsi penès Deum dumtaxàt sit dare Gratiam internam *congruam*, hoc est, in sola Dei potestate sit homines collocare in his circumstantiis, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, illos benè usuros Gratiis internis versatilibus & indifferentibus, easque per suum consensum reddituros *congruas* & efficaces.

Ut igitur Prædestinatio Electorum ad Gloriam verè, & in sensu Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* dicatur gratuita, duas conditiones necessariò importare debet. Prima est, ut sit omninò independens ex prævisis meritis comparandis vel ex viribus naturæ, vel ex Gratia versatili & indifferenti, quam homo in his, vel illis circumstantiis per suum consensum reddat *congruam* & efficacem. Secundò, requiritur, ut Deus, nullo, quod sit ex parte hominis, merito motus, sed ex sola efficaci intentione, quam habet, aliquos pro sua misericordia, & gratuita voluntate eligendi ad gloriam, præparet specialia beneficia, seu auxilia per se & ab intrinseco efficacia, per quæ electi tum à peccato, tum ab æterna damnatione certò liberentur & ad Gloriam æternam infallibilitèr perveniant. Cùm igitur duæ istæ conditiones, quas Prædestinatio Electorum ad Gloriam (ut verè, & in sensu Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* censeatur, & sit gratuita) sibi necessariò vindicare debeat, nullo pacto convenire possint Prædestinationi Sanctorum ad Gloriam, explicatæ in sensu Molinistarum, Systematis de Gratia *Congrua* defensorum; Certè vehementèr mirari subit, quorsùm *Gabriel Daniel*, *Livinus De Meyer*, aliique Molinistæ, fidentèr asserere audeant, Prædestinationem Electorum, ad Gloriam, tam esse, in suo de Gratia *congrua* Systemate, gratuitam, quàm in Systemate Thomistarum de Gratia per se & ab intrinseco efficaci, Prædestinatio Electorum ad Gloriam dicitur Gratuita, & independens à prævisione meritorum.

XIV. Octavum argumentum, quo probatur, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè Gratuitam, & penitùs independentem à prævisis meritis, sive ex naturæ viribus, sive ex auxilio Gratiæ versatilis comparandis, accersunt Thomistæ ex prædestinatione Sanctorum Angelorum, quos non minùs ad gloriam gratuito Dei beneficio, puraque ejus misericordia fuisse prædestinatos, quàm sint homines in statu naturæ lapsæ, constans est ac perpetua omnium Thomistarum sententia contra Molinistas, & Jansenistas, qui, hac in causa fœderati, docent, Sanctorum Angelorum Prædestinationem ad Gloriam fuisse à Deo factam ex prævisione meritorum, quæ Sancti Angeli, adhùc in via existentes, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, suoque libero subditæ arbitrio, sibi compararunt. Verùm, hanc Molinistarum,

& Janseniftarum sententiam abundè jam confutavi in duabus, quas ad te dedi, Epiftolis, quæque in prima mearum Epiftolarum Claffe funt ordine nona & decima. In his fiquidèm duabus Epiftolis evici multis argumentis, & clariffimis teftimoniis Sanctorum Patrum, præfertìm *Auguftini*, & *Thomæ*, Adamum in ftatu naturæ innocentis, & Angelos, adhùc in via exiftentes, opus habuiffe Gratia per fe efficaci tùm ad benè agendum, tùm ad Fidem, quæ per dilectionem operatur, tum ad perfeverantiam in ejufmodi Fide. Ex qua Thomiftarum doctrina manifeftò fequitur, neceffariò admittendam effe in Angelis prædeftinationem gratuitam ad Gloriam, eamque prorsùs independentem à prævifis meritis Angelorum, etiam auxilio Gratiæ verfatilis, indifferentis, eorumque libero permiffæ arbitrio, comparatis.

Enìm verò, fi quis quærat, cur Gratia per fe efficax (quam Thomiftæ contendunt Angelis ad perfeverandum in accepta juftitia fuiffe neceffariam) fi quis, inquam, quærat, cur Gratia per fe efficax data fit his Angelis, qui perfeverarunt, jamque in Cælis beatitudine perfruuntur, eccùr negata è contra fuerit illis Angelis, qui in accepta juftitia non perfeverarunt, & nunc in inferis torquentur? illicò refpondebunt Thomiftæ, ideò iis Angelis, qui in juftitia perfeverarunt, datam effe Gratiam fe ipfa efficacem ad perfeverandum, quia, gratuito Dei beneficio, & ex mera Dei voluntate ad Gloriam æternam fuerunt electi atque prædeftinati; aliis verò Angelis, qui ceciderunt, ideò Gratiam per fe & ab intrinfeco efficacem non fuiffe datam, quia non fuerunt à Deo ad Gloriam æternam electi ac prædeftinati. Ex qua Thomiftarum doctrina fic argumentor: Prædeftinatio Sanctorum Angelorum ad Gloriam fuit purè gratuita, ergò à fortiori, Prædeftinatio hominum in ftatu naturæ lapfæ debet effe omninò gratuita; quia in peccato, cùm omnes Adami pofteri nafcantur, Gratiam, aut Gloriam æternam nec ex viribus naturæ, nec auxilio Gratiæ verfatilis, indifferentis, eorumque (ut volunt Moliniftæ) libero permiffæ arbitrio, mereri poffunt, fubindèque non ex prævifis ipforum meritis, fed gratuita Dei benignitate, mifericordia, ac liberalitate, tàm ad Gratiam, quàm ad Gloriam æternam eliguntur ac prædeftinantur.

XV. Nonum argumentum, quo Thomiftæ probant, Prædeftinationem Electorum ad Gloriam effe purè gratuitam, & prorsùs independentem à prævifis meritis, auxilio Gratiæ verfatilis & indifferentis comparandis; fic proponi poteft: Deus ex ea efficaci intentione, quam habet, dandi aliquibus hominibus, præ aliis, Gloriam æternam, vult abfolutè his, quos eligit & prædeftinat ad Gloriam, dare auxilia per fe & ab intrinfeco efficacia, quæ eis actu conferant Fidem, juftitiam ac perfeverantiam, ideft, quæ humanam voluntatem fuapte vi & efficacia determinent ad Fidem, juftitiam ac perfeverantiam; ergò Prædeftinatio Electorum ad Gloriam eft purè gratuita, & penitùs independens à prævifis meritis, etiam auxilio Gratiæ verfatilis & indifferentis comparandis. Antecedens fic probatur: Si Deus (ut docent Moliniftæ) daret omnibus promifcuè hominibus ad æternam falutem confequendam auxilia dumtaxàt verfatilia, indifferentia, & eorum fubdita libero arbitrio ad habendam Fidem, juftitiam, & perfeverantiam, ita ut penès folum hominem effet ejufmodi auxilia Dei verfatilia determinare, & per confenfum fuum reddere *congrua* & efficacia, indè fequerentur quàm plurima abfurda.

In primis (ut obitèr dicam) ex ea Moliniftarum hypothefi fequitur primò, hominem, qui per confenfum hæc auxilia verfatilia, & indifferentia ad Fidem, ad juftitiam, & ad perfeverantiam, determinat, redditque *congrua* & efficacia, fe fe propriis fuis liberi arbitrii viribus difcernere ab alio homine, qui in iifdem circumftantiis conftitutus, iifdemque auxiliis verfatilibus præventus, attamen per fuum diffenfum prædicta

dicta auxilia versatilia reddit *incongrua* & inefficacia.

Secundo, ille, qui talia auxilia versatilia & indifferentia ad Fidem, justitiam, & perseverantiam, determinaret per suum consensum, eaque redderet *congrua* & efficacia, jure optimo posset gloriari in se ipso, quippè qui per solas & proprias liberi arbitrii sui vires esset causa efficiens hujus bonæ determinationis; nec teneretur gratias agere Deo pro bona illa determinatione, quam non à Deo, tanquàm a causa efficiente, acciperet, sed dumtaxàt à se ipso, seu à propriis liberi arbitrii sui viribus.

Nec denique hanc bonam determinationem, per quam, à viribus liberi arbitrii sui profectam, oblata sibi à Deo prædicta auxilia versatilia & indifferentia reddit congrua & efficacia, deberet homo suis precibus petere à Deo, quia (sicut inquit *S. Augustinus* c. 2. lib. de dono Perseverantiæ) *cur poscitur à Deo si non datur à Deo? An non ista irrisoria petitio est, cùm id ab eo petitur quod scitur ipsum non dare, sed, ipso non donante, esse in hominis potestate?* Cùm igitur (juxtà Molinistarum doctrinam de Prædestinatione ad Gloriam, pendente à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, & hominum subditæ libero arbitrio, comparandis) homo consensum, quem præbet Gratiæ versatili, sibi à Deo oblatæ, & per quem illam determinat, redditque *congruam* & efficacem, à Deo non recipiat, sed à se solo, hoc est (juxta Molinianæ doctrinæ principia) ex propriis liberi arbitrii viribus hanc bonam determinationem habeat, indè manifesta consecutione deducitur, hominem non debere suis precibus hanc bonam determinationem, per quam consentiendo Gratiæ versatili, eam reddit *congruam* & efficacem, petere à Deo.

His omnibus argumentis, queis evincunt Thomistæ, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & independentem omninò à prævisis quibuscumque meritis, sive ex naturæ viribus, sive auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominum subditæ arbitrio, comparandis; addere debes cætera alia argumenta, quibus oppugnavi in meis superioribus Epistolis Scholę Molinianæ de Scientia Media, de Gratia versatili, & de Gratia *congrua* doctrinam, quæ certissimè opponitur diametralitèr doctrinæ, quam (juxta genuinam SS Patrum, præsertìm *Augustini*, & *Thomæ* mentem) sectatur universa Schola Thomistica.

XVI. Non me latet, *Livinum De Meyer*, Societatis Jesu Theologum, duos proferre Theologos Dominicanos, videlicè *Ambrosium Catharinum*, & *Thomam Campanellam*, qui ab hac Scholæ Thomisticæ doctrina de Prædestinatione Electorum ad Gloriam independentèr à quacumque meritorum prævisione, apertè discesserunt. Prior siquidèm, seu *Ambrosius Catharinus*, duplicem statuit hominum salvandorum classem: in priore collocat Virginem Deiparam, Prophetas, Apostolos & nonnullos alios eximiæ Sanctitatis viros, quos docet, sine ulla meritorum prævisione à Deo, per singulare privilegium, ad gloriam fuisse electos; ob idque ita in Gratia esse confirmatos, ut ab ea nullatenùs excidant. In altera verò hòminum Salvandorum classe reponit *Ambrosius Catharinus* minoris perfectionis Sanctos, qui salutem aut jam sunt adepti, aut eam consequentur aliquandò: hos, communi providentiæ relictos, docet ille Theologus, salutem consequi per Gratiæ auxilia, sed quæ nullam specialem prædilectionem arguant; indèque infert primò, omnes Prædestinatos certò consequi salutem æternam, nec eorum perire quemquam. Infert secundò, multos, qui reverà prædestinati non sunt, ad eam quoque pervenire.

Alterum verò Theologum Dominicanum, videlicèt *Thomam Campanellam* in Opusculis, quæ contra Lutheranos lucubravit, de gratuita Prædestinatione ad Gloriam, & de Gratia se ipsa efficaci, doctrinam Thomistarum improbare, & in oppositam descendisse sententiam asserit *Livinus De Meyer*.

Verùm,

Verùm, ut ipse de *Ambrosio Catharino*, & de *Thoma Campanella* judicium meum candidè & liberè proferam, dico in primis, *Ambrosium Catharinum* fuisse quidèm Theologum doctissimum, sed ingenio suo plùs æquo indulgentem, in statuendis paradoxis liberalem, & ab ipsa Schola Thomistica, ob nimiam, qua titillabatur, novandi pruriginem, summo consensu rejectum, deniquè de *Ambrosio Catharino* Prædicatorum Ordinis Theologos coram Summo Pontifice PAULO III. vehementèr questos fuisse anno MDXLVI. ob quinquaginta ejus Assertiones, à communi Scholarum doctrina alienas, peregrinas, & in Schola Thomistica inauditas.

Quorsùm ergò *Livinus de Meyer* Thomistis objicit *Ambrosium Catharinum*, liberioris ingenii Theologum, & eo potissimùm nomine à Schola Thomistica exulantem, quòd à Sanctorum Patrum *Augustini*, & *Thomæ* doctrina in causis justificationis, Prædestinationis, & Gratiæ procùl abiverit.

Deindè, quòd spectat *Thomam Campanellam*, dico, illum plus valuisse impetu, quàm judicio, & disceptatione extemporanea, quàm Scripto, eum magis in Philosophia, Astrologia, & Medicina fuisse versatum, quàm in rebus Theologicis; tantoque odio *Aristotelem* (cujus principiis volvitur Schola Thomistica) fuisse prosecutum, ut omnes illius Philosophi Assertiones non dubitarit appellare *Asinitates*. Hinc Cardinalis *Palavicinus* in libro inscripto: *Vindicationes Societatis Jesu*, hoc de nostro *Thoma Campanella* æquissimum profert judicium: *Thomas Campanella, Dominicanus, Vir, qui omnia legerat, omnia meminerat, prævalidi ingenii, sed indomabilis*.

Non desunt tamen Scriptores, qui, licèt ultrò fateantur, nostrum *Campanellam*, quo tempore junior scriberet, in suis contra *Lutherum* Opusculis De gratuita Prædestinatione ad Gloriam, & de Gratia se ipsa efficaci minùs dignè sensisse; seniorem tamen factum suam in sentiendo præproperam festinationem castigasse, & ad Thomistarum castra rediisse asserunt. Quam in rem proferunt illi Scriptores egregium ejusdem *Campanellæ* testimonium, quod legitur Parte Secunda ejus *Metaphysicæ* lib. 9. cap. 13. Art. I. pag. 229. ubi hæc habet: *Illud inconcussè sustineo, esse in nobis libertatem ad volendum & nolendum, & auxilium, ut entitas addita est, non fieri à nobis efficax; nullam enim entitatem dare possumus, nisi à primo ente, & cum primo; ergò fieri efficax à Deo effectivè &c.*

Sed, ut dem *Livino de Meyer*, *Ambrosium Catharinum*, & *Thomam Campanellam* recessisse à doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam, nihil tamen Molinianus ille Scriptor indè contra hanc Scholæ Thomisticæ doctrinam extundere potest. Sciunt quippè omnes, quotquot se *Sancti Thomæ*, ejusque Scholæ doctrinæ addixerunt, aut sibi ab illa recedere permiserunt Dominicani; vel ab erroribus omninò immunes, vel illis, ita permittente Deo, obnoxios fuisse. Quis enim, amabo te, ignorat, *Durandum*, ex nostris doctissimum & profundissimum Theologum, pluriès præcipitem, lapsum esse in diversos errores, quibus libros suos maculavit? Undè hoc illi mali contigit? Quia à Magistro suo Doctore Angelico recessit, ubi primùm Episcopus inauguratus cæpit sui juris esse, & proprio marte novas excogitare opiniones; quod jure optimo ei suus Nepos *Durandellus* improperat, dicens: *Sedens adversùs fratrem tuum loquebaris, & adversùs filium Matris tuæ ponebas scandalum &c.* Et noster *Cajetanus* ipse, quamdiù *S. Thomæ*, Magistro suo, firmitèr adhæsit, ab omni prorsùs errore longè abfuit. Quis eo tutiùs fixit gradum, quamdiù Doctoris illius Angelici vestigia secutus est? At, cùm voluit suo regi judicio, & ab hac regia via discessit, in illos lapsus est errores, qui nostro *Ambrosio Catharino* amplam suppeditarunt materiam *Animadversionum*, quibus sex libros confecit. Quis ipsomet *Ambrosio Catharino* frequentius, & gra-

graviùs impegit? Quis *Thoma Campanella* turpiùs hallucinatus est? nempè quia duo illi Theologi Dominicani suo quam *S. Thomæ* sensui maluerunt adhærescere.

Hinc, sub finem istius Epistolæ velim sedulò advertas, carissime discipule, Scholam Thomisticam non ea ergà suos alumnos philautia duci, ut illos omnes indiscriminatìm appellet *Ingenia Aquilæ: Turbam Phœnicum: Societatem Doctorum irrefragabilium, qui maximè intèr cæteros Scriptores excellunt, eisque in dicendo, in judicando, in scribendo palmam præripiunt*: Sed potiùs Scholam Thomisticam, instar optimæ matris, eos dumtaxàt alumnos blandè suo in sinu complecti ac fovere, quos scit doctrinæ Sancti *Thomæ*, Scholæ Angeli, tanquàm sacræ anchoræ, constantèr adhærere, eaque nihil secundùm Deum prius & antiquius habere; alios verò alumnos, è gremio suo tanquàm spurios ac degeneres penitùs rejicere ac reprobare, quos videt doctrinæ *S. Thomæ* parum esse addictos. Qua in re Schola Thomistica imitatur exemplum Aquilæ, quæ experimento probatura, degeneres sint pulli, an genuini? illos, tanquàm degeneres, omninò repudiat, qui Solem fixa oculorum acie intueri, ejusque micantis luminis fulgorem sustinere haud possunt.

Vale, dilectissime Discipule, & (ut verus, ac genuinus sis Scholæ Thomisticæ alumnus) Opera *S. Thomæ*, Angelici Præceptoris nostri, jugi lectione versa, & ex hoc illibato fonte haustam Scholæ Thomisticæ doctrinam in purum putumque (ut dici solet) succum converte. Interìm, ipse Deum etiam atque etiam rogabo, ut egregios tuos in studiis conatus benè fortunare dignetur, & honesti tui propositi felicia incrementa largiatur.

EPISTOLA OCTAVA

In qua evincitur, sententiam Molinistarum de Prædestinatione Electorum ad Gloriam, dependentem à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, & libero hominum, (quantùm ad efficaciam) subditæ arbitrio, comparandis; falsis niti principiis, & caducis fultam esse fundamentis.

SCholæ Molinianæ Theologi circà doctrinam de Prædestinatione Electorum ad Gloriam duas in partes sunt distracti. Alii quippè cum *Leonardo Lessio*, Societatis Jesu Theologo, docent, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse ex prævisis meritis, non quidem viribus naturæ, sed auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominum subditæ arbitrio, comparandis. Statuunt enim isti Moliniani Theologi, Deum omnibus indiscriminatìm hominibus Gloriam æternam quantùm est de se, impertiri velle, si ea dignos se præstiterint, singulisque itidèm hominibus suppeditare auxilia versatilia, indifferentia, eorumque (quantùm ad efficaciam) libero subdita arbitrio, quorum ope ad æternam Gloriam æqualitèr pervenire possint, nec tamen Deum magis unum præ alio diligere, aut eligere respectu æternæ Gloriæ, donec per Scientiam Mediam præviderit, quinam sint auxiliis illis versatilibus, & humanæ voluntatis permissis arbitrio, æqualiter, & omnibus hominibus communitèr præparatis, per suum consensum ac propriam libertatem benè usuri; atque hinc Moliniani isti Theologi asserunt, Deum determinare, ut his, quos prævidit auxiliis versatilibus & indifferentibus per propriam libertatem benè usuros, Gloriam æternam præ aliis dare decernat.

Alii ejusdem Scholæ Molinianæ Theologi cum *Francisco Suaresio*, Societatis Jesu Theologo, & Gratiæ *congruæ* assertore, pertendunt, tam benè in Systemate Scientiæ Mediæ, quàm in Systemate Thomistarum de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci, asseri ac defendi posse, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, mera Dei voluntate factam, & à prævisione meritorum prorsùs independentem. Sic autem hi Theologi suum explicant Systema. Deus (inquiunt) per Scientiam Mediam (futurorum conditionatorum exploratricem) antequàm quemquam ad Gloriam æternam eligat ac prædestinet, prævidit, quo pacto homines, si in hac vel illa circumstanciarum serie constituerentur, Gratia, sibi oblata, versatili & indifferenti, eorumque (quantùm ad efficaciam) libero subdita arbitrio, usuri sunt; idest prævidit Deus per Scientiam Mediam, aliquos in his, vel illis circumstantiis Gratiam versatilem & indifferentem, sibi oblatam, reddituros, per propriæ suæ voluntatis consensum, *congruam* & efficacem; Prævidit etiam Deus, aliquos homines in his vel illis circumstantiis eamdem Gratiam versatilem & indifferentem, sibi oblatam, reddituros, per proprium voluntatis suæ dissensum, *incongruam* & inefficacem.

Hac autem semel conditionata prævisione supposita, dicunt hi Theologi, Deum quosdam homines, præ aliis, specialiori & gratuita dilectione decrevisse ponere in iis circumstantiis, in quibus prævidit, illos Gratia versatili & indifferenti benè usuros, seu illam per proprium suæ voluntatis consensum reddituros *congruam* & efficacem, & eos usque in finem perseveraturos, atque in-

tuitu

tuitu hujus perseverantiæ eis Gloriam æternam dare efficaciter voluisse; cæteros verò homines statuisse in illis collocare circumstantiis, in quibus prævidit per Scientiam Mediam, illos Gratia versatili & indifferenti, sibi oblata, malè usuros, idest, eam per proprium suæ voluntatis dissensum reddituros *incongruam* & inefficacem, ac subinde usque in finem non perseveraturos, sicque eos negativè reprobasse.

Hanc *Suaresii* de Prædestinatione gratuita, retento Systemate Scientiæ Mediæ, sententiam ambabus manibus *Gabriel Daniel* in sua Epistola VI. ad nostrum *Natalem Alexandrum* amplectitur, contenditque, Prædestinationem in Systemate Scientiæ Mediæ, juxta hanc *Suaresii* sententiam, tam esse gratuitam & independentem à prævisione meritorum, quàm potest esse in Systemate Thomistarum de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci. Sed præstat ut *Danielem* auscultemus, sic pro domo sua perorantem: *Veniamus* (inquit) *ad comparationem utriusque Systematis, tùm Scientiæ Mediæ, tum Decretorum prædeterminantium, quòd gratuitam prædestinationem attinet. Jesuitarum in ea re potiores partes ac meliorem vestra causam esse non pugno: id unum contendo, nequaquàm vos illis superiores, aut meliori jure uti.... Quid intelligimus, cùm gratuitam prædestinationem dicimus? quænam huic voci subjecta notio vera & sententia est? hæc, ut opinor, Decretum Dei est, quo statuit efficaci Gratia prævenire hominem, neutiquam id, ut sunt ejus delicta promerentem, eumque ab errore ad veritatem, à vitio ad virtutem conferre, atque ita illum prævenire, nullam ut in hoc eodem homine causam reperiat, qua moveatur ad ejusmodi beneficium illi tribuendum, quod in eum proindè mera liberalitate impulsus & misericordia conferat, dùm interim illud idem non tribuit innumeris aliis juxtà atque ille indignis quidèm, ac sæpè minùs indignis, quia paucioribus minoribusve flagitiis contaminati sunt: Atqui in Systemate Scientiæ Mediæ prorsùs ita se res habet. Ethnicus, qui veram ad religionem efficaci Gratia vocatur à Deo, sceleribus est coopertus, adulteriis & homicidiis inquinatus, nequàm & impius, & sexcenti alii multo nequior, qui eodem auxilio, beneficioque, siquidèm ipsis donetur, non seciùs, quàm ille, uterentur, nihil in eo Deus videt, nisi cur eumdem oderit, deserat, damnet, igitur Decretum, quo Deus illum prædestinat, tam est gratuitum, quàm potest esse, quàm in Systemate Thomistarum est*. Et, post pauca interjecta, alloquendo nostrum *Natalem Alexandrum*, subdit idem *Daniel*: *Sic est, mi Pater, satisfacerent, mihi crede, Augustino Jesuitæ; ac illum haberent planè suum in hac præcipua & potissima doctrinæ ipsius parte, quæ Semipelagianorum errorem directo impugnant. Ah! quæso, ne sis ergà illos Augustino durior &c.*

Verùm, ipse hac in Epistola evincere satagam, hanc *Danielis* sententiam (quam in suo Concellita *Suaresio* expiscatus est) de Prædestinatione gratuita, retento Systemate Scientiæ Mediæ, multis parasangis distare à sententia Thomistarum de Prædestinatione merè gratuita Electorum ad Gloriam, & prorsùs independente ab omni meritorum prævisione, juxta eorum Systema de Gratia per se & ab intrinseco efficaci. Ostendam insuper, *Suaresii*, *Danielis*, aliorumque Molinistarum Gratiæ *congruæ* defensorum, doctrinam de Prædestinatione gratuita, retento Scientiæ Mediæ Systemate, esse falsam, ad fucum dumtaxàt faciendum comparatam, totoque cælo distare à Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrina de Prædestinatione Electorum ad Gloriam.

Ut autem id clara, facilique methodo conficiam, referam in primis, & simùl confutabo principia, quibus nituntur illi Molinistæ, qui, sententiam *Leonardi Lessii* sectantes, docent, Prædestinationem Electorum ad Gloriam non esse gratuitam, sed eam pendere ex prævisis per Scientiam Mediam meritis, non quidèm ex viribus naturæ, sed auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominis subditæ arbitrio, comparandis. Dein, in medium produ-

producam, & radicitùs convellam principia, quibus *Franciscus Suaresius* (quem, ut suæ doctrinæ coryphæum, *Gabriel Daniel*, *Livinus de Meyer*, aliique Molinistæ, Gratiæ *congruæ* Assertores, sequuntur) nititur probare, Prædestinationem Electorum ad Gloriam (retento Systemate de Scientia Media, exploratrice futurorum conditionatorum) esse purè gratuitam, & independentem à prævisione meritorum.

Referuntur, & refelluntur Principia doctrinæ illorum Molinistarum, qui, cum Leonardo Lessio, & Ludovico Molina, *pertendunt, Prædestinationem ad Gloriam non esse gratuitam, sed pendere ex prævisione meritorum.*

LEonardus Lessius, Societatis Jesu Theologus, in Præfatione Opusculi, quod edidit, *de Prædestinatione*, profitetur, se eo præcipuè principio fuisse impulsum, ut sententiam de Prædestinatione ad Gloriam post prævisa merita suo calculo approbaret, ejusque patrocinium susciperet, quòd aptior, & longè accomodatior sit ædificationi & solatio fidelium. Enim verò, si Deus paucos homines ex pura sua misericordia, & gratuita voluntate elegit ad Gloriam, & alios innumeros exclusit: Quem hæc jam lata tàm terribilis & irrevocabilis Dei Sententia non conturbabit? Quis Populus Christianus, si hanc doctrinam audiat, non statim atteratur, non despondeat animum, non affligatur, & in desperationem adigatur, præsumendo, se potiùs in majori, quàm in minori numero esse inclusum. Contrà verò, sententia, quæ statuit, Prædestinationem ad Gloriam non esse merè gratuitam, sed pendere ex prævisione meritorum, tranquillat mentem, alacrem reddit animum ad bona opera elicienda, spem erigit, charitatem inflammat pro tanto beneficio, quod Deus in manu nostra posuit, ac denique diligentiam acuit, ut æternam salutem, quam Deus nobis præparavit ex prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis comparandis, consequamur.

Ex his, & aliis id genus, quæ in prædicto Opusculo congerit *Leonardus Lessius*, hoc argumentum confici potest: Inter varias, quæ circumferuntur, opiniones, ea seligi & admitti debet, quæ populis majori solatio esse potest; atquì opinio, quæ docet, Prædestinationem fieri ex prævisis meritis, per Gratiam versatilem & indifferentem comparandis, majori est populis solatio, ergò hæc opinio admitti & præferri debet Thomistarum opinioni de gratuita Prædestinatione ad Gloriam, quæ est prorsùs independens à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, Indifferentis, & libero hominis subditæ arbitrio, comparandis.

I. Huic *Leonardi Lessii*, & *Ludovici Molinæ* principio, cui, tanquàm sacræ anchoræ, indivulsè adhærent illi Scholæ Molinianæ Theologi, qui Prædestinationem Electorum ad Gloriam purè gratuitam esse inficiantur, multis, iisque, opinor, invictis momentis convello. Primò, quia certum est, Mysteria Fidei nostræ, quibus jure optimo accenseri debet prædestinatio Electorum ad Gloriam, non ex humanis ratiunculis, sed potissimùm ex revelatione divina, cui rationes nostras submittere & accomodare par est, censeri debere. Hinc Apostolus *Paulus*, postquàm, cap. 9. Epistolæ ad Romanos, Electorum Prædestinationem ad Gloriam, gratuitam, ut re ipsa est, apertissimè docuisset, sibique eamdem objectionem proposuisset, non ob id tamen doctrinam suam emendavit, aut emollivit, sed potiùs recurrit ad inscrutabilia judicia Dei, & queruli hominis superbiam compescit, dicens: *O homo tu quis es, qui respondeas Deo?*

Et sanè, ut obitèr dicam, si inter varias opiniones, eas seligere deberemus, quæ populis magis arrident, & illis majori possunt esse solatio, actum profectò esset ac penitùs conclamatum de puritate Moralis Christianæ, quia eas deberemus amplecti & sequi opiniones, quas non multis ab hinc annis quidam

dam Laxones Theologi, Sacris Litteris, Sanctis Patribus, decretis Summorum Pontificum, & Conciliorum Canonibus penitùs valere jussis, proprio marte excogitarunt, easque humanis dumtaxat ratiunculis fulcire studuerunt, quò omnibus omninò hominibus faciliorem viam ad salutem æternam sternere, & accommodatiorem vivendi normam (quæ ipsis maximo solatio & emolumento esset) suppeditare possent: Atquì tamen Summi Pontifices INNOCENTIUS X. ALEXANDER VII. & ALEXANDER VIII. necnon Clerus Gallicanus, omnes istas corruptelas & laxitates, quas in Moralem Christianam invexerant molliores illi Theologi, proscripserunt, anathemate perculerunt, & natalitiis tenebris damnarunt. Si igitur Theologo in Morali Disciplina nefas est varias inter, quæ volitant, opiniones eas seligere, quæ nimis favent libertati, & majori hominibus solatio esse possunt; quantò minùs, amabo, id in rebus, ad Fidem spectantibus, licebit Theologo, qui, juxtà Sanctissimas Regulas, nobis à Summis Pontificibus, Conciliis, & Sanctis Patribus, sapientissimè præscriptas, non debet ea, quæ faciliora sunt, vel Populis majori solatio esse possunt, tradere, sed oportet, ut quæ veriora judicat, complectatur & doceat.

Ea quippè est (sicut in confesso est apud omnes Theologos) Mysteriorum Fidei nostræ natura, ut certissima quidèm sint, sed humanæ menti inscrutabilia. Quod quidem præcipuè locum habet in Mysterio Prædestinationis Electorum ad Gloriam, de quo impræsentiarùm agimus, quodque difficillimum esse explicatu docent Apostolus *Paulus*, *S. Augustinus*, & Concilium Tridentinum. Ex quibus omnibus adversùs illos Molinistas, qui pertendunt cum *Leonardo Lessio*, Prædestinationem ad Gloriam non esse gratuitam, sed eam supponere prævisionem meritorum, istud conficio argumentum, quod (ni mea me fallat mens) rectà ipsorum jugulum petit: Mysterium Prædestinationis Electorum ad Gloriam est explicatu difficillimum, sicut disertè docent Apostolus *Paulus*, *S. Augustinus*, & Patres Concilii Tridentini: Atquì sententia *Leonardi Lessii*, asserentis, Prædestinationem ad Gloriam non esse gratuitam, eamque pendere ex prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero subditæ arbitrio, comparandis, hæc (inquam) *Leonardi Lessii* sententia summam præ se fert facilitatem, ergò hæc sententia, quam benè multi etiamnùm sequuntur Scholæ Molinianæ Theologi, non est admittenda.

II. Prætereà, quodnam est, quæso, istud solatium, quod populi ex ista *Lessii*, & *Molinæ* sententia de Prædestinatione ad Gloriam post prævisa merita exculpere possent? Quasi verò tutius non sit sortem nostram invictæ Dei manui, quàm fragili nostræ committere, dicente Propheta. *In manibus tuis sortes meæ*. Ex quo *S. Augustinus* cap. 6. libri *De Dono Perseverantiæ* sic concludit: *Tutiores vivimus, si totum Deo demus, non autem si illi ex parte, & nobis ex parte committamus*. Experientia etiam docet, hominem, suis viribus permissum, spontè in malum ruere, & viros etiam perfectè justos, ubi vel tantispèr de se præsumunt, statim cadere. Quare hoc? quia homines etiam justi in statu naturæ lapsæ habent in se ipsis cupiditatis & concupiscentiæ fundum, cui si committantur, inclinationi Gratiæ se subducunt & similes sunt vitro, quod è manu hominis, qua sustentabatur, excidens, nativa sui fragilitate rumpitur.

Id ut clariùs intelligas, carissime discipule, propone tibi ex una parte discipulum doctrinæ *Molinæ*, & *Lessii*, qui tamen humilis sit, & virium suarum infirmitatis probè conscius, atque ex altera parte constitue Thomistam, Prædestinationis gratuitæ, & Gratiæ per se efficacis defensorem; audies *Molinæ*, & *Lessii* discipulum, qui virium suarum infirmitatem, ex peccato originali profectam, seriò & attentè ponderabit, sic loquentem: *Hactenùs arriserat mihi sententia Molinæ, & Lessii*, *qui*

qui docent, *Deum in negotio salutis nostræ perficiendo præparare nobis Gratias versatiles, indifferentes, & subditas libero nostro arbitrio, ita ut penès nos dumtaxat sit ejusmodi Gratias versatiles reddere per consensum nostrum ad benè operandum efficaces, earumque bonum usum nemini Deus procuret, sed illum à nobis expectet. Hæc, inquam, Molinæ, & Lessii sententia mihi hactenùs maximè arriserat; Sed nunc considerans infirmitatem virium mearum, & sciens cum Apostolo Paulo, quòd non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum; vidensque aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati: Hæc dùm tacitus mecum perpendo, tantùm abest ut hæc Molinæ, & Lessii sententia me soletur, ut potiùs terreat me, & tantùm non in desperationem inducat. Quì enim ipse, tot vulneribus confossus, tot miseriis obnoxius, tot tentationibus Mundi, carnis, & Diaboli appetitus, tot illecebris ad peccandum illectus ac sollicitatus, potero, pro meo nutu & arbitrio, & quotiès voluero, usque ad finem vitæ meæ, Gratias illas versatiles & indifferentes per meas congenitas vires ad bonum flectere ac determinare, easque per meum consensum reddere efficaces ad benè operandum? Ah! si in procurando salutis æternæ negotio, ad meas liberi arbitrii vires remittar, jam illis diffisus, de mea salute desperare incipio.* Viden, cariſſime diſcipule, *Lessii*, & *Molinæ* sententiam de Prædestinatione ad Gloriam, pendente ex prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis & indifferentis comparandis, licèt homines superbos, de se præsumentes, stulta lætitia, & vana consolatione afficiat, humiles tamen & suæ pravitatis conscios vehementiùs conturbare, eisque summam facessere molestiam?

At è contrà, Thomistarum sententia de prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam superbos quidèm conturbat utilitèr, ne de se præsumant, dum audiunt, salutem esse à Domino, perditionem verò ex nobis; humiles autem potentèr erigit, multùmque spe divinæ misericordiæ consolatur. Hinc Thomista, Gratuitæ Prædestinationis ad Gloriam, & Gratiæ per se efficacis defensor, sic Deum fidentèr alloquitur: *Domine, scio, te eorum, quos gratuita voluntate tua ab æterno elegisti ad Gloriam, humanæ infirmitati ita potenti & per se efficaci succurrere auxilio, ut communibus & sufficientibus auxiliis ipsi non deficiant, sed, tua ducente omnipotenti manu, ad salutem æternam certiſſimè perveniant. Jam itaque mihi spes affulget, id futurum per tuæ divinæ misericordiæ potens & ex se efficax auxilium, quod probè scio, attenta virium mearum infirmitate, nunquàm futurum, si mihi dumtaxàt præparasses auxilia versatilia, ex se indifferentia, & meo libero permiſſa arbitrio. Hinc fit, ut tantò de mea salute securiùs sperem, quantò magis mearum virium infirmitatem agnosco. Nec meam minuit spem, quòd tam exiguus sit electorum numerus, quia compertum ac exploratum habeo, non solùm pauciores, sed etiam nullos ad æternam salutem perventuros, si tu, Domine, suppeditares dumtaxàt auxilia versatilia, & ex se indifferentia, quæ humanæ infirmitati submitterentur, & tantùm darent* Posse, *si velimus iis uti, non verò hoc ipsum quod velimus his uti, & benè operari. Absit autem, Domine, ut ob id segnis sim ad bona opera elicienda, quæ in Prædestinatione Electorum ad Gloriam, tanquàm Media, ad salutem æternam consequendam, ordinasti, sed potiùs tantò ardentiùs illis incumbam, quantò magis me prædestinatum esse volo, nec me terrebunt ingruentia vitæ pericula, Satanæ fraudes, insurgentium paſſionum insultus, quia scio, validiſſimum præsidium, seù auxilium per se & ab intrinseco efficax, fuisse à te, Domine, paratum illis, qui in te solo spei ac fiduciæ suæ sacram anchoram figunt, dicamque cum Apostolo Paulo: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Et omnia possum in eo, qui me confortat.* Tantùm igitur abest ut gratuita Electorum Prædestinatio ad Gloriam minuat spem, adimat solatium, & in desperationem inducat, ut potiùs omnes fideles ædificet, superbos humiliando, & humiles, suæ pravitatis & virium infirmitatis conscios, erigendo.

III.

III. Tertiò, idem *Lessii*, & *Molinæ* argumentum contra gratuitam Electorum Prædestinationem ad Gloriam fuit *S Augustino* propositum à Semipelagianis, qui dictitabant, hanc sententiam de Prædestinatione gratuita adeò esse duram, ut Populo prædicari non deberet, ne ei scandalo & offensioni esset; quorum objectioni sic *S. Augustinus* cap. 17. Libri *De Dono Perseverantiæ* respondet: *Ego nolo exaggerare meis verbis, sed illis potiùs cogitandum relinquo, ut videant, quale sit, quod sibi persuaserunt prædicatione Prædestinationis audientibus plus desperationis, quàm exhortationis afferri: hoc est enim dicere, tunc de sua salute hominem desperare, quandò spem suam non in se ipso, sed in Deo didicerit ponere, cùm Propheta clamet: Maledictus qui spem ponit in homine.*

Eamdem Semipelagianorum objectionem in minutissimum pulverem redigit *S. Augustinus* Cap. XI Lib. *De Prædestinatione Sanctorum*, ubi hæc habet: *Cùm Apostolus dicat, ut secundùm Gratiam firma sit promissio: miror, homines infirmitati suæ se malle committere, quàm firmitati promissionis Dei. Sed incerta est mihi (inquis) de me ipso voluntas Dei. Quid ergò? tuane tibi voluntas de te ipso certa est? nec times; qui videtur stare, videat ne cadat: cùm igitur utraque incerta sit, cur non homo firmiori potiùs, quàm infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit?*

Potest itaque absque periculo & scandalo prædicari populo doctrina de Prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam, modò Concionator prudentèr has adhibeat cautiones, quarum prima est, quòd prædestinatio gratuita ad Gloriam non tollit in executione necessitatem bonorum operum, quibus, tanquàm Mediis, ad gloriam æternam assequendam necessariò, dum sumus in hac vita, incumbere debemus, & quorum Prædestinatio gratuita est prima radix, ac prima causa.

Secundò, Concionator populo ostendere debet, Prædestinationem Electorum non officere suavitati providentiæ divinæ, quia ad suavitatem Dei providentiæ spectat, ut unicuique provideat juxta cujusque conditionem, subindèque ut ex causis defectibilibus quasdam permittat à suo particulari fine deficere, quia sic postulat naturæ defectibilis conditio, & exigit perfectio universi; alias verò causas à sua defectibilitate præservet. Cùm igitur liberum hominis arbitrium, quo ordinatur ad consecutionem Beatitudinis, sit ex se defectibile, & à Deo suam habeat indeficientiam; pertinet ad suavem Dei providentiam permittere ut hi, qui Gratiis sufficientibus (in sensu Thomistico intellectis) sibi à Deo oblatis, vel collatis, & quibus veram habent potentiam salutem æternam consequendi, propria sua culpa ac malitia resistunt, sicque impediunt, ne recipiant auxilia per se efficacia, quæ Deus ex se paratus est illis dare, & quorum beneficio certissimè æternam salutem consequerentur; pertinet, inquam, ad suavem Dei providentiam permittere, ut ejusmodi homines, qui perire volunt, suæ defectibilitati relicti, excidant è beatitudine, eamque propria sua culpa nunquàm adipiscantur. E contra verò ad eamdem suavem Dei providentiam pertinet, ut his, quos gratuita sua voluntate ac pura misericordia eligit ad Gloriam, conferat auxilia per se efficacia, ne deficiant, sed his potentèr adjuri, infallibilitèr, insuperabilitèr, indeclinabilitèr salutem æternam consequantur, & hoc pacto Deus manifestet in electis omnipotentem Gratiæ suæ virtutem, & efficaciam, & in reprobis ostendat eorum naturæ defectibilis conditionem.

Postremò, Concionator, dùm ad populum de Prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam sermonem facit, satagere debet, ut ostendat, Prædestinationem gratuitam Electorum ad gloriam, vi Decreti, quo Deus absolutè vult ex pura sua misericordia aliquos eligere ad gloriam, esse quidèm certam, sed nullam tamen imponere necessitatem, seu non impedire, quominùs prædestinati propriis suis actibus beatitudinem sibi liberè eligant, & reprobi iti-

dèm liberè ab ea recedant. Ratio est, quia (sicut pluribus in locis docet *S. Thomas*) cùm Deus sit auctor totius boni, quod in nobis & à nobis fit, sitque causa totius entis, & omnium ejus differentiarum, seu necessitatis & contingentiæ rerum, attingit Deus substantiam & modum cujuslibet effectus, undè ad divinæ voluntatis efficaciam pertinet, ut non tantùm fiat id quod ipsa vult fieri, sed etiàm eo modo, vel necessario, vel contingenti, fiat, quo divina voluntas vult fieri. Cùm igitur Deus decreverit electos ad Gloriam perducere per eorum actus liberos & contingentes; & præordinaverit omnia merita, quibus electi in executione, seu in tempore, pervenient ad vitam æternam; utrumque certissimè facit Deus, & ut per illos actus reipsa salventur electi, & tamen illi actus liberè & contingentèr producantur ab electis: *Ordo Prædestinationis* (inquit *S. Thomas* I. Part. Quæst. 23. art. 6.) *est certus, & tamen libertas arbitrii non tollitur, ex qua contingentèr provenit Prædestinationis effectus.*

His adhibitis cautionibus, gratuitam Prædestinationem Electorum ad Gloriam, independentem ab omni meritorum prævisione, securè & citrà ullum periculum concionator prædicare potest: *Antimendum est* (inquit *S. Augustinus* cap. 22. Lib. *De Dono Perseverantiæ*) *ne tunc homo de se desperet, quandò ejus spes ponenda demonstratur in Deo; non autèm desperaret, si eam in se ipso superbissimus & infelicissimus poneret?*

IV. At, inquiunt Molinistæ: Hæc doctrina de Prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam nec doceri, nec ad Populum prædicari debet ob multa pericula, & inconvenientia, quæ ex ea manifestò sequuntur. Primum inconveniens est, quòd Doctrinam de Prædestinatione gratuita ad Gloriam avocat fideles à propriæ suæ salutis studio, & Pastores à zelo salutis animarum. Alterum est, quòd cùm hac doctrina stare minimè potest hominis libertas. Tertium est, quòd eadem doctrina Deum facit acceptorem personarum. Postremum inconveniens in hoc reponunt Molinistæ, quòd velint, doctrinam de Prædestinatione gratuita ad Gloriam inducere in *Prædestinatianorum* Hæresim, quam *Calvinus*, aliique hæretici recoxerunt, asserentes cum Thomistis, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & independentem omninò à prævisione meritorum.

Primum inconveniens sic probant Molinistæ: Facta semel hypothesi de prædestinatione gratuita ad Gloriam, animum cujuslibet confestim subit hoc dilemma: *Vel sum de Prædestinatorum numero: vel non sum. Si primum, quamvìs hìc & nunc de mea salute non sim sollicitus, eam tamen suo tempore infallibilitèr consequar, cùm fieri nullo pacto possit, ut (stante Prædestinatione) peream: Si secundum, idest, si non sim de numero Prædestinatorum: inutiles erunt planè mei conatus, inutiles preces, correptiones, & adhortationes, quia immobilitèr jam à Gloria æterna sum exclusus, nec semèl exclusus ullà cura ad illam perveniam.* Eodem cornuto dilemmate uti potest Pastor respectu alicujus animæ, quæ illius curæ concredita est: *Vel hæc anima* (dicet ille Pastor) *est de Prædestinatorum numero, vel non. Si primum, licèt de ejus salute non sim sollicitus, salutem tamen infallibiliter consequetur: Si secundùm, meus erit irritus labor, & oleum operamque perdam.*

Alterum inconveniens, seu incommodum, sic probant Molinistæ: Libertas hominis stare non potest cum Decreto Dei, quod antecedit omnem actum voluntatis humanæ, cuique eadem voluntas obsistere haud potest: Atquì Thomistarum doctrina de Prædestinatione gratuita adstruit Dei Decretum, quod antevertit omnem voluntatis humanæ actum, cuique ipsa obsistere non potest, cùm prædestinatus non possit damnari, igitur hominis libertas cum doctrina de gratuita Prædestinatione nullo pacto cohærere potest.

Tertium inconveniens sequi ex doctrina de Prædestinatione gratuita sic Molinistæ suadere conantur: ille est

pet-

personarum acceptor, qui ex duobus hominibus unum pro suo nutu & arbitrio eligit ad Gloriam, alterum ab ea excludit; uni confert Gratiam per se efficacem, cujus beneficio infallibiliter æternam salutem consequetur, alteri verò hanc Gratiam denegat: Atquì Prædestinationis gratuitæ defensores docent, Deum ex duobus hominibus unum mera sua voluntate prædestinare ad Gloriam, alterum verò ab ea excludere; uni suppeditare auxilia per se efficacia, alterum his privare; igitur ex doctrina de Prædestinatione gratuita consequitur, Deum esse acceptorem personarum; quod tamen apertè negat Apostolus *Paulus* cap. 2. Epistolæ ad Romanos, dicens: *Gloria & honor & pax omni operanti bonum, Judæo primùm & Græco: non enim est acceptio personarum apud Deum*.

Postremum inconveniens ex doctrina de Prædestinatione gratuita ideò promanare volunt Molinistæ, quia (inquiunt) hæretici, olim *Prædestinatiani* dicti, & posteà *Lutherus*, *Calvinus*, *Jansenius*, aliique nostræ tempestatis Heterodoxi sententiam de Prædestinatione post prævisa merita explodunt, rejiciunt & damnant tanquàm Semipelagianorum errorem; doctrinam autem de Prædestinatione gratuita & antè omnem meritorum prævisionem amplectuntur, & acritèr tutantur tanquàm genuinam *Sancti Augustini* doctrinam; igitur (concludunt Molinistæ) doctrinam de Prædestinatione gratuita & antè omnem meritorum prævisionem inducit in Prædestinatianorum hæresim, quam, jam pridèm extinctam, *Lutherus*, *Calvinus*, & *Jansenius* ex orco revocarunt.

V. Verùm, proclive mihi est ex principiis Doctrinæ SS. *Augustini*, & *Thomæ* ostendere, hæc quatuor incommoda, quæ Thomistarum doctrinæ de Prædestinatione gratuita ad Gloriam objectare solent Molinistæ, quæque fuerunt olim sæpiùs à Semipelagianis decantata, oriri ex mendosa ac falsa gratuitæ Prædestinationis idea, quam sibi perperàm effingunt Molinistæ, putantes, hoc Decretum, quo Deus ex pura sua misericordia aliquos eligit ad Gloriam, inducere necessitatem, nihilque relinquere humanæ libertati circà negotium salutis.

Ab hac falsa & peregrina gratuitæ Prædestinationis idea adhorrent omnes Thomistæ, qui post *S. Thomam* docent, Prædestinationem ad Gloriam bifariàm spectari posse. Primò secundùm ordinem *intentionis*, & deindè secundùm ordinem *executionis*. Priori modo spectata Prædestinatio Electorum ad Gloriam est purè gratuita, quia Deus secundùm ordinem *intentionis* vult prius finem quàm Media, subindèque priùs vult Decreto efficaci, & gratuita voluntate, puraque misericordia vitam æternam, quæ se habet instàr finis, quibusdam conferre. At Prædestinatio ad Gloriam, si spectetur secundùm ordinem *executionis*, non est gratuita, quia in ordine executionis Gloria æterna proponitur tanquàm merces, præmium, bravium & corona justitiæ, quæ in suo conceptu essentiali præsupponunt merita, quibus rependuntur.

Quapropter, circà Prædestinationem ad Gloriam hæc tria accuratè distingui debent. Primò, Deus in ordine *intentionis* Decreto absoluto & efficaci (quod Theologi appellant *intentivum*) vult quibusdam, quos pura sua misericordia, & gratuita voluntate eligit, Gloriam conferre. Secundò, ex eo Decreto absoluto & efficaci dandi gratuitò Gloriam, Deus his, quos elegit ad Gloriam, confert paritèr gratuitò Media, seu auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quæ infallibilitèr electos ad Gloriam æternam perducent. Denique, Deus vult ut electi in tempore, idest, juxta ordinem *executionis*, per bona opera, quæ ipsi liberè, & adjuti divinis auxiliis per se & ab intrinseco efficacibus, eliciunt gloriam æternam, tanquàm coronam justitiæ, mereantur, & re ipsa consequantur, ita ut tamen (sicut docent *SS. Augustinus*, & *Prosper*) dùm Deus Sanctorum coronat merita, *coronet dona sua*, & *his*, *quos eligit sine meritis*, *det undè ornentur ex meritis*. Electi ergò, licèt, juxtà ordinem intentionis, idest (ut loquuntur Theologi) juxtà

Decretum *intentivum*, sint pura Dei misericordia, gratuita ipsius voluntate, & antè omnem meritorum prævisionem, prædestinati ad Gloriam, in tempore tamen, ideſt, juxtà ordinem executionis, sive (ut loquuntur Theologi) juxtà Decretum Dei *executivum*, merentur per bona opera (quæ per Gratias se ipsis efficaces edunt) vitam æternam. Eorum tamen merita in ordine executionis, & potissimùm perseverantia, sunt Dona Dei, gratis à Deo præparata, quia Deus ab æterno gratuita sua voluntate, puraque misericordia illos ad Gloriam eligit, eisque itidèm gratuitò suppeditare voluit auxilia per se & ab intrinseco efficacia, ut in tempore, seu in ordine executionis, eamdem Gloriam per bona opera promererentur; *non enim coronabitur, nisi qui legitimè certaverit*, ut inquit Scriptura Sacra. Hæc si altè memoriæ tuæ infigere satagas, in auras, fumumque evanescent ea incommoda, quæ ex Prædestinatione gratuita & antè omnem meritorum prævisionem effluere pertendunt Molinistæ, quæque falsò supponunt, omnia, in salutis negotio, opera hominum libera ac meritoria penitùs hac doctrina de Prædestinatione ad Gloriam aboleri. Nihilominùs, majoris claritatis ergò, ad hæc quatuor doctrinæ Thomisticæ de gratuita prædestinatione ad Gloriam objecta incommoda sigillatim respondebo.

Et statim dico, argumentum, quod Adversarii ex primo incommodo desumunt, nimis probare, & si valeat, probare itidem Dei præscientiam, quam nostri Adversarii, tanquàm Dogma Fidei, profitentur, quemlibet hominem avocare à propriæ salutis studio. Quisquis enim (Dei semèl admissa præscientia) sic poterit argutari: *Vel Deus ab æterno præscivit, me consecuturum salutem, vel non præscivit: Si præscivit Deus, licèt modò de salute mea minimè curem, eam tamen certissimè suo sum tempore consecuturus: Si verò Deus præscivit me salutem æternam non consecuturum, etiamsi nunc eam sedulò curare velim, nusquàm tamen illam consequar.*

Hinc *S. Augustinus* cap. 15. Lib. *De Dono Perseverantiæ* respondens Semipelagianis, qui (ut videre est in Epistola *S. Prosperi* ad *S. Augustinum*) eidem objiciebant hoc incommodum ac dilemma, quod nunc ad nauseam usque Doctrinæ Thomisticæ de Prædestinatione gratuita ad Gloriam opponere solent Molinistæ, hæc habet, quæ ad rem nostram apposité faciunt: *illa cum dicunt* (seu Semipelagiani) *ità nos à confitenda Dei Gratia ideſt, quæ non secundùm merita nostra datur, & à confitenda secundùm eam Prædestinatione Sanctorum, deterrere non debent, sicut non deterremur à confitenda præscientia Dei, si quis de illa populo loquatur, ut dicat: Sive nunc rectè vivatis, sive non rectè, tales vos eritis, quales vos Deus futuros esse præscivit, vel boni si bonos, vel mali si malos.*

Præterea, istud primum incommodum, quod nobis Adversarii objiciunt, nullo pacto sequitur ex doctrina de Prædestinatione gratuita ad Gloriàm; quia (sicùt docent omnes Thomistæ) Prædestinatio non tantùm est ad finem, seu ad Gloriam æternam, sed est etiam ad Media, quibus ille finis, seu Gloria æterna, comparari debet. Porrò, hæc Media sunt ipsamet bona opera, quæ Deus vult, ut nos in tempore, seu in ordine executionis, liberè & meritorie adjuti Gratiis per se efficacibus, operemur, iisque bonis operibus consequamur Gloriam æternam, ad quam in ordine intentionis, ideſt, juxta suum Decretum absolutum efficax, quod (ut mox observavi) Theologi vocant *intentivum*, non gratuita sua voluntate, & ante omnem meritorum prævisionem, prædestinavit.

Tantùm igitur abest, ut Prædestinatio gratuita ad Gloriam adimat electis sollicitudinem bona opera in tempore, seu in ordine executionis, eliciendi, ut potiùs illis jugem bonis operibus incumbendi sollicitudinem inferat, & per Gratias, se ipsis & ab intrinseco efficaces, efficiat, ut nos liberè & meritoriè bona opera exeramus, iisque in tempore & in ordine executionis, vocationem nostram certam faciamus: *Sicùt ille* (inquit *S. Augustinus* cap. 17. Lib. *De*

De Dono Perseverantiæ) *quem Deus castum futurum esse præscivit , quamvis id incertum habeat , agit ut castus fit : ità ille , quem castum futurum prædestinavit Deus , quamvis id incertum habeat , non ideò non agit , ut castus fit , quoniam Dei dono se audit futurum quod quærit ; immò etiam gaudet ejus charitas , nec inflatur tanquàm id non acceperit . Non solùm ergò* (concludit Aquilinus ille Doctor) *prædicatione prædestinationis ab hoc opere non impeditur , verùm etiam ad hoc adjuvatur , ut , cùm gloriatur , in Domino glorietur .* Sed satis confutatum manet primùm illud incommodum, quod opportunè importunè ex Prædestinatione gratuita ad Gloriam consequi pertendunt Molinistæ, quodque in eos facilè retorqueri potest, cùm ipsimet ultrò fateantur & credant, Deum præscire res omnes, quæ à nobis liberè fiunt, damnentque errorem *Ciceronis*, qui lib. 2. *De Divinatione* negavit, res, quæ à nobis liberè fiunt, certò præsciri ac præviderì posse à Deo, sicque *Cicero* (ut ait S. Augustinus) *ut homines faceret liberos , fecit & Sacrilegos* :

In altero refellendo incommodo, quod Adversarii nostri ex doctrina de Prædestinatione gratuita ad Gloriam consequi sibi falsò persuadent, non hìc multùm immorabor, quia tantùm abest, ut Decretum absolutum & efficax, quo Deus vult electis gratuita sua voluntate conferre Gloriam, aliquam humanæ voluntati necessitatem imponat, ut potiùs ejus libertatem, & potentiam qua pollet, ad oppositum, promoveat, foveat ac perficiat. Importat quidèm hoc Dei Decretum seriem Gratiarum per se efficacium, quarum ope bona opera electi in tempore producent, & usque in finem vitæ in justitia certissimè perseverabunt: At, Gratia per se efficax (sicut in meis superioribus Epistolis sat copiosè ostendi) non lædit liberum hominis arbitrium, nec ei adimit potentiam ad oppositum, sed majorem ei conciliat perfectionem.

Hinc Thomistæ docent, quòd licet prædestinatus damnari non possit *in sensu composito*, idest, non possit conjungere actualem damnationem cum prædestinatione (hoc quippè impossibile est, cùm Prædestinatio ad Gloriam importet per modum causæ maximè efficacis, Decretum Dei absolutum & efficax de conferenda homini prædestinato justitia & in ea justitia perseverantia usque in finem, quæ certè actualis perseverantia nullo pacto cum actuali damnatione componi potest) attamen, Thomistæ, post SS. Patres *Augustinum*, & *Thomam*, docent, prædestinatum damnari posse *in sensu diviso*, quia licèt prædestinatus actu & re ipsa sit usque in finem in justitia perseveraturus, potest tamen non perseverare, subindèque in homine prædestinato possibilitas damnationis componitur cum prædestinatione. In hac autem potentia ad oppositum tota sistit vera ac genuina humanæ libertatis notio.

Addo etiam, hanc objectionem petitam ex isto incommodo, quod ex doctrina de Prædestinatione gratuita ad Gloriam effluere asserunt Molinistæ, fuisse olim *S. Augustino* propositam à Semipelagianis, qui (sicut refert *S. Prosper* in Epistola ad S. illum Doctorem) ideò doctrinam *S. Augustini* de Prædestinatione rejiciebant, quòd dicerent, *sub hoc prædestinationis nomine fatalem necessitatem induci*. Porrò, credibile non est, Semipelagianos voluisse in doctrinam *S. Augustini* hanc intorquere objectionem, si reverà *S. Augustinus* (sicut dictitant Molinistæ) non existimasset, prædestinationem ad Gloriam esse purè gratuitam, sed docuisset, eam pendere ex prævisis per Scientiam Mediam meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & subditæ libero hominis arbitrio, comparandis. Profectò, desipuissent omninò Semipelagiani, seque omnibus deridendos propinassent, si *Sancto Augustino*, in hac sententia de Prædestinatione ad Gloriam post prævisionem meritorum versanti, objecissent *sub hoc Prædestinationis nomine fatalem necessitatem induci*, sicut insanirent Thomistæ, & omnibus ludibrio essent, si Molinistis, qui docent, prædestinationem ad Gloriam non esse gratuitam, sed

sed eam pendere ex prævisis per Scientiam Mediam meritis, auxilio Gratiæ versatilis, & indifferentis, & libero permissæ arbitrio, comparandis: objectarent, *sub hoc prædestinationis* (quam defendunt isti Molinistæ) *nomine fatalem necessitatem induci*.

Ad tertium incommodum, quod ex doctrina de prædestinatione gratuita ad Gloriam promanare affirmant Molinistæ, Respondeo, istud incommodum non sequi ex doctrina de prædestinatione gratuita ad Gloriam, quia (sicut docet *S. Thomas* sub finem lectionis secundæ in capit. 2. Epistolæ ad Romanos) *Personarum acceptio opponitur justitiæ, undè locum habet in his, quæ dantur ex debito, quod attendit justitia: Deus autem non ex debito, sed gratis peccatores ad pænitentiam vocat. Si enim ex operibus, jam non ex gratia, ut dicit Apostolus Cap. XI. hujus Epist. ad Romanos, & cap. 3. Epistolæ ad Titum: Non ex operibus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiam salvos nos fecit. In talibus autem beneficiis gratis datis non solùm Deo, sed etiam hominibus liberum est dare cui voluerit, ut dicitur cap. 20. Matthæi: An non licet mihi quod volo facere?* Cùm igitur Deus nemini debeat Gratias per se efficaces, & Gloriam æternam, certè non est personarum acceptor, dùm aliquos gratuita voluntate ac misericordia prædestinat ad Gloriam, aliis verò Gratias per se efficaces, & Gloriam æternam denegat, quia sunt beneficia eis omninò indebita.

Hanc doctrinam hausit *S. Thomas* ex *S. Augustino*, qui objicientibus Semipelagianis, ex ipsius doctrina de prædestinatione sequi, Deum esse acceptorem personarum, sic capit. 7. lib. 2. ad *Bonifacium* respondet: *Acceptio personarum ibi rectè dicitur, ubi ille, qui judicat, relinquens causæ meritum de qua judicet, alteri contra alterum suffragatur, quia invenit aliquid in persona, quod honore vel miseratione dignum sit*. Quibus verbis apertè innuit *Sanctus Augustinus*, ibi non esse personarum acceptionem, ubi nullum est meritum, sed commune omnium delictum: *Si autem quispiam* (prosequitur S. Doctor) *duos habeat debitores, & alteri velit remittere debitum, alterum exigere; cui vult donat, sed neminem fraudat, nec acceptio personarum dicenda est, quandò iniquitas nulla est. Sicut ergò* (concludit S. Augustinus) *hìc nulla est acceptio personarum, quia sic alius gratis honoratur, ut alius debito non fraudetur: Sic etiam cùm secundùm Propositum Dei vocatur alius, alius non vocatur; vocato datur gratuitum bonum, cujus boni est vocatio ipsa principium, non vocato redditur malum, quia omnes rei sunt, ex eo quòd per unum hominem peccatum intravit in Mundum*.

Quartum inconveniens, quod doctrinæ de gratuita prædestinatione ad Gloriam opponunt Molinistæ, gravissimam complectitur calumniam. Ajunt quippè Molinistæ sententiam de prædestinatione gratuita ad Gloriam inducere in Hæresim antiquorum *Prædestinatianorum*, & in errores *Lutheri*, *Calvini*, & *Jansenii*, quibus, perindè ac Thomistis, visum est, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse merè gratuitam, ab omni meritorum prævisione independentem, totamque illius causam adæquatam ex sola Dei gratuita voluntate, liberalitate ac misericordia repeti debere.

At, putida illa calumnia nullo negotio refellitur. Et primò quidèm, quod spectat *Prædestinatianorum* hæresim, non desunt qui cum nostro *Vincentio Contensono* in sua *Theologia Mentis & Cordis*, & cum *Cabassutio*, Congregationis Oratorii Jesu Presbytero, in sua *Notitia Ecclesiastica*, autumant, nunquàm in rerum natura extitisse hanc *Prædestinatianorum* Hæresim. Alii sunt, qui asserunt cum Eminentissimo Cardinali *Norisio* in *Historia Pelagiana*, nonnullos quidèm fuisse in quinto Ecclesiæ sæculo Novatores, qui, pravè de Gratia, de libertate, & de Prædestinatione sentientes, dicti sunt *Prædestinatiani*, dicunt tamen, illos paucos admodùm fuisse, & nunquàm in Sectam coaluisse. Alii

Alii demùm cum *Gennadio* in lib. *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, *Hincmaro*, Archiepiscopo Remensi, in Epistola *ad Nicolaum*, *Papam*, *Sigeberto* in Chronico ad annum 415. & cum Anonymo Scriptore, quem doctissimus è Societate Jesu *Sirmundus* ex Bibliotheca S. Mariæ Remensi, sub *Prædestinati* nomine publici juris fecit anno 1643. Alii, inquam, cum his laudatis Scriptoribus pertendunt, hanc *Prædestinatianorum* Hæresim reverà in quinto Ecclesiæ sæculo emersisse, eamque, jam extinctam, postliminiò fuisse nono Ecclesiæ sæculo revocatam à *Gottescbalco*, Orbacensis Cœnobii Monacho Benedictino.

Quænam ex his tribus, quæ circà *Prædestinatianorum* Hæresim circumferuntur, sententiis, verior sit, non vacat impræsentiarum inquirere, nec tàm longam disquisitionem patiuntur hujusce Epistolæ angustiæ. Dicam dumtaxàt obitèr, quamcumque ex his tribus opinionem selegeris, in tuto semper esse Thomistarum doctrinam de Prædestinatione gratuita ad Gloriam independentèr à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, & subditæ libero hominis arbitrio, comparandis, Si enim cum nostro *Contensono*, & cum *Cabassutio*, dicas *Prædestinatianorum* Hæresim nunquàm in rerum natura extitisse, vel si cum Cardinali *Norisio* affirmes, paucos admodùm quinto Ecclesiæ sæculo fuisse Novatores, dictos *Prædestinatianos*, qui tamen nunquàm coaluerunt in Sectam; si, inquam, id cum illis Scriptoribus dicas, non indè periclitabitur veritas doctrinæ Thomistarum de Prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam, quia, juxtà illos Scriptores, fictitia & planè commentitia est hæc *Prædestinatianorum* Hæresis, vel Secta, quæ, ad conflandam discipulis *S. Augustini* invidiam, fuit à Semipelagianis excogitata.

Quòd si verò cum aliis, mox à me citatis, Scriptoribus dicas, *Prædestinatianorum* Hæresim reverà quinto Ecclesiæ sæculo erupisse; nihil indè tamen derogabis veritati doctrinæ Thomistarum de Prædestinatione ad Gloriam antè omnem prævisionem meritorum. Ratio in promptu est, quia isti *Prædestinatiani*, quorum *Gennadius*, *Hincmarus*, *Sigebertus*, *Prædestinatus Sirmundi*, mentionem faciunt, docebant primò, *Deum non minùs ad malum culpæ, quàm ad malum pœnæ prædestinare*. Secundò, docebant, prædestinatione induci fatum, seu inevitabilem adstrui necessitatem, quæ cum libero creatæ voluntatis arbitrio non staret. Porrò tàm certum est, quàm quod maximè, hæc duo *Prædestinatianorum* Hæresis capita, quæ in Concilio Arausicano secundo fuerunt proscripta, ab omnibus ad unum Thomistis, doctrinæ de Prædestinatione gratuita ad Gloriam acerrimis defensoribus, repudiari, improbari ac damnari. Qua fronte ergò (quæso te) audent nonnulli, huic Thomistarum doctrinæ istam *Prædestinatianorum* Hæresis impingere calumniam?

Idèm similitèr dico de *Lutheri*, & *Calvini* circà Prædestinationem erroribus, quos profligavit Oecumenicum Concilium Tridentinum. Docebant etenim duo illi Hæresiarchæ primò, prædestinationem imponere prædestinato necessitatem inevitabilem, quæ in tempore importaret collationem Gratiæ efficacis *necessitantis*, quæ prædestinatum necessitet ad operandum bonum. Secundò, volebant, Deum sola sua voluntate, citrà ullam peccati prævisionem, certos homines positivo Decreto ad æternam damnationem & pœnam prædestinasse, atque ad peccatum incitare in tempore, immò, necessitatem inferendo, compellere. Postremò, *Lutherus*, & *Calvinus* negant bona opera esse necessaria ad comparandam salutem æternam, & hominem promereri in tempore per bona opera vitam æternam.

Ab his tribus capitalibus *Lutheri*, & *Calvini* erroribus penitùs abhorrent Thomistæ, quippè qui, licèt doceant, Prædestinationem ad Gloriam juxtà ordinem intentionis consideratam, hoc est, juxtà Dei Decretum absolutum & efficax (quod Theologi appellant *intentivum*)

tivum) esse purè gratuitam, & independentem ab omni prævisione meritorum; attamen Thomistæ contrà *Lutherum*, & *Calvinum* propugnant, tanquàm Dogma Fidei, Prædestinationem Electorum ad Gloriam in tempore & juxta ordinem *executionis* spectatam, idest, juxtà Decretum Dei absolutum & efficax, quod Theologi appellant *Executivum*, importare necessitatem bonorum operum, propter quæ Gloria æterna in tempore confertur Electis, & per quæ in tempore merentur *merito de condigno* Electi Gloriam æternam, sicut pluribus in locis docet Scriptura Sacra, præsertìm capit 25. *Matthæi*, ubi Christus Prædestinatos alloquens, ait: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione Mundi: esurivi enim, & dedistis mihi manducare &c.* Quin, & vitam æternam esse bonorum operum mercedem, coronam justitiæ, & bravium, seu præmium, testatur itidèm Scriptura Sacra: *Merces vestra copiosa est in cælis*, capit. V. Matthæi. *In reliquo reposita est mihi corona justitiæ* Epistola 2. ad *Timotheum* capit. 4. & alibi: *Reddet unicuique* (Deus) *secundùm opera ejus*. Et *non coronabitur nisi qui legitimè certaverit*.

Itaque Gloria æterna (juxta Thomistarum doctrinam) potest dupliciter considerari. Primò in ordine intentionis, idest, juxta Decretum Dei *intentivum* conferendi Gloriam, & sic considerata Gloria æterna, est purum Dei beneficium, omninò indebitum, præceditque omnia merita, sicut volitio finis præcedit volitionem & electionem mediorum. Non enim *in ordine intentionis* aliquis præ alio ad Gloriam eligitur, quia dignior est, sed quia Deus cujus vult miseretur. Secundò, Gloria æterna considerari potest in ordine executionis, idest, juxta decretum Dei, quod vocant *executivum*, per quod Deus suam exequitur intentionem, seu interiùs disponit & præparat Media, quibus Electi in tempore, seu *in ordine executionis*, infallibilitèr assequentur Gloriam æternam, ad quam Deus *in ordine intentionis* voluit ab æterno gratuita sua voluntate, & ex pura misericordia illos prædestinare. Hæc autem Media sunt auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quæ Deus vult Electis conferre, & quibus adjuti & roborati Electi, eliciunt in tempore, seu in ordine executionis, bona & meritoria opera, per quæ merentur Gloriam æternam, & ad eam certissimè & infallibilitèr perducuntur.

Hanc Thomistarum doctrinam de Prædestinatione Electorum ad Gloriam si quis, ut par est, abdicatis omnibus Scholæ Molinianæ præjudiciis, expendat, illicò fatebitur, eam Scripturæ Sacræ, definitionibus Ecclesiæ Catholicæ, & doctrinæ SS. Patrum, præsertìm *Augustini* & *Thomæ*, esse maximè consentaneam, ac subindè nullam omninò affinitatem habere cum his circà Prædestinationem erroribus *Lutheri*, & *Calvini*, quos optimo jure profligavit Sacro-Sancta Synodus Tridentina. Si plura ad hanc Calvinismi calumniam amolienda à Thomistarum doctrina de prædestinatione gratuita ad Gloriam scire aveas, carissime Discipule, non te pigeat denuò legere duas, quas ea de re jam ad te dedi Epistolas, quarum una in prima Epistolarum mearum Classe est Ordine septima; altera verò in secunda Epistolarum mearum Classe est ordine prima. In his quippè duabus Epistolis hanc immanem Calvinismi calumniam, quam nuperrimè Thomistarum doctrinæ impingere ausus est *Livinus de Meyer*, tam copiosè difflavi atque dispunxi, ut profectò actum agerem, tuoque abuterer otio, si plura in præsentia ad illam confutandam addere vellem.

VI. Ultima Jansenismi calumnia, quam Thomistarum doctrinæ de Prædestinatione gratuita ad Gloriam audent affingere Molinistæ, planè concidit & dissipatur his omnibus momentis, quæ in meis superioribus Epistolis adduxi ad refellendos *Baii*, *Jansenii*, & *Quesnelli* errores. Volebant enim isti Novatores (perindè ac *Lutherus*, & *Calvinus*) prædestinationem ad Gloriam ità esse gratuitam, ut Deus, vi illius Decreti, quo vult ab æterno ex pura miseri-

cordia

cordia aliquos eligere ad Gloriam, conferat electis in tempore, seu in ordine executionis, Gratiam efficacem *necessitantem*, quæ illos necessariò compellat ab benè operandum. Gratiæ quippè efficaciam in statu naturæ lapsæ repetunt isti Novatores ex sola cælesti indeliberata delectatione, quæ, dùm relativè victrix est, idest, intensior, fortior, ac superior omnibus concupiscentię gradibus, necessariò determinat voluntatem hominis ad benè agendum, eique tantummodò relinquit immunitatem, seu libertatem à coactione & violentia. Quam pestilentem doctrinam fuisse jure optimo confixam & anathemate perculsam, concors est omnium Thomistarum sententia.

Sed jam, ni fallor, abundè dilutum, elisumque manet primum istud argumentum, quod Molinistæ principii loco habent, ut probent, prædestinationem Electorum ad Gloriam non esse gratuitam, sed pendere ex prævisis per Scientiam Mediam meritis, auxilio Gratiæ versatilis & indifferentis, liberoque hominis subditæ arbitrio, comparandis.

VII. Præstat nunc ut alterum convellamus ejusdem Molinistarum doctrinæ principium, quod ex variis Scripturæ Sacræ locis petitum sic proponere solent: Ad id homo non gratuita Dei voluntate, & ex pura ipsius misericordia prædestinatur, quod habet in sua potestate; quod consequitur, si velit; & non consequitur, si nolit; ad quod denique Deus omnes promiscuè & indiscriminatìm homines vocat æqualitèr, & citrà ullum delectum: Atquì, Gloria æterna est in hominis potestate, eam consequitur homo, si velit, idest, si Gratias sufficientes, versatiles, indifferentes, & suo libero permissas arbitrio, per proprium voluntatis suæ consensum reddat efficaces; eam verò non consequitur, si nolit; idest, si easdem Gratias sufficientes, versatiles, & indifferentes, sibi à Deo oblatas, per proprium suæ voluntatis dissensum reddat inefficaces. Postremò, ad Gloriam æternam Deus omnes æqualitèr vocat, offerendo singulis omninò hominibus Gratias sufficientes, versatiles & eorum libero permissas arbitrio, ita ut penès illos sit ejusmodi Gratias versatiles, sibi oblatas à Deo, vel reddere per suum consensum efficaces, & sic Gloriam æternam adipisci; vel easdem Gratias versatiles per suum dissensum reddere inefficaces, & hoc pacto propria sua malitia non consequi vitam æternam. Igitur (inquiunt Molinistæ) Prædestinatio Electorum ad Gloriam non est gratuita, sed pendet ex prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, omnibus hominibus æqualitèr à Deo oblatæ, eorumque subditæ libero arbitrio, comparandis.

Minorem hujusce argumenti Propositionem variis, hinc indè corrogatis & in alienum sensum detortis Scripturæ Sacræ testimoniis, probare se posse putant Molinistæ. In primis, citant Apostolum *Paulum*, qui cap. 2. Epist. 2. ad *Timotheum* sic loquitur: *Si quis mundaverit se ab istis, erit vas in honorem*. Et cap. 11. Epistolæ ad Romanos idem Apostolus supponit, Judæos posse, si velint, inseri *bonæ olivæ*, seu Prædestinatorum numero: *Sed & illi* (seu Judæi) *si non permanserint in incredulitate, inserentur*. Ex quibus Apostoli verbis inferunt Molinistæ, Gloriam æternam ita esse in potestate hominis, ut eam reipsa consequatur, si Gratias versatiles & indifferentes, sibi à Deo oblatas, suoque libero permissas arbitrio, velit per proprium suæ voluntatis consensum reddere efficaces.

Prætereà, Molinistæ benè multa proferunt Scripturæ Sacræ loca, quæ innuere videntur, Deum velle æqualitèr omnes homines salvos fieri, sed tamen homines propria sua culpa omnem curam, quam Deus de illis habet, frustrare, & ideò æternùm perire. Sic enim per Prophetam *Isaiam* c. 5. vers. 4. loquitur Deus: *Quid ultrà debui facere vineæ meæ, & non feci ei? expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas*. Et cap. 10. *Filios enutrivi & exaltavi, ipsi autem spreverunt me*. Et cap. 65. *Expandi manus meas tota die ad populum incre-*

incredulum & contradicentem, ficut legit Apoſtolus cap. x. Epiſt. ad Romanos. Et lib. *Sapientiæ* cap. 3. *Pufillum & magnum ipſe fecit, & æqualitèr cura eſt ei de omnibus*. Suam doctrinam nituntur itidèm Moliniſtæ confirmare tum verbis Chriſti Domini, cap. 23. Evangelii *Matthæi*, dicentis: *Hieruſalem, Hieruſalem, quotiès volui congregare filios tuos, & noluiſti*; tùm etiàm ex verbis Apoſtoli *Pauli*, Epiſtolæ primæ ad *Timotheum* cap. 2. ſic loquentis: *Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*.

Tertiò ajunt Moliniſtæ, Apoſtolum *Paulum* velle, ut juſti & electi in timore & tremore ſalutem ſuam operentur. Porrò, ſi prædeſtinatio Electorum ad Gloriam eſſet gratuita, & ſi noſtræ ſalutis exitus, independenter ab omni prævifione meritorum noſtrorum, certus eſſet apud Deum, &, ut volunt Thomiſtæ, ejus æternitati præſens eſſet, certè nulla electis ac prædeſtinatis ſuppeteret timendi ratio, cùm, ſtante prædeſtinatione, quæ irrevocabilis omninò eſt, nullum ſit periculum ut pereant, & ſalutis æternæ jacturam faciant. At contrà (inquiunt Moliniſtæ) ſi prædeſtinatio ad Gloriam pendula ſit, & ſupponat præviſa merita, auxilio Gratiæ verſatilis, & ſubditæ libero arbitrio comparanda, juſta tunc electis adeſt timendi ratio ne deſint Gratiæ verſatili, ſibi à Deo oblatæ, & ne eam per diſſenſum ſuum vacuam, inutilem, & inefficacem reddant.

Denique Moliniſtæ dicunt, Deum pluribus in locis Scripturæ Sacræ promittere omnibus, ſi perſeveraverint, Gloriam æternam, ſin minùs, eam ſe denegaturum minari. Porrò, illuſoria planè eſſet hæc Dei promiſſio, ſi reprobis promitteret gloriam ſub conditione, quæ non ab illis, ſed à ſemetipſo penderet, & quam eis ab æterno dare noluit. At in ſententia defenſorum prædeſtinationis Electorum ad Gloriam poſt præviſionem meritorum, promiſſio, qua Deus ſpem facit reprobis, eiſque pollicetur Gloriam æternam, non eſt illuſoria, ſed vera ac ſincera (inquiunt Moliniſtæ) quia Deus promittit reprobis gloriam æternam ſub conditione, quæ ab ipſis ſolis pendet & non à Deo, videlicèt ſi Gratiam, quam ipſis ad benè agendum & perſeverandum offert, ex ſe verſatilem, indifferentem, eorumque libero permiſſam arbitrio, velint per ſuum proprium voluntatis conſenſum reddere efficacem ad benè agendum & perſeverandum. Si autem reprobi propria ſua culpa ac malitia Gratiam illam verſatilem, ſibi à Deo oblatam, per ſuum diſſenſum reddant inutilem & inefficacem ad benè agendum & perſeverandum, Deus verè ac juſtè minatur, ſe illis denegaturum Gloriam æternam.

Hoc eſt alterum principium, quo Moliniſtæ ſuffulcire tentant ſuam de Electorum prædeſtinatione ad Gloriam poſt præviſionem meritorum doctrinam. Sed hoc principium caducum ac ruinoſum eſt, quia quædam ſupponit tanquàm certa & indubitata, quæ ipſe in meis ſuperioribus Epiſtolis apertè, & invictis (ut autumo) momentis, falſi convici. Enim verò, iſtud Moliniſtarum principium ſupponit primò, Gloriam æternam eſſe in poteſtate hominis eo in ſenſu, ut ſi homo pro ſuo nutu & arbitrio Gratiam verſatilem & indifferentem, ſibi oblatam à Deo, per proprium voluntatis ſuæ conſenſum reddat efficacem ad benè agendum, & perſeverandum, revera homo Gloriam æternam conſequatur. Hanc autem Molinianam ſuppoſitionem eſſe oppidò falſam oſtendi in meis præcedentibus Epiſtolis, in quibus palàm feci, nullo pacto admitti debere iſtud de Gratia verſatili, indifferenti, & ſubdita (quantùm ad efficaciam) libero hominis arbitrio, Molinianum Syſtema, quod novum eſt, antiquis Sanctis Patribus, potiſſimùm *Auguſtino*, & *Thomæ* planè incognitum, & ex quo plurima ſequuntur abſurda & incommoda, quæ, ut candidè fatear, videtur mihi cohærere haud poſſe cum ſolidis quibuſdam doctrinæ capitibus, quæ nos de omnipotentia *Dei*, de ſupremo ejus in creaturas dominio, & de virium hominis in ſtatu naturæ la-

lapsæ infirmitate docet Christiana Religio.

Secundò, Molinianum istud principium supponit, voluntatem antecedentem, qua Deus vult salutem omnium hominum, esse conditionatam eo in sensu, ut Deus, quantùm est de se, velit absque ullo delectu salutem omnium hominum, si ipsi Gratias ex se versatiles, indifferentes, & libero ipsorum subditas arbitrio (quas æqualitèr & promiscuè omnibus & singulis hominibus offerri à Deo asserunt Molinistæ) velint per suum consensum reddere efficaces ad benè operandum & perseverandum usque in finem. Hanc autem alteram Molinianam suppositionem esse itidèm falsam, memini, me fusè demonstrasse in duabus Epistolis, quas de morte Christi, Salvatoris nostri, pro omnium hominum salute impensa, jam ad te dedi, & in quibus omni argumentorum genere probavi, Christum Dominum pro salute omnium omninò hominum (nemine excepto) mortuum esse & sanguinem sudisse voluntate generali & antecedenti, non in sensu Semipelagiano, vel Moliniano, intellecta, sed in genuino sensu, quo omnes Thomistæ, (juxta doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*) generalem, & antecedentem voluntatem, qua Christus pro salute omnium hominum mortem oppetiit, & singulis hominibus, etiam reprobis præparavit auxilia, quibus salutem æternam consequi possint, *verè sufficientia*, in sensu Thomistico intellecta, solent in suis Scholis explicare. Cùm igitur istud principium (cui, tanquàm basi, ac præcipuo fundamento, totam suæ de Gratia ac prædestinatione doctrinæ molem superstruunt Scholæ Molinianæ Theologi) hac gemina suppositione falsâ nitatur, corruat necesse est cùm nulla valida ratione fulciri atque statuminari possit.

VIII. Sed, ut singulis momentis, quæ, ad alterum istud doctrinæ suæ stabiliendum principium, adducunt Molinistæ, abundè faciam satis, ad primum momentum Respondeo, hominem, *secundùm ordinem executionis*, habere in sua potestate Gloriam æternam, quia cum Gratiæ auxilio, (quod Deus ei non denegat, nisi ob præcedentem illius culpam) semper potest homo habere justitiam & perseverantiam usque in finem. At, falsum est, hominem: *secundùm ordinem intentionis*, habere in sua potestate Gloriam æternam, quatenus videlicet est æterna & gratuita præparatio beatitudinis, &c. beneficiorum, seu auxiliorum per se efficacium, queis certissimè liberantur quicumque liberantur. Hoc pacto, inquam, homo, *secundùm ordinem intentionis*, non habet in sua potestate Gloriam æternam, quia Gloria æterna, *secundùm ordinem intentionis*, considerata, nec ab homine, nec ab ejus prævisis meritis pendet, sed à sola gratuita voluntate, & pura misericordia Dei, hos, quos vult, & quorum miseretur, ad Gloriam æternam eligentis.

Thomistæ itaque cum Apostolo *Paulo* docent primò, quòd si quis, Gratiis per se efficacibus donatus, se perseverantèr *emundaverit ab istis*, seu à vitiis, erit in tempore, & quidèm ex meritis, *vas in honorem*, sicut jam ab æterno fuit à Deo per gratuitam prædestinationem decretum, & immobilitèr statutum. Secundò, Thomistæ cum eodem Apostolo docent Judæos, si in tempore, auxiliis per se efficacibus instructi, non sint permansuri in incredulitate & in aliis peccatis, inserendos esse *in bonam olivam*, seu illos in tempore, & quidèm ex meritis ac bonis operibus, consecuturos Gloriam æternam, ad quam gratuitò, per specialem Dei dilectionem & electionem, sunt *in ordine intentionis* & ab æterno prædestinati.

Ad alterum Molinistarum momentum, petitum ex variis Scripturæ Sacræ testimoniis, quæ innuunt, Deum velle omnium hominum (nemine dempto) æternam salutem; Respondeo, hæc omnia Scripturæ Sacræ testimonia palàm spectare voluntatem antecedentem, qua Deus, quantùm in se est, vult omnes salvos fieri, non in sensu Semipelagiano, nec in sensu Molinistico, sicut in meis superioribus Epistolis,

lis, differendo de voluntate Dei antecedente, qua vult omnes in individuo homines salvos fieri, copiosè satis commonstravi. Agnoscunt igitur cum Scriptura Sacra Thomistæ, Deum habere veram & sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes homines (nemine excepto) & eorum salutem sincerè curandi, iisque præparandi auxilia *verè sufficientia*, in sensu Thomistico intellecta, quibus ad æternam salutem pervenire possunt, & ad quam si qui reipsa non perveniant, Dei culpa non est, sed id soli reproborum malitiæ, obstinationi, ac vitio verti, & adscribi debet. At, Thomistæ, præter illam sinceram Dei voluntatem antecedentem, salvos faciendi omnes & singulos homines, admittunt cum eadem Scriptura Sacra aliam in Deo voluntatem, quam *absolutam*, *efficacem*, & *consequentem* appellant, quæque importat specialiorem dilectionem, curam, & providentiam circà Electos, quos Deus, ex massa perditionis ereptos, non tantùm gratuita sua voluntate ac pura misericordia ad Gloriam æternam prædestinat; sed etiam, ne communibus auxiliis, suæ defectibilitati permissi, desint, ac resistant, suppeditat illis Deus auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quibus adjuti, Gloriam (ad quam gratuitò illos ab æterno præordinavit) per merita & bona opera, quæ in tempore, seu *in ordine executionis*, eliciunt, certissimè & infallibilitèr consequentur.

Certè negari haud potest, apertè ex Scriptura Sacra colligi posse, duplicem in Deo circà salutem hominum esse providentiam; alteram, quæ omnes & singulos homines complectitur, alteram specialem, & solis Electis propriam. Per priorem providentiam æqualitèr Deo (ut inquit Scriptura Sacra) cura est de omnibus, ita ut nemo de eo justè conqueri possit. Per secundam providentiam, speciali cura ac dilectione prosequitur Deus Electos, eosque donat potentioribus auxiliis, id est, per se & ab intrinseco efficacibus, quæ, cùm nulli debeantur (sicut ait eadem Scriptura Sacra) ex pura Dei misericordia dantur, & non omnibus dantur; quibus verò dantur, nunquàm frustrà dantur, & gratis semper dantur. Hanc duplicem Dei circà salutem hominum curam ac providentiam (quam Scriptura Sacra tam claré & accuratè distinguit, ut absque errore negari non possit) si semel præ oculis habeas, nullo negotio explicabis hæc omnia Scripturæ Sacræ testimonia, quæ frustrà congerunt Molinistæ, ut suæ sententiæ de prædestinatione ad Gloriam post meritorum prævisionem possint aliquam veri speciem conciliare.

Tertium momentum, quo Scholæ Molinianæ Theologi opinionem suam de prædestinatione ad Gloriam post prævisionem meritorum adstruere nituntur, nullius roboris est, & facilè potest in ipsos retorqueri. At enim, licèt prædestinatio Electorum ad Gloriam (juxta Thomistarum doctrinam) sit *in ordine intentionis* gratuita, & certa apud Deum; attamen salus Electorum *in ordine executionis*, seu in tempore, est illis incerta, indèque fit, ut electis, quandiù vivunt, semper sit locus timendi vel ob hoc ipsum, quòd Deus est, qui prædestinat gratis ad Gloriam, & ad illam consequendam vires inserit fortissimas Quod luculentissimè exprimit Apostolus his verbis: *In timore, & tremore salutem vestram operamini*: & quare? audi eumdem Apostolum: *Deus enim est, qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate*. Electi igitur, quamdiù vivunt, cùm hæreant incerti, an sint ex numero illorum, quos Deus sic confirmat, ne cadant, justam semper habent timendi rationem; *qui stat, videat ne cadat*, inquit idem Apostolus, huncque sanctum timorem pluribus de causis Deus incutit Electis: primò, ut fiant humiliores; cùm notum sit confidentiores sæpè numerò rejici à Deo, utilitèr verò timentes confirmari in bono. Secundò, ut totam spem ac fiduciam suam Electi in solo Deo, & non in viribus suis reponant. Tertiò, ut Electi, de sua æterna salute jugitèr solliciti, in id potissimùm incumbant, ut per bona opera certam

tam

tam suam vocationem faciant.

Quamvis enim nullus homo in hac vita mortali (nisi habeat à Deo specialem revelationem) possit de sua justitia & salute habere certitudinem absolutam, seu quæ excludat omnem dubitandi formidinem (sicut contra Lutheranos & Calvinistas definivit Synodus Tridentina Sessione sexta cap. 9.) nihilominùs in confesso est apud omnes Theologos, justum in hac vita posse & de sua justitia, & de sua salute habere certitudinem probabilibus innixam conjecturis, & petitam ex internis divinæ Gratiæ, quos persentit, motibus, videlicèt ex studio honoris, & ex amore Dei, ex lubenti cogitatione, & auditu rerum divinarum, ex serenitate & tranquillitate animi cum interna consolatione, ex oratione devota ad Deum, affectuque tenero; ex frequentia & fructu bonorum operum, quæ illum ad reformandos mores, ad promptè observanda Dei mandata, & ad vitam, juxta Legem Dei, instituendam, inducere possunt; ex his, inquam, & aliis id genus signis, & internis animi motibus potest justus in hac vita habere & de sua justitia, & de sua salute aliquam certitudinem probabilibus conjecturis innixam.

Addo etiam ejusmodi argumentum posse potiori jure retorqueri in Molinistas, qui docent, prædestinationem ad Gloriam fieri post prævisionem meritorum. Hi quippè Moliniani Theologi, juxtà suæ doctrinæ principia, constantèr asserunt, prædestinationem ad Gloriam supponere præparationem auxiliorum Dei dumtaxàt versatilium & indifferentium, quæque ita sunt libero cujuslibet hominis subdita arbitrio, ut non penès Deum, sed tantùm penès hominem sit prædicta auxilia versatilia & indifferentia, sibi semper oblata & parata à Deo, per suum consensum reddere efficacia ad benè operandum, & perseverandum usque in finem. Qua facta semèl Molinistarum hypothesi, quæro, quo pacto homo de sua æterna salute vel minimùm trepidare possit, qui (sponsoribus Molinistis) certus est, se habere, seque usque ad vitæ exitum continuò, ad salutem æternam consequendam, habiturum parata, sibique à Deo oblata hæc Dei auxilia versatilia, indifferentia, & ità suo libero subdita arbitrio, ut non penès Deum, sed penès se solùm dumtaxàt sit, prædicta auxilia omni tempore, quo voluerit, etiam imminente morte, per suum consensum reddere efficacia; sicque æternam salutem, quam omni momento usque ad extremam vitæ periodum in sua potestate habet, facillimè consequi? Profectò (dicant quidquid voluerint Molinistæ) ipse asserere nullus dubito, quin homo, hac semel Moliniana doctrina imbutus, omnem de sua salute timorem ac sollicitudinem excutiat, dormiat in utramvis aurem, & pænitentiam procrastinet usque ad mortem, quam tamen in hoc extremo vitæ momento, è quo pendet æternitas, vix ac ne vix quidèm (sicut in alia Epistola, quam jam ad te dedi, juxta constantem Sanctorum Patrum, cùm Græcorum, tum Latinorum doctrinam me observasse memini) aut misericorditèr invenire, aut sincerè peragere poterit.

Postremò, ideò Molinistæ dicunt, prædestinationem ad Gloriam, quæ in sententia Thomistarum est gratuita, & planè independens à prævisione meritorum, auferre Electis omnem causam de sua salute timendi, quia (inquiunt Molinistæ) Prædestinatio ad Gloriam, juxta Thomistarum doctrinam, est certa apud Deum, & omninò irrevocabilis vi illius Decreti absoluti, quo Deus gratuita sua voluntate ac pura misericordia aliquos elegit ac prædestinavit ad Gloriam: Atqui etiam in sententia Molinistarum de prædestinatione ad Gloriam facta post prævisionem meritorum, prædestinatio est certa in præscientia Dei, & est irrevocabilis, quia infallibilis est; igitur in sententia Molinistarum de prædestinatione ad Gloriam facta post prævisionem meritorum, nulla prorsùs Electis ac Prædestinatis de sua salute timendi ratio suppetere potest. Viden, charissime discipule, quàm facillimè ejusmodi argumentum

quod

quod Molinistæ in Thomistas, gratuitæ prædestinationis ad Gloriam defensores, intorquere solent, possit in ipsosmet Molinistas, Prædestinationis post prævisa merita assertores, retorqueri?

Ultimum momentum, quo Molinistæ oppugnant doctrinam de prædestinatione gratuita ad Gloriam, facilè refellitur. Non enim Deus reprobos vana spe lactat dum eis promittit salutem æternam. Deus enim, quantùm in se est, vult vera ac sincera voluntate antecedente salutem reproborum, iisque suppeditat auxilia verè sufficientia (in sensu Thomistico intellecta) quorum ope verè possunt consequi salutem æternam. Sed, quia propria sua culpa, malitia & obstinatione resistunt illis Gratiis sufficientibus, suaque pertinaci resistentia obicem ponunt ne recipiant auxilia per se efficacia, quæ Deus paratus est illis dare, & per quæ salutem æternam re verà consequerentur, ideò Deus voluntate absoluta & efficaci non vult reproborum salutem. Sed (inquiunt Molinistæ) ***Novit Deus, reprobos nolituros, & Gratiis Sufficientibus, Thomisticè intellectis, quas illis offert, vel confert, dissensum præbituros***: Id certè lubens ipse fateor. Sed reprobis optimo jure vitio ac culpæ verti debet, quòd Gratiis sufficientibus, sibi à Deo oblatis, propria malitia resistant, & earum internis stimulis ac motibus duriores se præbeant. Porrò Deus, propter eorum culpam prævisam, deesse non debet muneri, quod ei, tanquàm provisori universali, incumbit, omnes videlicèt minis ac promissis ad bonum excitandi.

At, fortè inquies: *Quorsùm Deus reproborum resistentiam Gratia per se efficaci non vincit ac superat*? Respondebo ipse: *quia Deus Gratiam per se efficacem nemini debet*.

Sed iterùm fortasse dices: *Cùm tanta sit Dei bonitas ergà genus humanum, ut proprio filio suo non pepercerit, cur igitur tam exiguus est Electorum numerus, si negotium salutis, seu prædestinatio ad Gloriam ex gratuita Dei voluntate, ac pura ipsius misericordia pendeat?*

Huic quæstioni quadrifariàm Respondeo, & primò dico, prædestinationem Electorum ad Gloriam esse quidèm purè gratuitam; sed neminem damnari nisi propria sua culpa, malitia, resistentia & obstinatione, sicut mox exposui.

Secundò dico, eamdem difficultatem habere locum in sententia Molinistarum; quippè qui docent, Deum posse omnes omninò homines salvare, atque ne id faciat, non ipsum in causa esse, sed aliquem ex parte nostra defectum, quem ab omnibus hominibus auferre non exigit summa Dei bonitas.

Tertiò dico, quòd si prædestinatio ad Gloriam penderet (ut volunt Molinistæ) ex prævisione meritorum, essetque tantummodò præparatio auxiliorum versatilium, & indifferentium, quæque (quantùm ad efficaciam) subdita essent libero hominis arbitrio, pauciores homines omni procul dubio, immò nulli homines æternam salutem essent consecuturi, quia omnis homo in statu naturæ lapsæ tantam virium suarum experitur infirmitatem, tam gravi concupiscentiæ pondere ad terrena deprimitur, tot miseriis est obnoxius, tot tentationibus sollicitatus, ut si Gratiæ efficacitas, & in justitia perseverantia, ex solo humanæ voluntatis consensu penderent (quemadmodùm pertendunt Molinistæ) nullus sanè in toto Orbe esset homo, qui sat virium haberet, ut istas Molinianas Gratias, ex se versatiles, & indifferentes, redderet per vires liberi arbitrii sui efficaces ad benè operandum, & perseverandum, subindèque ad æternam salutem consequendam. Quò fieret, ut, si omnes homines in statu naturæ lapsæ adjuti dumtaxàt essent Gratiis illis Molinianis, quæ sunt dumtaxàt ex natura sua versatiles indifferentes, & subditæ (quantùm ad efficaciam) libero hominis arbitrio, nullus hominum æternam salutem adipisceretur.

Dico denique, summam Dei bonitatem (juxtà Thomistarum doctrinam de gratuita prædestinatione Electorum ad Gloriam) in eo maximè elucere, quòd De-

Deus per efficacissima auxilia, gratis & ex mera sua misericordia præparata, tam multos gloria æterna donet. Sed cur non omnes? quia sic postulat ordo divinæ Sapientiæ, juxtà quem divinæ bonitatis temperatur effusio, ut etiam suus manifestandæ justitiæ locus reservetur. Si hæ tibi non placeant Responsiones, dilectissime discipule, recurre cum Apostolo *Paulo* ad inscrutabilia judicia Dei, & dicas cum S. Augustino: *Quarè hunc trahat, & illum non trahat? noli judicare si non vis errare*. Sed hæc, quæ hactenùs dixi ad revellendum istud alterum principium, quo Molinianæ Scholæ Theologi suam de Electorum prædestinatione ad Gloriam post prævisionem meritorum sententiam totis viribus stabilire moliuntur, sat superque sufficiant.

IX. Venio nunc ad tertium principium ex doctrina Sanctorum Patrum quatuor priorum Ecclesiæ sæculorum petitum, quo ejusdem Scholæ Molinianæ Theologi magnis animis probandum suscipiunt, pædestinationem Electorum ad Gloriam pendere ex prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominis subditæ arbitrio, comparandis. Sic autem argumentantur: Hanc sententiam de prædestinatione ad Gloriam præsens Ecclesia tenet ac docet, quam antiqua Ecclesia in quatuor prioribus sæculis tum in Oriente, tum in Occidente, constantèr docuit: Atqui Ecclesia quatuor prioribus sæculis docuit tum in Oriente, tum in Occidente, prædestinationem ad Gloriam pendere ex prævisis meritis (non quidem ex viribus naturæ, ut falsò asserebant olim Pelagiani & Semipelagiani) sed ex prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominis subditæ arbitrio, comparandis (sicùt docent Scholæ Molinianæ Theologi) Ergò Ecclesia hisce temporibus docet, Prædestinationem Electorum ad Gloriam pendere ex prævisione meritorum. Minorem hujus Syllogismi Propositionem probant Molinistæ benè multis testimoniis Sanctorum Patrum, cùm Græcorum, tùm Latinorum, quorum alii affirmant, prædestinationem ad Gloriam pendere ex præscientia futurorum, hoc est, præscientiam meritorum antevertere prædestinationem ad Gloriam. Alii Sancti Patres dicunt, Deum, nulla habita personarum ratione, omnibus universìm atque ex æquo prospicere, favere, consulere. Alii asserunt, Deum propter merita aliquos eligere ad Gloriam. Alii volunt, illos esse vasa misericordiæ, istos vasa iræ ex proprio ipsorum libero arbitrio. Alii postremò profitentur, felicitatem æternam propriis studiis, laboribus ac meritis obtineri. Ex his loquendi formulis, quas *Lessius*, & *Molina* testantur Sanctis Patribus quatuor priorum Ecclesiæ sæculorum fuisse familiares, inferunt Scholæ Molinianæ Theologi, Ecclesiam antiquitùs docuisse, prædestinationem ad Gloriam fieri post prævisionem meritorum, subindèque adhùc eamdem de prædestinatione doctrinam in Ecclesia vigere, probari ac doceri.

Verùm, benè multa, eaque, opinor, invicta, suppetunt mihi argumenta, quibus falsitatem hujusce tertii Molinistarum principii palam demonstrare possum. Et primò quidèm respondeo, has loquendi formulas, quas SS. Patres quatuor priorum Ecclesiæ Sæculorum identidèm usurparunt, posse facillimè conciliari cum doctrina *S. Augustini* de prædestinatione gratuita Electorum ad Gloriam antè omnem meritorum prævisionem. At enim, quandò veteres illi Patres dicunt, Deum eligere illos ad Gloriam, quos in ipsum credituros, ac sanctè piéque victuros præscivit; non loquuntur de præscientia Dei, quæ sit simplicitèr speculativa (sicut falsò interpretantur Scholæ Molinianæ Theologi) sed loquuntur de præscientia Dei, quæ est practica & effectrix rerum, seu æterno & efficaci Decreto nixa, quo Deus pietatem, sanctitatem ac fidem se illis gratuitò collaturum constituit; quæ practica Dei præscientia nullo pacto distinguitur ab ipsamet prædestinatione, qua Deus hæc præscisse dicitur, quæ fuerat ipse facturus, sicut pluribus in

locis

locis docet *S. Augustinus*, præsertim cap. 18 lib. *De Dono Perseverantiæ*, ubi hæc habet: *Eadem prædestinatio significatur etiam nomine præscientiæ, sicut ait Apostolus: Non repulit plebem suam, quam præscivit. Hoc quod ait* præscivit, *non rectè intelligitur nisi prædestinavit, quod circumstantia ipsius locutionis ostendit. Loquebatur enim* (Apostolus) *de reliquiis Judæorum, quæ salvæ factæ sunt, pereuntibus cæteris..... In hac ergò electione & in his reliquiis, quæ per electionem Gratiæ factæ sunt, voluit intelligi plebem, quam propterea Deus non repulit, quia præscivit. Hæc est illa electio, qua eos, quos voluit, elegit in Christo, ante Mundi constitutionem, ut essent Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate, prædestinans eos in adoptionem filiorum...... Sine dubio enim præscivit, si prædestinavit; sed prædestinasse, est hoc præscisse quod fuerat ipse facturus. Quid ergò nos prohibet, quandò apud aliquos verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione Electorum, eamdem prædestinationem intelligere?* Ad hanc *S. Augustini* regulam exigendas esse puto plerasque veterum Patrum locutiones ac sententias, qui, missis implexarum quæstionum tractationibus, quæ, antequàm emergerent Pelagianorum, & Semipelagianornm Hæreses, non erant necessariæ; nudè ac simpliciter pronunciarunt, Deum illos vocasse, elegisse, prædestinasse, quos pios, religiosos ac sanctos futuros esse præsciebat.

Prætèr quàm quòd, veteres istos Patres facillimè cum *Sancto Augustino* conciliabis, si in negotio prædestinationis (quemadmodùm superiùs observavi) duo in Deo secernas Decreta, si minùs re ipsa, at, juxtà mentis nostræ considerationem, distincta. Primum Decretum istud est, quo Deus finem, seu Gloriam æternam, intendit, mediaque, idest, auxilia per se efficacia, ad eumdem finem infallibilitèr conducentia seligit; quod Dei Decretum ideò Thomistæ appellant *Intentivum*, illudque purè gratuitum esse dicunt, omniaque merita ex Gratia oritura antevertens. Alterum Decretum in negotio nostræ salutis Thomistæ admittunt, quo videlicèt Deus, præstituto fine, hoc est, semel intenta gloria æterna, selectisque mediis opportunis, eorumdem executionem imperat, illudque Decretum vocant *Executivum*, quo nimirùm Deus ab æterno statuit ac decrevit, id se operaturum in tempore, ut prædestinati benè agant, & præstitutum finem, seu Gloriam æternam, per pietatis opera, & merita, ex Dei Gratia per se efficaci sobolescentia, *in ordine executionis* consequantur.

Veteres itaque Patres, qui, antè obortas Pelagianorum & Semipelagianorum Hæreses, scripserunt, de hoc secundo executionis & imperii Decreto loquuntur, dùm ajunt, Deum, ob merita benè servatæ justitiæ, præmia felicitatis æternæ largiturum. Qua in re minimè adversantur doctrinæ *S. Augustini* de prædestinatione Electorum ad Gloriam purè gratuita, & antè omnem meritorum prævisionem; cùm certum sit, Sanctum illum Doctorem sæpiùs parem priscis illis Ecclesiæ Patribus loquendi rationem usurpasse, & à se pridèm usurpatam, cum hoc ipso de prædestinatione gratuita ad Gloriam dogmate (quod sempèr adversùs Pelagianos, & Semipelagianos pro aris ac focis defendit) optimè cohærere pluribus in locis demonstrat. Secundò, doctrinæ *S. Augustini* de prædestinatione gratuita ad Gloriam non opponuntur veteres Patres, dùm dicunt, *Deum, nulla habita personarum ratione, omnibus universìm atque ex æquo prospicere, favere & consulere.*

Hanc, inquam, familiarem antiquis Patribus loquendi formulam doctrinæ *S. Augustini* de prædestinatione gratuita ad Gloriam nullatenùs officere, facilè intelliges, si semèl advertas, quadruplicis generis esse beneficia, in quibus conferendis Deus, omni personarum delectu posthabito, æquam in omnes munificentiam exercet. Inprimis, beneficia, quæ ad ordinem naturæ spectant, sunt omnibus ex æquo communia:

nia: *Deus* enim (ficut legitur *Matthæi* cap. 5. verſ. 45.) *ſuum Solem oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper juſtos & injuſtos*. Præterea, Deus omnes ex æquo homines vocat exteriùs ad Fidem & Legem Evangelicam: De qua exteriori vocatione ait Chriſtus capit. 28. verſ. 19. Matthæi: *Euntes docete omnes gentes*. Tertiò, Deus unicuique Sacramentorum communionem, & in Eccleſiam cooptationem exhibet, citrà ullam ſexus, ætatis, ac generis diſcretionem. Denique, Deus omnibus ex æquo præmium retribuit pro meritorum ratione, nullo perſonarum delectu habito.

In his quadruplicis generis beneficiis Deum omnibus universìm atque ex æquo proſpicere, favere & conſulere docent veteres Patres cum Scriptura Sacra, & *S. Auguſtino*, aliiſque Patribus; At, veteres Patres docuiſſe, Deum omnibus universìm hominibus ex æquo, & ſine ullo delectu, Gratias interiores conferre, nemo dicet, niſi qui illos aberraſſe velit à Scriptura Sacra, quæ Pſalmo 147. ait: *Qui* (Deus) *annuntiat verbum ſuum Jacob, juſtitias & judicia ſua Iſrael. Non fecit taliter omni nationi, & judicia ſua non manifeſtavit eis*. Et *Matthæi* Cap. XI. verſ. 25. & 26. inquit Chriſtus Dominus: *Confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ, quoniàm abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis. Ita Pater: quoniàm ſic fuit placitum ante te*.

Tertia, & quarta loquendi formulæ, quas uſurpant veteres Patres, dùm dicunt, *Deum proptèr merita aliquos eligere ad Gloriam, & alios fieri vaſa miſericordiæ, alios vaſa iræ, ex proprio libero arbitrio*, non repugnant doctrinæ Sancti Auguſtini de prædeſtinatione purè gratuita ad Gloriam, & antè omnem meritorum prævisionem; quia veteres illi Patres non loquuntur de Prædeſtinatione ad Gloriam *in ordine intentionis*, in quo ſanè ordine omni procùl dubio veteres illi Patres admiſerunt, juxtà conſtantem & perpetuam Eccleſiæ Traditionem, prædeſtinationem

eſſe purè gratuitam, & independentem ex meritis; Sed loquuntur veteres illi Patres de prædeſtinatione ad Gloriam *in ordine executionis*. Hinc non mirum, ſi dixerint, prædeſtinationem ad Gloriam, ſpectatam in ordine executionis, eſſe ex prævisis meritis, quæ Deus per ſuam practicam, & rerum omnium effectricem præſcientiam novit, prædeſtinatos, Gratiis per ſe efficacibus inſtructos, habituros in tempore, iiſque Gloriam æternam conſecuturos. Quo in ſenſu non ſolùm veræ ſunt iſtæ veterum Patrum loquendi formulæ, ſed ſi quis aliter loqueretur, incideret in errorem Lutheranorum, & Calviniſtarum, qui effutiunt, merita & bona opera nihil penitùs referre ad Gloriam æternam aſſequendam.

Poſtrema loquendi formula, quam priſci Patres (antequàm Pelagianorum, & Semipelagianorum Hæreſes emerſiſſent) uſurpant, dùm Gloriam æternam propriis ſtudiis, laboribus ac meritis obtinendam profitentur, tantùm abeſt, ut doctrinæ *Sancti Auguſtini* de Gratia ſe ipſa efficaci, & de prædeſtinatione gratuita ad Gloriam ſit contraria, ut potiùs ei ſit apprimè conſentanea. Ecquid enim, amabo te, aliud ſibi voluit *S. Auguſtinus*, etiam dùm totum ex Deo eſſe, totumque illi acceptum referri debere diſertè docuit? Uunm dumtaxàt, inſtar omnium, laudabo hìc Sancti illius Doctoris teſtimonium, depromptum ex Sermone XV *De Verbis Apoſtoli*, ubi hæc habet: *Totum ex Deo eſt, non tamen quaſi ut non velimus. Sine voluntate tua non erit in te juſtitia Dei. Eſſe poteſt juſtitia Dei ſine voluntate tua, ſed in te eſſe non poteſt niſi per voluntatem tuam..... Qui ergò fecit te ſine te, non te juſtificat ſine te. Ergò fecit neſcientem, juſtificat volentem*. Idem docet Aquilinus ille Doctor cap. 5. lib. 2. *De Peccatorum meritis & remiſſione*.

Sed ſi plura de Traditione SS. Patrum, cùm Græcorum, tùm Latinorum, circà doctrinam de Gratia ſe ipſa efficaci, & de Prædeſtinatione gratuita ad Gloriam, quæ à temporibus Apoſtolorum ad noſtram uſque ætatem inviolabili

labili sæculorum serie in Ecclesia fuit propagata, scire desideres; legesis eruditum librum, cui Titulus est: *Divus Augustinus, summus Prædestinationis & Gratiæ Doctor, vindicatus adversùs Joannis Launoii Traditionem, fætu postremo recens editam, & peculiari* CLEMENTIS XI. *Pontificis Maximi Decreto inustam.* Hic liber anno MDCCIV. Coloniæ editus est à nostro Clarissimo *Jacobo Hyacintho Serry*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, qui invictis momentis ostendit, priscos Ecclesiæ Patre *S. Augustini* de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam doctrinæ per omnia consentiisse, eique, secutis temporibus, Romanos Pontifices, Concilia, Patres, ac Theologos pari animorum consensione fuisse adstipulatos, subindèque consarcinatam ab *Joanne Launojo* contrariam spuriamque traditionem esse merum exerrantis ingenii commentum, calumniæ & invidiæ plenissimum, Ecclesiæ Catholicæ perindè ac *S. Augustino* contumeliosum.

X. Denique, ad pleniorem confutationem hujus tertii principii, quod, ad probandam suam sententiam de prædestinatione ad Gloriam post prævisionem meritorum, desumunt Molinistæ ex testimoniis antiquorum Scriptorum; aliquas graves hic annectam Observationes, quæ istud principium funditùs convellent.

In primis, observare debes, ex his antiquis Scriptoribus, quas suæ sententiæ de prædestinatione ad Gloriam, post prævisionem meritorum patronos adsciscunt Molinistæ, aliquos esse, quibus hac in causa nulla prorsùs debetur fides. *Origenes* prælusit errori *Pelagii*, sicut in superiori mea Epistola, post *S. Hieronymum*, observavi. *Theodoretus*, *Theophylactus*, & *Oecumenius* non debent itidèm hac in causa audiri, quia Commentariis, à se lucubratis, sensa *Origenis* inseruerunt. *Ambrosiaster*, seu Auctor Commentarii in Epistolas *Pauli*, non est genuinus fætus *S. Ambrosii*, sed incerti cujusdam Auctoris, Pelagianæ Hæreseos fuligine conspersi, non secùs ac Auctor Scholiorum apud *S. Hieronymum* in Epistolas *Pauli*, quem Critices Disciplinæ periti autumant esse *Pelagium*. Idem judicium cum doctissimo Cardinali *Norisio* in sua *Historia Pelagiana* ferendum esse existimo de *Fausto*, Rejensi in Galliis Episcopo, *Gennadio*, Massiliensi Presbytero, *Arnobio*, qui in Psalmos edidit Commentarium, & de aliis ejusdem farinæ antiquis Scriptoribus, quorum patrocinio *Lessius*, & *Molina* gloriantur. Hi quippè omnes, tùm Semipelagianorum Hæreseos luto hæserint, non sunt ad testimonium in hacce causa ferendum idonei.

Observa secundò, antiquos illos Patres (quos suæ sententiæ de Prædestinatione ad Gloriam post meritorum prævisionem adsavisse jactitant Molinistæ) scripsisse antè exortas Pelagianorum, & Semipelagianorum Hæreses, eosque, in aliis confutandis erroribus occupatos, quæstionem de efficacia Gratiæ, & de prædestinatione gratuita ad Gloriam data opera non elucidasse. Ratio est, quia licèt nonnulli prisci Ecclesiæ Patres apertè gratuitam prædestinationem propugnaverint (sicut de Sanctis *Cypriano*, *Ambrosio*, & *Gregorio Nazianzeno* asserit *S. Augustinus*) licèt ex aliis antiquis Patribus (sicut mox ostendi) nihil adversùs doctrinam de prædestinatione gratuita ad Gloriam concludi valeat: fatendum tamen est, plerosque hanc quæstionem de prædestinatione, aut non attigisse, aut eam tantùm obitèr & perfunctoriè explicuisse, quia nulla eos ad id tum temporis impellebat occasio: *Quid igitur opus est, ut eorum scrutemur Opuscula, qui, priusquàm ista hæresis* (seu Pelagii) *oriretur, non habuerunt necessitatem in hac difficili ad solvendum quæstione versari? quod profectò facerent, si respondere talibus cogerentur. Undè factum est ut de Gratia Dei quid sentirent, breviter quibusdam Scriptorum suorum locis, & transeuntèr attigerint.* Verba sunt *S. Augustini* lib. *De Prædestinatione Sanctorum* cap. 14.

Observa tertiò, errasse *Cornelium Jansenium*, dùm lib. 4. *De Hæresi Pelagiana* ausus est asserere, *priscis Ecclesiæ Græ-*

Græcæ Patribus aliquid pulveris subtilissimi erroris Semipelagianorum adhæsisse. Id, inquam, oppidò falsum est, primò, quia hoc specioso prætextu hæretici Semipelagiani suos errores defendebant, quem *S. Augustinus* vanum esse vel hac una ratione ostendit, quòd cùm omnes, jam ab ortu Christianæ Religionis, una secum totaque Ecclesia Catholica, easdem ad Deum orationes funderent, eadem quoque de Gratia & prædestinatione sentire dicendi essent: *Si ergò* (inquit S. Doctor cap. 7. Lib. De Dono Perseverantiæ) *alia Documenta non essent*, in Sacris Scripturis nimirùm, & in aliquot Patrum Scriptis, *hæc Dominica Oratio nobis ad causam Gratiæ, quam defendimus, sola sufficeret*....... *Prorsùs non operosas disputationes expectet Ecclesia, sed attendat quotidianas orationes suas. Orat ut increduli credant; Deus ergò convertit eos ad Fidem: orat ut credentes perseverent; Deus ergò donat perseverantiam usque in finem. Hæc Deus facturum se esse præscivit. Ipsa est Prædestinatio Sanctorum, quos elegit in Christo antè Mundi constitutionem, secundùm placitum voluntatis suæ*.

Observa quartò, me ultrò fateri, quibusdam Patribus Græcis, qui scripserunt antequàm in Ecclesia pullularent Pelagianorum, & Semipelagianorum Hæreses, quasdam in hocce de Gratia & prædestinatione Mysterio, necdùm exactè discusso, excidisse expressiones, quæ prima fronte apparent duriores, minùsque accuratæ, illos tamen ob id erroris insimulari non debere. Ratio est, quia licèt prisci illi Patres Græci in verbis non ita essent exacti, principium tamen, ex quo posteà (grassantibus Pelagianorum, & Semipelagianorum erroribus) diligentiori cura erutæ sunt Catholicæ veritates, fideliter tenebant. Rectè quippè observat *S. Augustinus*, nullum horumce priscorum Patrum Græcorum fuisse, qui non fateretur, immò passim non doceret, in negotio salutis totum divinæ Gratiæ acceptum referri debere. Ex quo principio necessitas & efficacia Gratiæ ad incipiendum, ad perficiendum, ad perseverandum, proindèque prædestinatio gratuita ad Gloriam palàm sequuntur. Itaque si quid dicant illi Patres Græci in negotio Gratiæ & prædestinationis, quod libero hominis arbitrio impensiùs faveat, id certè vel benigna interpretatione emolliri debet, vel intelligendum, id ab illis dictum esse sine præjudicio Gratiæ per se efficacis, & prædestinationis gratuitæ, quam etiamsi ibi non exprimant, supponunt tamen, aut alibi statuunt, perindè ac *S. Augustinus* cap. 9. Libri *De Prædestinatione Sanctorum* Semipelagianis, qui quamdam expressionem, qua usus erat S. ille Doctor in Libro *De sex quæstionibus Paganorum*, ad suum sensum Semipelagianum præposterè detorquebant, respondit, dicens: *Cernitis, me sine præjudicio latentis Consilii* (seu absoluti decreti Dei) *& aliarum causarum, id dixisse*.

Hanc Observationem duplici illustro exemplo. Primum petitur ex pluribus Patribus cùm Græcis, tùm Latinis, qui de Sacro Sancto Trinitatis Mysterio, antequàm in primo Generali Concilio Nicæno, propter enatam Arianorum nefariam Hæresim, fuisset diligentiùs explanatum, differentes, inciderunt in nonnullas expressiones paulò duriores, minùsque accuratas, quas tamen Orthodoxi Theologi nunc in Catholicum sensum benigna interpretatione flectere satagunt, illosque Patres antenicænos à pestilenti Arianorum errore circà Verbi Divini consubstantialitatem vindicant. Eccùr igitur non excusabimus & ad sensum Catholicum non adducemus priscos illos Patres, præsertìm Græcos, qui, antè obortas Pelagianorum, & Semipelagianorum errores, de Mysterio Gratiæ, & prædestinationis loquentes, non ita in verbis fuerunt accurati, sicut posteà fuerunt Patres, quandò doctrina de Gratia & Prædestinatione, ob ingruentes & gliscentes Pelagianorum, & Semipelagianorum Hæreses, diligentiori cura & examine discussa est.

Alterum exemplum desumo ex *S. Augustino*, qui humilitèr ac modestè profi-

tetur, se, antequàm prodirent Pelagianorum, & Semipelagianorum Hæreses, & doctrinam de Gratia & Prædestinatione accuratiori Criterio examinasset, in errorem fuisse lapsum. Id de se ipso modestè testatur *S. Augustinus* cap. 3. Lib. *De Prædestinatione Sanctorum*, ubi, post citatum Apostoli locum primæ Epist. ad Corinthios cap. 4. versu 7. *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Hæc statim subdit: *Quo præcipuè testimonio etiam ipse convictus sum, cùm similitèr errarem, putans Fidem, qua in Deum credimus, non esse donum Dei, sed à nobis inesse in nobis... Quem meum errorem nonnulla Opuscula mea satis indicant antè Episcopatum meum scripta, in quibus est illud..... ubi est Expositio quarumdam Propositionum ex Epistola, quæ est ad Romanos.* Si igitur *S. Augustino*, Doctorum Aquilæ, antequàm Pelagianorum, & Semipelagianorum Hæreses caput efferrent, de Gratia ac prædestinatione scribenti, aliquid humanitùs accidit, mirabimur ne, quòd priscis nonnullis Patribus, cùm Græcis, tùm Latinis, de Gratia & Prædestinatione, priusquàm illorum hæreticorum serperent errores, differentibus, aliquot in speciem duriores, minusque limatæ, & accuratæ expressiones obrepserint?

Observa denique, *S. Augustinum*, juxta avitam Sanctorum Patrum doctrinam propugnasse adversùs Semipelagianos gratuitam Prædestinationem ad Gloriam. Id liquidò probatur, primò, quia *S. Augustinus* (sicut in meis superioribus Epistolis latè commonstravi) contrà Semipelagianos disputando, totus in id incubuit, ut evinceret, Gratiam per se & ab intrinseco efficacem esse prorsùs necessariam ad exerendos omnes & singulos pietatis actus, atque illam Gratiam aliquibus ex mera Dei misericordia dari, aliquibus non dari. Ex qua *S. Augustini* suppositione palàm ac necessariò sequitur, admitti debere aliquorum gratuitam prædestinationem ad gloriam, illorum nimirùm, qui prædestinantur & ad Fidem, quæ per dilectionem operatur, & ad perseverantiam usque ad finem: neque enim ratio reddi potest, cur *Petro* potiùs quàm *Judæ* datum fuerit auxilium illud speciale, seu per se & ab intrinseco efficax, quàm quòd Deus *Petrum*, non autem *Judam*, gratuitò, & ex pura sua misericordia ad æternam Gloriam elegerit. Hinc est, quod Hæretici Semipelagiani doctrinam *S. Augustini* de necessitate Gratiæ per se & ab intrinseco efficacis ad singulos pietatis actus oppugnare haùd potuerint, quin eadem opera impugnarint gratuitam prædestinationem ad Gloriam; & versa vice, non potuerit *S. Augustinus* Semipelagianorum contra prædestinationem ad Fidem & perseverantiam argumenta solvere, quin de gratuita Prædestinatione ad Gloriam dissereret.

Præterea, tota *S. Augustini* doctrina de Gratia (sicut videre est in ejus Epistola 194. ad *Sixtum*, cap. 5.) hùc tendit, ut intelligamus, Deum, *dùm coronat merita nostra, nihil aliud coronare nisi dona sua: quia eadem merita, quibus corona redditur, non à nobis patrata sunt per nostram sufficientiam* (id est per proprium nostræ voluntatis consensum, qui, sicut docent Molinistæ, Gratiam, ex se versatilem & indifferentem, determinat, redditque ad benè agendum efficacem) *sed à nobis* (prosequitur S. ille Doctor) *facta sunt per Gratiam* (utique se ipsa & ab intrinseco efficacem) quæ suapte vi, juxtà ejusdem S. Doctoris principia, facit ut credamus, benè operemur, & perseveremus usque in finem. Ex hac certissima *S. Augustini* doctrina indubitantèr dico, sequi gratuitam esse prædestinationem ad Gloriam, eamque non pendere ex meritis per Scientiam Mediam prævisis, & auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominis arbitrio permissæ comparandis.

Refe-

Referuntur, & simùl confutantur Principia doctrinæ Gabrielis Danielis, Livini de Meyer, & aliorum Molinistarum, qui, post Franciscum Suaresium, ejusdem Scholæ Molinianæ Theologum, docent, Prædestinationem Electorum ad Gloriam, etiam retento Systemate De SCIENTIA MEDIA, *esse purè gratuitam.*

I. GAbriel *Daniel* in Epistola sexta, quam scripsit ad nostrum *Natalem alexandrum*, fidentèr affirmat, vehementèr falli illos Theologos, qui sibi persuadent, retento Systemate Scientiæ Mediæ, nec dici, ac minùs defendi posse, Prædestinationem ad Gloriam esse merè gratuitam: *Opiniones quædam Theologicæ* (inquit ille modernus Scriptor Molinianus) *falsò creduntur à multis cum Scientia Media esse colligatæ. Hæc imprimis, quæ minimè gratuitam esse prædestinationem ad Gloriam, sed à meritis prædestinati pendere docet. Qui sic opinantur, eos hallucinari planè constat. Suarez, Societatis Theologus, & Scientiæ Mediæ vindex, à quo illa tam validè, tam perspicuè probata & explanata est, ut qui eum attentè, ac sine præcepta opinione, studioque veritatis uno legat, is illi non assentiri nequeat. Suarez, inquam, dum Scientiam Mediam tuetur, simùl contendit, prædestinationem ad gloriam esse merè gratuitam, & ab omnibus meritis liberam. Suaresium sequuntur alii plerique Doctores Societatis, qui hoc argumentum sunt persecuti, eaque sententia in Jesuitarum Scholis æquè, aut magis etiam est communis, atque alia, prædestinationem ad gloriam è meritis aptam & suspensam esse docens.*

At ipse ad hæc Respondeo, non eos hallucinari Theologos, qui ajunt, retento Systemate de Scientia Media, nec asseri, nec doceri posse prædestinationem ad Gloriam esse in sensu Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* purè gratuitam, & independentem à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero subditæ arbitrio, comparandis; sed potiùs illos Scholæ Molinianæ Theologos à verò quàm longissimè discedere, qui, Duce *Francisco Suaresio*, dictitant, retento Systemate de Scientia Media, adstrui posse, & propugnari, prædestinationem ad Gloriam esse (juxta verum Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* sensum) merè gratuitam, & prorsùs liberam à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis & indifferentis comparandis. Id autem probo pluribus & ita perspicuis momentis, *ut qui ea attentè, ac sine præcepta opinione, studioque veritatis uno legent, hi illis non assentiri nequeant.*

Et primò quidèm, *S. Augustinum* docuisse, prædestinationem ad Gloriam esse purè gratuitam ultrò fatentur *Suarez*, & alii, qui ab ejus partibus stant, Molinianæ Scholæ Theologi; Atquì, *S. Augustinum* improbasse Scientiam Mediam, quantùm ad pravum & hæreticum sensum, quo olìm hæretici Semipelagiani ea abutebantur, eidemque S. Doctori planè ignotam fuisse Scientiam Mediam quantùm ad usum & modum, quo eam nunc in Scholis suis usurpare solent Molinistæ, benè multis, iisque, mea sententia, invictis momentis jam evici, & ostendi, non tantùm *S. Augustino*, ejusque Discipulis *Prospero*, *Fulgentio*, *Hilario*, *S. Thomæ Aquinati*, verùm etiam & Patribus Concilii Tridentini omninò ignotam fuisse Scientiam Mediam quantùm ad usum & modum, quo nunc Molinistis eam adhibere, docere & interpretari solenne est; id, inquam, jam evici in Epistola, quam ad te dedi, quæque in prima Epistolarum mearum Classe est ordine septima, in qua etiam palàm feci, Scientiam Mediam, statìm ac à *Ludovico Molina* fuit excogitata, & in lucem producta, gravissimos in Ecclesia excitasse tumultus, à Clarissimis totius Orbis universitatibus, Parisiensi, Salmanticensi, Lovaniensi, & Duacensi fuisse damnatam, ac tandèm (fatente ipsomet *Livino de Meyer*, Societatis Jesu, in sua, quam nuperrimè edidit, *Historia Congregationum de Auxiliis Divinæ Gratiæ*) diù discussam esse in celeberrimis illis

illis Congregationibus, habitis coràm Summis Pontificibus CLEMENTE VIII & PAULO V. ac postremò ab omnibus Consultoribus (uno dumtaxàt excepto) explosam, rejectam ac repudiatam fuisse, tanquàm penitùs contrariam principiis doctrinæ *S. Augustini* de Gratia se ipsa efficaci, & de prædestinatione gratuita ad Gloriam. igitur, retento systemate de Scientia Media, nullo pacto (juxta verum *Sanctorum Augustini*, & *Thomæ* sensum) dici & propugnari potest, prædestinationem ad Gloriam esse merè gratuitam, & independentem à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominis permissæ arbitrio, comparandis.

Prætereà, *Suarez*, aliique, qui illius systemati adhærent Scholæ Molinianæ Theologi, docent, Deum omnibus omninò hominibus æqualia offerre auxilia versatilia, indifferentia, & subdita libero hominum arbitrio, quorum alii per proprium suæ voluntatis consensum ejusmodi auxilia versatilia & indifferentia determinant ad benè operandum, eaque reddunt efficacia, seu (ut ipsi vocant Molinistæ) *congrua*; Alii verò homines eadem auxilia versatilia & indifferentia, sibi à Deo æqualitèr oblata, per suum dissensum reddunt inefficacia, seu (ut ajunt) *incongrua*. Atquì talium auxiliorum versatilium & indifferentium, quæ Deus æqualitèr & indiscriminatìm omnibus hominibus offerat, quæque quantùm ad efficaciam, vel inefficaciam, seu (ut cum *Suaresio* loquuntur isti Molinistæ) quantùm ad *congruitatem*, vel *incongruitatem*, à solo hominum libero arbitrio pendeant; horum, inquam, auxiliorum Dei, versatilium & indifferentium ne vel minimum quidèm vestigium offenditur in Operibus *S. Augustini*, qui potiùs (sicut in meis superioribus Epistolis copiosè commonstravi) Gratias, quas Deus hominibus ad benè operandum suppeditat, docet ubique esse per se & ab intrinseco efficaces, suamque efficaciam non desumere ex consensu voluntatis humanæ, nec ex genio, indole & temperamento hominum, nec ex locis, temporibus & circumstantiis, sed suam haurire efficaciam ex omnipotentia Dei, & ex supremo ejus in omnes creaturas, etiam liberas, dominio; quæ Gratiæ (ut inquit Aquilinus ille Doctor) à nullo duro corde respuuntur, quia à Deo dantur, ut primitùs cordis durities auferatur, suntque media efficacissima, quæ certò & infallibilitèr Electos perducent ad Gloriam æternam, ad quam Deus illos ab æterno gratuita sua voluntate ac misericordia elegit ac prædestinavit. Igitur in *Suaresii* systemate, quod obviis, ut ajunt, ulnis amplectuntur *Daniel*, & *Mayr*, nec dici, nec defendi potest (juxta genuinum *Sanctorum Augustini*, & *Thomæ* sensum) prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & prorsùs independentem à prævisis meritis, auxilio Gratiæ versatilis, indifferentis, & libero hominis subditæ arbitrio, comparandis, sicut docetur in Schola Thomistica.

Tertiò in Systemate *Suaresii* nullo pacto locum habere potest modus quo (sicut in meis præcedentibus Epistolis ostendi) Scriptura Sacra, Summi Pontifices, Concilia, & Sancti Patres, potissimùm *Augustinus*, *Prosper*, *Fulgentius*, *Hilarius*, *Bernardus*, *Thomas Aquinas*, merita & bona opera dari & effici à Deo tradunt, nempè ita ut Deus sit, qui operetur in nobis velle & perficere; qui facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas, auferendo cor durum, & dando cor docile; qui omnia opera nostra operatur in nobis &c. Hic, inquam, modus operandi, quem, tanquàm soli Deo eximium, commendant Scriptura Sacra, Summi Pontifices, Concilia, & Sancti Patres, nec locum nec veritatem habere potest in Systemate *Suaresii*, quia Deus (juxta illud Systema) non operatur nostrum consensum, sed dumtaxàt per Scientiam Mediam explorat, ubi, quandò, & in quibus circumstantiis consensuri sumus, & per nostrum consensum Gratiam Dei ex se versatilem, indifferentem, & libero voluntatis nostræ permissam arbitrio,

trio,

trio, redituri sumus *congruam* & efficacem ad benè operandum.

Nec etiam in Systemate *Suaresii* ex duobus hominibus, æqualitèr induratis, Deus uni præ alio cor emollit, convertit & immutat per Gratiam suam, quam *Suarez* supponit cum *Molina* esse dumtaxàt versatilem, indifferentem, & pendentem (quantùm ad efficaciam) à libero nostræ voluntatis consensu, per quem prædicta Moliniana Gratia redditur *congrua* & efficax ad benè agendum; sed Deus (in Systemate *Suaresii*) ex duobus hominibus, qui æqualiter sunt indurati, eo solo nomine uni præ alio favet, quod illum in his collocet circumstantiis, in quibus prævidit per Scientiam Mediam, ipsum propriis liberi arbitrii viribus cor suum præ alio homine emolliturum, consensurum, & per consensum suum gratiam versatilem, indifferentem, suoque libero subditam arbitrio, determinaturum, eamque hoc pacto redditurum *congruam*, & efficacem ad benè operandum. Cùm igitur modus operandi Dei in nobis per Gratiam suam, quem Scriptura Sacra, Summi Pontifices, Concilia, & Sancti Patres ei constanter tribuunt, nec locum, nec veritatem in Systemate *Suaresii* habere possit; certè non video, qua veri specie, vel fiducia potuerit *Gabriel Daniel* asserere, in Systemate *Suaresii* verè dici & propugnari posse (etiam retento Systemate de Scientia Media) Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse (juxtà verum *S. Augustini* sensum) merè gratuitam, & independentem à prævisione meritorum.

Quartò, *Suarez* (juxtà suum Systema) Deum facit ex æquo Auctorem bonorum, & malorum operum, quia docet, Deum omnibus hominibus æqualitèr tribuisse liberum arbitrium, quo quisque pro suo nutu Gratiam versatilem & indifferentem, singulis prorsùs hominibus promiscuè, & æqualitèr oblatam, per proprium suæ voluntatis consensum, vel dissensum, reddit congruam & efficacem ad bonos actus eliciendos, vel *incongruam* & inefficacem ad malos actus exerendos; ita ut sola ratio, cùr aliqui præ aliis consentiant & benè agant, ex libertate eorum dumtaxàt proveniat: Deus autem (juxtà *Suaresium*) eo solo nomine auctor est & dator consensus, ac boni operis, quia constituit hominem in iis circumstantiis, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, eum Gratiæ versatili & indifferenti in talibus circumstantiis consensurum, atque per consensum suum Gratiam versatilem, suoque (quantùm ad efficaciam) subditam libero arbitrio, redditurum *congruam* & efficacem ad benè operandum: Atqui, Deus pari quoque ratione (juxtà *Suaresii* Systema) constituit hominem in iis circumstantiis in quibus prævidit per Scientiam Mediam, eum Gratiæ versatili & indifferenti, sibi à Deo oblatæ, dissensurum, illamque per suum dissensum redditurum *incongruam* & inefficacem subindèque malè operaturum. Igitur ex Systemate *Suaresii* mihi videtur sequi, Deum pari ratione esse auctorem & datorem dissensus, sicut & consensus; demeriti sicut & meriti; mali operis sicut & boni. Hoc palmare incommodum, quod habet istud *Suaresii* Systema de prædestinatione gratuita ad Gloriam cùm ex *S. Augustini* doctrina de prædestinatione gratuita ad Gloriam minimè sequatur, palàm est, nec verè dici, nec stabiliri posse, in *Suaresii* Systemate, Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse merè gratuitam, & à meritorum prævisione independentem.

Quintò, Prædestinatio ad Gloriam in Systemate *Suaresii* non est certa infallibilitate ordinis & causalitatis, nec totum, quod est in salutis nostræ negotio, Deo, tanquàm causæ efficienti, tribuit; sed est tantùm certa certitudine & infallibilitate præscientiæ, quatenùs Deus per Scientiam Mediam prævidet, hominem, in talibus circumstantiis constitutum, Gratiam versatilem, & indifferentem, sibi oblatam, determinaturum, eamque per suum consensum redditurum *congruam* & efficacem: quo semel prævisso, Deus (sicut docet Suarez) decernit hominem

ponere in his circumstantiis, in quibus prævidit, hominem Gratiæ versatili & indifferenti consensurum, illamque per suum consensum redditurum *congruam* & efficacem.

Quò fit, ut *Suarez* in suo de Prædestinatione Systemate non tribuat Deo, tanquàm causæ efficienti, consensum, quem præbet homo in his circumstantiis constitutus, sed illum subtrahit causalitati Dei, vultque, solam causam efficientem consensus, quem homo, in iis circumstantiis positus, præbet Gratiæ versatili, eamque per talem consensum determinat, redditque *congruam* & efficacem, esse humanam voluntatem; subindéque *Suarez* negat, Prædestinationem ad Gloriam esse certam infallibilitate ordinis & causalitatis, & id quod præcipuum ac caput est in negotio salutis nostræ, videlicèt bonum voluntatis nostræ consensum, subtrahit divinæ voluntati: Atqui in doctrina Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* Prædestinatio ad Gloriam est certa non tantùm certitudine præscientiæ, sed etiam infallibilitate ordinis & causalitatis, quia Deus (sicut sæpiùs, juxtà utriusque S. Doctoris principia, ostendi) est causa rerum omnium, quæ spectant negotium nostræ salutis, præsertim voluntatis nostræ consensus, in quem Deus per Gratiam se ipsa efficacem influit, prævié & physicé voluntatem nostram determinando ad consentiendum: igitur, in Systemate *Suaresii*, veré, & juxtà Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* sensum, dici non potest, prædestinationem esse puré gratuitam, & liberam à prævisione meritorum.

Postremò, ut missa faciam alia argumenta, quæ jam adduxi contra Scientiam Mediam, & pro Divinis Decretis & auxiliis ex se efficacibus, certum est, *Suaresium* prædestinationem Electorum incipere non à Decreto, quo Deus vult absoluté, & gratuità sua voluntate intendit conferre illis Gloriam, sed prædestinationem auspicari a Decreto, quo Deus absoluté vult illis impertiri Gratias *congruas*, seu illos collocare in his circumstantiis, in quibus prævidit, illos Gratiæ versatili & indifferenti consensuros, eamque per suum consensum reddituros congruam & efficacem. Qua in re *Suarez* præpostero ordine procedit, & penitùs alieno à doctrina Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, qui (sicut in superiori mea Epistola observavi) docent, Deum priùs velle (non prioritate temporis, sed naturæ) dare Electis Gloriam æternam, quæ se habet instàr finis, quàm velle illis conferre Gratias efficaces ad Fidem, ad justitiam, & perseverantiam, quæ ad Gloriam æternam comparantur, tanquàm Media ad finem. Omne quippè Agens, ordinaté volens, priùs vult finem, quàm Media, & intentio finis est causa electionis Mediorum, ut concors est omnium Theologorum ac Philosophorum sententia, & hinc est, quòd Sacræ Litteræ, Sancti Patres, ac præsertìm *S. Augustinus*, prædestinationem ad Gratias per se efficaces, ad Fidem, ad justitiam, & perseverantiam, quæ sunt Media ad consequendam Gloriam æternam conducentia, refundant in prædestinationem ad Gloriam, tanquàm in finem priùs à Deo volitum, sicut liquet ex testimoniis, quæ in mea superiori Epistola, ad astruendam prædestinationem ad Gloriam, memini me protulisse.

Cùm igitur, juxtà *Suaresii* Systema, Decretum Dei de conferendis Mediis ad salutem antevertat Decretum, quo Deus vult dare Gloriam, quæ se habet per modum finis, indè concludo, non posse in hoc Systemate dici ac defendi (juxtà verum Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* sensum) prædestinationem ad Gloriam esse puré gratuitam, & independentem à prævisione meritorum. Hæc argumenta extricent ac dissolvant, si possint, Theologi Moliniani, qui nunc (præeunte *Gabriele Daniele*) huic Suaresiano de prædestinatione ad Gloriam Systemati patrocinantur.

II. At, valeant, obsecro, vitiligationes, solutiones, incomprehensibiles, tendiculæ verborum, & cavillationes Theologicæ, quas idem *Daniel* passim in suis Epistolis, sexta & septima ad nostrum *Natalem Alexandrum*, ad lecto-

lectoribus fucum faciendum, adhibet, ac remiſcet non ſemel, & à quibus nunc brevitèr me expediam.

In primis, ait *Gabriel Daniel*, in hoc *Suareſii* Syſtemate facilè explicari modum, quo prædeſtinatio ad Gloriam eſt purè gratuita; quia, juxta illud Syſtema, penès Deum dumtaxàt eſt dare Gratiam *congruam*, , ſeu collocare hominem in his circumſtantils, in quibus beneficio Scientiæ Mediæ prævidit, illum gratiæ, ſibi oblatæ, conſenſurum, benè operaturum, & uſque in finem perſeveraturum. *Hanc Gratiam congruam Deus non omnibus largitur* (inquit Daniel) *ſed quòd Deus aliquem Ethnicum ejuſmodi Gratia congrua donare decernat, in cauſa eſt ejuſdem Dei voluntas mera, & miſericordia, quæ illum ab innumerabili perditorum ac reproborum grege ſecernit: adeò ut, ſi quis ab eo percontetur, & Apoſtoli vocem uſurpet:* Quis te diſcernit? *reſpondere alitèr verè nequeat, quàm iſtis ejuſdem Pauli vocibus: Nibil habeo, quod non acceperim: Uni Deo acceptam refero gratiam hanc, per quam à tenebris ad veritatis lucem traducendus eram, quam noluit ſexcentis dare, qui ejuſdem gratiæ beneficio fuiſſent paritèr colluſtrandi, cùmque mea coronabit merita, ſua quoque, ut cum Auguſtino (Epiſt. 105.) loquar, beneficia coronabit*.

Sed hanc *Danielis* cavillationem jam abundè retudi tàm in mea ſuperiori Epiſtola, quàm in aliis, in quibus latè confutavi Gratiam *congruam* Moliniſtarum, ibi quippè oſtendi, verum quidèm eſſe in Syſtemate *Suareſii* & aliorum Gratiæ *congruæ* defenſorum, penès Deum dumtaxat eſſe dare gratiam *congruam*, quibus vult, ſeu pro ſuo nutu & arbitrio ponere aliquos homines in his circumſtantiis, in quibus per Scientiam Mediam prævidit, eos benè uſuros Gratia verſatiii & indifferenti, eique conſenſum præbituros; at, ibidèm commonſtravi, falſum eſſe in Syſtemate *Suareſii*, & aliorum Congruiſtarum, penès Deum eſſe Gratiam verſatilem, quam hominibus in his, vel illis circumſtantiis, locis, & temporibus offert, reddere *congruam* & efficacem; hoc inquam, tàm falſum eſt, quàm quod maximè in Syſtemate *Suareſii*, & aliorum Congruiſtarum, qui conſtantèr docent, non penès Deum, ſed tantummodò penès hominem eſſe Gratiam verſatilem, ſibi à Deo, in his vel in illis circumſtantiis oblatam, determinare, & per ſuum eonſenſum illam reddere *congruam* & efficacem ad credendum, ad benè operandum, & ad perſeverandum uſque in finem.

Quo ſemèl poſito *Suareſii*, aliorumque Congruiſtarum principio, ſequitur primò, hominem, qui in his, vel illis circumſtantiis per ſuum conſenſum gratiam verſatilem & indifferentem reddit *congruam* & efficacem, in ſe ipſo, & non in Deo, propter bonum conſenſum, qnem à ſe ipſo, & non à gratia Dei, habet, gloriari poſſe, ſeque per vires liberi arbitrii ſui diſcernere ab aliis hominibus, qui eamdem Gratiam verſatilem, & indifferentem, ſibi æqualitèr in iiſdem circumſtantiis, locis, & temporibus oblatam, per ſuum diſſenſum reddiderunt *incongruam* & inefficacem. Sequitur ſecundò, hominem nec Deum orare debere pro obtinendo illo conſenſu, quem daturus eſt gratiæ, nec Deo rependere grates pro conſenſu, quem præſtitit gratiæ; quia Deus (ſi audiantur Congruiſtæ) non eſt dator illius conſenſus, cùm penès dumtaxat hominem ſit conſentire, vel diſſentire Gratiæ, ſibi oblatæ à Deo. Sequitur tertiò, Deum non eſſe omnipotentem; quippè qui per Gratiam verſatilem & indifferentem nequit eſſe cauſa efficiens iſtius conſenſus, ſed tantummodò voluntas humana. Sequitur quarto, Deum non habere abſolutum imperium, & abſolutum dominium in corda hominum, ea videlicet vi & efficacia gratiæ ſuæ immutando, emolliendo, inclinando, convertendo, & trahendo quocùmque vult, ſed hoc imperium ac dominium pertinere ad ſolum hominem, qui Gratiam verſatilem & indifferentem per proprium ſuæ voluntàtis conſenſum reddit *congruam* & efficacem; cor ſuum pro nutu & arbitrio

ſuo

suo immutat, emollit, inflectit, convertit, & trahit quocumque vult. Sequitur denique id, quod præcipuum est & caput totius negotii salutis nostræ, videlicet bonam determinationem, & voluntatis nostræ consensum non Deo, sed homini, tanquàm causæ independenti, primoque principio, adscribi debere.

Et post hæc & alia gravissima incommoda, quæ sua sponte fluunt ex *Suaresii*, & aliorum Congruistarum Systemate, quæque alibi fusiùs confutavimus, æquis animis, si superis placet, audiemus *Gabrielem Danielem*, & *Livinum de Meyer*, fumum suis lectoribus venditantes, &, quasi de tripode oracula funderent, fidentèr asserentes, in Systemate *Suaresii*, & Congruistarum meliùs, quàm in Thomistarum Systemate, explicari, ac defendi (juxtà Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ principia) prædestinationem ad Gloriam, esse purè gratuitam, & liberam à prævisione meritorum? Hoc tamen tam singulare & insolens paradoxum non veretur *Gabriel Daniel* in Epistola sexta ad nostrum *Natalem Alexandrum* proponere ceù principium omnibus notum, quod vel tantispèr vocare in dubium nefas est: *Illud certè, ut levissimè dicam* (ait *Daniel*, vir, si quis unquàm fuit, modestissimus) *concedas mihi oportet, Systemate hoc Scientiæ Mediæ posito, gratuitam rationem prædestinationis ad Gratiam, & summum Numinis ad gubernandos animos imperium tam nitidè explicari, tam demonstrari solidè, quàm in hypothesi Decretorum prædeterminantium: Quippè cùm fieri nullatenùs possit, ut clariùs explicetur utrumque, ut validiùs probetur, quàm in eo, quod modò tueor, Scientiæ Mediæ Systemate*. In quibus *Danielis* verbis eximiam ejus animi modestiam demiror quidèm, sed veritatem desiderare cogor.

Tantùm quippè abest, ut *P. Danieli* concedam ipse, posito Scientiæ Mediæ, & Gratiæ congruæ systemate, quod acritèr cum suo concellita, *Francisco Suaresio*, tuetur; gratuitam prædestinationem, & summum Numinis ad gubernandos animos imperium tam nitidè explicari, tam demonstrari solidè, ut clariùs explicari utrumque & validiùs probari non possit: Tantùm, inquam, abest, ut id *Patri Danieli* concedam, ut potiùs contrarium tum argumentis Theologicis, tum ex pluribus absurdis, & gravissimis incommodis, quæ ex hoc Suaresiano de Prædestinatione & Gratia Systemate facilè eliciuntur, in meis superioribus Epistolis probaverim, quibus hoc unum in præsentia addam, videlicèt, hoc *Suaresii* Systema, cui (tanquàm Polypus saxo) mordicùs adhærescunt *Daniel*, & *Meyer*, iisdem premi difficultatibus, & argumentis, quæ *Molina*, & *Lessius* proferunt contra Systema Thomistarum de Gratia per se efficaci (sicùt passim in meis præcedentibus Epistolis commonstravi.)

Hinc *Joannes Martinonus*, recens ex Societate Jesu Scriptor, in suo *Anti-Jansenio* Disp. 26. Sect. 3. Num. 25. purum putumque *Molinæ* de Gratia & Prædestinatione Systema amplectitur, & rejicit *Suaresii* de Gratia *congrua* Systema, quod ait ab illo Auctore inutilitèr excogitatum fuisse ad expediendas aut molliendas difficultates, quæ emergunt circà auxilia Divinæ Gratiæ. Quam *Martinoni* deliberationem dùm paulò attentiùs ipse perpendo, venit mihi in mentem dictum illius Hispani, qui, inspecta mole & magnificentia Templi *S. Laurentio* Sacri, & Hieronymitarum Monasterii, quod in Hispania infinitis sumptibus excitavit Rex Catholicus *Philippus II.* (post victoriam apud *S. Quintinum* die festo *S. Laurentii* de Gallis reportatam) quasi attonitus exclamavit, *horrendum debuisse esse periculum, cujus evandendi causa, hac conditione se Rex obstrinxerat*. Ita ipse de hac *Joannis Martinoni*, in seligendo puro *Molinæ* de Gratia & prædestinatione Systemate, singulari deliberatione censeo. Nisi enim Theologus ille Molinianus Systema *Suaresii* de prædestinatione, & Gratia congrua (quod tantoperè *Daniel*, & *Meyer* celebrant) gravissimè periclitari, ac penè desperatum sensisset, nunquam profectò sese, instar *Curtii*, pro salute publi-

publica in profundam abyssum præcipitem dedisset.

III. Sed ait iterùm *Gabriel Daniel*, doctrinam de Gratia *congrua*, cujus efficacia in quadam *congruitate* temperata ad indolem hominis, ad loca, tempora, & circumstantias, in quibus datur, posita est, apertè probavit *S. Augustinus* lib. 1. Quæst. 2. ad Episcopum *Simplicianum*, ubi loquens de homine, quem Deus vult convertere ad bonam frugem, hæc habet: *Eum sic vocat, quomodò scit congruere, ut vocantem non respuat.* Quæ *S. Augustini* verba (inquit Daniel) si expendimus, *apparet omninò Divinum decretum vocationis dirigi cognitione: si hominem hunc eo modo vocaverim, qui ipsi congruat, morem vocanti mihi geret.*

Hæc, & alia ejusmodi *S. Augustini* testimonia, quæ frustrà Moliniani Congruistæ congerunt, cùm jam expenderim & explanaverim in Epistola, quam ad te dedi, quæque in hac tertia Epistolarum mearum Classe est ordine sexta, in qua etiam probavi *S. Augustinum* nullibi favere Gratiæ *congruæ* Molinistarum, sed illum doctrinæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci semper fuisse acerrimum defensorem; actum agerem, si, ad dilucidandam Aquilini illius Doctoris mentem, plura hic addere vellem. Quocircà unum dumtaxàt in præsenti proponam argumentum historicum, quod germanam mentem *S. Augustini* circà doctrinam de Gratia per se efficaci, & de prædestinatione ad Gloriam ante omnem meritorum prævisionem in optimo, ut spero, lumine collocabit.

Sic igitur argumentor: Post damnatas à Summis Pontificibus INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII. quinque famosas *Jansenii* Propositiones, fuerunt aliqui, potissimùm in Galliis, qui pertimescebant, ne antiqua *S. Augustini* de Gratia se ipsa efficaci, & de prædestinatione gratuita, ante omnem meritorum prævisionem, doctrina fuisset cum doctrina *Jansenii* à laudatis Summis Pontificibus proscripta: Atqui ad excutiendum panicum illum timorem, qui multorum animos pervaserat, statuerunt Episcopi Cleri Gallicani, sæpiùs in Comitiis Generalibus congregati, hanc antiquam *S. Augustini* doctrinam de Gratia se ipsa efficaci, quæ non tollit liberum hominis arbitrium, sed potiùs illud conservat, fovet ac perficit, non fuisse ab Ecclesia damnatam, sed ab ea retentam & approbatam; doctrinam verò *Jansenii* fuisse jure optimo ab Ecclesia profligatam, quòd admitteret Gratiam *necessitantem*, perperàmque *Jansenium* gloriari patrocinio *Sancti Augustini*, cujus doctrina de Gratia & prædestinatione longè latèque discrepabat à confixis ejusdem *Jansenii* erroribus: igitur hæc constans fuit totius Galliæ Episcoporum sententia, *S. Augustinum*, contrà Pelagianos & Semipelagianos disputantem, stabilivisse necessitatem Gratiæ per se efficacis ad omnes & singulos pietatis actus. Minor hujus Syllogismi Propositio constat ex Actis Generalium Cleri Gallicani Comitiorum, quæ anno MDCLV. habita sunt, in quibus hæc leguntur: *In præsenti rerum statu Comitiis placuit, hocce caput ad solatium fidelium, qui doctrinam S. Augustini meritò venerantur, clariùs explicandum esse. Hi scilicèt verentur, ne doctrina illa ex Constitutione Pontificia* (idest, INNOCENTII X. adversùs quinque Jansenii Propositiones) *aliquod detrimentum patiatur; quem metum nonnulli eis incutere conantur; at sperandum subtimidos illos fideles, qui de hac re non ex se ipsis, sed tantùm ex aliorum, quibus fidem adhibent, testimonio judicane, potiùs Cleri Gallicani, quàm privatorum auctoritati concessuros; quorum privatorum eruditionis atque ingenii laus, totius Gallicanæ, immò universalis Ecclesiæ, Jansenii doctrinam aliam esse à doctrina Augustini declarantis, testimonio, nequaquàm præferri debet.* Idem circà *S. Augustini* doctrinam de Gratia decrevit Clerus Gallicanus in comitiis Generalibus coactis anno MDCLX. & anno MDCC.

Prætereà, postquàm Summus Pontifex CLEMENS XI in sua Constitutione, *Unigenitus* proscripsisset centum

&

& unam *Quesnelli*, Propositiones, inter quas, plures quæ spectabant Gratiam, damnavit *in sensu Jansenii*; confestìm insurrexerunt inquieti quidam homines, quos non puduit asserere, Summum illum Pontificem in prædicta Constitutione per latus *Quesnelli* doctrinam *S. Augustini* de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci confixisse. Sed horum temeritatem idem Summus Pontifex, abjecta omni cunctatione, compescuit in suis Litteris ad universalem Ecclesiam anno MDCCXVIII. directis, quæ incipiunt his verbis: *Pastoralis Officii &c.* & in quibus ejusmodi homines, qui in aquis turbidis piscari gestiunt, appellat *calumniatores*. Quin, & Sanctissimus noster BENEDICTUS XIII. qui universæ Ecclesiæ clavum feliciter regit, tam in suo *Brevi* Pontificio ad universos Ordinis Prædicatorum Professores anno MDCCXXIV. dato, quàm in sua Constitutione, quæ incipit: *Pretiosus*, promulgata anno MDCCXXVII. conceptis verbis declarat, illos esse insignes calumniatores, qui affirmare præsumunt, CLEMENTEM XI. in sua Constitutione, quæ auspicatur his verbis: *Unigenitus Dei Filius &c.* damnasse doctrinam de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam antè omnem prævisionem meritorum: quam doctrinam (ait ibidèm Sanctissimus ille Pontifex) Schola Thomistica ex Verbo Dei, ex Summis Pontificibus, ex Conciliis, & Sanctis Patribus, præsertim ex *Augustino*, & *Thoma*, laudabili studio se hausisse gloriatur.

Denique, Summus Pontifex CLEMENS XI. damnavit infaustum, maleque consarcinatum libellum, qui anno MDCCIII. prodiit sub nomine *Joannis Launoii*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctoris, in quo temerarius ille Scriptor effutiebat, *S. Augustinum*, in stabilienda doctrina de Gratia se ipsa efficaci, & de prædestinatione gratuita ante omnem meritorum prævisionem, prælusisse *Jansenii*, erroribus ab Ecclesia proscriptis. Hæc enim *Launojus* pag. 126. sui libelli de doctrina *S. Augustini* scribere audet: *Etsi* (inquit) *Jansenius Iprensis Episcopus nomen Divi Augustini prætenderet, & quam ei tribuebat doctrinam sexcentis in locis claris & apertis probaret . . . . . præcipua ejus theoremata, tam in Galliis & Hispaniis quàm in Italia condemnata sunt, nulla inquisitione facta, an revera Augustini essent, necne:* Hunc, inquam, infaustum *Joannis Launoii* libellum sine mora damnavit CLEMENS XI. quòd probè sciret, doctrinam *S. Augustini* de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci fuisse à suis decessoribus Summis Pontificibus semper laudatam, commendatam, ac probatam, eamque subindè toto cælo distare à doctrina *Jansenii* de Gratia efficaci necessitante, quam sæpiùs, jureque optimo profligavit Ecclesia.

IV. Quæ cùm ita sint, debent *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer* concedere mihi, Summos Pontifices, & non tantùm Galliarum, sed & totius Orbis Christiani Episcopos agnovisse, doctrinam de Gratia se ipsa efficaci, & de prædestinatione gratuita ad Gloriam ante omnem meritorum prævisionem semper fuisse probatam in Ecclesia, tantùm abest, ut ab ea fuerit damnata in causa *Baii*, *Jansenii*, & *Quesnelli*, sicut duo illi Moliniani Scriptores rudi & imperitæ plebi persuadere tentarunt.

Ampliùs dico; nec video quid præstare possim, quod *Danieli*, & *Meyer* gratius & jucundius accidere queat. Audiant igitur ambo illi Scriptores Moliniani, qui tam acritèr & acerbè in doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci invehuntur; audiant, inquam, quid ipsis, nomine totius Scholæ Thomisticæ, pollicear, ac spondeam: Si *Daniel*, & *Meyer* vel unum citare possint summum Pontificem, qui commendaverit unquàm & probarit doctrinam de Gratia versatili, de Scientia Media, & de Gratia congrua, vel palàm aliquandò declaraverit, Molinistas laudabili studio gloriari, se hanc doctrinam ex *SS. Augustino*, & *Thoma* hausisse, sicut certissimè constat,

stat, complures fuisse Romanos Pontifices, qui doctrinam Scholæ Thomisticæ laudarunt & approbarunt, atque publicis Decretis declararunt, laudabili studio Thomistas gloriari, se hanc doctrinam de Gratia se ipsa efficaci hausisse ex Sanctis Patribus, præcipuè *Augustino*, & *Thoma*: Si (inquam) *Daniel*, & *Meyer* doctrinam suam, de Gratia versatili, de Scientia Media, & de Gratia congrua, à tempore *S. Augustini* ad nostram usque ætatem fuisse semper in Ecclesia conservatam ac propugnatam, possint tam facilè, tàmque solidis ostendere argumentis, quàm Thomistæ doctrinam suam de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam ante omnem meritorum prævisionem, à tempore *S. Augustini* ad nostram usque memoriam, perpetua sibique semper constanti Sanctorum Patrum Traditione, fuisse ab Ecclesia Catholica sollicitè conservatam, defensam, ac vindicatam, perspicuis, validisque evincunt argumentis: Si etiam *Daniel*, & *Meyer* doctrinam suam de Scientia Media, de Gratia versatili, & de Gratia congrua, Patribus Tridentinis probatam esse, eosdemque Patres in definiendis controversiis de Prædestinatione, Gratia, & libero hominis arbitrio contra Hæresiarchas *Lutherum*, & *Calvinum*, hanc Molinianam doctrinam adhibuisse, tam verè & dilucidè demonstrare valeant, quàm Thomistæ palàm faciunt, Patres Concilii Tridentini in profligandis Lutheranorum, & Calvinistarum erroribus circa Prædestinationem, Gratiam, & liberum hominis arbitrium, usos fuisse avita Scholæ Thomisticæ doctrina de Gratia se ipsa efficaci, & de prædestinatione gratuita ad Gloriam antè omnem prævisionem meritorum: Si insuper, *Daniel*, & *Meyer* doctrinam Scholæ de Gratia per se efficaci gravissimos in Ecclesia excitasse tumultus, eamque à celebrioribus totius Orbis Academiis proscriptam ac damnatam esse, tam veris Historiæ monumentis commonstrare possint; quàm vera sunt, & indubitata illa Historiæ monumenta, quibus Thomistæ probant, *Molinæ* doctrinam, statìm ac publicam lucem adspexit, magnos in Hispania, Gallia, Italia, & in Belgio excivisse tumultus ac tragædias, eamdemque *Molinæ* doctrinam à celebrioribus Academiis, Salmanticensi, Lovaniensi, Duacensi, publicis censuris perstrictam ac confixam fuisse: Postremò, si *Daniel*, & *Meyer* doctrinam suam de Scientia Media, de Gratia versatili, & de Gratia congrua in celeberrimis Congregationibus *De Auxiliis*, coràm Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. habitis, probatam fuisse ac nullis censuris inustam, tam veris, tamque genuinis Actis probare possint; quàm vera sunt ac genuina illa Acta, ex quibus Thomistæ evincunt, doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci, & de prædestinatione gratuita ante omnem meritorum prævisionem fuisse approbatam, & tanquàm exactam ad veram *SS. Augustini*, & *Thomæ* mentem declaratam ab omnibus harumce Congregationum de *Auxiliis* doctissimis Consultoribus, excepto uno, videlicèt *Antonio Bovio*; doctrinam verò *Molinæ* abi isdem Consultoribus, post maturum ac diuturnum examen fuisse rejectam tanquàm novam, & à germana mente SS. Patrum *Augustini*, & *Thomæ* alienam, sicut fatetur ipsemet *Livinus de Meyer*, Societatis Jesu Theologus, in *Historia*, quam nuperrimè adornavit, *Congregationum de Auxiliis Divinæ Gratiæ*. Hæc, inquam, si *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer* præstent omnia, desinet tunc Schola Thomistica doctrinam Scholæ Molinianæ impugnare, & ipse palàm eorum omnium, quæ contrà doctrinam *Molinæ*, *Suaresii*, *Danielis*, & *Livini De Meyer* inter disputandum dixi, palinodiam lubens decantabo.

V. Plura de prædestinatione gratuita ad Gloriam hìc non addam, & brevitatis ergò, consultò prætermittam hanc quæstionem, quam mihi sub finem Epistolæ tuæ proponis, *utrùm* videlicèt *S. Augustinus docuerit, prædestinationem bonorum Angelorum ad Gloriam fuisse merè gratuitam, & prorsùs independentem à prævisione meritorum*? Hanc, inquam, quæstionem in præsentia prætermitto, quia scio, me ei jam fecisse satis

In

in duabus Epistolis, quas ad te dedi, & quæ in prima Epistolarum mearum Classe sunt ordine nona & decima. In his quippè Epistolis contra *Molinam*, & *Jansenium* multis argumentis probavi, Adamum in statu innocentiæ, & Angelos in statu viæ opus necessariò habuisse (juxta inconcussa *SS. Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ Principia) Gratia per se & ab intrinseco efficaci sive ad benè agendum, sive ad perseverandum in accepta justitia.

Ex hoc autem semel posito principio (quod in Schola Augustiniano-Thomistica tam certum est quàm quod maximè) planè consequitur, docuisse *S. Augustinum* prædestinationem quorumdam Angelorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & liberam à prævisione meritorum. At enim, facta semel hac hypothesi, qua *S. Augustinus* vult, Angelos in statu viæ necessariò indiguisse ad perseverandum Gratia per se efficaci, eamdemque Gratiam fuisse à Deo quibusdam Angelis ad perseverandum usque in finem gratuita voluntate concessam, aliis verò Angelis esse denegatam; hac, inquam, semel facta hypothesi, necessariò sequitur, admitti debere, juxta doctrinam *S. Augustini*, prædestinationem aliquorum Angelorum ad Gloriam esse purè gratuitam, illorum nempè Angelorum, quibus Deus conferre voluit Gratiam per se efficacem ad perseverandum usque in finem in accepta justitia.

Neque enim ulla potest reddi ratio, cur Deus hoc speciale Donum, seu auxilium per se efficax ad perseverandum dederit quibusdam Angelis, quibusdam verò Angelis non dederit, quàm quòd Deus quosdam Angelos, gratuita sua voluntate elegerit, prædestinaritque ad Gloriam; aliòs autem Angelos ad Gloriam eligere ac prædestinare noluerit. Cùm igitur (juxta Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinam, quam in his duabus Epistolis contra Molinistas & Jansenistas latè exposui, ac probavi) Angeli ad agendum & perseverandum opus necessariò habuerint auxilio per se efficaci, rectè cum Sanctis illis Patribus docent omnes Thomistæ, prædestinationem bonorum Angelorum ad Gloriam esse purè gratuitam & independentem à prævisione meritorum.

Contrà verò Molinistæ, & Jansenistæ, qui cum *Molina* & *Jansenio*, pertendunt, Angelos, sive ad agendum, sive ad perseverandum non indiguisse Gratia per se efficaci, sed dumtaxàt Gratia versatili, indifferenti, & subdita, quantùm ad efficaciam, libero eorum arbitrio, docent, hac in causa simùl fæderati, prædestinationem bonorum Angelorum ad Gloriam non esse gratuitam, sed factam esse ex prævisione meritorum, quæ Deus in ipsis prævidit per Scientiam Mediam, futurorum conditionatorum exploratricem. Ex qua Molinistarum, & Jansenistarum hoc in capite concordia facilè concludere potes, carissime Discipule, verum esse quod sæpiùs tibi inculcare studui, videlicèt Thomisticæ Scholæ doctrinam de Gratia & prædestinatione magis à *Jansenii* doctrina distare, quàm ab ea Scholæ Molinianæ doctrina distare ac discrepare videatur.

Vale, & ea, quæ hactenùs de prædestinatione Electorum ad Gloriam purè gratuita, juxta doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, dixi, sedulò meditare. Quantò enim illa attentiori meditatione ruminabis, eò magis in te divinæ Gratiæ & prædestinationis Mysterii intelligentia simul & amor augescent, magisque in dies aptus & idoneus evades ad percipienda cælestis de Gratia doctrinæ dogmata, quæ Sancti Patres *Augustinus*, & *Thomas*, Sacræ Traditionis testes, è divinis sui Magistri Apostoli *Pauli* Scriptis hauserunt, quæque in præclaris eorum Operibus tanto cum fructu leguntur. Interìm, obnixè deprecemur Auctorem Gratiæ, ut illam in corda nostra diffundat, mentesque nostras novo semper lumine illustret, quò magis ac magis sciamus, *quæ sit supereminens magnitudo virtutis ejus in nos, qui credimus, secundùm operationem potentiæ virtutis ejus*, verba sunt Apostoli *Pauli* cap. I. Epist. ad Ephesios, vers. 18. & 19.

EPI-

EPISTOLA NONA

THEOLOGICO-POLEMICA,

De Reprobatione negativa & positiva sive Angelorum, sive lapsorum hominum, quam non esse Prædestinationem ad malum culpæ, sed solùm ejus permissionem includere; nec itidèm esse prædestinationem ad pœnam antè culpam, sed tantùm supposita ac prævisa culpa; multis argumentis evincitur.

QUòd duas posteriores meas Epistolas de prædestinatione gratuita ad Gloriam, & antè omnem meritorum prævisionem, te læto animo excepisse, & avidis perlegisse oculis, mihi in tua Epistola significes, plurimùm gaudeo, sed quòd ex earum lectione mentem tuam circà hominum reprobationem gravissima subierit difficultas, quæ te à pluribus diebus haud parùm excruciat, hoc est sanè, quod mihi itidèm non levem molestiam creat. Sed bono esto animo, carissime Discipule, in proximo est ut cureris, totusque ipse in ista Epistola in hanc curam incumbam, ut te liberem ab hac implexa & salebrosa difficultate, quæ tàm altè animo tuo infixa hæret, quamque sic proponis: *Ideò dicunt Thomistæ* (sunt ipsissima tua verba) *prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & omninò independentem à prævisione meritorum, quia* (inquiunt) *Deus, qui est sapientissimus Provisor universalis, vult priùs finem, quàm velit Media conducentia ad finem: Atqui Gloria æterna se habet instàr finis, merita verò, comparata per auxilia se ipsis efficacia, sunt Media, quæ perducunt ad Gloriam æternam; Ergò Deus vult Electis priùs dare gloriam æternam, quàm velit illis conferre auxilia per se efficacia, quorum ope eliciant bona opera & meritoria vitæ æternæ. Hoc Thomistarum argumentum* (subdis) *invictè quidèm* (mea sententia) *probat Prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam, & prorsùs independentem ab omni prævisione meritorum. Ast, idem Thomistarum argumentum ingerit, circà reprobationem hominum, difficultatem, quæ videtur mihi inextricabilis, quamque sic propono: Deus, cum sit sapientissimus Provisor, debet in reprobatione hominum priùs velle finem reprobationis, quàm Media: Atquì finis reprobationis hominum est ostensio justitiæ Divinæ per exclusionem à Gloria æterna, & per inflictionem pœnæ; Media verò, quæ conducunt ad illum finem, seù ad manifestationem divinæ justitiæ, sunt culpæ & peccata hominum; ergò Deus in reprobatione hominum priùs vult ostensionem suæ justitiæ per exclusionem reproborum à Gloria & inflictionem pœnæ, quàm prævideat culpas & peccata hominum; quod certè, ut cordatè fatear, videtur mihi arguere in Deo crudelitatem, multùmque derogare voluntati, quam* (*sicùt Fides Catholica docet*) *Deus habet, salvandi omnes omninò homines, & Divinæ ipsius justitiæ, quæ non vult pœnam antè culpam.*

Hoc argumentum, pace tua dixerim, dilectissime Discipule, ne levitèr quidèm attingit sententiam Thomistarum de causa reprobationis tam Angelorum, quàm hominum, sed impetit dumtaxàt errorem *Calvini*, quem in Concilio Generali Tridentino jure optimo damnavit Ecclesia.

I. Quod quidèm ut clariùs intelligas, aperiam hìc brevitèr statum præsentis quæstionis. Dein, ostendam, quid Tho-

Thomistæ, aliique Orthodoxi Theologi censeant de causa, seu motivo reprobationis tam Angelorum, quàm hominum. Tertiò, indicabo sententiam, cui, ceu probabiliori, stare debeas, & argumentis, queis impugnari potest, faciam satis. Postremò, errorem *Calvini* circà causam, seu motivum reprobationis, confutabo. Unum tantummodò, ut dilucidè aperiam statum hujusce quæstionis, quæ spectat causam, seu motivum reprobationis tàm Angelorum, quàm hominum, velim sedulò advertas; videlicèt duplicem à Theologis distingui tàm Angelorum, quàm hominum reprobationem, *negativam* unam, *positivam* alteram. Reprobatio *negativa* (secundùm aliquos Theologos) est mera non electio ad Gloriam æternam; secundùm alios verò est actus positivus, per quem Deus non tantùm non eligit quosdam ad Gloriam, verùm etiam ab ea excludit, vel saltèm actu positivo permittit, ut aliqui labantur in culpam, excludantur à Gloria. Reprobatio *positiva* est actus, quo Deus aliquibus præparat pænam tùm *Damni*, seu perennem privationem Visionis Divinæ essentiæ; tùm pænam sensus, seù ignis æterni. Hinc primò facilè intelliges, secundùm aliquos Theologos Reprobationem *negativam* tum Angelorum, tùm hominum, nullum prorsùs actum ex parte Dei importare, secundùm alios verò Theologos aliquem actum ex parte Dei importare. Secundò percipies, Reprobationem *negativam* in hoc potissimùm discrepare à reprobatione *positiva*, quòd reprobatio *negativa* includat tantùm terminum *à quo*, seù Gloriam æternam, à qua reprobi excluduntur; reprobatio verò *positiva* duplicem importet terminum, unum videlicèt *à quo*, seù Gloriam æternam, à qua arcentur & excluduntur reprobi, alterum *ad quem*, seu pænam tùm *damni*, tùm *sensus*, quam Deus æterno suo Decreto præparat Reprobis.

Hac posita utriusque reprobationis, *negativæ*, & *positivæ*, tùm Angelorum, tùm hominum, distinctione, quæ apud omnes Theologos pervulgata est, certum est & in confesso apud omnes Catholicos, reprobationem *positivam* tùm Angelorum, tùm hominum, non esse gratuitam, hoc est, non pendere ex sola voluntate Dei, sed habere ex parte reproborum, tàm Angelorum, quàm hominum, aliquam rationem, seù motivum cùr Deus illos positivè reprobaverit & sempiternis pænis addixerit. Docent, inquam, omnes ad unum Orthodoxi Theologi contrà impium Hæresiarcham *Calvinum*, rationem, seù motivum reprobationis positivæ Angelorum fuisse peccatum superbiæ, in quod illos labi permisit Deus, & propter quod voluit, ut æterna pæna tam damni, quam sensus torqueantur. Similitèr, iidem Catholici Theologi contrà illum Hæresiarcham docent, rationem, seù motivum reprobationis *positivæ* hominum in statu naturæ lapsæ esse, vel peccatum originale, quod ab Adamo ad omnes omninò homines propagatum est, vel eorum personalia demerita, seù peccata actualia, in quæ, congenitæ suæ defectibilitati à Deo permissi, propria voluntate & malitia prolabuntur.

Hæc est omnium Catholicorum Theologorum circà reprobationem *positivam* tàm Angelorum, quàm lapsorum hominum, contrà *Calvinum*, & alios Hæreticos constans ac perpetua doctrina. At, utrùm reprobatio *negativa* tàm Angelorum, quàm hominum, habeat itidèm ex parte reproborum aliquam rationem, seù motivum, cùr videlicèt Deus velit aliquos, sive Angelos, sive homines, excludere ab æterna Gloria? difficultas est, quæ Catholicos Theologos in varias cogit abire sententias, quas hic brevitèr referam, & ex quibus eam seligam, quæ mihi magis arridet, ac probabilior videtur.

In primis, *Ludovici Molinæ* discipuli docent, reprobationem etiam *negativam* supponere prævisionem peccati tùm in Angelis, tùm in hominibus lapsis, hoc est, contendunt, Deum per Scientiam Mediam prævidisse lapsum & hominum & Angelorum, antequàm secundùm nostrum concipiendi modum, eos *negativè* reprobaverit, seù non elegerit

gerit ad æternam Gloriam. Sed hæc Scholæ Molinianæ Theologorum sententia facilè rejicitur, non solùm quia isti Theologi in negotio prædestinationis & reprobationis sive Angelorum, sive hominum lapsorum, admittunt Scientiam Mediam, exploratricem futurorum conditionatorum, quam ipse in superioribus meis Epistolis (juxtà illibatam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinam) omni argumentorum genere confutavi; sed etiam, quia iidem Moliniani Theologi, sicùt constantèr docent, prædestinationem sive Angelorum, sive lapsorum, hominum ad Gloriam non esse gratuitam, sed pendere ex prævisione consensus, quem homo Gratiæ, sibi à Deo oblatæ, versatili, indifferenti, & ejus subditæ libero arbitrio, daturus est, & per quem eamdem Gratiam versatilem redditurus est efficacem: ità docent Molinistæ, Angelos, & homines lapsos non reprobari etiam *negative*, idest illos non excludi à Gloria, nisi posteàquam Deus per Scientiam Mediam prævidit, illos dissensuros Gratiæ versatili & indifferenti, sibi oblatæ, eosque per suum dissensum hanc Gratiam versatilem reddituros inefficacem & infructuosam. Porrò, hæc Scholæ Molinianæ Placita quàm nova & à genuina SS. Patrum *Augustini*, & *Thomæ* doctrina sint aliena, tam latè in meis superioribus Epistolis jam probavi, ut si impræsentiarùm in his refellendis immorari vellem, otio tuo abuterer, & bonas horas malè collocarem.

II. Sunt alii Theologi, quos vulgò *Augustinianos* appellant, qui docent primò, malorum Angelorum reprobationem sivè *negativam*, sivè *positivam*, factam esse tantùm post prævisionem peccati, in quod liberè lapsi sunt. Secundò docent, idem judicium ferri debere de reprobatione hominum tàm *negativa*, quàm *positiva*, facta hypothesi, quòd Adamus in justitia originali perseverasset. Denique docent, hominum in statu naturæ lapsæ reprobationem, etiam *negativam* supponere prævisionem peccati, non actualis quidèm, sed originalis.

At, istorum Theologorum sententia tribus innititur principiis, quæ meo calculo probare minimè possum. Ajunt enim primò, nec Angelos in statu viæ, nec Adamum, in statu innocentiæ, ad actu perseverandum opus habuisse Gratia per se & ab intrinseco efficaci, sed illos dumtaxàt indiguisse Gratia versatili, & indifferenti, & eorum subdita libero arbitrio, quæque per illorum consensum reddebatur efficax ad benè operandum, & per ipsorum dissensum evadebat inefficax, sterilis & planè infructuosa. Ex hoc principio concludunt isti Theologi dicti *Augustiniani*, reprobationem *negativam* Angelorum, seu ipsorum à Gloria æterna exclusionem, præsupponere prævisionem peccati actualis; quia, inquiunt, non potuit Deus Angelos excludere ab æterna Gloria, seù illos *negativè* reprobare, quin prius per Scientiam Mediam prævidisset, quinam è numero Angelorum malè usuri essent Gratiis versatilibus & indifferentibus, easque per suum dissensum reddituri inefficaces ad benè operandum & perseverandum. Undè, quemadmodùm isti Theologi, appellati *Augustiniani*, docent, Deum non prædestinasse aliquos Angelos ad Gloriam, nisi post prævisionem meritorum, & futuri eorum consensus dati Gratiæ versatili; ità asserunt, Deum non reprobasse etiam *negative* malos Angelos, idest, illos non exclusisse à Gloria æterna, nisi post prævisionem demeritorum, & denegati consensus Gratiæ versatili & indifferenti, sibi, perindè ac bonis Angelis, ex æquo oblatæ.

Verùm, istud *Augustinianorum* Theologorum principium, quod in statu naturæ innocentis, tàm respectu Adami, quàm Angelorum, adhùc Viatorum, supponit & admittit Molinianam doctrinam de Scientia Media, de Gratia versatili, de Gratia congrua, & de prædestinatione ad Gloriam post prævisionem meritorum; hoc, inquam, principium, quod genuinæ Sanctorum Patrum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ è diametro oppositum est, debet penitùs repudiari, sicùt jam in meis superio-

ribus Epistolis pluribus solidis momentis commonstravi.

Alterum principium, quo *Augustiniani* Theologi probant, reprobationem non solùm *positivam*, sed etiam *negativam* hominum in statu naturæ lapsæ præsupponere prævisionem peccati, saltem originalis, in hoc situm est, quòd velint, homini in statu naturæ lapsæ necessariam dumtaxàt esse Gratiam se ipsa efficacem, proptèr infirmitatem, quam contraxit ex peccato originali, undè sic argumentantur: Homo, in statu naturæ lapsæ constitutus, opus non habet Gratia per se efficaci nisi proptèr infirmitatem contractam ex primigenia protoparentis labe; ergò præcisa seu ablata hujus peccati originalis prævisione, Deus in reprobando homine lapso eadem ratione se gereret, qua in Angelorum reprobatione *negativa* se gessit. Atqui Deus (inquiunt illi Augustiniani Theologi) non reprobavit etiam *negativè* Angelos nisi post actualis peccati prævisionem, ergò similitèr Deus homines, in statu naturæ lapsæ constitutos, non reprobat etiam *negativè*, nisi post prævisionem peccati Originalis.

Sed hoc Augustinianorum Theologorum principium (pace illorum dixerim) veritate non nititur. Falsum quippè est (sicut jam multis luculentissimis momentis probavi in variis, quas ad te dedi, Epistolis) Gratiam per se efficacem esse tantùm necessariam homini propter infirmitatem, quam ex peccato originali contraxit, id, inquam, falsissimum est, quia (sicut omnes Thomistæ contrà *Molinam*, & *Jansenium* docent) Adamus in statu innocentiæ, ubi sanè nulli prorsùs infirmitati erat obnoxius, & Angeli, adhùc Viatores, indiguerunt, sive ad benè agendum, sive ad perseverandum in accepta justitia, auxilio per se & ab intrinseco efficaci. Nullo igitur pacto dici potest (juxtà SS. *Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ principia, quæ in meis præcedentibus Epistolis matura consideratione expendi) gratiam per se efficacem esse tantùm homini necessariam propter infirmitatem, quam contraxit ex peccato originali.

Tertium denique principium, quo Theologi, vulgò dicti *Augustiniani*, pertendunt, reprobationem, etiàm *negativam* hominum in statu naturæ lapsæ fieri post prævisionem peccati, non quidem actualis, sed originalis; in hoc sistit, quòd velint, peccatum originale esse motivum reprobationis *negativæ* lapsorum hominum, sive in his, quibus peccatum originale est remissum per baptismum, sive in his, quibus non est remissum.

Sed hoc Augustinianorum Theologorum principium, cui nonnulli etiàm Thomistæ suffragantur, probare ipse non possum. Non inficior tamen, reprobationem hominum lapsorum fuisse factam post prævisum peccatum originale, illudque fuisse motivum *sufficiens* ad omnes omninò homines reprobandos non solùm *negativè*, sed etiam *positivè*. Cùm enim per peccatum originale totum genus humanum fuerit infectum, & dignum exclusione à Gloria æterna, & indignum omni prorsùs Gratia, indèque omnes Adami posteri (sicut Fides docet) nascantur filii iræ, rei mortis, non tantùm temporalis, sed etiam æternæ, mancipia diaboli, semen maledictum, sicut variis in locis innuit Scriptura Sacra, ex quibus facilè colligitur peccatum originale fuisse omni procùl dubio motivum sufficiens ad excludendos omnes homines à Gloria æterna, idest, ad illos singulos reprobandos. Id profectò non inficior, sed potiùs cum omnibus fidelibus firma, ut par est, Fide teneo. Nunquàm tamen adducar, ut credam, peccatum originale fuisse reverà motivum reprobandi, seu excludendi à Gloria illos homines lapsos, quibus Deus remittere ac per baptismum in tempore delere voluit peccatum originale, sicut sunt omnes Christiani, quibus Sacro baptismatis Fonte ablutis, & Christianæ Religionis Mysteriis initiatis, culpa originalis fuit dispuncta atque condonata. Sed ea de re plura dicendi opportunior mox sese dabit occasio.

III. Hactenùs quid Molinistæ, & Theo-

Theologi, qui vulgò *Augustiniani* dicuntur, censeant de motivo reprobationis tàm Angelorum, quàm hominum lapsorum, breviter exposui: nunctres super hac re Thomistarum sententias referam, & eam, quæ ex his videtur mihi probabilior, seligam, ac multis confirmabo argumentis. In primis, sunt aliqui Thomistæ, qui cum *Didaco Alvarefio*, *Joanne à S. Thoma*, *Contensono*, & aliis, docent, reprobationem *negativam* tàm Angelorum, quàm hominum lapsorum, non habere aliam rationem, aliudque motivum, nisi voluntatem divinam, qua videlicèt Deus sive Angelos, sive homines lapsos vult efficaci intentione primùm excludere ab æterna gloria, tanquàm à beneficio eis indebito; ajuntque, hanc efficacem Dei intentionem esse gratuitam, & omnem sive Angelorum, sive lapsorum hominum antecedere culpam. Deindè dicunt, Deum ex hac efficaci intentione aliquos, sive Angelos, sive homines, excludendi à Gloria, progredi ad præparandum medium, quo illa exclusio à Gloria obtineatur, nempè permissionem culpæ non remittendæ. Afferunt denique isti Thomistæ, Deum prævidere eorum lapsum & culpam, quam vult permittere, eumque, post prævisam culpam, damnationis pænam decernere, seù exclusionem à Gloria, non solùm tanquàm à beneficio illis, seù Angelis, & hominibus, indebito, sed etiàm tanquàm pænam, qua in perpetuum torqueantur; eisque insuper præparare pænam sensus, de qua dicitur cap. 25. Matthæi: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & Angelis ejus*.

Sunt alii Thomistæ, qui cum *Joanne Baptista Goneto* afferunt quidèm, reprobationem negativam Angelorum nullam supponere prævisionem peccati, sed eam fieri sola voluntate Dei, Angelos, quos vult, excludendi à Gloria æterna, tanquàm à beneficio illis indebito; docent attamen illi Thomistæ, reprobationem *negativam* hominum in statu naturæ lapsæ supponere prævisionem peccati, non quidèm actualis, sed originalis, quod volunt esse motivum, proptèr quod Deus non omnes homines lapsos eligit ad Gloriam.

Postremò, alii Thomistæ (quorum sententiæ, tanquàm probabiliori, ipse adhæreo) censent, reprobationem *negativam* sive Angelorum, sive hominum lapsorum, non esse voluntatem Dei, excludentis, ante omnem actualem culpam prævisam, aliquos, sive Angelos, sive homines lapsos, à Gloria æterna, tanquàm à beneficio ipsis indebito, sed esse voluntatem Dei, permittentis, ut aliqui, sive Angeli, sive homines lapsi, suæ defectibilitati permissi, in actualia peccata labantur, & sua culpa ab æterna Gloria excidant, & deindè illos (post prævisa eorum personalia, seu actualia peccata) re ipsa excludendi à Gloria, seu à Regno Cælesti, æternæque pænæ tàm damni, quàm sensus, addicendi.

Hæc postrema Thomistarum sententia de reprobatione *negativa* tàm Angelorum, quàm hominum lapsorum, videtur mihi cæteris aliis probabilior. Primò, quia, juxta illam Thomistarum sententiam, reprobatio *negativa* tàm Angelorum, quàm hominum, non importat (quatenùs præcedit culpam) voluntatem Dei excludentis aliquos, sive Angelos, sive homines, à Gloria æterna, sed tantùm importat voluntatem Dei permittentis, ut aliqui, sive Angeli, sive homines, sua culpa deficiant ab æterna gloria, & voluntatem puniendi hanc culpam, tùm pæna damni, excludendo à Gloria, tùm pæna sensus per ignem æternum infligenda.

Hoc pacto explanata reprobatione tum *negativa*, tum *positiva* sive Angelorum, sive lapsorum hominum, facilè intelligitur, Deum antè culpam tùm Angelorum, tùm hominum, non modò non velle aliquos excludere à gloria, sed potiùs velle, quantùm est ex se, omnes ad eam pervenire, eaque est voluntas antecedens, per quam Deus (sicut fusè ostendi in meis superioribus Epistolis) sincerè omnes, sive Angelos, sive homines lapsos, ordinat ad Gloriam æternam, singulis confert,

 vel

vel saltèm offert auxilia verè sufficientia ad salutem æternam consequendam; immò (ut, post *S. Thomam*, docent *Thomas de Lemos*, *Alvarez*, & alii) Deus, quantùm est ex se, paratus est dare illi, cui tribuit auxilium sufficiens, etiàm auxilium per se efficax, nisi ipse propria sua culpa ac malitia resistendo Gratiæ sufficienti, obicem & impedimentum ponat receptioni Gratiæ per se efficacis, adeò ut (quemadmodùm docet *S. Thomas*) ratio cùr aliquis Gratiam non habeat, non sit, quia Deus eam illi dare non vult, sed quia ipse eam non vult habere, & de industria ejus receptioni impedimentum ponit.

Hanc esse *S Thomæ* doctrinam nullus dubito, &, ut candidè dicam, non video, nec capere possum, quo pacto cum ista Sanctissimi Præceptoris nostri doctrina cohærere, & conciliari possit doctrina illorum Theologorum, qui docent, reprobationem *negativam* tùm Angelorum, tùm hominum, non esse voluntatem qua Deus permittit, ut aliqui, sivè Angeli, sivè homines ab æterna gloria sua culpa excidant, & deindè ob eam culpam eos re ipsa excludat à Gloria, & æterna pœna tàm damni, quàm sensus afficiat; sed pertendunt, Deum incipere reprobationem *negativam* sivè Angelorum, sivè lapsorum hominum ab efficaci intentione excludendi aliquos, tùm Angelos, tùm homines, ab æterna Gloria, tanquàm à beneficio indebito, eamque efficacem Divinæ voluntatis intentionem esse omninò gratuitam, omnemque culpæ prævisionem antevertere: Hæc, inquam, istorum Theologorum sententia, certè non video, quo pacto stare & cohærere possit cum doctrina, mox à me exposita *S. Thomæ*, qui etiam pluribus in locis in explicanda reprobatione tùm Angelorum, tùm hominum, nullibì meminit illius voluntatis efficacis, qua Deus vult aliquos excludere à Gloria ante culpam, sed eam explicat per solam & nudam voluntatem permissivam, qua Deus vult permittere, ut aliqui, sive Angeli, sive homines, suæ virium defectibilitati relicti, & Gratiis per se efficacibus destituti, à Gloria æterna deficiant, & cadant in culpam, qua supposita, vult Deus pœnam damnationis eis infligere: *Deus* enim, ut appositè ait *Tertullianus*, *de suo bonus est*, *ex nostro justus*.

Quocircà, post præmissum maturum ac diuturnum examen, videtur mihi, prædictam horumce Theologorum sententiam, cui etiam aliquot Thomistæ patrocinantur, non esse satis doctrinæ *S. Thomæ* principiis consentaneam, & divinæ benignitati, quæ vult, quantùm est de se, omnium salutem, ita ut nonnisi per illos stet, quod à Gloria æterna excludantur. Hanc veritatem apertissimè Scriptura Sacra adstruit pluribus in locis, in quibus dicitur, Deum, quantùm est de se, non solùm neminem velle perire, sed etiam velle, ut omnes salvi fiant, & vivant vita æterna: *Perditio tua ex te Israel* (id est, nullo modo ex me) *sed tantùm in me auxilium tuum*, capit. 13. *Osee* Prophetæ: *Nolo mortem impii*, *sed ut convertatur & vivat*, Ezechielis cap. 33. *patientèr agit Deus propter vos*, *nolens aliquos perire*, *sed omnes ad pœnitentiam reverti*. Porrò hæc, & alia id genus Scripturæ loca vera esse haùd possunt in sententia istorum Theologorum, quos in præsentia refello. Quî enim, amabo te, Deus verè ac sincerè dicere potest: *Perditio tua ex te Israel*: *Nolo mortem impii*, *sed ut convertatur & vivat*, si Deus (sicut asserunt illi Theologi) efficaci intentione ac voluntate, quæ præcedat omnem Angelorum & hominum culpam, aliquos ex illis ab æterna Gloria excludat.

At, in sententia (quam ipse, ut probabiliorem, amplector) illorum videlicet Thomistarum, qui (post *Capreolum*, *Cajetanum*, *Ferrariensem*, & *Nazarium*, quos sequitur olim Parisiis meus Magister *Antonius Goudin*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, in prima parte sui *Tractatus De scientia & voluntate Dei*, *de Providentia*, *Prædestinatione*, *& Reprobatione*, *atque de Gratia*, *Coloniæ anno* MDCCXXIII. *in lucem editi*) docent, Deum non incipere repro-

probationem *negativam* tàm Angelorum, quàm hominum, ab efficaci intentione & voluntate illos excludendi à Gloria antè prævisionem illorum culpæ, sed asserunt, reprobationem *negativam* tum Angelorum, tum hominum, quatenùs præcedit illorum culpam, importare dumtaxàt voluntatem Dei permittendi ut aliquis sua culpa ab æterna Gloria deficiat, & voluntatem, quam habet, puniendi hanc culpam, tùm pæna damni excludendo illum à Gloria, tùm pæna sensus per Ignem æternum infligenda: In hac (inquam) Thomistarum, quam ipse sequor, sententia, omnibus illis, mox à me laudatis Sacræ Scripturæ testimoniis sua constat veritas.

In ista quippè Thomistarum sententia, Deus antè Angelorum & hominum culpam, non modò non vult aliquos ab æterna Gloria excludere, sed potiùs vult, quantùm est ex se, omnes ad eam pervenire, eisque media verè sufficientia, quibus illam assequi possint, præparat, ita ut ex Deo non fit quòd à Gloria æterna aliqui excludantur, sicque verè Deus dicere possit: *Perditio tua ex te Israel: Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat: Quid est, quod debui ultrà facere vineæ meæ & non feci?*

Cæterùm, cùm liberum arbitrium possit per se ipsum deficere, & à solo Deo habeat indeficientiam, ideò ab æterno statuit Deus permittere, quosdam, sivè Angelos, sivè homines, lapsos deficere per suam culpam à Gloria æterna; sic enim postulat natura tàm Angelicæ, quàm humanæ, defectibilis conditio, & divinæ Providentiæ ordo, & ipsum totius universi bonum, splendorque Divinæ Justitiæ, quæ non manifestaretur, si nulla culpa tàm ex parte Angelorum, quàm ex parte hominum permitteretur, aut, si permissam Deus per suam misericordiam condonaret atque deleret. Statuit etiam Deus ab æterno, juxtà ordinem providentiæ suæ, & ad manifestandam misericordiam suam, dare aliquibus Angelis & hominibus auxilia per se & ab intrinseco efficacia, ne deficerent, sed ad Gloriam æternam infallibilitèr pervenirent, & sic facta est illorum gratuita electio, seu prædestinatio ad Gloriam; aliorum verò Angelorum & hominum lapsorum inchoata est reprobatio, non quidèm per exclusionem à Gloria (sicut asserunt illi Theologi, quorum sententiam hìc refello) sed cœpit eorum reprobatio per nudam permissionem, qua Deus, illos congenitæ suæ defectibilitati relinquendo, permisit ut laberentur in culpam, eorumque culpam jam prævisam ordinavit Deus in bonum, seù in manifestationem suæ justitiæ, decernendo videlicèt jam prævisæ Angelorum & hominum culpæ pænam damnationis, quæ consistit in pæna *damni*, seu privationis visionis essentię Divinæ, & in pæna *sensus*, scilicèt ignis æterni, juxtà illud *Matthæi* cap. 25. *discedite à me* (ecce pænam exclusionis ab æterna Gloria) *ite in ignem æternum* (ecce pænam sensus.)

Ex quo liquet, Deum reprobationem *negativam* tùm Angelorum, tùm hominum, non incipere ab efficaci intentione, qua Deus velit eos excludere à Gloria antè prævisam eorum culpam (sicut asserunt illi Theologi, quibuscum mihi in præsentia disputatio est) sed potiùs Deum incipere reprobationem tàm Angelorum, quàm hominum à decreto merè permissivo, quo permittit, ut aliqui, sivè Angeli, sive homines labantur in culpam, &, post prævisam eorum culpam, decernere, illis infligere damnationis pænam, seu pænam *damni*, quæ consistit in privatione visionis Divinæ essentiæ, & æterni ignis supplicium, in quo sistit pæna *sensus*.

IV. Respondebis, sat scio, voluntatem, qua Deus verè ac sincerè vult salutem omnium hominum, eisque præparat auxilia *verè sufficientia* (in sensu tamen Thomistico intellecta) quibus eam consequi possint, esse tantùm voluntatem antecedentem, quæ non impedit, quominùs velit Deus voluntate consequenti aliquos homines, vel Angelos, excludere à Gloria.

Verùm, hac responsione non eludes vim

vim propositi argumenti. Quamvis enim ipse ultrò ac libens fatear, voluntatem Dei consequentem excludendi aliquos, sive Angelos, sive homines, à Gloria æterna propter circumstantiam culpæ, ex parte reproborum, tum Angelorum, tum hominum, prævisæ, non obstare voluntati antecedenti, quam Deus habet, salvandi, quantùm in se est, omnes omninò homines; attamen contendo, voluntatem consequentem, qua Deus vellet aliquos, sive Angelos, sive homines, excludere à Gloria æterna citrà ullum eorum prævisum demeritum nullo pacto stare posse cum vera ac sincera voluntate antecedenti salvandi omnes omninò homines. Verùm enim verò, non repugnat quidèm, ut Deus aliquos, sive Angelos, sive homines, quos voluntate Antecedenti, & quantùm est ex se, salvare vult, deindè attenta eorum culpæ circumstantia, velit re ipsa voluntate consequenti illos damnare, & excludere à Gloria æterna. Id certè non repugnare probat noster Angelicus Doctor clarissimo exemplo Judicis, qui vult furem, aut homicidam agi in furcam ob culpam, quem volebat antè culpam vivere.

At, voluntatem Dei consequentem excludendi aliquos, sive Angelos, sive homines, citrà eorum demeritum, à Gloria æterna, stare posse cum vera & sincera Dei voluntate antecedenti salvandi omnes omninò sive Angelos, sive homines, nullus profectò mihi unquàm persuadere poterit, quia *S. Joannes Damascenus*, & *Sanctus Thomas* I. Parte, Quæst. 19. Art. 8. ad I. & Quæst. 23. *De Veritate* Art. 2. disertissimè has duas Dei voluntates, videlicèt *Antecedentem*, & *consequentem* sic explicant, ut primam, qua Deus, quantùm in se est, vult salvare omnes, sive Angelos, sive homines, doceant oriri ex eo, quod est à Deo, seù ex infinita ejus bonitate; alteram verò voluntatem, qua Deus vult aliquos, sive Angelos, sive homines reprobare, sive excludere ab æterna Gloria, ex defectu, seu culpa reproborum, tum Angelorum, tum hominum, originem habere dicant. Quin, *Sanctus Thomas*, & præcipui ejus Discipuli, *Thomas De Lemos*, & *Didacus Alvares*, docent (sicut sæpiùs observavi in meis superioribus Epistolis) Deum per voluntatem Antecedentem, qua vult salvare omnes omninò homines, præparare singulis hominibus Gratias sufficientes, illisque offerre Gratias se ipsis efficaces, quas revera illis conferret, nisi reprobi propria malitia ac culpa sua resisterent Gratiis sufficientibus, & hac resistentia & culpa sua ponerent obicem, & impedimentum receptioni Gratiæ per se efficacis, quam Deus, quantùm ex se est, paratus est illis dare, & cujus ope, infallibiliter perseverarent & Gloriam æternam consequerentur. Ex qua doctrina palàm sequitur, Deum reprobis, sive Angelis, sive hominibus, denegare, propter eorum demerita, auxilia per se efficacia, subindèque illos, ob prævisam illorum culpam, excludere ab æterna Gloria.

Hanc sententiam, si pacato & sedato animo, ut par est, perpendas, fateberis (opinor) eam non tantùm suaviorem esse, magisque divinæ benignitati ergà homines consentaneam, verùm etiàm, facilè intelliges, eam omnibus reprobis tùm Angelis, tùm hominibus, omnem de Deo conquerendi locum præripere. Enim verò, si reprobatio *negativa* importet voluntatem, qua Deus, tanquàm provisor universalis, permittit, aliquos in culpam cadere, &, ob prævisam illorum culpam, vult illos excludere à Gloria æterna, eisque infligere damnationis pœnam, nihil sanè habent reprobi, sivè Angeli, sivè homines, quod de Deo querantur, sed suæ dumtaxàt defectibilitati, culpæ, ac malitiæ suam reprobationem, seu exclusionem à Gloria adscribere debent. Ast, si Deus (sicut censent illi Theologi, quos nunc impugno) reprobationem tàm Angelorum, quàm hominum incipiat ab efficaci intentione, seu voluntate illos excludendi à Gloria antè prævisam illorum culpam, aliqua reprobis suppetere videtur ratio querendi de Deo, & sese excusandi, dicendo: *Quid mali, & quid pœnæ commeruimus*,

si Deus

si Deus ab æterno , & antecedentèr ad culpam nostram voluerit efficaci intentione nos excludere à Gloria æterna , & ab ea efficaci intentione voluerit reprobationem nostram inchoare , undè sequitur , Deum priùs voluisse nobis pœnam infligere antè culpam , cùm exclusio ab æterna Gloria sit gravissima pœna & summa miseria , velle autem infligere pœnam antè culpam , injustum est .

Quod si , ad reprimendam hanc reproborum tàm Angelorum , quàm hominum , adversus Deum querimoniam , respondeas , falsò afferere reprobos , exclusionem à Gloria , quam Deus in intentione vult antecedentèr ad illorum culpam , habere rationem pœnæ ; quia licèt exclusio ab æterna Gloria in executione , quatenùs est privatio æternæ beatitudinis ob culpam , sit ipsa damnationis pœna , attamen exclusio ab æterna Gloria in intentione , tanquàm à beneficio indebito , non habet rationem pœnæ , non secùs ac si Rex dignitatem alicui denegaret , cui non deberetur , pœna non esset , esset autem revera pœna , si hanc dignitatem ei denegaret propter culpam ab ipso commissam .

Si , inquam , id respondeas , æstutùm reprobi , sive Angeli , sive homines , reponent primò , *Gloriam æternam esse summum & unicum bonum creaturæ rationalis , extrà quod nullum ei superest , subindèque , quocumque titulo à Gloria æterna excludi , esse re ipsa excludi , & æternùm exulare à beatitudine , atque in summam miseriam , ac perennem interitum præcipitari . Si ergò Deus nos quocumque titulo ab æterna Gloria efficaci intentione & voluntate sua , antè prævisam culpam nostram , exclusit , profectò , eadem opera nobis æternum interitum , summamque miseriam antè culpam decrevit ; quod sanè videtur injustum , indignum Deo , qui non vult infligere pœnam antè culpam , & planè alienum à bonitate & voluntate Dei , qui vult sincerè salutem omnium omninò hominum .*

Secundò , huic tuæ Responsioni reprobi tum Angeli , tum homines , sic reponent : *Si Deus nos condidisset in statu naturæ puræ , sine peccato & sine Gratia , nosque non evexisset ad ordinem supernaturalem , nec ordinasset ad Gloriam æternam ; non esset quòd quereremur , si Deus excluderet nos à Gloria , tanquàm à beneficio indebito ; tunc enim nobis , eo in statu naturæ puræ conditis , Gloria æterna esset reverà beneficium nobis prorsùs indebitum . At , cùm Deus non condiderit nos in statu naturæ puræ , hoc est , sine peccato & gratia ; sed potiùs creaverit nos in statu Gratiæ , sublimarit ad ordinem supernaturalem , & ordinaverit ad Gloriam æternam , quam , tanquàm filii Dei , hæreditare debebamus , nobis , vi hujus ordinationis , quodammodò debita erat Gloria æterna , & ad illam jus saltèm inchoatum , habebamus , non quidèm innixum meritis nostris , sed fidelitati & sinceritati hujusce divinæ ordinationis . Hoc itaque jus ad gloriam quod nobis competebat , Deus nobis denegare haud poterat , nisi per propriam culpam nos Gloria æterna indignos præstaremus . Quorsùm ergò Deus , ante prævisam culpam , privavit nos isto jure , & exclusit nos à Gloria , tanquàm à beneficio indebito ?* Quid ad hæc responsurus esses ? certè non video.

At ego (juxtà Theologorum , quam ipse sequor , sententiam) his reprobis , sivè Angelis , sive hominibus , de Deo querentibus , sic apposité responderem : *Vos falsò supponitis , Deum exclusisse vos antè prævisam culpam vestram à Gloria æterna , tanquàm à beneficio vobis prorsùs indebito , sicque Deum fuisse ergà vos injustum , quippè qui voluit vobis infligere pœnam antè culpam , & jure , vobis debito , ad Gloriam æternam (nulla interveniente culpa) privare vos . Hoc , inquam , falsum est . Deus enim neminem excludit , antè culpam , à Gloria æterna , tanquàm à beneficio indebito , nec minùs ad hanc exclusionem à Gloria Media præparat , quia si Deus sic se gereret , videretur esse author , cur aliqui , sivè Angeli , sivè homines , non salvarentur , quod certè nullo pacto concedi debet . Deus igitur non vos , antè culpam vestram , exclusit à Gloria , tanquam à beneficio indebito , sed permisit dumtaxat ,*

N velùt

velùt provisor universalis, ut aliqui, sivè Angeli, sive homines, suæ propriæ defectibilitati relicti, caderent in culpam, &, post prævisam ipsorum culpam, decrevit Deus illis infligere pænam, sive damni, illos excludendo à Gloria, sive pænam sensus, id est, æternum ignis supplicium.

Fateor quidèm, posita semel hac voluntate, qua Deus permittit, ut aliqui, sive Angeli, sive homines, labantur in culpam, & post prævisam illorum culpam vult eis infligere damnationis pænam, futurum ut reprobi à Gloria excidant, & æternùm pereant, perindè ac si Deus positivo decreto, seu absoluta voluntate, illos, antè prævisam illorum culpam, exclusisset à Gloria. Id, inquam, ultrò fateor; at; inter utrumque reprobationis modum id discriminis animadverto, quòd, juxta priorem reprobationis modum (quem ipse cum pluribus Thomistis propugno) Deus neminem positiva voluntate à Gloria æterna excludat ante prævisam culpam, sed tantùm permittat, ut aliqui, sive Angeli, sivè homines, incidant in culpam, &, post prævisam illorum culpam, excludat illos à Gloria. Ex quo reprobationem *negativam* tum Angelorum, tum hominum, explicandi modo palàm sequitur, non Deum, sed dumtaxàt reprobos esse causam suæ exclusionis à gloria, subindèque illos de Deo justè conqueri non posse, quòd ab æterna gloria sint exclusi. Verùm, juxtà alterum sive Angelorum, sive hominum reprobationem explicandi modum (quem etiamnùm docent aliquot Catholici Theologi) Deus positivo decreto, sive absoluta voluntate aliquos Angelos, & homines, ab æterna gloria excludit ante prævisam eorum culpam. Ex quo sequi videtur; Deum esse solum auctorem ac causam exclusionis à Gloria, non verò reprobos, sive Angelos, sive homines, qui, ante prævisam illorum culpam, supponuntur ab æterna Gloria exclusi à solo Deo.

Id discriminis, quod intercedit inter utrumque modum explicandi reprobationem *negativam* tùm Angelorum, tùm hominum, in præsentia explicare non pigebit hoc clarissimo exemplo, quod admittunt omnes Catholici Theologi. Sive enim Deus culpam hominum decernat decreto positivo (sicut vult *Calvinus*) sivè tantùm decreto permissivo (ut omnes ad unum docent Catholici Doctores) perindè culpa infallibilitèr sequetur, sed eo tamen discrimine, quòd Deus in priori Hæresiarchæ *Calvini* hypothesi asseritur velle culpam, & illius esse authorem; in posteriori verò Catholicorum Theologorum hypothesi culpa hominum non refunditur in Deum, velut in illius Authorem & causam, sed soli defectibilitati & malitiæ hominum tribuitur. Sicut ergò dicimus, Deum non esse causam & authorem culpæ, sed illam tantummodò permittere, ita dicere debemus, Deum non esse authorem & causam positivam reproborum ab æterna Gloria exclusionis, quæ summa miseria est (utpotè pæna *damni*) sed tantùm permittere Deum, ut aliqui, sive Angeli, sive homines, labantur in culpam, & deindè, propter illorum culpam velle illos excludere à Gloria.

Hanc meam Responsionem si æqua lance perpendas, fateberis, Reprobos, sive Angelos, sive homines, de Deo justè conqueri haùd posse, quòd sint à Deo exclusi, ante prævisam suam culpam, à Gloria æterna; facilèque etiam intelliges, Reprobationem *negativam* tum Angelorum, tum hominum, habere aliquod ex parte creaturæ fundamentum, scilicèt ipsam naturæ cùm Angelicæ, tùm humanæ, congenitam defectibilitatem, quæ postulat, ut eam Deus, qui illam juxtà ejus conditionem regit, in aliquibus, sivè Angelis, sive hominibus, deficere permittat; non quòd illa defectibilitas propriè dici debeat motivum aut ratio reprobationis *negativæ*, seu exclusionis à Gloria tam Angelorum, quàm hominum (Deus enim non permittit defectum propter naturæ defectibilitatem, sed potiùs proptèr aliquod bonum indè procurandum) sed se habet illa defectibilitas naturæ, sivè Angelicæ, sivè humanæ, tanquàm

quàm conditio sine qua non, seu tanquàm aptitudo quædam ex parte reproborum, sicut Apostolus *Paulus* explicat illo exemplo *luti & figuli*. Quemadmodùm enim lutum ex sua vilitate habet, ut sit aptum ad vasa vilia, ideòque conqueri nequit adversùs figulum, si suæ vilitati permissum ad nobiliores usus non assumatur; itàa natura, sive Angelica, sive humana, ex se defectibilis, & apta defectui, conqueri haùd potest, si Deus, eam suæ propriæ defectibilitati permittens, abundantiores illas Gratias, seu per se & ab intrinseco efficaces, maximèque perseverantiæ donum, ei non tribuat, quibus à defectu præservetur. Hæ quippe abundantiores Gratiæ, & præsertìm perseverantiæ, omni creaturæ sunt prorsùs indebitæ, nec illas Deus ei largiri tenetur; & aliundè universi perfectio exigit, ut aliqui permittantur defectus.

Nec refert, quòd Deus naturam Angelicam & humanam propriæ defectibilitati relinquendo, permittat quoque in Angelis & hominibus defectum quo pereunt, & in peccatum labuntur: id, inquam, non refert, quia defectus in eum refundi non potest, nisi quatenùs illum removere tenetur. Certum autem est, naturam ex se defectibilem, cujusmodi est natura cùm Angelica, tùm humana, non modò jus non habere, ut à defectu præservetur à Deo, ut potiùs ex intrinseca defectibilitate sua exigat ut defectus permittatur. Quo fit, ut, dùm Deus creaturæ, sive Angelicæ, sive humanæ, defectum impedit, & cum divinæ Gratiæ suæ per se efficacis beneficio antevertit, hoc totum de sua bonitate & pura misericordia præstet; dùm verò eam deficere, & in peccatum labi permittit Deus; hoc faciat, quod ipsa creatura suo veluti jure postulat, sicque verè possit Deus citrà ullam injustitiam dicere creaturæ id, quod cap. 20. v. 14. Evangelii *Matthæi* legitur: *Tolle quod tuum est, & vade*. Ex quo patet, sive Angelorum, sive hominum reprobationem *negativam*, seu exclusionem à Gloria, non modò non repugnare divinæ bonitati, & suavitati ejus providentiæ, ut potiùs prædicta reprobatio ex conditione naturæ sive Angelicæ, sive humanæ, quæ ex se defectibilis est, ex perfectione universi, ex plenitudine bonitatis Dei, & ex suavi rerum dispositione suam originem trahat.

Verùm, si hac mea responsione contentus, ulteriùs à me quæras, quid responsurus essem Reprobis Angelis & hominibus, qui sic iterùm argutarentur: *Fatemur quidèm, Deum habuisse ex parte nostra ad nos negativè reprobandos, & à Gloria æterna excludendos aliquod fundamentum, seu nostræ naturæ defectibilitatem, cui nos reliquit Deus, permisitque ut laberemur in culpam, propter quam decrevit infligendam nobis damnationis pænam, excludendo nos à Gloria, & pæna sensus puniendo: hoc lubentissimè fatemur, quippè qui scimus, Deum citrà injustitiam potuisse nobis denegare Gratias per se efficaces, quæ naturam nostram, licèt ex se defectibilem, à defectu præservassent, & quorum præsidio muniti in culpam non fuissemus prolapsi, nec subindè ab æterna Gloria exclusi: At, de Deo in hoc tantùm conquerimur, quòd etiamsi certissimè sciret, omnes Angelos & homines habere naturam ex se defectibilem, attamen quosdam Angelos, & homines, nobis in defectibilitate naturæ pares, propriæ ipsorum defectibilitati non reliquerit, nec permiserit ut laberentur in culpam, sed illos gratuita sua voluntate elegit ac prædestinavit ad Gloriam; Nos verò, potiusquàm illos, naturæ nostræ defectibilitati reliquit, permisit ut laberemur in culpam, &, post prævisam culpam nostram, reprobavit nos, excludendo nos à Gloria, & pænam sensus, seu æterni ignis supplicium, nobis decernendo.*

Si, inquam, à me quæras, quid reprobis, sive Angelis, sive hominibus, sic argutantibus, & de infausta sua sorte querentibus, responsurus sim? Fatebor ingenuè, hoc unum mihi dumtaxat superesse quod respondeam, videlicet, Reprobationem tàm Angelorum, quàm hominum, comparatè sumptam, quatenùs nimirum importat voluntatem Dei permittentis cur iste, potiùs quàm

quàm ille, labatur in culpam, & propter culpam excludatur à Gloria, non aliam habere rationem nisi Divinam voluntatem, seu Dei Beneplacitum.

Hanc meam Responsionem suffulciam ista luculenta evidentique ratione: In his, qui in defectibilitate naturæ pares sunt, & omninò æquales, nulla prorsùs ratio assignari potest, cur iste, potiùs quàm ille, à Deo, communi omnium tam Angelorum, quàm hominum, provisore, suæ defectibilitati permittatur, sed hoc tandèm reduci debet in solam Dei voluntatem, quæ id permittit: Atquì omnes creaturæ, sive Angelicæ, sive humanæ, sicut ad finem supernaturalem, seu ad Gloriam, sunt elevatæ, ita possunt propter innatam naturæ suæ defectibilitatem, ab æterna Gloria per peccatum excidere & à solo Deo habent, ut reipsa non deficiant; igitur ex sola Dei voluntate procedit quòd illi, sive Angeli, sive homines, potiùs quàm isti, suæ defectibilitati permissi, labantur in culpam; istis verò, sive Angelis, sive hominibus, à divina voluntate sic provideatur ut reipsà minimè deficiant.

Reprobatio itaque *negativa* sive Angelorum, sive hominum, quatenùs, (sicut superiùs exposui) importat voluntatem Dei permittentis, ut aliqui, tùm Angeli, tùm homines, suæ propriæ defectibilitati relicti, incidant in culpam, & propter culpam excludantur à Gloria; Reprobatio, inquam, *negativa* potest bifariàm considerari, primò, *absolute*, secundò, *relativè*. Reprobatio *negativa* Angelorum & hominum, si *absolutè* in se spectetur, aliquod ex parte reproborum habet fundamentum, seu congenitam eorum defectibilitatem. Permittit enim Deus, ut aliqui, sivè Angeli, sivè homines, suæ defectibilitati relicti, prorumpant in peccatum, & propter peccatum excludantur à Gloria. At reprobatio *negativa* sive Angelorum, sivè hominum, si spectetur *comparatè* & *relativè*, prout nimirùm importat voluntatem Dei permittentis ut hic, sive Angelus, sive homo, potiùs quàm iste, labatur in culpam, & proptèr culpam ab æterna Gloria excludatur; hoc pacto, inquam, considerata reprobatio *negativa* tùm Angelorum, tùm hominum, nullum habet ex parte reproborum motivum ac fundamentum, cùm omnes reprobi in naturæ defectibilitate sint æquales; sed unicè pendet à voluntate Dei permittentis, ut hic potiùs quàm iste, naturæ suæ defectibilitati relictus, incidat in culpam, & propter culpam excidat à Gloria.

Quocircà, reprobatio *negativa* sive Angelorum, sive hominum, si *relativè* consideretur, non aliam rationem habet nisi divinam voluntatem, juxta illud Apostoli cap. 9. Epist. ad Romanos: *Cujus vult* (seu Deus) *miseretur, & quem vult indurat*. Et iterùm: *Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quarè me fecisti sic? an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere quidèm aliud vas in honorem, aliud verò in contumeliam?* Hanc Apostoli *Pauli* doctrinam constantèr docent Sancti Patres, præsertìm *Augustinus*, & *Thomas*, quorum prior Tractatu 26. in *Joannem*, & pluribus aliis in locis ait: *Quarè hunc trahat, & illum non trahat? noli velle judicare, si non vis errare*. Alter verò S. Pater, videlicèt Angelicus meus Præceptor I. Part. Quæst. 23. Art. 5. ad 3. hæc habet: *Quarè Deus hos elegit ad gloriam, & illos reprobavit* (idest reprobatione negativa, quæ relativa est) *non habet rationem, nisi divinam voluntatem*; id autèm ibidèm *S. Thomas* explicat clarissimo isto exemplo: *Sicut in rebus naturalibus, quare hæc pars materiæ est sub ista forma, & ista sub alia, dependet ex simplici voluntate Dei; sicut ex simplici voluntate artificis dependet, quòd iste lapis est in ista parte parietis, & illa in alia, quamvis ratio artis habeat, quòd aliqui sint in hac, & aliqui sint in illa*.

Porrò, in eo modo explicandi Angelorum & hominum reprobationem negativam, comparatè seu relativè sumptam necesse est, ut etiam Molinistæ, qui Gratiæ *congruæ* necessitatem defendunt, consentiant (velint nolint) cum Thomistis. At enim, isti Molinianæ Scholæ

læ Theologi docent, eos sivè Angelos, sivè homines, qui reipsa æternam salutem consequuntur, potuisse à Deo collocari in alia circumstantiarum serie, in qua Deus præscivit, illos perituros, & versa vice, reprobos, sivè Angelos & homines, qui pereunt, potuisse à Deo constitui in alia rerum ac circumstantiarum serie, in qua prævidit, illos non perituros, sed æternam salutem adepturos. Semèl autem posita hac Congruistarum Scholæ Molinianæ Theologorum hypotesi, certum est, nullam posse ab illis afferri rationem, cur Deus, qui omnes rerum, circumstantiarum series & vias tùm Angelorum, tùm hominum, disponit, hos collocaverit in ea rerum & circumstantiarum serie ac via, in qua illos certissimè perituros prævidebat, potiùs quàm in alia rerum & circumstantiarum serie ac via, in qua illos æternam salutem adepturos præsciebat. Quocumque igitur vertat ac volvat se humanum ingenium, fateatur tandèm necessum est, Angelorum & hominum *negativam* reprobationem, comparatè ac relativè sumptam ex solo divino beneplacito pendere, nec aliam habere rationem, nisi voluntatem Dei.

Cave tamen, ne hinc inferas, eorum, qui pereunt, ruinam in Dei voluntatem esse refundendam, aut illos posse adversùs Deum justè conqueri; id, inquam, cave ne inferas; Deus enim, ut ait *Tertullianus*, *de suo bonus est*, *de nostro justus*. Ordinat Deus omnes omninò homines ad Gloriam æternam, suppeditat singulis, vel saltem offert Media, seu auxilia sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, quibus etiam reprobi possunt adipisci gloriam æternam. Ast, cùm omnis creatura ex se sit defectibilis, immò, ex intimis naturæ suæ principiis exigat, & suo quasi jure postulet, ut deficere permittatur; ideò Deus, tanquàm provisor universalis, qui defectum creaturæ removere non tenetur, permittit, ut aliqui, sive Angeli, sive homines naturæ suæ defectibilitati relicti, Gratiis sufficientibus (in sensu Thomistico intellectis) sibi à Deo vel collatis vel oblatis, resistant, eisque propria sua malitia ac culpa resistentes labantur in peccatum; sicque deficiant & excidant à Gloria æterna. Hic autem creaturæ, sive Angelicæ, sivè humanæ, defectus non potest habere Deum Auctorem, quia primordialitèr est ex nihilo, sed suam originem trahit ex creatura, sivè Angelica, sivè humana, quæ per creationem cùm ex nihilo condita sit, in nihilum suapte natura tendit, & est defectus ac peccati capax.

V. Ex his, quæ hactenùs dixi, nullo negotio intelligere potes, quænam inter Catholicorum Theologorum sententias circà reprobationem negativam tàm Angelorum, quàm hominum, veriot ac probabilior mihi appareat, quamque subinde aliis, quæ super hac re circumferuntur, opinionibus anteponere debeas. Censeo quippè, Reprobationem negativam tum Angelorum, tum hominum, importare voluntatem Deî permittentis, ut aliqui, sive Angeli, sive homines, suæ naturali defectibilitati permissi, incidant in culpam, & proptèr eorum à Deo culpam prævisam excludantur à Gloria.

Qua in re fateor me discrepare è nonnullis Thomistis; qui docent, reprobationem negativam tam Angelorum, quàm hominum, fieri per absolutam voluntatem, seu per efficax & positivum Decretum, quo Deus vult aliquos, sive Angelos, sive homines, ante prævisam eorum culpam, excludere à Gloria æterna, tanquàm à beneficio indebito. Hæc, inquam, non mihi probatur sententia, quia licèt libens concedam, Reprobationem negativam tam Angelorum, quàm hominum, si *relativè* consideretur, quatenùs videlicèt importat voluntatem Dei permittentis, ut iste, sive Angelus, sive homo, potiùs quàm ille, incidat in culpam, & propter culpam excludatur à Gloria æterna, non aliam habere rationem nisi voluntatem divinam & beneplacitum Dei; contendo attamen, Reprobationem negativam sive Angelorum, sive hominum, si *absolutè* spectetur, prout

prout nimirùm importat voluntatem Dei permittentis, ut aliqui five Angeli, five homines, excidant à Gloria, non fieri nisi post prævisam à Deo eorum culpam, in quam isti, five Angeli, five homines, fuæ naturæ defectibilitari à Deo direlicti, incidunt, eisque Deus, propter prævisam illorum culpam, vult infligere damnationis pœnam, eos videlicèt excludendo à Gloria, & pœna sensus, seu ignis æterni supplicio, puniendo, sicùt superiùs latè exposui, ac pluribus argumentis comprobavi.

Hanc igitur sententiam (cui ipse nunc lubentissimè subscribo) de Angelorum & hominum reprobatione negativa, tàm *absolutè*, quam *relativè* considerata, constantèr defende, eamque velim præponas sententiæ illorum Theologorum, qui docent, Reprobationem tàm Angelorum, quàm hominum, sivè absolutè, sivè relativè consideretur, non aliam habere rationem nisi absolutam voluntatem divinam, & positivum Decretum; quo Deus, antè prævisam illorum culpam, vult illos excludere à Gloria, tanquàm à beneficio eis indebito. Quod quidem (ut ingenuè dicam) mihi videtur, cohærere & conciliari non posse cum illa vera ac sincera voluntate, quam Deus habet, salvandi omnes omninò homines, & cum ordine divinæ justitiæ, quæ (ut concors est omnium Orthodoxorum sententia) pœnam (qualis est exclusio à Gloria) non infligit ante prævisionem culpæ.

Repudiare etiam debes opinionem *Molinæ*, ejusque discipulorum, qui (sicut jam observavi) contendunt, reprobationem negativam tam Angelorum, quàm hominum, pendere è Scientia Media, per quam Deus prævidet aliquos, five Angelos, five homines, in his circumstantiis, locis, & temporibus constitutos, Gratiis versatilibus & indifferentibus, sibi à Deo oblatis, malè usuros, easque per suum dissensum redditurosinefficaces, subindèque illos in peccata prolapsuros; quo semèl per Scientiam Mediam præviso, ajunt *Molinæ* Discipuli, Deum velle illos, five Angelos, five homines, excludere à Gloria, eumque efficaci intentione decernere ipsos collocare in hac circumstantiarum serie, in qua per Scientiam Mediam prævidit, aliquos, five Angelos, five homines, Gratiis versatilibus malè usuros, easque per suum dissensum reddituros inefficaces, sicque in peccata lapsuros, proptèr quæ Deus istis, five Angelis, five hominibus, infligit damnationis pœnam, seu exclusionem à Gloria, & æterni ignis supplicium.

Sed istud Molinistarum circà Prædestinationem & reprobationem Angelorum Systema, cui etiam adhærent illi Theologi, qui vulgò *Augustiniani* appellitari solent, jam abundè confutavi in meis superioribus Epistolis, in quibus (juxta germanam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinam) ostendi, Scientiam Mediam nullo pacto esse admittendam, eamque, perindè ac Molinianas illas Gratias versatiles, indifferentes, & subditas (quantum ad efficaciam) libero, five Angelorum, five hominum, arbitrio, nullum planè locum habere five in statu naturæ lapsæ, five in statu naturæ innocentis, five in prædestinatione & reprobatione Angelorum, sivè denique in prædestinatione & reprobatione hominum lapsorum. Cùm igitùr istud Molinistarum, & Augustinianorum Systema duobus falsis nitatur principiis, videlicèt Scientia Media, & Gratiis versatilibus, quas in nullo statu Thomistæ admittunt, debes jure optimo rejicere Systema Augustinianorum circà prædestinationem & reprobationem Angelorum, & repudiare penitùs opinionem Molinistarum tàm circa Prædestinationem & reprobationem Angelorum, quàm circà prædestinationem & reprobationem hominum lapsorum.

VI. Superest modò, antequàm impugnem impium errorem hæresiarchæ *Calvini*, asserentis, unicam & adæquatam tum negativæ, tum positivæ reprobationis tam Angelorum, quàm hominum lapsorum causam esse solam

solam voluntatem Dei, qui independentèr à prævisione cujuslibet peccati, sivè Originalis, sivè actualis, quosdam Angelos, & quosdam homines ab æterna Gloria exclusit, illisque, antè prævisam eorum culpam, præparavit pœnam tùm damni, seu privationem visionis Beatificæ, tùm pœnam sensus, seu æterni ignis supplicium: Superest, inquam, antequàm hunc impium *Calvini* errorem confutandum suscipiam, ut hìc brevitèr mentem meam aperiam circà aliam sententiam, quam de Motivo Reprobationis negativæ hominum lapsorum propugnant non tantùm omnes illi Theologi, qui *Augustiniani* appellantur, sed plures etiam doctissimi Thomistæ, ut videre est apud nostrum *Joannem Baptistam Gonetum*, Tomo 4. *Clypei Thomistici* Disput. 5. Art. 3. Censent porrò hi Theologi Orthodoxi, Motivum Reprobationis negativæ hominum lapsorum esse peccatum originale, sive aliquandò remitti & deleri debeat per baptismum, sivè nunquàm remitti & deleri debeat. Quid igitur de hac Catholicorum Theologorum sententia circa Motivum Reprobationis negativæ lapsorum hominum ipse sentiam, triplici Assertione hìc declarare haud pigebit.

Assertio prima: *Peccatum originale in his, in quibus Deus illud per baptismum non delere ac remittere decrevit, est motivum sufficiens Reprobationis negativæ lapsorum hominum.*

Hanc Assertionem nullus negat Catholicus, tùm quia. Fide certum est, & in pluribus Conciliis adversùs Pelagianos definitum, per peccatum originale, quod ad omnes Adami posteros per seminalem propagationem transfusum est, totum genus humanum fuisse infectum, eosque nasci filios iræ, mancipia diaboli, & reos mortis & temporalis & æternæ: Tum quia etiam peccatum originale (sicut docent omnes Theologi) fuit à Deo prævisum ante lapsorum hominum reprobationem, eoque prævisum, voluit Deus excludere à Gloria æterna non tantùm adultos, in quibus peccatum originale non remittitur per baptismum, verùm etiam parvulos, qui, solo peccato originali coinquinati, ex hac vita discedunt absque baptismo. Igitur, juxtà Catholicam Fidem, peccatum originale in his, sive parvulis, sivè adultis hominibus, in quibus per baptismum non remittitur, est motivum sufficiens eorum reprobationis negativæ, seu perpetuæ damnationis, seu exclusionis ab æterna Gloria.

Fuerunt, sat scio, aliqui postremis hisce temporibus Theologi, quos inter censentur *Ludovicus Molina*, *Ambrosius Catharinus*, *Albertus Pighius*, & *Cælestinus Sfondratus*, qui docuerunt, infantes, peccati originalis reos, decedentes absque baptismo, futuros post universale judicium beatos beatitudine naturali, sine ulla molestia & dolore, extra Regnum Cælorum, & procùl à carcere damnatorum, hoc est, in loco medio inter gehennam & Cælum, eos, velut in quodam paradiso terrestri, perpetuò felicitèrque victuros. Sed hanc sententiam, tanquàm falsam & erroneam rejicit ac improbat Cardinalis *Bellarminus* Tomo 3. *Controversiarum* lib. 6. ibidemque probat, Fide Catholica tenendum esse, pueros, ex hac vita sine baptismo migrantes, absolutè esse damnatos, & non sola cælesti, sed etiam naturali beatitudine perpetuò carituros. *Bellarmino*, in eo explodendo & confutando errore, suffragatur Eminentissimus Cardinalis *De Laurea* Disputatione 27. *De statu* Parvulorum Art. 4. Num. 40. ubi hæc habet: *Parvuli cum originali peccato decedentes, positivè damnandi sunt. Est communis, & ex Fidei principiis colligitur.* Quin, Cardinalis *Norisius* in *Vindiciis Augustinianis* cap. 3. parag. 5. eamdem sententiam duriore censura percellit. Siquidèm, post relatum, multisque confutatum argumentis Pelagianorum errorem, quo pueris, necdùm sacro lavacro tinctis, medium quemdam felicitatis locum concedebant, ita demùm ad Scholasticos sermonem convertit: *Et tamen videmus plures Scholasticos beatitudinem naturalem perfectissimam, citrà*

dolores

dolores & tristitiam parvulis promittere extra Regnum Dei: quorum sententia minùs tolerari potest, quàm illa Pelagianorum; quia isti contendebant, Infantes esse innocentes & nulla culpa coinquinatos: Undè non adeò grave absurdum videbatur, quamdam eis felicitatem præparare; cùm tamen Scholastici, nec ignobiles, asserant cum Ecclesia Catholica, pueros esse Originali labe infectos, sub potestate dæmonis, filios iræ, nec posteà dubitent, eisdem beatam quamdam vitam promittere.

Ex quibus momentis sic argumentum ipse conficio: Illud peccatum est motivum sufficiens ad negativè reprobandos homines lapsos, seu illos ab æterna Gloria excludendos, per quod omnes & singuli homines, per seminalem propagationem ab Adamo descendentes, fiunt (juxta Ecclesiæ Catholicæ sensum & constantem SS. Patrum Traditionem) filii iræ, mancipia diaboli, & rei mortis æternæ: Atqui per peccatum originale, quod non est baptismo remissum, omnes & singuli homines sunt filii iræ, mancipia diaboli, & rei mortis æternæ; ergo peccatum originale est motivum sufficiens reprobationis lapsorum hominum.

Hanc doctrinam circa motivum sufficiens reprobationis negativæ hominum lapsorum (quod dixi esse peccatum originale per sacramentum baptismi non remissum) passim in suis operibus inculcat *S. Augustinus*, summus Divinæ Gratiæ Doctor. Docet quippè primò, omnes omninò homines propter peccatum originale justam promeruisse damnationem æternam, hoc est, peccatum originale esse motivum sufficiens ad omnes homines reprobandos, licèt non fuerit à Deo pro omnibus acceptatum, cùm in benè multis per baptismum remittatur.

Secundò, Aquilinus ille Doctor, disputans contra Pelagianos, sæpiùs asserit, non posse hominem in statu naturæ lapsæ conqueri ob Gratiam sibi denegatam, quia omnes ea erant penitùs indigni propter primigeniam Protoparentis culpam: *Nunc autem* (inquit S. ille Doctor) *quibus deest tale adjutorium, jam pœna peccati est*, seu peccati originalis, cap. XI. libri *De correptione & Gratia*. Hinc *S. Augustinus*, ad comprimendas querelas Pelagianorum, dictitantium, Deum videri minùs justum, si ante propria merita unum eligat, alterum reprobet: ad hanc, inquam, reprimendam Pelagianorum querimoniam *S. Augustinus* perpetuò recurrit ad peccatum originale, quod est motivum sufficiens absolutè reprobandi homines lapsos: *Hæc massa generis humani* (ait S. Pater Epistola CVI.) *si ita esset media ut quemadmodum nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustrà videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam: cùm verò per liberum arbitrium primi hominis in condemnationem universa defluxerit, quod ex ea fiant vasa in contumeliam, non iniquitati Dei, quæ, absit, ut sit apud Deum, sed judicio deputandum est*. Ubi diligenter observa, si placet, *S. Augustinum* hìc apertè innuere, peccatum originale esse justum motivum reprobationis & damnationis omnium hominum: cum enim non omnes homines damnentur, manifestum est eum loqui dumtaxàt de motivo sufficienti damnationis omnium lapsorum hominum, quod tamen à Deo reapsè non pro omnibus lapsis hominibus acceptatur, quia vult Deus (sicut mox ostendam) ut peccatum originale in multis hominibus lapsis per baptismum remittatur.

Denique, *S. Augustinus* (ut innumeris penè aliis ejus testimoniis referendis supersedeam) docet Epistola 105. causam, seu motivum reprobationis & obdurationis infidelium, in quibus per baptismum culpa originalis non est remissa, quique in eadem culpa perpetuò indurati manent, esse peccatum originale: *Quærimus* (inquit) *causam obdurationis & invenimus, merito namque peccati* (idest, originalis) *universa massa damnata est*. Idem post *S. Augustinum* asserit fidelissimus ejus Discipulus *S. Thomas*, qui pluribus in locis reprobationem negativam, & denegationem Gratiæ in infidelibus, in quibus peccatum origi-

nale

nale nunquàm per baptiſmum remittetur, refert ad originale peccatum: *ſalutaria beneficia* (ait Angelicus ille Doctor Primæ Secundæ Queſt 98. Art. 4. ad 2) *Deus humano generi confert ex ſua Gratia, undè, ut Auguſtinus dicit, omnes, quos Deus docet, miſericordia docet, quos autem non docet, judicio non docet: hoc enim venit ex damnatione generis humani per peccatum primi parentis*. Item ait Angelicus præceptor Primæ Secundæ Quæſt. 103. Art. 3. ad I. *Humanum genus propter peccatum primi parentis meruit privari auxilio Gratiæ, & ideo quibuſcumque non datur, hoc eſt, ex juſtitia ut dicit S. Auguſtinus*.

Id poſtremò confirmat *S. Thomas* Secundæ Secundæ Quæſt. 2. Art. 5 ad I. ubi ait: *Auxilium quibuſcumque datur, miſericorditer datur, quibus autem non datur, ex juſtitia non datur in pœnam præcedentis peccati, ſaltèm originalis, ut dicit Auguſtinus*. Ex quibus locis liquet; *Sanctum Thomam* unà cum *S. Auguſtino* docere, peccatum originale tam in parvulis, quàm in infidelibus, in quibus illud non eſt remiſſum per baptiſmum, eſſe juſtum motivum illorum damnationis, ſeu reprobationis, denegationis Gratiæ, & excluſionis à Gloria æterna.

Ex quo inferes, reprobationem negativam hominum lapſorum, ſi abſolutè ſpectetur, habere ex parte reproborum ſufficiens & juſtum motivum, videlicèt peccatum originale, quod multis parvulis, & infidelibus, non remittitur per baptiſmum.

VII. Aſſertio ſecunda: *Quamvis Sancti Patres Auguſtinus, & Thomas doceant peccatum originale in his in quibus non eſt remiſſum per baptiſmum, eſſe cauſam, & ſufficiens ac juſtum motivum illorum negativæ reprobationis. Hoc eſt, tametſi, Sanctus Auguſtinus, & Sanctus Thomas cenſeant, cauſam & juſtum motivum cur, exempli gratia, quidam parvuli & infideles ſint à Deo abſolutè reprobati, ſeu excluſi à Gloria æterna, eſſe peccatum originale, quod in eis per baptiſmum non eſt remiſſum ac condonatum, & eſt tam parvulis, quàm adultis infidelibus commune; attamen Sancti Patres Auguſtinus, & Thomas apertè docent, lapſorum hominum reprobationem negativam, ſi comparatè ſpectetur, nullam aliam rationem & cauſam habere niſi ſolam Dei voluntatem; ideſt, Sancti illi Patres, quandò inquirunt, cur quidam parvuli, & infideles, ſint reprobati à Deo, & relicti in peccato originali nunquàm per baptiſmum remittendo, dùm tamen alii parvuli & infideles, qui pariter peccati originalis rei ſunt, à Deo prædeſtinantur ad Gloriam, & à culpæ originalis labe mundantur per baptiſmum? ad hanc, inquam, quæſtionem Reſpondent Sancti Patres Auguſtinus, & Thomas, non aliam hominum lapſorum reprobationis negativæ, ſic comparatè ſpectatæ, cauſam aſſignari poſſe, quàm ſolam Dei voluntatem. Similitèr, cur ex duobus juſtis, quibus per ſuſceptionem baptiſmi fuit remiſſum peccatum originale, unus perſeveret in Gratia, alter non perſeveret? non alia ratio, ſeu cauſa (juxta doctrinam Sanctorum Auguſtini, & Thomæ) afferri poteſt niſi voluntas Dei.*

Ad probandam hujus Aſſertionis veritatem abundè ſufficiet hic proferre aliquot Teſtimonia Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ*, qui, dùm loquuntur de lapſorum hominum reprobatione negativa, non abſoluta, ſed relativa; nullam illius rationem & cauſam afferunt, niſi divinam voluntatem: *Quare hunc trahat* (Deus) *illum non trahat, noli velle judicare, ſi non vis errare*, inquit *S. Auguſtinus* Tractatu 26. in *Joannem*, idemque repetit S. ille Doctor pluribus in locis. Mentem *S. Auguſtini* egregiè explicat *S. Thomas* Commentariis in cap. 9. Epiſt. ad Rom. lect. 45. & in cap. 6. Evangel. *Joannis*, ubi duplicem diſtinguit Reprobationem negativam hominum lapſorum, unam, quam vocat *generalem*, & quæ eſt reprobatio negativa, quam Theologi vocant *abſolutam*: altera reprobatio negativa hominum lapſorum appellatur à S. Thoma *ſpecialis*, quam Theologi nominant Reprobationem *comparativam*.

Hac utriuſque Reprobationis, *generalis*, ſeu *abſolutæ*, & *ſpecialis*, ſeu *com-*

comparativæ, præmissa distinctione, sic *S. Thomas* priori loco mentem suam aperit: *Circà electionem bonorum, & reprobationem malorum duplex quæstio moveri potest: una quidèm in generali, quarè Deus velit quosdam indurare, & quorumdam misereri? alia verò in speciali, quarè vel t hujus misereri, & hunc vel illum indurare? Et potest quidèm ratio primæ quæstionis assignari; secundæ autem quæstionis non potest assignari, nisi simplex Dei voluntas*. Posteriori autem loco, seu Commentario in c. 6. Evang. *Joannis*, idem utriusque hominum lapsorum negativæ reprobationis, sive *absolutæ*, sive *relativæ* discrimen affert Angelicus Doctor, dicens: *Quarè autem non omnes aversos trahit* (Deus) *sed aliquos, licet sint omnes æqualitèr aversi, ratio quidem* IN GENERALI (ideft, quantùm ad Reprobationem, quæ à Theologis *absoluta* appellatur) *potest assignari, ut scilicèt in illis, qui non trahuntur, appareat & refulgeat ordo divinæ justitiæ, in illis autem, qui trahuntur, immensitas divinæ misericordiæ: Quarè autem* IN SPECIALI (hoc est, quantùm attinet ad Reprobationem, quæ à Theologis vocatur *comparativa*) *trahat hunc, & illum non trahat? non est ratio aliqua, nisi beneplacitum voluntatis divinæ*.

Ex hac *S. Thomæ* doctrina tria infero quæ præsenti, quam versamus, quæstioni de Reprobatione negativa hominum lapsorum haud mediocrem poterunt afferre claritatem. Infero in primis, duplicem à *S. Thoma* distingui reprobationem negativam lapsorum hominum, unam nimirùm quam vocat *Generalem*, quæque prorsùs eadem est ac ea reprobatio negativa, quam nunc Theologi nuncupant *absolutam*; alteram reprobationem negativam hominum lapsorum *Sanctus Thomas* appellat *SPECIALEM*, quam nunc Theologis vocitare placet *comparativam*.

Infero secundò, Reprobationem negativam hominum lapsorum, quam *S. Thomas* vocat *Generalem*, quamque nunc Theologi appellant *absolutam*, habere aliquam rationem seu causam ex parte reproborum, videlicèt peccatum Originale, quod (sicut superiùs ostendi) in his, in quibus per Sacramentum baptismi non est remissum, nec unquam remittendum, justum ac sufficiens est motivum reprobationis negativæ lapsorum hominum. At, idem dici non potest de lapsis hominibus reprobis, in quibus per susceptionem baptismi cùm sit remissum peccatum originale, non potest ampliùs, sicut mox ostendam, peccatum originale, jam per Sacramentum baptismi remissum, esse causa & motivum sufficiens reprobationis negativæ, quæ sivè *Generalis*, sivè *absoluta* dicitur. Quapropter, probabilius censeo (sicut anteà fusè probavi) reprobationem negativam, quæ vel *generalis*, vel *absoluta* dicitur, non habere quidèm ex parte reproborum hominum, in quibus per Sacramentum baptismi jam remissum est peccatum originale, aliquam causam, seu aliquod sufficiens motivum cùr *negative* reprobentur à Deo, & excludantur à Gloria, illam tamen ex parte reproborum, in quibus jam condonatum est peccatum originale, supponere aliquod fundamentum, seu eorum naturæ defectibilitatem; nec importare (ut quidam docent) voluntatem Dei absoluta & efficaci intentione aliquos, ante prævisam eorum culpam, excludendi à Gloria, tanquàm à beneficio indebito; sed dumtaxàt reprobationem *negativam*, quæ *absoluta* dicitur, importare voluntatem Dei, permittentis, ut aliqui eorum, in quibus per Sacramentum baptismi deletum est peccatum originale, congenitæ suæ defectibilitati relinquantur, eique relicti labantur in culpam actualem, propter quam Deus, qui eam prævidit, vult eis denegare donum per se efficax perseverantiæ, subindèque illos excludere à Gloria.

Hanc sententiam longè probabiliorem esse judico tùm ea opinione illorum Theologorum, qui existimant, hominum lapsorum reprobationem negativam, quæ *absoluta* dicitur, pendere unicè è sola efficaci voluntate Dei, absoluta intentione decernentis aliquos, antè

tè prævisam eorum culpam, privare auxiliis per se efficacibus, eosque excludere à Gloria, tanquàm à beneficio eis prorsùs indebito; tùm etiàm alia opinione quorumdam Theologorum, qui afferunt, reprobationem negativam, quæ *absoluta* dicitur, habere ex parte reproborum, in quibus remissum est peccatum originale, causam, seu justum ac sufficiens motivum, scilicèt peccatum originale, quamvis per Sacramentum baptismi jam deletum supponatur.

Infero tertiò, lapsorum hominum reprobationem negativam, quam *S. Thomas* vocat *specialem*, & nunc Theologi appellant *comparativam*, non aliam rationem, seu causam habere nisi voluntatem Dei. Si enim à me quæras; cur ex duobus hominibus, peccati originalis æqualitèr reis, Deus uni per baptismum remittat peccatum originale, perseverantiæ donum tribuat, & gloriam æternam; alterum verò hominem relinquat in peccato originali nunquàm remittendo, perseverantiæ dono privet, & excludat à Gloria æterna? incunctantèr respondebo, hujus discriminis, seu istius reprobationis comparativæ non aliam rationem, seu causam afferri posse, nisi voluntatem & beneplacitum Dei. Si iterùm à me percontaris, quorsùm ex duobus hominibus, vel Angelis, quorum natura defectibilis est, Deus unum, sive hominem, sive Angelum, naturæ suæ defectibilitati relinquat, permittatque, ut cadat in culpam, eumque, proptèr ejus culpam prævisam, destituat efficaci dono perseverantiæ, & ab æterna Gloria excludat; alium verò, sive Angelum, sive hominem, perindè licèt ex natura sua defectibilem, non permittat Deus deficere, seu cadere in culpam, sed illum Gratiis per se efficacibus, & potissimùm perseverantiæ dono sic muniat & roboret, ut Gloriam æternam infallibilitèr consequatur? confestìm cum Sanctis *Augustino*, & *Thoma* respondebo, hujusce negativæ reprobationis comparativæ tàm Angelorum, quàm hominum lapsorum, non aliam suppetere rationem, seu causam, nisi voluntatem Dei. Dicam cum Apostolo *Paulo* in Epistola ad Romanos, ubi multis capitibus versat prædestinationis & reprobationis Mysterium: *O altitudo divitiarum sapientiæ & scientię Dei! Quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus. Quis cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit?*

VIII. Assertio tertia: *Peccatum Originale in his, quibus per Sacramentum baptismi fuit remissum, non est causa, seu sufficiens motivum reprobationis.*

Hæc Assertio puram Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* complectitur doctrinam. Enimverò, *S. Augustinus* Cap. 8. lib. *De Correptione & Gratia* quærit motivum, proptèr quod Deus illos, quibus jam largitus est gratiam, & peccatum originale remisit, reprobet, denegando illis donum perseverantiæ? qui quidem est ipsissimus quæstionis, quam in præsentia agitamus, status. Ad hanc autem solvendam sibi propositam quæstionem non modò *S. Augustinus* non recurrit ad originale peccatum, uti ad illud recurrere debuisset, si revera existimasset peccatum originale, etiàm in his, in quibus per baptismum fuit remissum, esse motivum reprobationis, verùm etiàm S. ille Doctor ultrò & candidè fatetur, se nullam posse assignare causam, cùr Deus his, quibus gratiam jam largitus est, & peccatum originale remisit, deneget donum perseverantiæ, aitque, id referendum esse ad altitudinem divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei. *Si à me* (inquit Aquilinus ille Doctor) *quæratur, cùr his Deus perseverantiam non dederit, quibus eam, qua Christianè viverent, dilectionem dedit, me ignorare respondeo: non enim arrogantèr, sed agnoscens modulum meum; audio dicentem Apostolum, O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? &c. O altitudo divitiarum Sapientiæ & Scientiæ Dei, quàm inscrutabilia sunt judicia ejus . . . . Mirandum est quidèm, multùmque mirandum, quòd filiis suis Deus quibusdam, quos regeneravit in Christo, quibus Fidem, spem, dilectionem*

nem dedit, non det perseverantiam, cùm filiis alienis tanta scelera dimittat, atque impertita sua gratia faciat filios suos, quis hoc non miretur?

Porrò, si *S. Augustinus* sensisset, peccatum originale etiam in his, in quibus fuit remissum, esse causam, seù motivum sufficiens reprobationis, omni procùl dubio non recurrisset ad inscrutabilia Dei judicia, nec tantoperè fuisset miratus, cùr Deus, his, quibus jam præbuit gratiam, & peccatum originale remisit, deneget donum perseverantiæ, illosque reprobet; sed potiùs hanc quæstionem è vestigio solvisset, dicendo, non solùm peccatum originale in his, quibus non fuit remissum, sed etiam in his, quibus fuit remissum, esse motivum sufficiens reprobationis, & denegationis Doni perseverantiæ. Cùm igitur *S. Augustinus* in hac dirimenda quæstione nunquàm recurrerit ad peccatum originale, tanquàm ad causam denegatæ perseverantiæ his, qui jam gratiam, & peccati originalis remissionem acceperunt; argumento est, *S. Augustinum* non existimasse peccatum originale esse causam, seu justum ac sufficiens motivum reprobationis eorum, quibus jam remissum & condonatum est; eadem quippè ratio est reprobationis ac denegationis perseverantiæ.

De mente etiam ac sententia *S. Thomæ* nullus, ut mihi videtur, extat dubitandi locus. Cùm enim S. ille Doctor pluribus in locis, sed præsertìm I. Part. Quæst. 23. reprobationem diligentèr explanaverit, ad solvendam tamen eamdem quæstionem, cùr videlicèt Deus his, qui jam gratiam & peccati originalis remissionem acceperunt, deneget perseverantiam, eosque reprobet & ab æterna gloria excludat? ad hanc, inquam, solvendam quæstionem non recurrit Angelicus Doctor ad peccatum originale, tanquàm ad causam, & justum ac sufficiens motivum reprobationis, & denegatæ perseverantiæ his, qui jam gratiam & peccati originalis remissionem sunt adepti; sed potiùs ad solvendam hanc quæstionem *S. Thomas* recurrit ad generalia quædam principia, hominibus perindè ac Angelis communia, seu ad congenitam defectibilitatem naturæ cùm Angelicæ, tùm humanæ, & ad rationem, quæ in Deo est, Provisoris universalis, ad quem pertinet aliquos, sivè Angelos, sivè homines, suæ propriæ defectibilitati relinquere, & permittere ut cadant in culpam, ac tandèm, proptèr prævisam illorum culpam, eos reprobare, privare Dono perseverantiæ; & excludere à Gloria, sicut superiùs à me sat superque expositum est. Hæc autem reprobationis & denegationis perseverantiæ ratio, petita ex defectibilitate naturæ tàm Angelicæ, quàm humanæ, & ex conditione universalis Provisoris, qui aliquos in rerum natura defectus permittere debet; hæc, inquam, *S. Thomæ* ratio locum etiam habet in his reprobis hominibus, qui jam gratiam receperunt, & quibus remissum est peccatum originale. At enim, cùm isti homines sint ex natura sua defectibiles, Deus, tanquàm provisor universalis, quosdam ex illis suæ naturali defectibilitati relinquit, ac permittit ut aliqui deficiant, & incidant in culpam, proptèr quam culpam Deus, qui eam prævidit, illos reprobat, dono perseverantiæ privat, & pæna damnationis castigat. Sic hanc quæstionem solvit Doctor Angelicus, qui nullibì, vel verbulo tenùs, innuit, originale peccatum in his, quibus remissum est, fuisse causam, seu justum ac sufficiens motivum reprobationis & denegationis perseverantiæ his, qui gratiam acceperunt, & quibus peccatum originale fuit jam remissum.

Quòd si verò à me postules, quorsùm igitur *S. Augustinus* inter disputandum contra Pelagianos recurrat ad peccatum originale, tanquàm ad causam, justumque motivum Reprobationis lapsorum hominum?

Respondebo ipse, unum è præcipuis Pelagianorum erroribus, quos impugnabat S. ille Doctor, in hoc fuisse situm, quòd assererent illi hæretici, Deum fore iniquum, si antè prævisa actualia hominum peccata, quemquam repro-

reprobaret: *S. Augustinus*, ut hanc Pelagianorum querelam reprimat, recurrit ad peccatum originale, tanquàm ad sufficiens motivum reprobandi omnes omninò homines, qui per peccatum originale æternam damnationem merebantur; undè inferebat S. ille Doctor, neminem justè posse conqueri de Gratia sibi denegata, cùm omnes homines ea essent indigni propter contractam communem culpam originalem. Hæc ratio *S. Augustini* intellecta (sicut intelligi debet) de peccato originali in his, quibus nunquàm est remittendum, erat contrà Pelagianos peremptoria, cùm certum sit, peccatum originale in his, quibus nunquàm remitti debet, esse causam seu justum ac sufficiens motivum eorum reprobationis.

At, quandò *S. Augustinus* hanc quæstionem dedita opera movet, *cùr Deus illis, quibus originale peccatum remisit, perseverantiam deneget?* tùnc Aquilinus ille Doctor non recurrit ad peccatum originale, quasi esset causa & motivum sufficiens reprobationis & denegatæ perseverantiæ his, qui gratiam & peccati originalis remissionem jam obtinuerunt, sed potiùs *S. Augustinus* hac in dissolvenda quæstione recurrit ad occulta & inscrutabilia judicia Dei, necnon ad defectibilitatem naturæ humanæ, cui Deus, tanquàm Provisor universalis, nonnunquàm relinquit etiam illos homines, quibus remisit peccatum originale, permittitque, ut suæ propriæ defectibilitati relicti incidant in culpam, proptèr quam efficaci perseverantiæ dono privati, deficiant à fine, seu excidant ab æterna gloria.

Hinc, juxtà Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinam, distingui debent tres reproborum Classes, quorum alii è vita decedunt cum solo originali peccato non remisso, sicut sunt parvuli morientes absque baptismo, qui damnantur proptèr solum peccatum originale, quod non fuit eis remissum. Alii ex hac vita migrant, culpa originali simùl & multis peccatis actualibus coinquinati, sicut sunt Infideles adulti, & illi damnantur tàm proptèr culpam originalem, quàm proptèr peccata actualia, quæ propria voluntate commiserunt. Alii postremò recipiunt quidèm gratiam & peccati originalis remissionem, sed non perseverant in accepta justitia, sicut sunt plerique Christiani, & illi damnantur non quidem propter peccatum originale, quod per baptismum fuit eis remissum, sed proptèr sola peccata actualia, quia videlicet Deus istos homines propriæ suæ defectibilitati relinquit, &, tanquàm provisor universalis permittit, ut etiam plerique Christiani, quibus per baptismum fuit remissum peccatum originale, incidant in peccata actualia, quibus Deum deserunt, & ideò à Deo meritò deseruntur.

Cæterùm, cùr Deus istos Christianos, quibus jam per baptismum est remissum peccatum originale, naturæ defectibilitati relinquat, & permittat ut labantur in culpam, proptèr quam eis denegat perseverantiæ donum; cùr, inquam, Deus ergà istos Christianos ita se gerat? Sancti Patres *Augustinus*, & *Thomas* causam non assignant peccatum originale, sed potiùs id totum referunt ad occultum Dei judicium. Patet igitur, *S. Augustinum*, & *S. Thomam* non existimasse peccatum originale, in his, quibus remissum est, justum ac sufficiens esse motivum reprobationis, & denegationis perseverantiæ.

IX. Sed & alia ad idem probandum accedit efficacissima ratio: Si peccatum originale in his, quibus per Sacramentum baptismi remissum est, sufficiens esset motivum reprobationis & denegationis perseverantiæ, remaneret in baptizatis aliquid damnationis, quod esset reprobationis motivum; Atqui hoc, tanquàm à Fide Catholica alienum, damnat Sacro-Sancta Synodus Tridentina Sess. 5. Canone V. ubi hæc habet: *In renatis nihil odit Deus, quia ex Apostolo ad Romanos c. 8. nihil est damnationis in iis, qui verè consepulti sunt cum Christo per baptisma in mortem.* Et sanè Fides Catholica docet, Deum pèr baptisma perfectè ac sincerè reconciliari cum homine, eique plenè condonare non tantùm reatum

O 2 culpæ,

culpæ, sed etiam cujusvis pœnæ æternæ & temporalis: Atqui Deus per Sacramentum baptismi perfectè ac sincerè non reconciliaretur cum homine, si in illo peccatum originale, jam remissum, retineret tanquàm motivum puniendi illum, reprobandi, & à gloria æterna excludendi, quæ severissima punitio est; igitur peccatum originale, in his, quibus per baptismum jam est condonatum, nequit esse causa, seù justum motivum reprobationis, & denegatæ perseverantiæ.

Non clàm me est, quosdam esse Theologos, qui, ut ab hoc argumento sese expediant, fatentur quidèm, Deum per baptismum verè remittere peccatum originale quantùm ad culpam, pertendunt attamen, Deum illud non remittere quoad omnem pænalitatem; cùm certum sit in baptizatis remanere concupiscentiam, quæ ex peccato originali profecta est, & per quam homo fit pronior ad peccatum, infirmior ad benè agendum, & instabilior in bono jam adepto. Undè inferunt, peccatum originale, non quidèm formalitèr in se, sed virtualitèr & ratione sui residui effectus, videlicèt concupiscentiæ, etiam, postquàm per Sacramentum baptismi remissum est, causam esse seu motivum reprobationis & denegationis perseverantiæ, non ratione iniquitatis, quæ dimissa est, sed ratione concupiscentiæ & infirmitatis, quæ ablata non est, sed remanet etiam in justis.

Verùm, hæc Responsio facilè confutatur, quia licèt ultrò fatear, remanere etiam in baptizatis concupiscentiam infirmitatem &c. contendo attamen, concupiscentiam illam non esse propriè peccatum, subindeque esse non posse justum ac sufficiens motivum reprobationis, & denegationis perseverantiæ. Hæc quippè concupiscentia, quæ remanet in baptizatis, *nocère non consentientibus non valet*, inquit Synodus Tridentina, *sed ad agonem relicta est*, ut videlicèt hi, qui Christiana Fide per Sacramentum baptismi sunt initiati, fortitèr superstiti concupiscentiæ resistendo, vincant, & corona digniores evadant; Ergò hæc infirmitas, seù concupiscentia, quæ post baptismum residua est, cùm non habeat rationem culpæ, nullo pacto trahi potest ad motivum reprobationis & denegationis perseverantiæ.

Quòd si illi Theologi mihi concedant, infirmitatem seu concupiscentiam, quæ remanet in baptizatis, non esse motivum reprobationis, & denegationis perseverantiæ, eo modo, quo culpa est motivum reprobationis, proindèque reprobationem, & denegationem perseverantiæ non fieri in pænam peccati originalis, in his, quibus per Sacramentum baptismi est remissum; si, inquam, id mihi concedant isti Theologi, velintque dumtaxàt, infirmitatem, seù concupiscentiam, quæ remanet in baptizatis, concurrere ad reprobationem baptizatorum & denegationem perseverantiæ per modum defectus, ad eam disponentis, quatenùs homo (etiam postquàm in Sacramento baptismi gratiam & peccati originalis remissionem adeptus est) multis plagis (quæ sunt reliquiæ peccati originalis) vulneratus, proniorem se sentit ad malum, instabiliorem in bono, & infirmiorem ad vincendas ingruentes tentationes, adeoque ex sua misera conditione exigentem ut deficiat, sibique à Deo denegetur perseverantiæ donum; Si, inquam, nihil aliud sibi velint isti Theologi, nulla profectò inter me & illos supererit quæstio nisi de solo nomine.

Fateor, enim, hoc modo sustineri posse, peccatum originale per suos effectus, nimirùm infirmitatem, concupiscentiam &c. concurrere etiam aliquo modo ad reprobationem illorum, quibus jam per Sacramentum baptismi remissum est peccatum originale. Fateor quoque cum *S. Augustino*, defectum, seu denegationem perseverantiæ in illis, qui in baptismo gratiam, & peccati originalis remissionem acceperunt, aliquo modo referri ad concupiscentiam, seù infirmitatem, ex peccato originali contractam, quatenùs (inquit S. ille Doctor lib. *De Correptione & Gratia c. 12.*) justorum in hoc statu naturæ lapsæ voluntas,

luntas, suæ infirmitati relicta, & sola Gratia sufficienti, seu solo adjutorio sine quo, adjuta, tot inter ac tantas tentationes infirmitate sua succumbit, & ideò (ut subdit S. ille Doctor) fortissimo eget auxilio, & efficaci perseverantiæ dono, quo, dùm aliqui justi privantur, justam non habent rationem querendi de Deo, qui illos relinquit propriæ suæ defectibilitati ac infirmitati, quam ex peccato originali contraxerunt, permittitque ut sibi derelicti non perseverent in bono.

In hoc, inquam, cum istis Theologis, quos vulgò *Augustinianos* appellant, ultrò consentio; at indè non existimo consequi, perseverantiam nunc denegari in pænam originalis peccati, iis, quibus per Sacramentum baptismi remissum est. Ratio manifesta est, quia Deus peccatum originale non punit, nec denegat justis perseverantiæ donum ob illam infirmitatem, quasi illa esset justum ac sufficiens motivum eos puniendi, ac finali perseverantia privandi; cùm enim hæc infirmitas, quam justi contraxerunt ex peccato originali, quantumvis jam remisso, non sit peccatum, pænam certè non meretur. Quò fit, ut hæc infirmitas se habeat dumtaxàt instàr cujusdam dispositionis, qua fit, ut justus, sibi derelictus, non perseveret; quòd autem justus sibi derelinquatur, non ex aliqua ejus præcedenti culpa procedit, sed ex inscrutabilibus Dei judiciis, sicut apertè docet *S. Augustinus*. Concludo itaque, infirmitatem illam, quæ in justis ex peccato originali, etiam remisso, relicta est, concurrere quodammodò ad non perseverandum, tamquàm videlicèt dispositionem quamdam ex parte liberi arbitrii; sed non esse sufficiens motivum reprobationis ac denegationis perseverantiæ, non secùs ac instabilitas, seu defectibilitas naturæ Angelicæ (sicut superiùs exposui) est quidèm ex parte Angelorum quædam dispositio, seu conditio sine qua Deus non permitteret aliquos Angelos deficere, labi in culpam, & proptèr culpam privari perseverantia, & excludi à Gloria æterna; attamen illa instabilitas, seu naturæ Angelicæ defectibilitas non est causa, seu motivum sufficiens cur Deus reprobet aliquos Angelos, eisque deneget perseverantiæ donum.

X. Sed satis hactenùs, opinor, sententias Catholicorum Theologorum circà motivum Reprobationis negativæ tàm Angelorum, quàm hominum, exposui, & eam, quæ mihi præ cæteris magis probatur, solidis confirmavi argumentis. Nunc operæ pretium est, impium confutare errorem *Calvini* asserentis, unicam & adæquatam tùm negativæ, tùm positivæ hominum reprobationis causam esse solam Dei voluntatem, quæ, independentèr à prævisione cujuslibet peccati sive originalis, sive actualis, quosdam homines ab æterna gloria excludit, eosque punire vult pæna tum damni, tum sensus, seu æternis cruciatibus.

Hunc *Calvini* errorem detestantur omnes Catholici, primò, quia non tantùm lædit, sed penitùs evertit ordinem divinæ providentiæ, quæ exigit ut non sit miseria, nisi culpa præcesserit, sicut pluribus in locis docet *S. Augustinus*; atquì si unica & adæqnata causa reprobationis tàm negativæ, quàm positivæ hominum esset sola Dei voluntas, quæ antè omnem prævisionem cujuslibet peccati, sivè originalis, sivè actualis, quosdam ab æterna gloria excluderet, eosque damnationis pæna tùm damni, tùm sensus punire vellet (sicut impiè docet Calvinus) sequeretur, aliquos homines forè miseros, & pænis obnoxios, antequàm essent alicujus culpæ rei, Deumque hominibus infligere pænam absque præcedente aliqua culpa: Porrò (secundùm doctrinam omnium Sanctorum Patrum, Sacris Litteris, & definitionibus Ecclesiæ comprobatam) repugnat omninò providentiæ & justitiæ divinæ, necnon æternæ & incommutabili Legi Dei, quòd pæna alicui imponatur sine ulla illius præcedente culpa; his, inquam, divinis attributis penitùs repugnat quòd pæna præcedat culpam, subindèque quòd pænæ præparatio præcedat culpæ prævisionem, seu quòd creatura

tura rationalis, nullius peccati rea, ad æternum supplicium destinetur.

Hinc impius *Calvinus* Deum facit omni Tyranno crudeliorem, dùm Libro 3. *Institutionum* cap. 22 Parag. 6. asserere audet, *Deum consilio nutuque suo ita ordinasse, ut inter homines nascantur ab utero certæ morti devoti, qui suo exitio ipsius nomen glorificent*. Et Parag 7. ejusdem capitis non pudet pestilentissimum illum Hæresiarcham scribere, *Decretum fuisse à Deo, ut sua defectione periret Adamus*, & insupèr addere, eamdem esse rationem cæterorum hominum lapsorum ac ipsius Adami: *Decretum quidèm* (ait) *horribile*, *fateor*: *inficiari tamen nemo poterit, quin præsciverit Deus quem exitum habiturus esset homo antequàm ipsum conderet*, & *ideò præsciverit, quia decreto suo sic ordinarat*.

Prætereà, *Calvinus* impiè docet, Deum, ut suum exequatur absolutum decretum (quo statuit quosdam homines, antè prævisa eorum demerita, æternis addicere cruciatibus) necessitatem peccandi eis imponere, illos excæcare, indurare, proindèque Deum esse authorem peccati, non permissivo tantùm, sed etiam positivo & absoluto decreto: Atquì, impium est illud *Calvini* dogma, & meritò in Sacro-Sancta Synodo Tridentina damnatum, igitur omnes fideles ab hoc *Calvini* erroneo Systemate de Reprobatione tàm negativa, quàm positiva lapsorum hominum abhorrere penitùs debent. Minorem hujusce argumenti Propositionem nullus negat Catholicus. Majoris verò Propositionis veritas patet ex disertissimis testimoniis ipsiusmet *Calvini*, qui pluribus in locis ait, ex peccato primi parentis invectam esse necessitatem peccandi, & hominem in statu naturæ lapsæ, dùm peccat, liberum quidem esse à coactione & violentia, sed liberum non esse à necessitate. Qui Hæresiarchæ *Calvini* error pugnat cum definitionibus Ecclesiæ, pluribus in Conciliis congregatæ; pugnat cum perpetua doctrina Sanctorum Patrum, præsertìm *S. Augustini*, qui in lib. *De Vera Religione* cap. 14. hæc habet: *usquè adeò peccatum, voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum si non sit voluntarium*, & *hoc quidèm tam manifestum est, ut nulla indoctorum turba dissentiat: quarè aut negandum est peccatum committi, aut fatendum est voluntate committi*. Sed hunc execrabilem *Calvini* errorem de necessitate peccandi in statu naturæ lapsæ pluribus argumentis in meis superioribus Epistolis confutavi, videlicèt in ea, quæ in prima Epistolarum mearum Classe est ordine sexta; & in altera, quæ in secunda Epistolarum mearum Classe est ordine prima.

Deindè, aliquos homines ex decreto illo absoluto & efficaci, quo Deus (juxtà *Calvinum*) eos reprobat, obdurari & excæcari, ita ut peccatorum, quæ ex illorum obduratione & excæcatione sequuntur, Deus author sit non permissivo tantùm, sed etiam positivo & absoluto Decreto, sæpiùs inculcat impius *Calvinus*, sed præsertìm in Cap I. Epistolæ ad Romanos, ubi expertè docet, *Deum non sinendo tantùm & connivendo permittere homines prolabi, sed judicio id ordinare, ut tum à propria conscientia, tum à diabolo in hujusmodi & alia agantur*. Quod quidèm absque horrore audiri non potest, quia Deus (sicut Fides Catholica docet) permittit quidèm peccata, tanquàm provisor universalis, sed ad ea non impellit. Deus etiam dicitur in Sacris Litteris reprobos excæcare & indurare, non quòd infundat, seu impertiatur eis malitiam; absit: Sed quòd indignis peccatoribus suam subtrahat gratiam.

Hinc *S. Augustinus* Lib. I. ad *Simplicianum* Quæst. 2. docet, Deum in hoc sensu dici *obdurare peccatores quosdam*, *quia non eorum miseretur*, *non quia impellit ut peccent*, & *S Thomas* hæc Apostoli verba, de *Pharaone* dicta in Epistola ad Romanos: *In hoc ipsum excitavi te*, explanando; sic Lectione tertia scribit: *Instinctu quodam interiori moventur homines à Deo ad bonum & malum: alitèr tamen ad bona, alitèr ad mala: nam ad bona inclinat hominum voluntates directè & per se tanquàm au-*

thor

thor bonorum ; ad malum autem dicitur inclinare homines occasionaliter , in quantùm scilicet Deus homini aliquid proponit , vel exteriùs , quod , quantùm est de se , est inductivum ad bonum , sed homo propter suam malitiam , perversè utitur ad malum.

XI. Rejecto igitùr impio *Calvini* errore (quem omnes Catholici detestantur) debemus huic , tanquàm probabiliori , adhærere sententiæ Theologorum , qui , sicut superiùs ostendi , docent , Reprobationem negativam tùm Angelorum , tùm hominum , non importare absolutam & efficacem intentionem , seu voluntatem Dei excludendi aliquos , sive Angelos , sive homines , antè prævisam eorum culpam , à Gloria æterna , eisque pænam damni & sensus præparandi ; sed potiùs Reprobationem negativam tàm Angelorum , quàm hominum importare dumtaxàt voluntatem permissivam , qua videlicèt Deus aliquos , sive Angelos , sive homines , propriæ & congenitæ suæ defectibilitati relinquit , ac permittit , ut aliqui ex illis incidant in culpam , & propter prævisam illorum culpam Deus illos excludat à Gloria æterna , eisque præparet pænam damnationis , seu pænam damni & sensus . Adduntetiam iidem Theologi , quorum sententiam calculo nostro probamus , peccatum originale in his , quibus per Sacramentum baptismi non est remissum , esse causam , seu justum ac sufficiens motivum Reprobationis negativæ lapsorum hominum ; at peccatum originale in his , quibus condonatum est , dici haud posse causam , ac sufficiens motivum eorum reprobationis negativæ , sicut jam pluribus rationibus Theologicis evicimus .

Sed , inquis in ea , quam ad me nuperrimè scripsisti , Epistola : *Si prædestinatio Electorum ad gloriam (sicut docent omnes Thomistæ) sit purè gratuita & antevertens omnem prævisionem meritorum , sequitur planè , Reprobationem itidèm negativam tàm Angelorum , quàm hominum , pendere unicè è sola vol. ntate Dei , & antevertere omnem prævisionem culpæ ex parte reproborum , sive Angelorum , sive hominum . At enim , ideò Thomistæ dicunt , prædestinationem Electorum ad Gloriam esse purè gratuitam , & antecedere prævisionem meritorum , quia Deus , cùm sit provisor ordinatè procedens , debet in prædestinatione Electorum priùs velle finem , seu dare Gloriam æternam , quàm velle dare Media , seu auxilia per se efficacia , merita , & bona opera , quæ conducunt ad Gloriam æternam : Atquì similitèr Deus in reprobatione negativa tàm Angelorum , quàm hominum , se habet velut provisor ordinatè procedens , ergò Deus illorum reprobationem negativam incipit ab efficaci intentione , seu voluntate illos excludendi à Gloria , & deindè permittit ac prævidet illorum culpas , seu peccata actualia , quæ sunt Media conducentia ad finem reprobationis negativæ , seu ad exclusionem ab æterna Gloria . Quo semel supposito , palàm consequitur , Deum velle quibusdam reprobis , sive Angelis , sive hominibus , infligere pænam , priusquàm permiserit ac præviderit eorum culpam , quia Deus , qui est provisor ordinatè procedens , antequàm permittat & prævideat aliquorum reproborum , tàm Angelorum quàm hominum , culpas & peccata , quæ sunt Media conducentia ad finem reprobationis , debet priùs velle finem reprobationis , seu exclusionem à Gloria æterna ; porrò , à Gloria in æternum excludi gravissima pæna est , & summa miseria ; imò est ipsissima essentialis damnatio , seu pæna damni , sicut fatentur omnes Theologi ; igitur , facta semèl illa hypothesi , Deus in reprobatione negativa aliquorum , tàm Angelorum , quàm hominum , priùs vellet illis infligere pænam , quàm eorum permitteret ac prævideret culpam ; quod sanè ab ordine divinæ providentiæ , & à sanctissimis ejus justitiæ legibus est prorsùs alienum .*

Hæc objectio , quam mihi in tua Epistola proponis , duo , tanquàm certa , supponit , quæ tamen , pace tua dixerim , oppidò falsa sunt . Supponit quippè in primis , Deum perindè se habere in reprobando ac in prædestinando

quod ipse nego ac pernego. Duplex enim admittendum esse censeo discrimen inter reprobationem & prædestinationem, quoad dispositionem effectuum in ordine divinæ intentionis. Primum discrimen in hoc sistit, quòd ultimus prædestinationis finis, seu gloria æterna, est aliquid de se bonum; quò fit, ut non sit contrà, sed potiùs juxta ordinem bonitatis Dei, Electos prædestinantis ad gloriam, ut primò velit absoluto & efficaci decreto aliquos eligere ad gloriam, deindè eadem efficaci intentione præparet illis merita, quæ sunt Media conducentia ad finem prædestinationis, seu ad gloriam æternam. Hoc etenim ostendit Dei immensæ bonitatis, & gratuitæ ipsius ergà Electos liberalitatis excessum. Sed, versa vice, ultimus reprobationis effectus, scilicet damnationis pæna, non est aliquid de se bonum, sed induit dumtaxàt rationem boni & justi supposita culpa, indéque repugnat divinæ bonitati, ut velit pænam antequàm præviderit culpam.

Alterum discrimen in hoc stat, quòd prædestinatio est causa efficiens rerum omnium, quæ ad consecutionem gloriæ conducunt: Reprobatio verò non est causa ejus quod per se ad pænam tendit, videlicet culpæ, & ideò potest Deus gratuita & efficaci sua voluntate alicui gloriam dare, antequàm ullum ex ejus parte meritum prævideat, quoniam ipse est, qui donat meritum. Contrà verò, bonitati Dei omninò repugnat, ut alicui pænam infligere velit, antequàm ex illius parte culpam prævideat; ratio est, quia pæna, ut talis, pendet à culpa, quam Deus nec facit, nec potest velle, proindequè ut pænam efficacitèr velit, debet aliquam culpam ex parte reprobi supponere, sicut *S. Augustinus* lib. 3. contra *Julianum* cap. 18. appositè ait: *Bonus est Deus, justus est Deus, potest sine bonis meritis liberare, quia bonus est; non potest sine malis meritis damnare, quia justus est*. Falsum igitur est, Deum perindè se habere in reprobando ac in prædestinando. Cùm enim prædestinatio respiciat assecutionem finis, seu gloriæ æternæ, Deus prædestinationem incipit ab efficaci intentione perducendi ad finem, dein, Media, seù Merita, conducentia ad finem, seù ad gloriam æternam, disponit. At, cùm reprobatio respiciat defectum à fine, seu à Gloria æterna, Deus reprobationem non incipit ab intentione efficaci illius defectus, nec quidquam ad illum ordinat, sed è contrà reprobationem incipit à permissione deficiendi à fine, idest, sicut anteà exposui, relinquit Deus aliquos, sive Angelos, sive homines, propriæ defectibilitati, & permittit ut cadant in culpam, ac denique hunc defectum, seu culpam istam, ordinat ad aliquod bonum, nempè ad pænam. Justum est enim, subindéque bonum, ut qui per culpam sese gloria æterna præstiterit indignum, ab ea in pænam excludatur.

Quarè, pæna, seu exclusio à Gloria æterna, non est finis, à quo Deus reprobationem negativam tàm Angelorum, quàm hominum, incipit, & proptèr quem culpam permittit, sed hæc exclusio à Gloria, quæ habet rationem pænæ, est tantum finis, ad quem Deus culpam, jam permissam, ordinat. Verus autem finis, à quo Deus incipit reprobationem tàm Angelorum, quàm hominum, est ordo, seu manifestatio suæ justitiæ punitivæ, ita ut tamen Deus non statim & immediatè velit pænam, seu exclusionem à Gloria, sed priùs velit aliquos reprobos, tàm Angelos, quàm homines, propriæ defectibilitati relinquere, & permittere ut labantur in culpam, eorumque prævisam culpam ad bonum & manifestationem suæ justitiæ punitivæ ordinare per illorum exclusionem à Gloria. Quamvis enim Deus velit (tanquàm finem) ostensionem suæ justitiæ, indè tamen haùd sequitur, Deum statim primò velle punitionem, & deindè permittere culpam, sed potiùs sequitur, Deum non velle punitionem, nisi ob prævisam culpam; ratio est, quia punitio antè culpam non est medium aptum

tum ad manifestationem divinæ justitiæ, sed potiùs sic præsestinè volita punitio antè culpam redolet & ostendit crudelitatem, quæ opposita est justitiæ vindicativæ.

Altera falsa suppositione nititur tua objectio. Supponit quippè, Deum in reprobatione negativa aliquorum, sivè Angelorum, sivè hominum, ità se habere, ut priùs velit manifestationem suæ justitiæ, deindè punitionem, seu pœnam, tertiò culpam, & deniquè permissionem culpæ. At, hæc falsa suppositio est, procedens ex præpostero quodam modo intelligendi ordinem, quem Deus in reprobatione negativa quorumdam, sive Angelorum, sive hominum, tenet inter punitionem, culpam, & culpæ permissionem. Non enim Deus (juxta sententiam, quam ipse sequor) in reprobatione negativa tàm Angelorum, quàm hominum, primò vult manifestare justitiam suam, deindè punire, posteà, ut habeat causam puniendi, permittere culpam; hic enim ordo sapit (ut mihi videtur) inclementiam, & aliquod crudelitatis genus, quod procùl à Deo amandari debet. Sed censeo ipse, Deum, in reprobatione negativa aliquorum tàm Angelorum, quàm hominum, velle quidèm, tanquàm finem, manifestationem suæ justitiæ, Deum tamen non ideò statim & immediatè velle punitionem (sicut jam exposui) sed priùs Deum velle relinquere aliquos reprobos, sive Angelos, sive homines, naturæ suæ defectibilitati, & permittere ut labantur in culpam, ac denique prævisam eorum culpam ordinare ad pœnam, seù ad exclusionem à Gloria æterna.

Hoc pacto explicata reprobatio negativa tùm Angelorum, tùm hominum, non solùm crudelitatem non sapit, sed etiam ostendit suavitatem providentiæ divinæ, quæ unicuique providet juxtà cujusque modum & conditionem. In hoc enim, quòd Deus aliquos, sive Angelos, sive homines, naturæ suæ defectibilitati non relinquit, nec permittit eos cadere in culpam, sed illos gratiis per se efficacibus præmunit ne deficiant, in hoc, inquam, elucescit erga Electos misericordia Dei, illos gratuita sua voluntate ad Gloriam eligentis ac prædestinantis: in hoc verò, quòd Deus aliquos, sivè Angelos, sive homines, naturæ suæ defectibilitati relinquit, & permittit illos cadere in culpam, eorumque prævisam culpam ordinat ad pœnam, seu ad exclusionem ab æterna gloria; in hoc, inquam, Deus manifestat suam justitiam, quæ mala, seu peccata, non permitteret, nisi natura, sivè Angelica, sivè humana, ex se defectibilis esset, & nisi aliquod bonum ex permissione peccatorum procuraret, atque cum primis, intèr alia bona, divinæ justitiæ ordinem, qui pertinet ad perfectionem, & splendorem universi, ut scilicèt in eo varii sint gradus, divinas perfectiones, seu misericordiam & justitiam, repræsentantes, sicut peregregiè discurrit *Sanctus Thomas* Prim. Part. Quæstione 23. Artic. 5. ubi hæc habet: *Ex ipsa bonitate divina ratio sumi potest prædestinationis aliquorum, & reprobationis aliorum: Sic enim dicitur, Deus omnia fecisse proptèr bonitatem suam, ut in rebus divina bonitas repræsentaretur. Necesse est autem, quòd divina bonitas, quæ in se est una & simplex, multiformitèr repræsentetur, quia omnes creaturæ ad simplicitatem Dei attingere non possunt, & indè est, quòd ad completionem universitatis requiruntur diversi gradus rerum, quarum quædam altum, & quædam infimum locum teneant in universo, & ideò ut multiformitas gratiæ conservetur in rebus, Deus permisit aliqua mala fieri, ne multa bona impediantur . . . Voluit igitur Deus quantùm ad aliquos, quos prædestinat, suam repræsentare bonitatem per modum misericordiæ parcendo: & quantùm ad alios, quos reprobat per rigorem justitiæ puniendo, & hæc est ratio, quarè Deus quosdam eligit & quosdam reprobat, & hanc causam assignat Apostolus*

lus ad Romanos cap. 9. *dicens* : *Deus volens ostendere iram & notam facere potentiam suam, sustinuit*, id est, *permisit*, *in multa patientia vasa iræ, apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam*. *Et Epistola* 2. *ad Timotheum cap.* 2. *In magna domo non solùm sunt vasa aurea & argentea, sed etiam lignea & fictilia, & quædam quidèm in honorem, quædam in contumeliam*.

Sed dices fortassis: *Sententia, quam hactenùs exposuisti de Reprobatione negativa tam Angelorum, quàm hominum, incidit in idem inconveniens, quod velis remisque declinare voluisti*; *videlicèt ex tua sententia sequitur, Deum in reprobatione negativa sive Angelorum, sive hominum, priùs velle pœnam, quàm culpam. At enim negare haùd potes, Deum eodem instanti & actu, quo aliquos eligit ad gloriam, cæteros excludere ab eadem gloria, atquì exclusio illa à Gloria est gravissima pœna* (*sicut tu fateris*) *igitur sententia sua supponit, Deum in reprobatione negativa tùm Angelorum, tùm hominum velle illis infligere pœnam antequàm eorum præviderit culpam*.

Secundò, sententiæ tuæ adhærendo, inficiari non potes, Deum incipere Reprobationem negativam à derelictione, qua nimirùm aliquos reprobos, sive Angelos, sive homines, derelinquit suæ defectibilitati, & permittit ut in culpam labantur: *Atquì illa derelictio, seu desertio, habet rationem pœnæ, & ideo docent Theologi, quòd Deus neminem deserit, nisi prior ipsum deseruerit per culpam, seu per peccatum*. *Igitur, velis nolis, fateri debes, Deum in Reprobatione negativa tam Angelorum, quàm hominum, velle illis inferre pœnam priusquàm illorum præviderit culpam*.

Hæc duo momenta (fateor) posses sententiæ meæ opponere, & hac de causa hìc inserere volui, ut ex illorum dilucidatione intelligas, sententiam, quam hactenùs exposui, nullatenùs supponere, Deum in reprobatione negativa tam Angelorum, quàm hominum, priùs velle pænam, quàm culpam in quem scopulum impingere videtur quorumdam, quos impugnavi, Theologorum sententia. Quocircà, ad primum momentum Respondeo, duplicem distinguendo exclusionem à Gloria; videlicèt unam, quam appello *positivam*, & *immediatam*; Alteram, quam nuncupo *permissivam* & *mediatam*. Exclusio positiva & immediata à Gloria æterna, habet rationem pænæ, & ideo supponit præviam ex parte reproborum culpam, consistitque prædicta exclusio à Gloria in illo actu, quo Deus dicit: *Nolo isti Gloriam æternam dare: immò volo providere, & Media eligere ut ab ea excludatur*. Exclusio verò à Gloria, quam ipse voco *permissivam* & *mediatam*, ea est, qua Deus derelinquit aliquos, sive Angelos, sive homines, congenitæ suæ defectibilitati, & permittit ut cadant in culpam, qua interveniente, dignos se præbent, ut gloria æterna eis denegetur, illosque Deus ab æterno Regno excludat: *Nolo istos eligere ad Gloriam, sed volo suæ defectibilitati illos relinquere, & permittere ut labantur in culpam, propter quam dignos se præstabunt, qui ab æterna Gloria excludantur*. Hæc exclusio à Gloria, quæ dicitur *permissiva*, non habet rationem pænæ, sicut superiùs exposui, subindèque non supponit culpam ex parte reproborum.

Hac præmissa distinctione, dico, Deum eodem instanti & actu, quò gratuita sua voluntate aliquos eligit ac prædestinat ad Gloriam, alios, scilicèt Reprobos, excludere à Gloria exclusione *permissiva* & *mediata*, quæ non habet rationem pænæ, hoc est, Deum quosdam Angelos, & homines relinquere naturæ suæ defectibilitati, & permittere, ut in culpam incidant, atque, ob prævisam eorum culpam, velle illis infligere pænam damnationis, seu pænam damni, quæ consistit in exclusione positiva à Gloria æterna, & pænam sensus, seu ignis æterni supplicium. At, nego, eodem instanti & actu,

quo

quo Deus aliquos eligit ac prædestinat ad Gloriam, alios, sivè Angelos, sivè homines, excludi ab ipsomet Deo à Gloria æterna exclusione positiva, quæ habet rationem pænæ.

Ratio est quia si Deus eodem actu & instanti, quo aliquos eligit ad Gloriam, alios ab eadem Gloria excluderet exclusione positiva, indè sequeretur primò, quòd Deus vellet imponere pænam, priusquàm prævideret culpam, quia exclusio positiva à Gloria æterna est maxima pæna, utpotè pæna damni. Secundò, in hac hypothesi nullo pacto dici posset, penès illos Reprobos, sic à Deo à Gloria æterna exclusos exclusione positiva, stare causam cùr non salventur, sive prævisam à Deo eorum culpam, sed tantùm penès Deum esset, cùr isti Reprobi gloriam æternam non assequerentur, quia Deus, ante prævisam illorum culpam, jam eos ab æterna Gloria exclusisset exclusione positiva, illos à se repulisset, eisque salutis januam absoluto & positivo Decreto occlusisset, quod sanè concedi non potest, quia (sicut in meis superioribus Epistolis latè probavi) Deus, etiam post illum actum, quo aliquos homines à Gloria æterna exclusit, vult voluntate antecedenti omnes salvos fieri, & offert ac præparat, quantùm est ex se, omnibus reprobis Gratias verè sufficientes, quibus æternam salutem consequi possunt, sed cùm illis propria culpa, malitia, ac vitio suo resistant, & in peccata labantur, Deus, ob prævisam illorum culpam, excludit illos ab æterna gloria exclusione positiva & mediata, seu mediante illorum culpa, vultque illis pænam damnationis infligere, hoc est, pæna tam damni, quàm sensus. *Liberum arbitrium* (inquit S. Thomas) *ex se deficientiam habet, ex Deo autem ut non deficiat*.

Ad alterum momentum, quod objicere posses, Respondeo, hominem duobus modis posse derelinqui, seu deseri à Deo. Primò, quatenùs eum naturæ suæ defectibilitati derelinquit & permittit, ut nativa sua fragilitate incidat in peccatum, ei non concedendo auxilium per se efficax, tametsi ei largiatur auxilia verè sufficientia, in sensu tamen Thomistico intellecta. Quantùm ad hunc derelinquendi, seu deserendi modum, non oportet, ut homo propriè deseruerit Deum per peccatum, sicut benè multi Theologi probant exemplo primi peccati, in quod prolabitur homo, & exemplo peccati Adami. Ad hanc igitur derelictionem, seu desertionem, non requiritur prævisio culpæ, sicut constans est omnium Theologorum sententia, & hoc derelinquendi modo, Deus eodem actu & instanti, quo aliquos, sivè Angelos, sivè homines, eligit ac prædestinat ad Gloriam, deseruit alios, illos videlicet derelinquendo propriæ defectibilitati, & permittendo, ut ipsi auxilio per se efficaci, ipsis indebito, destituti, caderent in culpam, & proptèr culpam mererentur pænam æternam.

Secundò, Deus propriè hominem deserere dicitur, cùm ab eo subtrahit dona sua, scilicèt lumen interius Gratiæ, & protectionem, qua bonos ac justos dignatur, & in hoc sensu intelligendum est illud commune Theologorum Effatum: *Deus neminem deserit, nisi priùs homo eum per peccatum deseruerit*. Non enim Deus Gratiam habenti subtrahit, nec peculiarem suam protectionem, nisi homo priùs per peccatum recesserit ab eo.

XII. Hic Epistolæ meæ finem imponere animus erat, sed opportunè mihi in mentem venit Factum Historicum, quod hic inserere operæ pretium duxi eo potissimùm nomine, quòd tàm Thomistarum doctrinæ, quam in ista Epistola exposui, de Reprobatione hominum lapsorum, quàm sententiæ eorundem Theologorum, in superiori Epistola à me multis momentis stabilitæ, de Prædestinatione gratuita ad Gloriam & antè meritorum prævisionem, potest magnum conciliare robur.

Anno 1692 die 27 mensis Augusti *Adrianus Van Wyck*, Presbyter, vulga-

gavit Epistolam per Hollandiam, in qua hanc Thomistarum Assertionem de Prædestinatione & reprobatione acriter perstringebat: *Deus jam hominibus ob Adæ lapsum æternæ damnationi obstrictis, per æternum Decretum meræ suæ misericordiæ aliquos absque respectu tunc ad futura eorum merita, ex illis elegit, quos proposuit salvare; reliquis omnibus in damnatione relictis . . . . . Adeò ut illi infallibilitèr salventur, & hi indeclinabilitèr omnes pereant*. Hanc, inquam, Thomistarum Assertionem conviciis proscindebat *Adrianus Van Wych* in sua Epistola, quæ graves inter Catholicos Hollandiæ Missionarios excitavit tumultus. Romam post menses aliquot delata res est, ubi Eminentissimi Cardinales Congregationis S. Officii provinciam demandarunt aliquot viris Theologis prædictam Epistolam examinandi & de ea sententiam, seu suffragium censorium, dicendi. Sic autem de vulgata illa censuerunt: *Nos infrà scripti attentè consideravimus translationem latinam Epistolæ Adriani Van Wych, Presbyteri, belgico sermone impressæ die 27. Augusti 1692. & unanimi voto judicamus, illam esse manifestè transgressivam Decretorum Sanctæ Sedis Apostolicæ, gravissimè censurando sententiam communem Sanctorum Patrum & Theologorum, de gratuita Prædestinatione, & Gratia per se efficaci: atque ex isto capite, necnon & injurioso modo procedendi, turbando unionem & pacem intèr Missionarios Catholicos, existentes in partibus hæreticorum, censemus esse valdè seditiosam, atque adeò probibendam. Salvo tamen &c. Ita censeo* Fr. Thomas BOSIUS, *Commissarius. Ita censeo ego* F. PHILIPPUS A' SANCTO NICOLAO, *Qualificator S. Officii, Ordinis Carmelitarum Discalceatorum*.

Censorium istud deputatorum Theologorum judicium probavit Eminentissimorum Cardinalium Sancti Officii Congregatio, injunxitque Apostolico Internuncio, Bruxellis commoranti, ut latum judicium *Adriano Van Vvych* significaret, eumque ad parendum & subscribendum adigeret; sed cùm ille temerarius Scriptor obtemperare pervicacitèr detrectasset, & in audaciæ suæ defensionem, Fidei Inquisitoribus libellum supplicem typis editum obtulisset, sub hoc titulo: *Ad Eminentissimos & Reverendissimos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales & Inquisitores Supremos, supplicatio Adriani Van Vvych, Presbyteri secularis, & in Hollandia Missionarii, ut non cogatur subscribere judicio Patris Commissarii, & alterius Qualificatoris*; cùm, inquam, hic temerarius Scriptor morem gerere manibus pedibusque detrectaret, meruit habere fulmen secundum. Iterato mandato ei jussum est, ut lato judicio subscriberet, & ejus Epistola, cum aliis, quos scripturiverat, libellis, solemni Decreto confixa est die 19. Maii anni 1694. Hoc Factum Historicum, quod nuper in publico Orbis theatro contigit, nec inficias ire, nec in dubium revocare possunt Scholæ Thomisticæ Adversarii.

Porrò, quàm curta Theologicæ eruditionis supellectili instructus esset iste *Van Vvych*, facilè, tanquàm ex ungue leonem, percipies ex illo *Schemate* bipartito, quod publicam in lucem protrusit, & in quo, doctrinæ Scholæ Thomisticæ penitùs ignarus, hoc paradoxum probandum suscepit, videlicèt sententiam Thomistarum de Prædestinatione Electorum ad Gloriam, posse nullo negotio conciliari cum Systemate Molinistarum. Hoc *Schema Vvychianum* non sinè risu & cachinnis legere potui, illudque, pro eo ac meretur, in mea superiori Epistola, in qua Thomistarum sententiam de gratuita Prædestinatione Electorum ad Gloriam fusè explanavi, dispunxissem ac cribrassem, nisi jam fuisset abundè & solidè confutatum ab erudito nostro *Norberto Delbecquio*, olim nostri Collegii Casanatensis Theologo, qui, perdocta lucubratione, in lucem edita, adversùs hunc singularem Molinianæ doctrinæ militem succenturiatum, veram ac genuinam Thomistarum

rum ſententiam de prædeſtinatione gratuita electorum ad gloriam, & de ſincera voluntate Dei Antecedenti ſalvandi omnes omninò homines, egregiè vindicavit.

Vale, dilectiſſime Diſcipule, & ex his, quæ de Prædeſtinatione & Reprobatione diſſeruimus, colligere debes, ſic Deum conſulere hominum ſaluti, ratione quidèm nobis inſcrutabili, ſed ut meliore non poſſit fieri, ſic velle ſuum beneficium à nobis ſentiri, ut inde nobis nihil poſſimus aſſerere ac vindicare; quid quid mali habemus, aut facimus id noſtris vitiis eſſe imputandum; quid quid verò eſt bonorum, ex Deo proficiſci omnia, velùt è fonte, per ipſum conferri velut Authorem, & in ipſo eſſe, velut in Domino munerum ſuorum, ut nullam hinc laudis portionem homo ſibi arrogare queat, cùm ad Deum pertineat & initium, & medium, & finis bonorum noſtrorum operum; cui uni ſubindè debetur honor, laus & gloria in omne ævum.

EPI-

EPISTOLA DECIMA ET ULTIMA:

In qua evincitur, Deum omnibus omninò hominibus præparasse, & offerre Gratias verè, & proximè sufficientes, non in sensu Molinistico, sed in sensu Thomistico acceptas; tametsi necdùm inter Theologos constet, an Deus ejusmodi Gratias sufficientes singulis, præsertìm obduratis & excæcatis, & Infidelibus, qui dicuntur negativi, largiatur?

POstremam, quam ad me dedisti, Epistolam his verbis auspicaris: *Christum Dominum, Salvatorem nostrum, per mortem suam omnibus omninò reprobis præparasse, & quantùm in se est, offerre Gratias verè sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, quæ dant veram, proximam, completam, & expeditam potestatem vincendi concupiscentiam, refrænandi æstuantes passiones, vitandi peccata, & salutem æternam consequendi, jam probè compertum habeo ex duabus, quas ad me scripsisti, Epistolis de morte, quam Christus oppetiit pro salute æterna omnium, etiàm reproborum, nemine excepto. At, nunc alia, implexa satis, subit animum difficultas, utrùm videlicèt Christus non solùm per mortem suam omnibus reprobis præparaverit, eisque offerat ejusmodi Gratias sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, verùm etiam illas reipsa conferat singulis reprobis, sive parvulis, morientibus sine baptismo, vel extinctis in utero materno; sive obduratis, excæcatis, & Infidelibus; quos Theologi vocant negativos, quia nihil de Christo audierunt, eisque necdum annunciata est Lex Evangelica. Hæc difficultas, ut ingenue dicam, crucem mihi figit propter discrepantiam & varietatem opinionum, in quas scinduntur Catholici Doctores. Alii quippè docent (sicut nuperrimè didici à quodam Theologo, in materia de Gratia versatissimo) Christum suppeditare semper & omni tempore omnibus reprobis, etiam obduratis, excæcatis, & Infidelibus negativis actuales Gratias sufficientes, in sensu Moliniano acceptas. Alii dicunt, peccatum, propriè & Theologicè dictum, nemini imputari posse nisi prævisam habeat malitiæ peccati cognitionem, quæ datur à sola Gratia sufficienti, indèque inferunt, facta semel hypothesi, quòd reprobi, qui dicuntur obdurati, excæcati, & Infideles negativi, omni auxilio sufficienti essent destituti, (maximè dum urget observatio alicujus præcepti) peccatum, quod in illius præcepti transgressione committerent, non posse juste illis imputari. Alii affirmant, obduratos, excæcatos, & Infideles, qui dicuntur negativi, nullas omninò Gratias sufficientes ad salutem, sive in sensu Thomistico, sive in sensu Moliniano, intellectas recipere à Deo, etiam dùm instat præcepti observatio, peccatum tamen (quod violando præceptum) perpetrant, juste ipsis imputari. Alii postremò volunt, reprobos, qui sunt obdurati, excæcati, aut Infideles negativi, non recipere quidèm à Deo (etiam dùm urget aliquod præceptum) Gratias proximè sufficientes,* in sensu Thomistico intellectas, recipere tamen à Deo Gratias *remotè sufficientes ad salutem* in sensu Thomistico *acceptas, eosque à peccato excusari non posse, dum transgrediuntur præceptum.*

Has inter se discrepantes Catholicorum Theologorum opiniones, sicut & mo-

momenta, queis eas fulcire satagunt, postquàm in Epistola tua retulisti, hæc festivè ac lepidè subdis: *Tot varias Theologorum opiniones, & ingentes, quas secum invehunt, difficultates, dùm tacitus mecum perpendo, video me esse similem homini micanti in tenebris, vel hærenti ad aquas, & nescienti quà vadum tentare debeat. Quocircà, obsecro te atque obtestor (ais mihi) ut oberranti in tenebris facem præferas, auxiliatem manum porrigas atque digito mihi commonstres, quam, citrà ullum erroris periculum, sententiam tutiorem ac probabiliorem sectari valeam.*

I. Implicatissimam, fateor, proponis difficultatem, quæ tangit incomprehensibilia Dei judicia, per quæ Gratiam dispensat. Quò fit, ut eam sobriè & cùm singulari moderatione attingere debeamus, ne sapiamus plusquàm oportet sapere. Ut autem clariori, qua fieri poterit, methodo in hac dilucidanda, difficultate procedam omnesque tuos scrupulos eximam; tres præmittam observationes ad quas oportet ut feriò animum advertas.

In primis, præstat ut sedulò observes, duplex à Thomistis distingui auxilium sufficiens, unum, quod appellant *remotum* & alterum, quod vocant *proximum*. Auxilium sufficiens *remotum* dicitur illud (juxtà Thomistas) quod hominem reddit non quidèm proximè potentem & habilem ad aliquem perfectum & difficilem actum exerendum, illum tamen reddit in eo sensu potentem ut aliquem actum facilem elicere valeat, quem si (accedente auxilio per se efficaci, quod Deus ei offert) producat, Deus ei largietur auxilium, quod Thomistæ vocitant, *proximè sufficiens*, cujus beneficio evadet homo proximè potens & habilis, ut actum difficilem operari queat, ita ut verè dici possit, hominem infidelem ideò carere auxilio *sufficienti proximo*, quia propria sua malitia resistendo auxilio *sufficienti remoto*, quod Deus ei confert indignum se præbet, qui recipiat à Deo auxilium *proximè sufficiens*, non secùs ac (sicut in meis superioribus Epistolis sæpiùs inculcavi) Vir Christianus, qui auxilio *proximè sufficienti*, quo instructus est, propria sua culpa ac malitia reluctatur, ejusque impedit cursum, indignum se præstat, cui Deus impertiatur Gratiam per se efficacem, cujus ope observaret Mandata Dei & abstineret à peccato. Id totum duobus clarissimis exemplis illustro.

Sit (exempli causa) aliquis infidelis, cui deest habitus Fidei, & nulla divinæ veritatis cognitione sit instructus; is certissimè non habet auxilium proximè sufficiens ad credendum, utpotè qui virtute Fidei est destitutus; at, si Deus in illius Infidelis corde bonam excitet cogitationem, piamque affectionem, qua sui miseram sentiat conditionem, & ad implorandam Dei opem instigetur, jam intelligitur habere auxilium sufficiens remotum ad Fidem, adeò ut si culpa ac malitia sua huicce auxilio sufficienti *remoto* resistat ipse solus in causa sit, cur non recipiat à Deo auxilium proximè sufficiens ad credendum. Similitèr, sit aliquis peccator diuturna & inveterata peccatorum ac vitiorum consuetudine constrictus, is, certè non habet auxilium proximè sufficiens ad declinanda peccata, ad virtutes amore prosequendas & ad Deum super omnia diligendum, immò ad hæc præstanda meritò dicitur impotens, non quidèm impotentia absoluta & physica; sed impotentia morali, voluntaria & libera, quam ex diuturna peccandi consuetudine contraxit (sicut infrà copiosius exponam) hic tamen peccator, licèt deploratus, & in vitiorum voragine immersus habere potest divinam inspirationem, auxiliumque remotè sufficiens, quod illum potentem reddat ad aliquem actum facilem producendum, quem si (cum auxilio per se efficaci, quod nunquàm excludi debet, quodque Deus semper paratus est ei dare) producat; Deus ei suppeditabit auxilium proximè sufficiens, quo possit è misero illo statu emergere, & ad plenam, perfectamque conversionem pervenire, ita ut, si hic peccator culpa ac malitia sua renitatur huic

huic auxilio remotè sufficienti, quod Deus ei confert, justè sibi imputari debeat, quod Deus illi deneget auxilium proximè sufficiens, quo posset ad plenam conversionem pervenire.

Hinc primò inferre debes, quod, sicut auxilium remotè sufficiens reddit hominem potentem & habilem ad aliquem actum facilem, ita auxilium sufficiens proximum præstat immediatè homini plenam boni operis faciendi potestatem.

Secundò, inferre debes, negari haud posse, Deum interdùm præbere Infidelibus Gratias saltèm *remotè sufficientes*, cùm certum sit, Catholicam Ecclesiam damnasse *Bajum*, *Jansenium*, & *Quesnellum*, quòd assererent, *Fidem esse primam Gratiam*, & *antè Fidem nullam esse Gratiam*. Si ergò credere debeamus, Fidem non esse primam Gratiam, sed aliquas Gratias actuales præcedere Fidem, profectò negari non potest, Infideles, qui carent Dono Fidei, donari tamen aliquandò Gratiis actualibus, saltèm remotè sufficientibus sive ad salutem, sive ad vitandum peccatum, maximè dum urget obligatio præcepti; quibus Gratiis dùm sua culpa resistunt infideles, justè à Deo privantur Gratiis proximè sufficientibus, & auxiliis per se efficacibus, necessariis ad actu credendum, & abstinendum à peccato. Cùm verò Infideles (præventi tamen auxilio per se efficaci, quod Deus ex se paratus est dare) auxiliis remotè sufficientibus non resistunt, dat illis Deus auxilium proximè sufficiens, quo possint proximè credere & benè operari, immò Deus ipsis non denegat auxilium per se efficax, quo actu bona opera ordinis naturalis moralia edant, sicut, post *Gabrielem Vasquesium*, insignem Societatis Jesu Theologum, sentiunt Cardinalis *Norisius*, & noster *Vincentius Contensonus*, & alii Catholici Theologi, qui docent, Infideles, adjutos speciali Gratia, seu auxilio efficaci, quod certè in his supponit auxilium tàm remotè quàm proximè sufficiens, aliquandò elicere bona opera moralia, quæ sunt ex omnibus circumstantiis bona, & in hoc sensu damnant prædicti Theologi hanc in *Bajo*, *Jansenio*, & *Quesnello* confixam à Sede Apostolica Propositionem: *Omnia Infidelium opera sunt peccata*.

Præterea, velim observes, me nullam hìc de hominibus justis, qui Gratia Sanctificante sunt exornati, instituere quæstionem, quia in meis superioribus Epistolis latè contra *Jansenium* ex Sacris Litteris, Summis Pontificibus, Conciliis & Patribus probavi, adesse justis Gratiam non tantùm remotè, sed etiam proximè sufficientem, qua ipsis præcepta Dei fiunt possibilia. Idem dicendum esse censeo de peccatoribus ordinariis, idest, qui non sunt obdurati, & excæcati, & quos à Deo donari Gratia tàm remotè, quàm proximè sufficienti, qua servare possint præceptum hìc & nunc obligans, communis est Theologorum opinio, cui meum calculum lubens adjicio. Ad solos ergò insigniores peccatores, qui dicuntur obdurati, & excæcati, vel ad Infideles, qui non credunt Evangelio, tametsi fuerit apud illos prædicatum, vel denique ad Infideles, qui dicuntur *negativi*, quòd de Christo & de Evangelio nihil adhùc audierunt, præsens hæc nostra devolvitur difficultas, quæ in hoc sita est, utrùm Deus illis deneget omnem Gratiam tàm proximè, quàm remotè sufficientem, qua observare possint præcepta hìc & nunc obligantia, & vincere ingruentem tentationem.

Postremò observare debes, me hìc, tanquàm omninò in Schola Thomistica certum & indubitatum, supponere, Deum nec justis, nec reprobis offerre, aut conferre Gratias sufficientes, in sensu Moliniano acceptas, quæ videlicèt sint versatiles, indifferentes, subditæ libero hominis arbitrio, evadantque efficaces, aut inefficaces per consensum vel dissensum voluntatis creatæ; id, inquam, tanquàm certum suppono, quia (sicut in superioribus meis Epistolis palàm feci) Gratia sufficiens, in sensu moliniano intellecta, planè chymerica

merica est, quæ in rerum natura nunquàm extitit, id est, tàm in statu naturæ innocentis, quàm in statu naturæ lapsæ, & cujus nullum vel minimum extat vestigium in Operibus Sanctorum Patrum, præsertìm *Augustini*, & *Thomæ*; in Constitutionibus Summorum Pontificum, in Decretis & definitionibus Conciliorum, potissimùm Concilii Tridentini, ac denique in Libris antiquorum Theologorum. Apage ergò penitùs Gratiam sufficientem in hoc Moliniano sensu intellectam, de qua impræsentiarum nullam prorsùs mentionem habere volo, sed tantummodò de Gratia tàm remotè, quàm proximè sufficienti, quæ (juxtà verum ac germanum Thomistarum sensum) dat quidèm in ordine supernaturali potentiam benè operandi, prætèr quam tamen ad actu benè operandum alia Gratia necessaria est, seu Gratia per se & ab intrinseco efficax.

II. His præmissis Observationibus, nunc me accingo ad præsentem elucidandam gravissimam istam difficultatem, quæ bifariàm agitari potest. Primò, an non tantùm Christus Dominus per mortem suam præpararit (quantum est ex se) & offerat auxilia verè sufficientia in ordine ad salutem omnibus omninò hominibus, verùm etiam ea reprobis actu elargiatur? Secundò, an reprobi recipiant à Deo Gratias sufficientes ad vitandum hìc & nunc peccatum, & ad præceptum implendum, cùm obligat? De isto dumtaxàt secundo modo, quo hæc quæstio ventilari potest, in præsentia agam, nam de priori modo sat superque disserui in duabus superioribus Epistolis, quas de morte Christi, Salvatoris nostri, jam ad te scripsi, in quibus ostendi, Christum sincera voluntate antecedenti offerre omnibus, & singulis hominibus Gratias verè sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, ita ut illi, qui eas non recipiunt, culpa illorum fit, quippè qui propria culpa sua & malitia, vitiis suis, cupiditatibus & ignorantiis irretiti, obicem ponunt receptioni Gratiæ sufficientis, & (sicut ait Scriptura) *rebelles sunt lumini*; ac dicunt Deo: *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus*, exceptis tamen parvulis, qui moriuntur antè susceptionem Baptismi, quibus licèt Deus voluntate antecedenti offerat auxilium verè sufficiens in ordine ad salutem, videlicèt baptismum, non vult tamen voluntate consequenti hanc ipsis impertiri Gratiam, non quòd illi ob præcedentem aliquam actualem culpam receptioni hujus Gratiæ, seu susceptioni obicem, & impedimentum posuerint (talis enim culpæ capaces non sunt ejusmodi parvuli) sed proptèr peccatum originale, quod, cùm per baptismum non sit eis remissum, est motivum sufficiens eorum reprobationis, & in causa est, cùr Deus velit voluntate consequenti, ut baptismus eis non conferatur, sicut disertè docet *S. Augustinus* his verbis: *Plerumque festinantibus parentibus, & paratis ministris, ut baptismus parvulo detur, Deo tamen nolente, non datur, qui eum puerum in hac vita non tenuit, ut daretur*, cap. 12. Lib. *De Dono Perseverantiæ*.

Dico igitur primò, *pueros Infidelium ante rationis usum ex hac vita decedentes, nec non pueros fidelium, qui pereunt vel in utero matris, vel tali casu, ut nulla ope humana illi baptismus administrari possit; destitui in pœnam peccati originalis auxilio sufficienti ad salutem*.

In hoc consentiunt omnes Theologi, paucis tamen exceptis, qui, tanquàm probabile censuerunt, pueros fidelium, quibus nulla ope humana baptismus conferri potest, salvari posse per Fidem parentum, seu per baptismum in voto, non quidem suo, sed parentum. Sed hæc opinio nullum prorsùs habet in Sacris Litteris fundamentum, nec consentanea est Traditioni Ecclesiæ Catholicæ, quæ constantèr semper docuit, hominibus quidèm adultis votum proprium suscipiendi baptismum, quandò illum actu suscipiendi copia non suppetit, sufficere ad salutem; non tamen unquàm sensit, votum alienum, seu parentum, sufficere parvulis ad salutem, id, inquam, à sæculis inauditum

est in Ecclesia. Hinc, cùm hanc novam & peregrinam opinionem subtilis noster *Cajetanus* in suis Commentariis inseruisset, jussu Summi Pontificis S. Pii V. in editione Romana Operum *S. Thomæ* fuit expuncta, adeò ut mirum sit, nostrum *Ludovicum Bancellum*, Theologum alioqui doctissimum, in eumdem impegisse scopulum in eo, quem edidit, *Cursu Theologico*.

Huic opinioni affinis est sententia *Vegæ*, insignis Theologi Ordinis *S. Francisci*, Academiæ Salmanticensis Professoris, qui in suis Commentariis super Concilio Tridentino lib. 15. cap. 16. censet, pueris in utero materno existentibus non deesse omninò auxilium sufficiens ad salutem, non quòd citrà baptismum actu collatum salvari possint, sed quia preces parentum & aliorum justorum ità apud Deum valere possunt, ut pueri, qui in utero materno morituri erant sine baptismo, supervivant, quousque sacro baptismi lavacro fuerint abluti. Sed huic sententiæ nec Scriptura Sacra, nec traditio Ecclesiæ suffragatur.

Non defuerunt etiam alii Theologi, qui existimarunt, parvulis, in utero materno periclitantibus, adesse auxilium sufficiens ad salutem, quatenùs ablutio baptismatis, qua corpus matris lavatur, ad filium in utero existentem, pervenit. Sed hæc opinio omni probabilitate caret, primò, quia (sicut docet *S. Thomas* 3. part. Quæst. 68. Art. 11.) regenerari & renasci nemo potest, nisi primò nascatur, cùm itaque baptismus sit spiritualis regeneratio, nullus regenerari potest priusquàm ex utero nascatur, prodeatque in lucem. Hanc rationem hausit S. ille Doctor ex *S. Augustino* in Epistola 187. aliàs 57. ad *Dardanum*. Secundò (ait Doctor Angelicus) baptismatis aqua, qua perfunditur mater, ad filium, in utero existentem, pervenire haud potest; tum quia anima pueri, ad cujus Sanctificationem ordinatur baptismus, distincta est ab anima matris: Tum quia etiam corpus pueri animati jam est formatum, adeòque à corpore matris distinctum; & ideò baptismus, quo corpus matris abluitur, non redundat in prolem, in utero matris existentem. Hanc rationem deprompsit itidèm *S. Thomas*, ex *S. Augustino*, qui lib. 6. contrà *Julianum*, Pelagianum, cap. 5. hæc habet: *Si ad matris corpus id quod in ea concipitur, pertinet, ita ut pars ejus reputetur, non baptizaretur infans, cujus mater baptizata est aliquo urgente mortis articulo, cùm eum gestaret in utero: nunc vero, cùm ipse etiam baptizetur, non utique ad maternum corpus, cùm esset in utero, pertinebat*. Eadem Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrina stabilitur in canone *Qui in maternis*, sumpto ex *S. Isidoro*, lib. I. *Sententiarum*, cap. 24. in canone *Si ad matris*, & in canone *Si qua mulier* Distinct. 4. *De Consecratione*.

III. His rationibus abundè confutata manet quædam Dissertatio, quam nuperrimè adornavit *Hieronymus Florentinius*, Clericus Regularis Congregationis Matris Dei, & cui hic titulus est: *Disputatio de ministrando baptismo humanis fætibus Abortivorum*, in qua non rationibus Theologicis, sed argumentis physicis, anatomicis, aliisque id genus conjecturis probandum suscipit, parvulis, in utero matris de vita periclitantibus, adesse auxilium sufficiens ad salutem, quatenùs videlicèt aliquis, ope siphonis, ea arte & industria (sicut à pharmacopolis, in dandis Clysteribus, fieri solenne est) potest aquam siphone inclusam premere, & ita extrudere, ut ipsa ad corpus pueri, in utero matris existentis, perveniat, illudque abluat, dùm eodem tempore, ille, qui hoc siphone utitur, profert verba, quibus constituitur forma Sacramenti baptismi: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; atque hoc pacto puer, in utero matris existens, baptismum percipiat.

Profectò, ejusmodi argutias & commenta, quæ quidam Theologi, mentem habentes pastam chymeris, proprio marte excogitarunt, ut suadere possent, adesse parvulis, in utero matris existentibus, aliquod auxilium sufficiens ad salutem, dùm tacitus mecum per-

perpendo, non possum (ut ingenuè fatear) quin usurpem verba Eminentissimi, juxta ac doctissimi Cardinalis *de Laurea*, qui sub finem Articuli 7. disputationis 27. *De statu Parvulorum morientium absque baptismo*, refellens novellas opiniones aliquot Theologorum, qui ejusmodi parvulos, ex hac vita sine baptismo migrantes, negabant esse damnatos, eosque aliqua beatitudine naturali potiri pertendebant, tales, inquam, Theologos his verbis suggillat ac perstringit, dicens: *Quod dicunt nostri moderni, hùc usque censeo inane, novum & ridiculum: nempè de statione, habitaculo & deambulatione super terram*(dicam ipse de auxilio sufficienti ad salutem, quod adesse parvulis, in utero materno existentibus, dictitant quidam recentes Theologi) *unde id habent? Quis eis revelavit?* ..... *Ideò non possum in conscientia, ab hac, quam puto veram, sententia recedere; nisi aliud me doceat Sancta Mater Ecclesia, cujus magisterio innotescit Principatibus & Potestatibus multiformis gratia Dei.*

Sed (inquis in Epistola, quam ad me scripsisti) *quid ergò? Deus parvulis morientibus sine baptismo, vel extinctis in utero materno denegabit omne auxilium sufficiens ad salutem, & tamen illos puniet æterna pæna damni, eos videlicet excludendo à Regno Cælorum, seu à Gloria æterna, nullaque beatitudine, etiam naturali, ipsos donando? Hæc certè sententia videtur mihi paulò durior & inclementior: quantò meliùs* (*sicut nuperrimè dicebat mihi vir quidam eruditus*) *censet Ludovicus Molina in sua* CONCORDIA, *quæst.* 23. *Art.* 4. *&* 5 *Membro* 9 *ubi loquens de statu parvulorum decedentium absque baptismo, hæc habet: Parvuli reprobati perindè se habent, ac si in solis naturalibus fuissent constituti: imò post diem judicii, cùm ipsorum animæ suis fuerint corporibus restitutæ, ab omnibus molestiis & ærumnis, quibus in hac mortali vita subjacemus, supernaturalitèr liberabuntur, melioremque in naturalibus vitam, vitio omnis mentis & corporis immunem, in perpetuas æternitates ducent, quàm ullus unquàm mortalium duxerit. Hanc benignam Molinæ sententiam sectantur* (*sicut mihi narrabat idem vir eruditus*) *plerique Theologi, quorum unus, instar omnium, haberi debet Cardinalis Cælestinus Sfondratus in suo libro, cui titulus est*: Nodus Prædestinationis dissolutus.

Papæ! placent tibi (ut video) meliores ac benigniores Theologorum sententiæ. Sed cave, ne infelicem habeas sortem, quam, proh dolor! nacti sunt moderni quidam Theologi, qui erga peccatores nimiùm indulgentes, commenti sunt certas quasdam mitiores & laxiores sententias, quas, tanquàm saluti animarum omninò perniciosas, jure optimo proscripsit Sancta Mater Ecclesia. Dicas ergò, quantùm volueris sententiam *Molinæ*, & *Celestini Sfondrati* de statu parvulorum decedentium absque baptismo, esse mitissimam, atque benignissimam; ego constanter tibi reponam, hanc opinionem esse falsam, & Sanctorum Patrum Traditioni contrariam.

Nec alium nostræ controversiæ (ut brevitati consulam) impræsentiarum judicem & arbitrum volo, quàm *Robertum Bellarminum*, insignem Societatis Jesu Theologum, qui lib. 6. *de statu peccati*, qui & tertius est *de peccato Originali*, hæc capite primo docet: *Altera sententia paulò quidèm minùs liberalis, sed tamen valdè mitis, fuit illorum, qui parvulos non baptizatos excludebant à Regno Cælorum, & à vita beata, Sanctis promissa; tamen eis dabant vitam æternam & naturalem beatitudinem, sine ulla molestia aut dolore, extra regnum beatorum, & procùl à carcere damnatorum; hoc est in loco medio inter gehennam & Cælum, qualis locus vix fingi potest alius, quàm terræ convexum. Ita sensisse olim Pelagianos docet S. Augustinus in libro de Hæresibus cap.* 8. Nam, *inquit*, etiamsi non baptizentur (parvuli) promittunt eis, extrà Regnum quidèm Dei, sed tamen æternam & beatam quamdam vitam. *Quòd autem per Regnum Dei intelligat Augustinus non solùm domum cælestem, sed etiam visionem Dei; & quòd Pelagiani non promiserint*

P 2 par-

parvulis non baptizatis vitam æternam supernaturalem, quæ consistit in visione Dei, sed solùm vitam æternam, sive beatitudinem naturalem, perspicuum est ex libro V. in Julianum cap. 8. ubi, Augustino teste, Pelagiani alienabant parvulos non baptizatos à vita Dei, cùm alienarent à Regno Dei. Quid est autem vita Dei, nisi visio Dei? Sed neque Regnum Cælorum in scripturis aliud significat, nisi felicitatem æternam, quæ in Dei visione consistit . . . . . itaque Pelagiani non vitam æternam simpliciter, sed, ut Augustinus loquitur, quamdam suam vitam infantibus non baptizatis promittebant. Ad quem errorem proximè accessisse videtur Ambrosius Catharinus in libro de statu parvulorum decedentium sine baptismo, Albertus Pighius in prima Controversia, & Hieronymus Savonarola in libro de Triumpho Crucis. Docent enim, infantes, sine baptismo morientes futuros post judicium beatos naturali beatitudine, & in quodam veluti paradiso terrestri, perpetuò feliciterque victuros.

Viden, dilectissime discipule, Cardinalem *Bellarminum* (cujus judicio de statu parvulorum decedentium sine baptismo firmitèr adhærent duo alii doctissimi Cardinales, videlicet *Laurentius de Lauræa* loco mox à me laudato, & *Henricus Norisius* in suis *Vindiciis Augustinianis*) hanc sententiam de statu parvulorum, decedentium absque baptismo, quam tu *mitem & benignam* appellas, reprobare non solùm tanquàm falsam, sed (ut ipsemet ait initio capitis secundi ejusdem libri) velut *hæreticam*; *quia* (inquit) *de Fide Catholica tenendum est pueros, sine baptismo decedentes, esse absolutè damnatos, & non sola cælesti, sed etiam naturali beatitudine carituros*. Quid, quæso te, clariùs aut expressiùs dici potest? nec certè mirari debes quòd doctissimus ille Cardinalis Bellarminus cæteris hujus Assertoribus erroris *Ludovicum Molinam* non accensuerit; id, inquam, mirari non debes, quia necdùm vulgatus erat CONCORDIÆ liber (in quo *Molina* hunc errorem apertè docet) quandò Cardinalis *Bellarminus* suum Controversiarum Opus jam absolverat.

In hoc igitur, quod ais in Epistola tua, te in illam mitem & benignam opinionem, quam, de statu parvulorum, decedentium absque baptismo, excogitavit *Ludovicus Molina*, quamque nostris temporibus recoxit *Cælestinus Sfondratus*, haùd parùm propendere, in hoc certè te non laudo, quià hæc opinio ab omnibus Orthodoxis Theologis reprobatur. In hoc tamen te laudo, quòd in eadem Epistola mihi significes, probari tibi nullo pacto posse alteram sententiam, quam idem *Nodi Prædestinationis* Dissolutor in gratiam Infidelium, & barbararum gentium, quas supponit invincibili, subindeque inculpabili laborare ignorantia existentiæ Dei, tradit pag. 152. sui libri. Sic enim (ais) scribit ille Auctor: *Demus barbaras gentes ità Deum ignorasse: id quoque magna beneficii & gratiæ pars fuit. Cùm enim peccatum sit essentialitèr offensio & injuria Dei, sublata Dei cognitione necessariò sequitur, nec injuriam, nec peccatum, nec æternam pœnam esse. Ergò cum hac ignorantia impeccabiles reddentur, alioquin certissimè peccaturi, si agnoscerent, sequitur hoc ipsum beneficium esse. Ergò sive barbari agnoscant, sicque invocare illum & salutem consequi possint, sive penitùs ignorent, & ideo nec possint peccare, semper verum erit, nec illis misericordiam deesse.*

Hanc Dissolutoris *Nodi Prædestinationis* opinionem, ais, te multis nominibus improbare. Primò, quia constans est omnium Theologorum sententia, non dari ignorantiam Dei involuntariam & inculpabilem, quæ excuset à peccato, sed voluntariam dumtaxàt & culpabilem, quæ neminem à peccato reddit immunem. Secundò, quia dogma Fidei est, Fidem in Christum Mediatorem ita omni ævo esse ad salutem necessariam necessitate medii, ut qui ea, moriendo, sunt destituti, æternis pœnis addicantur. Porrò, Infideles & barbaræ Gentes Fide in Christum Mediatorem carent. Tertiò, ex ea opinione Infideles redduntur à peccato immunes & impeccabiles, quos (portenta licèt

licèt libidinum consectantes) Deus tanta gratia, hoc est, cæcitate mentis, & sui ignoratione donaverit, sicut optimè observant quinque illustrissimi Gallicanæ Ecclesiæ Episcopi in Epistola, quam 7. Kal. Martii anni MDCXCVII. ad INNOCENTIUM XII. scripserunt, quamque te nuper legisse declaras. Postremò, ais, quòd si peccata Infidelium, qui ignorant Deum, non promererentur pænam æternam, assignandus esset aliquis medius locus, ab Inferno & Paradiso omninò distinctus, & in perpetuum duraturus, in quo ejusmodi Infideles post mortem reciperentur. Hujus autem medii loci nullum in Sacra Scriptura extat vestigium, cum Christus venturus ad judicandum homines dicturus sit Electis, qui erunt ad ejus dexteram constituti: *Venite benedicti patris mei, percipite Regnum &c.* Reprobis verò, qui erunt ad sinistram collocati, imprecaturus sit his verbis: *Ite maledicti in ignem æternum &c.* Tertium locum, quæsivi (ut lepide ais) sed non inveni.

Hæc momenta, quibus te à nova ista Nodi Prædestinationis Dissolutoris opinione omninò alienum prodis, dum in tua Epistola perlegi, sum lubentissimè deosculatus, certamque concepi spem, fore ut aliam ejusdem Auctoris de statu parvulorum, decedentium absque baptismo, sententiam procùl à te abjicias. Quod quidèm ut faciliùs ac promptiùs præstare valeas, tuis oculis hìc subjiciàm aliquot propositiones, quæ, circà statum parvulorum morientium, velùt totidèm paradoxa in sana Theologia, passim leguntur in hocce *Nodi Prædestinationis dissoluti* libro, quibus (ut certissimè confido) tuum nunquàm præbebis assensum, & quas hìc retulisse, abundè confutasse est.

Prima Propositio, quæ extat in libro *Nodi Prædestinationis dissoluti* pag. 98. 114. & 118. hæc est: *Parvulus solo peccato originali detentus, & ita ex hoc Mundo sublatus, nec Deum deseruisse dici potest, nec à Deo desertus; nec demùm perit, nec damnatur.*

Altera Propositio, quæ legitur in eodem libro pag. 114. 119. 120. 164. ista est: *Parvuli non abluti, culpam non habent, immò illibatam habent innocentiam personalem.*

Tertia Propositio, quæ legitur in eodem libro, pag. 48. & 118. his verbis concepta est: *Parvulis sine peccato sublatis reservatur in altera vita bona aliqua compensatio pænarum, quas in præsenti patiuntur: quarè nec excluduntur à felicitate naturali.*

Quarta Propositio, quæ legitur in eodem libro pag. 48. 120. 164. hæc est: *Parvuli salutari lavacro non abluti eo beneficio donantur in altera vita, quod & cœlesti felicitati anteponendum est: nemoque prudens fuerit, qui statum illorum, si daretur optio, non anteponere suo, cœloque præferret.*

Quinta Propositio, quæ colligitur ex pagin. 164. ejusdem libri, ista est: *S. Augustinus altèr quidèm de puerorum sorte pronunciasset: at nequaquàm nobis sublata libertas est nova Systemata procudendi, cùm novis jam armis utendum sit ad Calvinistas & Jansenianos debellandos.*

Has novas & peregrinas Nodi Prædestinationis dissolutoris Propositiones penitùs rejicere debes, nec dubitare, quin parvuli, decedentes absque baptismo, sint damnati, ac nulla beatitudine naturali perfruantur. Cæterùm, an præter pænam damni, patiantur pænam sensus, seu ignis, tametsi mitissimam? ita sentiunt multi viri eruditi, quorum sententiam probabilem esse censeo; tametsi ipse probabilius cum Doctore Angelico, & tota Schola Thomistica existimem, parvulos, decedentes absque baptismo, æternùm quidèm esse damnatos, plecti pæna damni, & omni felicitate tàm supernaturali, quàm naturali, privari; illos tamen non torqueri pæna sensus, seu pæna ignis, etiam mitissima, sicùt copiosè satis memini jam me ostendisse in Paragrapho secundo Dissertationis vigesimæ primæ *Tractatus de Mysteriis & annis Christi Salvatoris Nostri*, quem Romæ anno MDCCXXIV. secundis curis adornavi.

IV. Venio nunc ad quatuor præcipuas, quas in Epistola tua proponis, difficultates gravissimas, quas pro ingenii mei modulo explanandas aggredior. In primis quæris, an Infidelibus, qui dicuntur *positivi*, Deus pro loco & tempore conferat gratias actuales vel proximè vel saltèm remotè sufficientes, quarum ope possint adimplere præcepta legis naturæ, & se convertere ad Deum? Prætereà, quæris, an peccatores, qui dicuntur obdurati & excæcati, sint, urgente præcepto, destituti omni Gratia tam proximè quam remotè sufficienti? Tertiò quæris, an facta hypothesi, quòd peccatores obdurati & excæcati (etiam dum instat obligatio præcepti) careant omninò Gratia tam proximè, quàm remotè sufficienti, debeant ipsis imputari peccata, quæ committunt transgrediendo legem? Quæris denique, an Infideles, qui appellantur *negativi* (quòd De Christo nihil unquàm audierunt) recipiant Gratias actuales, sivè proximè, sive remotè sufficientes, quarum beneficio possint adimplere præcepta legis naturæ, seseque convertere ad Deum? Has quatuor difficultates brevitate, quoad fieri poterit, cum claritate conjuncta explicabo, postquàm præmisero Observationem summè necessariam, ex qua pendet facilis ac perspicua harumce difficultatum dilucidatio.

Observare itaque debes, Gratiam, sivè remotè, sive proximè sufficientem (sicut superiùs exposui) sitam esse in pia cogitatione, quæ illustrat intellectum, & in affectione, seu motione, quæ vel remotè, vel proximè excitat voluntatem ad benè operandum, eique confert potentiam aut remotam, aut proximam benè operandi. Hoc autem semel posito, quod est in confesso apud omnes Orthodoxos Theologos, pertendunt Molinistæ, Deum omnibus omninò hominibus non solùm offerre, verùm etiam promiscuè conferre Gratias sufficientes, in sensu molinistico intellectas, quæ per solum consensum, & bonam liberi arbitrii determinationem redduntur efficaces. Asserunt etiam Molinistæ, quòd si essent aliqui homines, quibus Deus Gratiam illam Molinisticè sufficientem denegaret, peccata, quæ committerent, transgrediendo præcepta, non deberent illis justè imputari, quia, destituti Gratia sufficienti Molinistica, versarentur in necessitate peccandi, & in ignorantia invincibili malitiæ peccati; necessitatem autem peccandi, & ignorantiam invincibilem excusare à peccato, nemo catholicus inficias ire potest.

At ista Molinistarum sententia falsa (ut mox ostendam) nititur suppositione. Supponit quippè primò, hominibus, qui, in pœnam suorum præcedentium peccatorum, prævіam non habent notitiam malitiæ peccati, justè non posse peccata imputari, quam certè Molinistarum suppositionem falsam esse, latissimam aperire viam ad laxitatem morum, & ad excusandas excusationes in peccati, subindèque jure optimo fuisse proscriptam, mox invictis (ni meus me fallit animus) momentis demonstrabo. Falsò itidèm supponit hæc Molinistarum sententia, homines, qui, in pœnam præcedentium peccatorum, destituti sunt Gratia sufficienti, adeòque non ampliùs sentiunt bonas cogitationes in intellectu, & pias affectiones in voluntate, laborare ignorantia invincibili malitiæ peccati, quæ illos excuset à formali & propriè dicto peccato. Hanc autem alteram Molinistarum suppositionem falsam pariter esse, eamque apertè munire viam ad errorem de *peccato Philosophico*, ab ALEXANDRO VIII. Pontifice Maximo, damnatum, pro viribus evincere satagam.

Sed quemadmodùm non mihi probatur hæc laxior Molinistarum sententia, ita detestor horridum dogma *Jansenii*, qui asserere ausus est, necessitatem peccandi, & ignorantiam invincibilem in statu naturæ lapsæ non excusare à peccato, quia (inquit) licèt homini in statu naturæ lapsæ liberum non sit abstinere à peccato, & superare ignorantiam invincibilem, fuit tamen liberum in Adamo. Hoc execrabile dogma, ne

Jansenio gratis affingere videar, ipsissima ipsius verba, quæ leguntur capit. 4. lib. 2. *De statu naturæ puræ*, hìc exscribam: *Sed hìc* (inquit Jansenius) *gigantea occurrit moles*, & , *ut videbitur*, *nodus indissolubilis*, *quì fieri possit*, *ut ex invincibili ignorantia peccatum possit proficisci*. *Quis enim capiat, ut homo in eo peccet*, *quod neque scit*, *neque scire potuit*, *neque voluntate sua*, *sive volente*, *sive torpescente*, *talis ignorantiæ causam dedit*? *hujusmodi enim peccata jam non erunt nequidèm voluntaria*, *quod ad peccati rationem omninò necessarium est*, *sed necessaria*: *Et quis credat tale portentum potuisse doctissimum sanctissimumque virum* (Augustinum) *docere? Si te*, *benigne Lector*, *ista difficultas fortasse movet*, *profectò movet & me*; *non tamen itaut vel dubitem*, *doctrinam illam Augustinum tradidisse*, *vel in ea tradenda fluctuasse*, *vel hallucinatum fuisse*; *sed potiùs ut obstupescam*, & *exhorrescam profunditatem judiciorum Dei*. *Certissimum est enim*, *hoc Augustinum*, *hoc Hieronymum*, *hoc Concilium Palæstinum*, *sine ulla fluctuatione*, *ut rem in Catholica Ecclesia extrà omnem controversiam*, *tanquàm in scripturis traditam*, *docuisse*; *rectè an secùs*, *pietas nostra in dubium revocare non sinit*, *ne eadem opera victoriæ quoque veritatem & æquitatem*, *qua de Pelagiana hæresi triumphatum est*, *in dubium revocemus*. *Quæcumque hìc nos movent rationes*, *humanæ*, *sed plerùmque vana terriculamenta sunt*; *hæc munimenta divina sunt*. Sic *Jansenius*, similis homini, qui colat culicem & deglutit camelum, de industria simulat, se tremula manu hæc scribere, dùm tamen ibidem impium illum errorem totis ingenii sui viribus defendere, atque Sanctis Patribus *Augustino*, *Hieronymo*, & Concilio Palæstino tribuere non veretur.

Hac præmissa observatione, præstat ut, abjecta omni mora, eas, quas in Epistola tua proposuisti, difficultates exponam, sicque Molinistas inter & Jansenistas, qui, in eodem pertractando argumento, ad extrema deflectunt; media via incedam, ut, declinando errorem *Jansenii*, non incidam (quod Deus avertat) in laxiorem Molinistarum sententiam.

Dico itaque Secundò, *Deum non tantùm offerre voluntate antecedenti peccatoribus obduratis & excæcatis Gratias verè in sensu Thomistico sufficientes ad salutem*, *sed etiam illis* (*antequàm in hunc deploratissimum obdurationis & cæcitatis statum decidant*) *reverà conferre Gratias tam remotè*, *quàm proximè sufficientes*, *quibus tamen cùm illi propria sua culpa ac malitia resistant*, *justo tandèm Dei judicio*, *in pœnam præcedentium peccatorum*, *privantur* (*quamdiù in hoc obdurationis statu permanent*) *omni Gratia tam proximè*, *quàm remotè sufficienti*.

Et primò quidèm, Deum omnibus & singulis hominibus voluntate generali & antecedenti preparare & offerre Gratias actuales tàm remotè, quàm proximè sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, quas ex se paratus est conferre, easque his, dumtaxàt denegat, qui propria sua malitia & culpa earum receptioni obicem ponunt, jam prolixè satis ostendi in duabus, quas ad te scripsi, Epistolis, quæque in secunda Epistolarum mearum Classe sunt septima & octava. Quapropter in hoc Argumento probando diutiùs hìc non immorabor, sed tantùm obitèr advertam, id, secundùm Sanctos *Augustinum* & *Thomam*, inter homines damnatos, & homines, qui adhuc in via sunt, in peccatis obdurati, obstinati & excæcati, interesse discriminis, quòd Deus damnatis nec præparet, nec offerat Gratias verè sufficientes ad salutem; Peccatoribus verò, qui adhùc sunt in via, licet sint obstinati, obdurati, & excæcati, sempèr offerat Gratias verè sufficientes, in sensu Thomistico, quas tamen ideò actu & intrinsecè non recipiunt, quia ipsimet ejusmodi Gratiarum receptioni propria sua obstinatione impedimentum ponunt.

Et in hoc sensu intelligendi veniunt *Sanctus Augustinus*, & *S. Thomas*, quorum prior Enarratione in Psalm. 6. explicando hæc verba Epistolæ *Pauli* ad

Romanos Cap. I. *Dedit illos in reprobum sensum*, ait: *Ea est cæcitas mentis. In eam quisque datus fuerit*, AB INTERIORI LUCE SECLUDITUR, *sed nondùm penitùs cùm in hac vita est*. Quibus verbis innuit *S. Augustinus*, Peccatores, qui, adhùc in via existentes, sunt in malo obdurati, & excæcati, esse quidèm *ab interiori luce seclusos*, idest, quamdiù sunt in statu obdurationis, privatos esse omni Gratia tàm remotè, quàm proximè sufficienti, *sed nondùm penitùs cùm in hac vita sunt*, quia Deus, peccatoribus obduratis, & excæcatis (quamdiù sunt in hac mortali vita) semper offert Gratias sufficientes ad salutem, quas ipsi propria sua malitia recipere nolunt. Quod certè Deus non facit ergà damnatos, quibus nec confert, nec offert Gratias sufficientes ad salutem.

Hinc *S. Augustinus* Tractatu 53. in *Joannem* explicando hæc verba: *Propterià non poterant credere, quia hoc Isaias Propheta prædixit*, sic loquitur: *Hoc autem Propheta prædixit, quia Deus hoc futurum esse præscivit. Quarè autem non poterant credere, si à me quæratur, citò respondeo, quia nolebant: malam quippè eorum voluntatem prævidit Deus*. Quibus verbis Sanctus ille Doctor impotentiam credendi (qua laborabant Judæi) refundit in ipsam Judæorum malam voluntatem, qua Gratiam sufficientem, sibi à Deo oblatam, tametsi non intrinsecè receptam, propria sua culpa ac malitia rejecerunt. Quemadmodùm igitur ex *S. Augustino* culpabiles fuerunt Judæi, quia oblatam sibi à Deo Gratiam sufficientem, qua credere potuissent, propria sua obstinatione recipere noluerunt, ità peccatorum obduratorum & excæcatorum vitio ac culpæ verti debet, quòd non possint benè operari, quia ipsimet, rejicientes ac pervicaciter recipere nolentes Gratias sufficientes, quas Deus voluntate antecedenti semper illis offert, sibi sponte ac liberè accersiverunt illam benè operandi impotentiam, quæ (sicut mox ostendam) non est absoluta & physica & involuntaria, quæ (ut docent omnes Theologi) excusat à peccato; sed est tantummodò benè operandi impotentia moralis, consequens, & voluntaria, profecta videlicèt ex diuturna & inveterata peccandi consuetudine, in qua callum obduxerunt.

Addo etiam, culpabiles esse peccatores obduratos & excæcatos, & in hoc potissimùm distingui à damnatis, quòd Deus nunquàm conferat damnatis Gratias sivè remotè sivè proximè sufficientes ad salutem; at verò Deus peccatoribus (quamdiù sunt in hac vita mortali) antequàm propria sua culpa ac malitia obdurati & excæcati evadant, confert illis aliquandò Gratias non tantùm remotè, sed etiam proximè sufficientes, in sensu Thomistico, quæ, instàr cujusdam levis cælestis auræ, illis interdùm aspirant. Sicut enim nemo fit de repentino bonus, ita nemo fit de repentè malus, & in malo obduratus, & (inquit *S. Bernardus* Lib. I. *De Consideratione* cap. 2) *paulatim in cordis duritiem itur*. Peccatoribus igitur in hac vita Deus non tantùm offert voluntate antecedenti auxilia verè sufficientia, sed etiam illis largitur, maximè dum urget aliquod præceptum, auxilia tàm remotè, quàm proximè sufficientia ad salutem.

At, postquàm illi, suis cupiditatibus, ignorantiis & vitiis obsurduerunt voci Dei, & bibentes iniquitates, sicut aquam, in suis peccatis planè obdurati & excæcati facti sunt, tunc Deus justo judicio eis in hoc statu obdurationis, & excæcationis non ampliùs confert Gratias actuales sivè proximè, sivè remotè sufficientes, sed eas tantùm illis offert, quas tamen ipsi, infixi in limo profundi, & in densissimis concupiscentiæ suæ tenebris immersi, recipere nolunt.

In hoc sensu intelligendus est *S. Thomas*, dùm pluribus in locis (sed præsertìm in I. Sent. Distinct. 48 Quæst. I. Art. 3. ad 2. & 3. Part. Quæst. 86. Art. I.) ait, *nullum esse in hac vita, qui mentis obstinationem non possit deponere*: Et *nullum esse peccatum in hac vita, de quo quis pænitere non possit*. Non enim

vult

vult *S. Thomas*, nullum in hac vita esse peccatorem ita obstinatum, ut non possit per actualem Gratiam, in se intrinsecè receptam, obstinationem deponere, eumque peccati sui non pænitere; (certè hanc sententiam nullibi docet *S. Thomas*) sed vult dumtaxàt Doctor ille Angelicus, neminem in hac vita esse adeò obstinatum & induratum, ut non possit obstinationem deponere per Gratiam, quam Deus omnibus peccatoribus, etiam obduratis, offert, eisque reverà illam conferret, nisi ipsi sua malitia & obstinatione receptioni Gratiæ impedimentum ponerent: *Quod enim* (inquit *Sanctus Thomas* 1. 2 Quæst. 100. Art. 4. ad 2.) *per amicos possumus, aliqualitèr nos possumus*. Si igitur Peccatores propria sua malitia nolint recipere hanc Gratiam, quam Deus illis semper offert, immò data opera receptioni ipsius impedimentum ponunt, tunc censet *Sanctus Thomas*, peccata illis, tametsi omni auxilio sufficienti, sua culpa, destitutis, meritò imputari.

Unum dumtaxàt palmare Angelici illius Doctoris proferam testimonium, quod legimus lib. 3. *contra Gentes* cap. 159. & 160. ubi de necessitate Gratiæ disputans, hoc argumentum sibi primo loco proponit: *Cùm, sicut ex præmissis habetur, in finem ultimum aliquis dirigi non possit, nisi auxilio divinæ Gratiæ, sine qua etiam nullus potest habere ea, quæ sunt necessaria ad tendendum in ultimum finem, sicut est Spes, Fides, dilectio & perseverantia; potest alicui videri, quod non sit homini imputandum, si prædictis careat; præcipuè cùm auxilium gratiæ mereri non possit, nec ad Deum converti, nisi Deus eum convertat. Nulli enim imputatur quod ab alio dependet*. Ad hanc solvendam propositam sibi objectionem non utitur *Sanctus Thomas* pervulgata ista responsione, quam adhibere solent Molinistæ, dictitantes, Gratiam quidèm efficacem subtrahi peccatoribus obduratis & excæcatis, sed non gratiam actualem sufficientem. Sic sanè non respondet Doctor Angelicus, sed ait: *Ad hujus dubitationis solutionem considerandum est, quòd licèt aliquis per motum liberi arbitrii divinam Gratiam nec promereri, nec acquirere possit, potest tamen se ipsum impedire, ne eam recipiat*. Et, post pauca interjecta, subdit: *Cùm hoc sit in potestate arbitrii impedire gratiæ receptionem, vel non impedire, non immeritò imputatur ei, qui impedimentum præstat Gratiæ receptioni. Deus enim, quantùm in se est, paratus est omnibus gratiam dare (vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire). sed illi soli gratia privantur, qui in se ipsis gratiæ impedimentum præstant*.

Hanc Angelici nostri Præceptoris doctrinam si sedulò perpendas, ultrò fateberis, peccata hominibus, qui actuali gratia sufficienti sunt planè destituti, meritò, ob duplicem rationem, imputari, primò, quidèm, quia peccatores etiamsi intrinsecè Gratiam sufficientem non habeant, possunt tamen illam recipere à Deo, qui eam illis offert, & (ut ait S. Thomas) *paratus est omnibus dare*, eamque reverà conferret, ni peccatores, suis cupiditatibus irretiti, & magis tenebras, quàm lucem, amantes, divinæ gratiæ receptioni reniterentur. Secundò, ut peccata hominibus obduratis & excæcatis justè imputari valeant; satis & abundè putat esse Doctor Angelicus, quòd hanc gratiæ subtractionem, objecto propriæ iniquitatis impedimento, promeriti sint, eamque prævìis suis delictis sibimetipsis accersiverint.

V. At, inquis in Epistola, quam ad me dedisti, *Hæc sententia, quæ peccatoribus obduratis & excæcatis denegat Gratias tàm proximè, quàm remotè sufficientes, damnata videtur ab Ecclesia in Jansenio, qui lib. 3. De Gratia Christi cap. 13. asserit, Gratiam sufficientem Infidelibus, & peccatoribus obduratis & excæcatis denegari à Deo, eamque etiam justis interdùm deesse*.

Prætereà (inquis) *Jansenius pertendit, peccatores obduratos & excæcatos, omni Gratia sufficienti destitutos laborare ignorantia invincibili, & tamen ipsis peccata imputari, quia (ut docet) ignoran-*

tia invincibilis in statu naturæ lapsæ non excusat à peccato (quòd ab Ecclesia fuit optimo jure damnatum) Porrò, subdis, *id.m Jansenii error naturali fluxu promanare videtur ex sententia illorum Theologorum, qui peccatoribus obduratis & excæcatis denegant Gratiam, tàm proximè, quàm remotè sufficientem. Facta quippè semèl illa hypothesi, peccatores obdurati & excæcati nullam persentient malitiæ peccati notitiam, quam à sola Gratia, aut proximè, aut remotè, sufficienti, quæ consistit in pia cogitatione, quæ mentem illustrat, percipere possunt. Admissa igitur illa hypothesi, peccatores obdurati & excæcati versabuntur in ignorantia invincibili, quæ tamen illos non excusabit à peccato, sed potiùs (ut volunt illi Theologi) peccata eorum ipsis imputabuntur ad damnationem æternam. Hæc est* (ità argumentationem tuam concludis) *una è præcipuis difficultatibus, quæ me hac in quæstione vehementèr torquet, & ad quam quid responsurus sis, sollicitè expecto.*

Vin, carissime Discipule, ut tibi citrà fucum & adulationem respondeam? Pace tua dicam, Dogma Fidei, quod Ecclesia adversùs *Jansenium* sanxit, necdùm satis tibi perspectum atque exploratum esse. Scias igitùr velim, Fidei Dogma, quod Ecclesia adversùs Novatores, præsertìm, *Lutherum*, *Calvinum*, & *Jansenium* definivit, hoc unum dumtaxàt statuere, videlicèt *justis non deesse Gratiam, qua ipsis possibilia sint præcepta Dei*. De solis enim justis loquitur Concilium Tridentinum Sess. VI. Cap. XI & Canone 18. De solis etiam justis actum est in prima ex quinque famosis *Jansenii* Propositionibus, damnatis à Summo Pontifice INNOCENTIO X Quapropter, *compertissimum esse debet* (utor verbis doctissimi nostri *Antonini Massouliei* Tom. 2. Differt. 4. *De Gratia Adami* Quæst. 3. Art. 2) *compertissimum*, inquam, *esse debet, minimè ad errorem Jansenii pertinere, si quis obduratis & excæcatis denegari à Deo gratiam contenderet. Cùm enim eodem Jansenii loco* (lib. 3 De Gratia Christi cap. 13.) *universalissima hæc Jansenii referatur Propositio*: Infidelibus, excæcatis, obduratis, justisque interdùm deesse gratiam, qua præcepta possibilia fiant; *ultimam hujus Propositionis partem* (quæ spectat justos) *Sanctus Pontifex dumtaxàt proscripsit, Alteram verò partem* (quæ tangit tantùm obduratos & excæcatos) *intactam reliquit. Quæ observatio* (addit idem eruditissimus ille Theologus) *prætermittenda non fuit, ne quis ultrà quàm debeat, imò & ultrà quàm Sanctus Pontifex voluerit, Pontificiam censuram extendat.* Hanc nostri *Antonini Massouliei* Observationem suo etiam calculo probat *Honoratus Tournely* Tomo 2. suarum *Prælectionum Theologicarum De Gratia Christi* pag. 617. quamvis tamen ibidèm hic Theologus, purus putusque Molinianus, omnes ingenii & eloquentiæ suæ nervos contendat, ut probet, Deum peccatoribus etiam obduratis & excæcatis largiri Gratias actuales sufficientes, in sensu moliniano intellectas. Hac responsione in fumum facessit prima tua de accusatione Jansenismi argumentatio.

Addam dumtaxàt obitèr, doctissimum Cardinalem *Josephum De Aguirre* in Præfatione Tom. I. *Conciliorum Hispaniæ* irridere quosdam in Jansenismo improperando nimiùm faciles. Ibi Eminentissimus ille Scriptor, post allatam quamdam *Bellarmini* sententiam, hæc habet: Exeat nunc aliquis recentiorum quorumdam, & propterea Bellarminum Jansenismi, aut Bajanismi arguat. Hanc enim notam ex eodem doctrinæ Morum severioris capite inurere ausi sunt plurimis aliis Catholicissimis Episcopis, Prælatis, Doctoribus & Scriptoribus, licèt nullo fermento hæreseos, vel doctrinæ erroneæ aspersis, & palàm rejicientibus illas quinque famosas Theses ab INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII. fulguritas, atque in iis Illustrissimo *Fagnano*, quo neminem in Sacris Canonibus doctiorem, aut celebriorem ætas nostra tulit. Sed calumnia hujusmodi, dùm linguario oribus quorumdam injecto coerceri nequit, contemptu aut risu exsibilanda erit, juxta illud adversùs convitia injusta,

justa: SPRETA EXOLESCUNT.

Eadem chorda oberrat altera tua argumentatio. Nec enim illi Theologi, qui censent, Peccatores obduratos & excæcatos, qui, in pænam præcedentium peccatorum, sunt destituti omni gratia tàm proximè, quàm remotè sufficienti, asserunt, ejusmodi obduratos peccatores laborare ignorantia invincibili & involuntaria, quæ tamen illos non excuset à peccato. Ab hoc certè detestabili *Jansenii* errore adhorrent isti Theologi, quippè qui docent, ignorantiam illam, in qua versantur peccatores obdurati, dùm omni Gratia, sua culpa, destituti, non ampliùs advertunt ad malitiam peccati, esse voluntariam, & culpabilem, quæ illos minimè excusat à peccato, quia hæc eorum ignorantia originem habet ex præviis, gravissimisque actualibus peccatis, quibus, scientes ac volentes, sese conspurcarunt.

Non ergò errant hi Theologi, sed tu potiùs, carissime Discipule, in errore (sit venia verbo) versaris, utpotè qui falsò tibi persuades; ideò obduratos & excæcatos laborare ignorantia invincibili, & involuntaria, *quia* (ut inquis) *cùm supponantur planè destituti omni Gratia sufficienti, nulla ampliùs in isto obdurationis statu eis affulgeret prævia notitia malitiæ peccati, sine qua tamen prælucente (sicut legi in multis recentiorum Casuistarum libris) peccatum non potest esse voluntarium, nec proindè imputari*. Subdis tamen (quod valdè me solatur) *id quidem non ex animi sententia dico, absit; sed dumtaxàt ut dubiis ac difficultatibus (quibus solvendis impar sum) pro tua singulari humanitate facias satis, quò deinceps ad sanæ doctrinæ defensionem promptior, atque paratior esse possim*.

VI. Rem itaque, tuæ utilitati consulturus, protinùs aggredior, & istud principium (quod in quorumdam recentiorum Casuistarum libris te legisse asseris) videlicèt, *eis, qui non habent præviam notitiam malitiæ peccati, non posse imputari peccatum*; multis momentis atque definitionibus Ecclesiæ refellendum suscipio. In primis, quia hæc ignorantia, in qua versantur peccatores obdurati & excæcati, dùm omni Gratia sufficienti, sua culpa destituti, nullam ampliùs gravitatis & peccati malitiæ præviam cognitionem habent, nulloque illius vitandi desiderio stimulantur, hæc, inquam, peccatorum obduratorum ignorantia non est involuntaria (ut perperàm supponunt laxiores quidam Casuistæ) sed est voluntaria & culpabilis, utpotè originem habens ex innumeris præcedentibus gravissimis peccatis, sive ex inveterata peccandi consuetudine, quæ sensim sine sensu altissimas in cordibus peccatorum radices egerunt, eisque densissimas tenebras offundunt.

Hæc autem ignorantia, quæ est voluntaria & proprio vitio accersita, peccatores obduratos & excæcatos à peccato nullatenùs excusare potest, quia si illos excusaret, per indè ejusdem ignorantiæ obtentu, immanissima peccata Atheorum, Epicureorum, & Persecutorum Ecclesiæ possent excusari. Certum quippè est, Atheos, Epicureos, & Persecutores Ecclesiæ præviam non habuisse notitiam gravitatis & malitiæ peccatorum, in quorum cæno se volutabant, nec ad illa vitanda fuisse aliquo desiderio stimulatos. Excusabis ne Deicidium Judæorum, qui Christum Dominum crucifixerunt, nescientes quid facerent? sicut testatur ipsemet Christus, orans pro illis in Cruce, dicens: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt*; &, ut ait Apostolus *Paulus* cap. 2. Epistolæ I. ad Corinthios: *Si cognovissent* (idest Judæi) *nunquàm Dominum gloriæ crucifixissent*. Et tamen Judæos, crucifigentes Dominum Jesum (non obstante illorum ignorantia, quæ erat voluntaria) peccasse, docet nos *S. Petrus*, qui in Actis Apostolorum Cap. 3. Judæos, ut pænitentiam agerent peccatorum, quæ, Christum cruci figendo, commiserant, adhortatur his verbis: *Fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & Principes vestri; pænitemini igitùr, & convertimini, ut deleantur peccata vestra*. Quin, & Apostolus *Paulus* testatur, se ignorasse quid ageret, dùm furiis actus, Ecclesiam Christi

sti persequeretur, nec tamen indè se excusat, sed potiùs Epistolæ I. ad *Timotheum* cap. 1. v. 13. fatetur, se priùs fuisse blasphemum: *Priùs*, inquit, *blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus: Sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate*.

Sed dicas, amabo te, quid censes de persecutoribus Apostolorum? putasne illos non peccasse, adeòque nulla pæna esse dignos, quia, tantùm abest, ut persequendo Apostolos, animum adverterent ad malitiam & gravitatem sui peccati, ut potiùs hac ipsa persecutione se obsequium præstare Deo arbitrarentur, juxta illud Christi, Discipulos suos alloquentis, oraculum: *Venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur se obsequium præstare Deo?* cap. 16. Evang. *Joannis*. Putasne etiam populis illis, de quibus Apostolus cap 4. Epistolæ ad Ephesios loquitur, & qui (ut ibidem ait) *ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitatem cordis ipsorum, qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis*; putasne, inquam, illis populis, qui ad scelerum suorum pravitatem non attendunt, sed effræni potius impetu, ebullienti passionum suarum æstu abrepti, ac sacrilega quadam ostentatione nefanda scelera perpetrant, nulloque retrahente conscientiæ morsu, laxatis habenis in illicita desideria ruunt; peccata non imputari? Certus sum, te id nunquàm concessurum; alioquì eadem opera fateri deberes, ejusmodi perditissimos homines, qui Deum ignorant, quique habent cor durum, quod (sicut ait *S. Bernardus* lib. I. *de Consideratione* cap. 2.) *nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, & ad consilia infidum est &c.* fateri, inquam, itidèm deberes, ejusmodi scelestissimorum hominum sortem ac conditionem *longè feliciorem esse* conditione fidelium, qui, cùm Deum norint, & seriò delictorum gravitatem ac malitiam cognoscant ac persentiant, Deum offendunt, quandò peccant, aliàs non peccaturi (sicut dictitant isti laxiores Casuistæ, quos legisti) si nec scirent, nec adverterent. Concedas itaque mihi necesse est, peccari re ipsa posse, & peccatum ad pænam æternam reverà imputari, tametsi, nulla in antecessum subluceat menti illustratio, nullaque supernaturali excitatione pulsetur humana voluntas, ac subindè peccare obduratos & excæcatos homines, qui in pænam præcedentium suorum gravissimorum peccatorum, justo Dei judicio privantur Gratia sufficienti, quæ (ut docent Theologi) in mentis illustratione ac voluntatis excitatione posita est.

His omnibus, quæ hactenùs dixi, subnectam definitiones Ecclesiæ, quæ illos anathemate perculit, qui ausi sunt asserere, ignorantiam, voluntariam scilicèt, excusare à peccato. Episcopi Ecclesiæ Palæstinæ, in Synodo Palæstina congregati, damnarunt errorem *Pelagii* asserentis, *oblivionem & ignorantiam* (utique voluntariam) *non subjacere peccato, quoniam non secundùm voluntatem eveniunt, sed secundùm necessitatem*, ut videre est apud *S. Augustinum* cap. 18. libri *de Gestis Pelagii*. ALEXANDER VIII. Pontifex Maximus die XXIV. mensis Augusti anni MDCXC. proscripsit tanquam *scandalosam, temerariam, piarum aurium offensivam*, & *erroneam*, Propositionem quorumdam laxiorum Casuistarum, his verbis conceptam: *Peccatum Philosophicum seu morale, est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. Theologicum verò & morale est transgressio libera Divinæ Legis. Philosophicum, quantumvis grave, in illo, qui Deum ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei cum homine, neque æterna pæna dignum.*

Nota tibi est (ut non dubito) palinodia, quam die 3. Mensis Aprilis Anni MDCC. jubente piæ memoriæ Eminentissimo Cardinali *Ludovico Antonio de Noailles*, Archiepiscopo Parisiensi, decan-

decantavit *Germanus Becheferius*, Societatis Jesu Professor Theologus, circa Propositionem, quam die 14. mensis Decembris anni MDCXCIX publicæ disputationi in Thesibus exposuerat, his verbis conceptam: *Alii errant dùm asserunt, peccatori planè obcæcato & indurato peccata nihilominùs imputari*. In hac autem palinodia, seu publica retractatione, hæc habet prædictus ille Theologus: *Primùm itaque profiteor, nunquàm in ea me sententia fuisse, ut crederem eos, qui vocantur obcæcati & indurati, non peccare ampliùs, vel sua illis peccata minimè imputari à Deo, immò me semper tenuisse, & nunc etiam tenere, ex Scriptura & Patribus certò constare, quòd peccent, & quòd peccata illis imputentur. Simul agnosco positionem meam ita generalibus verbis conceptam fuisse, ut justam hujus explicationis postulandæ causam præbuerit. Profiteor insuper, quantumvis mihi persuasum sit, obduratos nequaquàm omni carere interiori gratia, quæ ad implenda præcepta sufficiat; haud propterea voluisse me ulla censura notare illos, qui nec pauci sunt, nec infimi nominis, Theologos Catholicos, quos contraria in opinione, æquè in Ecclesia permissa, versari certum est: neque, cùm in prædicta positione dixi errare illos, aliud à me intellectum esse, quàm quod fallantur.*

Anno MDCXLI. Gallicani Præsules in Comitiis Generalibus die 12. Aprilis & Sacræ Facultatis Parisiensis Doctores hanc Propositionem, ex famosi *Baunii* libris excerptam: *Nunquàm peccatur, nisi prævia peccati cognitione animus illustretur, ejusque vitandi desiderio extimuletur*: concordi suffragio damnarunt *uti falsam, & viam ad excusandas excusationes in peccatis aperientem*. Similiter Academia Lovaniensis die 4. Maji anni MDCLVII., ab Illustrissimo Gandavensi Episcopo sententiam per Epistolas rogata de nonnullis laxioris moralis Propositionibus, hanc Assertionem, quæ est numero vigesima quinta, quæque his verbis concepta est: *Ut actio quæpiam sit peccaminosa, oportet ut procedat ab homine, qui noscit & percipit quid boni malive in ea sit: & antequàm id videat, & animum reflectat, actio neque bona est neque mala*; hanc, inquam, laxiorum Casuistarum assertionem isto censorio stigmate confixit Facultas Lovaniensis: *est contra communia Christianæ Theologiæ principia; & innumera etiam immanissima hominum peccata excusat cum pernicie animarum*.

In idem Clerus Gallicanus sibi semper constans, etiamnùm conspirat, utpotè qui in Comitiis generalibus die 4. mensis Septembris anni MDCC habitis, centum viginti septem Propositiones censura perstrinxit, quas inter, hæc numero centesima duodecima legitur: *Si peccatores consummatæ malitiæ cùm blasphemant, & flagitiis se immergunt, non habent conscientiæ stimulos, nec mali, quod agunt, notitiam, cum omnibus Theologis propugno, eos hisce actionibus non peccare*. Assertionem hanc, in fœtidis laxiorum Casuistarum paludibus enatam, hac censura notavit Sacer ille Consessus: *Hæc propositio falsa est, temeraria, perniciosa, bonos mores corrumpit, blasphemias aliaque peccata excusat, & ut talis à Clero Gallicano jam damnata est*: videlicèt (sicut paulò antè observavi) die 12. mensis Aprilis anni MDCXLI.

In his Ecclesiæ judiciis clarissimè (ni meus me fallit animus) vides, dilectissime discipule, necessariam non esse præviam illam mentis illustrationem, voluntatisque excitationem, ut quis admissi peccati reus censeatur, subindèque reverà peccare homines obduratos & obcæcatos, etiamsi, in pœnam præcedentium peccatorum suorum, omni planè gratia sufficienti destituti, non habeant ampliùs notitiam malitiæ peccatorum, quæ patrant, nec in se sentiant ullam mentis illustrationem, voluntatisque excitationem.

Sed id etiam clariùs (ut spero) percipies, si tantispèr ad istud argumentum, quod hic subjicio, è Sacra Scriptura, & è Sanctis Patribus petitum, velis animum intendere. Sic igitur argumentor: Ignorantia, in qua versantur

tur obdurati & obcæcati, omni prorsùs Gratia sufficienti orbati, & nullam omninò persentientes illustrationem mentis & excitationem voluntatis; hæc, inquam, obduratorum, & obcæcatorum ignorantia non est involuntaria, sed est voluntaria in causa, seu in præcedentibus actualibus peccatis, in quorum pænam Deus eos deseruit, illisque subtraxit omnem gratiam sufficientem: ergò, si illa ignorantia voluntaria, & consequens, qua laborant obdurati & occæcati, illos excuset à peccato, non erunt ampliùs peccata ignorantiæ, sicque ignorantia voluntaria & consequens perindè excusabit à peccato, ac ignorantia involuntaria & antecedens, quæ (juxta Ecclesiæ Catholicæ doctrinam contrà Novatores) excusat à peccato. Quod sanè à veritate procùl abest, & Sacræ Scripturæ, Sanctisque Patribus adversatur. Legimus namque in Sacris Litteris, Deum instituisse in Veteri Lege sacrificia ad delenda peccata, quæ fiunt ex ignorantia, utique voluntaria & consequenti. *Anima, quæ peccaverit per ignorantiam* (dixit Dominus ad Moysem cap 4. lib. Levitici) .... *Si omnis turba Israel ignoraverit, & per imperitiam fecerit, quod contra Mandatum Domini est, & postea intellexerit peccatum suum, offeret pro peccato suo vitulum .... Quòd si peccaverit anima per ignorantiam, ut faciat quidquam de his, quæ Domini lege prohibentur, atque delinquat, & cognoverit peccatum suum, offeret capram immaculatam.* Et cap. xv. lib. *Numerorum* vers. 27. *Quod si anima una, nesciens, peccaverit, offeret capram anniculam pro peccato suo, & deprecabitur pro ea Sacerdos, quòd inscia peccaverit coram Domino, impetrabitque ei veniam, & demittetur illi. Tàm indigenis, quàm advenis una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes.* Dantur itaque (juxta Scripturam Sacram) peccata ignorantiæ, non quidèm involuntariæ & antecedentis, sed voluntariæ & consequentis, quali laborant peccatores obdurati, & obcæcati in pænam præcedentium suorum delictorum.

Possem hìc benè multa proferre testimonia *S. Augustini*, aliorumque Patrum, qui docent, sæpiùs nos peccare per ignorantiam & incogitantiam, subindèque culpa non vacare peccatores illos obduratos & obcæcatos, qui ignorantia voluntaria, propria ac libera iniquitate contracta, laborant, quique in omni vitiorum cæno demersi, sensuum cupiditatibus impliciti, nullis ampliùs in hoc obdurationis & cæcitatis statu actualibus illustrationibus, excitationibus, piis motibus, aut desideriis tanguntur: verùm, quia nimis longum esset hìc innumera SS. Patrum recensere testimonia, proferam dumtaxat *S. Bernardum.* & *S. Thomam*, qui mihi rem planè conficere videntur. Hæc aurea verba in Epistola ad *Hugonem de S. Victore* scribit S Bernardus: *Si ignorantia nunquàm peccatum est, cur dictum est in Epistola ad Hebræos, quia in secundo Tabernaculo semel in anno solus Pontifex intraret non sine sanguine, quem offerret pro sui & populi ignorantia? Si peccatum ignorantiæ nullum est, non ergò peccavit Saulus, quòd persecutus est Ecclesiam Dei, quoniàm quidèm ignorans hoc fecit in incredulitate. Benè itaque faciebat, quòd erat blasphemus & persecutor, & contumeliosus, & quòd erat spirans minarum, & cædis in discipulos Domini; in hoc ipso quippè abundè æmulator existens paternarum suarum traditionum. Non ergò debuit dicere misericordiam consecutus sum; sed mercedem accepi: quippè quem ignorantia à peccato reddebat immunem, insuper & æmulatio remunerabilem indicabat. Si, inquam, ignorantiæ nunquàm peccatur, quid ergò causamur adversùs occisores Apostolorum, quoniàm quidèm non solùm malum esse nescierunt interficere illos, sed insuper quoque id faciendo arbitrati sunt obsequium se præstare Deo? Sed & frustrà Salvator pro suis orabat crucifixoribus, quippè nescientibus (ipso teste) quid facerent, & ità nequaquàm peccantibus. Numquid non ex his satis apparet, in quantis jaceat ignorantiæ tenebris, qui ignorat peccari posse per ignorantiam.*

Mentem suam super hac re ita diluci-

dè

dè pluribus in locis aperit *S. Thomas*, ut de ea dubitandi nullum planè locum relinquat. Ait enim 3. Parte, Quæst. 47. Art. V. ad 3. *Dicendum, quòd ignorantia affectata non excusat à culpa, sed magis videtur culpam aggravare. Ostendit enim hominem sic vehementer esse affectum ad peccandum, quòd vult ignorantiam incurrere, ne peccatum vitet: & ideo judæi peccaverunt, non solùm tanquàm hominis, sed etiam tanquàm Dei crucifixores*. Idem docet *S. Thomas* Primæ Secundæ Quæst. 76. art. 3. & Quæst. 3. de Malo art. 8. Talem porrò esse obduratorum & excæcatorum ignorantiam, de qua ibidèm loquitur *S. Thomas*, & quæ (ut ipsemet docet) non excusat à peccato, nemo inficias ire potest. De illis quippè peccatoribus, obduratis & obcæcatis loquitur Vates Regius, dùm psalmo 35. ait: *Noluit intelligere ut benè ageret*. Diuturna etenim peccatorum consuetudine liberè, scientes ac volentes, se devinxerunt, in ignorantiam data opera, & propria sua malitia inciderunt, ne peccata vitarent, præfocarunt & penitùs extinxerunt internos omnes morsus, & stimulos, ut conscientiam suam circa illicitum intrepidam redderent:

Hinc est, quòd longa ac profunda peccatorum nocte demersi suis etiam delectentur tenebris, & (quod horrendum est) ipsimet Deo, qui Gratiam eis offert, & ex se paratus est illis dare, ferrea fronte resistunt, illudque ingeminant, quod cap. 21. libri *Jobi* scriptum legimus: *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus*. Vide ergò nunc, an, juxtà sanioris doctrinæ principia, affirmare possis, peccatores obduratos & excæcatos, qui Gratiam, sibi à Deo oblatam, & quam semper paratus est eis dare, contumaci voluntate recipere renuunt, quique dumtaxàt ignorantia voluntaria, ex præcedentibus suis peccatis contracta, laborant, culpa vacare, & peccata, in quæ labuntur, ipsis imputari non debere?

VII. Nunc passis velis accedo ad argumenta, quæ, inter legendum modernorum & laxiorum Casuistarum libros, te offendisse candidè profiteris. In primis sic argumentaris: Si ad imputanda obduratis & excæcatis peccata sat superque sufficiat, ut peccata, quæ in statu obdurationis committunt, originem habeant ex præcedentibus eorum peccatis, consequens erit, ut & motus primò primi, ignorantia invincibilis, amentia, nascendo contracta, atque etiam infidelitas *negativa* debeant, tanquàm peccata nobis imputari, utpotè quæ ex peccato originali sobolescunt; Atqui nullus Catholicus id dixerit; ergò licèt peccata, quæ obdurati & excæcati homines in statu obdurationis committunt, consequantur ex præcedentibus peccatis, quæ libere & voluntariè perpetrarunt, ipsis tamen imputari minimè debent, sed illis insunt, tanquàm pœnæ in ipsis ex præcedentibus peccatis relictæ.

Verùm, hæc tua difficultas unico flatu exsufflatur. Quandò enim cum doctissimis Theologis dico, peccata, quæ obdurati & excæcati committunt in statu obdurationis, debere illis jure optimo imputari, quia illorum peccata procedunt ex aliis præviis peccatis, quæ ante statum obdurationis patrarunt, non intelligo quæcumque peccata prævia, sed illa tantummodò prævia illa peccata actualia, quæ, ante statum obdurationis, plena, integra & libera voluntate commiserunt.

Hinc evanescit tua difficultas. Ideò enim motus primò primi, ignorantia invincibilis, amentia, nascendo contracta, & infidelitas *negativa*, non sunt peccata, quæ imputentur, quia oriuntur ex solo peccato originali, & non sunt in nobis libera ac voluntaria, sed tantummodò sunt voluntaria & libera in Adamo; quò fit, ut nobis culpæ ac crimini non vertantur, aut, tanquàm peccata nobis imputentur; Sed dumtaxàt in nobis censeantur pœnæ peccati originalis, quod ineluctabili necessitate nascendo trahimus. At peccata, quæ peccatores obdurati & excæcati in statu obdurationis patrant, sobolescunt ex præcedentibus actualibus pec-

peccatis, quæ ipsimet, ante statum obdurationis, plena, integra, & libera voluntate commiserunt, adeòque mirari non debes, quòd illis, tanquàm vera & propriè dicta peccata, imputentur.

Non est par igitur utrobique ratio, sed longum latumque discrimen, cujus rationem disertè *S. Thomas* in lib. 2. Sent. Distinct. 50. Quæst. I. Art. 2. assignat, dicens: *Oportet ut secundùm hoc quod aliquid rationem culpæ habet, secundùm hoc ratio voluntarii in ipso reperiatur. Sicut autem est quoddam bonum, quod respicit naturam, & quoddam, quod respicit personam; ità etiam est quædam culpa naturæ, quædam culpa personæ. Undè ad culpam personalem requiritur voluntas personæ, sicut patet in culpa actuali, quæ per actum personæ committitur: ad culpam verò naturæ, hoc est, Originale, peccatum, non requiritur nisi voluntas in natura illa.*

Ex qua *S. Thomæ* doctrina (quam altè memoriæ tuæ infigere debes) manifestò patet, motus primò primos, ignorantiam invincibilem, amentiam, nascendo contractam, & infidelitatem *negativam*, ideò non esse peccata propriè dicta, quæ nobis imputentur, sed dumtaxàt pœnæ in nobis censeantur relictæ ex peccato originali, quod inevitabili necessitate nascendo contrahimus. Ast, delicta, in quæ peccatores in miserando obdurationis & excæcationis statu præcipites ruunt, non procedunt ex necessitate quadam absoluta & physica, quæ eis adimat libertatem, eosque subindè excuset à peccato, sed procedunt tantummodò ex necessitate morali & consequenti, quæ illos à peccato immunes nec reddit, nec reddere potest, quippè quæ voluntaria est & libera in causa, utpotè procedens ex pertinaci sui & creaturarum amore, & nihil aliud est, quàm constans peccandi libido. De hac necessitate morali & consequenti, quæ voluntaria est, & non excusat à peccato, loquitur *S. Bernardus* sermone 18. *in Cantica*, ubi hæc habet: *Nescio quo pravo & miro modo ipsa voluntas, peccato quidèm in deterius mutata, necessitatem facit, ut nec necessitas, cùm voluntaria sit, excusare valeat voluntatem, nec voluntas, cùm sit illecta, excludat necessitatem.*

VIII. Nec magis premit aliud argumentum, quod sic proponis: *Sola Gratia sufficiens* (inquis) *dat potestatem benè operandi, & abstinendi à peccato*; *ergò* (infers) *si obdurati peccatores careant omninò Gratia sufficienti, non poterunt observare præcepta, nec abstinere à peccato, eruntque excusabiles, quia nemo peccat in eo quod vitare haud potest.*

Non magis, inquam, premit hæc altera tua difficultas, quia, etiamsi obdurati & excæcati, destituti omni Gratia, versentur in impotentia morali, & consequenti, quæ (sicut mox dixi) est voluntaria & libera in causa, utpotè quæ liberè & voluntariè ex præcedentibus peccatis fuit ab illis contracta; non sunt tamen obdurati & excæcati peccatores in impotentia absoluta abstinendi à peccato. Retinent enim congenitam libertatem suam, idest indifferentiam activam, & potestatem ad oppositum. Norunt, vident, & eligunt pro arbitrio; cùm dogma Fidei sit ab Ecclesia contra *Lutherum*, *Calvinum* sæpiùs definitum, nec absolutam, nec hypotheticam peccandi necessitatem in statu naturæ lapsæ invectam esse ex peccato originali, proindèque non esse per culpam Adami deperditum liberum hominis arbitrium. Potiuntur igitur peccatores, tametsi obdurati & excæcati libertate sua, & non sunt in impossibilitate absoluta & physica observandi præcepta, & abstinendi à peccato; sunt tamen, fateor, obdurati & excæcati in impotentia morali & consequenti abstinendi à peccatis, quæ impotentia, cùm sit voluntaria & libera in causa, seu in præcedentibus actualibus peccatis, quæ liberè ac voluntariè commiserunt, illos nullo pacto potest (secundùm S. Thomam) à peccato excusare.

Audi, si placet, Doctorem illum Angelicum, pluribus in locis disertissimè docentem, satis esse, si, quod peccatum admittitur, in causa liberum sit, nec peccatorem posse à delicto excusari,

ri, qui in eum necessitatis & impotentiæ moralis statum libera voluntate & iniquitate devolutus est: *Si actus præcedens* (inquit *Sanctus Thomas* 2.2. Quæst. 150. Art. 4.) *fuit culpabilis, sic non totalitèr aliquis excusatur à peccato sequenti; quod scilicèt redditur voluntarium ex voluntate præcedentis actus; in quantùm scilicet aliquis dans operam rei illicitæ incidit in sequens peccatum.* Et 1.2. Quæst 77. Art. 2. ait Sanctus noster præceptor: *Aliquid potest esse voluntarium, vel secundùm se, sicut quandò voluntas directè in ipsum fertur: vel secundùm suam causam, quandò voluntas fertur in causam & non in effectum, ut patet in eo, qui voluntariè inebriatur. Ex hoc enim quasi voluntarium ei imputatur, quod per ebrietatem committit.* Idem docet *S. Thomas* in 2. Sent. Distinct. 22. Quæst. 2. Art. 2. ad 2. & lib. 3. contra Gentes cap. 160. ubi sic discurrit Doctor ille Angelicus: *Quamvis autem illi, qui in peccato sunt, vitare non possint per propriam potestatem, quin impedimentum gratiæ præstent, vel ponant (ut ostensum est) nisi auxilio gratiæ præveniantur; nihilominùs tamen hoc eis imputatur ad culpam; quia hic defectus ex culpa præcedenti in eis relinquitur: sicut ebrius ab homicidio non excusatur, quod per ebrietatem committit, quam sua culpa incurrit.*

Ex quibus *S. Thomæ* verbis, istud argumentum, quod *à minori ad majus* Schola appellitare solet, sic colligo: Si homo, qui (sicut ait *S. Thomas*) vino calet, & crapula immersus est, reus agitur homicidii, si quod tunc fortassis admittat, modò in ebrietatem culpa sua inciderit, tametsi quamdiù est vino recoctus, impotens sit, & liberi sui arbitrii usu non potiatur; quanto magis homines, sua culpa omni gratia sufficienti destituti, & planè obdurati & excæcati, eruntrei scelerum, quæ eo in statu obdurationis perpetrant; ob id unum, quòd in hunc deploratissimum statum, volentes ac scientes, fuerint prolapsi, & omnem gratiarum sufficientium subtractionem sibi repetitis sceleribus accersiverint; immò, sint in hoc statu obdurationis culpabiliores ebrio, qui, vino ingurgitatus, patitur alienationem mentis, & nullo, aut saltèm debili admodùm liberi arbitrii usu pollens, in scelera, more pecudum, ruit; obdurati verò & obcæcati, dum peccant, integra mente, & libero fruuntur arbitrio, atque, scientes, ac volentes, in peccata prorumpunt, eisque ultrò consentiunt.

Addo etiam, nec addidisse pigebit, falsò à te supponi, obduratis & excæcatis, omni gratia sufficienti destitutis, præcepta esse absolutè & simplicitèr impossibilia, eosque nullo pacto posse abstinere à peccato; id, inquam, falsò supponis, quia (sicùt superiùs ex *S. Thoma* lib. 3. contra Gentes cap. 159 & 160. observavi) ut præcepta sint obduratis & excæcatis possibilia, & ut ipsi possint abstinere à peccato, non requiritur, ut actu & intrinsecè recipiant gratias sufficientes, sed (juxtà doctrinam *S. Thomæ*) sufficit ut Deus, quantùm est ex se, gratias illas eis offerat, & paratus sit eis dare, ita ut, si eas non recipiant, non sit in culpa Deus, sed id dumtaxat obduratis & excæcatis vitio ac crimini verti debeat, quippè qui propria sua malitia & obstinatione oblatam sibi à Deo gratiam recipere nolunt. Obdurati itaque & obcæcati (juxta illud *S. Thomæ* principium) possunt in eo sensu observare præcepta, & abstinere à peccato, in quantùm videlicèt Deus semper illis offert gratiam, eamque illis reverà conferret, nisi ipsimet, suis cupiditatis tenebris immersi, eam repellerent, ejusque receptioni data opera impedimentum ponerent.

Id confirmat Angelicus Doctor pluribus in locis, sed potissimùm 2. 2. Quæst. 2. Art. 5. ubi hanc objectionem sibi proponit: *Nullus tenetur ad id, quod in ejus potestate non est: sed credere aliquid explicitè non est in hominis potestate, quia ad hoc indiget divinæ gratiæ auxilio, quod in sua potestate non habet, ergò credere aliquid explicitè nemo tenetur.*

Huic objectioni non respondet *S. Thomas*,

mat, dicendo (ficut ajunt quidam recentiores) omnes teneri ad aliquid explicitè credendum, quia omnes habent actuales gratias fufficientes, quarum ope, expedita pollent facultate credendi; non fic sanè refpondet *S. Thomas*; fed ait, hominem teneri ad aliquid explicitè credendum, quia hoc poteft cum auxilio gratiæ (quod Deus omnibus offert) & quod tantùm denegat in pænam præcedentis peccati: *Dicendum* (inquit Angelicus ille Doctor) *quòd fi in poteftate hominis effe dicatur aliquid, exclufo auxilio gratiæ, fic ad multa tenetur homo, ad quæ non poteft fine gratia reparante, ficut ad diligendum Deum & proximum, & fimilitèr ad credendum articulis Fidei, fed tamen hoc poteft cum auxilio Dei* (quod videlicèt Deus, quantùm ex fe eft, omnibus offert) *Quod quidèm auxilium quibufcùmque divinitùs datur, ex mifericordia datur, quibus autem non datur, ex juftitia non datur, in pænam præcedentis peccati, aut faltèm originalis peccati, ut Auguftinus dicit lib. De Correptione, & Gratia*. Planum itaque & expeditum eft, rectè (juxtà *S. Thomæ* doctrinam) dici poffe, peccatoribus obduratis & excæcatis non effe præcepta fimplicitèr & abfolutè impoffibilia, eofque in hoc fenfu poffe abftinere à peccato, quia Deus femper illis offert gratiam, & ex fe paratus eft illis conferre, quam tamen ipfi recipere nolunt, & in caufa funt, cùr Deus eos in his pænalibus cæcitatibus relinquat proptèr illicitas eorum cupiditates.

IX. Alterum argumentum fic proponis: *Chriftus mortuus eft fufficientèr pro omnibus omninò hominibus, illis nimirùm fuppeditando gratias proximè, vel faltèm remotè fufficientes, quibus adjuti æternam poffint falutem adipifci; igitur fi peccatores obdurati & obcæcati fint omni gratia fufficienti deftituti, confequens erit, Chriftum non effe mortuum pro illis etiam fufficientèr, quod certè haud video, qui conciliari poffit cum eo Fidei dogmate, quo credimus, Chriftum mortuum effe, & fanguinem fudiffe pro falute omnium hominum, nemine excepto.*

At, ut liberè dicam, iftud argumentum utroque genu claudicat, & pugnat cum doctrina Sanctorum Patrum *Auguftini*, & *Thomæ*, atque cum ipfamet experientia. At enim, Sancti Patres *Auguftinus*, & *Thomas* docent (ficùt late oftendi in duabus Epiftolis, quas ad te fcripfi de morte Chrifti, & de voluntate generali, quam habet de falute omnium hominum) docent, inquam, duo ifti Sancti Patres, Chriftum Dominum mortuum effe, pro omninò hominibus in hoc fenfu, quòd Chriftus vera ac fincera voluntate antecedenti præparet omnibus, & fingulis hominibus offerat Gratias verè fufficientes, per quas falutem æternam comparare poffint, quamvis tamen ejufmodi Gratias fufficientes fua culpa aliqui non recipiant, quia fua ignorantia, concupifcentia, prava voluntate, & inordinata ad creaturas adhæfione impediunt divinarum illarum gratiarum receptionem. *Deus* (inquit *Sanctus Auguftinus* lib. 2 *De Sermone Domini in monte* cap. 7.) *femper eft paratus dare lucem nobis non vifibilem, fed intelligibilem & fpiritualem: Sed nos non femper fumus parati accipere, cùm inclinamur in alia, & rerum corporalium cupiditate tenebramur*. Idem conceptis verbis docet *S. Thomas* pluribus in locis, quæ fuperiùs laudavi, & præfertìm lib. 3. contra Gentes cap. 159. Quin, & Patres Concilii Tridentini id palàm innuere videntur cap. 3. Seffionis fextæ, ubi fic ftatuunt: *Verùm, etfi ille* (id eft, Chriftus) *pro omnibus mortuus eft, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, fed ii duntaxat, quibus meritum paffionis ejus communicatur.*

Ex quo Concilii textu hoc argumentum elicio: His tantùm conferuntur auxilia ad falutem fufficientia, qui recipiunt beneficium mortis Chrifti, & quibus communicatur meritum paffionis illius, nempè aliquod auxilium, quod ad æternam falutem ordinatur: Atqui ex Concilio Tridentino, & ex ejufdem Concilii Catechifmo, beneficium, feu fructum mortis Chrifti non omnes homines recipiunt, nec fingulis com-

communicatur meritum passionis Christi: igitur non omnes homines, sed præsertim obdurati & excæcati, intrinsece non recipiunt Gratias sufficientes, subindéque Christus non est mortuus pro omnibus hominibus, in eo sensu, quòd illis singulis actu conferat Gratias sufficientes, sed tantùm in hoc sensu, quòd per mortem suam omnibus (nemine excepto) vera ac sincera voluntate generali & antecedenti præparaverit Gratias verè sufficientes ad salutem (in sensu tamen Thomistico intellectas) easque Gratias, quantùm in se est, paratus sit conferre, easque reverà conferret, nisi peccatores obdurati & excæcati obstinatione sua ac malitia omnem illis præcluderent aditum, easque, sibi oblatas à Deo, pervicacitèr recipere detrectarent.

Præterea, argumentum tuum pugnat cum experientia. Cùm enim Gratia interior sufficiens in pia intellectus cogitatione, & in bono voluntatis desiderio sita sit, certè, si obdurati & obcæcati peccatores intrinsecè reciperent Gratias sufficientes, deberent, saltèm interdùm, persentire pias, sibi à Deo immissas cogitationes, inspirationes, illustrationes, & excitationes; Atqui experientia constat, nihil horum planè persentire peccatores obduratos & obcæcatos. Ecquis, quæso te, sibi persuadeat, impudentissimam meretricem quæ, ardentissima libidine incensa, nihil magis optat, quam ut corporis sui copiam omnibus indiscriminatim faciat, interim tamen piis servandæ continentiæ cogitationibus, illustrationibus, & bonis affectibus excitari? Quis etiam credat, perditissimum helluonem, cujus hæc unica cura est, ut impensas, suæ intemperantiæ necessarias, reperiat; impium prædonem, qui nullam aliam artem novit, nisi latrocinandi; virum iracundum, aliqua injuria lacessitum, & ex impotenti furore cum suo inimico, ad sese ulciscendum, in duello pugnantem; quis, inquam, credat, omnes istos, quoties horumce criminum aliquod patraturi sunt, prævia aliqua mentis illustratione, aut pia voluntatis motione à Deo immissa, revocari à peccato? Quis denique suum in animum inducat, Epicureos, qui mundum negabant à divina providentia regi; cultores Idolorum atque Atheos, quotiès ad peccandum effrænis cupiditas alliciebat, totiès persensisse atque expertos fuisse pias cogitationes, illustrationes, & sancta desideria vitandi peccata, & orandi verum, quem ignorabant, Deum?

Nec mihi dicas. Peccatores obduratos & obcæcatos habere quidem illustrationes, pias cogitationes & inspirationes, sed præ tumultu passionum & strepitu dominantium & æstuantium cupiditatum eas non percipere.

Id profectò nolim ut mihi reponas, quia (ut rectè advertit Cardinalis *Bellarminus* cap. 6. libri 2. *D. Gratia & Libero Arbitrio*) hoc ipsum cum experimento apertissimè pugnat: *Dicunt aliqui* (sunt verba doctissimi illius Cardinalis) *Deum quidèm perpetuò pulsare ad ostium cordis, & peccatores vocare, sed eos, aliis rebus intentos, non percipere vocationem. Sed hæc responsio cum ipso experimento apertissimè pugnat. Nam cùm vocatio, pulsus, tractus, excitatio illa Dei, sit actio nostra, quamvis non libera, nimirùm bona cogitatio, bonumque desiderium repentè, ac divinitùs immissum; quomodò potest fieri, ut non sentiatur à nobis, si fit non solùm in nobis, sed etiam à nobis?*

Addo ipse, quod etiamsi darem, & concederem tibi, pias illas illustrationes, cogitationes, & excitationes peccatoribus obduratis & obcæcatis à Deo immitti, quas tamen illi non adverterent, non persentirent; semper tamen verum esset dicere, eas fore prorsùs inutiles, quia nec peccatores obduratos excitarent, nec implendi officii admonerent, nec offensæ gravitatem illis ostenderent. Sicut enim vox clamantis, quæ ab homine, alto somno correpto, non percipitur, planè inutilis est, nec dormientem à somno excitare potest, ita nec illæ piæ cogitationes, & illustrationes, quæ peccatores, qui sceleribus obduruerunt, è peccatorum

veterno, in quo jacent, excitare non possunt. Ad quid ergò, amabo te, utiles erunt istæ piæ cogitationes, de quibus minimè cogitabunt peccatores obdurati & obcæcati, & ad quid inservient pii illi motus atque affectus, qui ab illis nullatenùs sentientur? Quasi verò fieri possit, ut aliqui excitentur non excitati, cogitent incogitantes, immoti moveantur.

Quantò verius (mea quidèm sententia) & magis Scripturæ Sacræ & Sanctorum Patrum doctrinæ consentaneum videtur, asserere, ideò peccatores obduratos & obcæcatos non persentire, non experiri pias illas cogitationes, illustrationes, & excitationes, quia in hoc statu obdurationis carent omni gratia tàm remotè, quàm proximè sufficienti, & eam ob causam Scriptura Sacra obduratos peccatores appellat *excæcatos, traditos in reprobum sensum, à Deo desertos*, quia peccatores ita sunt obcæcati, ut nullum illis cæleste lumen affulgeat, non secùs ac ille verè dicitur *Cæcus*, qui nihil lucis percipit ac videre potest: *Excæcatus* (juxtà *Sanctum Augustinum* cap. 16. Lib. *De Perfectione Justitiæ*) *est desertus omni lumine veritatis*. Et de obduratis peccatoribus intelligendus est Aquilinus ille Doctor, Epist. 217. ad *Vitalem*, ubi ait: *Scimus gratiam Dei non omnibus hominibus dari*, & in Sermone XI. *De Verbis Apostoli*, nunc Sermone 26 *communis est omnibus natura, non gratia*. Magistro suo succinit *Sanctus Prosper*, qui in *Carmine De ingratis* Capit. XI. hæc scribit.

Dic, undè probes, quod gratia Christi
Nullum omninò hominem de cunctis qui generantur
Prætereat, cui non regnum vitamque beatam
Impertire velit?

X Tertium denique, quod proponis, argumentum, & quod, ut ingenuè dicam, non sine admiratione legi; colligis ex *S. Augustino*, qui (ut ais) licèt doceat, dari aliquos peccatores ita obduratos & excæcatos, ut non ampliùs Gratiam sufficientem, seu cæleste aliquod lumen percipiant, asserit tamen, peccata, quæ in illo obdurationis statu patrant, non esse illis imputanda, idque probat (*In Expositione quarumdam Propositionum Epistolæ ad Romanos*, Propositione 62.) exemplo *Pharaonis*, de quo ità pronunciat: *Non ergò hoc illi imputatur, quòd tunc non obtemperaret, quandò quidèm obdurato corde obtemperare non poterat: Sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur priori infidelitate*. Igitur (ais) juxtà *S. Augustinum*, peccata *Pharaonis*, in malo obdurati, & omni Gratia sufficienti planè destituti, ei ideò non imputantur, quia cùm *Pharao* obduratum cor haberet, *obtemperare haùd poterat*.

Verùm, toto ostio aberras à vera mente *S. Augustini*, eique imprudentèr insulsum errorem affingis, dùm ais, Sanctum illum Doctorem existimasse, Regem *Pharaonem*, obduratum peccatorem, & desertione summa, in pœnam gravissimorum ipsius præcedentium peccatorum, à Deo mulctatum, fuisse liberum & immunem ab iis peccatis, quæ in hac sua desertione, & in statu obdurationis perpetravit. Ab hoc insulso errore quàm maximè fuisse alienum *S. Augustinum* hìc breviter, & invictè ex eodem S. Doctore demonstro. Primò, quia *S. Augustinus*, loco à te laudato, tantùm abest, ut dicat, *Pharaoni*, peccatori obdurato, non fuisse imputata peccata, quæ admisit in statu obdurationis, ut potiùs illa fuisse ei imputata certò supponat, sed ibi dumtaxàt inquirit, quænam fuerit causa, cùr hæc peccata *Pharaoni* obdurato fuerint imputata? atque S. ille Doctor, hanc imputationis causam non oriri ex obtemperandi impotentia, in qua versabatur *Pharao* in statu obdurationis, sed veram istius imputationis causam ex iis dumtaxàt peccatis præcedentibus, quæ plena & integra voluntate commiserat *Pharao*, repetendam censet *S. Augustinus*, quia illa impotentia obtemperandi in statu obdurationis cùm esset voluntaria in causa, seù in præcedentibus actualibus peccatis *Pharaonis*, certissi-

tissimè illum non excusabat à peccato, & hoc est, quod S. ille Doctor innuit his verbis: *Non ergò illi* (id est, Pharaoni) *hoc imputabatur, quia obtemperare non poterat, sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur priori infidelitate*, seu præcedentibus suis peccatis, quibus obdurationem promeritus est, sese-que conjecit in impotentiam (voluntariam tamen) non obtemperandi.

Hanc esse primam & veram rationem, seu causam peccatorum, *Pharaoni*, aliis peccatoribus obduratis & obcæcatis imputandorum, pluribus in locis docet *S. Augustinus*, sed potissimùm Tractatu 53. in *Joannem*, ubi explicans hæc verba Prophetæ Isaiæ: *Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, & aures ut non audiant, & excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum*: sic Prophetam interpretatur: *At etiam hoc eorum* (peccatorum obduratorum & excæcatorum) *voluntatem meruisse respondeo: sic enim excæcat, sic obdurat Deus deserendo & non adjuvando, quod occulto judicio facere potest, iniquo non potest. Hoc omninò pietas religiosorum inconcussum debet, inviolatumque servare, sicut Apostolus dicit cùm eamdem ipsam tractaret difficillimam quæstionem*: Quid ergò dicemus (inquit) numquid iniquitas apud Deum? Absit. *Si ergò absit, ut sit iniquitas apud Deum, sivè quando adjuvat, misericorditèr facit; sivè quandò non adjuvat, justè facit; quia omnia non temeritate, sed judicio facit*. Viden, carissime Discipule, *S. Augustinum* disertè asserere, primam & veram rationem & causam peccatorum, obduratis & obcæcatis imputandorum, esse perversam in præcedentibus ipsorum peccatis voluntatem, qua desertionem & cordis obdurationem justo Dei judicio meruerunt, non verò illam (quam à se excogitatam tantoperè nunc jactant Molinistæ) nunquàm intermissam internarum gratiarum largitionem.

Præterea, ad causæ, quam defendo, cumulum, & ad uberiorem mentis *S. Augustini* intelligentiam, dico, obdurationem *Pharaonis*, & peccata eo in statu admissa posse bifariàm spectari, videlicèt ut *peccata sunt*, vel ut sunt *pœnæ præcedentis peccati*. Quatenùs *peccata sunt*, soli homini obdurato imputari debent, quatenùs verò *pœnæ sunt*, non soli homini, sed Deo, priorum delictorum gravitatem istorum permissione castiganti, tribui debent. Priora autem peccata, quibus peccator dignum se præbuit, ut à Deo desereretur, & cor illi obduraretur, ipsi soli imputantur, quia sic peccata sunt, ut non sint pœnæ peccati, sicut ait *S. Augustinus* lib. V. contra *Julianum* cap. 3. ubi hæc habet: *Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur, & pœna peccati, qua cor superbum digna animadversione punitur; & causa peccati, cùm mali aliquid cæci cordis errore committitur*. Pharaoni itaque (juxtà *S. Augustinum*) non imputabatur quod tunc obtemperare non poterat, si spectetur ejus obduratio tanquàm pœna ei inflicta à Deo; ei tamen (secundùm *S. Augustinum*) imputabantur obduratio, & alia peccata ipsam consecuta, quatenus peccata erant, quia reverà censebantur peccata propriè dicta, & quidèm gravissima, pœnisque gravissimis castiganda.

Plura de peccatoribus obduratis & obcæcatis non dicam, sed tantùm hic obitèr te monitum velim, ut sedulò caveas à tribus erroribus, quos Sancta Mater proscripsit Ecclesia. Primus error est Lutheranorum, & Calvinistarum, qui impiè asserunt, his, qui Fidem habent in Christum Mediatorem, peccata, quantumvis gravissima (excepto dumtaxàt Infidelitatis peccato) non imputari.

Alter error est propudiosi *Michaelis de Molinos*, qui eò impudentiæ prorupit, ut diceret, his, qui semèl elicuerunt actum puri amoris Dei, & sese illi totos permiserunt, omnia nefanda peccata, & horrenda libidinum monstra non imputari.

Tertius denique error est Assertorum *peccati Philosophici*, quos affirmare non puduit, eos, qui sunt obdurati, & con-

summa:æ malitiæ, qui Deum ignorant, vel de Deo actu non cogitant, nec habent prævìam peccati malitiæ notitiam, excusari à peccato, subindèque immania quæcumque peccata ipsis ad æternam damnationem imputari non debere. Hos igitur tres gravissimos errores, qui ad eumdem scopum, videlicèt ad integrum totius doctrinæ Moralis Christianæ exterminium, rectà collimant, omni execratione prosequi debes.

XI. Superest nunc sub finem istius Epistolæ ut pauca dicam sive de Infidelibus, qui dicuntur *positivi*, quòd ad ipsos pervenerit Evangelii tuba, & tamen credere nolunt; sive de illis Infidelibus, qui dicuntur *negativi*, quia nihil de Christo, & de Fidei Articulis audierunt. Hæc autem inter Theologos solet ventilari quæstio, utrùm Infideles tàm *positivi*, quàm *negativi* intrinsecè recipiant à Deo Gratias sufficientes, queis possint observare præcepta, & æternam consequi salutem? Quam quidèm quæstionem sequenti Assertione breviter dirimam.

Dico igitur tertiò, *Deum non tantùm Infidelibus, sive positivis, sive negativis, offerre vera ac sincera voluntate antecedenti auxilia verè sufficientia, ad salutem (in sensu Thomistico intellecta) sed etiàm quandòque eis conferre auxilia remotè sufficientia ad salutem, quibus ni propria culpa ac malitia resisterent; Deus alia uberiora & proximè sufficientia (in sensu semper Thomistico intellecta) suppeditaret.*

Hanc Assertionem, quæ bonitati Dei, ac sinceræ, quam habuit, voluntati antecedenti moriendi pro salute omnium omninò hominum, mihi magis consentanea videtur, probo variis momentis. Primò damnata est hæc Propositio ab ALEXANDRO VIII. Pontifice Maximo: *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omninò accipiunt à Jesu Christo influxum, adeòque rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam & inermem sine omni gratia sufficiente.* Undè manifesta consecutione infertur, Paganos, Judæos, Hæreticos, aliosque Infideles, recipere à Jesu Christo aliquem influxum, id est, Gratiam saltèm remotè sufficientem, cujus ope possint observare præcepta legis naturæ..

Prætereà, Summi Pontifices URBANUS VIII. INNOCENTIUS X. ALEXANDER VII. & CLEMENS XI. confixerunt hanc *Michaelis Baii*, *Jansenii*, & *Quesnelli* Propositionem: *Omnia opera Infidelium sunt peccata.* Igitur Infideles interdùm aliqua bona opera (non tamen meritoria vitæ æternæ) eliciunt, videlicèt eleemosynas largiuntur indigentibus, imperitos docent, discordes conciliant, debita solvunt, parentes honorant, potestatibus superioribus obtemperant, aliaque id genus edunt opera, quæ (ut ait *S. Augustinus* cap. 27. libri de *spiritu & littera*) *facta vel legimus, vel novimus, vel audimus, quæ secundùm justitiæ regulam non solùm vituperare non possumus; verùm etiàm meritò rectèque laudamus.*

Quo semel posito, sic argumentor: Infideles eliciunt aliquandò bona opera, seu exerunt aliquos politicæ, & moralis virtutis actus; Atqui bona illa opera Infideles faciunt, quia (juxtà *S. Thomam*) actuale habent Gratiæ adjuvantis auxilium, igitur Deus aliquandò actualem internam Gratiam confert Infidelibus, cujus ope non tantùm benè operari possint, sed reverà actu benè operentur.

Mentem suam super hac re disertè aperit Doctor Angelicus Secundæ Secundæ Quæst. 136. art. 3. ad 2. ubi hæc habet: *Bonum politicæ virtutis commensuratum est naturæ humanæ, & ideò absque auxilio gratiæ gratum facientis, potest voluntas humana in illud tendere, licèt non absque auxilio Gratiæ Dei* (Actualis nimirùm & adjuvantis) Idem confirmat S. ille Doctor Quæst. 24. *De Veritate* art. 13. dicens: *Quamvis hujusmodi bona, naturæ humanæ proportionata, possit homo facere sine gratia gratum faciente, non tamen potest ea facere sine Deo . . . . Undè si gratiam Dei, velimus dicere non aliquod habituale donum, sed ipsam misericordiam*

Dei,

Dei, per quam interiùs motum mentis operatur, & exteriora ordinat ad salutem; sic nec ullum bonum potest homo facere sine gratia Dei: sed communitèr loquentes utuntur nomine gratiæ pro aliquo dono habituali & justificante. Ex quibus facilè intelligitur, *S. Thomam* disertissimè propugnasse gratiam actualem adjuvantem necessariam esse ad bona moralis & politicæ virtutis opera, humanæ naturæ proportionata, sed non gratiam habitualem & sanctificantem. Qua in re in antecessum præfocavit S. Doctor *Michaelis Baii* errorem, ab Ecclesia damnatum, quo asserebat, bona opera moralis & politicæ virtutis absque auxilio Gratiæ habitualis, seu sanctificantis, fieri non posse.

XII. Sed hic opportunus videtur esse locus obitèr vindicandi *S. Thomam* à calumnia, quam nonnulli ei affingunt, dictitantes, S. illum Doctorem pluribus in locis docere, Deum homini Infideli, facienti, quod in se est, viribus naturæ, non denegare gratiam. Ab hac autem putida calumnia facili negotio vindicatur *Sanctus Thomas*, quippè qui lect. 3. in cap. X. Epist. ad Romanos loquendo de Infidelibus, ait: *Si qui eorum fecissent quod in se est, Dominus eis secundùm suam misericordiam providisset, mittendo eis prædicatorem Fidei, sicut Petrum Cornelio, Actorum cap. 10 & Paulum Macedonibus, ut habetur Actorum cap. 16. Sed tamen hoc ipsum quod aliqui faciunt quod in se est, convertendo scilicèt se ad Deum, ex Deo est movente corda ipsorum ad bonum, Threnorum cap. 15 converte nos, Domine, ad Te, & convertemur.* Et Primæ Secundæ Quæst. 109. art. 6. ad 2. cùm in argumento secundo sibi objecisset: *Si homo facit quod in se est, Deus ei non denegat Gratiam:* Respondet, *quod nihil homo potest facere nisi à Deo moveatur, secundùm illud Joannis cap. 15.* sine me nihil potestis facere: *& ideò, cùm dicitur, hominem facere quod in se est, dicitur hoc esse in potestate hominis, secundùm quòd est motus à Deo:* Idem docet Primæ Secundæ Quæst. 112. Art. 2. & 3.

Quandò ergò *S. Thomas* quibusdam in locis ait, quòd homini, facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam; & quòd homo sese disponere ac præparare potest ad gratiam, vult dumtaxat Angelicus ille Doctor, homini facienti quod in se est viribus Gratiæ actualis & adjuvantis, Deum non denegare uberius auxilium, vel Gratiam sanctificantem; Similitèr, hominem, instructum Gratia actuali & adjuvante, se disponere ac præparare ad Gratiam justificantem. Hæc est vera ac genuina mens *S. Thomæ*, cujus verba alicubi obitèr dicta aucupantur, & in equuleum agunt nonnulli ut ex his sensum, ab ipsius mente prorsùs alienum, extorquere valeant.

Non sic profectò *Ludovicus Molina* non sic: ille quippè seposita omni ambiguitate verborum, palàm ac diffusè docet, homini facienti quod in se est viribus naturæ, Deum non denegare gratiam, & Infidelem posse viribus naturæ sese disponere ac præparare ad gratiam. Quam Molinæ doctrinam Clerus Gallicanus damnavit, dùm anno MDCC. in Comitiis generalibus censura perculit has duas sequentes Propositiones, quarum prima hæc est: *Axioma istud Theologicum*, facienti quod in se est Deus non denegat gratiam, *non solùm verissimum est, atque doctrinæ Scripturæ Sacræ, Conciliorum, & Patrum maximè consentaneum: Verùm etiàm per illud significatur obligatio, quam Deus habet, dandi gratiam facienti quod est ex se viribus naturæ.* Altera Propositio his verbis concepta est: *Quia tamen opera, solius naturæ viribus, omninò sterilia sunt, atque incapacia merendi dona intrinsecè & Theologicè supernaturalia, ideò dicimus, obligationem, quam Deus habet, conferendi gratiam facienti quod est in se viribus naturæ, non oriri ex bonitate talium operum, sed ex pacto inter Christum fidejussorem nostrum & Patrem inito, ad gratiam hominibus conferendam proptèr merita Christi, respiciendo ea opera naturalia ut purum terminum, non ut meritum ullum, aut rigorosam conditionem.* His duabus Propositionibus Clerus Gallicanus hanc

censuram innsit: *Hæ duæ Propositiones; qua parte causam discernendi inter justos & non justos, in opera merè naturalia referunt, Semipelagianismum instaurant, mutatis tantùm vocibus. Pactum autem, quod inter Deum & Christum asseritur, commentum est temerarium, erroneum, nec solùm tacente, sed etiam adversante Scriptura Sacra, & SS. Patrum Traditione prolatum.*

Sed, ut ab hoc diverticulo in viam redeam, ex his, quæ hactenùs dixi, colligo, *S. Thomam* docere, Infideles interdùm elicere, ope alicujus gratiæ actualis & adjuvantis, aliqua bona opera moralia, seu aliquos moralis virtutis, & civilis, ac politicæ honestatis actus, subindèque S. illum Doctorem supponere tanquàm certum, Infideles, sivè *positivos*, sivè *negativos* recipere quandoque à Deo internas actuales gratias adjuvantes.

Hanc *S. Thomæ* doctrinam amplectuntur (præter Thomistas) duo clarissimi Theologi, Cardinalis *Henricus Norisius*, & *Gabriel Vasques*, quorum prior in suis *Vindiciis Augustinianis* probat, nullum opus morale, ex omnibus circumstantiis bonum, fieri absque auxilio gratiæ actualis adjuvantis; & deindè evincit, Infideles recipere aliquandò à Deo Gratias speciales actuales, quarum ope adjuti eliciunt opera moralia ex omnibus circumstantiis bona. Eamdem planè doctrinam propugnat *Gabriel Vasques* in primam Secundæ *S. Thomæ* Disputatione 190. ubi latè probat, nullum opus morale, ex omnibus circumstantiis bonum, fieri posse absque auxilio gratiæ (non quidèm *habitualis & sanctificantis*, sicut per errorem obrepsit *Michaeli Bajo*, qui ideò ab Ecclesia fuit meritò damnatus) sed actualis & adjuvantis.

Addo etiam, hanc doctrinam *S. Thomæ*, asserentis, Infideles ope Gratiæ actualis, quam à Deo percipiunt, bona opera moralia aliquandò elicere, manifesta consecutione deduci (ut mihi videtur) ex definitione Ecclesiæ, quæ adversùs *Paschasium Quesnellum* sanxit, *Fidem non esse primam Gratiam*. Si igitur Fides non sit prima gratia, necessariò admitti & agnosci debent gratiæ actuales & supernaturales, quæ præcedant Fidem, & quarum beneficio Infideles opera moralia ex omnibus circumstantiis bona eliciunt, sicque sensim sine sensu ad habendam Fidem sese præparant ac disponunt, sicut nos docet exemplum *Cornelii*, qui licèt infidelis adhùc esset, idest, necdùm haberet notitiam explicitam Mysteriorum Fidei, nihilominùs, adjutus Gratiis actualibus supernaturalibus & per se efficacibus, producebat opera moralia ex omnibus circumstantiis bona, seseque ad recipiendam Fidem explicitam præparabat. Undè Actorum cap. 10. dicitur, quòd *Cornelius* esset *Vir religiosus ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, & deprecans Deum semper*, ita ut ejus *orationes & eleemosynæ ascenderent in memoriam in conspectu Dei*. Porrò, quis, amabo, dicere audeat, *Cornelium*, adhùc infidelem & immundum, evasisse, nulla adjutum gratia actuali, speciali, ac supernaturali, virum religiosum, timentem Deum, illum jugitèr deprecantem, ejusque orationes & eleemosynas placuisse Deo.

Quòd autem *Cornelius* esset adhùc Infidelis & immundus, idest, carens fide explicita, quando hæc bona producebat opera moralia, constat, tum quia *Cornelius* nondùm fuerat ad Deum conversus per Judæos, quippè qui illum ut Infidelem, & immundum habebant, & *Petrum* reprehenderunt, quòd ad illum divertisset: Tùm quia *Cornelius* in visione, quam habuit *S. Petrus*, fuit repræsentatus inter alios immundos seclusos à populo Israelitico: Tum quia denique *S. Petrus* posteà dixit: *In veritate comperi, quòd in omni gente, qui timet Deum & operatur justitiam, acceptus est illi*. Hinc enim innuitur, & *Cornelium*, & alios inter gentes, seu inter Infideles, alienatos à conversatione Israel, id præstitisse. *Cornelius* igitur, licèt adhùc Infidelis esset, adjutus tamen gratia actuali, speciali, &

super-

supernaturali edidit bona opera, quæ placuerunt Deo, & similiter plures alii Infideles, pari gratia actuali adjuti, bona effecerunt opera, quæ Deo placuerunt.

Et ratio est, quia etiamsi *impossibile sit* (ut inquit Apostolus in Epistola ad Hebræos cap. XI.) *sine Fide placere Deo*, hoc est, licèt impossibile sit, ut Infideles, quandiù in statu infidelitatis versantur, placeant Deo; attamen fieri potest ab Infidelibus, Graria actuali, supernaturali adjutis, aliquod opus quod Deo placeat. Sic placuerunt Deo obstetricum *Ægyptiacarum* benignitas, *Rahab* hospitalitas, Samaritani misericordia, benevolentia, quam Judæis exhibuerunt *Cyrus*, & *Darius*, Persarum Reges, qui præceperunt instaurari Templum Hierosolymitanum, ac tandem justum judicium Regis *Assueri*, qui *Mardochæum* exaltavit, *Aman* verò affecit justo, quod promerebatur, supplicio.

Patet itaque primò, Deum sincera voluntate antecedenti præparasse & offerre omnibus Infidelibus tam *positivis*, quàm *negativis*, sufficientia auxilia, quibus possent observare præcepta legis naturæ, & se convertere ad Deum quæ tamen plurimi ex ipsis propria sua culpa ac malitia recipere nolunt.

Patet secundò, Deum conferre omnibus Infidelibus auxilia remotè sufficientia ad salutem & ad observationem præceptorum legis naturæ, quibus auxiliis remotè sufficientibus cùm resistant sua culpa, justè privantur aliis uberioribus, seu proximè sufficientibus auxiliis, quæ paratus erat Deus illis dare, ni restitissent auxiliis remotè sufficientibus. Patet denique, fuisse Infideles, quorum aliqui, Gratia actuali interna, non tantùm sufficienti, sed etiam efficaci à Deo donari, aliqua legis naturæ præcepta quandòque observarunt, & aliquot bona opera moralia exercuerunt; alii verò, & Gratiis actualibus sufficientibus & per se efficacibus speciali Dei misericordia adjuti, observarunt præcepta legis naturæ, se se ad Deum converterunt, ac tandèm explicita Mysteriorum Fidei notitia fuerunt illustrati.

XIII. Quòd si à me percunteris, qui fieri possit, ut tot inter Infideles, qui vocantur *negativi*, quòd nihil audierunt de Christo, nullus reperiatur, qui præcepta legis naturæ observet, & sese ad Deum convertat, quamvis tamen Deus eis conferat auxilium remotè sufficiens, cui si propria sua malitia non resisterent, Deus alia uberiora eis largiretur auxilia, queis adjuti, observarent præcepta legis naturæ, se ad Deum converterent, & Fide Mysteriorum Christi illustrarentur?

Id, inquam, si à me percunteris, respondebo primò, nostrum non esse scire, an, & in quibus Infidelibus, Gratia remotè sufficiens perveniat ad actum? Sufficit ut nobis constet, aliquos olim ex gentilibus, absque externa prædicatione, sola interiori Gratiæ actualis supernaturalis motione ad verum Dei cultum pervenisse. *S. Augustinus* lib. 18. *De Civitate Dei* cap. 47. proposito exemplo *Jobi* (qui ante *Moysis* & populi Israelitici tempora vixit, & tamen verum Deum coluit) sic effatur: *Divinitùs provisum fuisse non dubito, ut ex hoc uno* (seu Jobo) *sciremus, etiam per alias gentes esse potuisse, qui secundum Deum vixerunt, eique placuerunt, pertinentes ad spiritualem Jerusalem. Quod nemini concessum fuisse credendum est, nisi cui divinitùs revelatus est unus mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, qui venturus in carne sic antiquis Sanctis prænunciabatur, quemadmodùm nobis venisse nunciatus est.* Docet etiam *S. Thomas*, Primæ Secundæ Quæst. 89. Art. 6. quòd si puer in silvis enutritus, & speciali Dei Gratia adjutus, consentiat auxilio sufficienti & supernaturali, quod Deus ei confert, ut possit sese, ubi attingit rationis usum, in ipsum convertere, statim justificabitur. Et Secundæ Secundæ Quæst. 2. Art. 7. ad 3. apertè innuit Angelicus ille Doctor, aliquos fuisse Infideles, quibus facta est revelatio de Christo, quique æternam salutem sunt assecuti: *Dicendum* (inquit) *quòd multis gentilium facta*

sta fuit revelatio de Christo . . . . . Si qui tamen salvati fuerunt , quibus revelatio non fuit facta , non fuerunt salvati absque Fide Mediatoris : quia etsi non habuerunt fidem explicitam , habuerunt tamen fidem implicitam in divina providentia , credentes , Deum esse liberatorem hominum secundùm modos sibi placitos . Denique, refert Historia Ecclesiastica , Imperantibus anno Christi 780. *Constantino* , & ejus matre *Irene* , effossam esse ad longos Thraciæ muros cistam , in qua Vir proceræ magnitudinis jacebat cum hac inscriptione : *Christus è Virgine nascetur , & in eum credo. Constantino , & Irene Imperatoribus , Sol me rursùs videbis* .

Verùm, licèt cum Sanctis *Augustino* , & *Thoma* certum esse putem , aliquos fuisse Infideles , qui gratiis actualibus supernaturalibus, non solùm sufficientibus , sed etiam per se efficacibus à Deo instructi , bona opera moralia effecerunt , præcepta Legis naturæ observarunt , ad Deum se converterunt , & tandem Fide explicita Mysteriorum Christi divinitùs illustrati , æternam salutem sunt adepti ; censeo attamen , fuisse jure ac meritò damnatam doctrinam quorumdam, qui non multis abhinc annis pertendebant , extitisse integram , extrà Populum Judaicum , Gentium nationem , quæ per duo circitèr annorum millia ante Christum natum, puram & illibatam conservavit unius ac veri Dei cognitionem, & in Templo , omnium antiquissimo , uni ac vero Deo sacrificavit.

Hanc , inquam , doctrinam censeo esse verbo Dei, perpetuæ SS. Patrum Traditioni , & Sedis Apostolicæ definitionibus apertè contrariam ; tùm quia Scriptura Sacra , quotiès loquitur de Gentibus, quæ extra Populum Judaicum , extiterunt eas universim Idololatras appellat : *Omnes Dii Gentium Dæmonia* , Psalmo 95. *Simulachra Gentium argentum , & aurum* , Psalmo 113. *Notus in Judæa Deus* , Psalmo 75. *Non fecit talitèr omni nationi , & judicia sua non manifestavit eis* , Psalmo 147. Tum quia etiam , testatur Apostolus *Paulus* , omnes Gentes, antè incarnationem Verbi Divini, fuisse *sine Deo in hoc Mundo* , Epistolæ ad *Ephesios* cap. 2. Et *S. Lucas* cap. 14 Actorum asserit, Deum, ante adventum Christi, permisisse, ut omnes Gentes, excepto solo Populo Judaico, ingrederentur vias suas, id est , in densissimis Idololatriæ tenebris jacerent immersæ: *In præteritis generationibus* (inquit S. ille Evangelista) *dimisit omnes gentes ingredi vias suas :* Tum quia denique hæc doctrina , quæ statuit, fuisse, aliquem Populum (extrà Gentem Judaicam, seu extrà posteros Abrahæ) in unum Reipublicæ corpus adunatum , qui veram ac puram Religionem , antè Christum , professus est ; hæc, inquam , doctrina fuit, toto plaudente Orbe Christiano , à Sacra Facultate Parisiensi die 17. mensis Augusti anni MDCC. hac censura confixa : *Est falsa , temeraria , scandalosa , impia , Verbo Dei contraria , hæretica , Christianæ Fidei & Religionis eversiva , virtutem Passionis Christi , & Crucis ejus evacuans* .

Prætereà Respondeo , auxilium illud remotè sufficiens ad salutem, quod Deus Infidelibus tàm *positivis* , quàm *negativis* , largitur, ideò manere in illis infructuosum , quia ipsimet, multis impedimentis , vitiis , ac sceleribus implicati, in causa sunt, cùr istud auxilium remotè sufficiens sine ullo fructu in ipsis maneat, & omni prorsùs germine careat . Hoc in miserrimo statu versantur Infideles, qui errorem cum lacte biberunt. Quò fit, ut istud auxilium remotè sufficiens ad salutem statim ab Infidelibus conculcetur, vel à Dæmoniis , quibus mancipantur , abripiatur, similemque nanciscatur sortem , quam habet semen , quod (sicut nos docet Parabola Evangelica apud *S. Lucam* cap. 8. vers. 5. Evangelii) *cecidit secùs viam , & conculcatum est , & volucres cæli comederunt illud* .

XIV. Sed indè suboritur haùd levis difficultas , quam hìc explanandi necessarium mihi incumbit officium . *Si enim*

enim (omni procùl dubio dices) *Infideles qui dicuntur* negativi , *quia nihil audierunt de Christo , recipiant à Deo Gratias , ad salutem & ad credendum remotè sufficientes , & in eorum culpa sit , quòd propria malitia & libera voluntate Gratiis illis remotè sufficientibus resistentes , alia uberiora à Deo non percipiant auxilia , & præsertìm Gratiam Fidei , quam Deus ex se paratus erat iis dare , & reverà illis contulisset , nisi restitissent , & impedimentum Gratiis remotè sufficientibus , quas illis impertivit , posuissent; Si ita sit* , inquies , *indè planè consequitur , Infidelitatem negativam , seu ignorantiam Fidei , in his , qui nihil unquàm audierunt de Christo , esse in ipsis voluntariam & culpabilem , subindèque ipsis imputari debere in formale & propriè dictum peccatum . At enim (sicut me docuisti) ea , quæ peccatores obdurati & obcæcati in statu obdurationis contrà . Legem Dei agunt , eis imputantur tanquàm formale & propriè dictum peccatum , quia licèt eo in statu obdurationis non habeant ampliùs præviam notitiam malitiæ peccatorum , quæ committunt , non tamen hæc ignorantia , vel inadvertentia illos excusat à peccato formali & propriè dicto , quia hæc ignorantia , vel inadvertentia in his censetur voluntaria & culpabilis in causa , seu in præcedentibus actualibus peccatis , quæ plena , libera , & integra voluntate perpetrarunt , & ex quibus (tanquàm effectus è causa) sequitur hæc ignorantia , vel impotentia , qua in statu obdurationis laborant , & quæ proindè , cùm sit voluntaria & libera in causa , illos à peccato formali & propriè dicto excusare minimè potest : Atqui similiter* (dices) *Infidelitas negativa , seu ignorantia Fidei explicitæ Mysteriorum Christi , in his , qui de Christo nihil audierunt , est in ipsis voluntaria & culpabilis in causa , seu in præcedentibus peccatis actualibus , quæ Gratiis ad salutem & ad fidem remotè sufficientibus , sibi à Deo collatis , pervicacitèr resistentes , plena , libera , & integra voluntate perpetrarunt , & hac sua resistentia ac propria malitia aditum præcluserunt ad alias uberiores Gratias , & potissimùm ad Gratiam Fidei , quam Deus paratus erat illis conferre , & reverà eis contulisset , nisi perversa & obstinata voluntate his Gratiis ad salutem , & ad Fidem remotè sufficientibus , sibi à Deo datis , fuissent reluctati . Igitur Infidelitas negativa , seu ignorantia Fidei explicitæ Mysteriorum Christi , quæ (tanquàm effectus è causa) sequitur ac pullulat ex illorum præcedentibus peccatis actualibus , erit in Infidelibus negativis , seu in his , qui nihil de Christo prorsùs audierunt , voluntaria & culpabilis in causa , adeòque ipsis imputabitur in formale & propriè dictum peccatum . Et tamen Ecclesia Catholica contra Michaelem Bajum definivit , Infidelitatem negativam , seu ignorantiam Fidei explicitæ Mysteriorum Christi in his Infidelibus , qui de Christo nihil omninò audierunt , non esse peccatum , nec illis , ut tale , imputari debere . Idem omnes Catholici Theologi cum Sanctis Augustino , & Thoma constantèr propugnant .*

Hæc difficultas , ut candidè fatear , indiget aliqua explicatione , quam ut clariùs intelligas , velim in antecessum observes , *Bajum* , *Jansenium* , & *Quesnellum* in plures super hac difficultate , quam impræsentiarùm versamus , prorupisse errores , quos jure optimo proscripsit Ecclesia . Ajunt enim primò , ignorantiam , quæ non est *voluntatis* , sed *necessitatis* , seu ignorantiam invincibilem , & Infidelitatem negativam in his , qui de Christo nihil omninò audierunt , non excusare à peccato formali & propriè dicto , quia (inquiunt) licèt Ignorantia invincibilis , & Infidelitas negativa , in his qui nihil de Christo audierunt , sint in se ipsis involuntariæ , sunt tamen in causa voluntaria in Adamo , qui integra & libera voluntate peccavit , indèque inferunt , peccatum , modò sit voluntarium in Adamo , esse formale & propriè dictum peccatum . Hunc errorem in *Michaele Bajo* damnarunt Summi Pontifices S. PIUS V. & GREGORIUS XIII. Constat enim , inter 79 *Baii* Propositiones , quas isti Summi Pontifices

fices confixerunt, hanc unam esse, his verbis conceptam: *Infidelitas negativa* (quæ utiquè est invincibilis, & involuntaria in se ipsa, utpotè ex solo peccato originali profecta) *in his, quibus Christus non est prædicatus, peccatum est*. Statuit igitur Ecclesia, ad rationem peccati formalis & propriè dicti, non sufficere ut sit voluntarium in Adamo, & necessariò ex ejus peccato consequatur, sed oportere ut sit voluntarium vel in se, vel in causa liberè apposita, seu in præcedentibus actualibus peccatis, liberè admissis, ex quibus (tanquàm effectus è causa, vel rivus è fonte) derivatur.

Præterea, docebant isti Novatores, ex peccato Adami invectam esse necessitatem absolutam peccandi in statu naturæ lapsæ, eamque necessitatem non excusare tamen à peccato, quia (inquiebant) etiamsi illa necessitas peccandi in statu naturæ lapsæ sit in se involuntaria, est tamen voluntaria in Adamo, & ex peccato originali necessariò profluit. Hunc etiam Novatorum errorem, qui (sicut in meis superioribus Epistolis luculentèr ostendi) penitùs exterminat liberum hominis arbitrium, solemni & æquissimo judicio profligarunt Summi Pontifices.

Hac præmissa observatione, propositam difficultatem facilè seco, & dico, ea, quæ peccatores obdurati & obcæcati agunt in statu obdurationis contra Legem Dei, ideò ipsis imputari in peccata propriè dicta, quia ignorantia, qua eo in statu laborant, est voluntaria & culpabilis in causa liberè ab ipsis apposita, seu in præcedentibus actualibus delictis, quæ ipsi plena, integra & libera voluntate commiserunt, & ex quibus sobolescunt, seu prodeunt (tanquàm effectus è causa) peccata, quæ deinceps perpetrant in statu obdurationis.

Idem prorsùs dicendum est de necessitate peccandi, in qua versantur obdurati & obcæcati, quia illa necessitas non est absoluta & physica, quæ eis adimat liberum arbitrium (sicut falsò asserunt Novatores) sed est necessitas dumtaxàt moralis, voluntaria, & consequens, contracta ex præcedentibus actualibus peccatis liberè à se admissis. Hæc autem necessitas peccandi, quæ non est absoluta, sed dumtaxàt moralis, voluntaria, & consequens, non tollit liberum hominis arbitrium (sicut superiùs manifestò probavi) nec proindè excusat à peccato. Habes modò veram & theologicam rationem, ob quam (juxtà Sanctos Doctores, *Augustinum*, & *Thomam*) ea, quæ peccatores obdurati & obcæcati agunt in statu obdurationis contra Legem Dei, eis meritò imputentur, tanquàm peccata propriè dicta.

Jam verò, non eadem currit ratio de infidelitate negativa, seu de ignorantia Fidei explicitæ in his, qui nihil audierunt de Christo. Ea quippè infidelitas negativa non est voluntaria, & culpabilis in causa liberè ab ipsis apposita, seu in præcedentibus actualibus peccatis, quæ plena & libera voluntate admiserunt, neque ex illis sequitur necessitate morali voluntaria & consequente, quæ certè illos non excusaret à peccato Infidelitatis; sed hæc Infidelitas negativa in his, qui de Christo nihil audierunt, est dumtaxàt voluntaria in Adamo, & necessariò sequitur è solo peccato originali, cujus est infelix appendix, surculus & pœna, ob quam Infidelibus negativis Evangelii prædicatio, seu Fides explicita Mysteriorum Christi denegatur, cum igitur infidelitas negativa non sit voluntaria in peccatis præcedentibus actualibus, quæ ipsi liberè commiserunt, nec ex illis ullo pacto sequatur, sed sit tantùm voluntaria in Adamo, & necessariò effluat ex peccato originali, non potest esse culpabilis nec vitio verti Infidelibus negativis, qui de Christo nihil audierunt, nec eis subindè imputari debet tanquàm formale & propriè dictum peccatum, sed tantummodò hæc Infidelitas negativa in his, qui nihil audierunt de Christo, habet rationem pœnæ, quæ sequitur ex peccato originali, sicut Ecclesia sæpiùs definivit contra *Bajum*, aliosque Novato-

vato-

vatores, qui asserebant, motus primò primos, ignorantiam invincibilem, & Infidelitatem negativam esse peccata propriè dicta, & ut talia imputari debere, quia (inquiebant) hæc omnia sunt voluntaria in Adamo, & necessariò consequuntur ex peccato originali. Quod certè horribile dogma fuit meritò ab Ecclesia anathemate perculsum.

In hoc sensu Infidelitatem negativam in his, qui de Christo, Salvatore nostro, nihil audierunt, nec culpabilem nec peccatum esse, monet pluribus in locis Doctor Angelicus. Et sanè, ut obitèr dicam, si contingeret Evangelii prædicationem Infidelibus, dictis *negativis*, denegari non ob unius culpæ originalis causam, sed & propter alia actualia præcedentia delicta, ab iisdem Infidelibus liberè admissa; jam non posset esse in illis Infidelitas, purè *negativa*, quæ culpabilis non est, sed esset Infidelitas *positiva*, seu *contrarietatis* (ut dicunt Theologi) atque ita culpanda, quia ipsi per præcedentia actualia peccata receptioni Fidei fuissent jam reluctati, sicque nulla esset ampliùs Infidelitas purè *negativa*, quæ (sicùt statuit Ecclesia) non est peccatum; sed omnis Infidelitas esset *positiva*, seu *contrarietatis*, quæ (sicut docent omnes Theologi) culpanda est, & ipsis Infidelibus imputari debet, tanquàm propriè dictum peccatum, quia sequitur ex præcedentibus actualibus eorum peccatis, quibus plena, integra & libera voluntate prædicationi Evangelii, & Fidei receptioni impedimentum posuerunt. *Infidelitatem* autem purè *negativam* non esse peccatum docet *S. Thomas* 2. 2. Quæst. 10 Art. I. ubi ait: *Qui sic infideles sunt* (idest, infidelitate negativa, quia nihil de Christo audierunt) *damnantur quidem propter alia peccata, quæ sine Fide remitti non possunt, non autem propter infidelitatis peccatum*.

Quam doctrinam hausit Doctor Angelicus ex *S. Augustino*, qui Tractatu 89. in *Joannem* hanc quæstionem movens, *utrùm hi, ad quos non venit Christus, nec locutus est eis* (per se videlicèt, vel per suos ministros) *habeant excusationem de peccato suo?* respondet Aquilinus ille Doctor, *habere illos excusationem non de omni peccato suo, sed de hoc peccato, quo in Christum non crediderunt*. Et Epist. 105 ait S. Augustinus: *Ipsa ignorantia in his, qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est: in eis autem, qui non potuerunt, pœna peccati est*, idest, pæna est peccati originalis, ex quo solo hæc Fidei ignorantia, seu Infidelitas negativa necessariò sequitur, & est duntaxàt voluntaria in Adamo, proindèque nec culpabilis, nec tanquàm veri nominis peccatum in Infidelibus negativis censeri debet.

Hæc est (ni mea me fallat mens) verior, clarior, & expeditior via ad explanandam præsentem difficultatem, quæ Theologis, etiam doctissimis, crucem figit, & eis summum facessit negotium, quæque in hoc sita est, *cùr Infidelibus, qui de Christo nihil audierunt, Infidelitas negativa, seu ignorantia Fidei explicitæ, non debeat (juxtà Ecclesiæ definitionem & doctrinam S. Thomæ) imputari in peccatum formale & propriè dictum, quamvis (juxtà doctrinam ejusdem S. Thomæ) Deus non solùm offerat, sed etiam conferat Infidelibus negativis & ad salutem & ad credendam auxilia actualia, remotè sufficientia, quibus ipsi propria culpa ac malitia reluctantes, sibi ad uberiora, quæ Deus ex se paratus est illis conferre, auxilia, aditum præcludunt?*

XV. Hæc, quæ hactenùs dixi, de peccatoribus obduratis & obcæcatis, necnon de Infidelibus negativis, qui nihil audierunt de Christo; si Molinistis non arrideant, illos etiam atquè etiam rogo, ut non graventur diluere (sed remota omni verborum acerbitate) hæc duo, quæ breviter propono, argumenta, & quæ, juxta eorum doctrinæ principia, videntur mihi omninò peremptoria.

Primum argumentum istud est: *Ecclesia sæpiùs contrà Baunium, aliosque Modernos Laxiores Casuistas, definivit, eos, qui in pœnam præcedentium actua-*

actualium peccatorum, non habent ampliùs præviam notitiam malitiæ peccati, reverà peccare dùm transgrediuntur Legem Dei, & ea peccata meritò ipsis imputari tanquàm veri nominis & propriè dicta peccata: Atqui Molinistæ docent, præviam notitiam malitiæ peccati ita esse necessariam ad rationem peccati propriè dicti, ut peccatores, etiam gravissimi, qui in pœnam præcedentium actualium peccatorum, quæ libera voluntate patrarunt, hac prævia notitia malitiæ peccati sunt planè destituti, non peccent ampliùs, nec omnes divinæ Legis transgressiones, in quas sæpius prolabuntur, non debeant ipsis imputari, tanquàm peccata propriè dicta, & æterna pœna digna: Ergò exponant, quæso, mihi Molinistæ, quo pacto elabantur è Censura, quam ALEXANDER VIII. *Summus Pontifex, tulit contra errorem de peccato philosophico, quod non dissolvit amicitiam Dei cum homine, nec est æterna pœna dignum? Quomodò etiam non incurrant in censuram vibratam à Summis Pontificibus in Baunium, aliosque Modernos laxiores Casuistas, qui temerè asserebant, peccatoribus, quibus non affulgeret prævia notitia malitiæ peccati, omnes legis divinæ transgressiones, in quas laberentur, non fore illis imputandas tanquàm veri nominis & propriè dicta peccata?*

Alterum argumentum, quod Molinistis (cum bona illorum venia) propono, quodque juxtà illorum doctrinæ principia, invictissimum esse reor, hoc ipsum est, à quo sese expediant, si possint: *Ignorantia, sicut & infidelitas, quæ est voluntaria, quæque, tanquàm ex causa, sequitur ex actualibus præcedentibus peccatis, plena & libera voluntate commissis, non excusat à peccato (sicut constans est omnium sanioris Moralis doctrinæ Theologorum sententia) Atquì, juxtà intima Molinianæ doctrinæ principia, ignorantia Fidei explicitæ in Christum, seu Infidelitas negativa in his, qui de Christo nihil audierunt, & est voluntaria, &, tanquàm ex causa, & liberè ab iis posita, sequitur, seu ex præcedentibus actualibus peccatis, quæ plena & libera voluntate commiserunt; ergò ignorantia Fidei explicitæ in Christum, seu Infidelitas negativa in his qui de Christo nihil audierunt, est culpabilis, & illis imputari debet tanquàm peccatum propriè dictum. Probo Minorem Propositionem: Docent Molinistæ, Deum omnibus Infidelibus negativis, qui nihil de Christo audierunt, conferre ad credendum Gratiam eo in sensu sufficientem, ut penès eos sit eam per assensum solius liberi arbitrii sui reddere efficacem, vel eam per dissensum suum reddere inefficacem, ita ut si, assentiendo, hanc Gratiam sufficientem, sibi datam à Deo ad credendum, reddant efficacem, habituri sint Fidem explicitam Mysteriorum Christi; si verò propria malitia & per dissensum suum hanc Gratiam sufficientem ad credendum reddant inefficacem, in culpa sint, cur non habeant notitiam explicitam Fidei Mysteriorum Christi, & remaneant in sua infidelitate negativa. Ex quo semèl jacto Molinistarum principio infero ipse, ignorantiam illam Fidei, seu Infidelitatem ipsorum negativam, quæ (ut volunt Molinistæ) tanquàm effectus ex causa, sequitur ex præcedenti actuali resistentia qua infideles negativi plena & libera voluntate Gratiæ sufficienti, quam habent ad credendum, reluctantur, eamque propria sua malitia ac culpa reddere efficacem detrectant; infero, inquam, ipse ex hoc Molinianæ doctrinæ principio, Infidelitatem negativam esse in his, qui nihil audierunt de Christo, voluntariam in causa, quam ipsimet liberè apposuerunt, proindèque culpabilem esse, eisque imputari debere tanquàm veri nominis & propriè dictum peccatum.* Porrò, ut candidè dicam, certè non video, quo pacto hæc Moliniana doctrina conciliari possit cum hac censura, quam *Sanctus Pius V* inussit huic Propositioni *Michaelis Baii*, quæ his verbis concepta est: *Infidelitas negativa in his, quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.* Profectò, facilè crediderim, Molinistas, dum omnibus omninò hominibus, etiam Infidelibus negativis, qui nihil audierunt de Christo, Gratias sufficientes ad credendum,

co-

eorum permissas libero arbitrio, promiscuè ac plena manu concedunt, incicidisse in scyllam, volendo vitare charybdim.

Tu verò, dilectissime Discipule, doctrinæ, quam hactenùs in meis Epistolis tradidi & exposui, indivulsè adhærere, & diurna ac nocturna manu versa nostri Angelici Præceptoris *S. Thomæ Aquinatis* Opera, de quorum lectione id jure optimo dicere possum, quod *S. Joannes Chrysostomus*, de *S. Pauli*, Apostoli, Epistolarum, lectione ait in Proæmio suæ Interpretationis in Epistolam ad Romanos: *Ego* (inquit eloquentissimus ille Ecclesiæ Græcæ Doctor) *præ dolore discrucior hoc ipso, quod virum hunc non omnes, sicùt par est, intelligunt; verùm, non nulli ità ignorant, ut ne Epistolarum quidèm ejus numerum planè norint. Hoc verò non ignorantia facit, sed quòd nolint hujus viri scripta assiduè in manibus habere. Neque enim nos, quæ scimus (si qua scimus) ab ingenii bonitate atque acumine scimus, sed quòd illi nos viro impensè affecti, ab illius lectione nunquàm discedimus.*

Te etiam atque etiam adhortor, ut sæpiùs præ manibus habeas aureum Opus *De Imitatione Christi*, cujus incertus, sed piissimus Author multa docet, quæ te ad magnificè de Gratia, & ad modestè de te sentiendum, excitare possunt, & ex quibus pauca hìc seligam, quæ altè memoriæ tuæ infigere debes: *Deus benè facit, consolationis gratiam dando* (ait ille Clarissimus Scriptor cap. x. lib. I) *sed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione retribuendo. Et ideò non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fonti originali . . . . Doctus dono gratiæ non sibi audebit quicquam boni attribuere, sed potiùs se pauperem & nudum confitebitur. Da Deo quod Dei est, & tibi adscribe quod tuum est; hoc est, Deo gratias pro gratia tribue, tibi autem soli culpam & dignam pœnam pro culpa deberi sentias . . . . Summi Sancti apud Deum minimi sunt apud se, & quantò gloriosiores, tantò in se humiliores . . . . . Et qui totum Deo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ad invicem non quærunt.* Et cap. XI. tertii libri sic Deum alloquitur idem Scriptor: *Domine, quid est homo, quòd memor es ejus, aut filius hominis quia visitas eum? Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam. Certè, hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine, nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo, sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo; & nisi à te fuero adjutus & interiùs informatus, totus efficior tepidus & dissolutus. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescùmque mihi bene succedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus. Undè ergò possum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te gloriabor, exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.*

Audi etiam, si placet, quàm piè, quàmve sublimitèr idem eximius & verè Spiritu Dei repletus Scriptor cap. 55. ejusdem libri tertii *De Imitatione Christi* disserat de necessitate Gratiæ: *O quàm maximè* (inquit) *est mihi necessaria, Domine, tua gratia ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum! Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia. O vere cælestis gratia, sine qua nulla sunt propriè merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo, nihil fortitudo, nihil ingenium, vel eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia. O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu virtutibus divitem facis, & divitem multis bonis humilem cordis reddis. Veni, descende ad me, reple me manè consolatione tua, ne deficiat præ lassitudine & ariditate mentis anima mea. Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura. Si fuero tentatus, & vexatus & tribulationibus multis, non timebo mala, dùm mecum fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium. Cunctis hosti-*

hostibus potentior est, & sapientior universis sapientibus; Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum. Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stipes inutilis ad ejiciendum? Tua ergò me, Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum.

Postremò, disce ab eodem Authore non esse curiosum in perscrutatione hujus profundissimi Mysterii, quia (sicut ait cap. ultimo lib. IV. *De Imitatione Christi*) *qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria; plus valet Deus operari, quàm homo intelligere potest. Tolerabilis, pia & humilis, inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plena ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dùm altiora scrutari voluerunt. Fides à te exigitur & sincera vita, non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intelligis nec capis quæ infrà te sunt, quomodò comprehendes quæ suprà te sunt? Subde te Deo & humilia sensum tuum, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium. Perge ergò cum simplici & indubitata fide, & quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe. Graditur Deus cum simplicibus, revelat se humilibus, dat intellectum parvulis, aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis & superbis. Ratio humana debilis est & falli potest, Fides autem vera falli non potest. Omnis ratio & naturalis investigatio Fidem sequi debet, non præcedere nec infringere. Deus æternus, & immensus infinitæque potentiæ facit magna & inscrutabilia in Cælo & in terra, nec est investigatio mirabilium operum ejus. Si talia essent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia nec ineffabilia dicenda.* Vale, dilectissime Discipule, & esto semper memor istius saluberrimi consilii quod dat Apostolus *Paulus* in Epistola secunda ad suum Discipulum *Timotheum*: *Noli contendere verbis; ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium . . . . Permane in iis, quæ audisti; sciens à quo didiceris. Prædica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina. Erit enim tempus cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coarcervabunt sibi Magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur &c.* Interim, Deum Optimum, Maximum, concordibus votis adprecemur, *ut id ipsum dicamus omnes perfecti in eodem sensu & in eadem sententia; cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis & unanimes in uno spiritu collaborantes Fidei Evangelii*: sicque, divina opitulante gratia, una nobis Fides sit, spes una, finis unus, Gloria scilicèt Dei Patris per Dominum Jesum Christum, Salvatorem, & Redemptorem nostrum, ad perpetuum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Catholicæ munimentum.

Tertiæ & ultimæ Epistolarum Classis

F I N I S.

IN.

INDEX MATERIARUM,

Quæ in hac tertia Epiſtolarum Claſſe continentur.

Numerus Paginam indicat.

A

P. Da-

D

Deum

H

I

L

M

N

Obdu-

O

P

Q

R

Valen-

V

W

FINIS.

OPERA

Admodum Reverendi Patris Fr. Ignatii Hiacynthi Amat de Graveson, impressa Venetiis à Jo: Baptista Recurti Bibliopola in via Mercatoria.

Historia Ecclesiastica Veteris Testamenti, in rem Theologiæ Candidatorum, per sex Mundi Ætates ab Orbe condito ad Natale usque Jesu Christi, Servatoris Nostri, continenti ordine producta, variisque Colloquiis digesta: Ubi Res præcipuæ, quæ vel ad Historiam Sacram & ejus Chronologiam, Legem, ac Disciplinam Hebræorum spectant, vel quæ ad Prophetarum Gesta, Vaticinia in Jesu Christo ad amussim impleta, & ad Divinam Sacrorum Librorum, quibus continetur Historia Veteris Testamenti, Auctoritatem attinent; per breves Interrogationes & Responsiones perstringuntur, & in præclaro ordine collocantur.

Historia Ecclesiastica variis Colloquiis digesta ubi pro Theologiæ Candidatis res præcipuæ, non solum ad Historiam, sed etiam ad Dogmata, Criticam, Chronologiam, & Ecclesiæ Disciplinam pertinentes, per breves Interrogationes, & Responsiones perstringuntur, & in præclaro ordine collocantur.

Tractatus de Vita, Mysteriis, & Annis Jesu Christi, Servatoris nostri, contra Infideles, Judæos, & Hæreticos, Dissertationibus Dogmaticis, & Chronologicis, necnon Observationibus Historicis, & Criticis, juxtà germanam Divi Thomæ mentem illustratus, & ad usum Scholæ accommodatus, ad cujus calcem, in rem Chronogiæ sacræ studiosorum, attexuntur Apparatus & Canon Chronologicus per sex Mundi Ætates, & præcipuas Periodos, ac nobiliores Epochas à Creatione Mundi usque ad Ascensionem Christi Domini digestus. Editio ab Auctore recognita, tribus novis Dissertationibus, multisque Observationibus Historicis, Criticis, necnon Tabulis Chronologicis auctior, locupletior & emendatior.

Tractatus de Scriptura Sacra, in quo ex ipsius Revelatione, Expiratione, & Antiquitate evincitur contra Ethnicos, Jesum Christum esse verum Messiam, & omnium Librorum cum Veteris, tum Novi Testamenti, quos Sacro Canoni accensuit Concilium Tridentinum, Divina Auctoritas contra Hæreticos asseritur, ac vindicatur. Exhibentur Sacrorum Librorum primigenii Textus, Versiones, Sensus, Auctores, Idioma, Analysis, & Oracula, quæ ad Jesum Christum verum Messiam referuntur.

Epistolæ ad Amicum Scriptæ Theologico Historico-Polemicæ, in quibus Doctrina de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam ante omnem prævisionem meritorum, contra Scholæ Thomisticæ Adversarios asseritur ac vindicatur. In tres Classes seu Tomos distributæ.

mat de
arti

em Chrono-
exuntur Ap-
ologeticos per
æcipuas Pe-
thas à Crea-
Ascensionem
dditio ab Au-
vis Differta-
ervationibus
non Tabulis
ocupletior &

acra, in qua
xpiratione,
ontra Ethni-
verum Mel-
m cum Vete-
i, quos Sacro
m Tridenti-
; contra Hæ-
catur. Exhi-
m primogenii
ssos, Autho-
& Oracula,
verum Mel-

riptæ Theo-
, in quibus
efficaci, &
ita ad glo-
ionem meri-
Thomisticæ
vindicatur.
distributæ.